

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Panim me'ivot

Sefer She'elot u-teshuvot - ve-ḥidushim u-ve'urim mi-Masekhet Kidushin
u-Vetsah

Eisenstadt, Me'ir Ben-Yitshak

קחצי ןב ריאמ, טטשניא

Zultsbakh, 498 [1737 oder 1738]

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9429)

[The page contains dense, illegible handwritten text in a cursive script, likely from a 17th-century manuscript. The text is written in dark ink on aged, yellowed paper. The handwriting is highly stylized and difficult to decipher. There are several large, dark ink blotches or stains, particularly in the center and lower right, which obscure some of the text. The page is numbered '108' in the upper right corner. The left edge shows the binding of the book, and the right edge is slightly ragged.]

ליק אלהיך ביום הזה

ספר

B. 26

שאלות ותשובות

חלק שלישי וחדושים וביאורים ממסכת קדושין וביצה אשר ירד לעומקא של הלכה ותוספת בלימוד ישיבה ההרבה גדולה האון מהור"ר מאיר נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק איזון שטאט במדינות אונגרון כמך לעיר ווינא וכבר יצא לו מוניטון בשו"ת וחדושים וחדושי גיטין ושבו חכמים במקומן של שבחים בשו"ת וחדושי זבחים

ומברכין על המוגמר

אין המצוה נקראת אלא על מי שגומר היה הרב הגדול הקצין הנכבד כבוד מהור"ר **מרדכי יפה** יחד מרחמייהו היה הקצין והג"ד המפורסם כבוד כהר"ד **ליב זינצהיים** מווינא שניהם כאחד טובים. מטיבי לכת במלאכת שמים. נקיי כפיים. יזכו לבנין ציון וירושלים:

ואפריון נוטי לרי שמעון ה"ה האב"ד המושלם במעלות ומדות האלוף המרום המרני הר"ר **שמעון אהרן** וולנשטר. אשר נתן ידו ימינו לסייע לדבר מצוה ידיו תביאנו בהצלה ושלכה לבית הדפוס ושלם ס' ספרו וירכה כבודו וכבוד ביתו ולא יכזה נרו לעולם. וזכה לבנין היכל ועולם:

בוורצבאד

ברפוס המשוכה כהר"ד **זלמן יצ"ו** כן המנוח התורני המפורסם מהור"ר **אהרן** זצ"ל:

ביצנה ותשלם המלאכה ביום ה' ד"ח ימים לחודש **אב תנחם** ציון לפ"ק:

החילין וכתבו התוספות ד"ה ומחליפין הקונטרס דמוקי לה לא נשכח דאם דלא תיסתבר דעלוי. אמתניתין דנסהדרין

נה למי סכיה וכו' וזכה מחאי קרא דבאר עניא אויל עניותא בר מרי חנא הו חילתא דאמרי דבנן בתר

מגוון הערות ידניות בצד שמאל, כולל פירושים ותיקונים.

מגוון הערות ידניות בצד ימין, כולל פירושים ותיקונים.

הקדמה

ענוה שלא להראות עמנו גדול היה ענוה עכ"ל ומנינו לומר דברי
 מכית אבותיו למד דהילל עניו גדול שלא היה כמותו נהג ג"כ
 ענוה שלא להראות עמנו גדול היה מחיל בכל הדברים שבאו
 לפניו ולפני שמהי שיאמר שמהי תחילה כי לא רצה לעשות עמנו
 לגדול וחלק כבוד לשמהי ולכך בכל הש"ס דבית שמהי ובית הילל
 הקדימו ג"כ מהאי טעמא בית שמהי לבית הילל ואין לנו נריכין
 לדחוק כפי' התוספות כחניגה ולומר איירי דאקדמי' בסמיכה
 אקדמי בכל מקום אלא יש לומר מנד ענוה יתירה שהיה בהילל
 אקדמי' לב"ש תחילה וכל זה לפי' התוספות אבל לפי' רש"י
 דמפרש'הס סברי דלא תענה על רב קאי בכל דבר ולכך מתחילין
 מן הנד א"כ הדרכה אין זה יחשב לענוה לב"ה אדרבה חשב
 עמנו לגדול נגד ב"ש ולכך התחיל מן הנד ולפ"ו נוכל לפרש
 בפסטי' ולא עוד שהיה מקדימין דברי בית שמהי לדבריהם
 כשכח הדיו לפניהם חלקו כבוד לבית שמהי שהם יאמרו תחילה
 ומכל הש"ס אין רא"י דים לפרש כפי' רש"י א"כ לא יחשב להם
 לענוה אדרבה שחשבו פנתם לגדולים נגד בית שמהי והתחילו מן
 הנד אבל כאותו שטינו מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו
 בחוץ הבית ונתוכחו בית הילל עם בית שמהי ואמר בית הילל
 לבית שמהי לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמהי וזקני בית
 הילל לבקר את רבי יוחנן בן החרונית וע"כ מוכרחים אנו לומר
 שחלקו כבוד לב"ש ואמרו תחילה ב"ש פוסליון משום ענוה שלא
 יחשבו הם לגדולים דליכא לחומר כפי' רש"י שפירו שלא תענה
 על רב קאי בכל מקום א"כ חשבו ענתם לגדולים ולכך התחילה
 מן הנד מכ"ש א"כ למה אמרו לא כך היה מעשה שהלכו זקני
 בית שמהי לבית הילל למה הקדימו בית שמהי לבית הילל כיון
 שהם היה גדולים כשיניכס אלא ע"כ מוכרחים אני לומר שבביל

ענוה עשו כן והקדימו דברי בית שמהי לדבריהם בכל מקום
 שחלקו להם כבוד שהם גדולים מהם וק"ל ופתח דברינו יאמר
 בזה היה מחולקי' בית שמהי ובית הילל שהללו אמרו הלכה כמותן
 והללו אמרו הלכה כמותן ונראה דהא בפ"ק דיבמות דף י"ח
 פ"ח פליגי' הי עשו ב"ש כדבריהם אי לא עשו דמ"ד לא עשו דהא
 ב"ה רובא ומאן דאמר עשו כי אוליין בתרובא טיבי דכי אהדרי
 ניגהו הכי ב"ש מחדדי טפיו ובסכר' זו היה מחולקי' דב"ש אמרו
 הלכה כמותינו דאף דב"ה רובא מ"מ אנו מחדדי טפי ולא אוליין
 בתר רובא וב"ה סברי דאוליין בתר רובא אחר כפני זאת מכאתי
 כן בספר תורת חיים ולפ"ו נוכל לומר דקודם בת קול שיגא
 שאלו ואלו דברי חללים חיים לא רנו להקשות למה זכו ב"ה
 לקבוע הלכה כמותן הויה אומר בשביל שהיה רוב ואף דב"ש
 מחדדי טפי הא כבר כתבנו שמהאי טעמא נופא ראו שלא
 לפסוק כמותם שהם היה יכולים לומר על טמא טהור ולהראות
 פנים אבל עכשיו שיגאה בת קול אלו ואלו דברי חללים חיים
 א"כ הורו ב"ש כהלכה פרידף ספיר למה זכו ב"ה לקבוע הלכה
 כמותן וקאמר מפני שנוחין ופלונין הן כו' ובחיישי
 על התורה הארבתו בכמה מאמרי' בענין זה
 ומה שאמר ר"יהושע אין מסניחין
 בנת קול וכעת אקבר וחי'
 ויכלנו מן המצר כ"ד
 המתאבק בעפר
 רגלי
 חכמים ותלמודיהם
 מאיר במהר"ר יצחק ז"ל *
 תוס' פה ק"ק אייון שש"ט ז

[Marginal notes in Hebrew script, written vertically along the right edge of the page. The text is partially obscured by the paper's damage and is difficult to read in full.]

חידושי קדושין פרק א א

בעזרת ראש וראשון . אתחיל לכתוב חידושי על

מסכת קדושין :

נריך להיות שזה פרוטה וק"ל : כחוב הריטב"א ו"ל והא
 ללא דייק מעיקרה ליטני דהאשה כסדרה דמתניתין והדר נידוק
 נקבות ומקדש כו"ע"ם וכנס בדוקים ולי נראה דלכאורה
 איכא למידק למאי שכתב הריטב"א דאף לר"י דנפקא ליה ביאה
 מדכתיב בעולת בעל מ"מ הקדים לפרש כסף משו' דאסור לקדש
 בביאה ורב מגיד אמרן דקדש בביאה עכ"ל ולפי האי טעמא
 איכא למידק בשלמא קושיא דפריך ליתני התם האיש קונה ניחא
 משום דקתני התם האיש מקדש בו ובשלחוהו"ע"כ לא איירי
 בביאה אלא בכסף ושטר ומקדש משמע לכחיל' כן האיש קונה
 משמע לכחילה אבל הכי"ל דלכך לא תני האיש קונה משום
 דמשמע לכחילה ובביאה אסור למקנות לכתחילה ולכך תני
 האשה מתקדשת וע"כ נריך לומר דס"ל למקשה דליתני חדא
 משום דתתייבא דמשני משום דקבעי למיתני כסף והקשו התו'
 והכא לא שייך למיפך ותני תרתי אטו חדא ותירנו אי נמי
 כשטר נמי אשכחין לשון קנין דכתיב ואקח ספר המקנה וכתב
 מהר"ם מלובלין דהמקשה ידע דשטר איקרי קנין אלא דפריך
 אך תני תרתי משום חדא ותירון לו המתירן דכסף נמי איקרי
 קנין ותני חדא כשביל תרתי ולפ"ו י"ל דמתחילה נריך המקשה
 באמת ומדייקא ליטבא דהאשה והקשה ארבע קושיות בבת אחת
 וזה כוונתו ומאי שנא הכי דקתני האשה נקבית ומ"ם התם
 דתני האיש מקדש ליתני הכי נמי האיש מקדש ועכ"פ ליתני
 האשה מתקדשת ועוד ליתני התם האיש קונה והכי ליתני
 האיש קונה דאף דאיש קונה והאיש מקדש משמע לכחילה
 מכל מקום קשיא ליה דהא"ס ד' דמקשה דתני תרתי כשביל חדא
 ק"ו דרשו' למיתני חדא אטו תרתי וכו"כ קשיא ל' באמת דליתני
 הכי האיש מקדש או האיש קונה והקשה ד' קושיות בבת אחת
 ותירון לו המתירן שני קושיות דאי אפשר לו למיתני הכי האיש
 מקדש והאשה מתקדשת משום דנריך למיתני לשון קנין ובשאר
 שני קושיות אחרות דליתני הכי האיש קונה והתם ליתני האיש
 קונה אך קושיא ראשונה דליתני התם יותר חוקה דהתם לא
 תני ביאה אבל הכא מוכרח להקשות דליתני חדא משום תרתי
 כמו דתני ליטני דקנין גבי ביאה אף לפירוש שני של תוספות
 לא שייך קנין גבי ביאה ותני חדא אטו תרתי וי"ל דילמא
 תירון ראשון שכתוס' אמת ונקט ליטני דקנין דשייך בכל תלתא
 בכסף וכשטר ובביאה ולכך אלימא ליה להקשות קושיא ליתני
 התם הרילה וק"ל :

עב תוספות ד"ה

אי תני קונה כו' והא
 דקתני היבנה נקבית
 ולא קתני היבנה קונה כו' ורש"י כריטב"א ו"ל והכנון דגבי
 יבמה לא תני למיתני האיש קונה דא"כ הוי משמע דבעינין דעתו
 מיהת ואין אמרינן התם דאפילו שלא מדעת שניהם נקבית
 דקדו"ל כפל מן הגג ונתקע ביבמתו קנאה כו' ובאריך פירקא
 דקתני האיש מקדש משום דלא אפשר למשמע בע"כ כדפריש
 הכא במתניתין ותו דבליטני דקנין הוא דאיכא למימר משום
 דאשכחן קנין השד"כ"ע"כ של מקנה דתלוי חבין זבינה זבינה אבל
 קדושין ליטני דהקדש הוא ופשיטא מילתא שאין אדם מקדש
 ממון חבירו בע"כ עכ"ל :

ואני

אומר דהתוספ' כרוו וליבנו ולא ניחא להו לומר
 תרונו של ריטב"א תירון ראשון לא רנו לומר
 דאם כן הדרה קושייתם לדוכתא אחיא תני האיש מקדש אי
 משום דסומך אמתניתין דכבי קשיא דילמא ה"מ משמע בע"כ
 דנקבית משמע נמי בע"כ ואי משום דקשיא לשון דמשמע
 לתרי אפי' ולא נקט ליטני דליכא למוטעי דהיינו האיש קונה
 דו"ל משום סיפא דיבמה דאי אפשר למקט היבנה קונה וכדפי'
 הריטב"א א"א ע"כ דליתא לסברת הריטב"א אלא דנקט היבמה
 נקבית איירי דרישא ובדין הוא דליתני היבנה קונה וניחא בזה
 תירונם דלפי"ל הא דקתני האיש מקדש משו' דסומך אמתניתין
 דרוש פירקא דליכא למימר דהכי נמי בע"כ משמע דאם כן
 ליתני

תוספות ד"ה

האשה כו' וי"ל דהני אקרא קאי
 כלומר האשה המבוררת בפסוק
 דכתיב כי יקח ים לדקדק לפי זה
 למה ל' להס"ם לומר משום דקבעי למיתני סיפא כסף הויליה
 למימר משום רישא גופ' דתני האשה וע"כ אקרא קאי דכתיב
 כי יקח וקחה אקרא קנין ויש ליטב :

בר"ה

בפרוטה וא"ת ומכאן לן דשזה כסף בכסף כו'
 וכתב הריטב"א דאין כאן קושיא משום דכתי'
 מכסף מקנתו דמשמע מיעוט כדפי' בפרקן דף ח' ע"א אינטרד
 לרבווי דשזה כסף בכסף חבל בקנין אשה ושהה פשיטא מילתא
 דכסף ושזה כסף שיון הס וזו דעת אדוני הרמב"ן ו"ל והוא
 הנכון עכ"ל ותתלמיד' שמעתי קושיא זו בשם הגאון מהר"ר
 אינק"ו ל' שהיה אב"ד בקראקא ולי נראה ליטב דע"כ איכא
 למידק למה לא הקשו התוספ' בל' קושי' זו אלא נראה דהא לקמן
 אמרינן אלא לעולם דלית גי' שזה פרוטה ולא מבעי' קאמר
 כו' וס"ד תבואה וכלים דמקרי הכאתיהו גמר ומקני כפשי'
 ולפ"ו למה כתבו תוספות לפי שלא נקבית לומר כסף דוקא
 מפרש שזה כסף הויליה למימר דמתניתין נמי קמ"ל דס"ד
 אמכא בשזה כסף כמו תבואה וכלים דמקרי הכאתיהו אפילו
 בזוני פרוטה תקדש קמ"ל בשזה פרוטה כל מיליאפי' תבואה
 וכלים נריך להיות שזה פרוט' וע"כ מוכרחים אנו לומר דהתו'
 רונים ליטב אליבא דר' יוסף דלא ס"ל הך סברא לקמן דף ח'
 ואינטרד קרא למעט תבואה וכלים משום דלא קיימי משום
 דבעינין דומה לכסף מה כסף דקין ולפ"ו ניחא דלאריך
 מ"ד חתי מיעוט' דכסף מקנתו למעט פחות משה פרוט' וע"כ
 נריבן אנו לומר דסברא מבחון אפי' פחות משה פרוטה איקרי
 כסף ולפ"ו ניחא ד"ל דסברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף
 ואי לא כתב רחמנ' יטוב גבי עבד עברי האי דמיעוט' דכסף
 מקנתו בא למעט סברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל דהא ע"כ
 לפי האמת נמי ממעט הסברא מבחון דהיינו פחות משה פרוטה
 ומיהו לי שממעט סברא זו דפחות משה פרוטה דהוי בכלל כסף
 ומה לי שממעט סברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף אבל
 לר' יוסף ניחא דס"ל דסברא מבחון פחות משה פרוטה לא
 הוי בכלל כסף אלא חתי למעט שיהיה קין כמו כסף ואי ס"ד
 דסברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף מהי מיתי לומר
 דמיעוט' דכסף מקנתו חתי למסתר סברא זו ולומר דשזה כסף
 לא יהיה שזה כסף לענין קין אדרבא יותר מסתבר לומר
 דסברא מבחון קיימת דשזה כסף הוי בכלל כסף וכסף מקנתו
 חתי למעט מטלטלי' דלא קין דלגמרי בעינין לדמות לכסף
 דכתב בקרא ולפ"ו ניחא דכל' לא רנו התוספות להקשות קושיא
 זו הית' אומר כתירון הריטב"א אבל השתא לפי פירוש דחירונו
 ע"כ אליבא דר' יוסף וכדאמרן ולר' יוסף אי אפשר לומר כן דאי
 ס"ד דסברא מבחון דשזה כסף הוי בכלל כסף מהי מיתי לומר
 דכסף מקנתו חתי לסתור סברא זו ולומר דשזה כסף אף דלא
 קין אדרבא יותר יש לומר דבעינין לדמות לכסף לגמרי דקין וסוה
 כסף הוי בכלל כמו סברא מבחון וא"כ ליטב יטוב גבי עבד
 עברי אלא ע"כ דסברא מבחון דשזה כסף לא הוי בכלל כסף א"כ
 הקשו ספיר מג"ל לומר גבי קדושין דשזה כסף הוי בכסף ודוק :

ועוד

נראה לי ליטב תחילת קושייתם דאמאי נקט הכי
 בפרוטה דנר"ל דאינטרד לאשמועינן דמקדשת
 אפילו בפרוטה של נחושת דאי' אשמועינן בשזה פרוטה ה"א
 דקאי אכסף שיהיה הסיעור של כסף מה שסוה פרוטה ולעולם
 דוקא כסף דלקמן דף י"א ס"ד דכל כסף האמור בתורה הוא
 כסף גויר ד"ל דוקא כסף ולא פרוטה של נחושת עד דמסיק
 דוקא כסף קנוב האמור בתורה וכסף קדושין אינו קנוב אך
 מ"מ אינטרד לאשמועינן דמקדשת בפרוטה של נחושת אבל אי
 היה תני האשה בשזה פרוטה ה"א דקאי אכסף דלעיל דכסף

מקום
 עו יאיר
 זכרון
 דף י"א
 שו דהא
 אהדרי
 ש חמרו
 וזולתין
 תכתיב
 כו ב"ה
 דכ"ט
 ש"ל
 אהריות
 חיים
 הלכה :

חידושי קדושין פרק א

ולתני לטון הכרור גודלי בע"כ דהיינו האיש קונה ובסיפא נמי
 נתני היכס קונה אלל ע"כ דהבי פירוש מרגובה ונקט סיפא
 אגב רישא וק"ל :

וגם לא נוחא להו לפרש דהאיש מקדש משמע מדעתו
 כלפירוש הריטב"א דא"כ קשה קינור על התרנן
 היה לו לתרן על קושיא ראשונה דלכך לא תני התם האיש
 קונה דקונה משמע בע"כ אבל האיש מקדש משמע מדעתו
 אלל ע"כ נדריכין אנו לומר דהאיש מקדש נמי בע"כ משמע
 רק דסמוך על מתניתא דהאשה נקנית א"כ פריך שפיר וליתני
 האיש קונה וק"ל :

תוספות דה היבמה נקנית ע"י לקמן
 בחידושינו בדף ג' תנינא
 דרישא מה שכתבו תירון מספיק על קושטא בעורת ה' :

דף ג' ע"א גמרא ס"ד אמינא הואיל וגמר
 קיחה קיחה משדה
 עפרון כו' עד ואשה בפחות משוה פרוטה לא מקני' נפשה
 ע"י פ"י רש"י וע"י בתוספות שהקשו שני קושיות על פירוש
 רש"י ועוד הקשו שני קושיות א"ר ס"ד לתנמר קניני אשה
 משדה א"כ אשה נמי מקני בחזקה כמו שדה ועוד לקמן כתי
 בגמרא כשטר מחל לן ומאי בעי לגמור משדה והר"ן כתוב
 ע"י קושיא נכס מפרשי' וז"ל ועוד הקשו נתי דאשה בפחות
 משוה פרוטה לא מיקניא נפשה אפילו הכי למה יהיה בטל
 מורה חליפין האוין פרוטה בקדושין כיון שבפחות משוה פרוטה
 לא נכבטלו מחמת פיסול קנייתן אלל מחמת קפידא של אשה
 וכתיב שהרמב"ן נדחק לישב קושיות הללו ולפי מה שכתב נראה
 שהעיקר הגירסא היא ואשה בפחות משוה פרוטה לא מקניא
 ולא נרטינן מקניא נפשה וכתיב הר"ן שלפי דעתו שתי קושיות
 הללו האחת מתרבת חכמתה דמעיקר' הכי מקשינן סלקא דעתך
 אמינא שקנין חליפין בכלל קיחה הכפובה בקדושין חליפין
 מתורת כסף מהנו כו' עד דמהדרינן דאי אפשר דקנין
 חליפין איתיה בכלל כי יקח דאכן סהדי דאשה בפחות משוה
 פרוטה לא מיקניא נפשה הילכך ודאי כשאתר הכתוב כי יקח
 און קנין חליפין בכללו שאלו כן היה אף פחות משוה פרוטה
 בכלל ואי אפשר ומעתה נדמים דיבר הכתוב ולא בחליפין עכ"ל
 הר"ן יעויין בו לתוספות ביאור ואני אומר דע"כ אף כלא
 קושיות הר"ן וכלל קושיות התוספות שאף שיש לתרן כל הני
 קושיות בגוויי אחרתא כדבעינן לחימר לקמן עם כלזה
 מוכרחים אנו לומר דסלקא דעתך דמקשה שקנין חליפין בכלל
 קיחה דאם לא כן לא מניינו דינו ורגלינו בכה"מ שמעתן ואגב
 פירושן יתרגו כמה קושיות חדא קושיות הריטב"א שהקשה
 למה לא משני ומנינא דסיפא למעוטי שאינו מתגרשת בכסף
 סד"א נקיש להווייה מה הוייה בכסף אף יניאה בכסף ונכנס
 לדוחק גדול כאשר יראה המעיין דכתב דמעוטא דכסף מתברר
 שפיר לקמן דנקט הא דלא איירינן בהוקשה הלוח מעוטא
 חליבה באשת איש נמי מתברר לקמן בדף י"ד ע"א ולי
 גראה דאין כאן קושיא וגם יתורן עוד קושיא שהקשה הר"ם
 הא דמשני אביי לברי רב הונא דחופה קונה לאו אליבא
 דהילכתא סלקא האי דקאמרינן מילתא דלא כתיבא בהדי'
 לא קתני ליתא דהא קתני במתניתן היבס ואמרינן
 לקמן דאיתא לן בק"ו מאשת איש ואף על גב דלא כתיב
 בהדיא קתני לה במתניתן עכ"ל * ולפי מה שפרש און
 באלן קושיא וגם לא יקשה קושיות התוספות לעיל דה' היבמה
 תימא דלא תני מנינא כדלעיל כו' * וגם לא יקשה קושיות
 התוספות' שמעתן ד"ה ואשה בפחות משוה פרוט' בסוף דבריהם
 אמאי איניטרך קרא לחימר מכסף מקתובו' : וזה החלי
 בעורת ה' וזה לקמן בדף ה' ע"כ אחר רבא שתי תשובות
 בדבר דשגם תנן ארבעה לא תנן ועוד כלום חופה גומרת כו'
 וא"ל אביי הא דקאמרת שלש תנן וארבעה לא תנן תנא
 מילתא דכתיבא בהדיא קתני מילתא דלא כתיבא בהדיא לא
 קתני כו' * ולכאורה און לומר דקשיא לי לרבא שלש תנן
 ד"למנינא ומנינא אתי למעוטי א"כ לא הונדך לומר ארבע
 לא תנן ועוד דמנינא אתי למעוטי חליפין אלל ע"כ נדריכין
 אנו לומר דקשיא ליה אף כלא מנינא כיון דקתני כסף בשטר

וכתיבא ולא קתני עוד חופה דלכויו ארבע כבא ותירן אביי
 דזה אינו דמילתא דלא כתיבא לא קתני ומנינא אתי למעט
 חליפין ולפ"ו לא מנינו ודינו ורגלינו בבית המדרש לפי
 שכתבו התוספות דסלקא דעתך דהתם למנמר קניני אשה
 מקניני' שדה א"כ כלא קושיות התוספות מחזקה וסטר תקשה
 דאיך קאמר למילוף קניני אשה מקנינא שדה קיחה קיחה א"כ
 הדרה קשיא לרובתא דמנינא למה לי ליתני רק האשה ניקנית
 בכסף וסטר וביאה וממילא נמעט חליפין דהא שלשה כתי
 קתני וארבעה לא קתני ר"ל חליפין והכי און לומר דמשני
 אביי דהא כיון דילפינן חליפין קנין דאשה משדה הוי כמו
 כסף והוי מילתא דכתיבא כמו כסף וממילא נמעט חליפין
 אף אם לא היה תני מנינא אלל ע"כ כרוך הדבר כמו שכתב
 הר"ן דסלקא דעתך דמקשה שקנין חליפין בכלל קיחה חליפין
 מתורת כסף מהכי וקמי' שמ"י גל"י דכוונתי בזה לדעת הר"ן
 וטעמא רבה אית ביה דכסף בכל מקום פירוש אפילו נכס'
 ובמעט שני גילה רחמנא ונרת הכסף כסף שיש בו גורה אבל
 בכל מקום כסף משמע אפילו נכסא כל כסף וזהו כסף
 הוא ככסף ואין לפינן בג"מ קיחה קיחה כמותא דכתיב הכי
 כסף בקדושין וי"ל חליפין בכלל כסף הן שנותן כסוי' הן
 שנותן בתורת חליפין דנכסא דכסף וזהו כסף עושה חליפין
 וכדברי הר"ן הכ"ל ולבסוף דמסיק אשה פחות משוה פרוטה
 לא מקני נפשיה ר"ל אם נותן לה כסף בשוי ולא בחליפין וא"כ
 און חליפין בכלל כו' האמור אלל קדושין ואין לנו לימוד על
 חליפין ובכבטלו חליפין מחמת פיסול קנייתן ובוה"ל היה גם
 כוונת רש"י לא מקניא נפשה דגנאי הוא לה ר"ל להקדש
 בדמי כסף פחות משוה פרוטה וא"כ און חליפין בכלל כסף
 דפי' קא' אשה וקנין בפני עמנו הוא הילכך בטל למורת
 חליפין בקדושין דא"כ לבאורה יקשה דהא רש"י פ"י בדף ו'
 ע"כ גבי מתנה ע"מ להחזיר כבולוה קני' לבר מאשה לפי
 שאין אשה נקנית בחליפין ופי' רש"י שם מתנה ע"מ להחזיר
 לחליפין דמי בקנין סודר דאינו אלל אחוזה בה ומחזירה א"כ
 לקינור הוי ליה לש"ס לומר דלא חליפין אף פרוטה היא
 מחזורה ולא מקניא נפשה אלל ע"כ כדאמרן דקאי על כסף
 החומר בתורה גבי קדושין ע"כ שוה פרוטה קאמר ואין חליפין
 בכלל כסף האמור בתורה וכמו שכתב הר"ן :

ורפי זה נוחא הא דמשני הש"ס דמנינא אתי
 למעוטי חליפין דסלקא דעתך דנילוף
 קיחה קיחה והוי בכלל כסף כהמר בקרא ותי לוח דמני מנינא
 במתניתן ה"א כי הכי חליפין בכלל כסף דקרא ה"כ הוי בכלל
 כסף דמתניתן שנקנית כשזה דמני מתנן וגם נקנית בחליפין
 ולכך לא תני ארבע כבא במתניתן אף שהוה מילתא דכתיבא
 בהדי' ולכך תני מנינא למעט חליפין :

ובוה מתירן קושיות הריטב"א הא דלא משני בסיפא
 דאיש למעט יניאה דכסף משום דסלק' דעתך
 דכתיב וינאה והיתה למקשינן יניאה להווייה דא"כ כתיבא
 בהדיא והדרא קושיא לרובתא דמנינא דסיפא למה לי כלא
 מנינא נמי נמעט יניאה דכסף דא"כ אמאי תני במתניתן תרמי
 ולא קתני תלתא כיון דכתיב בהדיא ולכך משני דאתי למעוטי
 חליבה דילפינן מק"ל ואיניטרך מנינא דאי לאו מנינא ה"א
 דיונאת בחליבה מק"ו והא דלא קתני במתניתן משום מילתא
 דלא כתיבא לא קתני וקמשמע לן מנינא למעוטי חליבה דלא
 כילוף מק"ו :

ובוה מיושבנמי קושיות התוספות במתניתן היבמה
 נקנית הא לא תני מנינא וליתני נקנית
 בדרך אחד ולמעוטי כסף וסטר דמי תיתי לומר דכסף וסטר
 גומרין בה משום דסלקא דעתך דכתיב יבמה יבא עליה ולקחה
 לו לאשה ואימא לכולה מילתא באשה דא"כ הוי כתיבא וא"כ
 מו לא כריך למניקט מנינא דכלא מנינא נמי נמעט דחדא
 קתני ומלתא לא קתני ואם איתא דיבמה נקנית בכסף וסטר
 כדס"ד דש"ס בדף י"ד ע"א א"כ כיון דכולה כתיב' מולקחה
 לו לאשה א"כ אמאי לא תני בהדיא במתניתן וכלא מנינא
 נמי ידעינן האי מעוטא ובסיפא נמי לא איניטרך למיתני
 מנינא למעוטי נט ביבמה דלא כילוף ק"ו מאשה כיון דמיתס
 יבם

הידושי קרושיין פרק א ב

ובס נלמד מקל וחומר א"כ חו לא כריך למיתני מנינא למעוטי
גט דא"כ בלא מנינא נמי נוכל למעט גט דא"כ למה קמני
דקונה את ענמה בחלינה ובמיתות יבס דהוי תרתי ולא קמני
מלתא דקונה את ענמה בגט דליכא לשנוי כמו דשני אביי
כיון דלא כתיבי לא קמני הא מיתות היבס נמי לא כתיבי
אלא ע"כ דאינו קונה את ענמה בגט דכעלו חין מידי אחרינא
לא וא"כ לא כריך למניקט מנינא לא ברישא ולא בסיפא :

ובזה

מיושבנמי קוסיות הראש"ש דאביי תשני שפיר
אליבא דהילכתא בשלמא ברישא דתני תלתא
בבא דכתיבי בהדיא וקמני מנינא למעוטי חליפין אך לא
תני בהדיא במתניתין בבא רביעי שניקית בחופה משום
דלא כתיבי ובסיפא גבי יבמה לא קמני מנינא והוכרח
לשנות מיתות היבס דא"כ בקל וחומר כדי למעט גט ביבמה
דלא ילוף בק"ו דאם לאיתי דגילוף בק"ו הוי ליה למיתני
בהדיא חף מילתא דלא כתיבי דהא נקט מיתות היבס
דא"כ בק"ו אבל ברישא דתני מנינא למעוטי חליפין וכל הנך
מלת בבא כתיבי בהדיא לכך לא תני חופה בהדיא וק"ל :

והשתא

מתורבתנמי קוסיות התוספות דאחאי
אינטריך קרא למיתר מכסף מקנתו
דנריבן אנו להטין החילוק לפי הכנות עולם בפירוש רש"י
וכיון פירוש הר"ן לפירוש רש"י ליכא למילף חליפין באשה
בשום לימוד כעולם אבל לפי הר"ן חליפין כר מקנין משום
דאינו בכלל כסף אבל אי מני לאסכוחי לימוד אחר דיש חליפין
באשה שפיר מנינו לומר דאשה נקנה בחליפין וכהי דאינו
שיך חליפין גבה בפחות משום פרוטה אבל בפרוטה נקנית
בחליפין כיון דנוכל ללמוד דחליפין באשה קונה וקוסיות
הר"ן ולפי' לדברי הר"ן חין כאן קושיא דאינטריך מכסף
מקנתו דאי לאו מכסף מקנתו הויה אומר דחין הקיש למחנה
ונילף אשה מאמה עברא ואמה עברא מעבד דנקנה בחליפין
ולכך אינטריך מכסף מקנתו למעט חליפין מעבד אבל לפי
הכנות עולם בדברי רש"י דאי אפשר בשום נד למילף חליפין
באשה א"כ קשה קוסיות התוספות שפיר ודבר זה יש לדקדק
על דברי התוספות שאף לפירוש ר"ת דלא גרם נפשה
וע"כ חליפין אינו מטעם כסף אלא קנין אחר הוא ואם
הייתי יכול למנוח איהו לימוד שחליפין קוני' באשה היתי
יליף אס כן לא קשיא כלל ליסתוק מכסף מקנתו מיהו
י"ל דהתוספות לא הקשו קוסיות הר"ן דליקני בחליפין
שהוא שיה פרוטה וע"כ סבירי להו משום דלא פלוג ובחו
שכתבו תוספות י"ד וא"כ בשום ילפות ליכא למילף חליפין
באשה אבל לתירוץ הר"ן דעכ"פ בשום פרוטה שיך חליפין
אם הייתי יוכל למנוח איהו לימוד אך בג"ב דקיסה אי אפשר
לנו ללמוד א"כ חו לא קשיא קוסיות התוספות לייסתוק
מכסף כדאמרן :

ובזה

ניחא נמי דברי התוספות שכתבו ועוד קשה
כיון דסלקא דעתך השתא למנמר קניני אשה
מקניני שדה א"כ אשה נמי תקנו בחוקה כו' שני קוסיות אלו
היה להם להקט' כל' בלא פירוש רש"י אלא נראה דלפי גירס
רש"י נוכל לומר דאף רש"י ס"ל דכל פחות בשום פרוטה
לאו בכלל כסף הוא אפילו היכי דלא קפדי כגון בקנין שדה
דקנין כסף שלא יוכלו לחזור אפילו הכי אינו קונה משום דלא
הוי בכלל כסף אלא בחליפין ס"ד דמקני לגמור משדה ולאו
בתורת כסף ומשני הש"ס דאף בחליפין לא קני' אשה משום
קפידה דגנאי הוא לה ולפי' אפילו בפרוטה נמי לא שייך
חליפין משום דלא פלוג והתוספות שהקשו וקשה לר"ת דא"כ
פשטה ידה וקבלה כו' לפי פירוש הג"ל חין כאן ריח קושיא
דאי בתורת דמינו קבלה הלאו זה לא חשוב כסף בקרא לכר
מקנין קדושין הוא ובתורת חליפין נמי חין כאן קושיא דהא
לא עדיף פחות משום פרוטה כפשטה ידה מפרוטה בחליפין
דלא הוי קנין משום דלא פלוג לפירוש רש"י ולפי זה גם
קושיא שני אחאי לא שפיר דתני דא"כ דקפדו אנפשייהו
וכו' ד"ל דהתם לא משנחין בקפידות' דידהו משום דאי קרי
כסף מן התורה והתם פריך המקשה לכ"ש דס"ל דכפחות

מדינר לא הוי קדושין אף שפשטה ידה אף דאי קרי כסף
אוליגן בתר קפידות' א"כ בנתי' דר"י נמי כן אבל לפי הר"ן
לא ידעינן מסברא דפחות משום פרוטה לא הוי בכלל כסף
אלא מטעם דאשה לא מקנייה נפשה פחות משום פרוטה
א"כ לא הוי פחות משום פרוטה בכלל כסף א"כ מדברי
ב"ה נשמע לדברי ב"ש דלא מקני נפשה פחות מדינר א"כ
נמי לא חשיב כסף וע"כ נריבן אנו לומר דפריך המקשה לבית
שמאי דאוליגן בתר קפידה דילה דפחות מדינר לא הוי בכלל
כסף א"כ בנתי' דר"י נמי אם פשטה ידה וקבלה פחות'
מתדקי לא הוי קדושין ולפי זה הדרה קושיא דלובתא הכי
דהא הכי סברא מבחון דפחות משום פרוטה הוי בכלל כסף
אלא משום דקפדה אס כן פשטה ידה התקדש ועוד ליקשי
ליה בנתי' דר"י דקפדי אנפשי' כמו שפיר' התם לב"ש וא"כ
אם היינו גורסי' לא מקדשי נפשה ונלמד בהבנו' רש"י
כפי הכנות עולם דקאי חליפין ולעולם לרש"י נמי הסברא
מבחון דכל כסף האמור בתורה חין פחות משום פרוטה בכלל
א"כ חין מקום לשני קוסיות הראשונ' ולכן כתבו התוספות
ועוד קשה כיון דסלקא דעתך השתא למנמר קניני אשה
מקניני שדה כו' וע"כ אם אנו באים לישב שני קוסיות אלו
ולגרסם לא מקדשה נפשה מוכרחי' אנו לומר כפי' הר"ן ולפי
הר"ן חין אנו יודעים דפחות משום פרוטה לא הוי בכלל כסף
אלא מטעם קפידתו של אשה א"כ הדרו שני קוסיות הראשונ' כי
לדוכתייהו כיון בקפידתו של אשה תלי' דלא להוי כסף א"כ
פשטה ידה תקדש ועוד כיון דתלו טעמא משום גנאי אחאי
לא פריך מנתי' דר"י אלא ע"כ מוכרחים לומר כפי' ר"ת
דלא גרם נפשי' וזה סברא מבחון דלא חשיב כסף פחות משום
פרוטה ודו"ק :

איברא

על שני קוסיות אחרונים שכתוספות נוכל
לתרן בענין אחר דקושיא דליקני אשה
בחוקה דהא הריטב"א דחוקה לא שייכי בדבר שאין
גובו קניו וקושיא השני' הא דבעי בגמרא כסטר מנ"ל כתירון
מהרש"א ד"ל דלפי האמת פריך דפחות משום פרוטה לא
מקנה נפשי' פריך כסטר שאינו שיה פרוטה מנ"ל :

והשתא

לפי פי' הר"ן יש להקשות קימור למה
לא תירן המתירן מיד על הא דפריך
עניני דרישא למעוטי מאי היה לו לתרן דא"כ למעוטי חליפין
בכ"ז בלא פי' הר"ן היתי אומר כפי הכנות עולם בדברי רש"י
וי"ל דסלקא דעתך דילפינן קניני אשה משדה ואי משום שני
קוסיות התוספות דאשה נמי תקנו בחוקה היתי אומר תירוץ
הריטב"א דלא שייך חוקה בדבר שאין גופו קניו ועל קושי' שני'
תירוץ מהרש"א וס"ד דגילוף קניני אשה משדה ואפיר גרסינן
אשה לא מקני' נפשה ואי משום שני קוסיות הראשונ' שכתום
היתי אומר כמו שפירשנו לעיל דזה סברא מבחון דכל פחות
משום פרוטה לא הוי בכלל כסף ולפי' יתורן נמי דיקדקו של
הראש"ש למה לא הביא הר"ן דברי רב הונא דחופה קונה ונראה
לי לפי ישוב הקימור יתישב ממילא דברי הר"ן ש"ל הוגרך
להביא דברי רב הונא דהא הסוגיא בכל הש"ס דנוכל לומר תני
ושייר אלא דקשה בכל מקום מאי שייר דהאי שייר א"כ כל' לא
רנה לתרן דמנינא אתי למעוטי חליפין משום דקשיא ליה דאף
בלא מנינ' נמי נמעט חליפין משום דלא תני ליה חין לומר
תני ושייר דקשה מאי שייר דהאי שייר דחוקה דאשה אינו
נקנית בחוקה משום שאין גופה קניו ושייר דחופה לא הוי שייר
משום דס"ד שום נד ילפות' דחופה יקנה בקדושין ולכך הוכרח
לגלות תחילה שיש נדילפות' לומר דחופה קונה מק' וואינטריך
לשנות מנינא למעט ובלא מנינא לא היתי ממעט משום
מילתא דלא כתיבי' לא תני ופריך לכר הונא דחופה קונה
מנינא למאי אחי ומשני שפיר דא"כ למעט חליפין דלא
כילוף קנינא דאשה משדה ובלא מנינא ה"א תני ושייר ואי
דקשיא לך מאי שייר דהאי שייר י"ל דשייר חופה ואינה למעט
דחין הטעם משום דלא כתיבי אלא משום דתני ושייר חליפין
וחופה ולכך אינטריך לתנייה מנינא במתניתין וע"כ למעט
חליפין אבל חופה קונה ואי משום דלא תני משום דלא
כתיבי וק"ל :

חידושי קדושין פרק א

דבר זה מרישא שמעינן דקמיני מנינא למעט חלינה משום דלא
 נילוף חלינה מק"ו מיבמה שאינו יונחת כשטר ר"ל גט א"כ ע"כ
 מוכח דאין יבמה יונחת גט והשבת לו דוח סיבוס דלא עיקר
 ק"ו דבעי הש"ס ללמוד דיבמה יונחת כשטר מא"א שאינו יונחת
 בחלינה וילפינן מדכתיב ספר כריתות וכו' אדרבא דמנינא
 רישא חתי למעט חלינה וע"כ למה באמת אינו יונחת בחלינה
 ונריבן אנו לומר תירץ הגמרא דכתיב ספר כריתות ח"כ השקא
 נולד דכובל למילף ק"ו דיבמה תנא כשטר מא"א ואינטרך
 כסיפא למעוטי דלא נילוף ק"ו דמועוטי דבעל אין מידו אחרינ'
 לא הוא לימוד גמור וכרישא אשמועינן דמועוטי דספר כריתות
 הוא מיעוט גמור וסיפא קמ"ל דמועוטי דבעל הוא מיעוט גמור
 כדברי הש"ס דלקמן ודבר זה נריבן אנו לומר בקוסיות התוספו'
 שהקשו דליתני מנין כסיפא גבי יבמה למעט שטר וקשה הלא
 מרישא שמעינן אלא ע"כ כדאמרן וק"ל :

רף ג' עב רשי רה

וכתב בקיפון דיונה ו"ל נראה דהאר"ך רש"י כפירושו לתרץ
 קוסיות התוספי מאי מקשה ואימא לדידה כו' מזה הקוש' כשטר
 רש"י דלא תבין דקוסיא ותו הא דתנן בגמרא הוא בדרך את"ל
 דכספך לא קש' מ"ל דילפינן מוכי יקח מכל מקו מנ"ל דלאבי'
 הוא ור"כ יקשה קוסיות התוספות כיון דידע מוכי יקח תבין
 מהגלה לו עור פסוק וינא חנם ע"כ דחתי לומר שהן של אבוב
 ולכן פירוש רש"י דהאי מנ"ל קאי אהנך דרתי דמקני' וגם
 מנ"ל שהם של אבוב כי עדין לא סלקא דעתך הדרוש דוכי יקח
 והשיב לו מפסוק וינא חנם ומוקשה שפיר ואימא דמועוטי
 סוגיות הומרא דאמרה ותנא נפקא ליה מהגל דתניא כי יקח
 דמועוטי דהאי תנא דלמד מוינאה חנם לא למד מהכי יקח ואפשר
 דלא ידע הג"ס דזוק שהוא נכון לרש"י עכ"ל :

ואומר

אני דלפי זה מיושב גמי קוסיות התינו'
 שהקשו התוספות בכתיב ד"ה השתא חתי'
 מקבל קידושין תימא לפי מאי דס"ד השתא אחמי אינטרך ויבאה
 חנם דמקדשה בכסף שמעינן מוכי יקח ומתא בתי שמעינן לה
 דלא הוי לדידה אבל לפירושי בפי"ה מתורן קושיא או דרביהור'
 לית ליה הך ג"ס דקיהוק"ל - אלא דלפי סברתו איכא למידק
 למה הקשו התוספות תימו' או בכתיבת ולא כאן בקדושין כיון דידע
 מוכי יקח :

ונראה

לי לומר דהתם בכתיבת ע"כ הא דמקשה בכסף
 מנ"ל קאי מנ"ל דכסף דאבוב הוא אבל דמקדשה
 בכסף כבר ידע מסקני' הש"ס דקדושין ותדע דמקשה שם שטר
 וביאה מנ"ל ומשני אמ' קרא וביאה לאיש איתקוש הוויית
 להדדי ופי' רש"י שם להדיא וסטר וביאה דמקדשה תהו ילפינן
 בקדושין ח"כ ה"ג כסף כבר ידע מסקנא הש"ס דמקדשה
 בכסף מוכי יקח ושפיר הקשו התוספות תימא לפי מאי דס"ד
 השתא אחמי אינטרך ויבאה חנם וכו' אבל הכי בקדושין
 דמקשה לו הנקשה בדרך את"ל מנ"ל דמקני' בכסף וכדאמרן
 י"ל דהשיב לו התרנן דלא ילפינן מוכי יקח אלא תרווייהו
 דמקדשה בכסף וכסף דאבוב ילפינן מוינאה חנם אלא על
 המקשה קשה קוסיות התוספות התרנן השיב לו לפום סברת המקשה
 לדידה מנ"ל להקשא דילמא התרנן השיב לו לפום סברת המקשה
 דידע מוכי יקח אלא דפרוך את"ל דילפינן מוכי יקח מנ"ל דכסף
 דאבוב הוא וכיון שהשיב לו מוינאה חנם מיתור' ילפינן דהוא
 דאבוב אבל על התרנן שהשיב הכי השתא ליכא לתמוהי הכי
 כדמתיהו בכתיבת ד"ל הכי התרנן השיב לו באמת דאין לנו
 ללמוד כנ"ל אלא תרווייהו מוינאה חנם ומדאבוב מקבל קדושין
 ובכתיבות לא תמוהו אלא לפי האמת דכבר ידע דמקדשה בכסף
 מכח ג"ס ומכח אין כסף :

וכזה

מיושב גמי תימא מהרש"א על רש"ל שכתבו
 שנעלם ממנו דברי התוספות דפ' נערה וכד'
 שלא נומר על מעיין הגדול שנעלם ממנו דברי התוספות
 אומר חתי דשפיר ראה וידע אלא שהתם הקשו התוספות לפי
 המסקנא דקאמר ואינטרך למכתב כו' אבל הכי הקשו לפי מאי
 דס"ד דמקשה דפרך את"ל ועל זה הקשו וכו' הא ע"כ לא
 אינטרך ועל זה תירנו התוספות דמקשה גמי ה' סבר דמיהור'
 לא נאמר שהן של אב ומכיון ראי' מלקמן כיון דעביד גירובת'
 ואי

וכזה

מיושב גמי שהקשה הר"ש אחמי לא הכי
 הר"ך דברי רב הובא משום דהר"ך גרס גמי
 לא מקניה נפשה וי"ל דכדברי ר' כפיר' רש"י ומשום לא פליג
 ומתקן כל הך קוסיות התוספות כדכתיב לעיל ופי' רש"י
 וכיון דהאי תירוץ למעט חליפין לא סלקא אלא חליב' דרב
 הובא וכדכתב' כו' וכיון דהר"ך מביא תירוץ זה דמנינא חתי
 למעט חליפין ע"כ אי אפשר לומר תירוץ זה דקשה מנינ' למה
 לי דמנינא נמעט משום דלא קמיני לי דאי ס"ד חליפין קונה
 הא כתיבי בדה"א אלא ע"כ דהא תני ושיר ומאי שיר דהאי
 שיר חופה ח"כ מתיילא נשמע דחופה קונה ולפי תירוץ הקיבור
 מתורן גמי דיקדוקן של הר"ש בדברי הר"ך וכל לשיטת רש"י
 כהגב' העולם אבל לפי הר"ך דעוקר תירוץ משום דס"ד
 דחליפין הוי ככלל כסף דקרא ותו לא קשיא ליתני בדה"א חליפין
 ד"ל דהוי ככלל כסף דמתניתין ח"כ הדרה קוסיתנו לרובת'
 תקף ה' לי לתרן דמנינא חתי למעט חליפין וק"ל :

ואנו

דאיירינן כנ"ס דקיהה קיהה כבור מילתא
 דתמי' לי טובי על הסמ"ע בח"מ סי' ק"ג ס"ק
 א' נתן לו כסף שזה פרוטי' קנה וכתב הסמ"ע דנפחתי הפרוטה
 אין חשיבות לקנות בו ואיירי דווקא בשנתן לו השוה פרוטה
 על דמי הפרעון כו' אבל אין לומר דלא איירי כאן בכסף שנתן
 שכלל שוי' המקח אלא שנתן לו פרוטה שפרוטה זו
 ישתעבדו לה לזהוהו לקנותוהו למכור ושאיין אחד יכול לחזור
 בו דומי' דקנין שטר וחוקה וק"ס דזה חגי' דהא קנין כסף
 נלמד משדה עפרון וכסף הנזכר בשדה עפרון היה דמי שוי'
 השדה ועפר עכ"ל ובפלתתי עליו דמעולם אין אנו לומדי'
 דשדה נקנה בכסף משדה עפרון וש"ס ערוך הוא בפ"ק
 דקדושין דף ק"ך בכסף מנ"ל אחר חוקי' אמר קרא שדות בכסף
 יקנו ופרך ואימא ער דאי' שטר דכתיב וכתיב בספר וחמס
 בו משמע דכתב דילפינן משדות דומי' דשטר דקני' דלא מני
 לחזור והתוספות כתב בפירוש הא דלא מיייתי מקרא דכתיב
 גבי עפרון משום דדילמא ח"מ מנכרי שכל קנינו בכסף הרי
 להדי' דקנין כסף לא ילפינן משדה עפרון ודאיתי בפרישה
 ככל מה שכתוב הטור ואין נקנה בשדות משום פרוטה כתב
 הפרישה ח"ל כתב הכ"י דלמוד מדאמרין בריש קדושין
 דאשה בשדות משום פרוטה לא מקני' וכתבו התוספות דטעמא
 משום דמריבין קיהה קיהה משדה עפרון עכ"ל כו' אבל אין לומר
 שאינו ר"ל דמי המקח אלא כסף שנתן על המקח כדי שיחול
 בו הקנין קאמר שלא יהיה בשדות משום פרוטה וכו' קונה ככל
 ענין ובקנין הכסף בדמי המקח לא קמיירי השתא כו' דא"כ
 מהיכי ילפינן דאין כסף פחות משוה פרוטה קונה משדה
 ואשה גמרינן משדה עפרון והכסף הנזכר משדה עפרון משמע
 שהיה דמי' שוי' של שדה עכ"ל וזה לישני דב' אטע' דכתב
 הכ"י כס' ק"ו ואינו כקנה בשדות משום פרוטה כו' כתב רבינו
 ירוח' דהכא חית' כפ"ק דקדושין וכן כתב הרב המגיד בפ"ה
 מה' מכירה ונראה דהיינו מדאמרין בריש קדושין אשה בשדות
 משום פרוטה לא מקני' הכי גריס ר"ת וכתבו התוספות
 דטעמא משום דגמור קיהה קיהה משדה עפרון דכתיב כי
 כסף ובשדות משום פרוטה לא מקרי כסף עכ"ל ועלה בדעת
 הסמ"ע דמריבין דאין כסף פחות משוה פרוטה קונה משדה
 ואשה גמרינן משדה עפרון ולא דק דקנין אשה בכסף ילפינן
 משדה עפרון אבל פחות משום פרוטה ככל התורה שזכור כסף
 אין השוה פרוטה ככלל וזה תירוץ של ר"ת דלא גרים מקני'
 נפשה דלאו בקפירה תליא אלא משום דגמיר קנין דאשה
 משדה עפרון דכתיב כי כסף ופחות משוה פרוטה לא מקרי
 כסף וכו' ככל התורה שזכור כסף פחות משוה פרוטה לא הוי
 ככלל והכי כתיב שדות בכסף יקנו אין פחות משוה פרוטה
 ככלל ולעולם איירי הטור בכסף שקני' בו השדה וכן כתוב
 הב"ח בדה"א ובספ' זה הוא הנקרא כסף קנין ואינו דווקא
 כסף השדה שהוא דמי השדה אלא כסף שהקרקע נקנית בו
 כלשני דקרא שדות בכסף יקנו עכ"ל דלא כסמ"ע שנגזר בזה
 אנכ רבינו רה"ט ל' גמר' יודי' והקשה לי אחד מן המסבילי'
 על תירוני שרביתי לתרן קשויו' הר"ש שדלכך תני ביבמה מיתות
 היס' לאשמועינן דאין יבמה נקנית בשטר והקשה לי דהא

חידושי קדושין פרק א

דווקא עכ"ל וכאמת איכא למידק למה לא תירצו התוספות בקדושין תירוצו זה :

ועוד

איכא למידק לשם כתיבו התוספות לאחר שתירצו דע"כ חופה טירי בכערות כתבו ונ"ע אמאי לא גמרינן קדושין מחופה וכשמעתן לא הניחו דבר זה כנ"ע ועוד נדקדק לשם בכחוכות בתוספות ד"ה יביאה דכוותיה לאחר שכתבו פי' הקונטרס עיקר כתיבו והשתא כיון דשמעינן מהאי קרא דכספה דאביה הוא סכרה הוא דאיהו נמי תקבל דהשתא אביה שקיל כסף ואיהו תקדש נפשה והכא בשמעתן לא הזכירו מזה כלום וכראה ברור דהתוספות אזלו שם לשיטתם וכזה נכין נמי מתי דקשו התוספות וא"ת והא אמרינן כפרק נערה שמתה הבת לאכול אלא הקשו בלו קושיא זו אלא נראה דהתם תירצו על קושיא ראשונה זו"ל ועוד דהתם כתיבו מותר ולפי המסקנא ע"כ לא חיי אלא להפא והא דדרשינן השתא אבי' מקבל קדושין היינו מפשטי' דקרא ולפ"ו סובב הכל על תחילת דרביהם כיון דאין כאן יתור בקרא א"כ לפי האמת מנ"ל דא"כ יוכל לקדשה לנערה וע"כ מוכרחים אנו לומר כסדרת התוספות דסכרה הוא דהשתא אבי' שקיל כסף קדושין ואיהו תקדוש נפשה וכו' וזהו נראה נמי קושיא שדקשו התוספות בד"ה גרף מ"ו בכחוכות ד"ה דוכי ליה רחמנא לאכא תירצו נמי שפיר הא דפריך לעיל ה"מ קטנה משום דאכתי לא קים לן שיהא לאכא שום כח כנערה אבל הכי דכבר למד שיש לו כח לקדשה וע"כ מטעמא דלעיל דסכרה הוא דהשתא אביה שקיל כסף קדושין וכו' שפיר כתיבו דינו לית לן קרא בקטנה דוקא דפשטי' דקרא כיון דאביה יוכל לקדשה א"כ מהי תיתי לומר דלא מירי כנערה אבל הכי הקשו תחילה וא"ת הא לקטנה לא נריך קרא וע"כ מיתור' נוקמי לנערה ותירצו דלא מיתור' דלויטריך לגופי' דליכא למילף מק"ו דקדושין ממש לא מתינוסום זכות לאכא א"כ לפי האמת דמתינוסו שיש לאכא זכות בקדושין אייתר קרא דהתם כתי דהא בקטנה נוכל למילף מק"ו דהשתא וכו' מוכן וע"כ קרא חיי' לנערה דאבי' יוכל לקדשה וא"כ לא ידעינן דאבי' יוכל לקדשה אלא מיתורא אבל בלא יתורא לא הוי ידעינן דאכא יוכל קדוש לנערה והי' מוקמינן לקרא בקטנה וקדושה כשהיא קטנה א"כ בחופה אין לנו יתור' אין כאן זכותה שמיירי דוקא שמתה לחופה כשהיא נערה דילמא הכי קאמר קרא את בתי נתתי לאיש לחופה כשהיא קטנה כמו שהיינו מפרשי' אי לאו דגלי רחמי' שיש לאכא זכות בקדושי נערה א"כ אין ענין לקטנה דמק"ו ילפינן מוקמינן באם אין ענין לנערה דרשות ביד אבי' לקדשה אבל אם לא היה מותר היתי מפרש שהכי קאמר קרא את בתי נתתי בקדושי כסף כשהיא קטנה א"כ ה"כ גימא בחופה וד' קי בכון הוא :

ולפי

ניחא דהכי לא נריכו לאהדורי דאכא יוכל לקדש לנערה מדכסף קדושין שלו אלא מיתור' דהתם כתי דלא נריך לקטנה כיון דיש לו זכות בקדושין וע"כ חיי' לקדושי נערה משא"כ התם בכחוכות תירצו דלויטריך את בתי ואפילו לקטנה א"כ תו לית ילפות' דיכול לקדש לנערה והוכרחו התוספות לסכרסם דהשתא אבי' שקיל כסף קדושין ואיהו תקדוש נפשה וניחא נמי הא דכתיבו התוספות ספ' הכ"ע אימא לא גמרינן קדושין מחופה משום דקדושין לא ילפינן מקרא דהתם כתי נתתי אלא מדוכי רחמנא כסף קדושין לאכא והקשו שפיר דלא היה נריך לזה ומתחילה לא קשה דלא מני אביה לקדשה דהא נילוף מחופה דע"כ כנערה טירי לפי רש"י והתם לא חסקי התוספות דפריך המקשה דילמא איהו תקדש נפשה והשקול כספה ופשיט' ליה הכי דאבואה מקדשה דכסף שלו אלא דפריך המקשה מנ"ל אבואה מני לקדש לנערה הניחו שפיר דבר זה כנ"ע אבל הכי דחסקי דהאמת הוא שגם שהיא נערה אביה יוכל לקדשה והקדושין שלו אלא דפריך מנ"ל דילמא דיש לה ז' לקדש ענמה והקדושין שלה א"כ י"ל האמת כן הוא דילפינן דאכא יוכל לקדש לנערה מחופה ואע"ג דהשתא ס"ד דהתוספות דהמקשה פריך אימא תקדוש ענמה ואינו אכא יוכל לקדש כלל מ"מ לא רנו לכתיב"ע שאינו לפי האמת אך איקשיאן האקשיא היה להם להכריח סכרסם דפריך המקשה מנ"ל דילמא האכא נמי יוכל לקדש כדכתבו בתוספות בד"ה והכי תימא משום האי קושיא דנ"ע גופי' ודו"ק :

תוספות ד"ה

והיכי תימא כו' אבל האמת שגם כשהיא נערה אביה יוכל לקדשה

אוי ס"ד דהתי מיתורא דשנית' א"כ לא כתי למעבד הכי נירכות' ואם אמנם ט"ס להקשות על דבריו מ"מ אינם מוטעים כמו שעלה על דעת מהרש"א ודו"ק :

גמרא

ותו הא דתנן האב זכאי בכתי לכאורה איכא למידק מה נריך לקושיא זו דלא ה"י נריך להקשות אלא מנ"ל דמקדשי בכסף וקושיא השני' לכאורה בזכילת' זו שלא לנריך וכראה לי לישב לפי מה שפי' הקיוון דונה דלשיטת רש"י לית ליה לר"י אמר רב הג"ש דקיהה קיהה והריטב"א כתב על הא דמשי' פ"ס"ם הכי השתא אבי' מקבל קדושין ואיהו שקיל כספה פי' כיון דזכותה לו התורה שרשתי לקדשה כנ"ע ולא מדעתה איהו חשיב מקנה ובעל דבר וכמונ' היא חכמה בענין זה ולפ"ו נוכל לומר דכתי לומר א"כ שרת בכסף יקנו וכתבו התוספות דעה חל' על הקונה טלפינן מאברהם לחתווי דו"ל דאיכא לומר השדה אשר קנה אברהם לא כתי בסטר ובתב מהרש"א והא דכתיב כסף השדה קח ממני שנתן דמי שווי' השדה לעפרון ולפ"ו נוכל לומר דנ"ש קיהה קיהה קיבולו מרבין אך לא ידעינן אי ג"ש קאי על הקונה טלפינן מאברהם שקנה השדה בכסף כך ילפינן שהא"ש קונה האשה בכסף או י"ל דהתם לא קנה בכסף אלא בשטר ובחוקה והא דאיש קונה לאשה בכסף ילפינן ג' ולומר אחר אך ג"ש דקיהה קיהה לא קבלו על הקונה אלא על המקנה דכתיבו התוספות בשם הירושלמי ר"ח וכו' בביאה שנותנים לו שטר לקדש בביאה וע"כ דבר זה לא למדנו אלא מדוכתה רחמי' בכסף קדושין דהוי דאבי' ה"ה זכי ליה רחמי' האי דהתי מחתתייהו דחל"כ מתי הקשו התוספות בד"ה וכו' נילוף מנוסא ופגס תימא הא כושת ופגס לא ידעינן שהן של אב חלל מקדושין ומתי קשיא להו דילמא התם הכי קאמר דאבואה שיד' בנווי דאי מסר לה ע"י ביאה למנויל ומוכס שחין והיה נותן לו שטר הרכה בשביל קדושי ביאה אלא ע"כ דזה לא ידעינן אלא מדוכתה לו קדושי' ה"ה כל דהתי מחתתייהו ולפ"ו נוכל לומר דאף דלא ילפינן קדושי כסף ג"ש דלא קנה אברהם דעה בכסף אלא בשטרו בחוקה מ"מ נתקבל הג"ש לענין זה כי הוי דהתם בכסף אי' מגיע למקנה ה"ה אם קונה אדם ממונו בשאר הקבלות כגון בביאה וכו' ליה לו דמי שווי כדו לקדשה בביאה אותה הכסף הוא שלו ושפיר נוכל למילף כפשוטו כי הוי דוכי לירחמנ' בכסף דהתי לה מחמת קדושין פשיט' דוכתה לו רחמנא בכסף אם ה' לנו לימוד דמקדשה בכסף ולפ"ו י"ל מקדמי האשה נקנית עלה בדעתו או דילפינן דקיהה איקרי קנין מאברהם ומשם נילוף דאשה נקנית בכסף דאברהם קנה השטר' בכסף או דלא ילפינן מאברהם דו"ל דקנה השדה בחוקה אלא דנתקבלה ג"ש ללמוד כי הוי גבי אברהם שקנה השדה בחוקה דמי שווי' נתן למקנה לעפרון ה"ה גבי אשה אם קונה אותה בביאה והוית כמותו ואם נותן כשטר קדושי ביאה דמי שווי' הוא לאבי' שהיא המקנה ולכן פריך מ"מ בכסף מנ"ל ואת"ל שנילוף קיהה מאברהם שקנה השדה בכסף א"כ קשיא הא דתנן האב זכאי מנ"ל דמקדשה בכסף וכסף דאבואה הוא דילמא דיהה הוא וא"ת דנ"ש נתקבלה כי הוי דהתם אי' כסף דמי שווי' של קרקע דמקנה ה"ה גבי אשה דהוי כסף שנותני' בשביל ביאה של מקנה וכי הוי דכסף הניתן עבדו קדושי ביאה של מקנה פשיט' קדושי ענמה של מקנה א"כ ע"כ נריבן אנו לומר דלא קנה אברהם בכסף א"כ אין לנו לימוד דנקנית בכסף והשיב לו רב יהודה אמר דתראייהו ילפינן מאין כסף ורב יהודה לית ליה הך ג"ש דקיהה קיהה כלל וס"ל לר"י דממילא בלא ג"ש נשמע מדכתיב כי יקח ולא כי תקח דאי יכתיב ליה לירייה לא הוי קדושין ובקושי' התוספות לקמן דף ד' ע"כ ד"ה כתב רחמי' כי יקח וה"כ דמיייתי ליה מוכי יקח ס"ל כפירוש התוספות שם וק"ל :

תוספות ד"ה

ואימא ה"מ קטנה וכו' והא אמרינן בפרק נערה וכתב מהרי"י מטרמינו ח"ו יקשה דלא קשי' מירי דהתם מירי לפי המסקנא דהבא דנפקא לו מאין כסף דיש כסף ללדון אחר אבל בשמעתן מעיקרא כתי לאוקמי קרא דהתם כתי בקטנה כו' ע"ס ונעלם ממנו שהתוספות בכחוכות דף מ"ו תירצו תירוצו זה בד"ה זוכי ליה רחמנא ו"ל ועוד י"ל דהא דפריך לעיל הכי מילי קטנה משום דאכתי לא קים ליה שיהי' לאכא שום כח כנערה אבל הכי דכבר למד שיש לו כח לקדשה תו לית לן לאוקמי קרא בקטנה

חידושי קדושין פרק א

לקדשה כו' קשיא ליטובה הא כפרק שני דף מ"ג ע"ב איכילוגי
דבי יוחנן וי"ט לקים גבי קדושי נערה דסבר ריש לקיש לרבנן
דאם קדשה ענמה מקודשת וריי סבירי ליה דקדושין כ"ע
מזדו דאבי' מקדשה ולא היא וטעמא דריי משום דקדושין דמפקע
ענמה מרשות אביה לכך אביה ולא היא וא"כ כיון דדע המקשה
דאב ויכל לקדש לנערה דהתורה זכתה לו לקדש א"כ תו לא
קשיא לן איבי תקדש ותשקול כספה הלוה לריי כיון דהוא
מפקע ענמה מרשות אבי' אביה ולא היא וכיון דאבי' מקדשה ואין
בידה לקדשה א"כ מחילא דיענין דקדושין שלו כמו בקטנה וע"כ
נריבן חנו לדחוק פריך התקשה פליגא דריי לקיש דלית ליה
האי סברא וע"כ הא דקאמר חייה דתקדוש ותשקול כספה ר"ל כי
היכי דפשוט לן דמקדשה ענמה תשקול גמי כספה ולפ"ו לפי
האמת אינו חנו נריבן אלא ללמוד דקדושי נערה שקדשה ענמה
שהוא של אביה אבל האמת שהיא מובל לקדש ענמה וזה דוחק
דסתם סוגי' הש"ס יתי' אליבא דריי לקיש ולא אליבא דריי
דהילכתא כותי' כמו שכתב הר"ש שם - ועוד קשיא לי לסברת
התוספות בכתובות כיון דזכתה לו התורה בכסף קדושין של נערה
מסכרי' ויענין דאיהי לא תקדש ענמה א"כ לא היה חנו נריבן
ליתן טעם לריי' משום קדושין דמפקע ענמה מרשות אבי' כיון
לית ביון דזכתה התורה בכסף קדושין סברא דהיא אינו יכולה
לקדש ענמה כמו שכתבו התוספות וכו' :

רפ"ז

מושב גמי קדושי' הרב בקיקיון לוינה שהקשה
ח"ל אלא חמה אביי כו' כ"ע מידחק לאביי
לסברא וזד"ס דנערוה וכו' דהא לא הי' קשה רק דהתם תרי גופא
וכו' וכתוב ונראה לי שבד"ס ויהי' הסברא דנערוה דחילנות מיוק
יותר מבנערוה'ק מכח שהם שני גופים כתב תרווייהו יקשה על תנא
דברייתא למה סידור בפסוק מקודש אלו ימי בוגרות וא"כ אלו ימי
נערוה הלוה דבר שאינו פשוט כל כך הוי ליה לשנוי מקודש כדי
שיבא ספירי כח זה ולמוד על זה כמו גבי תושב וסביר דלמדת מקור'
תושב וא"כ סביר ולכן אמר אביי במירוכו דס"ל דנערוה תיפוק
ובנערוה לא תיפוק וא"כ ספיר אמר אלו ימי נערוה מקודש דנערוה
אינו פשוט כ"כ כדוק הטיב עכ"ל אבל לפי מה שכתבתי נראה דהם
היי' הסברא דנערוה דחילנות תיפוק יותר מנערוה א"כ הדרש
קדושי' לזכות' דלישתוק מולאה חנם כיון דכל היכי דאיכא למדרש
דרשינן וכימא דבוגרי' אתי' מק"ו מנערוה וע"כ קרא חתא :

דף ר"ע א תוספו' דה

שכן יונתה בשם כו' הקשה הר"י מאורליינס כו' י"ט לדקדק איך תלוי
קדושי' הר"י גמא שכתבו התוספות דה"ה דהוי מני למינקט שם ויובל
כו' ולא מקודש גם י"ט לדקדק מה שפירשו וי"ל דהי' מהקישא לחוד
ה"א דלא סני בפירוטה עד שיהי' פני פרוטות כו' וע"כ נריבן אנו
לומר אף המקשה ידע מקרא וינחה חנם דדוחק הוא לומר דלא
אסיק דרעתא מקרא דינחה חנם הא הש"ס עבד נריבוי' וע"כ
נריבן אנו לומר אף דכתיב אין כסף לחדון זה אבל י"ט כסף לחדון
אחר רומה ניהו אב ה"א דחיל' לחדון דכסף דאבויה הוא אבל מ"מ
מהקישא היתי' וליף דחילת קנין אשה לבעלה עד שיהיה שני
פרוטות ולכך אינרין ג"ש קיחה קיחה דע"כ דלא בעינן אלא כסף
החשוב דהיינו פרוטה דאי לאו הכי לישתוק קרא מיני' וע"כ נריבן
אנו לומר דס"ד דמקשה דלא אינרין לן ג"ש קיחה שהיא לא
תקדשו דהא ממילא ילפינן כי יקח ולא כי תקח בקדושת התוספת
דביה כתב רחמי' כי יקח ומיר' התוספות היה דוחק בעינו דהא
השתא דכתיב ג"ש כסטר מנ"ל דהוי לא לקדשה דהא דהא דהא דהא
לומר כל קנין קדושין מהדדי ולכך לא ניהא למימר דהי' לאו ג"ש
קיחה הוי מוקמינן קרא דכי יקח אקדושי' ביאה דמ"ס הני קדושין
מהני קדושי' ולפ"ו י"ט להקשות מאי קאמר הש"ס ושלוח דין
הוא דילמא בודאי מק"ו לא היתי' יליף אלא פרוטה אחת כמו
שפ"ו מהרש"א אבל אינרין ג"ש דקיחה שלא גילוף מהקישא שני
פרוטות ועל כרחי' נריבן אנו לומר כמו שפ"ו מהרש"א ד"ה כתב
רחמ"ל כי יקח ו"ל דהכרייתא דקאמר ושלוח דין הוא כו' לא אקרא
קאי דלמה לי קרא אלא דכרי' עכמו קאי למה לי למילוף כסף
באשה מקרא הא איכא למילוף בקי' וכו' איתא בכמה דוכתי' **במירון**
התוספות על קדושי' הר"י מאורליינס דהתקשה לא פריך אקרא
אלא דכרי' עכמו קאי בדברי' מהרש"א :

ובוה

יש ליטב שדיקדוק מה שדיקדקו איך תלוי קדושי' **הר"י**
מאורליינס בפירות התוספות דהא הרב
דבי נתנאל מירון כיון דלא ידענו דלמה העביר' נקית בכסף
אלא מוכפדה דהוי' ויונחה בכסף נקית לא ילפינן
מיניה קנין של אשה כו' נובל לומר דמירון של הר"ג מרומן
במירון הש"ס דקאמר מה לאמה העביר' שכן יונתה בכסף
לפירוט הש"ס שכן יונתה בכסף דכתיב והפדה והוי' וכסף חשיב
לפדוקה

דף ר"ע"א

אין היה כוונתה המקשה במאי פריך ולכתוב רחמי' נערוה ולא
בני בוגרות הי' לכתוב רק אין כסף לחוד קשה דקרי ליה מאי קרי
ליה דילמא נוקמי' במסתבר בנערוה ואי היה כוונת הש"ס
דליכתוב נערוה מפרש א"כ לא משני לי מירי' בא זה ולמוד על
זה ועוד י"ט לדקדק דמייתי' דהי' מירי' דהוי' תושב וסביר מאי
כריך לזה דהי' הא דבר זה פשוט בכל התורה דמוקמינן קרא
במסתבר טפי - ועוד י"ט לדקדק אביי דהקשה הכא חד גופא
כי כפקא ליה מנערוה בוגרות מאי בעי גבי ופירוט רש"י והיכי
כתב לן קרא מירי' דלא הוי' לכתוב נערוה כד"ל ותו לא עכ"ל
ודבר זה העיקר חסר מקושי' דאביי ועוד י"ט לדקדק איך מוקדש
קושי' זו כתר דמשני להאב אין כסף מאי אין כסף למה לא
הקשה על ברייתא גיפא יתינא וינחה חנם אלו ימי בוגרות
אין כסף אלו ימי נערוה הוי' ליה לאקשווי' לכתוב נערוה ולא
בני בוגרות :

ונראה

לי לומר דבר חתא לאמתו של תורה דהא
התוספות הקשו כד"ה בא זה ולמוד על זה
וא"ת ולמה לי וינחה חנם הא ע"כ לא הוי' מנינו לאוקמי' אין כתב
בבוגרות אלא בנערוה כו' ויומר הר"ס דאי לאו וינחה חנם
הוי' מוקמינן אין כסף ומתורא דיד דאמר דינחה חם לנערוה וחד
לבוגרות ודרשה לדין כסף לחדון זה לא הוי' דרשינן עכ"ל - ולפ"ו
הקשה המקשה קושי' התוספת ומהר"ם הסיב לו מירון הר"ס ולכך
לא רצה להקשות על ברייתא גיפא נופא דליכתוב נערוה דהא פשוט
דהוי' מוקמינן במסתבר דיל' קרי' כי רב הוא אף השתא דמשני
דמייטורא דיד דרשינן אין כסף לחדון זה וי"ט כסף לחדון
אחר וכתיב מהרש"א בערוך בערך אן פ"י מדכתיב קרא אין
ביד ולא כתיב אן חסר בלא יוד דרשינן ליה לאו והן אן לחדון
זה י"ט כסף לחדון אחר עכ"ל - נמנח כלמד מתשמעות דאין
כסף דכסף קדושי' אלא א"כ פריך המקשה ספיר לכתוב נערוה
ולא כתי' בוגרות ר"ל דמאין כסף מרבינן כסף לאב וע"כ בנערוה
מייני' דהלו בנערוה אין האב וזכה בקדושי' והסיב רבא דבא
זה ולמוד על זה דאף דהשתא דכתיב בוגרות למידן אנו מייטורא
דיוד דיש כסף לאב מתשמעות כמו שכתוב בערוך מ"מ הי' לא
כתב רחמי' וינחה חנם לאוקמי' על בוגרות היתי' מוקי' אין כסף
לנערוה וייטור' דיד לבוגרות ולא היתי' וליף מתשמעות דיש כסף
ובכרך להבי' איהי' על זה משובב ושכר השתא דכתיב תושב
ושכיר אנו אומרים דמתשמעות דתושב הוא נרנע כמו שפ"ו רש"י
לכד היתי' אומר דתושב הוא הקני' קנין שנים ה"ג כן אף שעכשו
שכתיב וינחה חנם דרשינן מירי' דה דרשינן ה"ג כסף אלא הי'
לא היה ככתב וינחה חנם לבוגרות היתי' מוקי' אין כסף וייטור'
דיוד לנערוה ולבוגרות ותרווייהו לשון לאו ולא שייך לכתוב חד

הידושי קדושין פרק א

ד

לפרות חשיב נמי לקנותה א"כ חשיבת הינאה בכסף גורם לקנין
 בכסף משא"כ בחשה ח"כ מו לית לן למילף בהקיסא קנין של חשה
 לפי שביניהם אינו יונחת בכסף וכל זה אי אמרינן כפי' רש"י
 אבל לפי' התוספות שכתבו ה"ה דהוי מני למינקט שכן יונחת
 בשם וביובל וכתיב מהרש"א ל' דפי' רש"י דמשע ויובל ליכא למיפרך
 הכא חקניות כסף ונ"ל דהתוספות מפרשים הא דקאמר שכן יונחת
 בכסף היינו כיון שיש לאמה עברי' דין חדש שאינו בחשה ביניא
 כסף ה"ג איכא למימר דהית לה דין חדש שאינו בחשה לענין
 קניות כסף וא"כ ספור הוימני למימר שכן יונחת בשם עכ"ל
 ונפ"ו אין חשיבות הינאה כסף גורם לחשיבת קנין אלא דין חדש
 יש באמה עברי' ח"כ ספורי כולל למילף בהקיסא ולכך כתבו התוס'
 לפירושם הקשה הר"י מאורלייגש נילוף מהקיסא לרפי' רש"י
 אין כולן קושיא' כיון דמשוטה התורה חשיבת דינאה בכסף
 ממילא נתמעט הקנין אבל לפירוש התוספות נולד קושיא
 הר"י וק"ל :

גמרא

זה מלאמי כריטב"א :
 וכסף אינו מאכיל והאמר עולם דבר
 תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה
 כו' הקשה בחידושי רשב"א ח"ל קשיא לי אחמי שביק מתניתן
 דקתני בפרק אע"פ הניע הומון ולא נשאו אוכלת משלן ואוכלת
 בתרומה ונסיב ל'י' מירא דעולא ונכנס לדחוקי' ואין ספק
 לי שלא היה מפרש כפי' רש"י בדברים פרק נערה המאורסה דף
 ע"ג ע"ב דתנן בוגרת ששטהה ו"ב חודש ולאמנה שלשים ווס ר"א
 אומר הואיל ובעלה חייב כמזונותי' צריך וקאמר רבה ר"א ומשנה
 ראשונה אמרו דבר אחד והמי אביי דילמא לא פיא עד כאן לא
 אשמועינן משנה ראשונה אלא למיכל בתרומה דרבנן אבל גדרים
 לאורייתא אימא לא ומפרש רש"י בתרומה דרבנן בזמן הזה אי נמי
 בתרומה דרבנן כגון ענין שאינו נקוב הרי לפי' רש"י אין מקום
 לקושיא דאי מתניתין ה"ה דמן התורה אינו אוכלת אלא בדבכנן
 ולכך פריך מעולא דאמר עולא דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת
 בתרומה עו' בחידושינו לקמן בדף ע"ב :

ה' ע"ב גמרא

אלא הכי קאמר נתן סוה כו'
 נתן הוא ואמרה היא נעשה כמי
 שנשנתה היא ואמרה היא ולא הוון קדושין ולכאורה איכא למירק
 למי הונך לומר נעשה נמי שנשנתה היא דהא זה נשמע
 מדיוקא דרישא דנתן הוא ואמרה היא דלא הוון קדושין ורמימי
 שכתב הרמ"ם על הא דתנו רבנן כינר בכסף כו' ומיירי שלא
 דיבר עמה תחילה על עסק קדושין דאלו דיבר עמה תחילה
 אפילו נתן לה בשתיקה מקודשת ובשכיל אמירתה לא גרע
 עכ"ל וקשיא לי דילמא מיירי כרייתא דדיבר עמה תחילה על
 עסק קדושין ואין לומר דא"כ מאי קמ"ל דאמר לה סרי את מקודשת
 דהא אפילו אם נתן בשתיקה נמי מקודשת כיון דדיבר עמה
 תחילה על עסק קדושין דו"ל משום דיוקא קמ"ל דאם נתנה
 הוא ואמר הוא דלא הוון קדושין אף אם דיבר עמה בעסק
 קדושין וסיפא קמ"ל דווקא נתנה היא ואמרה היא הוא
 דלא הוון קדושין אפילו אם דיבר עמה תחילה בעסק קדושין
 ודייקין מיני' הא נתן הוא ואמרה היא דהוון קדושין ודבר
 דהו"ב ליכא בקל אבל רמימי בתוספות ריד ו"ל בדף ו' אי
 דהו"ב לה ושתיק הכי נמי כו' וכך יש לומר נמי בנתן הוא
 ואמרה היא דלא חכע' כשאין מדבר עמה על עסקי קידושיה
 אלא אפילו במדבר עמה נתן אי הו"ב ייב לה ולא אמר כלום
 לא הוא ולא היא הוון קדושין גמורין השתא דאמרה היא חץ
 קדושין גמורין דנרא' הדברים שבדיבר האשה גמרו הקדושין
 ואין בעינן שיגמרו בדובר האיש עכ"ל - ולפי דברי התוספות
 ריד מיושב הדיקדוק מה שדקדקו אחמי הונך לומר נעשה
 כמי שנשנתה היא דקמ"ל כוזה הא נתן הוא ואמרה היא נעשה
 נמי שנשנתה היא ואמרה היא והתם לא הוון קדושין בשום ענין
 אפילו אם היה מדבר עמה על עסקי קדושין ה"ג בנתן הוא ואמרה
 היא נמי אפילו היה מדבר עמה על עסקי קדושין כיון דאמרה
 היא גרע שפי' ולא הוון קדושין משום דנרא' הדברים שבדיבר האשה
 גמרו הקדושין ואין בעינן שיגמרו בדובר האיש וזה דבר נאה
 ומתקבל בפירוש שמעתן כפי' תוספות ריד וכל אחרוני' לא הביאו
 ויש לחוש לדברי תוספות ריד לחומר' ובה מיושב ג"כ תמיה'
 התוספות בריש המפקיד דרויק ה"ס שילס ולא רנה ליבע
 שילס אין לא שילס לא אימא סיפא והקשו התוספות תימא כיון
 דקשיא ליה רישא לסיפא נימא נעשה כדאמרינן בפ"ק דקדושין
 עכ"ל - ולדברינו ניחא דהכי קמ"ל דין חדש אבל התם מאי קמ"ל
 כיון דמדיוקא דרישא שמעינן אפילו אם אמר שרונה חשלא ק"ו
 היכי ישאוינו הניס לשלם ולכך לא רנה לומר נעשה דמא'
 אשמועינן יותר מדיוקא דרישא וק"ל :

דף ע"א גמרא

קתני ביאה וקתני נשאת כו'
 כתוב הריטב"א ח"ל פ"י ביאה
 אירוסין עושה אבל לא מני לאכוחי לאירוסין עושה מדקתני האב
 זכאי במניאמת ובהפרת גדרים דהוי איכא למימר דאשאר' אבל
 הא דקתני סיפא נשאת משמע דעד השתא לא קתני נשואין אפ"ה
 פירץ ל'י' דכי קתני נשאת אשאר' עכ"ל - ולי נראה דאין מקום
 לקושיא דרש"י דכרייתו' קא חשיב מה שאב זוכס בנתן וגם זוכס
 במניאמת' קוד' לאירוסין וכן בהפר' כדרי' ולפ"ד הריטב"א מיושב קושיא
 מהרש"א שסקס' בתום ד"ה מקבל את גיטתו ח"ל לפי דברי ירושלמי
 הוי מני לומר דע"כ ביאה לאו נשואין עושה דהא קתני ביא' וקתני
 אבי' ב ב 2 2

זכרה

יש ליישב הא דלא קאמר הגרוב' מיר וגראה מסוס
 דס"ד דמקשה כפי' התוספות דהא דאמה יונחת בכסף
 אינו אלא דין חדש ודין חדש לא פירך וע"כ ס"ד לומר ליליף
 מהקיסא שתי פרוטות ואין כסף אינטרך כדקאמרינן לעיל דכסף
 דאכזבי הוא ונ"ל שיקחה קחה אינטרך למעט שלא נאמר שתי
 פרוטות הוא לא ויכל לקדם כלמוד ממילא מחשבות דכויקח ולא
 כו תקי' ונ"כ ממילא גריבין להני תרי קרא כדקאמרן אבל השתא
 דתירין לו מטיקרא דדינא פורכי' דמה לאמה עברי' שכן יונחת
 בכסף גילה לו סברא חתמה כפירוש רש"י דיניאית הכסף גורם
 לקניות הכסף וכסחם פירגא דש"ס דחשיבת הדבר הזה גורם
 לחשיבת דבר אחר ח"כ ממילא בלא קרא לא כלמוד מהקיסא כיון
 דמעייטה התורה אשה מניאמת כסף פשיטא שאינו נקני' בכסף
 ומו ליכא למילף מהקיסא שתי פרוטות וא"כ ע"כ אינטרך לומר
 נרכי' חדשה דהי מניאמת חנס ה"ה היכי דקדשה איכו נמי להוי
 קדושין וע"כ כפי' התוספות דס"ד כויקח קאי אקדושי ביאה ולכך
 מינטרך ג"ס ויקח ולפי דברינו סוערת קושיא חוקה על תירון
 התוספות דמירנו על קושיא הר"י מאורלייגש דמהקיסא ס"ד שתי
 פרוטות ולכך אינטרך ג"ס ח"כ אחמי נריך לנרכי' חדשה הוי ליה
 למימר דכריכי קרא לכדאמרן לעיל וע"כ מוכח מסוגיא דשמעת
 כפי' רש"י ובתירון הר"ן כל זה למרתי בחיור' התלמידים :

מהרש"א

ההכא לא שייך למימר תירונ' של מהרש"א
 דהא הכי קאמר בפירוש לא בכתב רחמי' כסף בשלמה לפי' התוספות'
 כחא דהא כבר כתבנו אדך כתבו התוספות' לעיל דהי לאו ג"ס הוי
 מוחייבין קרא כויקח אשה אקדושין של ביאה הא כתבו התוספות
 דהי ופעלה כל היכי דאיכא לפרש לשון ביאה וקדושין מפרשינן
 בתרויהו' וע"כ נריבן אנו לומר מפרשי' התורה קדושי ביאה ובעלה
 בער דכויקח ס"מ דמתי לאודיילין דכי יקח קא דווקא אקדושי ביאה
 דכתיב בערי' ולא אקדושי כסף דלפי' מיושבא חנס וכל זה אי לא
 ידעינן עיקר קדושי כסף מביאה וסטר רק מאין כסף והימי
 דוכה ללמוד מביא' וסטר דמה התם כויקח ולא כי תקח אף כסף
 נמי דו"ל בתירון התוספות כיון דתמוה התורה קדושי ביאה וסטר
 דהי קרא דכי יקח ס"מ דווקא על קדושי אלו בעינן כויקח ולא
 כי תקח אבל בכסף אפילו אמרה היא מהני וקאמר ספיר
 בשני' דיוקן חדא תחדא לא אחי' מיתי חדא מתרפי' וא"כ ליסתוק
 מנ"ס קחה ומשני' דאי לא כתב רחמי' כסף ר"ל הנ"ס לא היתי
 ויכל למילף מביניהו דביאה וסטר וא"כ לא היה תרומה
 בכסף זה כסף בל' והימי אומר ארבי' דלכך רמזה התורה
 בקרא דכי יקח ביאה וסטר ולא כסף לאודיילין דכי יקח קאי
 אקדושין ביאה וסטר ולא אכסף דלא אחי' כסף מביניהו משום
 דלא מנינו בעל כרחי בקדושי כסף דמה שמקדש אב חשיב
 מרגוני' לרעת ר"ת אבל לפי רש"י דחשיב בע"כ וע"כ נריבן אנו
 לומר כסף באיכות לא אשכחן בע"כ מוכרחים אנו לומר כמו שפי'
 המפרשים משום דאכתי לא קמה לנו כסף קדושין כלל וע"כ
 נריבן אנו לומר דלא ליכתוב כלל כסף קדושין לא ג"ס ולא אין כסף
 א"כ הדרה קושיא מהרש"א לדוכתא תיפוק ל'י' דאף דהייתי לילף
 מביניהו מ"מ לא היתי ורע דכסף דאבי' הוא ויש ליכא לפי' רש"י
 רש"י דלא פריך מהקסה אלא דליסתוק ג"ס ומיתי חדא מתרמי
 ומסיקתא במישות לא אשכחן בע"כ בעלמא במקום אחר כמו
 ביאה דקנה ביכונה וסטר מוניא לאשה משא"כ בכסף וכעין תירון

הידושי קדושין פרק א

ה

פרך חליבא דהילכתא ובהאי הקוסה דאחרת קי' ל' כר' חסדא כמו
 עפסק רמב"ם דלא יליף מאחרת ח"כ מהייתי למעוטי נכרי
 קנין שטר ולכך פ' ר"ת דאפילו בקרקעות אינו קונה בשטר
 ח"כ אפילו לרב חסדא דליף מלא תנא כבאת עבדים אבל נקנה
 קנין עבדי כעני' דקוסא לקרקעות וכתיב אינו קונה קרקע
 בשטר וק"ל - ולפ"ו נובל לומר דבין למ' דליף מהקוסה
 דאחרת ובין למ' דליף מלא תנא כבאת עבדים איכא למעוטי
 זוהכחלמא אחת דמיטור' דאזכר ילפינן איהו מיטוט והנה לפי
 האמת דילפינן כסף מפורש מכסף מקנתו וגבי חמה מוהפדה לא
 שקלינן ואמרינן בגמרא דילמא נמעט כסף אלא דילמא נמעט
 שטר וקאמר דשטר יס לרביי שכן מוניהא בבת ישראל ולפ"ו כל
 כמה דלא ילפינן כסף מפורש קונה גבי עבד י"ל דרכוי דלא
 כבאת עבדי' או הקוסה דאחרת לא אחי אלא ללמוד דעבד נקנה
 בשטר ומיטוט' דאזכר שמכניס כסף ישראל ומניה ובכסף מכניס
 מכסף דמי וזו מעלה שמכניס כסף ישראל ומניה ובכסף מכניס
 ואינו מוניהא כ' פריך הכא המקשה בכסף מנ"ל אף דכסף קונה
 בישראל בכל מילי חליבא דהילכתא כיון דכתיב הכי אותם אחי
 למעט כסף ולא מרכיבן מהקוסה דאחרת או מלא תנא כבאת
 עבדי' אלא שטר טיט לו מני מעלות נגד כסף ואותם אחי למעט
 כסף ומשני דריבית - התורה בפירוט כסף גבי עבד הנמכר לנכרי
 וס' ד' ד' ש"ס כיון דריבית' התורה בפירוט גבי עבד הנקנה בכסף
 חו' חין לחלה בין נמכר לנכרי או לישראל או כן עבד לאחיה וזו
 כמאן דכתיב כולו דכסף קונה מפורש ופרך המקשה דליכא
 למילף מעבד הנמכר לנכרי דמה עבד הנמכר לנכרי שכן כל קנינו
 בכסף גבי עבד דהמקשה דאחרת לא יכולין אנו ללמד שטר
 דאינו תורת קדושין וכן מלימוד דלא כבאת ליכא למילף שטר גבי
 נכרי כיון דאפילו קרקע אינו קונה בשטר אבל בישראל שפיר נובל
 למילף מהקוסה דאחרת דנקנה בשטר אבל מנ"ל לן כסף כיון
 דאינו מיטוט' דאזכר ומתוך דילפינן מוהפדה וס' ד' ד' ש"ס כיון
 דגלי רחמי' גבי חמה ד' גבי עבד דקניות עבדות ליכא לחלק
 י"ן חמה לאיס ופרך אשכחן חמה עבדי' הואיל ומקדשה בכסף כו'
 ולפ"ו לא הקשו התוס' מירי דנילוף מק"ו דילמא אותם אחי
 למעט והנה רש"י פ' והפדה כו' אלא כסף קנאה דאי לא אחי
 פ' גרע וכתב הריטב"א ולא נהירא דדילמא קניה בשטר ונתן
 כסף בתורת דמים אבל הנכון כפ' ר"ת כמו שפ' ר"ת מלמד שתגרעת
 פדיונה ויוגאת בכסף וכשם שקונה ענמה בכסף כך נקנית בכסף
 ועבד עבדי' גמי שקונה ענמו דגרעו בכסף נקנה בכסף ואמרינן
 אשכחן חמה עבדי' הואיל ומקדשה בכסף מקני' בכסף פ' ד' טעמא
 דחמה עבדי' אלו משום שקונה ענמה כו' אלא טעמא דידה מעני
 שהקשה הכותב לאחרת מה אחרת בכסף אף חמה בכסף וכיון
 דכן לא ילפינן מיני' לעבד עבדי' עכ"ל הריטב"א - ואינו חומר דלפי
 שבתן דלעיל אי אפשר לומר כפי' הריטב"א דא"כ איך קאמר
 ס"ס אשכחן חמה עבדי' הלא כפי דבריו אף באמה עבדי' אינו
 מוכר דנקנית בכסף דמהפדה ליכא למילף דילמא אותם אחי
 ע"י שטר ומהקוסה דאחרת נמי ליכא למילף דילמא אותם אחי
 למעט והקוסה לא אחי אלא בשטר ועיקר ילפות דוהפ' אחי
 לגרעו כסף ומנ"ל דקני' בכסף כיון דהשתא לא חסיק אדעתא
 הקוסה דכי ימכר לך העבדי' או העבדי' וגם ג"ס דשכיר שכיר
 אלא ע"כ פ' רש"י הוא אחת וקוסות הריטב"א על רש"י יס ליטב
 כמו שפירוק הכ"מ מלובלין :

והנה

לפי' התוספות כפי הכנו' מהרש"א דלא חסיק
 אדעתא' השת' מהיכן נלמד שטר בעבד עבדי
 ולבאורה דברי מהרש"א מוכרחין אנו לומר כן דהא הקשו התוס'
 כד' ה' מוכר ענמו כסוף דכריסא למה לי הקוסה ולבאורה איכא
 למידק דהא אינטרך הקוסה ללמוד בעבד עבדי' בשטר אלא ע"כ
 דהתוספות הקשו השת' לפי מאי דלא חסיק אדעתא דמקשה דקנין
 שטר ילפינן מאמה עבדי' ולכך הקשו שפיר לפני הכנתי המקשה
 למה לי הקוסה ולפ"ו יס ליטב קוסות הריטב"א הכ"ל כיון דלפי
 המסקנ' לא מנינו לשום תנא דלא יליף שכיר שכיר וכ"ע ילפי
 שכיר שכיר ותו לא קשיא מנ"ל שטר בעבד עבדי' אף לפי מאי
 דס' ד' דמקשה דלעילי' הנך תנאי אי ילפינן שכיר שכיר או לא
 פריך הניח' למאן דליף ומירוק לו המתוך דווי מוסף ותו לא קשי'
 לי' מנ"ל שטר ד' ד' ד' חיה ליומד בעבד עבדי' דנקנה בשטר
 ולכסוף דלא אשכחן שום תנאי דלית ליה שכיר שכיר תולא קשיא
 מנ"ל בשטר דכולה תנאי שכירי להו דליף שכיר שכיר ובה
 מדוקדק למה לא קשיא לרבותינו בעלי תוספות דק קשיא
 דהריטב"א הלא ה"י רחב משניהם אלא ע"כ כדאמרן דלשיט'
 התוספות שלא הזכירו דק' קוש' דר"ת על רש"י כפי' והפדה מלמד
 שנקנית בכסף וע"כ לשיט' התוספות לא השיג המקשה אדעת'
 קניות השטר בישראל מהיכן אחי עד לכסף וכמו שהכריח
 מהרש"א והביאנו ראי' לדבריו כדאמרן ח"כ חין מקוס לקוסות
 הריטב"א כדאמרן אבל לפי פ' הריטב"א בשעתן הא דפריך
 המקשה אשכחן חמה עבדי' דע"כ דילפינן מאחרת מקדושין ח"כ
 ממילא ילפינן ג"כ שטר ולדידי' קשי' שפיר למאן דלא יליף
 שכיר מנ"ל לטטר וק"ל - וכל זה לשיטת התוספות אבל מרש"י
 כראש סגס המקשה ידע דשטר ילפינן מאמה עבדי' מדפי' רש"י
 יליף שכיר שכיר דכתיב במוכר ענמו ממוכר כ"ד ובאמת איכא
 למידק למה לא פי' רש"י דליף שכיר שכיר ממוכר ענמו לנכרי
 דהא באמת אמרינן לקמן דמהאי ג"ס ס"ד למילף דאינו נגאל
 בקרובי' וכמו שכתב התוספות אלא דרש"י ביחא"ל למקט שכיר
 ממוכר כ"ד כדי למילף מיני' שטר בעבד עבדי' למאן דליף שכיר
 שכיר ואיכא למידק למה לי שכיר גבי מוכר ענמו לכתי' וי"ל
 דאחי ללמד דעבד עבדי' נקנה בכסף בפרוטא ולא בעי דינר
 ואי לאו דק"ג' הוי ילפינן מאמה בהקוסה דנקנה בדינר ולכך
 אינטרין דק"ג' דשכיר גבי מוכר לנכרי לחלופי מיני' דנקנה
 בפרוטא ומכרו כ"ד נמי ילפינן מיני' דנקנה בפרוטא דלקנות
 בכסף לא נריך דמקשה אחי אלא ע"כ דילפינן מיני' דנקנה
 בפרוטא ואף דאינטרין לפי' רש"י לחלופי מיני' מוכר ענמו למוכר
 כ"ד דנקנה בשטר מ"מ חין ג"ס למחנה וכי הוי דגמרינן מוכר
 ענמו המוכר לנכרי דנקנה בפרוטא ה"ג ילפינן מוכר כ"ד ממני
 וכי

פרך חליבא דהילכתא ובהאי הקוסה דאחרת קי' ל' כר' חסדא כמו
 עפסק רמב"ם דלא יליף מאחרת ח"כ מהייתי למעוטי נכרי
 קנין שטר ולכך פ' ר"ת דאפילו בקרקעות אינו קונה בשטר
 ח"כ אפילו לרב חסדא דליף מלא תנא כבאת עבדים אבל נקנה
 קנין עבדי' כעני' דקוסא לקרקעות וכתיב אינו קונה קרקע
 בשטר וק"ל - ולפ"ו נובל לומר דבין למ' דליף מהקוסה
 דאחרת ובין למ' דליף מלא תנא כבאת עבדים איכא למעוטי
 זוהכחלמא אחת דמיטור' דאזכר ילפינן איהו מיטוט והנה לפי
 האמת דילפינן כסף מפורש מכסף מקנתו וגבי חמה מוהפדה לא
 שקלינן ואמרינן בגמרא דילמא נמעט כסף אלא דילמא נמעט
 שטר וקאמר דשטר יס לרביי שכן מוניהא בבת ישראל ולפ"ו כל
 כמה דלא ילפינן כסף מפורש קונה גבי עבד י"ל דרכוי דלא
 כבאת עבדי' או הקוסה דאחרת לא אחי אלא ללמוד דעבד נקנה
 בשטר ומיטוט' דאזכר שמכניס כסף ישראל ומניה ובכסף מכניס
 מכסף דמי וזו מעלה שמכניס כסף ישראל ומניה ובכסף מכניס
 ואינו מוניהא כ' פריך הכא המקשה בכסף מנ"ל אף דכסף קונה
 בישראל בכל מילי חליבא דהילכתא כיון דכתיב הכי אותם אחי
 למעט כסף ולא מרכיבן מהקוסה דאחרת או מלא תנא כבאת
 עבדי' אלא שטר טיט לו מני מעלות נגד כסף ואותם אחי למעט
 כסף ומשני דריבית - התורה בפירוט כסף גבי עבד הנמכר לנכרי
 וס' ד' ד' ש"ס כיון דריבית' התורה בפירוט גבי עבד הנקנה בכסף
 חו' חין לחלה בין נמכר לנכרי או לישראל או כן עבד לאחיה וזו
 כמאן דכתיב כולו דכסף קונה מפורש ופרך המקשה דליכא
 למילף מעבד הנמכר לנכרי דמה עבד הנמכר לנכרי שכן כל קנינו
 בכסף גבי עבד דהמקשה דאחרת לא יכולין אנו ללמד שטר
 דאינו תורת קדושין וכן מלימוד דלא כבאת ליכא למילף שטר גבי
 נכרי כיון דאפילו קרקע אינו קונה בשטר אבל בישראל שפיר נובל
 למילף מהקוסה דאחרת דנקנה בשטר אבל מנ"ל לן כסף כיון
 דאינו מיטוט' דאזכר ומתוך דילפינן מוהפדה וס' ד' ד' ש"ס כיון
 דגלי רחמי' גבי חמה ד' גבי עבד דקניות עבדות ליכא לחלק
 י"ן חמה לאיס ופרך אשכחן חמה עבדי' הואיל ומקדשה בכסף כו'
 ולפ"ו לא הקשו התוס' מירי דנילוף מק"ו דילמא אותם אחי
 למעט והנה רש"י פ' והפדה כו' אלא כסף קנאה דאי לא אחי
 פ' גרע וכתב הריטב"א ולא נהירא דדילמא קניה בשטר ונתן
 כסף בתורת דמים אבל הנכון כפ' ר"ת כמו שפ' ר"ת מלמד שתגרעת
 פדיונה ויוגאת בכסף וכשם שקונה ענמה בכסף כך נקנית בכסף
 ועבד עבדי' גמי שקונה ענמו דגרעו בכסף נקנה בכסף ואמרינן
 אשכחן חמה עבדי' הואיל ומקדשה בכסף מקני' בכסף פ' ד' טעמא
 דחמה עבדי' אלו משום שקונה ענמה כו' אלא טעמא דידה מעני
 שהקשה הכותב לאחרת מה אחרת בכסף אף חמה בכסף וכיון
 דכן לא ילפינן מיני' לעבד עבדי' עכ"ל הריטב"א - ואינו חומר דלפי
 שבתן דלעיל אי אפשר לומר כפי' הריטב"א דא"כ איך קאמר
 ס"ס אשכחן חמה עבדי' הלא כפי דבריו אף באמה עבדי' אינו
 מוכר דנקנית בכסף דמהפדה ליכא למילף דילמא אותם אחי
 ע"י שטר ומהקוסה דאחרת נמי ליכא למילף דילמא אותם אחי
 למעט והקוסה לא אחי אלא בשטר ועיקר ילפות דוהפ' אחי
 לגרעו כסף ומנ"ל דקני' בכסף כיון דהשתא לא חסיק אדעתא
 הקוסה דכי ימכר לך העבדי' או העבדי' וגם ג"ס דשכיר שכיר
 אלא ע"כ פ' רש"י הוא אחת וקוסות הריטב"א על רש"י יס ליטב
 כמו שפירוק הכ"מ מלובלין :

והשתא

לפי הוגעת דבריו שהוכחו כפי' רש"י
 והמקשה פריך מנ"ל בכסף דילמא אותם
 אחי למעט כסף יס להקסות קושיא חוקה שהרגישו כל בני ישיבה
 וגם ממוכר קושיא זו בריטב"א בדף ט"ו ע"א דלמ"ד דלא יליף
 שכיר שכיר ויני' מווי מוסף על ענין ראשון מנ"ל שטר כיון דשטר
 אינו קונה גבי מוכר ענמו לכתי' וממוכרו כ"ד ליכא למילף
 כדפריך הש"ס בלא הוגעתי דלעיל היתי אומר כפי' הריטב"א וי'ס
 חילוק גדול בין פי' רש"י לפי' הריטב"א דלפי' הריטב"א הקוסה
 דפריך הש"ס אשכחן חמה עבדי' כו' הואיל ומקדשה בכסף הוא
 משום דילפינן מאחרת משא"כ גבי עבד עבדי' דליכא לחקשו
 לקדושין נמנא דאין הפירכא מנר חומרא וקולא אלא משום דלא
 אשכחן קדושי' כסף גבי כד' אבל אס היתיליף כסף באמה מנר
 אחר דרך משל מלא תנא כבאת עבדי' י"ל כיון דריביתא התורה
 אחת ה"ס עבד דאין חילוק בנד קניות עבדות בין חמה לאיס ובין
 חמה לחמה אלא דלפי האמת דהיתי ממעט מאותם אף כסף

הירושין קדושין פרק א

אומר דיליף סביר סביר תקשי ליה נמי למחן דלא יליף ברייתא מש
למחן דיליף לתקשי לי משם דהא לפי דברינו מוכרחי' אנו לומר
אף למחן דיליף סביר סביר מוכר עמנו אינו נגאל בשם מיעוטא
דועבדך וא"כ י"ג לנו להכריח דע"כ רבי דיליף בק"ו ממוכר
ב"ד דאי ממוכר עמנו דהא מוכר עמנו גופו אינו
יוגא בשם וק"ל :

ולפי

מתוך קוסיות מהר"ם דביר סני ד"ס אחר
קרא דמשמע למחר"ם דפסיקא ליה מיהת לפי
האמת דמתכר לישראל אינו נגאל בקרובי' וקשיא ליה סת' דלא חסיק
אדעת' הך דרישא דינאלנו תקשי ליה האי ליפני מהיכו פסיקא
ליה למימר הכי לפי האמת דהא חיובא למעבד ק"ו דמכרוהו
ב"ד יהיה נגאל בחלה ע"י במהר"ם ע"י ערויחא מה שנקטקה
מהר"י אכן לכ ואני אומר דיש ליבש קוסיות מהר"ם לפי דברינו
שכתבנו לעיל דס"ד דמקשה דרבי יליף מיעוטא דסביר סביר
מ"ת חיה ליה מיעוטא דועבדך וא"כ אף לבתר דקאמר דלא
יליף סביר סביר מ"ת ס"ד דמקשה דלית ליה נמי מיעוט' דועבדך
דאחי למעט במוכר עמנו דאינו יוגא בשם ומדאינטריך הני
תרי לימודי חלה למעט נמכר לכותי' ועבדך ע"כ מוכרחי' אנו
לומר דאף לפי האמת מוכרהו ב"ד אינו נגאל בחלה דאי ס"ד
דהשתא דכתיב מיעוט' דחלה דמוכר לכותי' אינו יוגא בשם
ילפינן ק"ו דמכרוהו ב"ד נגאל בקרובי' ואי לאן הוי כתיב מיעוט'
דחלה לא אמרינן תיקו כל חד וחד אדוכתא חלה דהוי כמו במה
מנינו אבל השתא דכתיב חלה למעוט' אי ס"ד דיליף מוכרו
ב"ד בק"ו דנגאל בחלה ח"כ לישתוק מיעוטא דועבדך דמאי
תייתי לומח דנגאל בשם כיון דלא ילפינן סביר סביר ומוכי תשיג
כילוף דומי' כמוכר עמנו לכותי' דאינו יוגא בשם וע"כ נריכין
אנו לומר דס"ד דיליף בק"ו ממוכרו ב"ד דאינו נגאל בקרובי'
ש"מ דאף לפי האמת מוכרו ב"ד אינו נגאל בחלה ואי' להקשות
אין אפטר לומר כן דהא אף אם נישא דחין מוכר ב"ד נגאל בחלה
לא אינטריך למעוטי מוכר עמנו שם דחיובא למימר מוכר עמנו
לנכרי ויכתי' ד"ל דלפי סברת מהר"א בן לב מוכר עמנו לנכרי
נמי עביד איסורא ובלא פ"י מהר"ם א שכתב הא דכתבו התוספות
דחיובא למיפרך מה לנמכר לכותי' שכן יוגא בייחוס אדון ומ"מ
קשה דהא אמה עבד' מנינו למיץ מהאי ק"ו וכתב מהר"ם דלפ"י
סברה דהשתא דלא יליף ג"ש אלא מוכי תשיג"כ מוכר עמנו לישראל
יוגא במיתות אדון עכ"ל . וא"כ בלא סברות מהר"ם א היתי אומר
דחין אפטר לומר מדאינטריך ועבדך למעט שם ש"מ דמוכרו ב"ד
אינו נגאל בקרובי' דלא נילוף ק"ו דהא ליבא למילף ק"ו דהא
חיובא למימר סדה אחוה יוכיח דנגלה בחלה ואינו יוגא בשם ואין
לומר מה לשדה אחוה שאינו יוגא במיתות אדון הא מוכר עמנו
לישראל נמי אינו יוגא במיתות אדון אבל לפי פ"י מהר"ם א דס"ד
השתא דמוכר עמנו לישראל נמי יוגא במיתות אדון ח"כ מוליבא
למימר סדה אחוה יוכיח משום דחיובא למיפרך מה לשדה אחוה
שאינו יוגא במיתות אדון משא"כ מוכר עמנו לישראל ואפטר
אינטריך מיעוט' דועבדך ואם באנו להקשות על זה דלעולם
קוסיות מהר"ם במקומו עומדת דילמא דהשתא דילפינן מיעוטא
מחלה דאינו נגאל בשם י"ל מוכרהו ב"ד נגאל בחלה בק"ו ואין
להקשות למה לי מיעוט' דועבדך דילמא אינטריך מיעוט' דלא
נלוף ק"ו ממוכרהו ב"ד שאינו יוגא במיתות אדון יוגא בשם
מוכר עמנו לישראל שיוגא במיתות אדון לפי סברת מהר"ם א אינו
דון שיוגא בשם ולכך אינטריך ועבדך למעט ולעולם מוכרו ב"ד
נגאל בחלה וליבא למימר מוכר עמנו לכותי' יוכיח שיוגא במיתות
אדון ואינו יוגא בשם דמה מוכר עמנו לכותי' דעביד איסורא
לפוס סברות מהר"א בן לב דקיימינן תשובה לזה דמ"מ מדאינטריך
תרי מיעוט' דחלה למעט שם ומיעוט' דועבדך דליכאוב רהמי'
מיעוט' בפירוש גבי מוכר עמנו לישראל דאינו יוגא בשם ואיבא
דע"כ מוכר עמנו לכותי' דאינו יוגא בשם כיון דמוכרהו ב"ד
נגאל בחלה מק"ו ממוכר עמנו לישראל חוליבא למילף מוכר
עמנו לכותי' בק"ו ואם באנו ללמוד מק"ו ממוכר ב"ד שאינו יוגא
במיתות אדון יוגא בשם כ"ו הא השתא חיובא למימר שפיר מוכר
עמנו לישראל יוכיח דיוגא במיתות אדון לפוס סבר' דהשתא ואינו
יוגא בשם חלה ע"כ דמוכרהו ב"ד מוכר עמנו אינו נגאל
בחרובי' ס"ד שפיר למילף בק"ו מוכר עמנו לכותי' דיש בשם ולכך
אינטריך בחלה ומדאינטריך הני תרי מיעוטי בחלה ועבדך
ש"מ דמכרוהו ב"ד ומוכר עמנו נגאל בחלה ודוק" = וכוס
מיושב

וכי היכי ילפינן מוכר ב"ד ממוכר עמנו לענין פרוטה ח"כ ולפינן
מוכר עמנו ממוכר ב"ד דנקטה כשטר וכוה מיושב קוסיות הכ"מ
שהקשה על מהר"ם ס"פ רכיו מה' עבד' דין ג' שפסק הרמב"ם
דמה אינו נקנית בפרוטה והקשה בכ"מ דא"כ דגם נמכר לישראל
לא יקנה בפרוטה ונכנס לדחוקי' וגם כלחם משנה נכנס לדחוקי'
גדולי' כאשר ירא' התעיון ולדברינו דברי מהר"ם ברוו מללו
באין גומטא וק"ל . ואין להקשות דילמא בהיפוך דילפינן
מוכר עמנו לכותי' ממוכר עמנו לישראל ומוכר עמנו לישראל
ילפינן מאתה עבד' דתיקנה דביר דווקא דא"כ לישתוק קרא
דגרעון בכותי' ויילוף הכל מאתה דמה לי גרעון דשם או גרעון
דיוכל דלא במהר"ם א טרונה לחלק בכך וק"ל :

דה ט"ו ע"ב גמרא

ואי ס"ד יליף סביר סביר
אמאי קאמר כו' הקשה
מהר"ם א אמאי לא פריך למחלי ק"ו ה"ל לומר דאינטריך
למעוטי שם דלא נילוף סביר סביר ולפע"ד נראה דחין כאן קושיא
אזנב נריכין אנו למיפק דהא בתחילת הסוגי' דחוי הש"ס דלעולם
יליף סביר סביר ופליגי בקרא דכתיב גבי מוכר ב"ד ועבדך שם
סניס זה והלא מוכר עמנו והקשה שם מהר"ם א דהוי ליה למימר
דכ"ע ילפי' סביר סביר חלה ת"ק דר"א סבירי לי דעדיף למילף
מוכר עמנו ממוכר עמנו לכותי' ור"א סבירי ליה דעדיף למילף
מוכר לישראל ממוכר לישראל וכתיב שם ויש ליבש ואני אומר
דעדיף הים לו להקשות דהוי ליה למימר דכ"ע ילפי' סביר סביר
דכ"ע סבירי ליה דעדיף למילף מוכר עמנו ממוכר עמנו לכותי'
חלה דהא פליגי דת"ק דר"א סבירי ליה כרבי דחלה אחי למעט
מוכר עמנו לכותי' משם וילפינן מוכר עמנו לישראל ממוכר לכותי'
דאינו יוגא בשם ור"א סבירי ליה כר"ע ור"י הגלילי דלא דרשי
פחלה למעוטי שם וא"כ כמתכר לכותי' נמי יוגא בשם מנ"ש
דסביר סביר חלה נראה כדור דע"כ סבירי להו לש"ס דכ"ע
סבירי להו דעדיף למילף מוכר עמנו לישראל ממוכרו ב"ד לישראל
דהא חיובא למיפק כאן קוסיות מהר"ם א הג"ל למה לא קאמר
הש"ס ואי ס"ד דילוף סביר סביר למה לי ק"ו כלל וע"כ נריכין
אנו לומר דהא לבתר דמסיק לעולם יליף סביר סביר ושאינו
הוי דכתיב ינאלנו וע"כ נריכין אנו לומר דג"ש דסביר אחי
לדרשא אחרית' ולפ"י הוכרח המקשה לומר אי ס"ד יליף סביר
סביר אמאי קאמר מ"י שאינו נגאל בחלה משום דס"ד דרבי אף
דיליף סביר סביר מ"מ סבירי ליה כת"ק דר"א דרריס ועבדך
ולא מוכר עמנו וממילא מתעטינן כיון מוכר עמנו לישראל וכן
מוכר עמנו לכותי' כיון דג"ש נובל לומר דאחי ללמוד אחר כמו
שכתבנו לעיל לדעת מהר"ם א וס"ד דמקשה דרבי אינו נגאל
בקרובי' אלא בנמכר לכותי' ולכך אינטריך רבי לומר דמתכר
לכותי' נגאל בשם מתכר ק"ו דכשביב ג"ל לא אינטריך חלה למעט
נמכר לכותי' משם דהא כבר כתיב ועבדך ולא מוכר עמנו אלא
ע"כ ס"ד דמועבדך מתעטינן מוכר לישראל אבל מוכר עמנו
לכותי' ס"ד דנלוף תק"ו שיבא בשם ואהני מיעוטי דועבדך
למעט מוכר עמנו לישראל ואהני ק"ו למילף דמתכר לכותי' יבא
בשם וס"ד דהקילו התורה בנמכר לכותי' שיבא בשם שלא יטמע
בין הכותי' ולכך אינטריך חלה למעט ולכך הוכרח להקשות אי
ס"ד יליף סביר סביר אמאי קאמר מ"י שאינו נגאל בחלה אלא
ע"כ לא יליף סביר סביר . ולפ"י למאי דס"ד דיליף סביר סביר
ורבי דרש מיעוט' דחלה ומיעוט' דועבדך וצ"כ קשה למה לי
מיעוט' דועבדך נילוף מוכר עמנו לישראל ממוכר עמנו לכותי'
דאינו נגאל בשם חלה ע"כ דיותר טוב ללמוד מוכר לישראל
ממוכר לישראל ח"כ אף לרבי אין סברא ללמוד מוכר עמנו ממוכר
עמנו אלא מוכר לישראל ממוכר לישראל ח"כ אין מקום לקוסיות
מהר"ם א לעיל דנימא דפליגי בסברא זו אי ילפינן מוכר עמנו
לכותי' או ממוכר עמנו לישראל וגם מיושב כזה מה שהקשה
דנימא דכ"ע ילפי' סביר סביר ודכ"ע ס"ל דטוב יותר ללמוד
מוכר עמנו ממוכר עמנו חלה דת"ק ס"ל כרבי דמוכר לכותי'
אינו יוגא בשם דהא ע"כ חליבא דרבי מוכרחי' אנו לומר דלא
ס"ל דהא סברא חלה דיותר מסתבר' ללמוד מוכר לישראל ממוכר
לישראל ולפ"י יש להקשות דהא התוספות הכריחו כד"ה אמאי קאמר
דיליף ק"ו ממוכרו ב"ד דוכתב מהר"ם א עדיפא תקשי להו למחן
דיליף מוכי תשיג מוכר עמנו גופי' נמי אינו נגאל בשם כ"ו וכתיב
ויש נשבט דטוחא להו להקשות דהך קושיא גופי' דפריך תלמודא

הידושי קדושיין פרק א

ו

האדון יגאל למינות והוא ש"ס ערוך כפ' איוה נשך דק ע"א וז"ל
שפיר קאמר ה"ס מיתות האדון לאו סיורי הוא דאיכא נמי באי
ר"ל כחם מוכר עגמו לכותי או לגר או מוכרוב ד לגר דאינו עובד
את הכן לכך לא תנייתורה חמה עברי בענין זה אלח סימל
ללא משכחת באיח כלל זה ברור לאתמו :

ע"ב

ר"ש אומר ד' מעניק' ג' באיח כו' והא דלא חשיב
יוגא בשטר דיל' ללא חשיב אלח יניח'
שהס בע"כ של אדון חבל שטר מדעתו של אדון כמו שכתבו
התוספות דמחא טעמא לא משיב שטר במתניתין וק"ל :

ש"ס

הא מני תיטחי הוא דמניח תיטחי אומר לו ולא כ"ח
הנה הרמב"ם בסוף פ"ג מהלכות עבדי פסק
כתוטי דאין כ"ח גובה מהנו ולכאורה אחי כר"א דס"ל לטיל
דמוכר עגמו מעניקין לו ולו אחי ולא לכ"ח וז"ל למה פסק
הרמב"ם דמוכר עגמו מעניקין לו כה"ק דר"ח כמובאר שם דין
י"ב וע"כ נרין אנו לומר כדברי הרמב"ם שהכונן דודאי קי"ל
הא כרבנן קי"ל כר"ז והא דמרינן הכי דרבנן לית להו דרבי
נתן היינו לרב טביומא כו' חבל מכיון דלא אשכחן תנא חריבא
דלא יליף שר שבר אית לן למימר דתלמודא דאמר געיל חלח
למאן דלא יליף שכיר שכיר כדיוקא קאמר ליה ומשום דידע דת"ק
הוא דלא יליף ליה והיינו דממעט מוכר עגמו מכלהי דאי מטוס
ללא כתיבי כו' ולא יליף להו ממכרהו כו' דתוולא מנרכינן
להאוי מיעוט' ודריש ליה לוולא לכ"ח וזה נכון וברור וכן מלמתי
להרמב"ם שפסק כר"ז וכרבנן למימרא דלא פלגי ואחי שפיר
לפוס מאד פריש' עב"ל והס"ך בח"מ סי' פ"ו ס"ק ב' הביא תשוב'
מהרשך שנתעורר על דברי הרמב"ם ומחך כן כתבו דס"ל
להרמב"ם כ"כ הר' נתנאל שכתוספות שם דמחי דאמרי ת"ק לא
ס"ל כר"ז היינו כשכירות וכח"ך ששני תשוב' ים בדבר ח'
כח"ש הרשב"א בחדושי דאפשר לומר דאפילו את"ל דהילכתא
כת"ק בהענקה אפשר נמי דהילכת' כר"ז והא דדרשין לו ולא
מוכר עגמו ולא דרשין מיני לוולא לכ"ח משום דמסכת' קא
בעבד ממעט מילי דעבד אחר חבל קא בעבד וממעט כ"ח בתמי'
ע"ס והנה תירון הרשב"א חי אפשר לומר לדעת הרמב"ם דאי
אמחי פסק הרמב"ם דאין ב"ח גובה מהענקה אלח ע"כ או כתירון
הר' נתנאל או כתירון הרמב"ם ולכאורה יס לי להביא ראי'
לדברי הר' נתנאל דכשכירות לא אחר ר"ז מהא דמרינן בפרק
הפועלי' דף כ"ב אבני' לן פועל משלו הוא אוכל או משל שמים
ופירוש רש"י תוספות שבר הוא שהוסיפו לו התורה אי תשל שמים
במתכ"ג ב"ח למחי נפקא מיני' דאמרתנו לאשתי וכתיב כו' ולא קאמר
דנפקא מיני' אש כ"ח ויכל לגבות ואש הוא בתורת ג"ח אין ב"ח
גובה ממנו אלח ע"כ דכשם שכירות אין ב"ח גובה וק"ל והסמ"ג
פסק כהרמב"ם דאין ב"ח גובה מהענקה וגם מוכר עגמו אין
מעניקין לו יעוין שם :

דף י"ז תוספות דה

אמה עברי' כו' סוף
דבריה' מחך לאתתך
לא הוה שמעינן הענקה אלח ביוגא כשש דומי' דעבד חבל בסמיני'
לא וה"ה דלא הוה שמעינן יוגא כיוכל ובמיתות אדון משום דהענקה
בדידה כתיב דהיינו יוגא כשש ורחמי' כתיב דהיינו הרשב"א הקשה
ו"ל ואכתי לא ניחא לי דהא כתיב אחיך העברי' או העברי'
היקש הכתוב עברי' לעברו א"כ אף לאתתך למה לי עכ"ל ולי
נראה דאין באן קוש' א' כיון דמיעטה התורה לוולא למוכר עגמו
ס"ד דהקישא לא אחי אלח שעברי' יוגא כשש וכו' כדכתבו
התוספות לעיל חבל הענקה כיון דמיעטה התורה מוכר עגמו ה"ה
אמה עברי' דאינו נמכרת בניגבה ולכך אינטרין וזף לאתתך
מעשה כן להענקה וק"ל :

דף י"ח ע"ב

בעי רבה ייעוד נשואין עושה או
אירוסין עושה נפקא מיניה
ליורשה כו' מקשין העולם היה לו לומר נפקא מיני' אי אירוסין
עושה יכול לקדשה אח"כ דאיסות אחר איסות מותר ואי נשואין
עושה אינו יכול לקדשה אח"כ דכיון שנאסות אין לאבי' נסות כס
ונראה לישב דס"ד דאירוסין דידה עדיפ' מאירוסין דידה' כיון
דכתיב דעתה אע"ג דקדושין דגדולה דאין לאבי' רשות
והכי בעינן דעתה וס"ד דהו' כקדושין דגדולה דאין לאבי' רשות
כה משנתייעד' ואסור למכרה ולקדשה אח"כ אל דתסקי' לי' דילמא
הו' כנשואה גמורה ומ"כ אין כאן נפקות' אלח לגבי כעלה האדון
אם יורשה ולטמא לה כו' ולכסוף מסיק דקדושין דידה גריעי
מקדושין

שיושב קושיות מהר"ם באין נומנוס וגם אינו קשה קושית המוס'
לפעל דלמאן דלא יליף שכר מ"מ אית ליה וכי תשיב נמי
נגאל בחלה דס"ד ע"כ מדאינטרך תרי קרא למעט שס"מ
ללא ילפינן גזלות קדוים אפילו במוכר עגמו אלח דכלאו האי
קושיו' מוכרחים אנו לומר דרבי דילף ק"ו ע"כ יליף ממוכרהו
כ"ד דמור עכמונמי אינו נגאל כשש ודו"ק :

דף ט"ז גמרא

כגרתון כסף אחר חוקי' כו' תנא
וקובה את עגמו ככסף וכסוה
כסף לכאורה איכא למימר הח דסידר הש"ס אחי תנא נתר לומר
דחוקי' דרונה לתרן חיוה קושית דהא לעיל בדף י"ד ע"ב כד"ה
מוכר עגמו מנ"ל הקשו התוספות אחי אינטרך והפדה לענין
כסף ותירנו התוספות דאינטרך לגרעון כסף והקשו העולם
דהא גרעון גופי' מפרש במוכר עגמו לכברי והכיח מורש"ח
ומהר"ם קושיו' זו ולי נראה ליכא דהא שטר ע"כ מיידי שטר
סיחורו וע"כ עבד עברי גופו קניו והרב שמחל על גרעונו אין
גרעונו מחל ויש לדקדק תנא דכרית' מנח ליה דבריה דילמא
אינו גופו קניו והרב שמחל על גרעונו מחל אלח ע"כ דייק
מדכתב' רחמנ' תרתי וימני' שיכא נגרעון גבי אמה ונבי עבד וע"כ
אית ליה חדא וימנא דהא ילפינן שכיר שכיר אלח ע"כ דחתי ללמוד
דוקא גרעון ע"כ כסף הוא דמחיני חבל מחילתו לא מהני ח"כ
ס"מ גופו קניו וזה כוונת' הש"ס דחוקי' יליף גרעון מדכתבי
והפדה וקשה דלישתוק מיני' וניליף שכיר מוכר עגמו עגמו
לכברי ולכך מתרן תנא וקובה עגמו ככסף וכסוה כסף ובשטר
וע"כ מוכרחי' אנו לומר כרבא דע"ג גופו קניו והרב שמחל על
גרעונו אינו מחול וא"כ אי לאו דכפלי' רחמנ' ה"א ד-כול למחול
כמוכל חוב וממון ולכך אינטרך למכתב תרווייהו דמיני' וילפינן
דגופו קניו וק"ל - ויש לתמוה כאן על הרמב"ם שפ"כ מהלכו'
עברי' דמוכר עגמו לכברי דאינו נגאל בשום כסף דהא ישיב
גאלו במוכר עגמו לכברי כתיב ומדרבנן שיה כסף ככסף וכן
תמוה הרב בלחם משנה וראיתי בריטב"א ובחידושי השב"א
דכתבו וקשיא לן היכי אומר דעבד עברי גיפו קניו דהא אית לי'
יד לכל דבר ואין ידו כיד רבו וכו' ותירון דעבד עברי ים בוכד
איסור שבעורו עבד מותר בשפח' כנענית וכתיב הריטב"א בדף ט"ז
דמוכר עגמו אף שאין רבו מוסר לו פסחה כנעני' בע"כ חבל מרנונו
מותר בשפחה כנענית דאל"כ מוכר עגמו למה נריך נט חירות
שהרי אין גופו קניו מתם ולא מינו נט אלח במקדס שיש לרבו
קניו איסור וחידושי הרשב"א כתב דלפי דברי רבינו נראה מוכר
עגמו שאין רבו מוסר לו פסחה כנענית א"ג שטר סיחורו אלח
במחלת גרעונו סני ליה ולפ"ו אין מקום לקושיות התוספות
דאמחי' אלח חשוב מתניתן שטר דיל' כיון דמוכר עגמו אין נריך
שטר לכך לא תני ליה והרשב"א והריטב"א מתרני' כמו
שכתבו התוספות משום דו"ל דס"ל דמתניתן מדקתני יוגא
כשש ס"מ דלא איירי במוכר עגמו דמוכר עגמו אינו יוגא כשש
מיהו דו"ל דמתניתין כל קניות דעבד עברי קתני שם במוכר
כ"ד ויובל גרעון ככסף בכל עברי' הנמכר' ולפ"ו אמה עברי'
אין בהנד איסור בהיותה פקת אדונה אינו נרכזה שטר סיחור
א"כ ו"ל לכך לא תני שטר סיחורו משום דקבעי למיפני' איתרה
עליו אחר עברי' משמע שגם היא יוגא כמו עבד ושטר סיחורו
ליכא גבה חבל הרמב"ם פסק כפ' ב' מהל' עברי' שאין הרב יכול
למחול עד שיכתוב לו שטר סיחורו וכמו כן פסק כפ"ד גבי אמה
עברי' דאם כתב לה שטר ומחל על השאר יוגא חסם כעבד וכן
פסק שם שיקנה עגמה בששה דבריה וחדא מינייהו שטר סיחורו
ס"מ דלא שכירי ליה כתירון הרמב"ם והריטב"א והרשב"א דטעמ'
משום כד איסור סבו אלח גיורת הכתוב שאין גרעונו מחל ויכול
לחזור ולהשתעבד כועד שיכתוב לו שטר סיחורו ואין חילוק בין
עבד לאמה וע"כ כדכתבי' למעלה מדענה הכתוב גבי גרעון
ס"מ לעכב דאינו יכול למחול וק"ל :

גמרא

מיתות אדון לאו סיורי הוא כיון דאיני' נמי
באיח לא חשיב
במיתות אדון ע"י בריטב"א סה"י פי' אחר דומנן דנפק במיתו'
אדון כשאין לו בנים וכן פי' בחידושי הרשב"א ודחא פי' רש"י
יעוין שם ואני אומר בחינם כנכסי לדחוקי' דהא אפילו אי
איירי מתניתן במוכר כ"ד וכו' דמותר להם למכור לגר נדק
כמו שכתב הרמב"ם כפ"א מהלכות עבדי' ובפ' ב' דין י"ב פסק
דהנמכר לגר נדק או לכותי אפילו הכן אינו עובד אלח כיון שמת

חידושי קדושין פרק א

מקדושין דדי' למ"ד לאו לקדושין ניתנו ורשות בידה למכרה
דהוי כשפחות אחר שפחות וק"ל :

שם

ואחר כך עמרו כו' ואליבא דר"י בר יהודה כבאן
קול רעש גדול והכל תופסי' על הרמב"ם ספק
בפרק ד' מהלכות עבדים שמעות ראשונות לקדושין ניתנו ויעוד
באירוסין ופסק דאם מברה לשפחות תחילה רשאי למכרה אפי'
לכה"ג והרב ככ"מ ולחם משנה נכנסו לדחוקי' ולי נראה דדברי
הרמב"ם ברורי' דאיכא למידק לפי מאי דפירוש רב נחמן בר
ינחק דהכי נזירי' בקדושין דעמא כיון דבכנהו בה מפרש ר"ע
לשון פריש' טלית ויש לדקדק מי דחוקי' ר"ע לאוקמי' הוי קדמי'
בקדושין דעלמא דלמא מירי' בקדושי' ייעוד דהוי נמי פרישות
טלית וכדפירוש רש"י בתחילת דבריו אלא ע"כ או דס"ל לר"ע
קדושי' ייעוד כשאין עושה ואפילו לקדשה אין לו רשות ומקרא
משמע דלקדשה יש לו רשות או דס"ל דיעוד אירוסין עושה
ואירוסין דיעוד גרע מאירוסין דיר' משו' דמכירות בתו' תל' דחמ' /
בקדושי' ייעוד הכי דמני' מיעוד יכול למכרה והכי דלא מני' מיעוד
אינו יכול למכרה ואינו מוכרה לקדושי' וכיון שכן הו"ל א"כ לבתר
דפסק מר' עמרם דמוקי' לכריית' דשו' בקדושו' ייעוד דיעוד אירוסין
עושה וע"כ אירוסין דידה לא נפקא מרשות אבי' והוי כשפחות
אחר שפחות וע"כ כריבין אנו לומר דגם למ"ד דמעות ראשונות
לקדושין ניתנה ע"כ ייעוד אירוסין עושה ומדמוקי' לקרא בבגדו
בקדושי' דעלמא ולא בקדושי' ייעוד ע"כ ס"ל דקדושין דיעוד
אירוסין עושה וכיון דמכירתה תלוי' בקדושין דידה דהכי דיכול
ליעדה רשות בידו למכרה אבל אם אינו יכול ליעדה אינו יכול
למכרה הוי כתי' כשפוח' אחר שפחות ומותר למכור אחר ייעוד דלא
לומר דלמ' דדמיה' ראשונה לקדושין ניתנו ס"ל דיעודי' כשאין עושה'
דלא מנינו' פלוגתא חדשה כש"ס כוה' וע"כ מדאיפס' למ"ד לאו
לקדושין ניתנו לאירוסין עושה מהו נשמע דלמ"ד דמעות ראשונות
לקדושין ניתנו נמי נפשוט אכעין לאירוסין עושה דאין לנו
למעות פלוגתא חדשה ומדמוקי' לקרא דבכנהו בקדושין דעלמא
ולא בקדושי' ייעוד ש"מ דקדושי' ייעוד כיון שבאו ע"י מכירתה
ומכירתה תלוי' בקדושין הוי כשפחות אחר שפחות ומותר אחר'
למכרה אלא דהש"ס לא רצה לאוקמי' האי כריית' בקדושי' ייעוד
אף למ"ד דמעות הראשונות לקדושין ניתנו משום דקשיא ליה
האי כריית' דש"ס שאף ר"ח מודה שמותר למכרה אלמנה וכה"ג
ואליבא דר"ח דמותר למכרה לקדושי' א"כ אין מכירתה תלוי'
בקדושין סלה א"כ קדושי' ייעוד הוי כמו קדושי' דעלמא ואסור
למכרה וע"כ מוקי' ליה רב עמרם בקדושי' ייעוד ואליבא דר"י
בר יהודה תל' בקדושין הוי כשפחות אחר שפחות ומוקי' האי
כריית' דא"כ כר"ח דלא כר"ע ולפ"ז הרמב"ם דפסק כמ"ד
דאסור למכור לקדושי' ולא פסק כר"ח וא"כ לת"ק דר"ח תלויה
מכירת הבת בקדושין וא"כ כיון דמוקי' קרא דבכנהו בקדושין
דעלמא ולא מוקי' ליה בקדושי' ייעוד ש"מ דס"ל דקדושי' ייעוד
הוי כשפחות אחר שפחות ומותר למכור בתו' אחר קדושי' ייעוד
ולא אחר קדושין דעלמא ודכרו ברוריה' ואמתי' לאמתו שלתורה
ועיין שפחות מהרשב"ם חלק שני סי' רי"ט שנכנס ג"כ לדחוקי'
ליבש דברי הרמב"ם ו"ל וכל דכרו' אינם מירדחים :

דף כ"ע א

בעא מיני' רב הונא מרב ששת עבד עברי'
הנמכר לנכרי נגאל לחנאין או אינו
נגאל לחנאין גאולתו משדה חחווה גמור כו' אמרתי לרשום כתי'
מה שהגדתי לפני תלמידים לחדד אותם וכאן הקשו התוספו' אחד
בד"ה גאולתו וקושי' שני' בד"ה אימיכ' וכד"ה משום דאי' למימר
עבד עברי' ויכתי' נגאל וקדו' העולם למה אמר כאן לקולא אמרין
ולא אמרין היכי דגלי גלי ובכתי' שני גמי מוכר בית עברי'
ללמוד

חומה לא קאמר לקולא אמרין לחומר' לא אמרין וקאמר היכי
דגלי גלי ועוד דיקדק מהרשב"ם כיון דהסיב ר"ע ונגאל כולו ולא
חכי' ש"מ דלא גמרינן גאולתו משדה חחווה א"כ מאי קמבעי'
ליה גבי כתי' ערי חומה אי ילפינן גאולתו או לא הא כבר יש
להוכיח דלא גמרינן מדאינטרדי' ונגאל ועוד דיקדק מהרשב"ם
דהא גבי מקדיש דנגאל בית זרע חומר שעור' ב"כ כסף ומגיע
לכל שנה סלע ופונדיון א"כ מאי נפקא מיני' בין נגאל לחנאין
ובין אינו נגאל ומאי קולא לחומר' שייך כו' ואי חומר ליבש כל
הקושי' התוספות והדיקדוקי' הנ"ל כריבין אנו לדקדק עוד ג'
דיקדוקי' ופיה ית' שכי' כל הקושי' הנ"ל ראשון דהא כתי' ערי חומה
כתיב תחילה בתורה וחס"כ עבד עברי' הנמכר לכותי ולמה שאל
רב הונא תחילה על עבד עברי' וחס"כ שאל על כתי' ערי חומה
ועוד חכי' דאמר חס"ל נגאל לחנאין תמי' מילתא כיון דאסקינת
דאינו נגאל לחנאין נמי האי דאמר אבי' חס"ל נגאל לחנאין
דלאו הילכתא ומאי אהא אבי' השתא לאשמעינן והרגיש כוה'
הריטב"ם ועוד איכא לדקדק דהשתיל בעל מבטין גאולתו גאולתו
משדה חחווה גמור הוי ל' למימר או דלמא לקולא גמרינן לחומר' לא
גמרינן ומאי נקט לקולא אמרין לחומר' לא אמרין אלא נראה
דבאמת דהאי ג"ס גאולתו גאולתו מקובלת היא למילף משדה חחווה
מעבד לענין השבית' או הכסוף דלפינן מעבד דאזלינן גבי לקולא
משום דגלי רחמנ' גבי עבד דנזול כבולו דגייה לקולא דידה
כגון לענין טוב לו עמד והנה ככל נגאל לחנאין קולא הוא עד
דחיבא יוקרא חולא' ע"י בריטב"ם ובחדושי' רש"י היכי דאימנסי
וזוי גבי לוקח חס"כ בודאי ידע בעל אכעי' דילפינן ג"ס גאולתו
גאולתו משדה חחווה מעבד אך מספקא ליה כיון דילפינן לקולא
חס"כ י"ל הא דגילה דחתמ' דאין נגאל לחנאין לא להחמיר שם
אלא להקל רמזה לו תורה בודאי היכי דלא הוי יוקרא חולא אזלינן
לקולא ונגאל לחנאין אלא ביוקרא חולא היכי דזיבן במאמי'ם
זיסיב ליה מאה פלגי' דמיה' וס"ד לומר דנגאל לחנאין הוי חומר'
קמ"ל קרא דאינו נגאל ולעולם הולכין להקל ולכך קאמר האי
ליבש לקולא לחומרין ר"ל דמספקי' ליה כיון דילפינן לקולא לענין
השבית' והכסוף גבי שדה חחווה מעבד משום דלוקח רחמנ' גבי
חס"כ י"ל דאקיל רחמנ' כתי' גבי שדה חחווה לקולא ולחומר' לא
אמרין אלא נגאל לחנאין או דילמא תס' כשדה חחווה בין
לקולא לחומר' וילפינן עבד מנ"ש ופסק רב ששת מדכתיב ונגאל
משמע כולה ולא חנאין משמע בין לקולא ובין לחומר' בין הכי
גבי עבד ובין גבי שדה חחווה דאל"כ אלא לקולא ילפין וילפינן
חדא מאידך כג"ס דגאולתו גאולתו ולפ"ז מיוסב' ג' דיקדוקי'
דכתי' לא מני' למימר הכי דגלי גלי כיון דגוריה טוב מקובלת
בודאי ילפינן זה מה ולא שייך למימר הכי דגלי גלי ולפ"ז נמי
באכעי' שני' כתי' ערי חומה ליבא למימר לקולא אמרין לחומר'
לא אמרין הא כבר פסק רב ששת ממשמעות דונגאל דע"כ דאין
נגאל לחנאין ללמדינו בין לקולא ובין לחומר' ולכך מוכרח לומר
אי נתקבלה ג"ס ובודאי בין לקולא ובין לחומר' או דילמא הכי
דגלי גלי ולא נתקבלה ג"ס גבי כתי' ערי חומה ולפ"ז מיוסב' גס'
דיקדוקי' הא דלא שאל חתלה אכעי' דכתי' ערי חומה דקדמה
בתורה משום כיון דלא ידע אי ויהינן כדי גאולתו כאלל לחומר'
או לקולא דווקא חס"כ איך שייך לומר דילפינן גאולתו כתי' ערי
חומה משדה חחווה דהתם בא ללמד לקולא וככתי' ערי חומה הוא
חומר' דכתי' ערי חומה לא שייך יוקרא חולא או השבית' והכסוף
דכל מקום גותן לוכי ערך שמכר ואינו מוכה לו כלל כמו ספק
הרמב"ם בהדי' אבל השתא דפשיט ליה רב ששת ממשמעות
דונגאל דאין נגאל לחנאין בין לקולא ובין לחומר' חס"כ שפיר
באכעי' ל' בכתי' ערי חומה אי ילפינן כתי' לחומר' גאולתו גאולתו
או דילמא לא נתקבלה ג"ס זו ואמרין הכי דגלי גלי ולא
ילפינן סתו' מן המפורש ומיוסב' נמי דיקדוקי' סל מהרשב"ם גבי מקדיש
נמי נגאל לחנאין קולא לענין אי הוי משות' פקדון ואימנסי' וזוי
כמו שכתוב הרשב"ם והשתא חתיבא שנס' שלשה קושי' התוספות
נמי מתרגים קושי' ראשונה הא דהקשו אין ג"ס למחנה אין
מקום לקושי' זו דהא אין נמי מספקא לן אי כשדה חחווה גור'
לקולא אמרין לחומר' לא לחומר' וילפינן מיני' הקולא וקושי'
השלישית מה שהקשו בתוספות בד"ה משום דאיכא למימר דלמא
ליומתא כדי גאולתו כו' דהא לפי דברינו אינטרדי' ומנא כדי
גאולתו גבי שדה חחווה וגם ונגאל בעבד עברי' לגלות זה על זה
דאינו נגאל לחנאין בין לקולא ובין לחומר' שאלה פתרו' דחתי'
ללמוד

חירושי קדושיי פרק א

ז

ללמוד כל סיבי נגאל לחנאין הוא חומרא אמרינן דאינו נגאל לחנאין לקולא ובררזא רמו לנו אביי במאי דאמר את"ל נגאל לחנאין משמעת לה לקולא ולחומרא משום דבא ליטב דכרי דב שסת שפסט שממעות ונגאל כולה ולא חני שלא יקשה עליו קוסיות המוספות דליטסיק ומלא כרי גאולתו וע"כ נילוף שדה אחוה מעבד עברי ולכך קח' אביי את"ל נגאל לחנאין משמעת לה לקולא ולחומרא' וס' ד' אמיב' דרמוה לנו התורה היכי נגאל לחנאין הוא חומרא אמרינן דאינו נגאל לחנאין לקולא ולחומרא' וס' ד' אמיב' דרמוה לנו התורה היכי נגאל לחנאין הוא חומרא ולכך אינמרך תרי קראי לגלות חדא' אהבד' דאינו נגאל לחנאין בין להקל ובין להחמיר :

ולפי זה

השתא בכתי ערי חומה תבעי' לי' אינפקבל ג"ש ולא אמרינן היכי דגלי גלי אודילמא לא נתקבל ג"ש ואמרינן היכי דגלי גלי ולא ילפינן סתום מן המפורש מתוך נמי קוסיות המוספות כד"ה איתבי' דהקשו מאי פריך לר' דילמא הך ברייתא אתי' כד"ה והא דקאמר לעיל גבי בתי ערי חומה שלום וגואל לחנאין היינו פטר דרבי לן קרא בתקדיש אם גאל יגאל כו' דע"כ המוספות לא הקשו קוש' זו אלא לשיטתם דפירשו לעיל דאינו ג"ש מקובלת אלא גילוי מילתא בעלמ' ושפיר י"ל לר"ש והשתא דכתיב אם גאל יגאל וע"כ דרשינן שטמא דקרא ולא ילפינן בגלוי מילתא בעלמא אכל אי לאו דרבי לנו קרא גבי מקדיש לא היו דרשינן שטמא דקרא וקרא וילפינן בגלוי מילתא בתי ערי חומה משדה אחוה אכל לדבריו דס' ל' לתלמוד' דגאולתו גאולתו גבי שדה אחוה ובעבד עברי ג"ש מקובלת היא וגבי בתי ערי חומה מבעי' לי' אינו ג"ש כ"מ מקובלת לילוף משדה אחוה או דילמא חין ג"ש מקובלת ואמרינן היכי דגלי גלי ובריר ליה דלא ילפינן סתום מן המפורש א"כ חין מקום לקוסיות המוספות דשפיר פריך מיתבי בשלמא לרבנן ביחא דאינכרד אם גאל יגאל שלא נילוף בק"ו משהיה אחוה דאינו גואל לחנאין ואי משום האי פירכא מה למוכר שיה אחוה שכן הורע כמו כוכל לומר בית בבתי ערי חומה יוכיח משום דילפי' ג"ש גאולתו גאולתו משדה אחוה אכל לר"ש כיון דלפי האמת לפי סברתו ודרשתו לא קיבל ג"ש גאולתו גאולתו בבתי ערי חומה א"כ אף בלא טעמא דקרא וחף אם לא נכתב במקדיש אם גאל יגאל אמת ידעי' דנגאל לחנאין שאין כאן יוכיח על פירכא דבתי ערי חומה גופא נימא דלוח וגואל לחנאין דליכא למילף משדה אחוה סתום מן המפורש דליכא למיפרך מן לשה שכן הורע כמו לגאול מיד וממילא ידענו גבי מקדיש ובתי ערי חומה דנגאל לחנאין וע"כ הך ברייתא דלא כד"ה אלא כרבנן וע"כ קיבלו ג"ש בגאולתו בבתי ערי חומה משדה אחוה וא"כ אינו טרף לדרוהו גבי מקדיש אם גאל יגאל שלא נילוף מק"ו דאינו לוח וגואל וכימא בתי ערי חומה יוכיח וק"ל וממילא מיושב לפי דברינו דיקדוק של מהרש"א שכתב מאי קמבעי' ליה בבתי ערי חומה אי ילפינן גאולתו הא ככר יש להוכיח דלא נמרין מהמייטנד ונגאל ולדבריו חין כאן קוש' דהא אינכרד ונגאל לגלוי לנו דאנו נגאל לחנאין בין לקולא ובין לחומרא וק"ל :

והשתא

ע"פ הונעה זו יש להקשות קוש'א חוקה ועומה אשר כבר הרגיש מהרש"א דלפי המסקנ' אין אנו זריכין ללמוד בבתי ערי חומה ג"ש גאולתו גאולתו אלא נילוף מק"ו מעבד עברי שיש לו כל יפוי כח ואפ"ה הורע כיון דאין לוח וגואל לחנאין ק"ו בבתי ערי חומה ופירוש סד דאין ה"כ לפי המסקנ' לא ילפינן ג"ש וכתוב שהא דחוק ואני דאף שיש לתרן דחוק כברייתא גופא מ"מ לא פלטינן מחדא מאי מספק' לי' לבעל הא בעי' או דילמא היכי דגלי גלי ולא ילפינן סתום מן המפורש כיון דליכא למילף בק"ו מעבד עברי לא סייך לומר היכי דגלי גלי בל"ז בלא הוכחתי לעיל היתו אומר דהא כתבו המפרשים דהרמב"ם ס"ל דאביי פליגי א"ר שסת' ל' דגואל לחנאין הוא קולא וחומרא' ולפ"ז נוכל לומר דהאמת כן הוא דגילה לנו דחמ"א לתתל לקילא היכי דליכא חומרא כנגאל לחנאין לומר דאינו נגאל ומעט הוי פקדון ולפ"ז הא דאינו נגאל לחנאין הוא יפוי כח של עבד וא"כ ליכא למילף בק"ו בבתי ערי חומה דאדרבא משום דפוי כחו של עבד לענין יוקרא וזולא ולכך יפוי כחו גם דאינו נגאל לחנאין לקולא לחטקי גבי בתי ערי חומה ליכא למיחר יפוי כח דהורע כמו ולכך מספקא ליה אי ילפינן ג"ש דאינו נגאל ואף דס' בעבד הוי קולא והכי בבתי ערי חומה הוי חומרא ס"מ ילפינן ג"ש אף דהתם הוי קולא מ"מ הכי דלא שייכי קולא ויהי' דינו שאינו נגאל לחנאין אף שהיו חומרא או דילמא דלא

נתקבלה ג"ש והיכי דגלי גלי דכק"ו ליכא למילף דאינו נגאל לחנאין הוי יפוי כח אכל השתא לפי סברתי שהוכחתי למה לא הקשו הא בעי' זו דבתי ערי חומה תחילה שכאמר תחילה בתורה והוכרתי לומר משום דס"ל כיון דיל' דאינו נגאל לחנאין הוא לקולא שוב חין ללמוד ג"ש בכתי ערי חומה לחומרא' ולא מבעי' ליה אלא כתר דפטט רב שסת משמעות דונגאל דע"כ דאין נגאל לחנאין בין לקולא ובין לחומרא א"כ יש הורע כח גבי עבד א"כ הדרה קוסתינו לדוכתא אף מבעי' ליה לומר היכי דגלי גלי כיון אף לא ידע דדרוש בק"ו מעבד שיפוי כחו אפ"ה הורע כמו לפעמי' באין נגאל לחנאין בתי ערי חומה שהורע כמו אינו לין שהורע כמו לענין שאינו נגאל לחנאין ודק"ו :

דף כ"א גמרא

הוא לקובע חוב ואליבא דר"ה הקשה בחירושי רשב"א וז"ל תמיהא לי מילתא ונילוף מיני' אליבא דר' יהושע דהלכת' כוותי' כו' וי"ל דר' יהושע לא דרשינן מיניה לרבות בתים כלל אלא לרבות עבד עברי הנמכר לכותי ואינו מחזור כלל דהיי' אפשר דקרא דבתיב בכל חרץ אחתהם ואין אמרינן דלא מרבי קרקע אלא עבד עברי ויותר קשה דמי בוקיקו לרב שסת לדחוקי כולה האי עב"ל ואני אומר דרב שסת הכריח סברתו דהך ברייתא לא מיתקמי כר' יהושע דידע מברית' אחרית' ג' פעמים גאולתו הנאמר בע"מ הנמכר לכותי וע"כ חד לגופי' וחד לרבו' בתי חנרים וסדה אחוה סיה' קרוב קרוב קודם וחד למדרש יגאלנו לו הולא לאחר כמו שכתבו התוספי' ע"כ ד"ה הוא לקרוב קרוב קודם וע"כ אי אפשר למעט אלא עבד עברי הנמכר לישראל שאינו נגאל בקרוב' והסת' ליכא לחומר בבתי ערי חומה דנגאל בקרוב' דהא ק"ו מה עבד עברי הנמכר לישראל דיש לו כל יפוי כח אפ"ה אינו נגאל בקרוב' ק"ו בבתי ערי חומה שהורע כמו שאינו יונא כיוכל שאינו נגאל בקרוב' ור"ה' לוח דהא מתחילה דבעי' למפשט מנבל גאולה תתנו לרבות בתים ועבד עברי מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי הנמכר לישראל ודחי הס"ם לא עבד עברי הנמכר לכותי ושניק לפי מוא' דס' ד' דמייירי בבתי ערי חומה ולכתר דרבה לפשוטו מנ' יגאלנו מאי לאו בתי ערי חומה ועבד עברי הנמכר לישראל ודחי לא בתי חנרים וסדה אחוה ולא קאמר בתי ערי חומה אלא ע"כ כיון דע"כ ממעטינן מיגאלנו לוח ולא לאחר וע"כ קאי בעבד ממעטינן עבד א"כ בתי ערי חומה ממילא נלמד דאינו נגאל בק"ו הכ"ל וז"ל ע"כ האי קרא בכל גאולה תתנו לא נכתב אלא בשביל עבד עברי הנמכר לכותי לקובעו חובה אכל בתי ערי חומה ע"כ ילפינן מק"ו מעבד עברי הנמכר לישראל דאינו נגאל בקרוב' ואפשר דמיעוט' דיגאלנה לוח ולא לאחר לתרוויכו ממעטינן בתי ערי חומה וע"כ הנמכר לישראל דלא נגאל בקרוב' ובהא פליגי ר' אור"י דר' א' ילפינן מרבו' דככל לרבות לקובע חוב בבתי חנרים וסדה אחוה וע"כ הנמכר לכברי והוי הריבוי שיהו' פעמי' יגאלנו חד לבתי' וחד לקרוב קרוב קוד' גבי שדה אחוה ובתי חנרי' וחד למעוטי יגאלנו לוח ולא לאחר שלא יהיה הגאול' בקרוב' דהיינו ע"כ הנמכר לישראל ובתי ערי חומה אכל לר"י לא יהי' ריבוי דככל חרץ אחותהם שוים וכמו שכתבו התוספות ע"כ ד"ה לקובעו חובה כ"כ רבוי דכל לא מרבינן לקובעו חובו אלא ע"כ הנמכר לכותי ולא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש לקובעו חוב בע"כ הנמכר לכותי כי היכי דלא נטמע בין הכותי' ומעיקרא ס"ד קודם שידי' ממיטוטו דיגאלנה לרבות בתי ערי חומה וע"כ הנמכר לכותי אף שאין הרבוי שוים אכל לכתר דגילה שלשה יגאלנה וע"כ חד למעוטי גאולה אחרת שלא יהי' בקרוב' תרוויכו ממעטינן ע"כ הנמכר לישראל ובתי ערי חומה דליכא לחומר למעוטי בתי ערי חומה לכד דכתיב גבי עבד ממעטינן עבד ופסיטא בתי ערי חומה דהורע כמו ולפ"ז ע"כ ברייתא דקתני בכל חרץ גאולה תתנו לרבות בתי ערי חומה וע"כ לא אתי' כר' אלא כר' א' וזה דחוק לרב שסת לאוקמי הך ברייתא אליבא דר"א ולא כר' משום דידע דמיעוט' דיגאלנו :

והשתא

כדירן דברי הרמב"ם שפסק בפ"כ מהל' שמיטה דגאולת קרוב' בשדה אחוה רשות וכבתי ערי חומה פוסק דאינו נגאל בקרוב' ולכאורה לפי סוגיות שמעתן למ"ד רשות בתי ערי חומה נמי נגאל בקרוב' רשות והרגיש בקושיא זו בעל נחלת יעקב על המזרחי אכל לפי מה שפרשנו ביחא דפסק כר' דהילכת' כוותי' נגד ר"א ולכתר דמסיק מיעוטא דיגאלנו ממעטינן בתי ערי חומה וע"כ הנמכר לישראל דלא

הידושי קרושיין פרק א

ללא יחיה נגאל בקרובי ורבו דככל אחי לקובעו חובה בע"ע הנמכר
 לבתי אחי חליבי דר"י וכן פסק הרמב"ם בהילכו/עבד/דע"ע
 הנמכר לבתי חיה על קרובי לנאלו ובע"ע הנמכר לישראל אינו
 נגאל בקרובי ודברי הרמב"ם ברירן בטעמיהן ובעל נחלת יעקב נדחק
 בפירוש דברי הרמב"ם יעוין ע"ע :

תוספות ד"ה
 מאי בכל לכתוב גאולה תתנו בארץ
 כו"ע במהרש"א ובמהר"ם לובלין
 וכלם נדחקו בפ"י דברי תוספות במה שכתבו לקמן בד"ה לקובעו
 חובו והכי לא שייך לאקשויו מאי ככל ולי נראה לי שב קושיא
 התוספות דכך פריך המק"ש מאי ככל דלע"ע הנמכר לבתי לא נריך
 קרא דנילוף מק"ש ומשנה אחוה סהורע כמו שאינו נגאל מיד אפי"ה
 יפיו כמו שחוב על הקרובים ע"ע הנמכר לבתי יפיו כמו אינו
 דין סיהיה חוב על הקרובי בשלמא לר"י דכתי לקובעו חובו
 בפ"ע הנמכר לבתי לקובעו חובו דלא אחי משנה אחוה בדכ"ה
 אחוה גופה רשות אבל לר"א קשיא ולכך לבתר דמוסיק לקובעו חובו
 חפ"י לר"י לא קשיא ל"י מאי ככלוק"ל :

דף כ"ג ע"א גמרא
 בסיפא וקונה את עמנו
 בכסף כו"ע בכסף ע"י
 אחרים אין אבל ע"י עמנו לא במאי עסקינן כו"ע הקשו התמכילי
 למה לי למדק אבל לא ע"י עמנו בלא אחי דיוקא הו"ל להקשות
 במאי עסקינן ועוד כריבן אבו למידק פריך חלימא שלא
 מדעתו מדכי שמענו לר"ת הא אף חס לא שמענו לר"י דס"ל
 דחוב הוא לו מ"מ קשיא סיפא לרישא דהא בסיפא קתני כבטר
 ע"י עמנו אבל לא ע"י אחרים כדקתני בכרייתא ח"כ מ"ש רישא
 מ"ש סיפא ועוד יש לדקדק דמתחילה פ"י רש"י ע"י עמנו לא שאם
 נתן לו כסף לפדות את עמנו אינו פדוי ואח"כ פ"י רש"י הא דקאמר
 דקמ"ל אין קנין לעבד בלא רבו בשום נד ונראה לי ליטב
 דיקדק ראשון להוכיח להקדים בתחלת דבריו אבל לא ע"י
 עמנו דהא לקמן הא דקאמרי רבנן בלבד סיהיה הכסף משל
 אחרים דפלוגי ביה קנין לעבד ופ"י רש"י דרבנן סברי יש קנין לעבד
 חס נתנו לו כמתנה הוהיל ודעת אחרת מקנה ונותן לה גמר
 בלבו שיזכה בו הרב הו"י דעבד ומיפרק עמנו ודחי הש"ס לא
 דכ"ע אין קנין לעבד בלא רבו ופלוגי היכי דאקני' לי אחר
 מנה ואמר ליה ע"כ שאין לרבך רשות כו"ע נתמא אבו למידק
 דאם אין אחר נתן לו מתנה אלא שנתנה עבד מניחה בזה
 לא עלה על שום דעת לומר דוכה עבד וזה סתם מתניתין
 בפ"ק דמכ"ש דמניח' עבדו ושפחהו הכנעני' הם שלו וע"כ
 לא פלוגי חז"ל אשתם מתניתין וס"ד דפלוגי היכי דקונה לעבד
 ע"י אחר וי"ל דעת אחרת מקנה דיוקא לעבד ולא לרבך ולפ"י חס
 לא הקדים אבל לא ע"י עמנו היכי מפרס מתניתין בכסף ע"י
 אחרים ר"ל שאחרים נתנו לעבד כמתנה ע"מ שאין לרבך רשות בו
 רשאי העבד לפדות עמנו ובכסף ע"י עמנו וממילא נשמע דע"י
 אחרים בלא דעת עבד אין ראוי לפדותו לר"ת דחוב הוא לו
 ורבנן סבירי בכסף ע"י עמנו היכי שאחרים נתנו לו כמתנה אחי'
 בלא על מנת הו"י שלו וכך הוכרח להקדים דע"כ מכתה דיקדוקי'
 בתניתין מוכרחי' אבו לומר דדיוקא אבל ע"י עמנו לא דוק ותשכח
 וע"כ ע"י אחרים פ"י שאחרים נותנים הכסף לרבו ע"מ שיגא בו
 עבד לחירות א"כ פריך שפיר במאי עסקינן ולפ"י וניחא דברי רש"י
 דלע"ל בהנחה דראשונה שבה הגמרא לומר ע"י אחרים אין אבל
 לא ע"י עמנו וי"ל דהיא גופא קמ"ל דע"י אחרים נפדה וילפינן
 דיוקא ממילא לא ע"י עמנו וי"ל דמייורי כסתם דאחרים נתנו לעבד
 כמתנה בסתם דלא מהכי אבל לבתר דמוסיק דמייורי מדעתו וא"כ
 היא גופא לא נכרי וע"כ בשביל דיוקא דע"כ אין קנין לעבד בלא
 רבו בשום נד דהיינו אפילו בעל מנת שאין לרבך רשות דאל"כ היה
 לו לאפלוגי בעבד גופו דאין קונה עמנו בכסף וממילא ידעינן
 מדעתו ע"י אחרים אלא ע"כ אחי לאשמעינן דאין קנין לעבד בלא
 רבו בשום נד וק"ל :

ועתה
 חל עלינו במאי דקשיא לן הו"י ל"י לאקשויו
 סיפא לרישא ולדעת הרמב"ם ה' דרך אמת
 וע"פ דכרינו יתורן ג"כ קושיא תוספות מה שיטעה שליח לקבל
 עטו מיד רבו שנדחקו מאוד לפרש אכע"י זו ונקדים מה שכתוב
 הרי"ף והרמב"ם בפ"י המשנה בגיטין דף י"ג האומר תנוגט
 לאשתי ושטר שיחרור לעברי ונת לא יתנו לאחר מיתה וכמד
 שחידושי הרשב"א ח"ו"ל הא מתניתין אפילו לרבנן מיהוקמי אע"פ

שאינו למעלה דכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו וק"ל בחכמים
 דאין יכול לחזור בו מ"מ לא יבא לחירות עד שיגיע הנש לירו ואין
 גט לאחר מיתה דפקט רשותי' מיניה וחאיל עלי' רשות יורשים עכ"ל
 וכן פסק הרמב"ם והש"ע ב"ד ס"י רס"ו כו"ע ולפ"י אין מקום
 והתחלות קושיא תוספות דשפיר מוכחי' לי אף עבד ויכל לעשות
 שליח לקבלה וכגון שעבד עשה שליח לקבלה ורבו מסר ליד השליח
 ואמר הא לך כמו שאמר העבד ואח"כ מת אס יוכל לעשות שליח
 לקבלה משחרר הוא מיד ואם אינו יוכל לעשות שליח לקבלה אינו
 משוחרר וגם רש"י עלה מתחילה דעתו לפרש בדברי הרי"ף וכל זה
 יש לדחות ודו"ק - ולפ"י וניחא דרישא לסיפא לא קשיא ל"י דהא
 ע"כ כריבן אבו לומר אף מדעתו דקשיא ליה סיפא היה יכול להקשות
 מדברי חכמים אלא דניחא ליה לאקשויו מדברי ר"מ גופי' ולפ"י וי"ל
 בלא הא דשמעינן לר"מ דאמר חוב הוא לו לא מני לאקשויו רישא
 לסיפא ד"ל דהכי פירושא בכסף ע"י אחרים משוחרר עבד מיד
 ובסיפא בשטר ע"י עמנו נמי משוחרר מיד לאפוקי ע"י אחרים דאינו
 משוחרר מיד אלא כשיגיע שטר שיחרור לירו ואם מת רבו לא יבא
 לחירות ולכך הוכרח לומר במאי עסקינן אי שלא מדעתו הא שמעינן
 לר"מ דס"ל דחוב הוא לו וליבא למימר כלל שמשוחרר ע"י כסף ע"י
 אחרים אלא פשיטא מדעתו וקשיא ליה סיפא דהא ע"כ אחי מדעתו
 ע"כ פירוש שאמר לו קבל גטי כפי' רש"י וי"ל וא"כ שוי שליח
 לקבלה א"כ אחי קתני בשטר ע"י עמנו ולא ע"י אחרים דליכא
 למימר שאינו שוחרר מיד כדאמרן הא כיון שאמר קבל גטי הדין
 נותן שהוא משוחרר מיד וק"ל וע"פ שיטת הרי"ף והרמב"ם עלה
 ריהט' דשמעינן בלי שום קושיא ואין להקשות דא"כ מאי פריך לקמן
 לחכמים א"כ נעדיניהו וזיתניהו בכסף ובכסף בין ע"י אחרים כו'
 הא לא דמי' דאחרים ע"י שטר אינו משוחרר מיד וע"כ כסף משוחרר
 מיד אין כאן קושיא דהא בלאו הכי נמי קשה לדעת דמפרשי
 דרבנן לא פלוגי על ר"מ בכסף בעל כרחו א"כ לא דמי'
 דכסף ע"י אחרים אפילו בע"כ ובכסף ע"י אחרים בע"כ לא אלא
 ע"כ מוכרחים אבו לומר דמ"מ לפרניהו וליתנהו דע"כ ע"י אחרים
 יונאי' לחירות והאי כדניו והאי כדניו ק"ו חליבי' דהרי"ף והרמב"ם
 דזה ברור דע"כ כסף יונא לחירות מיד ע"י אחרים ובכסף עד שיגיע
 השטר לירו א"כ לפרניהו וליתניהו ואנא ידשנא דכל חד כדניו
 כסף מיד ע"י אחרים ופטר עד שיגיע לידו ואנא ידשנא דכל חד כדניו
 הרי"ף והרמב"ם נפרס דבריו שלא קשה במאי דהקשה הר"מ
 והרשב"א עליו וי"ל וזה קשה דהא אמרינן עלי' גמרא דטעמא
 דמתניתין משום דכל האומר תנו כאלו אומר וכי דמי ולמ"ד כזכי
 משהגיע גט ליד שליח יבא לחירות וכמשמע לקמן דשליח קבלה
 שאמר אשתך אמה התקבל לי גטי והוא אומר הולך ותן לו
 למ"ד תן כזכי וכיון שהגיע גט ליד שליח מגורשת וכדמוכח
 בזה"ל וזהו דאמר רב הונא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה
 וחוללת ולא מתכות כו' ועוד דאמרינן לעיל מה אלו עבד כהן
 סביר ואשת כהן שמרדה על בעלה הוה אובלים בתרומה וזה
 אינו אובל אלא כיון שהגיע שטר שיחרור ליד שליח יבא לחירות
 לגמרי ואפסיל ל"י בתרומה ותנן נמי במסכת' תרומ' עבד שהיה
 אובל בתרומה ואחד בא ואמר מת רבך או שמכרך לישראל או
 שעשך בן חורין וכי' ר"א מחייב קרן וחומס ור' יהושע פוטר וכי'
 עכ"ל ואני בעניי לא זכית להבין קושיאם על הרי"ף מהא
 דאמר אשתך אמה קבל גטי והוא אומר זכי ותן לה אין כאן
 קושיא דהתם ביד העבד לבטל שליחות קבלה סלק תלוי כריבן
 העבד לכך אי תן לאו בזכי אלא תן והולך א"כ ביטל שליחותה
 דקבלה ושוי' שליח הלכה אבל אי תן כזכי לא ביטול שליחותה
 של קבלה א"כ ה"י בעבד דהכל תלוי ברבו ואם העבד עשה שליח
 קבלה ורבו אמר לשליח הולך אי הילך כזכי וכי באמת מיד
 וגשתחרר בקבלתו של שליח אבל אי אין יכול לעשות שליח לקבלה
 אלא רבו מני מוכה ליה ע"י אחר לענין שאינו יוכל לחזור אבל
 לעולם אינו משוחרר עד שיגיע השטר לירו ומה שמוכח בתוספת
 דמוכח מנט שיחרור אינו אובל בתרומ' מה אינו אובל ככל שמשוחרר
 לגמרי דהא בפ"י השולח דף מ"ב ע"כ מעוככגט שיחרור אובל
 בתרומה או אינו אובל קנין כספו אמר רחמנ' והאי לאו קנין
 כספו או דילמא כיון דמחוסר גט שיחרור קנין כספו קריבן ביה
 ולא נפסטי' וע"כ לא תבעי לן חלא בהכך דאמרו כה דינאו לחירות
 ואין לרבו עליהם אלא שניכרי' גט שיחרור כיון מוקדים ומפקיר
 ומי שחניו בן חורין דמתן כופין את רבו אבל ככותב גט
 שיחרור ומוכה ע"י אחר פשיטא דלא חשיב קנין כספו ואינו
 אובל

חידושי קדושי פרק א

אוכל בתרומה אבל מזה אין ראיה שיגא לחירות מיד כי ישיב בחינו
 עבד דס"ד לחינו אוכל אף שברור שאסור כבת חורין עד שיכתבו
 לו סטר שיחרור ה"ה במזכה סטר שיחרור ע"י אחר אף
 שאינו אוכל בתרומה מ"ה אסור כבת חורין עד שיגיע הסטר
 לידו ואם מת רבו אינו מאוחר ומעשה אין כאן קושיא ממזכה
 פירות ודברי הר"ף והרמב"ם ברירין ופסק הרמב"ם כפרק
 ט' מהלכות תרומות דמזכה גט ע"י אחר אינו אוכל בתרומה
 וכן במחובר סטר שיחרור אינו אוכל בתרומה ואפ"ה פסק במזכה
 ע"י אחר סטר שיחרור שאינו יונא לחירות עד שיגיע הסטר
 שיחרור לידו וק"ל :

שם

ותנינו וכן לאדם שלא בפניו הקשו המשגיג' למה
 נרץ לאתווי דישא דבריישא כיון דלא קאי ליה
 אלא מסיפא ולרעות נאמן אמרתי שמיזב ע"פ הדין כ"ה שכתב
 שמוכח משם הא דזכין לאדם שלא בפניו שאם שמענו לא זכיה
 כלל וזכין דהכי הוא מירי דקטני ויפא וזין חזין לאדם שלא
 בפניו לא אינטרדיק לשומע ונזח דהיה אפילו בזכותו נמי
 כדאמרן אלא הא קמ"ל דאין חזין לאדם שלא בפניו ואע"פ
 דלכי שמע ניחא ליה לא זכיה לו למפרע ואין רגונו עכשו כלום
 ע"י ס' וא"כ ניחא דמסיפא לכד לא רגה להקשות לר"ה ד"ל
 דהכי קאמר בכסף ע"י אחרים וא"כ נתרנה העבד למעשה וזכין
 לו למפרע ובסטר ע"י עמנו וה"ה ע"י אחרים דומ' דע"י עמנו
 דניח' ל'י אבל אם לא ניחא ל'י חזין קונה עמנו כבטר ולכך הכי
 רישא דבריישא וזכין ע"כ שאם שמע ונזח לא זכה וא"כ ע"כ אין
 חזין לא אינטרדיק לשומע ונזח אלא ע"כ אע"פ שא"כ אומר
 שניחא ליה אפ"ה לא זכו לו למפרע א"כ פריך שפיר איך נעשה שלא
 מדעתו מתיאחר ע"י אחרים וק"ל :

דף כד ע"א גמרא

אלא לאו כתי האוי
 גונא דהקנה לה אחר
 מנה ואמר לה ע"מ שפדו בו את המעשר כו' ורחיטי בריטב"א
 שהקשה ח"ל וזכיה דקאי ליה אחתי אוקמי בע"מ שפדו בו את
 המעשר כו' אלעזר לוקמי בע"מ שאין לבעלה רשות בו כרב' אחר
 רב שסת דהילכת' כוותי' ואיכא למימר דהא עדיפא ליה דאלו
 מדרבא הא פליגי עלה ר"א ואלו כד"ה אפטר דמודה רבא דבדידה
 נמי פליגי ר"מ ורבנן כדכתיב לעיל עכ"ל ודבריו הם דחוק' למעין
 בעומקא של הלכה אבל לי נרא' לתרץ פתרון מרווח ויש עוד לדקדק
 אחתי לא פריך רומי' דר"מ אדר"מ ורבנן אדרבנן אמתנין דאף
 דס"ד דפליגי בסתמ' ולענין מעשר נמי פליגי בסתמ' קשה דר"מ
 אדר"מ ורבנן אדרבנן ועוד קשה לי קושיא גדולה דהא תנן בפ' ד'
 דמעשר שני מערימין על מעשר שני כיגד אומר אדם לבנו ולבתו
 הגדולים לבעדו ולשפתחו העבדים הילך מעות אלו וטדה לך מעשר
 שני ופ"ה דש"ה בגיטין דף ס"ה ע"א דהוי להו אחרים לגביה וס'
 סוכי' על שלחנו ויש להם שלו שהם חזורי' ונזכרי' לו עכ"ל וקשה
 לו אחתי לא תני אשתו דהא לפי סוגיא דיוק דבעל יכול לזכות
 לאשה וכן בסוגי' ד"ס מ'א מעשר דבעל יכול לזכות לאשה שאין יד
 האשה ביד בעל א"כ יכול להערים ע"י אשתו נמי בענין זה
 שסתמ' ביש לה מווי' מבעלה ויכול לומר לה הילך מעות אלו
 וטדה מעשר שני וחספתי בכל הספרים ולא מנאמי פירוק לקושיא
 זו עד שהאיר ה' עיני לתרץ קושיא זו בהתיר קושיות הכ"ל
 ונרין אנו לדברי הריטב"א שכתב שהקשה ר"ת ז"ל מהא דתניא
 בת"כ אלו גאל יגאל לרבות את האשה ואם גאל יגאל לרבות את
 ב"ר אלו הכי אמרינן איש אחר רחמנ' ולא אשה ותיירך דהתם
 בתעשר רדיה וזני דדיה טיש לבעל פירות דהוי להו מעשר דדיה
 חזוי דדיה וסליחותא קא עבדא וזע"ג פירות טיש לבעל במעות
 אשתו מדרבנן בעלתא הוא ואין מיימין מקרא לרבו' את האשה האו
 קרא אסמכת' דרבנן דעיקר קרא לרבות את הירש אינטרדיק עכ"ל
 והרב"כ ח"ו ז"ל איש אחר רחמנ' ולא אשה וה"ה איש מוסף חומש
 ולא אשה אפי' אלמנה או גרושה ואפי' במעשר ידעה ובהא דאמרינן
 בתורת הכהנים פרשת בהר סיני' א"כ גאל יגאל לרבות את האשה
 ואת הירש א"כ לרבות את האשה שהיא מוספת חומש כספד' מעשר
 דבעל כחזוי דכסי' מלוג שלה דומי' דירש שפודה במעשה שבא לו
 מתק' אחר ובהא דאמרינן הת' איש פרש לקטן כו' א"כ כיון דאינטרדיק
 למיכת איש למעט את הקטן מנא לן דאשה שאינו מוספת חומש
 ז"ל דקטן לא נרץ קרא ועיקר איש כי כפיכ למעט את האשה
 הוא דכתיב עכ"ל ולפ"י נזכר אנו לומר הא דאין מיימין מקרא
 לרבות א"כ האשה לאו אסמכת' הוא אלא ליתור גמור ואשה לאדוני לן
 לרבות :

כדיני דאורייתא דאף דאין לבעל פירות מ"ה גיורת הכתוב שאשתו
 כגופו חשיבי לענין פדיו' אפילו במעות פלה שאין לבעל זכ' מדין
 תורה אפ"ה אינו יכולה לפדות בלא חומש ופסטי' דקרא דכתיב
 איש ממעשרו אתי למעט אשה ממעשרה וריכו' דאם גאל יגאל קאי
 על איש אפילו אשתו שתגאל ממעות שלה מעשרו נריכה להוסיף
 חומש ופסטי'א עכשו' בתקנת' דרבנן טיש לבעל פירות דחשיב מעות
 דדיה ומעשר דדיה דנריכה להוסיף חומש וכל זה בככסי מלוג
 שלה או אם נתנה לה אחר ע"מ שאין לבעלה רשות בהם אע"פ
 שקנתה מ"ה גיורת הכתוב שנריכה להוסיף חומש במעשר בעלה
 אבל אם נתנה לה אחר ע"מ שתפדה את המעשר בזהויה לומר כיון
 דלדידה נמי לא חקי' חלא ע"מ שתפדה המעשר א"כ שליחות' דאחר
 קא עבדה והנה לסקר' המקשה דפריך אלימא כחזוי דבעל ומעשר
 דבעל שליחות' דבעל קא עבדה ואף של רבנן ניחא מ"מ לא מנינו
 טוס טעם לבער ר"מ וכן אי כחזוי ידעה ומעשר דדיה לגרסת
 רש"י חולנירסת ר"מ זווי ידעה ומעשר ידעה ופי' ניחא לדברי
 ר"מ מ"ה אי אפשר למגוא טעם לרבנן למה הנריכו ליתן חומש
 וע"כ אי אפשר למגוא טעם לכל אחד חלא חליבא דר"ה כע"מ
 שתפדה בהן את המעשר דר"מ סבר כיון דהיא גופיה לא קני
 כמנא שהיא פודת במתן של אחרים ולכך אינו מוספת חומש
 וזה הויפוך סברות ר"מ בעבד דס"ל באפילו בע"מ שתגא בו
 לחירות קני עבד וקני רבו ולפ"י במעשר חומש ע"מ שתפדה בו
 המעשר קנתה אשה וקנתה בעלה וא"כ מנא תקנת' דרבנן הוי
 ליה זווי דבעל ומעשר דבעל היתה נריכה ליתן חומש ורבנן סברי
 להו ורבנן ס"ל במעשר כסבר' ר"מ בעבד ע"מ דקני בעלה וקני
 אדון א"כ דמנינו טעם לפלוגתן עכ"פ קשי' דר"מ אדר"מ ודרבנן
 אדרבנן ותירוק אכיו' אירוף ואולי ר"מ לשיטתו' ורבנן למיטתיהו
 דס"ל דלדידה נמי לא חקי' חלא שתפדה בו את המעשר כמנא שהיה
 עושה שליחות' דאחר ולכך אינו מוספת חומש ולפ"י חליבא
 דרב שסת דפליגי בע"מ שאין לרבך רשות ולר"ת מודה ר"מ בע"מ
 שתגא בו לחירות א"כ ע"כ ליכא למימר דפליגי במעשר כהיפוך
 בע"מ שאין לבעלך רשות דס"ל לרבנן שקנה הבעל ור"מ ס"ל דלא
 קנה הבעל דהא אי בעל לא קני קנתה האשה ולא חזוי דאחר הוא
 ובכר כתיב א"כ גאל יגאל גיורת הכתוב שהיא מחויבת ליתן
 חומש במעשר בעלה אף במעות בכסי מלוג שלה וא"כ אף כלל
 פלוגת' דמתניתין דיוק קשה טעם על ר"מ מ"ס ס"ל דאין כותבת חומש
 דאף דס"ל כסברת רבנן דהכי דקנתה אשה מ"מ אמתת גיורת
 הכתוב מחויבת ליתן חומש אף בככסי מלוג דדה וע"כ אי אפשר
 לומר דפליגי בהכי באומר על מנת שאין לבעלך רשות בהן וא"כ
 אי אפשר לאוקמי לרב שסת דפליגי בהכי וכמו כן לא יוכל להקשו'
 על מתניתין דס"ד דפליגי דאם אחרים נתנה ליה כסתם דמעשר
 נמי אי אפשר לאוקמי דפלוני בהכי דא"כ כיון דהמעות בכסי
 מלוג שלה דאף דלא קנה בעלה מ"מ מנא גיורת הכתוב מחויבת
 ליתן חומש דלענין פירות מעשר בעלה אשתו כגופו חשיבי אף
 במעות ולכך מוכרח לומר דלא פליגי אלא בע"מ שתפדה בו את
 המעשר וזכה שפיר אשכחן דפליגי בסברת כדאמרן אלא דפליגי
 בהיפוך במאי דפלוני במתניתין דיוק :

זכרה

ניחא מתניתין דמעשר שני דקתני מערימין ע"י
 בכו ובתו הגדולי' אבל לא קתני ע"י אשתו
 דאשתו כגופו חשיבי מריכו' דקרא א"כ גאל יגאל אף בככסי
 מלוג שאין לבעלה פירות ואף דאית לה יד ולא אשמועינן חלא
 עבד ושפתה ככעניי' דלית להו יד דליכס' יכולי' לפדות בלא חומש
 אף בלא ריכו' דקרא :

ע"פ

הנעשה וזיכתי מה שמקטין העולם בתוספות בד"ה
 וד"ה וז"ל לפי' ר"ת דלרב שסת מועיל ע"מ שתגא בו
 לחירות אפילו לר"ת א"כ אחתי קאמר ר"ע במתניתין בכסף ע"י
 עמנו לא הא ע"י עמנו נמי משכחת לה באומר ע"מ שתגא בו לחירות
 והקשו למה לא הא ע"י הקשו התוספות קושיא זו מיד על פי' ר"ת ואיך תלוי
 קושיאם בדברי ר"י ולפי' דבריו ניחא דהיוש' רשב"א פירוק תירוק
 אחר על קושיות התוספות וז"ל אי נמי איכא למימר דמתניתין לאו
 כללל הוא דע"י עמנו כלל כללל אלא בהכי אכפי' קאמר ופדע
 לך דהא אמרינן בבבביתא דאין אשה פודה מעשר שני בלא חומש
 ואע"ג דאיכא חכמי' שפודה אלא דבאנו אכפי' קאמר ולאן כללל
 הוא מתניתין נמי לאו כללל הוא עכ"ל הרי לפניך דר"ת מוכרח
 לומר דמתניתין לאו כללל הוא ותוכרח לטביח ראי' מכרייתא
 דאין אשה פודה מעשר שני בלא חומש אע"ג דאיכא חכמי' שפודה
 בככסי

חידושי קדושין פרק א

דף כ"ה ע"ב גמרא

אמר להו מי אמר רב
 כהמה גסה נקני במשיב
 והא חנן במסירה תנן נחלקו בזה ר"ת ור"י דלר"ת מסירה עדיפת
 ולר"י משיבה עדיפת לכאורה ריהטא דשמעת' מוכח כפי' ר"ת
 דהא בכרייתא איתא דבכרייתא תנא וחכמים חומרים זה וזה
 נקנים במשיבה וע"כ לתנא קמא חסיב קנינים דמשיב דהיינו
 מסירה והגבהה ופליגי חכמים וס"ל דזה וזה במשיבה דמשיב
 נקנים אפילו בקנין שאינו חשוב ור"כ רישא וסיפא בענין אחד
 אבל לפי' ר"י תני ברשאי קנין גרוע דמסירה וכבהמה דקה
 החשוב הגבהה וחכמי' דפליגי וקאמרי זה וזה במשיבה ע"כ
 ברשאי דסברי דמשיבה דוקא ולא מסירה וכסיפא כבהמה דקה
 ס"ל דאף במשיבה שהיא קנין שאינו חשוב נגד הגבהה וא"כ בבא
 דזה וזה אינם בסוג' אחד אך ר"ת העריך מלחמה ענומה נגד ר"ת
 ואני חומר בעורת ה' החונן לאדם דעת אלוהים מלחמות ה'
 להניל לר"ת מקפיר חרות שכל הקוסיות אינם קוסיות כלל דעיקר
 הקוסיות של התוספות מדברי ר"א דהיא ליה הכא במסירה
 דוקא והתם קתני משיבה קני כמו שהאריכו התוספות ואני
 חומר דזה כמי אינו קוסיא לאחר שנעמוד על דברי ר"י בזה שפי'
 כד"ה והא חנן תנן ורב כמי במסירה אמר ה' רגיל לומר לאיזה
 לורך פירוש ר"י זה ונראה' בשפת יתר ור"כ פירוש ר"י הדר
 ב"י כו' בפמ' עד הכי שמואל קאמר לה מי דוחקי לר"י לפי'
 זה דבאמת הרי"ף לא פי' כן וגרס והאנן במסירה תנן אינו
 כמי במסירה קאמר וסדר ביה והוא דאמר כהאי תנא משמע שזה
 הוא מדברי הפרגן ונראה שר"י ו'ל' נשמר מכל קוסיות התוספת
 שהקשו מתניתין דבכא חני' ומר"א דלכאורה י"ל דמסירה
 עדיף לפר"ת לא אתי מתניתין למעוטי משיבה נסימט' דילמא
 מתניתין מסירה תני משום דמסירה קונה בכל המקומות וכמו כן
 הגבהה משא"כ משיבה דאינו קונה אלא בסמיט' לא קתני ור"כ
 לכאורה לא הקשה שמואל מרב מתניתין דהכי ונראה דשמואל
 הוגרד ג"כ לדבר זה ורב כמי במסירה אמר וסדר ביה ולכך פי'
 ר"י רגיל ה' לומר כן בשלמא או לא ה' רגיל ה' אומר דהוא
 כמי אשמועינן קנין מסירה דקונה בר"ה ובסמיט' משא"כ
 במשיבה רק דקוסיות שמואל דרב ה' רגיל לומר כן ואי ס"ד
 דמשיבה כמי קונה אלא ע"כ דסדר רב דתנא דמתניתין תני
 דוקא מסירה כבהמה גסה ואין חולק בדבר אבל לא במשיבה
 והכא דרש דמשיבה קונה א"כ הדר ביה מההיא בתמי' למה חזר
 מפ' שלמד בחילה ולפ' מיושב כמי דמשיב הוא דאמר כי הוי
 תנא כו' לכאורה קשה מתחילה מאי קסבר ולכפוף מאי קסבר
 ודוחק לומר שמתחילה לא ידע מהאי תנא דכריית' אבל לדברינו
 נראה דמתחילה עלה בדעת שמואל שלמד רב כפי' המשנה שדוקא
 מסירה ולא משיבה א"כ היה תתמי' עליו למה הדר ב'י' תפירוס
 קמא וגלי לן הפרגן דיש פלוגתא בדבר דחכמי' פליגי אה"ק
 וס"ל דאפילו במשיבה קונה וזה הסוגיא בכל הפ"ס כל היכי
 דפליגי נגד רבי' לפעמי' אומרי' נראה ומטין והלכה ואמרינן
 בעירובין דף מ"ו ע"ב דפליגי אי הלכה כר' יוסי מחכירי דרב
 אסי אמר הלכה איתמר ור' חייל בר אבא אמר מטין ור' יוסי
 בר חנינא אמר ניראין ופי' ר"ש דמטין הלכה כר' יוסי אפילו
 במקום רבים לדורי' מודיעין ליחד לעשות כר' יוסי אבל לדרוש
 בפירקא לא דרשינן א"כ נובל לומר דס"ל לרב בהא כמי דמטין
 אחר דברי ר"ת ור"א באדם דנא לשאל מודיעין ליה דדוקא מסירה
 קני אבל לדרוש ברבים לא רנה לדרוש כמותן אלא ברבים דפליגי
 עליוסו וס"ל דזה וזה נקנית במסירה אף במשיבה ולדעת דבר
 זה הגין ומקובל בדברי הפרגן ובדברי ר"א מנינו בעירובין דף מ"ו
 ע"א וכנדה דף ו' לאחר שזכר רבי דלאוויחיד פליגי עלה חלל
 רבים פלוגי עלה אמר כדי הוא ר"א לסמוך עליו כשעת הדחק
 הרי' להדיא דרבי עבד כר"א כשעת הדחק וקנין משיבה בר"ה
 כשעת הדחק דמי לכך אמר ליחיד קנין מסירה ונרבי' דרש
 בחכמים ק"ל זה חמת ונכרו :

ובזה

מיושבי' כל הקוסיות התוספות דאף דאין חילוק
 בין מניחה למקח וממכר מ"מלא רנה שמואל
 להקשות מתניתין דין אמתניתין דבכא מניחה וכמו כן ר"ת אר"א
 דיש לחות דתנא דמתניתין קתני קנינים דקני בכל מקום בין
 בר"ה ובין בסמיט' משא"כ משיבה דלא קני אלא בסמיטא ור"כ
 אין מקום לקוסיות אלו שמואל לא הקשו אלא לרב דהיה רגיל
 לומר

בכספי מלכו טלה לפי רש"י א"ע ע"כ לאו כללל הוא א"כ בחמתנית
 דידן כמי לאו כללל הוא ולעולם לחמה אין יד כמו לפעד וכמו
 שעבד ואשה שוין לפירוש ר"ת ומתניתין דידן תני עבד שאין לו
 קנין וה"ה לאשה א"כ ה"כ בחמתניתן דפי' דמעשה שני דתני דאינו
 יכול לזכות עבדו וספחתו הכנעני ה"ה לחמה דאין לה יד כלל
 אבל השתא לפי' ר"י דע"כ יש חילוק בין עבד לאשה דלאשה יש
 לה יד לקבל הכעלה א"כ אמתא לא תני מעריתו ע"י אשה כמו
 ע"י בנו ובתו הנדולי' וע"כ נריכין אנו לומר מנד גזירת הכתוב
 דכתבי חס גאל וגאל אתי לרבי דאשה בכעלה חשיבה אף במעות
 בכספי מלכו דידה נריכה ליתן חומס א"כ אין שום אופן שאשתו
 תפדה מעשר שלו בלא חומס א"כ ע"כ כללל כ"ל דאין אשה פודה
 מעשר שני של בעלה בלא חומס א"כ מ"כ לר"ת לומר דמודה
 ר"מ בע"מ שתנא בו לחירות דלא קני אדון דאם כדכרי' יקשה
 לר"ת ליתני בכסף ע"י ענמו דאין לומר דלאו כללל כ"ל כמו
 בכרייתא דאין אשה פודה מעשר שני דהא השתא באמת כללל כ"ל
 דלא אשכחן בשום אופן שאשה תפדה מעשר שני של בעלה בלא חומס
 לר"ת וע"כ מוכרחים אנו לומר כתירון התוספות דלא חשיב ע"י
 ענמו כיון דלא קני העבד לגמרי כו' :

ולפי זה

מוכרחים אנו לומר לפי מאי דס"ד קאמר
 גימח כהא קמפלגי דר"מ סבר אין קנין
 לפעד בלא רכו היינו אפילו בע"מ ורבנן סברי דיש קנין אפילו
 בסתם ודחרי' שסת דרבנן כמי מודה בסתם אלא דפליגי בעל
 מנת דאין לומר לפי מאי דס"ד דפליגי בסתם דבע"מ ר"ת מודה
 לרבנן דיש קנין דא"כ יקשה קוסיות התוספות דהא מנינו לר"ת
 בכסף ע"י ענמו דכאן ליכא למימר כתירון התוספות דהא בע"מ
 שאין לרבו רשות קני העבד לגמרי הוי ספיר בכסף ע"י ענמו
 וכתירון הרש"א ח' נמי ליכא למימר כדאמרן לעיל אלא ע"כ אף
 לר"ת דס"ל לרב שסת מודה ר"ת בע"מ שתנא בו לחירות ת"ת
 לפי מאי דס"ד דפליגי סתם אינו מודה ר"ת בע"מ שאין לרבך
 רשות בו כדאמרן ולפ"ו יש להקשות למה לא נראה לרב שסת לאוקמי
 דפליגי רבנן אף בסתם ור"ת ס"ל דאף בע"מ שאין לרבך רשות
 קני עבד וקני רבו ומאי דוחקא דר"א דלא בעי לאוקמי כר' שסת
 בשלמא בלא הוכחתי דלעיל היתי אומר דלפי מאי דס"ד היתי
 אומר דמודה ר"ת בע"מ שאין לרבך רשות ואי משום דליתני כסף
 ע"י ענמו היתי אומר כתירון הרש"א דלעיל ולפ"ו קשיא לרב
 שסת מתניתין דנדריס המדיר תתנו הגבהה דקתני ע"מ אלא מה
 שתתן לפיד דלא כמאן דלרבנן אפילו בסתם ע"י אחרים קתנה
 אשה ולרבי מאיר ע"כ בע"מ מודה דאפילו בעבד קני עבד וק"ו
 באשה וא"כ סגי התם שיאמר ע"מ שאין לבעלך רשות ולא נריך
 שיאמר אלא מה שאתה נותן לפיד ויניחא ליה לרב שסת דפליגי
 בע"מ ולפ"ו אין לנו הברח מתניתין דידן דס"ל לרבנן דבסתם
 קני עבד וקני אשה אלא דרבנן כמי מודו דלא קני בסתם ולא
 פליגי אלא בע"מ שאין לרבך רשות וסתם משנה דנדריס כר"ת
 אתי' ולא כרבנן ואתא ר"א למימר דפליגי בע"מ שתנא בו
 לחירות ובאשה אף ר"ת מודה דאף דכולה סכירי להו דאין חילוק
 בין עבד לאשה הכי מילי בע"מ שאין לבעלך או לרבך רשות אבל
 בע"מ שתתן לפיד אפילו ר"ת מודה גבי אשה שקתנה וההיא
 דנדריס אתי' כר"ע כד היתי אומר כל"ן אבל השתא דהוכחנו מוכח
 קוסיות התוספות דע"כ דאף לפי מאי דס"ד דמקשה ע"כ ר"ת נמי
 פליגי בע"מ א"כ מתניתין דנדריס אתי' ספיר כר"ת א"כ מאי קשיא
 ל"י לרב שסת דלא בעי לאוקמי דפליגי נמי בסתם וק"ו :

וגש"ך ב"ר דס"י רכ"כ כתב בשם הפרישה ג"ע אי לא אמר לה אלא
 המעות נחויטין לך ע"מ שתהיה אוכלת ולבושת ולא אמר לה ע"מ
 שאין לבעלך רשות בהם וכבהה"ש ולי נראה פשוט מלשון המשנה
 והפוסקים דכל שלא אמר לה ע"מ שאין לבעלך רשות בהם פשיטא
 דזכה בהן בעל ואסור וכן משמע להדיא כפי' הר"א ש' לנדריס עכ"ל
 ואני אומר כודאי לפי' הר"א ש' דפסק כר"ת או לפסק הרמב"ם משמע
 כן אבל יש שיטות אחרות וכתב הר"ן בקדושין אליבא דהרי"ף
 דפסק כרבנן בין באשה ובין אע"פ שלא אמר ע"מ שאין לרבך רשות
 אלא אמר ע"מ שתנא לחירות או באשה הרני נותן לך ע"מ
 שתתן לפיד דמהני וכינוי לחידושי הרשב"א והריטב"א והרבה
 חדושים נאמר ונישנו בדינים אלו ואין בידנו להכריע עד שיבא
 מורה נדק וכתבתי במשובתי שנעלם מדברי הט"ו כ"ד ס' ר"ס ו'
 דבר' הרמב"ם בהלכות וכו' ומתנה

סימן ג' :

חידושי קדושין פרק א ט

לומר במסירה וע"כ למד פ"י המשנה דוקא מסירה ולא משיכה
וח"כ לאחר שדרש משיכה קונה הדר ביה והתמי' על זה למה
סדר כיון שלמד מחילה פ"י המתניתין דוקא מסירה ואין חולק
בדבר למה דרש אח"כ משיכה ה' לו לדרוש מסירה כיון שאין
חולק בדבר ואליבא דרמב"ם שכלינו אנו לומר דרב סבר ל' כהאי
הגז' אבל לפי מאי דסתם לן רבי בתניתין דלא פליגי רבנן
על ר"מור"ח בבהמה גסה י"ל דנקט ר"ח באמת מסירה קנין
הקניו ככל מקום ולעולם משיכה קונה בסימט' וסתם מתניתין
דמניחה ניחא וגם דברי ר"ח ושמואל ניחא לפי סתמא דקדושין
ודכחא מניחה י"ל דר"מ מודו בסימט' דמשיכה קונה :

והשתא

אית לן לאפרוקי הקושיא מה שהקשה ר"י
על ר"ת וכתבו התוספות הכי בסוף דברי
ח"ל ור"י הקשה על מה שפ"י ר"ת דמסירה קונה אף בסימט'
כו' עד אפילו אם מיירי בסימט' הוי ליה למיפדך הכי לימא
אזני ורבא דאמר רבבי לכך נראה לר"י כו' ותהי"ח התפלא
על דברי ר"י והניחם בכ"ע יעויין הטיב בדבריו ואני אומר
יגפתו ומחלתי תחתן שבדרי הר"י הכי בדין ואגב תירוק למה
כתבו התוספות ור"י הקשה לאחר תירוק ר' חיים כהן ולא מקודם
ומתחילה לריבן אנו להבין ולעמוד ג'ל כוונת התוספות שסם
בכ"ב דף ע"ו הקשו התוספות ו"ל ועוד קשה לר"י דלפי ר"ת
מאי דוחקי' לשנויי' כאן בסימט' כאן בר"ה לוקמיניהו לתרווייהו
בסימט' ובקפדי פליגי' כדמסיק לקמן ואמר רש"י א' דלא קשה
מידו כיון דמסירה חשובה כו' ומיהו הא דפרך ספינה נמי
תקנה במסירה לא אחי שמיר כו' ואין להקשות דאי אפילו
בגריעה הוי קפידה א"כ אחמי מהני כשיסבור מקומו דשכירות
מקום הוי בעין משיכה כו' ויש לדקדק למה כתבו ומיהו הא דפרך
ספינה לאחר תירוק הרשב"ה ולא מקודם ועוד למה לא הקשו
הכי קטיות הכי בשמעתן לעסקו בדברי ר"ת ובתבואה קטיות
ר"י והשמיטו דברי ר"י שהקשה על ר"ת בכ"ב ותיירו סם
הרשב"ה ולא כתבו הכי גם יקושיא שני' דאחמי מהני שכירות
מקום יקושיא אחרונה שהקשו התוספות בקדושין לא הקשו
בכ"ב ונריך לתת לב להבין ולהשכיל כל הדברים הנ"ל כי לא
דבר ריק הוא :

ולפער

הראני ה' דרך אמת והגה הרשב"ה בחדושי
על בכ"ב כתב בין במסירה בין במשיכה כל
בפניו לא בעי למימר לך חוק וקני במגמת משיכה עדיפא שיש
בכללה מסירה וכן כתוב רב האי גאון ו"ל ולפי דברינו שיש
דאמר אבי ורבא מסירה קונה ברשות רפיס ולא משיכה משכחת
לה בבהמה גסה שקרא לה או שהבישה במקל ודעתה לפניו שאין
עם המשיכה זו מסירה או באומר לחבירו לך ומשך וקני שאינו
יכול לקנות מטעם מסירה כו' ובהמה גסה נמי למ"ד אחת זו
ואחת זו במשיכה אין משיכה זו קונה בר"ה הואיל ואין דינן
לקנות במסירה והיינו דאקשינן בגמרא לרבנן ואי ברשות הרבים
משיכה מי קניא כלומר כיון שאין מסירה קונה בר"ה לרבנן
אף משיכה זו אינו קונה וכרב ר' יוסף הלוי ו"ל פ"י הא דאמרנן
מסירה קונה בר"ה ולא משיכה אפילו כשאומר לו לך חוק וקני
ואפילו בספינה שנקנית במסירה כיון דמשך לה גלי אדעתא
במשיכה ניחא ליה דליקני במסירה לא ניחא ליה דליקניה עכ"ל :

והנה

ר"ת מחולק עם רשב"ם דלרשב"ם דמסירה
קונה בר"ה משום דלא אפשר במשיכה אבל
בסימט' דשייבי משיכה לא קניא מסירה שהוא קנין גרוע ור"ת
הקשה עליו ופירוש דמסירה עדיפא דקניא בר"ה במקום דלא
שייבי משיכה משום דאין לו מקום סם ואפ"ה קניא משיכה ק"ו
סקונה בסימט' דמהני משיכה דיש לכל אדם מקום להניח
מטלטלי' ק"ו סקונה במסירה דהוי כאילו מנה ברשותו ומסרה
בדו ולית ל' סבר' רבנו חיים בן מנחם לר"ת ע"פ שיטת חידושי
רשב"ה דאם אגזוז הכהמה ומשכה ואמר ל' ויל קני דקני אף
בר"ה דמשיכה זו שייבי מסירה וכמו כן בספינה דקונה במשיכה זו
אף בר"ה ומשיכה זו בספינה עדיפא ממסירה אף לפי ר"ת דלפי ר"ת
מסירה עדיפא ר"ל אף בבהמה דקרי לה ובאה דקני בר"ה אף
דלא קנה במשיכה כו' בר"ה משום דלא מיוחד ל' מקום אפ"ה
קני במסירה ק"ו בסימט' דמשיכה כג"ל קונה דקונה פשיטא
מסירה אבל בספינה דמושך בגוף של ספינה א"כ משיכה דספינה

עדיף ממסירה אליבא דכ"ע בשלמא לסיטת הר"י הלוי והגאונים
ונזכר דברי' בסור ח"ת סי' רנ"ו דאם אמר ל' כר"ה ויל וקני
ומשך בהמה אף שאחיה לא קני משום דלא ניחא ליה למקני'
במסירה אלא במשיכה א"כ בספינה נמי דיני הכי אבל לפי
הרשב"ה דאביי ורבא מיררו בכי האי גוונא שקרא לה ובא בזה
לא מהני משיכה בר"ה אבל מסירה שאחיה בידה בשליף
שעל פניו א"כ בספינה אף לפי ר"ת משיכה עדיף ס"ס
בכלל משיכה והשתא נפרש רשיט' דשמעת' בגמרא בתרא אליבא
דר"ת לאחר שדקדק דקאמר סם דפליגי' במשך וקני מר סבר
קפידא ומר סבר מראה מקום וכדחק סם הרשב"ם ובתפא' בעית
אפילו מיד אפילו למשך מיד לרשותך דאף במסירה אקנייתיה לך
עכ"ל וזה דוחק גדול דלא דמי למראה מקום הסגו' בש"ס גבי
דסבר כספ' ובמלא זכר ר"ל דלומדן דעתה דאי היתה יודעת שהיא
של זהכ פשיטא שהי' מרוגה וכמו כן גבי היה במורח ובמנא
במערב לעבין נמיית גט נמי ו"ל סה"י סבר שהוה במורח ובתפא'
כהגו בו פשוט ומקושר ואמר ל' ויל כתוב גט פשוט ועביד
מקושר דס"ל מראה מקום נמי יש לומר דכוונתו היה לכתב גט
אלא דסבר דיש טורח במקושר וא"ל גט פשוט ואי רוגה לטרוח
ולעבוד מקושר נמי ניחא ליה אבל הכי דיש טורח במשיכה ותר
ומתסירה ואיך שייך לומר מראה מקום לשנות דבריו וכוונתו
מכלול אלף נראה דשיטת הלכה ורישט' דשמעתא כך הוא
אליבא דר"ת דכודאי' דקאמר התם ספינה נמי תקנה במסירה
שמעת דמסירה גרוע ממשיכה והוגעת דברי המקשה כך הוא
דאף כתבו התוספות בכ"ב בר"ה ספינה תירוק על קושיא דר"ת
על ר"י והבא דקתני בדרייתא ספינת ניקנת במשיכה כו' איכא
למימר דלשכניקוט משיכה משום דבעי לאשמעינן דאפילו
בסימט' דבעינן משיכה אופיות נקנית במסירה ואשמעינן מיני'
דמסירה דאופיות לאו היינו אחיה בעלמא דאף בסימט' לא
מהני מסירה חלא במשיכה בעינן מסירה כדפרשמי לעיל וע"י
סם דמהר"ח :

והנה

נוכל אנו לומר לפר"ת נמי דמקשה פריך ספינה
נמי תקנה במסירה דודאי משיכה דספינה עדיף
ממסירה דיש במשיכה נמי מסירה דתניא ספינה נקנית במסירה
דברי רבי וחכמים אומרים לא קנה עד שמתא' וא"כ אחמי
קתני בדרייתא לעיל ספינה נקנית במשיכה שהוא קנין חשוב
ולא קתני מסירה רבות' טפי וליבא למימר דאחי לאשמעינן
בשכיל אופיות דאופיות נמי נריבן משיכה דאף לר"ת נריבן
אופיות משיכה מדפרך גבי מלוגא דסטרא והא לא משך כדכתבו
התוספות לעיל תירוק לדברי ר"י ד"ל כיון דלרבנן דפליגי' אדרבי
ס"ל דאין ספינה נקנית במסירה אלא עד שימשך א"כ לא הוי
ליה למימר בדרייתא לעיל ספינה נקנית במשיכה בשכיל ספי'
דאופיות דאיבא למיטעי ולומר דלגופא אינטריך לומר דספינה
דוקא נקנית במשיכה ולא במסירה כרבנן והדרא קושיא לדוכחא
ליקני נמי במסירה אי אחי כרבי ולפי סברת ר"ת לרבנן דלית
להו מסירה בספינה אף בסימט' אף דמשיכה קונה סם ק"ו
דלית להו מסירה בר"ה במקו' דאין לו מקום לקנו' במשיכה ותירוק לו
המתיר לא קני משו' דאין לו מקום מיוחד אבל בסימט' סם מקו'
לאדם א"כ קונה במסירה ולפ"ו כיון דרבנן מודו בסימט' דקונה
מסירה א"כ י"ל הא דנקט בדרייתא לעיל ספינה נקנית במשיכה
ה"ה למסירה דאין חולק בדבר זה ולא אשמעינן אלא בשכיל
סיפא דאופיות דלגופא לא אינטריך דאף אפילו במסירה קונה
ק"ו במשיכה אלא משום סיפא כמו שפירשו התוספות אליבא
דר"י דוק ופריך המקשה משיכה בר"ה מי קניא כיון דלרבנן לא
קניא מסירה א"כ אין במשיכה זו כח של מסירה אלא משיכה
ומשיכה לחוד לא קניא בר"ה כיון דאין מיוחד לו מקום ומשני
ער שימשך לסימט' ופריך נמיא אזני ורבא אמרו כרבי ולא
כרבנן ומשני אי אמר לך וחוק וקני כ"ע מודו דקני ולא פליגי
אלא בקפידא וא"כ לר"ת דאם קונה במסירה בר"ה במקום דאינו
קונה משיכה משום דלא מיוחד לו מקום ק"ו סיקנה בסימט'
שם לכל אדם מקום סם סקונה מסירה אליבא דכ"ע ולא פליגי
אלא במשך וקני דרבי קורא להאי משיכה מסירה משום דלא
קני מחמת משיכה בר"ה אלא מחמת מסירה ומקיים דיברו משום
והכי קאמר מראה מקום לו שיקנה אף בר"ה במשיכה בר"ה משום
דשייך ב' מסירה גודאי' אי לא היה שייך ב' מסירה לא הי' מהני

הידושי קדושין פרק א

מהני דבריו שיקנה בקנין שאינו דינו לקנות כמו שכתבו הגאונים וסרן אבל הכי כיון שיש בכלל משיכה זו בספינה מסירה קני שפיר כלבד שיקיים דבריו וחכמים סבירו להו קפידא ודוקא משיכה גמורה נכתוון ר"ל שיקנה ע"י קנין משיכה ולכך נרדף לשכור מקומו או להניח לסימטא :

והשתא

התרויט ד' קושיות קושיא אחת שהקשו התוספות בד"ה ותר סדר מראה מקום אמאי לא חשיב רבי כהדי הכי דשכרי מראה מקום דל"ה חלס משני מריכורו לגמרי אבל הכי דלא משני דמשיך ע"י חלס דקנין משיכה לא מהני בזה אמרינן דעכ"פ מהני מחמת קנין דמסירה ולא אמרינן שנתכוון דוקא משיכה חשובה לסימטא אלא דאף בגרועי ה' דעתו כיון דמחייב בתמיכה זו קנין דמסירה אבל בעלמא דחינו מקיים ליכורו כלל ר"ל גם רבי מודה דלא אמר נן מראה מקום קושיא טע' מתורבת שהקשו התוספות לפר"ת לאוממי דפליגי בקפידא ובסימטא ודכ"ע קונים במסירה בין בר"ה ובין בסימטא ולא קשה מכרייתא דקטני ספינה משיכה ולא אשמיטינן מסירה משום סיפא דלוחות דזה חטילו אינו ריח קושיא לר"ת כיון דחטילו רבי מודה דנרדף עכ"פ לקיים דבריו למשך בר"ה וא"כ נרדף ג"כ עכ"פ למשך ח"כ אין מחלוקת בין רבי לרבנן אבל ברשות הרבים פליגי שפיר וקושיא טע' נמי אין מקום לקשות כיון דלא מהני מסירה וקפיד לקנין גרוע א"כ אף קנה בשכירות מקום דהא לפי שיטת הרשב"א אף לר"ת בני ספינה בודאי משיכה עדיפה ממסירה וקפיד אמשיכה דעדיפה מקנין מסירה וא"כ כשזכר ונקומו דעדיפה נמי ממשיכה לא קפיד הרי מתרויט ג' קושיות הנ"ל וגם קושיא ד' שהקשו התוספות על ר"ת מסוגיות הש"ס דספינה דקתני ספינה נמי נקנית במסירה משמע דמשיכה עדיפה אינו קושיא כלל לר"ת כפי מה שפרשנו דאף ר"ת מודה בספינה או בכמה' שאחיה ומשכה דעדיפה משיכה ממסירה :

ולפי

הונעה זו לא נשאר שום קושיא על ר"ת אלא קושיא אחרונה שהקשה ר"י על ר"ת דלפי מאי דס"ד דפליגי בסימטא נישא נמי אביי ורבא אחי כרבי ולא כרבנן דלר"ת כיון דסכרי. לכו לרבנן דאין במסירה קונה בסימטא במקום שמיכה קונה ק"ו שאין מסירה קונה אלא ביהו בר"ה ונכא דמשיכה קונה בכהמה בסימטא ק"ו במסירה ומסירה קונה בר"ה אף דאינו קונה שם קנין משיכה וזה לא אחי כרבנן אלא כרבי דס"ל הכי בני ספינה אף דלא במשיכה בסימטא גבי כהמה דקורה לה וכאה מ"מ אס אחיה בשליף או בשפיר ומשכ קנה דמשיכה זו יש בה מסירה וה"ה בספינה דלא שני דלא אחיה ע"י משיכה ופשוטא דמשיכה עדיפה ממסירה לכך וה"כ לשיטת הרשב"א אביי דאמר מסירה קני בר"ה ולא משיכה מיידי בכהמה שקורה להובאה אבל אס אחיה ומשכה פשוטא שקונה גם בר"ה ובסימטא שקונה משיכה בכו ק"ו ממסירה קונה דהא מסירה קונה אפילו בתקום שאין משיכה קונה כדאמרן וא"כ אחי ע"כ כרבי דלפי ס"ד גבי ספינה דמסירה קונה אף אס לא היה משיכה קונה בסימטא מ"מ גרוע ממסירה ממשיכ' דמשיכ' יש בה מסירה ואס אמר זיל קני ומשכה פשיטא דקני דיש בה ג"כ מסירה וא"כ ע"כ לרבי קני מסירה גם בר"ה לפי מאי דס"ד דמקשה אבל לרבנן דס"ל דאין מסירה קונה כלל אפילו בסימטא א"כ פשיטא דאינו קונה כלל בר"ה לדעת ר"ת דאין סכרא לחלק וחדרכא כיון דלרבנן אפילו במקום שמיכה קונה אינו קונה ק"ו בר"ה בתקום שאין משיכה קונה א"כ שפיר הקשו התוספות לר"ת ע"כ מוכרחים אנו לפרש בדפשוטו שיטת הש"ס א"כ לפי מאי דס"ד דמקשה דפליגי בסימטא ה"ה לו להקשות מיד נישא אחי ורבא דאמרנו כרבי ולא כרבנן כדאמרן ולכך כתבו התוספות אבל לפי ר"י נישא דס"ל דיותר יש סכרא טובה שמיכה קונה ובסימטא וא"כ לפי מאי דס"ד דמקשה ס"ל אף דס"ל לרבי דמסירה קונה בסימטא ורבנן סבירו להו דלא קני מסירה מ"מ מודו דמשיכה קני בר"ה וא"כ אביי ורבא לפירושי ר"י ס"ל דמסירה קונה דוקא בר"ה ולא בסימטא משיכה קונה בסימטא ולא מסירה כרבנן מתע' סבירו להו ולא כרבי דלרביה קונה מסירה אף בסימטא ולכך כתבו התוספות ור"י הקשה אחר דבריו ר"ח כהן דלכאורה איכא למידק דכא בתרא כתב ר"י בענינו תירוח על קושיות ר"ת על פירוש רשב"ס וכי מנות הן שמתנות זו אחו' ובקב ר"י שם דאין זו

קושיא דכי האי גונא אמר לקמן דהנכסה תירוח וימר מכלת שאר קנינים זכאן לא כתבו התוספות תירוח או לכל באמת דמי ליה ר"י לר"ת בגילת' דחישת' ותמהאני אס נישא דברים אלו מפי ר"י כשלמא נבי הנכסה כל המקומות שוים כל מידו דרבי בגבהה קונים בגבהה ובשלו כל הקנינים אבל ר"ת הכי קאמר כיון דמסירה קונה במקום שאין משיכה קונה אף שאין לו סיבות במקום שדבר זה מוכח אפ"ה קונה ק"ו שיקנה במקום שמיכה קונה פשוט לו שייכא במקום דמשיכה קונה ולמה ינטל משיכה למסירה ולא נחיי להו באמת בתירוח ר"י אלא בתירוח ר"ח כהן שנתן טעם שיש לחלק במסירה בין ר"ה לסימטא ולכך כתבו מה שיקשה ר"י על ר"ת דהשתא לפי ר"ח נישא לדברי ר"י דלפי מאי דס"ד אחי אביי ורבא כרבנן דס"ל דאין מסירה קונה בסימטא אלא משיכה משום דלא שייך קנין מסירה בסימטא אבל בר"ה זו רבנן דשייך קנין מסירה והם מהם דבריו אביי ורבא ורבנן ס"ל לאביי ורבא אבל כלא דבריו ר"ח כהן גם לדברי ר"י לא נחה קושיא זו דאין טעם לחלק בין מסירה בסימטא ובין מסירה לר"ה כקושיות ר"ת :

ובה

נחה ושיקטה תמיה' מהר"א על דברי ר"י והניחו ככ"ע ומה שהכריחו בסוגיא זו ללמוד פירוש זה בדברי ר"ת משום דסוגיא זו אי אפשר לתרץ מה שתירושם על שקושיא איך מהני שכירות מקום לר"ת ותירנו שם דשכירות מקום כיו משיכה א"כ יקשה בסוגיא זו איך משני לר"ת פיל כמה יקנה ומשני אביי כשוכר את מקומו הלוא שוכר מקומו כיו משיכה וע"כ נרדף אנו לומר אף דהוי משיכה הוי מ"מ עדיף ממשיכה גרידא דזה הוי קניות רשותו ומשיכה כדדי א"כ הדרה קושיא לדוכתא דילמא קפיד על משיכה גרוע ולא על משיכה שהיא טובה יותר ומשיכה גרידא אף שהיא קנין חשוב יותר אבל ככא בתרא לא אסקי' אדעתיהו פ' ידושי' הרשב"א אלא פ' הגאונים ופי' ר"י מגא' ד' וא"כ כל הכי דאמר חזק וקני והלך ומשך מסולק קניות מסירה לגמרי אף בספינה וא"כ אף בספינה כל היכא דתני מסירה הוא קנין חשוב יותר ממשיכה ואתי למעט משיכה א"כ שפיר כתבנו מה שיקשה ר"י לדברי ר"ת מאי דוחקי לאוממי באו בר"ה כאן בסימטא הוי ליה לאוקמינהו בסימטא ובקפידא פליגי דלרבי מראה מקום הוא לו אף בקנין דמסירה לכך ולרבנן קפידא דוקא משיכה שילק קנין דמסירה והוכרחו לכתוב תירוח הרשב"א דלא קשה מידו כיון דמסירה חשובה בכל מקום שפונה מסירה הוי דוקא מסירה ולא במשיכה וא"כ כתבו ומיהו הא דפרדף ספינה נמי תקנה במסירה לא אחי שפיר ב' ולשון מיהו אינו מדוקדק בתירוח הרשב"א אבל לפי דבריו נישא דכלא תירוח הרשב"א הוי אמר בתירוח ידושי' רשב"א כמו שכתבנו לפיל אבל עכשו ע"כ החזיק הרשב"א ענינו תירוח הר"י מגא' ד' שהביא באחרונה ס"מ כל היכי דתני מסירה החשובה אחי למעט משיכה משום אי אמר חזק וקני משלק מסירה לגמרי א"כ שפיר כתבו ומיהו הא דפרדף ספינה תקנה אינו מדוקדק :

ולפי זה

אחי שפיר דלא הקשו ככ"כ הקושיא האחרונה שהקשה ר"י בקדושין דבתירוח הרשב"א מתורן קושיות הר"י על ר"ת דאף לפי מאי דס"ד דפליגי בסימטא לא אחא אביי ורבא כרבי וכמו שבאמת תירוח מהר"א בקדושין והניה ככ"ע וחדרנה לר"י קשה לפירושו דמשיכה עדיפה ולא קני מסירה בסימטא איך סבר רבי דקנה במסירה כמו שקטשו שם בד"ה כמאי עסקינן ותירנו ד"ל דאי מיירי בסימטא נישא דפליגי רבי ורבנן אי מהני מסירה בסימטא או לא ואביי ורבא כרבנן ורבנן סבירו להו דיש חילוק בין סימטא לר"ה דבריהם דלא קני משיכה קני מסירה ובסימטא דלאו אורחא במסירה וקנין גרוע הוא לא קני מסירה ושם לא הוכרחו לתירוח מהר"א כהן דשם סלקו להו תירוח הר"י גופא שתירוח על קושיות ר"י וכי מלותיהן דאשכחן כהאי גונא נבי הנכסה א"כ כלא תירוח ר"י נישא תירוחם לדעת ר"י דאשפיר יש לחלק בין מסירה בר"ה ובין מסירה בסימטא משא"כ הכא בקדושין דלא כתבו תירוח ר"י משום דלא נישא להו בתירוחם כמו שכתבנו והוכרחו לתירוח מהר"א כהן שפיר כתבו אחר דבריו מהר"א קושיות ר"י על ר"ת כדי לסיים אבל לדברי ר"י נישא :

הרי

לפנינו שדברי ר"ת נהירין ונרירין דכל קושיותם יש לתרץ ואל עלינו עוד לתרץ מה שכתבו ולא ידע

חידושי קדושין פרק א

ר"י מנח ליה דבעינן מסירה בפניו נראה לפי ע"ד דדכרי ר"ת ברירין מדקאמר ה"ס כ"מ כמנייה ונכסי הגר לה קני במסירה דמאן מסיר ליה למיקניה אף שכולל לחוק ולפרש מאן אמר ליה מ"מ ע"כ בעינן בפניו דוקא דאיטלח בפניו ח"כ משיכה ומסירה שוים דנריך לומר לך וקני ואי בפניו לא נריך לומר לך וחוק וקני וא"כ כי היכי דמשיכה קני במנייה אף דליכא מאן דאמר ליה וע"כ במנייה לא בעינן רבנו תמוס דמייחס ליה ח"כ אפי' מסירה לוקני במנייה אלא ע"כ כדעת ר"ת דבעינן במנייה שיאמר לך וקני בפניו ואם אמר שלא בפניו לא קני דלא מהני רבנו אלא שיקנה בפניו ח"מ דמוכר עמו נריך להיות אכל הקני' ולא מהני גילוי דעתו ורבנו ולכך במנייה לא קני אכל משיכה דלא בעינן בפניו אלא סהיה רבנו המוכר בכך ולכך במנייה דמאס מיניה לא בעינן דעתו וקני במשיכה וזה ברור ונכון לדעת ר"ת :

ולפי'

אני אומר דלמטת חידושי הרשב"א מעיקרא אין קושיא על פיר' ר"ת ורש"י מהא דריש מנייה דהתם מיירי באחד רכוב ואחד מנהיב שאחיה בשערה או בשליף שעליה ומנהיגה וכו' קני אף ב"ה וזה נמי פי' ר"ת מנהיב בעיר כבי אפי' גוונא מיירי ומשיכה דחמור מיירי ע"י חבל מרחוק ומ"מ ניש בכלל אלו המשיכות מסירה וק"ל : וחל עלינו לכאור דכרי הטור ח"מ ס' קכ"ו וז"ל ולדעת ר"י אפילו שינה למעלות' כגון סל' משוך וקני והגביה או שאמר ליה קני במסירה ומשיכה לא קני וכן דעת רב אלפס וא"א הרא"ש ז"ל וכתב הב"ח ומה שדכרינו לדעת הר"ף והרא"ש כדעת ר"י נראה דמשמע ליה דהכי מדעתו בסתם דכדאמר ליה משוך וקני קפידא היא ולא קני אלא במשיכה אלא משמע דאפילו שינה למעלות' כגון שהגביהה נמי לא קני דקפידא דוקא במשיכה מיהו בהנהגות אשרי פרק הספינה חולק הוא ע"מ שכתוב רבינו דלר"י אם אמר ליה קני במסירה ומשיכה דלא קני שהרי כתוב ויכיל דאמר ליה לך ואחור וקני לא הכריע ר"י אי הוי קפידא שלא לקנות במשיכה כקנייה דחשיב מיניה עכ"ל הב"ח ז"ל ופמה חכי על הגוף אשרי ועל הב"ח דעדיף איהלם להללם להקשות אדר"ג מדבריי' מוכח אפי' דקפידתו דוקא שלא לעשות קנין גרוע ויקנה בקנין חשוב דסייגו משיכה לדעת ר"י אכל בקנין דחשיב מיני' כגון הגבהה מורה ר"י דקונה ודעת מהקשו לדכרי ר"ת דלא מהני קנין חשוב מיני' איך קונה בשכירות המקום ולא אמרו לדכרי ר"י איך קונה בשכירות מקום דע"כ קפיד' על משיכה ובע"כ נריבן אנו לומר דשכירות מקום הוי משיכה כמו לר"ת ועוד שלא נזכר הרא"ש כלל דך דונא דקפיד' אפילו בקנין דחשיב מיניה ונראה ברור דרבינו הטי' למה מדברי התוספות שכתבו שם כ"כ ע"ב הא דלא חשיב אביי רבי כהדי הכך דכרי מראה מקום הוא לו ותירגו דלא חשיב אלא הני השנויין במשנה הר"ש שדמיו התוספות דך עלונתא לפלוגתא דהתם דפליגי נמי אי קפיד' או מראה מקום וכיון דס' קיימא לן כת"ד ס' דלדיג' של כסף ונמנא של זהב אינו מקודשת ושם כתוב הרא"ש והרי"ף דהלכתא כת"ק ומיניה ילפינן הכי נמי דכוותי' כיון דהילכתא כרבנן דסבדי קפידא ח"כ הא דקתני הכי קני ומשך ה"ה דהוי מני למימר ויל אחור בה אלא דאשמעינן רבות' לרבי דאפילו לגריות' נמי ס' מראה מקום ולפי' נריבן אנו לומר הא דמוכר את מקומו הואיל והוא בכלל משיכה לכך קני ותמה חכי על רת"ה שהביא הטור דס' ל' שלא לשנות לגריות' קפיד' אכל לקנין דחשיב מיניה לא קפיד' ואם אמר לא תקנה אלא במסירה לא מהני קנין חשוב ולא מהני שכיר' מקום אלא לא חשיב שכירות מקום בכלל משיכה ולר"י הוי לך ומשך כמו אלא להרמה ואפי' סבר דמהני שכירות מקום ולרבי אנו לומר דהרמה חולק באמת על ר"ת משום האי קושיא איך ירבי שכירות מקום אלא ע"כ דלא קפיד' על קנין דחשיב מיני' ותמה חכי על הב"ח שלא הרגיש בזה ועיין בטור ח"ה ס' ל"ח ובהרמב"ם הלכו' אישות ס"ח' ובהא נחת' ובהא סלקא דדכרי ר"ת שרירין וברירין ותמה חכי על הפוסקים ראשונים ואחרונים וסבר הכ"י קבע בש"ע כסי' קנ"ח ס' י"א כספינה שהיתה עומדת בסומט' אינה נקנית אלא במשיכה ולא במסירה ולא הגי' רת"א כלום וכבר הוכחנו של דעת ר"ת נקנית ספינה בסומט' במסירה בק"ו

דף כז ע"ב גמרא

אלא ע"י גילגול ע"י ברש"י ותוספות שכתבו וא"ת לרב

דאמר יש חופה לפוסלת ח"כ יוכל לאוקמי דקני לה כשהיא ארוסה ובכנסה לחופה ולא נבעלה ח"כ גילגול שבעה חז"ל והריטב"א כתבו ח"ל וקשיא לן אחאי לא חוקמינה להאי ארוסה כגון שכתב עליה ארוס בבית חמי' קודם שקינא לה ואח"כ קינא לה ובסתרה בעודה ארוסה ובכנסה לחופה ולא נבעלה ומשקה לה כשהיא נשואה דהשתא קדמה שכיבת בעל לבעל ואי משוקה מעון שלא בא עליה אחר שנסתרה ואינה תחת אישך דהשתא נשואה היא ואיכא למימר דהא פריבין לה הכי במסכת יבמות ודחינן לה דח"כ דכוותי' גבי שומרת יבם שכתב עליה יבם בבית חמי' עד שלא קנא לה שומרת יבם קרית ליה והא כי קינא לה אשתו גזורה היא שקניא כתיבה ונשואה סוטה היא ולא שומרת יבם כו' ע"י שם שנתק בעירוש משעתן ולאורה איכא למימד על תנא דמתניתין גופי' מפא' ליה גילגול שבעה דילמא האי יתור' דאנן חוקמינן ליה בארוסה שנבעלה וקינא לה ובכנסה לחופה ושומרת יבם שכתב עלי' באמת שמת' ואמרתי ליבם קושיא חז"ל ואנכיבואר דיקדוק גדול דקתני הכי דקאמר הכי והסתן ארוסה ושומרת יבם לא שמת' ולא נוטלת כתובתה מאי טעמא תחת אישך אומר דחמנא וליכא ובמתניתין גופי' לא נקוט האי קרא ונקיט שנאמר אשר תשטה אשה תחת אשה פרש הפרש' ובשעתן נקוט ריש הפרשה וזה לא שתי' טומאה תחת אישך וכאשר נבין דיקדוק זה נבין ג"כ קושיא התוספות בשוועתן וגם נבין מה שהניחו התוספות בסוטה כתיבה דסוגיא דסוטה דקאמר מתניתין ר' יונתן היא דתינא תחת אישך פרט לארוסה יכול שאני מוכח אף שומרת יבם ת"ל איש איש דכרי ר' יאשיהו ר' יונתן אומר תחת אישך פרט לשומרת יבם חגיגה שומרת יבם ולא חגיגה את ארוסה ת"ל אשר תשטה אשה תחת אשה פרט לארוסה מר חגיגה ליה ארוסה דקדושי ידיה וסוקלין על ידה ומר אלימא ליה שומרת יבם דלא מיהסר' מסירה לחופה כו' ופריך טעמא דכתיבי הכי קראי הא לאו הכי הוי חגיגה ארוסה שתי' והא כי אהא רבי אחי בר חנינא כו' עד דמוקי שכתב עליה ארוס' בבית אביה ופריך דכוותי' שומרת יבם כו' אשתו מעלויות' היא כו' עד דקאמר אחר לך רב איכא דאמר אפילו לרבי יונתן מדאיבטרך קרא למעוטי מכלל דאשתו מעלויות' היא ובכתיב התוספות כד"ה כשמואל פימ' כיון דקני מיהת לדברים האמורים בפרשה לפוטרה בנט ח"כ מאי טעמא דר' יונתן דלמיני' ליה ארוסה משומרת יבם אי משום דארוסה קדושי ידיה יבמה נמי ביאה ידיה ובחנקה על ידו וכ"פ דתיקשי לרב ותו מאי דוחקי למימר כשמואל הא מסיק דאפילו רב הוי אחי מילתייהו אליביה ולענין תשקאה קפיד' רחמנא דבעינן ביאה לשם אישות ובכתיב כו' ולא מתרג' גבי השקאה גזירת הכתוב דבעינן ביאה לשם אישות עכ"ל וכד' האמר לך אנא דאמר אפילו לר' יונתן כתבו נראה דהכי פירושו לא מבעי' לר' יאשיהו דמראה שומרת יבם דאמינא כוונתיה דאליבטרך לרבווי משום דכתיב הכי תחת אישך דמשמע שכתב עליה לשם אישות וכו' עכ"ל = ונראה ליה דקושיא התוספות שהקשו בקדושין הוא תירוק לתמי' התוספות בסוטה דודאי פשטי' דקרא משמע שאף הסתירה היתה כנשואין כמו שכתבו התוספות בסוגי' דילן כד' הלא דקני לה כשהיא ארוסה אלא מריבוי דקרא חמין אמר ס' ד' לרבות אף שאין הטומאה תחת אישך ותחת אישך דקאמר קרא הכי משמע כלומר שאת עבשין תחת אישך והנה לר' יונתן דכתיבי תרי מיעוט' וע"כ כשומרת יבם לא נריבן למעוטי אלא לאחר שכתב עליה דכל זמן שלא בא עליה ממילא מיעט מקרא מבלעדי אישך וע"כ אחי למעוטי אף שכתב עלי' בבית אבי' לא מיקרי תחת אישך דמשמעות תחת אישך שכתב עליה לשם אישות והשקאה בעינן עכ"פ שתייה תחת אישך ולפי' תו לא נריך מיעוט' גבי ארוסה דהא בשומרת יבם נמי קני וכתב עליה ולא חשיב תחת אישך להשקותה ס' ג' גבי ארוסה אף שכתב עליה בבית אבי' מתי' לומר דמשקין אותה וע"כ אית לומר דלא עליה ובכנסה לחופה ס"ד דהקרי תחת אישך שנכנסה לשם אישות אפי' מיעוט רחמנא מתחת אשה לומר דוקא אחר ביאה לשם אישות הוא דמקשינן לה ולא מהני אפילו חופה כמנא אי אפשר למכור שום שפועה כסתירת ארוסה דאי נסתרה כשהיא ארוסה ומשקה אותה כשהיא נשואה ח"כ אין המיס' בודקין אותה דאין מנוקה מעון ובכנסה לחופה לחוד נמי מיעוט' תורה וע"כ ריב' דאמן את ללמוד על גילגול שבעה אף בארוסה ליכא שבעה כלל בשום ענין :

חידושי קדושין פרק א

ובור

מובן הוא דמביא הש"ס קרא אחר מה דלא הכיח
 תנא דמתנתין משום דכתיב לאוקמי גילגול
 שבויה על קרקעות ולכן מביא קרא קמא דחיי לזעזע שומרת יבם
 לר' יונתן וקשה קושיות הש"ס הא לא נריך דכר נלמד מכלעדי
 אישך וע"כ מוקמינן דקרא חיי למעוטי אף שכא עליה יבם וא"כ
 ט"כ קרא אחריו דכתיב תחת אשה חתי למעט ארוסה אפילו
 באה עליה וכבכנסה לחופה משום דבעינן תחת אישך שכא עליה
 לשם אישות וע"כ אי אפשר לומר אלא שכנסתה כשהיא ארוסה
 וקא משקה לה כשהיא נשואה דעל השקפה קפיד רחמנא וזה
 ג"כ אי אפשר דמאס דאינו מנוקה משון אלא ע"כ דבעינן טומא'
 והשקפה לאחר שכבילה לשם אישות וא"כ ע"כ רבוי דאמן
 אמן חיי על גילגול אף דאין שבויה כלל גבי ארוסה ובויה נחה
 ושקפה תמות' התוספות כסוטה וגם הקושיא מה שהקשו כאן
 בדקושיא דרב נחמי ס"ל כר' יונתן וע"כ מעוטי דתחת אשה חתי
 למעט ארוסה אף שכנסה לחופה ובאה עליה מקודם וא"כ
 מוכרח' אנו לומר דריבוי דאמן חתי על גילגול אכל בימות דבעי
 רב עמרם לחתוי סיעתא לדברי רב דיש חופה לפוסלת מהני תרי
 מתנתין ולא נקיט טעמא דמילת' בשום קרא משום דלא פסיקא ליה
 משום דס"ד הא דקתני במתנתין ארוסה ושומרת יבם לא שותת ולא
 נוטלת בחוב' משו' דכתי' תחת אשה חתי למעוטי ארוס' אפי' אם באה
 עלי' בזוג' אבל ביבם' אם לא באה עלי' לא שותת מטעם פשטי' דקרא
 דבעינן תחת אישך ואם באה עליה הוי כהאשתי גמורה ולא נריך
 קרא לרבויו וחס נסתרה מקודם כיאפה לא שותת מטעם שאינו
 מנוקה משון דלענין קינוי הוי קינוי בארוסה ושומרת יבם
 שאסורה עליו אם נסתרה ולאחר שכאה עליה הוי כהאשתי גמורה
 ולא נריך קרא לרבויו והוי בכלל תחת אישך וכמו כן סבר בארוסה
 לאחר שכנסה לחופה ובאה עליה כבית אבי' מקודם שותת
 דהוי בכלל תחת אישך דרב עמרם סבירי ל' דרב ושמא' פליגי בסבר'
 בעלמא ובארוסה אע"פ שלא היה טומאה תחת אשה מ"מ מרבינן
 מרבויו דק' דאמן אמן כיון דהשקפה ה' תחת אישך דהיינו שכנסה
 לחופה וס"ד דרב עמרם לית ליה הא רבויו דאיש איש ולא
 מעוטי דתחת אישך יתירה אלא דכל אחר בעי לתמודא דהיינו
 להקיש אשה לאיש ולרבויו אשה חרש ולכן רנה להביא סיעת'
 לרב דיש חופה לפסולות :

ובור

ישנתי גם תמיה' התוספת כסוטה שהניחו בתמיה'
 למה לא משני גבי השקפה גיורת הכתוב דבעינן
 כסוטה התפלה על קושיות התוספות שם שהקשו למה לא מתרן
 גבי השקפה גיורת הכתוב דבעינן ביאה לשום אישות וכתיב מהרס' א'
 וז"ל אין קושייתם מבוררת לן דהא תס' דמשביעין אותה על
 שלא שטית בשומרת יבם ונוקי' לה בכא עליה יבם כו' ולא מקשה
 לרבא למה קרית לה שומרת יבם וא"כ איך יוכל לתרן לרב
 דבעינן ביאה לשם אישות ויש ליכך דכרייה דהכי קאמר דלא
 מתרן דגבי השקפה קרי ליה שומרת יבם דאי לא רבויו לר' יאשיהו
 לא הוי משקינן לה משום דכתיב תחת אשה וכו' ג כתבו התוספ'
 שם ב"ד ששומרת יבם פכ"ל נמנא דעיקר תמיה' התוספות הא
 דלא משני בימות דמשום הכי ק"י ל' שומרת יבם משום דאי
 לא רבויו לר' יאשיהו לא הוי משקי' לה משום דכתיב תחת אשה
 וכל זה אידידיעין ודרשינן הני תרי מעוטי לר' יונתן אבל הכי
 בסוגי' דבמות רנה רב להביא סיעת' מהני תרי מתנתין וס"ד
 דאין לנו שום רבויו גבי שומרת יבם ולא מעוטי אלא דמעט
 ארוסה ושומרת יבם תת קרא ובארסי' אינטרך אפילו בא עליה
 דלא מתעטין תחת אישך ושומרת יבם ממילא לא שתי' וחי' בא
 עליה הוי אשתי גמורה וממילא חס מנוקה מעון דשתי' דהוי
 אשתי גמורה ורבויו דאמן חתי לרבויו ארוסה וכבילה כבית אביה
 וכבנסה לחופה א"כ ספיר פריך שומרת יבם קרי ליה כיון דליכא
 מעוטיא הוי אשתי גמורה ונריך אנו לומר פכ"ש דעשה מאמר
 ובוש מיושב נמי מה שהקשו התוספות ועוד דפרק ארוסה קאמר
 כהדי' דכותי' שומרת יבם כו' הקושיא דקדמת שכיבת בעל לכוכל
 ולפי דברינו אין כאן קושיא בשלמא תס' כתיבי תרי מעוטי' וע"כ
 חדא בשומרת יבם כתיב ומדאינטרך קרא למעוטי' ש"מ דע"כ
 מיירי דכא עליה כבית אבי' דאל"כ לא נריך קרא יתורא למעוטי
 אכל הכי בימות ס"ד לר' עמרם לתירוכי להני תרי מתנתין הא
 דקתני שומרת יבם לא שותת מיירי כהא גוונא כמו ארוסה וכיון
 דארוסה לא השכחת דאינטרך לאשמועינן דאינו שותת ככא עלי'

והא דקתני אמן חס שטית ארוסה מיירי בכנסה לחופה א"כ
 ע"כ הו' דקתני במתנתין ארוסה ושומרת יבם נמי אינו שותת
 ככי הוי גוונא מיירי שכא עליה וכבנסה לחופה ליכא לאוקמי
 דהא חופה ביבמה לא שייכי כפי' רש"י ללשון אחרון ח"כ פריך
 ספיר שומרת יבם קרית ליה לרב דס"ל דאשתי גמורה היא ולא
 נריך קרא לא למעוטי קודם שכא עליה ולא קרא לרבויו אחר שכא
 עליה דאשתי גמורה היא לרב ומשני ע"כ דמיירי דעשה כה מאמר
 לב"ש ולשקדמה שכיבת בעל לא קעדינן ופריך ספיר הא כיון דלכ"ש
 קני קנין גמור כמו חופה בארוסה וכי היכי דחופה בארוסה הו"ל
 וקני ספיר קרינן תחת אישך להשקותה אע"פ שטומא' לא היתה
 תחת אשה דמרבינן מרבויו דקרא דאמן ח"כ כיון דמאמר קני לב"ש
 קנין גמור ושכיבת בעל קודם לכוכל אינו נריך דהוי ספיר שכיבת
 בעל דאחיו קודם וזה מנר הסכר' כלל סוס קרא ואף דהטומאה
 היתה קודם טעמה ומאמר מ"מ כיון דהשקפה היתה תחת אישך
 כמו בארוסה לאחר שכנסה לחופה ומחד קרא מרבינן דאמן
 יתירה ח"כ היינו ארוסה ומשני ספיר תרי גוונא ארוסה = וכו'
 נחה ושקטה הכ"ע מה שכתב מהרש"א דלישני אחריו' שכתב רש"י
 קשה מאי פריך היינו ארוסה הא יש חילוק גדול בניהם דהתם
 בארוסה מוכרח' אנו לומר שכא עלי' דלהוי שכיבת הבעל קודם
 מש"כ בשומרת יבם אבל לדברינו ניחא דפריך המקשה כיון
 דמסכר' לדעינן כלי' סוס קרא דשומרת יבם אין נריך סיהיה
 שכיבת הבעל קודם וא"כ לרב ממילא נלמד דין שומרת יבם מארוס'
 דכי היכי דחופה קונה בארוסה קנין גמור ה"כ מאמר קונה
 בשומרת יבם וא"כ מחד קרא מרבינן דיכול להשביע ארוסה
 ושומרת יבם דכיון דהשקפה היתה תחת אישך אף שאין הטומאה היתה
 תחת אישך פ"מ מרבינן מקרא דאמן ח"כ מה לי חופה בארוסה
 או מאמר בשומרת יבם וזה כדור לדעתו בדברי רש"י אבל לפי'
 התוספות דרבו לקיים כ"י ראשון דרש"י וכתבו דס"ל כר' יאשיהו
 קשה דהא לר' אינטרך קרא לרבויו שומרת יבם וא"כ לכתב דמשני
 דמיירי בארוסה ועשה בה מאמר וכ"ש הוי דפרח מנייה מות
 ויקה והוי בארוסה גמורה דלא קניא ביאה דיריה אלא בחופה א"כ
 לתה לי קרא דאיש איש לרבות לר' יאשיהו הלאו ידעינן מרבויו
 דאמן דלכ"ש מאמר קונה ביבמה כמו חופה בארוסה וזה קושיא
 ענומה שאין לישנה לפי' התוספות אלא ע"כ כדכתיבנא דרב
 עמרם רנה לתרן הני תרי מתנתין חליב' דרב ותפכר' דהא מיתרנ'
 היא ר"ל דהני תרי מתנתין לא מיתרנה עד דמשני רמי בר חמא
 וכו' ובעשה בה מאמר חליב' דכ"ס וס"ל דלא כתיב סוס יתור על
 שומרת יבם וממילא ילפינן מארוסה ותרי גוונא ארוסה קא חשיב
 ודוק ואלת וברור הוא :

דף לד גמרא

מגלן גמר מתפילין פ"א רש"י
 במה מנינו בתפילין שהיא מני'
 עשה שהזמן גרמא ונסיס פטורות כו' ולקמן פריך דליף מתפילין
 לפטור גילוף ממנה והקהל לחיוב עכ"ל בכאן הקשו התוספ' מאי
 הונך רש"י לזה להוכיח כאן מה דמקשה לקמן ועוד חיוב
 למידק למה לא חזר רש"י ולקמן הקשה דליף מתפילין לפטור
 גילוף משמחה לחיוב ועוד למה הוכיח רש"י מנה והקהל והלא
 לקמן פריך וכלוף והקהל עד לכסף פריך למ"ד מלמדיו גילוף
 מומנה והקהל ולמה הוכיח רש"י שניהם ולישב כל זה נריך אנו
 לבאר כל הדקדוקי' בשעתן מרישא לסיפא חדא חיוב למידק
 דפריך המקשה טעמא דכתיב רחמנ' האזרח וכן טעמא דכתיב
 רחמנ' וכד' וא"כ לא ידע מפרין דכ"ד למילוף ט"ו ט"ו
 וכן מתירין דס"ד לילוף רח"י מהקהל ח"כ אדמקשי אח"כ אמתנתין
 ליקשי על התורה דהא ידע שני כפוי' במנות עשה שהזמן גרמא
 לחיוב דהיינו מנה והקהל וכמו כן ידע משני מנות עשה לפטור
 וק"י א מעוטיא אהרדי דמשני כתיבי' לפטור משמע מעוטי' דכל
 מנות עשה שהזמן גרמא חייב ומשני חיובי דמנות עשה שהזמן
 גרמא משמע מעוטי' לפטור וע"כ כרבינן אנו לומר דאינטרך אז
 שני פטורי או חייבי דלא גילוף זה מנה מנ' דטו' טו' או מנ' ש'
 דרא' רח"י וא"כ ידע מהתרתן ועוד חיוב למידק למה לא פריך
 מידוליף משמחה ועוד חיוב למידק דמשני אביי' אשה בעלה
 משמחה אחי' לא משני הש"ס דשמחה והקהל הוי שני כתיבי'
 ועוד למידק דפריך הש"ס ומו מנות עשה שלא הזמן גרמא ח"כ
 איך תלוי הקושיא זו בקושיא ראשונה למ"ד מלמדיו כל' ז' היה לו
 להקשות מנות עשה שלא הזמן גרמא ח"כ ועוד חיוב למידק
 דמשני הש"ס תלמוד תורה ופריה ורביה הוי שני כתיבי' ולמה לא
 משני

חירושי קדושין פרק א

וכן הוא כנדה דף ס"ו אמתין רב אחי בריעקב בעפונאי לטכול ביום משום נכני ש"מ שה"ד כפפונאי ;

עב

ומגלגל דלת חיתנהו בהשחמה יש לדקדק דקרי ליה מאי קרי ליה וכי לא ידע לית להו וקו ועוד דקאמ' איבעי' אימי' סברא ואיבעי' אימי' קרא למה לי קרא כיון דכחמת סכרה הוא ועוד דפריך דברייתא וקא' אשה והסרים שהעלו שער להך ברייתא קשיא קראי למה שני' בדיבור' והרגישו התוספות בזה כד'ה להשחמה וכריך ליתן טעם למה בלמה ס"ד דלא דייקי ברייתא הך דיוקא מדשני קרא ועוד למה לא פריך מהך ברייתא על מתניתן ועוד איכא למידק דמוסיק' כ' נכתב קרא את סבוקך מחי' פאת וקנך ש"מ תרמי' א' כ' בעיקר ילפות' מנ"ש והר"ש הביא לפסק הלכה דנשים אינם בהשחמה משום דסברה דלחין להם וקו וקשה למה שביק מסק' דשמעת' ועוד איכא למידק דלקמן אמרין אי לאו ג"ש קרחה קרחה הוי אמינא הפסוק ענין והקשו התוספי' היכי תיסק אדעתן למומר הכי הא מפיקין לעיל תפסת סאינו בכל תשחית ולא אמר דקרחה שכתב בפרשה ראשונה קודם כל תשחית הפסוק ענין לפאת וקו וכ"ס דקאי אקרחה שהיא ראשונה בפרשה קרובה יותר לבני אהרן דכתיב בפרשה ועוד קשה דת"ק דמתניתין היכי פליג אקרחה כו' וגכנסו לדחוקים ולי גרמא ליש כל דקדוקי' האלו וממילא יתיב כח קושיות התוספות הנ"ל דיש עוד למידק בשמעתן מה שהקשו התוספות בשבועות דף ע"ב ד"ה כל שישנה בשמירה דאיכ' ליכא למימ' דלחומר' מקשיבן וכוסף פ"ק דקדושין דרשינן לא תקיפו פאת ראשכם כו' דרשינן לקולא משום דאיכ' כחן התחלות קושיא דנימא הכי איכ' דא"כ הקישא למאי אתי דלא נכתב גבי אהרן וממילא נלמד לחיובא דהשוש הכתוב אשה לכל עונשים שבתורה בשלמא גבי קידוש היום נוחא דאיכא עשה שהיון גרמא ואיכא לא תעשה ומנות עשה שה"ז נשים פטורות ולא תעשה נשים חיובות וסיך לאקושי' בין לקולא ובין לחומרא אבל גבי תשחית והקפה תרווייהו לא תעשה ניכחו ופשיטא אפילו לא אקשי רחמנ' דנשים חיובות וע"כ גריכין אנו לומר הא דקאמר בתשחיתן חוץ מכל תקיף וכל תשחית' ע"כ אפילו אם עלה שער בוקנס נמי אינם בכל תשחית' דלכ"כ פריך מנ"ל דפטירי מכל תקיף ומכל תשחית' היכי דהעלו שער ומשני מהקישא דלא תקיף ולא תשחית ופרוך מנ"ל דלא איתנהו בהשחמה דלמא היכי דהעלו שער איתנהו בהשחמה דלפינן לחומרא ואינטרך הקישא לחומר' דס"ד כיון דלחין להם וקו אפילו היכי דהעלו שער לא איתנהו בכל תשחית דומי' לזה אמרין לעיל גבי מורא כיון דלחין סיפוק בידה לא תשחית כלל ופי' רש"י אפילו פנוי' דלא דיבר בה התורה ה"כ דלאוזה לא דיברה התורה באשה והקשה התקפה ממש קושיות התוספות בשבועות דכילוף איפכא לחומר' ומשני איכעית אימא סברה דלית לה וקו ולא דיברה בה התורה יש סברה יותר ללמד לקולא כי היכי דהיא פטיר' אפילו העלו שער משום דלא דיברה בה התורה ה"כ פטיר' מכל תקיף ואיכעית אימא קרא ר"ל אדרבה כיון דסכרה דלא דיברה בה התורה משום דלית לה וקו א"כ אילא הקישא הוי אמינא דפטיר' ולכך אינטרך הקישא לחיובינהו לאקישא לחומר' היכא דהעלו שער ולכך קאמר איכעית אימא קרא דמשני קרא בדיבור' כו' ש"מ לקולא ולפינן ומקשינן דפטירי נמי מהקפה וקושיות הש"ס ותירוכם הם דברי התוספ' בשבוע' ;

והשתא

כחא דפריך ה"ס מברייתא וקו אשה והסרים שהעלו שער בל"ז על מתניתן סק"ד דע"כ דאי אפשר לומר להשחמה דמתניתין הית' מפרס טעמא דפטירי נשים משכרה דלית להו וקו ותולא סיך בהו לאו דלא תשחיתו אף אם העלו שער א"כ דין סרים ואשה שוים וחד יעלה על דעת לומר דנשים וסרים חיבי' אם העלו שער דחמת' לא דיברו בהם התורה בלאו דלא תשחיתו ומסתמ' קאי לשאר דיני וקו אבל עכשיו דאמר איבעית אימא קרא ומיעוט נשים ולפינן מקניד' ולאזקן אשתך א"כ גבי סרים ע"כ ליכא מיעוט וחייב בלאו להשחמה וא"כ שפיר ס"ד מאי לאו לענין השחמה וקתני אשה וסרים גבי אהרן א"כ כך אשה אם העלו וקנס שער חיוב וע"כ מוכרחים אנו לומר דלפינן הקישא לחומר' והא דשני קרא בדיבור' י"ל אורח' דקרא כך דלא דיבר הכתוב אלא כהוה דלגבי הקפה אינם ואשה סיך בהקפה כתיב ראשכם אבל בהשחמה רוכא דרובא אין להם וקו לכך

התוספות בד"ה משום וא"ת ולאכ"י כו' מאי מתוך ר' יהוד' ויתרו דמוקי קידוש היום כהדייהו והוי ג' כמובים א"כ מנ"ל להקשות לעיל בת"ע סה"ג הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למיתר דילמא ס"ל חשיב קידוש היום כהדייהו והוי להו ג' כזוב' ואליבא דכ"ע אין מלמדין - ויש לישב דפרקי שמת דף ק' ע"כ בפליגי אכ"י ורבה דאכ"י סבר דקידוש היום מדרכין ורבה ס"ל דחייבין מדאורייתא וא"כ פריך הכי אליבא דאכ"י דמשני דאשה בעלה משמחה פריך ונילוף מהקהל עד שתירן דס"ל שני כתוב' אין מלמדין עד דפריך הניחא למ"ד אין מלמדין אבל למ"ד מלמדין מאי איכא למימר כל זה לאכ"י אבל ר' יהודה ס"ל כרבה דנשים בקידוש היום דאורייתא ;

גמרא

תנו רבנן מנות עשה שהיון גרמא סוכה כו' ולא חשיב הקהל נראה לי משום דהכל כתוב בפירוש דנשים חיבי' לא חשיב וסוכה אתי מדרשא דהאזרח וכמנות עשה שלא היון גרמא חשיב מוזה מעקב כו' ולא חשיב מורא משום דכתיב בהדי' תיראו הרי כאן שנים ואנכי נוכח ראבו קימ"ל דגיבית מנות עשה שהיון גרמא ונשים פטורות ונשתנה דין זה מכל מנות עשה שהיון גרמא דנשים מקיימן ומכרכין עלי' וכמנות נגיית' אינם מקיימי' ומחוי' כיהור' ושטות כנזכר בא"ח ס"י י"ו והלבוש נדחק בטעם זה ולי גרמא פשוט זה דהתוספ' בשבועות דף ק' ע"ב נדחקו ונילוף דנשים אינם בכלאים או שהי' חיבי' בנייית ואין קימ"ל דכלאים בנייית מותר א"כ במניה זו יכול לבוא לידי תקלה להסיר כלאי' בנייית באשה ובחמת היא פטורה מנגיית' ולא נדהא הלאו דכלאים לגבי נשים ולכך מיהו חכמי' בידם שלא לקיים מנהו זו וקנת קיימו דחשבו נגהת ידי קושיות התוספות שהניחו בתימ' למה אינו חיובים נשים בנייית נוימא כל שיסנו בלא תלכס שטטנו ישנו בכלל גדילים תעשה לך וע"פ הדברים הנ"ל אמר לי התורני מהר' מרדכי בייליר שמושב קושיות מהרש"א בשבועות בד"ה ס"ד נילוף שכתוב יש לדקדק דאי לא הוי כתב קרא במנה לא הוי ב' כתובי' והוי ילפינן מהקהל לחיובא יעויין פס אבל לפי דברינו אין מקום לקושיות שהתוספות הקשו קושיות אליבא דרבא ורבה סברי ליה דקידוש היום נשים חיביים מדאורייתא וא"כ הוי הקהל וקידוש היום שני כתובי' והקשו התוספות שפיר דלישתוק מחיוב' ומנה ונילוף מדאינטרך האזרח גבי סוכ' ונס קוש' מהר"א כן' לב' דלמאי אינטרך חיוב' דנסי' בהקהל דכילוף מדאינטרך וכורך דרשי' קושיא אלימת' היא דלא כמהרש"א ודוק ;

גמרא

ונקיש מוזה לת"ת מקשין העולם א"כ למה לן לאקושי תפילין לת"ת בפרשה שני' אי משום דלא נילוף מוזה לחיובא הא מוזה גופא נשים פטורי ויש לישב דהא איכא למידק עוד האי פריך המקשה וניקוש תפילין למוזה לחיובא הא כתבו התוספות לקמן ד"ה ונילוף מת"ת אע"ג דאיכא לאקושי טפי לחומר' ת"ת פריך שפיר דנילוף מת"ת לפטור כיון דאשכחן דנשים פטורות מתנה יקרה וחיובה ילפינן יותר לפטור מת"ת מלחיוב' א"כ מאי פריך הכא המקשה דנילוף מוזה לחיובא הרי יש סכרה ללמוד לפטור' מת"ת אלא גרמא ברור דע"כ דהתנות הם כפונ' כפי ראשונה ושני' ואתי' לשום דרשה אלא דמקשה פריך מרחינן דהפסיקה התורה בפרשה ראשונה תפילין למוזה ואי ס"ד לאקושי לת"ת ה"י ראו לכתיב תפילין תחילה ואח"כ ת"ת ואחר כך מוזה אלא ע"כ דלכך הפסיק התורה בתפילין כיון ת"ת למוז' דבעי לאקושי לחיובא למוזה ופירוק לו האתרח תפילין לת"ת איתקיש בין בפרש' ראשונה כו' תפילין למוזה בפר' שני' לא איתקיש לא בעי לתרוני דיש סכרה למילף תפילין מת"ת מדאייתקש בשני הקשות אלא דבעי ליתן טעם דלא יקוש תפילין למוז' מהפסיק' כניהם ש"מ דלא בעי לאקושי תפילין למוזה ופריך האתא שפיר דילמא בשביל הכי שינתה התורה בפרשה שני' דבעי לאקושי מוזה לת"ת לפטור' משום דהיא מנהו יקרה ובפרשה ראשונה אין כפקא מייני' דת"ת ותפילין ומוזה הכל לפטור' ומשני גברי בעי חיי כו' וע"כ סכרה במוזה נשים חיבות ומדפסיקה התורה ת"ת בין תפילין למוזה ש"מ דאתי ללמד שלא יקוש תפילין למוזה אלא לת"ת לפטור' ובה נוחא נמי לקמן דקאמר אי כתב רחמנ' ראי' ולא תפילין ר"ל הך שניי' שהפסיקה התורה בפרש' שני' בת"ת ובתורה נמי ת"ת ותפילין ומוז' ה"א אקיש תפילין למוזה וזה ברור וככו' ;

דף ל"ה רש"י

פפונאי רב אחי בריעקב שהי' דר בפפונאי קאמר בהשפתין כו'

הירושין קרושין פרק א

יב

לכך כתיב וקניד ולעולם אם העלו שער ילפינן בהקישא איכא לחיוב ומירון חבי דזה לא מנית אמרת דיליף פאת פאת מבני אהרן עד דמסיק א"כ נכתב קרא את שבוקניד ס"מ חרתי והשקא נוכל לומר דמאינטרד ג"ס פאת פאת ע"כ ילפינן בנות אהרן ממכנות ישראל וכי בכנות ישראל כתיב וקניד ולא זקן אשתך ה"כ נבי בנות אהרן וכוה מיושב קוסיות המוספות גבי קרחה דמי לאו ג"ס ה"א דמסק ענין והקשוס המוספות היכי מסיק דרעתן למימר הכי הא מפקינן לעיל מפאת שאינו כל תשחית כו' אבל לפי דבריכו ניהא דה"א שפיר דהפסיק ענין חלל על תשחית ילפינן פאת פאת מיראל ומדאינטרד פאת ס"מ דדרשינן תסס וקניד ולא זקן אשתך וק"ל :

דף ל"ז ע"א גמרא

מאי תלוי' אלימ' תלוי' דכתיב כי' ביאה כו' הנה סוגי' דשמעת' לפי מאי דס"ד הא דקתני במתניתן חוץ מן הערלה וכלאיש היינו מדאוריית' דנוהגין בח"ל דכלאי' י"ל דמייירי בהרכבו' חילן כדאוקי ר' יוחנן לקמן לוקין על הכלאים דבר תורה ושדך אחי למעט כלאי' כרס דשדך משמע מיוחד לך וחוכה לארץ לא הקס לך מן השמים וערלה ס"ד דהכלה למטה מסיניום"ד דמקשה דודאי כלאי' תלוי' בארץ דכתיב שדך ואפי"ה נוהג בין בארץ ובח"ל דילפינן מכלאי' דנהמה אל דקס"ל"י גבי ערלה מאי תלוי' בארץ וס"ד מדכתיב כי' ביאה ופריך שפיר מתפלגין דלית' בירושמי לימוד גמור דתפלגין נוהגין אף בח"ל וכוה מיושב קוסיות המוספות כד"ה והרי תפילין :

פרק האיש מקדש

ע"ב תוספות ר"ה

שכונשן במחשבה כו' דוינאה והיתה להא הוי מני שמוקכ"ל וכן הוא בקכת דפוסקי' : דפקא לה מר"י בן קרחה וא"ת אחמי' לא יליף דשליחות מהני בקדשים משחיטת פרו של אהרן כו' ויש לדקדק דהא כפרו של אהרן חיה לכהונים שותפי' גבי וכמו שפסק הרמב"ם בצוף הילכ' י"ב הוא מש"ס בפרק הוינא לודף ג"א ע"ב אחיו הכהנים אי לאו דקנו בגלוי' היכי מכפר להו כי שאני כי' גיזא דאהרן דאפקריה רחמנא גבי אחיו הכהנים א"כ לא הוי ידענא אלא היכי דלית ליה שותפות וכמו דפריך ס"ס לקמן ועוד קשיא דלקמן בד"ה ודילמא שאני פתס הקשו המוספות וא"ת אחמי' לא דמי לעיל גמי דהיה רר"י בן קרחה מיייר דלית ליה שותפת בגווי' ולכאורה נראה דקושיא אחת מתורגמת בירך חרתי' לרב' בן קרחה ניהא דע"כ קרא דושחטו אותו אחי להיכא דלית ליה שותפת דהיכא דלית ליה שותפת בגווי' ילפינן מדאינטרד משחיטת פרו של אהרן וע"כ אחי קרא להיכא דלית ליה שותפת בגווי' אבל לר' יוחנן דאינטרד הני תרי קרא לגופו דגבי פרו של אהרן אינטרד שלא ישחטו שאר כהנים וגבי פסח אינטרד דכל ישראל יונאי' בפסח אחד וממילא כלמך להיכי דלית ליה שותפת בגווי' ומכ"ל לומר היכי דלית ליה שותפת והנה קושיא ראשונה יש לישב דהא איכא למידק דכתיב מהרש"א דליכא למילף במה מנינו שאר קדשים דליבעי בעלים אפרו של אהרן דא"כ לא אינטרד קרא כלל דמהיכי תיתי לן דלא בעי בעלים דשליחות מנ"ל ויש לדקדק עליו דהא במנחות בפרק שני מדות דף כ"ב ע"ב פליגי ר"ש ור' יהודה דר' יהוד' סבר שתי סימנים היה בקרבן ניבוח וחיבי שפיר המשלח כיון דאהרן ובניו מתכפרין בו הוי סמיכה בבעלים ור"ש סבירי ליה דאין הכהנים מתכפרים בשעיר המשלח לא הוי כללל סמיכה דאין סמיכה אלא בבעלים וזה אהרן ובניו סומכין בו הרי לר' יהודה אף דאין סמיכה אלא בבעלים משום דילפינן ידו ולא יד שלוחו אפי"ה כיון שמתכפרין הוי אהרן ובניו בעלים א"כ אי לא כתיב דחמנא גבי פרי"כ ושחט הפר את אשר לו ה"א כיון דכהנים מתכפרין כולם הוי בעלים ואינטרד למיפסל כולה רק אהרן אלא נראה ברור דהמוספות הקשו שפיר דהא הוי סוגי' חית' במנחות דף י"ט ע"א דילפינן סס שחיטה דכשירה בור משמיכה והקשו א"י מה סמיכה בבעלים אף שחיטה בבעלים ומירנו מדגלי דחמנא כי' ושחט את הפר החשחת אשר לו מכלל דשחיטה

מ"ת הא קשיא מאי הקשו המוספות בד"ה ודילמא דלמה לא דחי הש"ס גבי ר"י בן קרחה דילמא שאני תסס דלית ליה שותפת בגווי' דילמא סבירי ליה למקשה דלס' אית ליה שותפת בגווי' לא נריך קרא לריבוי' דהא גס הס הוי בעלים וע"כ כי אינטרד קרא היכי דלית ליה שותפת אבל לרבי יוחנן פריך שפיר דהא אינטרד קרא שכל ישראל יונאים בפסח אחד וממילא כלמך היכי דלית ליה שותפת בגווי' ומכ"ל לומר היכי דלית ליה שותפת וע"כ נריבין אנו לומר אף היכי דלית ליה שותפת נריך קרא דפריך הש"ס מבני חבורה שאבדה פסח מנ"ל ס"מ דאינטרד ללמוד משום דשחיטתו מנהי שלא יוכלו כל בני חבורה לימשוך עוד מפסח זה ולכך אוכלים משלו ושלם וינא לבית השריפה וא"כ הקשו המוספות שפיר דגם לר"י בן קרחה היה לו לדחות כן ומנ"ל לר"י בן קרחה ללמוד כל שליחות ומוכרחים אנו לומר כתירון המוספות ודו"ק :

אך

דף מ"ב ע"א תוספ' ר"ה ודילמא כו' ואין לומר דהא"כ כו' יש לדקדק מאי הוכרכו המוספות להוכיח מהך מתניתן דהאומר לעבדו תיפוק ליה משמעתי גופי' דהא ע"כ איכא למידק דפריך הניחא לר"י בן קרחה כו' למה לא פריך מיד על תירון הש"ס דמשני דיליף מר"י בן קרחה וע"כ נריבין אנו לומר דכל"ו לא הוי מני להקשו הניחא דה"א לר' יוחנן האמת כן היכי דלית ליה שותפת לא מני למעבד שליח אבל עכשיו דמשני דאשם גס אחס אחי לרבינו שליח דלא נמטע מאתם אליבא דרש ואליבא דרבנן אינטרד למעט ככרי ואל"בא דכ"ע ילפינן תרומה מבנייהו וגם תרומה סתמ' תני האומר לשלוחו נא ותרום משמע אפילו היכי דלית ל' שותפי בגווי' ילפינן מגירושין ומפסח א"כ פריך שפיר הניחא לר"י כ"ק כמו שתיירו המוספות דמוכח אליבא אפי' היכי דליכא שותפת לא לר' יוחנן מנ"ל וא"ב מוכרחים אנו לומר משמעתי גופי' מדילפינן תרומה מבנייהו דאף היכי דלית ליה שותפת מני משוי שליח וע"כ נריבין אנו לומר דקשיא להו להמוספות דמנ"ל להקשות דילמא ר' יוחנן לית ליה כל כך שקל' וטרי' דס"ס אלא דסי' דגבי פסח ילפינן שליחות עכ"ס היכי דלית ליה שותפת דמהני שחיטתו גס על אחרים שלא יוכלו למשוך מפסח זה ותרומה כחמת לא אחי' מבנייהו אלא אינטרד לגופו אפילו היכי דלית ליה שותפת מני משוי שליח ולכך הוכרחו לומר דפריך מתניתן אמר לעבדו אבל לפי פירושם קשה להכין קוסיות מהרש"א דלמה לא פריך לפיל מהך מתניתן שהיא מוקדמת בפ' האשה ומפורש בה אפילו דלית בה שותפת והך דמייית לעיל הוא בפרק מי שהי' ואינו מפורש בה אלא בלית בה שותפות ובלא פירוש המוספות הוי יכול לתרן קוסיות מהרש"א דליתא בפרק השואל דף נ"ו דכתיב רבינו האומר לשלוחו נא והשואל לו עם פרתי מהו בעליו ממש בעינן זליכא א"ד שלוחו של אדם כמותו ופסוט הש"ס שליח פלוגת' דר"י ור' יאשי' דתינא האומר לאפורסם כל נדרי' שתהא אשתי נודרת מכתף עד שאכאז ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהיה מסורין ת"ל אישה וקיימנה ואישה יפרנו דכרי רבי יאשיהו רבי יוחנן אומר מנינו ככל מקום שלחו של אדם כמותו אחר ליה רב עילאי לרבא האומר לעבדו נא והשאל עם פרתי מהו תיבעי למ"ד שליח של אדם כמותו ה"ת שליח דבר מנייהו אבל עכד

חידושי קדושי פרק ב

דלחו בר מכה לא או דילמא אפילו למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שלח אכל עבד יד עבד כיד רבו דמי אחר ליה משתכחא יד עבד כיד רבו דמי הרי לפניך דאפילו למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו מ"מ יד עבד כיד רבו דמי א"כ לפ"ו לא רנה הש"ס להקשות מהך מתניתין דעבד די"ל דאף דאין שלח של אדם כמותו מ"מ יד עבד כיד רבו דמי ולכך הקשה הש"ס מהך מתניתין דבני חכורה אכל לפי' התוספת דעיקר קושיות הש"ס דסמוך אהך מתניתין דעבד שאמר לו רבו וע"כ נריבן אנו לומר הא דקאמר הש"ס אפילו למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו היינו היכי דכתיב בעליו או איש יפרנו דמשמע למעוטי שלח אכל בעלמא שלח של אדם כמותו ולכך מסתבר לן יד עבד כיד רבו אכל אי ליכא ולפוט' על שליחות בעלמא אין סברא בעולם לומר דיכול לעשות שלח לעבדו משום דיד עבד כיד רבו כיון דבכל התורה אין שלוחו של אדם כמותו א"כ לפי' התוספות פריך המקשה שפיר דילמא שאני התם דאית ליה שותפו ומג"ל שליחות היכי דלית ליה שותפות ושפיר קשה קושיות מהרש"א לפי' התוספת' למה לא מיימי תלמודא הך מתניתין דמוקדמ' וק"ל :

וכזה

ושכתי קושיא אחת דהקשו העולם למה לא מירון המתרן לעיל על הא דפריך אתם גם אתם למה לי ה"ל לפרך ס"ד מדררטינן אתם ולא שותפין הוי אמינא למעט גם שלוחין דו"ל דזה דוקא לר' יאשיהו דס"ל כל היכי דכתיב בעליו או איש בעינן דוקא בעליו ה"ה הוי אמינא דוקא אתם ולא שלוחכם אכל לר' יונתן דס"ל אף כל היכי דכתיב בעליו כיון דשלוחו של אדם כמותו בכל התורה הוי שלח בכלל בעליו א"כ ה"ה אף דכתיב אתם כיון דשלוחו של אדם כמותו הוי בכלל אתם ולא נריך לרבווי ולכך מתחילה משני הש"ס אליבא דכ"ע דאינטרך גם אתם לרבות תרומות נכרי אכל לר"ש דליכא למימר הכי"ל דס"ל כר' יאשיהו וס"ד שפיר למעט מתתם ולא שלוחכם ולכך אינטרך הכי לרבווי בעירוש שליחות גבי תרומה וק"ל :

דף מג ע"א

איתמר רב אמר שליח בעש' עד כו' עד כהן לא פליגי אלא בשלשה אכל בשנים דברי הכל לא - ובתבו התוספת' תימא אחאי קאמר ע"כ לא פליגי כי נמי פליגי מי לא פריך ספיר מחילתיה דב"ה עב"ל ולי נראה דאין כהן קושיא דבאמת י"ס לפסול שליח מנד נגיעה דמתון סן שקדוסינן בכסף הן א"ס שלח לתלוה מעות וע"כ לא מהימין קודם תקנה אלא מכח מגו דממסיק בשמעתין וגם י"ס חש פיסול משום דהוי לי' כנופיה והתוספות כתבו לקמן כד"ה והשתא דמתרן ר"י דכשני עדים לא שייך לומר מגו לפי שאין אחד יודע מה בדעת חבירו לטעון ולפי זה הוכרח המקשה להקשות מדיוקא אכל בשנים לד"ה לא דמי הוי אמינא דפליגי גם בשנים לא הוי קשה כלל מדברי כ"ה על רב דהיתי אומר טעמא דכ"ה משום דלא אמרינן מגו בשנים וכן פשטי' בשלשה ובכסף קדושינן גויירי ולכך לא מהמני אכל רב קאמר שליח נעשה עד י"ל דמייירי שחסר הכסף לשליח לחוד מנטרף שפיר השליח לעד השני שאין לו שייכות בקבלת כסף משום כיון דשליח הוא חד מהימין במגו ולא חשיב בנגע עדות ולכך קאמר אכל בשנים ד"ה לא אף כ"ס מודה דאין שליח נעשה עד וע"כ ליכא למימר דטעמא דאין אמרינן במגו בשנים א"כ כשמסר לשלשה אחאי קאמר אחד שליח ושנים עדים הלוח נוגעים בעדותן הן אחרי לא פרעניהו אחר לכו פרועני דהא א"ס מוסר מתון לשלשה נריבן כולם לסלס וע"כ נריבן אנו לומר דלא מייירי בנוגעת מתון אלא מייירי שקדשה כשטר ושוקר פיסול משום דשליח חשיב כנופיה ולכך מחלק כ"ס בין שלשה ד"ל דכוונתו ה' שאחד יהיה שליח ושנים עדים משא"כ בשנים דאף א"ס נימא שחד יהיה שליח מ"מ לא נשאר אלא עד אחד ומדברי כ"ס נשמע לכ"ה דסכירי ליה דשלשתן נעשו שלוחי' וחשובי' בנופיה וא"כ שפיר קשיא לרב דאין אחר שליח נעשה עד הלוח חשיב כנופיה וק"ל :

ע"ב תוספות ר"ה

וכן דריני ממונות תימא דאמרינן גירושלמי וכן בקדושינן דהא תימא בשטר אכל בכסף לא ואני לא ידעתי מקום לתמיאתם דהא גירושלמי שלפנינו איתא א"ר אבין נראהם הדברים כשקדשה בשטר אכל א"ס קדשה בכסף נעשה כנוגע בעדותו אחר ר' יוסי מכוון שהאמינתו תורה אפילו קדשה בכסף אינו כנוגע בעדותו וי"ל דהירושלמי מייירי קודם התקנה אלא

תוספות ר"ה

לעולם קסבר תימא דמשמע דמי הוי אמרינן נריך לפרעו לא ניחא שפיר כו' י"ס לדקדק אחאי לא הקשו התוספות קושייתם על המקשה דפריך אי קסבר המלוה חבירו בעדים כו' הלא י"ס לו מגו והי' נראה לי לומר דהר"ן סבר דהמקשה פריך אי קסבר מלוה חבירו בעדים נריך לפרעו בעדים נוגעים בעדותן הן ואי קסבר המלוה חבירו בעדים אין נריך לפרעו בעדים הני עדים למה לי דקס"ד דכיון שהיא ברי שנתן ביד שלוחו וחוקה שליח עושה שליחותו ג"כ אומרים נתננו הרי זה כרי על פיהם ויכול לומר כדרי שפרעו ומפרקינן היכי דאמר ליה פרעניהו ניהלך הכי במאי עסקינן דאמר ל"י ע"י שליח ואמטו להכי אינטרך עדים כלומר שאין אדם יכול לטעון כרי ע"פ אחרים וכן כתוב הריטב"א וכן הוא בחידושי רשב"א והקשה הריטב"א ו"ל ואע"ג דאמרינן בעלמא שכל עד שאינו נאמן מתוך עדותו אינו נאמן במגו התם הוא כשאינו נאמן מתוך פיסול עדות אחר אכל הכא כשר לפדות הוא אלא שאתה אומר שנוגע בעדות ובהא אמרינן דלאו נוגע בעדות דהא אי בעי אומר אהדריניהו ללוה ע"ש ואני אומר באמת הפרנן על הסברא זו אכל המקשה ס"ד כל העד שאינו נאמן מתוך עדותו אינו נאמן מכח מגו דכתיב ע"פ שנים עדים יקום דבר שיהיה נאמן מנד דיכורו בעמנו ולא מכח מגו ולכך ס"ד דמקשה בודאי אי אפשר לומר דס"ל לר"י המלוה לחבירו בעדים אינו נריך לפרעו בעדי' דא"כ ק"ס עליו בתרמי חדא הכי עדי' למה לי ועוד דהא נוגעין בעדותן דאי אמרינן לא פריעניהו אחר לכו פרעניהו ומכח מגו לא מהימני בעדותן ולכך קאמר ואי קסבר המלוה חבירו בעדים נריך לפרעו בעדים ותימא קושיא חדא דנריך להכי עדים מ"מ קשה קושיא שניה דהכי נוגעים בעדותן הן דס"ד דלא מהימני מכח מגו וגילה לו הפרנן סברא חדשה לעולם דס"ל המלוה בעדים אין נריך לפרעו בעדים וכיון דהוא אינו טוען שנתן לו בעמנו לא יוכל לטעון כדרי ואמטו להכי אינטרך עדים ומתורן קושיא ראשונה וגם קושיא שני' נמי מתורן ולא חשיבי נוגעים בעדותן דבאמינים במגו כסדרות הריטב"א ולפ"ו ניחא דלא רנו התוספות להקשות על המקשה משום דכ"ד דמקשה דכל עדות שאינן נאמן דכדרינן אלא במגו לא חשיב עדות ונריך שפיר מאי קסבר דכפרסנו אכל על הפרנן דגילה לו סברא דמהימנא עדות במגו הקשו שפיר הא אף א"ס היה סבר דנריך לפרעו בעדים מ"מ איכא מיגו דפקדון דנאנסו וק"ל - אף לפי זה אמרתי לחד לתלמידים דיש להקשות קיבור למה פריך מאי קסבר לאחר נריכות' ולא מקודם על דברי ר"ן וגם קשה לפי' הכי"ב ה"ה ס"ל ג"ה שגלה ליתן טעם למה פסקו הרי"ף והרמב"ם הא דשליח נעשה עד ולא חלק בין קודם תקנה לאחר תקנה ובתב הכי' דיש ליתן טעם משום דבירושלמי בתר פלוגתא דר"ח ור' יוסי אומר רבא אחא עובדת קמ' דרב ועשה שליח עד ומשמע בקדושי כסף מייירי ובה להכריע דהלכה כר' יוסי ונממרא דידן נמי כיון שסתמו ואמרו הילכתא שליח נעשה עד משמע דבין בקדושי כסף בין בקדושי שטר קאמר דאל"כ לא הוי שתיק תלמודא מלפלוני בינייהו עכ"ל ולפ"ו הוי ליה להקשו' מיד על הילכתא מאי קסבר :

בל"ז

הוי אמינא דהמקשה פריך כך מאי קסבר אי קסבר המלוה חבירו בעדים אין נריך לפרעו בעדים א"כ עדים למה לי ואי קסבר המלוה חבירו בעדים נריך לפרעו בעדים א"כ נוגעים בעדותן מנד דאין להם מגו אכל היכי דיש להם

חידושי קדושין פרק ב

יג

להם מנו ידע המקטן דמימיני כמות עדות א"כ אין מקו' לקויות
 הכ"ל דעל שילכת' שליח נעשה עד לא רנה להקשות מאי קסבר
 דכודאי ידע לאיכא למימר דפבר המלוה חכירו בעדים אינו נריך
 לפרעו בעדים ומהימיני כמות מנו דהחורנו למשלח ואין לומר
 הכי א"כ עדות למה לי דהא בקדושין אינטרך עדות דאפי' שניה'
 מודים בקדושין בלא עדות אין ממש בקדושין אבל על רב נחמן
 דקאמר וכן בדיוני ממונ' פריך ספיר דס"ד דכודאי אי אפשר
 לאוקמו דסבר אין נריך לפרעו בעדים א"כ עדים למה לי כך
 היתו אומר בלא כוונ' אבל לפי מה שכתבנו כוונ' המוספות
 דהקשו תמיכי על התרנו ולא על התקטן ע"כ נריכין לנו לומר
 דס"ד דמקשה דאף מכח מנו לא מהימיני עדות א"כ קשה שפיר
 הו' ליה להקשות על הילכת' כיון דלדברוי הכי מיירי אף בכסף
 א"כ הכי עדות נוגעים בעדותן דאי אמרי לא קדשו כריכין להחזיר
 הכסף קדושין למשלח ומכח מנו לא מהימיני :

וכמו

כן לא יוכל להקשות על מימרא דרב נחמן בלא
 נריכת' מאי קסבר דהיתו אומר דמיירי טעשה
 שליח לפרעו למלוה בלא עדות וס"ל נדחך בזה אבל לי נראה
 לומר דהרשב"ד מוחלק עם הרמב"ם וס"ל דמינו שליחות בקדושין
 נריך להיות דוקא בפני עדים ויש סבירי להו דאפילו מינו שליחות
 דנרושין נריך להיות בפני עדים וא"כ י"ל דכזה מפורך דקאמר
 ס"ל נריכי בכולה ולא קאמר לאו אשמועינן בממון אלא משום
 דס"ל מנירושין ליכא למילוף קדושין דמיירי בכסף אלא דקשה
 לאשמועינן ממון וממילא נלמד לקדושין כיון דלא חשיב כנופי'
 ולא חשיב נוגע בממון א"כ ה"ה לקדושין אלא ע"כ דאי תני שליח
 נעשה עד בממון א"כ טעשה שליח שלא בעדים ולעולם המלוה
 חכירו בעדים אין נריך לפרעו בעדים ולכך אינטרך לאשמועינן
 וכן בדיוני ממונות וע"כ דומי' קדושין דאפילו עשו שליח בעדים
 אפ"ה לא מיחשבי נוגעים בעדותן משום דהמלוה חכירו בעדים
 אין נריך לפרעו בעדים ולפ"ו ניחא דלא רנה להקשות מאי
 קסבר על דבריו ר"כ בלא נריכות' אבל לפי הונועינו בדברי התוספ'
 דס"ד דמקשה דכל עדות שאינו אלא תמימיני' להם אלא כמנו לא
 חשיבי עדות כלל א"כ אף אם נימא דלא טעשה שליחות נבי ממון
 בעדים מ"מ לא מהימיני דאי אמרי לא פרענהו אחר פרוענו ומכח
 מנו לא מהימיני א"כ הדרה קושיא לדוכת' בקיבור בלא נריכות'
 הו' ליה להקשות על דברי ר"כ מאי קסבר וכו' והנה על קושיא
 שהקשו התוסקים על הר"ף והרמב"ם שפסקו כסתם שליח
 נעשה עד ולא חילקו בין קודם תקנה ובין לאחר תקנה נראה לי
 לומר דס"ל להר"ף והרמב"ם הא דקאמר ר"ג וכן בדיוני ממונות
 ע"כ בקדושין מיירי נמי אפילו בכסף ולפ"ו יקשה לאשמועינן
 קדושי כסף ולא אינטרך לאשמועינן בממון אלא ע"כ דזה נכלל
 בדברי נריכות' דקאמר דאי אשמועינן בקדושין ר"ל אפילו קדושי
 כסף ה"א משום דלמיסרה קאמי ולכך לא חשדינן להו דילמא לא
 נתנו הכסף לחסוד אואם על הממון דלא נחשדו על כך משום
 דלאסרה קאמי ולפעמים יבוא איסור גדול היכי שפסקה וקיבלה
 קדושין מאחר דלפי דבריהם אינו נריכה גט ולכך לא חשדינן
 להו על הממון אבל ממונא דלא ועדי איסורא כלל דהפירי
 אהמונא אימא הכי מפלגי פלגי נריכה ולפ"ו הא דקאמר מאי
 קסבר לא פריך אלא על דיני ממונות אבל על קדושין לא פריך
 מירי משום דלא חשדינן להו על הממון ושיעבדו איסורא וא"כ אף
 כמת תקנה לא מיחשבי כנוגעים בעדותן וק"ל :

יעוד

איכא למימר כהאי שמתקן ולישכ כמה דיקדוקי'
 חדא דפרך מאי טעמי דביר' שילא ולא נימא
 דפלוני כפלוניא דהמלוה חכירו בעדים אי נריך לפרעו בעדים
 דרב סבירי ליה אין נריך לפרעו בעדים ונאמן במגודדי ר' שילא
 סבירי להו נריך לפרעו בעדים וחשיבי נוגעים בעדותן ועוד דרש"י
 פ"י בין לקדושין בין לממון ולא פ"י לגיטין ומנ"ל לממון דאי לאו
 דאשמועינן ר"ג וכן בדיוני ממונות ה"א נבי ממון נוגעים בעדותן
 א"כ נדברוי רב אינו מוכרח לומר דס"ל דנאמני' בדיוני ממונות
 ועוד יש לדקדק בלישני דרב דקאמר שליח נעשה עד ולא קאמר
 שליח ועד אחד בדקתני כדרייתא והיה נראה לי לומר יהא כתב
 הר"ן ומוסכם מהתוסקים דאם נעשת מינו שליחות נתן לו
 נאמנות שלא ישיבעו לא חשיב נוגע בעדותן וא"כ כוונתו דאי
 לאשמועינן דשליח נעשה עד ר"ל שיכול להיות עד היכי שנתן
 לו נאמנו' בתחילה ושוב אינו מיחשב נוגע בשום נד ולפ"ו אין
 חילוק בין קדושין לדיוני ממונות ולכך פ"י רש"י בקדושין ובממון

ע"ב גמרא

אמר ריש לקיש כחלוקות לגירושין
 כך מחלוקות לקדושין והא דלא נקיט
 פלוגתייהו בקדושין משום דרבי רנה למשום בקדושין כר' יהודה
 דס"ל דאין לנערה יד לקבל קדושין ומני במתניתין האים מקדש
 את כפוכהיא נפרה בו ובסלוחו בה ובסלוחה לא ולכך לא נקיט
 רבי פלוגתייהו בקדושין כלל משום דמסתבר' ליה טעמא דר"י
 בקדושין משום דמפקעת ענתה מרשות אבי' ומאמר שאני דוקוקה
 ועומדת ונכי גירושין מני לפלוגתייהו וסומך אכלל יחיד ורביס
 הלכה כרביס :

תוספות

תנן תתם כו' עד וחזר בו רש"י והגיה
 בפירושו דנקט נערה וכו' קטנה והתוספ'
 בניטין כתבו לדפי' זה הא דקאמר בגמרא יד יתירה זכתה לה
 רחמנא היינו יד אב דיד עתמה עיקר שיש לה בפירות אבל לפי'
 דנקט דוקא נערה ולא קטנה דאין לה יד לקבל גט הא דנקט יד
 יתירה זכתה היינו יד ענתה שניתוסף לה כשהוא נערה ופירושו
 דחוק ואני אומר דע"כ מגד דין תורמינו לרבנן אין חילוק בין
 נערה לקטנה לענין קבלת גיטה וכן מוכח ממתניתין גופי'
 והנה מגד דין תורמינו ע"כ לרבנן ילפינן גירושין מקדושין כי היכי
 דזכתה לאכ בקדושין ה"ה דיש לו יד בגירושין ובכו נערה נמי
 כיון שהיא כרשו' אבי' כחגר אבי' דמי ופ"ק דמניע' דף' אחרין
 לענין גט דחגר משום דיה איתריבי וקטנה יש לה חגר אלא דס"ל
 דמיירי ביתמה או כנשואה אף לרבנן דרש"י דנערה וכולה לקבל
 גיטה וע"כ עדיפ' מחגר דחגר שנתרבה מידה נריך להיות משומר
 לרפתו אבל אם תשומה שלא לרפתו בטל פורת חגר ואינו מגורשת
 משא"כ בגערה אף שנסגר הגט שלא לדעת אבי' מגורשת לרבנן
 וע"כ נריכין לומר יד יתירה זכתה לה רחמנ' ר"ל יותר מחגר
 דאף דחגר נתרבה מידה בעינין שיהי' משתמר מדעת אבי' אבל ידה
 אפילו משתמרת שלא לדעת אבי' מיגרשת דיד יתירה יותר מחגר
 זכתה לה רחמנ' ולכך מתמה לקמן הס"ס דקמבעי' ליה לרבא
 דכיד אבי' דמי או כחגר אבי' דמי וס"ד דס"ס דכחגר אבי' משם
 ועל זה קא מתמה דאי פ"ד כחגר אבי' תמש דמי כימטי גיטה
 לידה נמי לא תיגרש אפילו נערה דהא משתמר שלא לדעת אבי'
 ובטלה מתורת חגר ולכך משני דפשיט' לי דכיד אבי' דמי דזה
 הוא יד יתירה יותר מחגר דאפילו משתמרת שלא לדעת אבי'
 מגורשת אלא הא דקאמר כיד אבי' דמי ר"ל כיד אבי' תמש וזה
 הוא יד יתירה דאפילו שליח מני לשווי' שליח או דילמא דלא כיד
 אבי' תמש אלא לענין זה דאף שמתמר ידה שלא לדעת אבי' יש
 לה יד יתירה שמתגרשת אבל לא לענין שטעשה שליח דמי' מתורת
 חגר לא נפקא וזה דקאמר רבא כיד אבי' תמש דמי או לא כיד
 אבי' תמש דמי אלא כחגר לענין שלא תוכל לעשות שליח ולפ"ו
 אין חילוק בין נערה לקטנה שיכולה לשומר גיטה דע"כ נערה
 תגר חגר אבי' זכתה אלא דיד יתירה זכתה לה רחמנ' אף שמתמרת
 שלא לדעתה מגורשת א"כ ה"כ קטנה דיש לה חגר וכשהיא
 יכולה להשתמר יד יתירה ניתנה לה שמהיה מגורשת כמו נערה
 אבל ר' יהודה סבר דלא רתכה רחמנ' יד יתירה אלא כחגר אבי'
 תמש דמי וכיון שמתמרת שלא לדעת אבי' בטלה מתורת חגר ולכך
 בתקום אבי' ידה דילה לאו כלום הוא כיון שמתמרת שלא לרפתו
 ובטלה חגר מתורת יד אף דכל חגר נתרבה מתורת יד הכי מילי
 משתמר לרפתו משא"כ ידה דאי אפשר לרבנן מתורת חגר שאינו
 משתמרת

חידושי קדושין פרק ב

זכור

מיושבג"כ הא לא דמפליג כערה ביטלה אב
 משום דכתיב לחלובני חליבא דכ"ע אבל כערה
 לא הי' יכול להפליג חלל חליבא דרבנן דלר"י חפילו הגיע נט
 לידה כערה שיש לה אב חינו מגורשת וכו' יש לרחות גם קושיות
 חוספות ר"ד ללדנה למיחס במה דכריס חמורים אם חפיו
 נט לידה מגורשת כאין לה אב חלל יש לה אב חפיו
 הגיע נט לידה חינו מגורשת דמשמע הא כערה מגורשת הא לר"י
 חפילו כערה חינו מגורשת ולכך מפליג בין שליחות בין אין לה
 אב ליש לה אב חליבא דכ"ע כך התי' אומר כלל הונעתי ללעיל
 אבל לפי הונעתי ללעיל דע"כ תני סיפא לגלויי ארישא וע"כ
 קמ"ל מדיוקא דחפילו קטנה שיכולה לשמור גיטה מגורשת וע"כ
 זה חפירק חליבא דרבנן דהא לר"י חפילו נערה שיש לה אב אין
 לה יד לקבלה גיטה ח"כ דרדו כל ג' קושיות לדוכתיהו דמנ"ל
 לומר חסורי מחסרי ועוד דחף לפי חסורי מחסריקסה למה לא
 מפליג כערה ביש לה אב לענין שליחות וגם קשה קושיות
 תוספ' ריד' דהי' ס"ד דאין יד לקטנה לקבל גיטה דמפליג בשליחות
 ליפלו בקבלת גיטה גופה ולימח במה ד"א חפילו לא אב חלל יש
 לה אב חפילו אם הגיע נט לידה חינו מגורשת דהא חכמת' חפ"ג
 דתני בתר פלוגתא דרבנן דר"י חליבא דרבנן חמי ולא חליבא דר"י
 ח"כ י"ל סיפא דקטנה שאמרה התקבל לי גיטה חליבא דרבנן
 חמי לאשמועינן ולא חליבא דר"י וגם כלל הונעתי ללעיל התי'
 וכל לומר דלכך הוכרח רב נחמן לומר חסורי מחסרי משום דס"ל
 דקטנה חף לרבנן חין לה יד לקבל גיטה אבל לפי הונעתי ללעיל
 דהוכחתי מדין תורתיה ומתניתין גופי' דתני סיפא לא גלויי
 ארישא דחפילו קטנה יש לה יד לקבל גיטה ח"כ הדרה קושית
 לדוכחא מנ"ל לרב נחמן לומר חסורי מחסרי ודוק :

דף מד ע"א גמרא

לא נימח תיהווי תיובתא
 דריש לקיס יש לדקדק
 דכלא מירון נמי קשה על ריש לקיס מסיפא דקתני משא"כ בקדושין
 ולריש לקיס חליבא דרבנן יש לכערה יד לקבל קדושין ועוד לישני
 דאלא נימח חינו מדוקדק הו' ליה למימר תיהווי תיובת' דריש לקיס
 ועוד שהקשה על ר' יוחנן ולא תיקשו כרייתא גופי' מ"ש מאמר
 מקדושין וכראה לי לומר דבאמת דמאמר ביבמה חינו חלל מדרבנן
 משום דאכור לקדש בכיאה ופקנו רבנן קדושין חינו חלל מדרבנן
 מאמר ואח"כ יקנה בכיאה ולפ"ו כ"ה יבי' דתיקנו רבנן גבי אביה
 שיטעה מאמר מדעתו ה"ו תיקנו רבנן גבי דידה שיכולה לקבל
 קדושין ואח"כ יקנה אותה בכיאה חפילו בע"כ וכל דתיקנו רבנן
 בעין דאוריית' תיקנו דוקא כנדולה דבעינן דעת מקנה ויש בה דעת
 להקנות משא"כ בקטנה ולכך בקטנה חינו יכול לעשות מאמר
 חלל מדעת אבי' משא"כ כערה דיש לה דעת וגדולה היא ויכולה
 להקנות ותיקנו לה רבנן קדושין קודם ביאה כמו שתיקנו חלל אב
 אבל בקדושין דאורייתא חין לה יד כלל לקבל קדושין דף על טעמא
 דר"י חליבא דרבנן משום דמפקית עמה חו משום דבעינן דעתה
 וכל דתיקנו רבנן בעין דאורייתא תיקון ח"כ מ"ש מאמר ח"כ
 תקנו רבנן שיכול לעשות מאמר בלי רשות אב ומשני במאמר
 בע"כ וקאמר ה"ג מסתבר' מדקתני סיפא ולכך קאמר חלל נימח
 תיהווי תיובת' דריש לקיס בשלמא כל"ל כלל הכי נמי מסתברא
 הית' מפרש דמיידי דרבנן חלל דרבנן תיקנו משום חגיפות' שלל
 יקדש בכיאה חלל ח"כ עשה מאמר תחילה ותיקנו ג"כ גבי
 נערה כמו שתיקנו גבי אב וס"ד דמקשה דכודאי הך כרייתא רבי
 יהודה היא ולא רבנן חליבא דריש לקיס וספיר תני משא"כ
 בקדושין חף שהוא מרגון יכול לעשות מאמר משא"כ בקדושין חלל
 השתא דקאמר הכי נמי מסתברא ולא ניחא ליה לפרש כדפרשנו
 וע"כ רבי היא ובמאמר בע"כ לא ניחא ליה לפרש דר' יהודה היא
 משום דקשיא ליה הו' ליה למימר משא"כ כגירושין דיכול לפלוג
 בין מאמר בע"כ ובין גירושין בע"כ לר"י והא דפריך בתר הכי
 מתניתין לאכ מקדש את בתו כשהיא נערה הלוא ידע המקשה
 דיכול לרחות ר' יהודה היא משום דס"ד דמקשה דרבי לא יסתום
 שת' כר"י נגד רביס ובע"כ כריבן אנו לומר כן שהרי כבר
 גילה לו התרנן דהיא דמאמר חמי כר"י ומאי עריך מתניתין
 חלל דס"ד דהתם כרייתא וי"ל יחידא' היא אבל מתניתין קשיא
 ל' איד יסתום רבי כיחיד בחוק' רב' והתרנן הסיב לו הא נמי רבי
 יהודה והא דסתום רבי משום דמסתבר טעמ' גבי קדושין כדכתיב'
 לעיל ונרדף להג' כש"ס לעיל והרי מאמר דמפקעת עלונו ותנן וברדף
 להג' ותניא שאינו משנה מקום וק"ל :

ע"כ תוס'

מסתמרת לדעתו כל זה נראה לי פירוש ברור וזאת לאמרו של
 תורה וגם מכל לישני דמתניתין נמי מוכח דס"ל לרבנן דקטנה
 שזרע לשמור יש לה יד לקבל גיטה משום דתני סיפא וכל שאינו
 יכולה לשמור את גיטה כו' ולכאורה חין דין זה סידך לפלוגתא
 דרישא חלל ע"כ תני סיפא לגלויי ארישא דהא ע"כ דנשטתית
 כבר תני ביבמות' ויירר' שיכולה לשמור גיטה ואינו יכול לשמור את
 ענה' דחינו מגורשת מדרבנן וכדלויק התם ס"ס דלא קתני עולמית
 כדקתני בסיפא וכשהביאה לעונש הפוטות יכולה לשמור את גיטה
 ומגורשת ונערה' שאינה יכולה לשמור גיטה ע"כ לאו מכל הקטנות לא
 מנד טוט וכבר נשנה משנה זו נשטתית לא יוביא וחי מיידי
 בשאינו יכולה לשמור גיטה ואינו יודעת לשמור עמה ח"כ לא
 הו' ליה למימר כל שאינו יכולה חלל הו' ליה למימר נשטתית
 חלל ע"כ דתנא דמתניתין אפ"ל לאשמועינן כל שאינו יכולה
 לשמור את גיטה מנד קטנות אבל לא מנד שטות ועדיין לא הגיע
 לעונש הפוטות חינו יכולה להתגרש מן התורה ולרדוף את
 לאשמועינן הא יכולה לשמור את גיטה חף שהיא קטנה יכולה
 להתגרש ותני סיפא לגלויי ארישא שלל מאמר דוקא נערה ולא
 קטנה לכך תני סיפא וכל שאינו יכולה לשמור גיטה מנד קטנות
 הא יכולה לשמור חף שהיא קטנה מגורשת וכו' מיושב נמי מה
 שהקשו התפרסם אמר תני נערה לרבנות' לר"י ליתני קטנה
 לרבנות' דרבנן כח דהיתרה משום דהי' תני קטנה התי' יכול
 למטעי בדברי ר' יהודה דמורה כערה וזה לא נשמע מסיפא
 ולכך תני נערה לרבנות' דר"י ומיילא נשמע דפליגי רבנן חף בקטנ'
 דתני סיפא לגלויי ארישא :

ולפי זה

אמרת' לחד התלמודים יש להקשה ג' קושיות'
 דלקמן חתכיה לר' נחמן דאמר דאין נערה
 יכולה לעשות שליח ממתניתין דקתני קטנה שאמרה התקבל לי
 גיטי הא נערה הרי זה נט ומשני ר"ג הכי במאי עסקינן חין לה
 אב וחסורי מחסרי כו' מי דחקו לר"ג לומר חסורי מחסרי חין
 דאין לר"ג ראי' מפורשת לה מתניתין ולא מכריית' דערה חינו
 יכולה לעשות שליח חלל מסתברו השיב לרבא מי הכריחו לומר
 חסורי מחסרי דהא מפשט' דמתניתין מוכח דנערה יכולה לעשות
 שליח ועוד קשה דחף לפי דמשני ר"ג חסורי מחסרי מ"מ יקשה
 עליו לפי סברתו דאין נערה יכולה לעשות שליח עד דמפליג
 בקטנה לענין שליחות בין יש לה אב ובין חין לה אב ליפלוג כערה
 ע"כ לה חכמי' תני נערה שאמרה התקבל לי גיטי חינו נט עד
 שיגיע הגט לידה ולאשמועינן רבות' דחפילו גדולה דבת שליחות
 אינה יכולה לעשות שלח בחיי אב חלל אם אמר אביה נא וקבל
 גיטה לבתי נערה ורנה הבטל לחזור לא יחזור וגסי' להקשות
 מה שהקשה בתוספות ריד' ח"ל ותו כי אמר חסורי מחסרי כו'
 ותפלג בין אית לה אב ללית לה אב לענין שליחות אמאי לא
 חפלג נמי ותיבמה דכריס חמורים הגיע נט לידה היתה מגורשת
 בשאין לה אב חלל אם יש לה אב חפילו הגיע נט לידה חינו
 מגורשת עד שיגיע ליד אב חלל ח"כ מכל הכי מוכח דקטנה חמי
 אית לה יד מקבלת גיטה בחיי אביה ונדחק ליטב הא דקתני הגיע
 נט לידה מדעת אבי' מיידי :

ולי נראה

לישב הני קושיות דהא כבר נדחקו
 המפרשים לפרש הא דתני סיפא וכל
 שאינו יכולה לשמור גיטה דתני חליבא דכ"ע בין לרבנן ובין
 לר"י מדתני האי בבא בתר פלוגת' דרבנן ור' יהודה ולפרש'
 דמפרש כלל שאינו יכולה לשמור גיטה מתגרשת ע"י אבי' ע"כ
 סיפא לא חמי חליבא דר' יהודה חלל בשאינו לה אב ולפ"ו הכריח
 ר' נחמן דסיפא דקתני קטנה שאמרה התקבל לי גיטי מיידי
 בשאין לה אב דאי אית לה אב ח"כ רישא נערה המאורסה מיידי
 ביש לה וסיפא קטנה שאמרה מיידי ביש לה אב ח"כ רישא וסיפא
 ביש לה אב חמי' עת' כל שאינו יכולה להתגרש מיידי כאין לה אב
 וזה סוגי' כש"ס דלא חלוקמי רישא וסיפא חדר גווי'
 ומיבעת' בגווי' אחרני' ועוד כיון דמבעת' דתני בתר פלוגת' דרבנן
 ור' מיידי ע"כ חליבא דכ"ע ובאין לה אב וסיפא דקטנה שאמרה
 התקבל לי גיטי חמי' מיידי ביש לה אב לא חמי' כר"י דלר"י חפילו
 כערה אם הגיע נט לידה חינו מגורשת ולכך הוכרח לומר
 חסורי מחסרי ובין מעתי' ובין סיפא מיידי כאין לה אב וחליבא
 דכ"ע בין לרבנן ובין לר"י דהא חין לה אב חינו יכולה לעשות
 שליח ואם הגיע נט לידה מגורשת ואם יש לה אב יכול לעשות
 שליח לקבלה :

הירושי קדושין פרק ב

יד

ע"ב תוספות ר"ה

אלא דקדשה נפשה נראה
 להני שני דיבורי דיבר
 זה וגם דיברה שני ד"ה אלא מיטך שייכי דיבור מאן דמתני הא
 דהא לעיל כתבו דר"ה נדחק בשידכו איירי עולא דאי בלא שידכו
 דוקא מאי איכא דמתרי ללישנא קמא ובתכו התוספות דכשיל
 קושיו וו"ל דיש חילוק בין איכא דמתרי ללישנא קמא כו' אך
 עלוה קשה תכ"ל לומר דכשיל זה דחקו לר"ה דילמא דחקו
 לר"ה לפרש כן משום דקשאו לר"ה אי עולא מיירי בלא שידכו
 א"כ מאי מוסיב רב כה"ל מתניתין אס מתו או מיאכו דילמא
 עולא מיירי בלא שידכו והך מתניתין מיירי בשידכו ולכך כתבו
 התוספות ור"ה לשמואל מי ניחא וע"כ נרבינו אבו לומר דלשמואל
 ניחא דמחלק בין שידוך ללא שידוך דלא בעירק מיליון וי"ל דס"ל
 לשמואל דתיקו רבנן מיליון אבל קטנה בשנתקדשה שלא לדעת
 אביהו ע"כ לעולא מר"ה משום דס"ל דאף מיליון אינו נרובה בלא
 שידכו וע"כ דלא תיקנו רבנן נשואין לקטנה בחיי אב דליגטרך
 לה מיליון א"כ בשידוך למה נרובה מיליון ואם משום דנתרנה האב
 א"כ גט נמי בעי ור"ה אף אס נפרש לעולא מיירי בלא שידכו
 ומתניתין מיירי בשידכו מ"מ קשיא לעולא ולא היה נר"ה רש"י
 לפרושי דעולא מיירי בשידכו אלא ע"כ דדחקי משום דמאי פלוגי
 איכא דמתרי אלישכ' קמא ופיר פירשו בשם ר"ה דאי משום זה
 לא נר"ה לדחוקי ומיירי בשידכו אך דילמא דחקי לר"ה דלא
 פריך רב המנוכה מברייתא דתני ושין שמכרה אלמנה לכה"ג
 דילמא עולא מיירי בלא שידכו וברייתא איירי בשידכו ולכך קרי
 ל"ה אלמנה משום דבעי מיליון ונט ולכך כתבו בדיבר שלישי ד"ה
 אלא דאי מיירי בשידכו הו כונו שקדשה אביה ור"ה א"כ הדרה
 קשיא לדוכתא ומי מני מוכין ליה ור"ה א"כ לא היה נר"ה רש"י לדחוק
 דעולא מיירי בשידכו אלא ע"כ דדחקו לר"ה משום דקשיא ליה
 במאי פלוגי איכא דמתרי עט לשון ראשון וע"ו מוכרחים אנו
 לומר כדפרשם התוספות לעיל כד"ה מאן דמתני הא וק"ל :

בא"ד

וי"ל בשלמא לשמואל לא קשיא כו' ה"ה דהוי
 מני למימר דלשמואל לא קשה דמתניתין נמי
 מיירי בשידכו אלא דמיירי שקדשה בשוק דרך ביוון ואמרין לקמן
 דאף רב ושמואל מודו דלא חיישינן ולכך לא נר"ה גט אלא מיליון
 וכן נוכל לומר דבעניי הכי דשארית ישראל לא יעשה עולה לאחי
 ולרבה הכי דטרח בסעודה דלא לא חיישינן אף לרב ולשמואל
 דנתרנה אב ובעי מיליון וחד' מינייהו ד"ל דבעירב ושמואל מיליון
 אפילו הכי דלא נר"ה גט וק"ל :

דף מ"ה ע"ב גמרא

דילמא ארנווי' ארנויה
 קמיה אחר ליה רבה
 בר שימא בפירוש אחר מר דלא סבר להא דרב ושמואל ופי' רש"י
 דילמא ארנווי ארנויה ארנויה ארנויה ור"ה דעשו שהוה אספן
 בה והאב נעשה לו שליח מחלו וכו' לר"ה אלא בפניו משמע
 אלו היה ידעוין בודאי דארנו הכן קמי' נעשה לו אב שליח מחלו
 והוי קדושי גמורין מדאורייתא ולפי' רש"י יש להקשות קינור מיד
 היה לו לומר לרבינא דלא חיישינן דילמא שליח שוי' דפירוש
 אחר לן מר דלא סבר להא דרב ושמואל בלא פירוש ר"ה לא היה
 קשה קינור זה דבתוספות ריד פירשו והסכימו לדברי ר"ה דפקס
 אפילו נתרנה האב אחר קדושין אפ"ה לא חיישינן לקדושין ואינו
 נרובה לא גט ולא מיליון והכריח דבר זה דאם אית' הכי שנתרנה
 האב הוי קדושין הכי שריאש א"ה מספיקא לעלמא ואמאי הא
 כל ספק איסור לחומרא ונימא שמה נתרנה הילכך אנו אומר
 אפ"ה שנתרנה בשומעו אפ"ה לא הוי קדושין כיון שבעת קדושין
 לא ידעוהו היה רבנו עס עכ"ל ולפי דברי תוספות ריד יש
 להקשות קושא גדולה דמאי דחיר רבה בר שימי לרבינא ואמר כפי'
 אחר לן מר דלא סבר להא דרב ושמואל הלוה חששא דילמא
 ארנויה לא דמי לחששא דלרב ושמואל בשלמא התם ניחא דלנו חיישינן
 להאי חששא דלפי' את"ל שנתרנה האב כבידור אפ"ה לא הוי קדושין
 כיון שבעת קדושין לא היה רבנו עס אכל כהאי חששא דילמא
 ארנויה אי היה בריר לן דארני קמי' והאב נעשה לו שליח מחלו
 הוי קדושין גמורין א"כ מספיקא אף אנו מתירין א"ה לעלמא
 גייוס דילמא ארנו קמי' וע"כ נרבינו אבו לומר דהתוספות ריד
 אילו לסיטתם דמפרזי הא דפריך ודילמא ארנווי ארנויה קמי' דלא
 כפי' רש"י דנעשה לו שליח מחלו וכו' לר"ה אלא כפניו דלא
 ניחא להו לפרש כן משום דקש' להו שאין זה וכות דאסור בקרובת'

אלא מפרש דילמא ארנווי ארנו קמי על האב דהאב שהודיעו
 שרונה ליתן לו לאשה ושחק הכן כששמע והוי ליה קדושין למפרע
 כדאמרין ברנה האב הכי ששידכו והאיב לו כפיהם אחר לן מר
 דלא סבר להא דרב ושמואל פי' דלא אמרינן איגלא מילתא למפרע
 לא ברנון האב ולא ברנון הכן וזה הרנון של עכשיו אינו כלום
 כיון שלא היה בעת הקדושין עכ"ל תוספות ריד ולפי פירוש משני
 שפיר דלא חיישינן לזה שאפילו היה בריר לן שנתרנה הכן אפ"ה
 כיון שלא היה בעת קדושין כי היכי דלא חיישינן לרנון האב דלא
 אמרינן איגלא מילתא למפרע לא ברנון אב ולא ברנון הכן כיון שלא
 היה בעת קדושין :

ולפי זה

מתוך הקינור הכ"ל דעל קושא ראשונה
 שהקשו וכיחוס דילמא שליח שוי' לא רבו
 להשיב בפירוש אחר לן מר דלא סבר להא דרב ושמואל התי
 אומר דחין זה דומה כלל לרב ושמואל בשלמא התם לא חיישינן
 שמה נתרנה האב דאף אס נתרנה אב כבידור מ"מ לא הוי קדושין
 למפרע כיון שלא נתרנה בעת קבלת קדושין אבל הכי ניחוס
 דילמא שוי' שליח ושליח של אדם כמותו והוי כאלו קידשה עתמו
 בעת קדושין א"כ ניחוס לחשש זה ואף מתירין אשת איש לעלמא
 אבל לבתר דמתני דחין אנו חוששין לחשש זה דלא חניף איגס כו'
 אלא דהוקשה להם דילמא ארנווי ארנו להאב לפני הכן ואף
 שחק הכן כששמע הוי ל' קדושין למפרע א"כ שתיקות האב והכין
 הוי כסוג אחר דבשניהם לא היה רנון בעת קדושין ואיגלי
 מילתא למפרע לא אמרינן השיגו שפיר בפירוש אחר לן מר דלא
 סבר להא דרב ושמואל ור"ה לא חיישינן לא לרנוי האב ולא לרנוי
 הכן דרנון של עכשיו אינו מושיל כלום כיון שלא היה בעת קדושין
 וק"ל * אבל לפי' רש"י הקינור במקומו עומד ומוה יש
 להביא ראי' לדברי ר"ה דפקס אפילו נתרנה האב לא הוי קדושין
 וכן משמע מדברי אביי לקמן בשמעתן דבעי רב יוסף לסייעי
 מדקמי מר יתהרנו לו לאשה שרביה הימנה קדושין ודחה אביי
 נרביה קדושין לדעת אבי' משמע קדושין אחר' ולא משני דנר"ה
 רנון אב אלא משמע דרנון אב דבטר קדושין לא מהני וקשיא לי
 דלפי' אף הכריע עולא לקמן דנראין דברי התלמוד בנתקדשה
 שלא לדעת ובשאת שלא לדעת אבי' ואבי' כאן דלוגי איגלת מה
 היה נר"ה עולא להכריע שלא חליבא דהילכתא דלפי דברי עולא
 אפילו נתרנה האב לא הוי קדושין ור"ה אף אס נימא דנתרנה האב
 משום דנעשה בה מעשה יתומה בחיי אב מ"מ הא רנון האב לא
 מהני ואפילו מיליון ונט לא נרביי ופשיטא דלא אכלה בתרומה
 בשלמא להכך פוסקים דאף עולא מודה דאם נתרנה האב דהוי
 קדושין איגטרך עולא שפיר להכריע דנראין דברי התלמוד דלא
 תימא כיון שנעשה בה מעשה יתומה בחיי אב נתרנה אב קמ"ל
 דלא וכן נוכל לומר דאף דסבירי ליה לעולא בנתקדשה שלא לדעת
 אבי' דלא חיישינן כלל שמה נתרנה ושקתו אין ראי' ד"ל
 דמירתא רת מ"מ בנתקדשה וגם נוסאת שלא לדעת אבי' כיון
 דנעשה לה מעשה יתומה בחיי אב ואף דלא הוי ודאי קדושין
 ונשואין דלאכול בתרומה מ"מ ספק קדושין הוי דחיישינן דילמא
 נתרנה ונרובה גט ומיליון אלא דעולא קמ"ל דנראין דברי
 התלמוד דלא הוי ודאי קדושין וי"ל דהוי ספק קדושין ונשואין
 ואוליין לחומרא שלא תנא אלא בגט ומיליון שלא יאמר קדושין
 מופסין בחחומה ואינו אוכלת בתרומה :

ובזה

יש סתירה גדולה לדברי רב"ח שכתב על דברי
 הטור ו"ל ומה שכתב רבינו שקדשה ענמה או
 נוסאת כ"כ הר"ה ע"ה כה"ג נקטנה שקדשה ענמה או השיאה
 ענמה בחיי אבי' אין קדושי' קדושין ואין נשואי' נשואין עכ"ל
 ונראה שכך פירושו שקדשה ענמה ולא נוסאת או אפילו השיאה
 ענמה ג"כ דהקדושין והנשואין פירושיהו הוי שלא לדעת אביה
 אפ"ה אינו כלום דלא חיישינן שמה נתרנה האב ולפי' ד"ל להביא
 ראי' לר"ה דאפילו השיאה ג"כ אינו כלום דפרכין ארנוולא
 מדתקן וכולם אס מתו או מיאנו וכו' דקדש מאן אלמא דקדשה
 אבי' כמיליון גדולה גט מעליה כתיב אלל לחו דקייס חיהו
 אנפשי' וקמי' דבעי מיליון ולא קא משני דמתניתין דנשאת הילכך
 חיישינן שמה נתרנה אב ובעי גט ומיליון ודעולא בנתקדשה ולא
 ניסאת אלא ודאי דאין לחלק בוי בין נתקדשה גרידא לנשאת ג"כ
 ותדלשא אחרו נתקדשה שלא לדעת אבי' וניסאת שלא לדעת
 אבי' ואבי' כאן דנראין דברי התלמוד אלמא דלא חיישינן לשמה
 נתרנה האב אפ"ה דקידשה וגם השיאה ענמה בלי דעת אביה
 דאם

חידושי קדושין פרק ב

דאם היה מחוספס כזו לשמה נתרנה האב א"כ היתה נריכה נט ומיאון וכיון דנריכה נט אוכלת נמי בתרומה לאחר שנכנסה לחופה ומדאינו אוכלת בתרומה שמעינן דאף כזו לא חיישינן שמה נתרנה האב ואינו נריכה נט ולא מיאון עכ"ל ולא ידעתי מאי קאמר דהא בקדושי דאורייתא וספק בכשואין לא חל והוא אף לר' ירמיה דאובלת משום דסבר מדשיק חתונה איתנחי אבל אי לא היה אמרינן איתנחי לא היה חלוי אכלי ק"ו כחן דנריכה נט ומיאון וע"כ דמיאון אפי' לאתוי לן דלא היה מנריכה נט לה נט מספק וא"כ לא היה קדושין כלל ואיך תחבל בתרומה דאורייתא וכאשר כתבתי אין מזה ראיה כלל דלפי' הרמ"ם דם"ל דמהני ריבוי האב א"כ י"ל דם"ל לעולם כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי אב חיישינן שמה נתרנה אב ונריכה נט ומיאון ולנכי תרומה חיישינן שמה לא נתרנה ולכך הכריע עולם נראין דברי התלמוד ואולינן הני לחומרא והני לחומרא וגם מה שרנה להבדיל מלמד משני ה"ם דמתניתין בדקדוקה הילכך חיישינן שמה נתרנה האב וכענין נט ומיאון ועולם כנתקדשה ולא נשאת לא ידעתי שום הוכחה לדין זה דכבר כתבו התוספות מדפריך לעולם ולא לרב ושמחל או לגירס' דקשה לכולהו משום דמתניתין מיאון לכד תני ולא נט א"כ אי אפשר לשנויי בענין זה דא"כ אחאי קתני מיאון הא נריכה נ"כ נט ואי סבירי ליה לרב"ה דלא קשיא לרב ושמחל דאף דתני מיאון ולא תני נט משום דתני מירי דשי"ך בכל ט"ו עריות משא"כ נט דלא שייך אלא בכחו דע"כ אחי' מי חיישינן שמה נתרנה וכענין נט אלא דלא חיידינו מ"מ אין דאי' זו מוכרחת דאיכא למימר באמת משני ה"ם פן הוא מותבי ליה והוא חפוק ליה כגון שנעשה לה מעשה יתומה בחיי אב ר"ל שנתקדשה ונשאת שלא לדעתא וכו' כאן ואמרינן לקמ"ד זהו מעשה יתומה בחיי אב ולכך מספיק שמה נתרנה אב בענין נט וגם מיאון שלא יאמרו קדושין תופסין באחותה ולכך תני בתפניתן מיאון בנט לא קמיידי וק"ל ונראה ברור דאין דברי רבי הכ"ה מבוררין כזה ויש להסתפק בזה אם נתקדשה שלא לדעת וגם נשאת שלא לדעת וא"כ כאן י"ל דאף עולם מודה דלכל הפחות חושפין לקדושין ואינו אוכלת בתרומה והדרן למילתא לדעת הר"ק דם"ל חפילו נתרנה האב בפירוש ס"ל לעולם דלא היה קדושין כלל א"כ הדרה קושטיו לרובת' למה סוהרך עולם להכריע כדברי התלמוד שלא חליבה דהילכתא וליבה למימר כדעת תהר"ק דם"ל דאף להרמ"ם אם נתקדשה בפני אב ושק וא"כ נתרנה אמרינן אינלא מילתא למפרע שנתרנה נט בשעת קדושין וא"כ הוכרח עולם לומר דנראין דברי התלמוד משום דכיון שהיה אבי' כאן בשעת קדושין ס"ד כיון שנתרנה לבסוף כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי אב אינלא מילתא למפרע דנתרנה בשעת קדושין ולכך קאמ' דלא חיישינן לזה דנראין דברי התלמוד כיון שלא נתרנה בפירוש לא היה קדושין וכשואין ואפשר אף דנריכה נט ומיאון מ"מ לענין תרומה אזלינן לחומרא ואינו אוכלת כל זה נראה לומר לדברי הרמ"ם דפסק באמת בתלמוד דפסק בפ"ח דתרו"ם קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שלא מדעת אבי' בין בפני אביה בין שלא בפניו א"כ שקדשה אבי' אינו אוכלת בתרומה חדקתני א"כ ע"כ שקדשה אבי' משמע לא תבעי' אינו שלא קדשה אבי' וגם נשאת שלא לדעת אבי' אינו אוכלת לא א"כ ע"כ שקדשה משום יתומה בחיי אב מ"מ לא אמרינן שנתרנה אב וחיישינן שמה לא נתרנה אב אבל הר"ק לא הביא כלל הכך פלוגת' דרב הונא ור' ירמיה ש"מ דם"ל דאין נשאת בזה דלפי' דרב א"כ נתקדשה בפני אבי' וא"כ נתרנה א"כ אינו מקודשת וכן כתבו הכ"ה כדרי' לדעת הר"ק חפילו נתקדשה בפניו ושק וא"כ נתרנה לא אמרינן הוכיח שונו על תחילתו דשתק לפי

דאם היה מחוספס כזו לשמה נתרנה האב א"כ היתה נריכה נט ומיאון וכיון דנריכה נט אוכלת נמי בתרומה לאחר שנכנסה לחופה ומדאינו אוכלת בתרומה שמעינן דאף כזו לא חיישינן שמה נתרנה האב ואינו נריכה נט ולא מיאון עכ"ל ולא ידעתי מאי קאמר דהא בקדושי דאורייתא וספק בכשואין לא חל והוא אף לר' ירמיה דאובלת משום דסבר מדשיק חתונה איתנחי אבל אי לא היה אמרינן איתנחי לא היה חלוי אכלי ק"ו כחן דנריכה נט ומיאון וע"כ דמיאון אפי' לאתוי לן דלא היה מנריכה נט לה נט מספק וא"כ לא היה קדושין כלל ואיך תחבל בתרומה דאורייתא וכאשר כתבתי אין מזה ראיה כלל דלפי' הרמ"ם דם"ל דמהני ריבוי האב א"כ י"ל דם"ל לעולם כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי אב חיישינן שמה נתרנה אב ונריכה נט ומיאון ולנכי תרומה חיישינן שמה לא נתרנה ולכך הכריע עולם נראין דברי התלמוד ואולינן הני לחומרא והני לחומרא וגם מה שרנה להבדיל מלמד משני ה"ם דמתניתין בדקדוקה הילכך חיישינן שמה נתרנה האב וכענין נט ומיאון ועולם כנתקדשה ולא נשאת לא ידעתי שום הוכחה לדין זה דכבר כתבו התוספות מדפריך לעולם ולא לרב ושמחל או לגירס' דקשה לכולהו משום דמתניתין מיאון לכד תני ולא נט א"כ אי אפשר לשנויי בענין זה דא"כ אחאי קתני מיאון הא נריכה נ"כ נט ואי סבירי ליה לרב"ה דלא קשיא לרב ושמחל דאף דתני מיאון ולא תני נט משום דתני מירי דשי"ך בכל ט"ו עריות משא"כ נט דלא שייך אלא בכחו דע"כ אחי' מי חיישינן שמה נתרנה וכענין נט אלא דלא חיידינו מ"מ אין דאי' זו מוכרחת דאיכא למימר באמת משני ה"ם פן הוא מותבי ליה והוא חפוק ליה כגון שנעשה לה מעשה יתומה בחיי אב ר"ל שנתקדשה ונשאת שלא לדעתא וכו' כאן ואמרינן לקמ"ד זהו מעשה יתומה בחיי אב ולכך מספיק שמה נתרנה אב בענין נט וגם מיאון שלא יאמרו קדושין תופסין באחותה ולכך תני בתפניתן מיאון בנט לא קמיידי וק"ל ונראה ברור דאין דברי רבי הכ"ה מבוררין כזה ויש להסתפק בזה אם נתקדשה שלא לדעת וגם נשאת שלא לדעת וא"כ כאן י"ל דאף עולם מודה דלכל הפחות חושפין לקדושין ואינו אוכלת בתרומה והדרן למילתא לדעת הר"ק דם"ל חפילו נתרנה האב בפירוש ס"ל לעולם דלא היה קדושין כלל א"כ הדרה קושטיו לרובת' למה סוהרך עולם להכריע כדברי התלמוד שלא חליבה דהילכתא וליבה למימר כדעת תהר"ק דם"ל דאף להרמ"ם אם נתקדשה בפני אב ושק וא"כ נתרנה אמרינן אינלא מילתא למפרע שנתרנה נט בשעת קדושין וא"כ הוכרח עולם לומר דנראין דברי התלמוד משום דכיון שהיה אבי' כאן בשעת קדושין ס"ד כיון שנתרנה לבסוף כיון שנעשה מעשה יתומה בחיי אב אינלא מילתא למפרע דנתרנה בשעת קדושין ולכך קאמ' דלא חיישינן לזה דנראין דברי התלמוד כיון שלא נתרנה בפירוש לא היה קדושין וכשואין ואפשר אף דנריכה נט ומיאון מ"מ לענין תרומה אזלינן לחומרא ואינו אוכלת כל זה נראה לומר לדברי הרמ"ם דפסק באמת בתלמוד דפסק בפ"ח דתרו"ם קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שלא מדעת אבי' בין בפני אביה בין שלא בפניו א"כ שקדשה אבי' אינו אוכלת בתרומה חדקתני א"כ ע"כ שקדשה אבי' משמע לא תבעי' אינו שלא קדשה אבי' וגם נשאת שלא לדעת אבי' אינו אוכלת לא א"כ ע"כ שקדשה משום יתומה בחיי אב מ"מ לא אמרינן שנתרנה אב וחיישינן שמה לא נתרנה אב אבל הר"ק לא הביא כלל הכך פלוגת' דרב הונא ור' ירמיה ש"מ דם"ל דאין נשאת בזה דלפי' דרב א"כ נתקדשה בפני אבי' וא"כ נתרנה א"כ אינו מקודשת וכן כתבו הכ"ה כדרי' לדעת הר"ק חפילו נתקדשה בפניו ושק וא"כ נתרנה לא אמרינן הוכיח שונו על תחילתו דשתק לפי

ותמה

חני שכולה קמאי ובתראי לא הוכירו דעת הריטב"א שכתב דמסתבר' דהלכה כרב ושמחל דרב הונא ורובא דאמוראי כוותיה ס"ל וכוו"ה נקטין ולחומרא ולא כעולם ורבינא לקולא ויש מי שפסק כרבינא לקולא דבתרא הוא ולא כהירא לן עכ"ל * וגם חני אמר אם הדבר הזה הי' בא לחיוב התלמידים היה דעתי נוטה לדברי הריטב"א לחוס' לדברי רב ושמחל דשיטת הלכה אליבא דחולא :

דף מ"ז ע"א גמרא

איתמר קטנה שנתקדש' שלח לדעת אבי' אמר רב ב"ן יהוה וכן אבי' יכולי' לעכב ופי' רש"י הואיל בשעת קבלה לא נתרנה האב אם נשאת לחזור קודם שנתרנה האב חזרה ולא מהני תו רגון האב נראה דמ"מ נריכה נט ומיאון דשמה נתרנה האב קודם שיכופה דא"כ אחאי קאמר רב לעיל דנריכה נט ומיאון כיון דנפקא במיאון היינו עיובי' ולמה לא נט תנא במיאון אלא ע"כ דלא סני במיאון דילמא נתרנה האב והיו קדושין למפרע ונריכה נט ונריכה נט ומיאון נט ומיאון נט ומיאון תופסין באחותה ושמועין רב דם"ל דהיא אינו יכולה לחיות ואם נתרנה האב בפירוש היו קדושין גמורין ואין קדושין תופסין באחותה קמ"ל רב דלא היה קדושין גמורין ומ"מ מיפסיק לא יבאנו דילמא נתרנה האב קודם שיכופו והיו קדושין גמורין או לא נתרנה א"כ נריכה נט ומיאון והיא יכולה לחיות דלא לשויה רגון אב אחר כך קדושין גמורין וכן נריכה נט ולדעת התוספ' דכתבו דחפילו נתרנה מתחילה יכולה היא לעכב דלא היו קדושין גמורין משום דאמרינן כיון דבטו מעבכת דבטו הוא לו ולא היה מתרנה אם היה יודע דמתכבה ע"כ נריכה נט לחוש דילמא אפ"ה הני לא היה חושב בעיובי' וכענין האב יחשב לזכות ונריכה נט ומיאון אלא דרב קמ"ל חפילו נתרנה האב בפירוש אפ"ה לא היה קדושין ודאין כיון שהיה מעבכת ונריכה נט ומיאון דילמא בעת ששוע לא נתרנה וא"כ לא מהני אחר כן רגון אב כיון שהיה מעבכת אבל אם לא היה מעבכת ולבסוף נתרנה אב אמרינן אינלא מילתא שנס מילתא נתרנה כן נראה לי לפרש פשט' דשמעתין ולפי' נראה הא דכתב רבי' ב"ה ס"ל ל"ז בשם ר"ת פי' הא דעולם לא מיירי אלא כגון דאיתא לרב דאי ליחא לאב הא דיתיר עולם א"כ שמה א"כ שמה יתרנה האב וה"ל קדושי למפרע אלא ש"מ דאיתיה לאב ובהא פלגי רב ושמחל סברי מדשיק דזוויי אורי לה ועולם סבר מירתא רתא עכ"ל ולכאורה יש להקשות מאי פריך הר"ם לעולם מתניתין דכולן שמונו או מיאון דילמא התם מיירי שלא היה האב בעת קדושין ומוקד עולם דזייסין ושפיר י"ל שנתא במיאון שהיה יכולה לעכב ופשיטא לדעת התוספות דחפילו נתרנה אב מתחילה כעולם היא לעכב לא ע"כ דאף דהוא יכולה לעכב לענין דלא היה קדושין גמורין מ"מ מירי ספק לא ינאחה ונריכה ע"כ נט ג"כ פריך שפיר ממתניתין דאי ליחא לאב א"כ אינו ינאחה במיאון לחוד לא נריכה גם נט עם המיאון ואיך תני בתפניתן מיאון אונג ודוק :

דף מ"ז גמרא

ואפילו אקמייתא והא מלוה היא ע"י בתהר"ם ומהר"ם א' שלדברי מהר"ם ל' פריך הכא המקשה למה דמקדש במלוה מקודשת הוא פסיר דאי היו פחות משום פרוטה לא היה מנטרפי מאחר שאכלה קודם שגמר דבריו ואין שייך לנרף בולס יחד אם לא סיהיה יחד בעין ומהר"ם ס"ל לדוחק ופי' דודאי איב' מ"ד לקמן דמקדש במלוה מקודשת אלא דהיה הכי קאמר כיון דבעי שיה פרוטה באחת ולא מהני גירוף ע"כ סבירי ליה משום דמקדש במלוה אינו מקודשת א"כ בקמיית' נמי לא תקדש דהא מלוה היא ובהא לפוס רהיט' נראה דברי מהר"ם א' דהא לדברי מהר"ם ל' יש להקדש איך פריך בפשיטות והא מלוה דילמא ס"ל דהתקדש במלוה מקודשת ולפי' מהר"ם א' נראה וליבא למימר דפריך הכא בפשיטות והא מלוה

מלוה היא כיון שכבר אכלתה ואינו בעין דעד כאן לא פליגי לקמן אלא במלוה שהיא בעין ובמלוה להוכיח ניתנה אבל כשאינו בעין ד"ה דאינו מקודשת דזה אינו דהא ע"כ איכא למודק קושיות התוספות כיון דבמורת קדושין אחי' לידה לא היו מלוה וכ' גריבן אנו לחלק כמו שחלקו התוספות כיון דלא נגמרו הקדושין עד אחר מסירת אחרונה איכא למימר דהוי מלוה ולפי' גריבן אנו לומר דס"ל דמעות חוזרין דאי הוי מתנה סוי קדושין אפילו אינו שוה פרוטה אלא בקמייתת או ככולן כדבני התוספות בד"ה ש"מ וז"כ ע"כ הא דפריך אחאי מלוה היא גריבן אנו לומר דס"ל דמעות חוזרין והדרה קשיא לדוכתא תשמע לת"ד אין המעות חוזרין ה' ניחא תיפוק ל' קושיות מהרש"ל אחאי גריבן שוה פרוטה ליגרפי ועד"כ גריבן אנו לומר כתיב מהרש"ל דאף דהוי כמות קדושין מ"מ כיון שאינו שוה פרוטה ואינו בעין אינו מנטרפת וא"כ מהרש"ל וז"כ גריבן אנו לומר הא דכתבו התוספות ואחאי מלוה היא דילמא מתנה היא וניחא כפי' מהרש"ל דמה ל' הלוואה למ"ד מקודשת או מתנה וע"כ גריבן אנו לומר כפי' התוספות דאי הוה מתנה ולא גמר כל הקדושין א"כ אף שלא היה שוה פרוטה בכל אחת שאכלה ליגרפתו כנגמרו הקדושין אלא ע"כ דהוי הלוואה שמעות לחזרה ניתנו פריך ספיר בפשיטות ואחאי מלוה היא ופי' התוספות הן הן דברי מהרש"ל וא"כ מוכרחים אנו לומר כפי' מהרש"ל וז"כ גריבן אנו לומר הא דכתבו התוספות בד"ה שמת מיניה ויכול להיות דבהא פליגי רב ושמואל כו' ולא מיעבי' דלא בעינן שוה פרוטה באחרונה אלא אפילו כולן מנטרפת וא"כ היכי מני קאי אסיפא ולכאורה איכא למידק מי דוחקס לפרש ויכול להיות דבהא פליגי ולא רנו לפרש כפי' רש"י דרב ושמואל לא רנו לומר כרב אחי משום דתשמע ליה עד שיהיה פרוטה באחת מהן כולהן משמע משום דס"ל להתוספות דלפי' זה אינו מחולק רב ושמואל עם ר' אחי אלא בפירוש המשנה אבל אינו חולקי' בדין שאף רב ושמואל מודה שאם אכלה כל אחת ונשתתיר באחרונה שוה פרוטה מקודשת ולפי' י' סתירה באוקמת' דרב ושמואל דהס דחקו לפרש דארישא קאי ואוכלת אינטרך ליה א"כ קשה למה לא תני התנא דמתניתין כסיפא היתה אוכלת ראשונה ראשונה א"כ הוה באחרונה שוה פרוטה מקודשת ש"מ דלא אמרינן מיקרב הנייתתה דל"כ אפי' אם שאכלה אחרונה לא ה' שוה פרוטה נמי תיקדש אלא ע"כ דפליגי בעיני דניחא והשתא לא ידעינן טעמא מאי דפליגי' וי' דניחא לזכור למימר משום דסבירי להו דמקדש מלוה ופרוטה דעתו אמלוה א"כ קשיא דלא מנינו דרב סבירי ליה בפירוש אלא לקמן אמרינן ניחא רב כתנאי ומסיק בדק מ"ח ע"כ כגון שהספיק לו נוסף משלו ודכ"ע המקדש במלוה אינו מקודש אלא פליגי במלוה ופרוטה ובפלוגתא דרבי נתן ור"י הגשיא דר"כ סבר דעתו אמלוה ור"י הגשיא סבר דעתו אפרוטה ורב לא אמר כתנאי נלפוס רהיט' כיון דרב אחי מוקי להתניתן כר"י הגשיא א"כ רב מ"ט לא חוקי כרב אחי ובר"י הגשיא כיון שאין רב סבר בפירוש כאידך בשלמא לדברי התוספות ניחא דמדברי רב עגמו מוכח דס"ל דמעות מתנה לא אפשר לאוקמי כרב אחי אבל אם באמר דרב ס"ל כרבי נתן ולא רנה לאוקמי כר"י הגשיא יקשה עליו מ"ט לא חוקמי כרב אחי הוי מתניתן דידך כר"י הגשיא ועוד כסוף הסוגיא אלא לרב ושמואל קשיא ומשני ה' מני רבי היא ומחלק הכריתתא אליבא דתרי תנאי ניחא לן לאוקמי אליבא דרב תנא וניחא הוי כריתתא ר"י הגשיא דס"ל דדעתו אפרוטה אבל רב ושמואל ס"ל כר' נתן דדעתו אמלוה וזו סוגי' בכל הש"ס דאמרינן הא פלוגי הוא ולא קשיא לדידיה דס"ל כאידך ולפי' ויהי ד"ת מוכרחים לומר דס"ל לרב ושמואל בעגמו מעות מתנה וקשיא לרדכו הך כריתתא כיון דלא מנינו דפליגי שאר תנאי או מעות מתנה או חורה אלא רב ושמואל ורב אחי קשיא הך כריתתא דלקמן לרב ושמואל ומוכרחים אנו לומר הא מני רבי היא אף לפי זה סוערת קושיא חזקה על מהרש"ל שכתב בתוספות בד"ה דאימור שאין דברי התוספות מוכרחים דאיכא למימר דרב נמי סבר כרב אחי דמעות חוזרין אלא דלא מוקי ליה כמותה משום דס"ל דעתו אמלוה הא לפי דברינו מוכרחים דברי התוספות מטעמי' שכתבתי לעיל :

דברי התוספות לקמן בד"ה הניחא שכתבו לא לרבא פריבין אלא אלעיל קאי דמתניתין לרב ושמואל קאי ארישא ולרב אחי קאי אסיפא ולכאורה כמאי מחולקי' עם פי' רש"י אלא ודאי ברור הדבר דהתוספות לא רנו לפרש דרב ושמואל לא אמר כרב אחי משום דוחקא דלא דייק ליטני דמתניתין כותי' דאם היתה באחת מהן שוה פרוטה משמע אפילו בראשונה ולא פליגי לענין הדין א"כ קשה על אוקמת' דרב ושמואל מאי דוחקא לתנא דמתניתין לאוקמי ארישא למה לא ר"י אשמועינן אובל כסיפא וכינחא בפירוש אס היתה באחרונה כמו שכתבנו לעיל וע"כ מוכרחים אנו לומר דפליגי לענין דינא ונוכל לומר בשני פניס דאי ס"ל דמעות מתנה א"כ עכ"פ אם אוכלת כולן ויש ככולן שוה פרוטה מקודשת ע"י נירוף ולא אינטרך למיתני כסיפא דין זה דממילא נשמע מרישא דאוכלת לא אמרינן דמקרבא הניחי' ונריך בכל אחת פרוטה משום דהוי פרוטא א"כ כסיפא דהוי כללל אין חילוק בין אוכלת בין מונחת דאם יש ככולן שוה פרוטה מנטרפת לאפקי' אס ניחא דאין מחולק עם רב אחי בדין א"כ אי קאי ארישא ואוכלת אינטרך ליה לא נשמע הדין כסיפא אס אוכלת סתרי' סיהיה פרוטה באחרונה ויקשה לרב ושמואל אדכרוי דהקמי' ארישא היה לאשמועינן דין כסיפא בפירוש עד שיהיה פרוטה באחרונה דאף דס"ל לרב ושמואל מעות חוזרין מ"מ ס"ל דדעתו אמלגה ואינו מקודשת אפילו באחרונה פרוטה וממילא נשמע רבות' דאוכלת אף דמקרבא הנייתו לא מיקדשה פחות משוה פרוטה אלא ע"כ כדאמרן דמחולק עם רב אחי בדין ולכך מוקי ארישא ולא אסיפא דכסיפא כולן מנטרפת לפרוטה דמעות מתנה ודין זה נשמע ממילא מרישא דלא אמרינן מקרבא הנייתו ונריך פרוטה בכל אחת ממילא כסיפא דס"ל דמעות מתנה אין חילוק בין מונחת ובין אוכלת דכולן מנטרפות ואין נריך למיתני מירי כסיפא :

ולפי'

יש לומר דגם רב ושמואל לא סבירי ליה לדחוק לפרש אחת מהן אחרונה קאי אלא לא ניחא ליה לפרש משום דמחלק עמו בדין דס"ל דמעות מתנה אבל אס ניחא בפניס אחרת שחלק עמו בדין וס"ל באוכלת דלא מהני אפילו באחרונה שוה פרוטה משום דדעתו אמלוה מוכרחים אנו לומר דס"ל לרב ושמואל שוה דוחק לפרש דאחת מהן קאי באחרונה וניחא להו לאוקמי ארישא ואחת מהן קאי אפילו דראשונה ואוכלת אינטרך ליה דאי לא חשבו זה לדחוק אלא דס"ל דדעתו אמלוה וע"כ כתנאי אמרי דפליגי בזה רבי נתן ור"י הגשיא לקמן א"כ כיון דרב אחי מוקי למתניתין דין אליבא דר"י הגשיא למה לא ניחא לכו לפרש כמורב אחי ובר"י הגשיא ועוד מאי דוחקא דס"ל לאוקמי לקמן הא מני רבי היא וס"ל כוית וכוית פרטה ומחלק כריתתא אליבא דתרי תנאי ולא מוקי רישא וסיפא בחד תנא ור"י הגשיא הוי ואיכא דאמרי כרבי נתן דדעתו אמלוה אלא ע"כ גריבן אנו לומר דלא ניחא לכו לאוקמי כרב אחי מתרי טעמא חדא דס"ל דדעתו אמלוה וזת"ל דעתו אפרוטה מ"מ לא דייק ליטני דמתניתין כותי' ולכך לא מוקי כר"י הגשיא ופריך המקשה ספיר לקמן אלא לרב ושמואל קשיא דאיגורו רנו לפרש ליטני דמתניתין דאם היתה אשתמנן שוה פרוטה קאי גם ארשונה וא"כ איך מתרנים הכריתתא ובמטעם דוחא דליטני' דמתניתין לחור לא כוכלל לומר דאיגורו לא רנו לפרש כרב אחי ולא פליגי אלא בפירוש המתניתין ולא לדינא א"כ הדרה קושתינו דלעיל לדוכתא א"כ יש סתירה בדברי רב ושמואל דאיך קאי ארישא אחאי לא אשמועינן אוכלת כסיפא אלא ע"כ כדאמרן דגם בדניי פליגי דס"ל דדעתו אמלוה מזה היה דוחק לבעלי התוספות לפרש דפליגי רב ושמואל ארב אחי בשני סברות חדא לומר דליטני דמתניתין לא משמע הכי וגם דס"ל דדעתו אמלוה ויותר ניחא לן לפרש דלא פליגי אלא בחדא דס"ל מעות מתנה אבל ליטני דמתניתין ספיר משמע להו לפרש דאחת מהן אחרונה קאי אי היה סבירי לכו מעות חוזרין אלא איגורו סבירא להו דמעות מתנה ולא טיך הך דינא באחת מהס אסיפא אלא ארישא וכסיפא אפילו באוכלת כולן מנטרפת פרוטה ולכך כתבו התוספות לכתר דפירשו דאי מעות מתנה אפילו אין באחרונה שוה פרוטה מנטרפת כולן לפרוטה ויכול להיות דבהא פליגי רב ושמואל ורב אחי ולא אינטרך לן לפרוטי דפליגי דס"ל לרב ושמואל דליטני דמתניתין לא נשמע כן אלא ד"ל דליתני דמתניתין נמי ניחא לרב ושמואל לפרש כן אי היה סבירי' דמעות חוזרין משא"כ

אלה

ע"כ גריבן אנו לומר דהך הס הוצעת בדברי התוספות ובהו ככון ג"כ למה מניין מהרש"ל בד"ה דאימור ולא כתב דכיון שס דכיבר דלעיל בזה שכתבו התוספות דנוכל לומר מי דחקס לדכר זה ועוד ככון

חידושי קדושין פרק ב

משה"כ או היינו מפרשי דפליגי אי דעתו אמלוה או פרוטה מוכרחים דס"ל לרב ושמואל דגם ליטני דמתניתן הוא דוחק כדלמחר לעיל :

וכוה
 ניהא דכרי התוספות לקמן בד"ה הניחא שכתבו לא לרבא פרכינן חלה לעיל קמי דמתנינן דהיתה אוכלת לרב ושמואל ארישא ולרב אחי אסיפא ופליגי אי מעות מתנה או מעות חוזרים וכו' לרב ושמואל דס"ל מעות מתנה קשיא לכו בריתא דקתני היתה באחד מהם אפילו כפרש דקאי אחרונה דלא דחיקא להו לפרש כן כמו שכתבנו מ"מ יקשה להם הדין נופי' דהס"ל אפילו אין באחרונה שום פרוטה כולם מנטרפים משה"כ לפי דס"ל דס"ל דרב ושמואל אינם מחולקי' בדין או המחולקים בדין וס"ל דעתו אמלוה מ"מ דחיקא להו לפרש באחת מהן שקאי אחרונה א"כ קשה לרב ושמואל הך בריתא דאי אפשר לפרש בריתא דתמי' כר"י הגש"י וכמו שזכר רב אחי דקשיא ליטני דמתניתן לא משמע להו לפרש אחרוני' ודוק כי זה ברור ונכון בדברי התוספות :

והשתא
 ניהא דכרי מהרש"א בודאי התוספות כתבו לעיל ויכול להיות כזה פליגי משום דניהא להו לפרש דלא פליגי חלה בנוג' חדא אבל להכריח שלא יקשה רב אדרב דנוכל לומר דגירס' דאיתמר הוא אמת וכו' ס"ל לרב כהדיא דמעות חוזרין וגם דעתו אמלוה ודוחק לפרש דמתניתן איירי אחת אחרונה ולכך לא ניהא ליה לפרש כרב אחי והמקשה פריך טפיר לרב ושמואל אי אפשר לאוקמי בריתא כר"י הגש"י דהא בכל אחת קתני ומוכרחים אנו לומר רבי היא ולא קשיא רב אדרב וכדי שלא יקשה רב אדרב ניהא לן לאוקמי דפליגי כתי' גונג' דס"ל דעתו אמלוה וגם סבירי להו דליטני דמתניתן לא משמע כן ולכך לא מניין מהרש"א לעיל בדברי התוספות די"ל דגם התוספות מודים לדבריו חלה דניהא להו לפרש כד גונג' חלה הכי כד"ה דאיתמר כפ' טאין דכריהס מוכרחים למחוק הגירס' דאי הגירס' דאיתמר מוכרחי' אנו לומר דפליגי כתי' גונג' שלא יקשה רב אדרבא :

אכר
 אי קשיא לי הא קשיא לי הא לקמן פריך ניהא דכרי רב כנחאי ומסיק דרב לא איתר כנחאי חלה דפליגי בהוסף לו נוסף משלו ופליגי במלוה ופרוטה ולמי גירסא דאיתמר מוכרחים אנו לומר דרב נמי אית ליה דעתו אמלוה א"כ מדכרי רב אחי כנחאי דסוף סוף פליגי תנאי אי דעתו אמלוה אי דעתו פרוטה חלה ע"כ כדכרי התוספות דרב לא רנה לפרש כרב אחי משום דמעות מתנה ס"ל ודכרי רב לא אחי כנחאי כלל ופדמסיק הש"ס לקמן :

יתירה לא מכני קאמר חלה נראה דר' יוחנן אחר זה בלשון פתניה דכדאי אי לא היה קשה על מתניתן חלה קשיא זו היתכיל לפרש דקאי אסיפא ואין הלשון דוחק כלל דנונינו כוונת בזה בפרק הספינה חס היתה המדה של אחת מהם וכדכריהו כר"פ נערה המחורסה כמו שכתב בחידושי הרשב"א חלה דמוקי ארישא משום חף בלא קשיא חף בראשונה נמי קשה קשיא אחרית' ומוכרחי' אנו לאוקמי ארישא ומחילה מתורת קשיא זו וזה שאמר ר"י הרי שלחן והרי גשר והרי סכין ואין לנו לחלוק בתמי' רב ושמואל אמרי תרומיהו לעולם ארישא והא דלא מוקמינן אסיפא משום דבלאו הכי קשיא על רישא דמשנה שאינה גריבה היא בהתקדשי התקדשי כ"ע דהו פרטא וע"כ גריבין אנו לומר דארישא קאי ולא חבשי' קאמר ובה מיושב מחילה קשיא חף בראשונה ולעולם באחת אחרונה לא חשיבו להו לדוחק כלל א"כ בל"ו לא היה רנה המקשה להקשות מבריתא על רב ושמואל דאינהו נמי סבירי להו דאחת אחרונה לאו פ"י דוחק הוא חלה אשתא דאמר רבא לא שנו וקשה מ"ל לרבא חילוק זה דילמא ה"ה באלו ואי משום דלא תני רבותא טפי במתניתן בחלו ואוכלת עד שיהיה פרוטה באחרונה דילמא אי הו תני הכי הו אמרנא בוו וכו' הו פרטא ונריך סיהיה בכל אחרי שום פרוטה וקמ"ל דאפילו בווובו הו כללל ולעולם ה"ה בחלו וע"כ גריבין אנו לומר דקשיא ליה דהא מרישא נשמע דלא הו פרטא חלה בהתקדשי התקדשי משמע דכל שטר ליטני הו כללל וכו' א"כ ליטני כסיפא רבותא טפי דאפילו בחלו והיתה אוכלת עד שיהיה פרוטה באחרונה חלה ע"כ בחלו אפילו אוכלת מנטרפת כולם לשום פרוטה וכו' ח"ה הדרה קשיא לדוכתא למה לא מוקי רב ושמואל למתניתן כרב אחי דהא לרב אחינא חלה הו משנה יתירה ומחילה נשמע נמי חף דמקרב בנייתו נריך סיהיה שום פרוטה חלה ע"כ משום דליטני דחיקא להו לפרש היתה באחת חף באחרונה פריך טפיר הניחא לרב אחי חלה לרב ושמואל קשיא וכל זה הו לומר בלא הוכחתי דלעיל אבל עכשו שהוכחנו שלפי דכרי התוספות מוכרחי' אנו לומר דפליגי בדברי דרב ושמואל הו מעות מתנה ואי אפשר לאוקמי אסיפא מטעמי' שכתבנו א"כ קשה הקיבור מיד היה להקשה להקשות מבריתא הניחא לרב אחי חלה לרב ושמואל קשיא :

וגם
 קשיא אחרת שהקשתי לעיל על התרנן דמחלק הבריתא כתי' תנאי לאוקמי דפליגי בדין אס מעות מתנה או מעות חוזרים משום דס"ל דגרסינן דאיתמר ופליגי רב ושמואל אס מעות מתנה או מעות חוזרין ושמואל ס"ל מעות מתנה ולכך לא מוקי מתניתן כרב אחי משום דקשיא ליה דאף חס אין באחרונה שום פרוטה כיון דהו כללל כוליה מנטרפי' ולרב דאמר מעות חוזרין ס"ל דקשיא ליה לפרושי האי דתני באחת מהן אחרונה דהא סתם קאמר בכל אחת מהן משום הכי מוקמי ארישא ודכרי חלו הם דכרי תוספות ר"י דולפ"ו המקשה דפריך לקמן חלה לרב ושמואל קשיא ארישא אחרי ריבשי דלשמואל קשיא הבריתא דאין הדין כן חלה כולן מגטרפות חף שאינו שום פרוטה באחרונה ולרב קשיא ליטני דבריתא דסתם קאמר עד שיהיה באחת מהן משמע אפילו דאשונה א"כ חף אס היה מתקן דפלוני בריתא רישא וסיפא בדין זה אי מעות מתנה או חוזרין וזה היה ניהא לשמואל דהיה ונני למימר אנא דאמרי כת"ק דס"ל דמעות מתנה חלה לרב קשיא דע"כ חליבא דרב מוכרחים אנו לומר דס"ל דקשיא ליה לפרושי האי תנא באחת מהן אחרונה א"כ קשיא סיפא לפרושי חליבי' כיון דכללי קא חשיב פרטי לא קחשיב ומוכרח לפרך הא תני רבי היא ותרי תנאי דלא יקשה גם לרב וגם לשמואל כל זה הו לומר בלא הוכחתינו אבל עכשו שכתבנו שדכרי התוספות מוכרחים דשניהם ס"ל דמעות מתנה חלה על הפרנן למה לא מחלק הבריתא כתי' תנאי ופליגי רישא וסיפא בדני דרב ושמואל וע"כ גריבין אנו לומר דלא ניהא לתרנן לאוקמי דכרי רב ושמואל חליבא דתנאי ח"כ הדרן למילת קמיית' דכרי התוספות מוכרחים דאי כפי' מהרש"א דס"ל לרב דעתו אמלוה א"כ ע"כ דכרי רב ושמואל כתנאי דלקמן ולקמן אחרנין דינו דרב לא אחי כנחאי ואי כפי' מהרש"א דגרסי' דאיתמר ורב ס"ל דדעתו אמלוה א"כ סוף סוף אחי רב ושמואל כתנאי דלקמן ודוק כי דכריהו ת"ל ברורים כמשם בכהרים וכו' ודאנן בפלאות בתורמו :

והשתא
 לפי הולעתינו יש להקשות לפי דכרי התוספות ורש"י דקשיא הניחא לא לרבא פריך חלה לעיל קמי' דקשה קינר בלא רבא היה להקשה להקשות קשיא זו מבריתא וגם קשה על התרנן דמתקן הא מני רבי היא ומחלק הבריתא כתי' תנאי היה לו לתקן דפליגי בדכרי רב ושמואל ורב אחי דלקמן נמי אמרינן דפליגי תנאי בדשמואל בתוכר ש"ה לחבירו א"כ הכי נמי ניהא דרישא דלא מפליגי ס"ל כרבי שמואל דמעות מתנה ואין חילוק בין אוכלת לשאינו אוכלת לאס שום פרוטה מנטרפות וסיפא לא סבירי ליה כרב חלה כרב אחי דמעות חוזרין בשלמא על המקשה לא קשה מידי דלא ש"ל לחלק הבריתא כתי' תנאי חלה על התרנן קשה ניהא דפליגי תרי תנאי בבריתא ולא קשיא לרב ושמואל דאינהו אמרי כת"ק דבריתא :

בר"ז
 הו לומר תירון על שני קושיות הללו דהא איכא למירק הא דתנן במתניתן התקדשי התקדשי הו משנה שאינו גריבה דהו למיתני כסיפא בוו כוו ועוד כוו דהשתא לא מני למיטפי בשום ענין דמשמע בין לה"מ ובין לה"י הו כללל אבל התקדשי התקדשי ליבא למ"ד דלא הו פרט ולא אינטרך לאשמועינן כלל חלה נראה לומר דזה היה מכריח לרב ושמואל לפרש ארישא וכוה היה מתקן שני דיקדוקים חדא הא דאמר ר"י הרי שלחן הרי גשר כו' וכי נבדל רבה כר"י לא ידע לפרושי פי' דמתניתן הלוא לנו היה פתוח כפתחו של אולם ועוד דקאמר לא מציעי קאמר ולקמן אחר חלה לרב ושמואל דאמרי ארישא קאי ואוכלת אינטרך ליה א"כ ה"ה ניהא אוכלת אינטרך ליה ואמאי קאמר ליטני

הידושי קדושי פרק ב טז

ומקודשת אכל זה דוחק לפרס שמעתן בסתם הלוואה דמשמע אי
היה מפורש זמן דכ"ע לא ניתן לחזרה וזה לא שמענו בדברי
ר"מ ועוד לר"מ יום אחד בשנה חשיב שנה כמו שלשים יום
לרבנן א"כ היה לשמועין דכ"ס כיום אחד אינו לחזרה וברשות
לוה קאי ואינו מקודשת :

ונראה

לפרס סוגי' דשמעתן כדפי' הריטב"א דהשיב
על פי' רש"י דמפרש במאי קא מפלגי פי'
רש"י דלא בעינן למימר במלוה להוואה ניתנה דא"כ הוי מילתא
דרב כפנאי וכתב הריטב"א ולא מיחזור דכיון דלתי דרב כרבנן
ספיר אפשר לאוקמי כתנאי ולא למידחק בשנוי אחרינ' אבל לישגי
דמתניתין תיקשי דקתני מלוה הרי הוא כפקדון ואי במקדש
במלוה פליגי למה ליה לרשב"א למיתני הכי ליתא מקודשת אלא
ודאי דפלוגתייהו במילתא אחריתא ואוקמינא דפליגי במלוה שהיא
בעיני ביד הלוה אם היא ברשות בעלים לחזרה דרבנן סבדי ברשות
לוה קיימת ואין המלוה יכול לקדש בו את האשה ורשב"א סבר
מלוה שהיא עדיין בעין ברשות לוה ברשות מלוה קיימת לחזרה
כפקדון ויכול לקדש בו את האשה ורב דאמר כרבנן עכ"ל וכן
כתוב בחידושי רשב"א דמסתבר בספרות דלעיל כפי' רש"י
ורב אפילו בשלם סלח בו יד ברשות לוה קיימת ולהוואה ניתנה
ודלא כרשב"א דאמר משום ר"מ ויש לדקדק כפי' הריטב"א דריוק
דע"כ דפלוגתייהו במילתא אחרית' סוף סוף לרבנן אפילו במלוה
בעיני' אינו מקודשת ורב אחי כרבנן דלעולם הוואה ניתנה א"כ
מאי חידוש לנו במלוה לחזרה הוי ליה למימר דפליגי במלוה
להווא' ומאי נפקא מיניה דתלה טעמא במלוה לחזרה דנקיט
בלישגי מלוה הרי הוא כפקדון וכראה ברור דשמעתינן חידוש גדול
דריטב"א פי' לגיל בדף ו' הא דאמר אביי המקדש במלוה אלו
מקודשת דמלוה להוואה ניתנה ואין למלוה בה כלום אפילו הניט
זמן הפרעון כשכועה ואפילו מעות המלוה ענמן בעינן לררוין
ומנחין ברשות הלוה ולהכי קאמר אביי מילתא פסקית' המקדש
במלוה אינו מקודשת אפילו הניט זמן פרעונה אפילו בעין ברשות
עכ"ל וכן כתב בחידושי רשב"א לגיל ו' ו' והראב"ד פי' במלוה
שהניט זמנה והמעות בידה דכיון דבעל כרחיה יכול לנכותה הרי
כאלו גובאם גם זה אינו מחזור דכל שאינו נכאם מעות מלוה היא
יכולם לפרעם לאחרים ומלותו של זה אינו בעולם עכ"ל ולכאורה
מנא ליה דבר זה ואין לומר משום דמילתא פסיקתא נקט אין זה
הוכחה כ"כ דילמא אבוי מחלק בתוך זמן הלוואה בין מקדש במלוה
ובין מקדש בהנאה מחילת מלוה אלא נראה דהריטב"א והרשב"א
אזלו לשיטתם דמפרשי דת"ק ורשב"א משום ר"מ פליגי במלוה
להוואה ורב דאמר כרבנן אלא דריוק מלישגי דר"מ דאמר מלוה
הרי הוא כפקדון לגמרי מדמה ליה כפקדון כמו דפקדון ניתן ביד
המפקד לתבוע ככל עת כין במלוה שהניט זמן ובין במלוה שלא
הניט זמנה משום דמלוה לאו להוואה ניתנה ונרדף להעמיד לו
בעסקא ואם אינו רוצה הלוה יכול המלוה לחזור לתביע מעותיו
כידעשתא דהכי פיוניאנו ולא להעמיד בעסקא לא הלוה לו
וברשות מלוה קיימת ות"ק סבר לאו לחזרה קיימת אף אם אינו
רוצה להעמיד בעסקא רק לפורע לאחרים רשאי ואפילו הניט
זמנו של מלוה יכולם לפרעם לאחרים ומלותו של זה אינו בעולם
ואפילו אם אינו רוצה להעמיד בעסקא אינו יכול המלוה לחזור
מהלוואתו ורב דאמר כת"ק דרשב"א משום ר"מ ועיקר טעמו דר"מ
דמלוה הרי הוא כפקדון דככל יומא זימנא הוא לתבוע אם אינו רוצה
להעמיד בעסקא ורשב"א משום ר"מ סבדי ליתן אלא ת"ק פליגי
ועל זה ע"ל דמלוה להוואה ניתנה ואינו חייב להעמיד בעסקא ולכך
לא ניתנה לחזרה אפילו הניט זמן פרעון אבל לפרש"י דפרש
הכי שלא שלח יד אף רב סבדי ליה דלאו להוואה ניתנה
ויכול להיות דסבר כר"מ דמלוה לחזרה ניתנה וזה דוחק גדול
וכן דלהלוה לו להוואה ונתן לו המלוה רשות להוואה וכי
בשכיל שלא שלח יד אינו רשאי להוואה דהא אם שלח יד
ברשות המלוה עשה וכי בשכיל עשדין הם בעין יגרע כחו שלא
יוציא כהוואה אלא ברור הדבר כדפירשו הריטב"א והרשב"א
דרשב"א משום ר"מ סבדי ליה דמלוה לאו להוואה ניתנה אלא
שמחייב להעמיד בעסקא אף מתחילת הלוואה אדעתא דהכי נמסר לו
ואם אינו רוצה להעמיד בעסקא מלוה לחזרה קיימת יכול
המלוה לומר החוד לי מעותי בין ששלח בו יד ובין שלא שלח
בו יד ולכך מקודשת ות"ק ס"ל דמלוה להוואה ניתנה
ואינו נרדף להעמיד בעסקא ורשאי לשלם לאחרים אף שלא שלח

דף מ"ז גמרא

פרושי קא מפרש כו' ראיתי
בחידושי הרשב"א שהקשה
ה"ל למה לן לאדחוקי כולה האי למימרא דברימון ובחלון כו'
כינר קאמר והא בהדיא קתני במגישתא או שאמר התקדשו בחלו
אם יש נכולן סוה פרוטה מקודשת ודוק מיניה מדלא קא מפליגי
ש"מ ל"ס חובלת ולא שנה מנחת ובכנס לרחוקי' ולי נראה דאין
כאן קושיא בשלמא בל"ו היתא חומר דלא אינטרדך ברישא לאפלוגי
באובלת עד שיפיה סוה פרוטה באחת מהן דמילתא נשמע
חילוק זה דהא בחלו משנה שאינו גריבה דכ"ע מודים דבאלו
הוי כללא ולא פליגי ר"מ ור"י אלא בוו בוו ובוובו בוו דכללא
של ר"מ הוי פרוטה של ר"י ופרטא של ר"י הוי כללא דר"מ
בדאמרינן בשנועות העדות אבל בחלו הוי כמו שאמר שבועה
שאין לכס בידי כלום דכ"ע מודו דהוי כללא וא"כ אמאי אינטרדך
לאשמעינן או שאמר בחלו חלל ע"כ בשביל דיוקא נקט כי
היכי בוו בוו דוקא שפיהם בעין אבל באובלת אינו מנטרפת
עד שיהיה פרוטה באחרונה ה"ה בחלו גמי כן הוא אבל
עכשיו דפרושי קא מפרש א"כ מנינו למימר איפכא דאשמעינן
באלו דאף באובלת כלום מנטרפי' דהא חדא בבא היא והוי
ליה לאפלוגי אלא ע"כ דהאמת כן הוא דכלא אף באובלת
כולם מנטרפי' אף שאין באחרונה סוה פרוטה א"כ מוכח שתניא
כוותי' דרבא וק"ל :

דף מ"ז ע"ב תוספ' ד"ה

אם אינו קדוש למ"ד
התם כל מילתא כו'
ניחא מאי דקאמר דתורס מן הרעה על היפה כו' ואין להקשות
למ"ד אי עביר מהני כמי קשה אמאי אינטרדך קרא הכי דתורס
מן הרעה על היפה דהוי תרומה תיפוק ליה בכל התורה אי
עביר מהני כבר הקשה ס"ס קושיא זו בתמורה ותיירו סס ספיר
ישיוין סס :

דף מ"ז ע"א גמרא

מיתבי' כו' נראה בלא
זה לא רנה להקשות
מברייתא דפליגי ת"ק ורשב"א משום דס"ד דרב אמר כתנאי'
ופלוגתא דרשב"א ות"ק אליבא דמ"ד דמלוה לאו להוואה ניתנה ולא
קאי לרב אבל השתא דמשנין דרב לא אמר כתנאי' א"כ יקשה
לרב מברייתא דהא כ"ע מודו דמקדש במלוה מקודשת וק"ל :
ע"ב
רש"י והתוספות והרא"ש יש חילוק בין שלח בו
יד או כ"ע מודים דמלוה להוואה ניתנה ולא פליגי ר"מ ות"ק
אלא בשלח שלח יד דס"ל לת"ק דלאו לחזרה קאי ור"מ סבדי
ליה דמלוה לחזרה קאי וברשות מלוה היא ויש לדקדק למה נקט
לישגי לחזרה הוי ליה למימר היכי דלא שלח בה יד פליגי
גמי או מלוה להוואה וניתנה אבל בדינו דרב דמייירי דשלח
בה יד כ"ע ס"ל דמלוה להוואה ניתנה ועוד דאף לפי המסקנ'
גריבן אנו לאוקמי דפליגי במלוה ברשות בעלים לחזרה וס"ל
לר"מ ברשות ביד מלוה שיחזיר לו ליה מעותיו ואם לא שלח בהם
יד אפילו בתוך זמנו וזה דלא כהילכתא דאנן קי"ל כר"א דס"ל
כי היכי דתיקנו משיכה בלקוחות ה"כ תיקנו משיכה כשומרים א"כ
משיכה קונה בשומרי' אפילו בשאלה דהדרה בעיבא ק"ו במלוה
דלא הדרא בעיבי' דיקנה במשיכה ואיך יעלה על דעת שיחזור
המלוה תוך זמן שיחזיר לו הלוה מעותיו הא קני' להו לזמן דוחק
לומר דכסתם הלוואה מיירי וסתם הלוואה הוא שלמים יום ואמר
רב כפ"ק דמכות דף ב' ע"ב דהכי אמר חביבי אחד המלוה
בטור ואחד מלוה על פה ואמר שמואל לרב מתנה לא תיתוב
אכרעך עד דמפרשת לה להא שמעתא מנא הא מילתי דאמרי
רבנן המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתבועו פחות משלמים
יוס א"ל דתביב קרבה שנת השבע אינו יודע שהוא שנת השמיטה אלא
מה ה"ל שנת השמיטה לומר לך שמיטה אחרת שהיא ואיזו זו
המלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתבועו פחות משלמים יום
דאמר מר שלמים יום בשנה חשיב שנה עכ"ל ופליגי בהכי
דת"ק דר"מ סבר דסתם הלוואה שלמים יום ולא ניתן לחזרה ולכך
אינו מקודשת וזה מודקדק בלשון ס"ס דקאמר מנא הא מילתא
דאמרי רבנן סתם הלוואה שלמים יום ואינו רשאי לתבועו וא"כ
יבוא מזה קולא גדול להיכי שקידש' המלוה בהלוואה זו אינו מקודשת
וילפינן מקרא דאינו רשאי לתבוע וברשות לוה קאי ור"מ לטעמי'
דלא סבדי ליה שלמים יום בשנה חשיב שנה ולכך ניתן לחזק

הירושאי קדושין פרק ב

ועתה ואם שקדשה במשכון לאחרים ומסר לה את המשכון יכול
הוא למחול ח"כ א"כ הוה מקודשת חלה ודאי אינו יכול למחול
ודוקא מה שנגד משכנו אינו מוחל אבל הסאר מוחל עכ"ל ח"כ
לפיו כמובן ש"ח אף שהלואה נתון סכר הסופר מ"מ אס הנניר
סוה פרוטה האי נמי מיחשב כאלו נתון משכון ביד המלוה על סוה
פרוטה בשעת הלואה וכשזכר נתי לזכור למחול החוב אבל מה
שנגד המשכון להיינו סוה פרוטה אינו יכול למחול ואין נר"ך
הלוקח להחזיר הסטר :

ולפי זה

ניחא הכל בס"ד להמקשה מוכרח להקשות
דדבי מאיר אדר"מ בשלמא לרבנן ה' ניחא
ללעיל קתנו סתם אינו מקודשת משום דס"ל להסתפלוגי בקנין
שטר גופי' דרבנן חית להו לדרב פפא וכיון דלא כתב ל' קני לך
איהו וכל שיעבוד' אף הנייר לא קתה דאין קנין לחנאין ולכך
אפילו אם הנייר סוה פרוטה אינו מקודשת דלא זכתה בעיר כלל
כשם שלא זכתה בחוב אבל הכי דכדרי רבנן דשמיין את הנייר
מירי דהקנין ה' כהונן ובהלכה רק דאשה לא סמכה דעתה
משום דמני מחיל וס"ל לרבנן אף דלא סמכה דעתו על החוב
עכ"פ אס הנייר סוה פרוטה מקודשת דוה שנגד הנייר אינו
יכול למחול ולא גרע אס היה לו משכון מאחרים על סוה פרוטה
למקודשת ה"ג דכוותי' ולכך מקשה דר"מ אדר"מ כיון דס"ל לר"מ
לעיל דמקודשת וע"כ אף דלא סבר כרע פפא והיה הקנין כהונן
מ"מ ניחא דילמא יחחול וע"כ נריבן אנו לומר דס"ל לר"מ
דאשה סמכה דעתה או דלית ליה לדסתמאל או דאית ליה אלא
דסכרי לא ספק דידי ומחל לאחרינא ח"כ ספיר קשיא דר' מאיר
אדר"מ למה סבירי ליה הכי דאינו מקודשת ולפ"ו מיושב קטיות
התוספות דליכא למימר דלעיל מיירי דאמר קני לך הסטר וכל
שיעבוד' והכי מיירי דלא אמר ליה דוה אי אפטר דהשתא יקשה
חכמים אחכמים דאמר סבירי להו הכי דשמיין את הנייר ולעיל
אמר סתם דאין מקודשת משמע אפילו אס הנייר סוה פרוטה
אפ"ה אינו מקודשת וזו קושיא גדולה חכמים אחכמים וע"כ
מוכרחים אנו לומר דלעיל דמקדש במלוה לידה וק"ל כי הוא
ברור ובכין ולפ"ו השתא דאין קיל' כרע פפא וק"ל כחכמים
דשמיין את הנייר אס קידש בש"ח לאחרים ולא כתב לה קני לך
איהו ושיעבוד' דאפילו הנייר לנור ע"פ נלוחת' לא קנה ח"כ אף
אס הנייר סוה פרוטה אינו מקודשת ותמה על הפוסקים שלא
חילקו חילוק זהו ע"י בש"ך ריש ס' ס"ו ובס"ק ע"ו דכתב בשם
הריטב"א דמתנה אע"כ דכחולא מסר קנה הנייר מיהת אבל
לפי מה שכתבנו ברור הדבר דשיטת הלכה אינו מוכחת כן לא כהג"ך
פוסקים דס"ל דאס לא הקנה שטר כדנינו אף קנייר לא קני לנור
ע"פ נלוחתו ואין חילוק בין מכל למתנה דשמי' דאין קנין לחנאין
וכי הכי דמכר לא קנינוק הסטר במתנה נמי כיון דלא קנינוק
הלואה הנייר ג"כ לא קני וזה ברור לדעתו ואס הקנה כדנינו ומחל
עכ"פ מה שסוה הנייר אינו יכול למחול דהוי כמשכון בשעת
הלואתו ואין הלוקח חייב להחזיר הנייר :

שם

ברש"י כד"ה מספקי להו ולפי היתרון הוה נרא' בעיני דלא
גרם כהא דרבנן ואס לאו אינו מקודשת כו' יש לדקדק לפי'
הריטב"א דפ"ל בע"מ בתנתינת התקדש' לי בתמור' דאדמרינו בתנתינת
חינה מקודש' לפי שאינו סוה פרוט' שחינו סחינו מקודשת קדושי ודאי
אבל בקדושי ספק איכא לשמא דאמר בפ"ק לחושין שמה סוה פרוטה
במדי א"כ ע"כ מתניתין דקתני אינו מקודשת היינו קדושי ודאי
אבל קדושי ספק הוי א"כ ה"ג כן דילמא הא דקתני ואס לאו
אינו מקודשת היינו קדושי ודאי אבל קדושי ספק הוי וא"כ למה
לא גרס רש"י ואס לאו אינו מקודשת ונראה ליכ נבי ספק קדושי
דשמה סוה פרוטה במדי אינו אלא חששא דרבנן ואס נישאת לאחר
וילדה הולך כשר במבואר כדרי הרמ"ה בטור ח"ה ס"ל א'
ובס"ל ג"כ ע"י בב"ח ובכ"מ מא"כ בספק בעירי חתימה כרתי או
עירי מסירה ובאינך ספיקא בשלא לשמה או שלא מדעתו הוי
ספיקא דאורייתא והולך משני הוי ספק ממור ולפ"ו ניחא בידאי
תנא דמתניתין נקט לישני דאס לאו אינו מקודשת דלא הוי קדושי
כלל ומדאורייתא ולא איירי מחשש דרבנן וא"כ להאי תירובא
דמספקא להו אי כר"מ אי כר"מ הוי ספק דאורייתא אף אין סוה
הנייר סוה פרוט' וא"כ א"כ דרבנן הוי ספק דאורייתא אף אין סוה
מקודשת כלל מדאוריית' ולכך לא גרס רש"י להאי תירובא ואס לאו
אינו מקודשת וזו מדוקדק כדרי רש"י דוק' להאי תירובא לא גרס
אבל לפי מאי דס"ד דלעילי בשטר חוב לאחרים או בש"ח דיהי
ר"ל

בו יד כי אדעת' דהכי הלואה לו שכל זמן שהמעות תחת ידו
רשות בידו להגויאו וא"כ אין חילוק בין הגיע הזמן בין לא הגיע
הזמן אף שלא שלח בו יד והמעות הם בעין ביד הלואה לאו
ברשות מלוה קיימא ולכך כתבו אפילו הגיע הזמן הפרעון
והמעות המלוה בעיני' נרדורין ומונחין ברשותו כיון דלהונא'
ניתנה חניס ברשות המלוה ויכול לפרועם לאחרים ומלותו של זה
אינו בעולם ודכ דאמר כת"ק דרשב"א דאסר משום ר"מ :

וע"פ

פירוש זה מוכיח לו דברי הטור נא"ה ס"י כ"ח
ח"ל היה לו מלוה חגלה אפילו בשטר כו' אפילו
המעות בידה ולא שלחה בהניד דהכי משעת דירה ניבחו דמלוה
להונא' ניתנה ולא יהיב לה השתא מידי לא שנה מלוה ולא
שנא שכירות ואפילו הגיע זמן השכירות והמלוה לנכות עכ"ל
ובכתב"ה ובכ"ה דת"ס אפילו הגיע זמן השכירות והמלוה לנכות
כן משמע ודאי תהא דתניא עשה לי שירים וזמנים וכו' דהא
כשעשהם ונתנה לה הרי הגיע הזמן לנכות שכירתו ואפ"ה אמרו
חכמים דאינו מקודשת עכ"ל ותמוה' לי דכדרי בודאי בהגיע
זמן השכירות מביא ראי' ספיר דאינו מקודשת אבל יהיב דמעות
בידה בעין ולא שלחה בהן יד והגיע הזמן לנכות מכ"ל דמשכירות
שירים וזמנים ליכא למילוף ד"ל דלא הוי בעין וכן כתבו התוספות
כדרי' בספק הגזול קמח דף ג"ט ע"א בר"ה ר"מ דאין פירא
לומר דמה שהחזיר לה הנזמים חשיב כמלוה בעין וא"כ קשה
מכ"ל להטור אף במלוה בעין והגיע הזמן הפרעון ונראה ברור
דדברי הטור הם דברי הריטב"א והרשב"א ח"ו ל"ה סהם כתבו בפ"י
אפילו הגיע הזמן ולא שלח בו יד משום דמלוה להונא' ניתנה
ולכך כתב הטור הטעם דמלוה להונא' ניתנה כמלוה להונא' ניתנה
הריטב"א והרשב"א ח"ו ל"ה דוק ותשכח כדברי ר"ל ובח"מ סימן ג"ט
הביא הכ"י כשם שכתב' הרשב"א שם נשא אשה והכניסה לו
כדוכי' מעות אפילו הם בעין ב"ח גובה מהם משום דמלוה להונא'
ניתנה ונראה דאס נתלו מעות לסחור בו למחנית שכר וכל
שאין בידו כשורת הלואה אלא למחנית שכר ה"ל כאלו הוא ברשות
הנותן ואס קידשו אשה מקודשת ע"י בסמ"ע ס"י ג"ט ס"ק ז'
וכס"י כ"ד ס"ק ס"ה וע"י כס"י מ"ב סמ"ע ע"י ס"ק ז' ולדברי הראב"ד
אין להקשות מאי פריך הכי המקשה אבל כדולי עלמא מקדש
במלוה מקודשת דילמא הכי מיירי בהגיע הזמן זה אינו קושיא
כלל דהשתא ס"ד דת"ק סבירי ל' דמלוה אפילו אס לא נשתייר
סוה פרוטה מקודשת וע"כ מוכרחין אנו לומר במחולת מלוה הוי
כאלו קיבלה מעות ח"כ אין חילוק בין כסוף זמן או הגיע הזמן
וקשיא לרב וק"ל :

דף מ"ה תוספות דיה

וא"ת מאי קושיא ליבני דלעיל מיירי דאמר ליה קני לך שטר וכל
שיעבוד' והכי מיירי דלא אמר ליה עכ"ל ולי נראה פי' ברור
דאין מקום כלל לקושיית' וע"פ דכרינו ונודר גס הדחוקי' שנדחק
הריטב"א אדר"מ נמי מודה כהא דשמיין את הנייר אלא דלא איירי
בי' ר"מ משום דלא שכיח דמהוי ביה סוה פרוטה תדע דהא רבנן
דמתניתין דלעיל דאמרו אינו מקודשת ולא אמרו שמיין את הנייר
ולכא למיקשי דרבנן אדרבנן אלא ודאי דלעיל לא איירי בו
דלא שכיח וכיון דאמרי מילתא פסיקתא בעיני' החוב שאינו
מקודשת כו' וכתוב עוד בדברי המקשה אלימא בש"ח דאחרים
קשיא דר"מ אדר"מ וכתוב הריטב"א ה"ה דרבנן אדרבנן אלא
כיון דאין דעתו מפורשת בכרייתא לא נקיט ליה עכ"ל ואני אומר
שוכני ה' כדרי אמת בשיטה וודעה כבר כקבע להלכה בח"מ
ריש ס"י ס"ו דכל שלא כתבו קני אינו וכל שיעבודי' דאית בי'
לא קני המלוה שבו ואפילו הנייר לנור ע"פ נלוחת' לא קנה
משמע שאין קנין לחנאין רק יכול לתפוס הנייר עד שיחזרו לו
דמי וא"כ ממילא כשמע היכי שלא נתן דמים כמו גבי אשה ולא
כתב קני אינו וכל שיעבודי' דגם הנייר לא קתה כלל דאין
קנין לחנאין ובני מוכח ש"ח כדנינו וחזרו ומחלו דמחל כתב רמ"א
בס"י ג"ו ח"ל ומיהו אין הלוקח מחויב להחזיר ללוה שטר וכתב
הסמ"ע בס"ק ג"ו דדברי רשב"א עיקר דא"ל להחזיר שטר והשתא
ניחא מילתא כטעמי' דכתב הרשב"א בפ"ק דניטין ח"ל דמלוה
שים עליו משכון אס הקנה אותו ומסר המשכון ללוקח וחזר
ומחל אינו מחול ועדפ' לך דהא לרבנן כל סהוה המשכון ללוקח וחזר
קדשה בו אינו מקודשת ובדאמרינן השם אשה נמי לא סמכה

חידושי קדושין פרק ב יז

ולא הקשו על כריית קדשה בגזל או שחטף סלעמדה מקודשת
 הא כמה חטיות כלל יאוש אינו שלו כלל וכדאזע דעיקר קושיית
 התוספות כהא דאמר ר"י גזולן אינו יכול להקדים וכן רב דאמר
 קדשה בגזל אינו מקודשת ואי אשמועינן כזה אי משום דס"ל דסתם
 גזילה לא הוי יאוש בעלים הוי יאוש כלמא דאמר ר"י דלא הוי
 יאוש וכיון דלא הוי יאוש ממילא כלמא דאמר ר"י דלא הוי יאוש
 אינו מקודשת וא"כ מאי אשמועינן לענין הקדש ולענין קדושין
 ולפ"י דכרייתא ניהא דיל"ל דס"ל לכרייתא דסתם גזילה יאוש
 בעלים ומקודשת וס"ד דמקשה דאינוסרין לאשמועינן נבי גזל
 דידה דמקודשת לא ניהא שמיא מקודשת שמוכל לומר חין שקלי
 ודירי שקלי קמ"ל דמקדש ואי הוי פני גזל דידה דהוי מקודשת
 ס"א משום דמחלה אכל בגזל דאחר' אף דהוי יאוש מ"מ אינו
 מקודשת משום דלא קני ביאוש לחוד קמ"ל דמקודשת משום
 דסתם גזילה יאוש בעלים ומקודשת ביאוש לחוד ולא קשיא משום
 כרייתא דאלו מתיאז דהסתם לענין אבידה מסתמא לא הוי יאוש
 אכל נבי גזילה הוי יאוש וקני ואשה מקודשת אכל לר"י ולרב
 הקשו התוספות על לשונם מאי אשמועינן לענין הקדש וקדושין
 הוילאו למימר דסתם גזילה לא הוי יאוש וכיון דכשמע מכרייתא
 דלא הוי שלו ממילא לא הוי קדושין ונמילא אינו יכול להקדים
 וע"כ כיון אנו לומר כתיובתא דקמ"ל דלא הוי קדושין אפילו
 לחומרא וכן נבי הקדש אינו קדוש אפילו מדרבנן וק"ל :

בא"ד

וא"ת לרבנמי כו' כשלמא בלוי ה"א דרב אמי
 לאשמועינן רבות' אפילו בגזל דידה אכל עכשיו
 שפירשו דרב מיירי כלא שידוך וגרע טפי מגזל דעלמא ח"כ לא
 אינוסרין כלל לאשמועינן לא גזל דאחרים ולא גזל דידה וק"ל :

גמרא

אמר ליה מי אמר רב הכי ופירוש רש"י קס"ד
 אסתמייה אסתמיה משום דלא ס"ל וס' לדקדק
 הלוא לפי הבגלו' התוספות דכרי רב מוכרחי' ממתניתין ח"כ מאי
 תמה על רב הלוא דכרי' מוכרחים ממתניתין ועוד יש לדקדק
 דפרוך דה"ס מ' מתיביה' לו להקשות על מתניתין וזה הסוגי' בכל
 ה"ס דדייק טעמא דכרייתא היתה אלמא לא מקדשי בגזל והתניא
 קדשה בגזל כו' מקודשת ועוד איכא למידק דפרוך מהאי כרייתא'
 לרב בתרתי דקתני בכרייתא בין בגזל דאחרים וכין בגזל דידה
 מקודשת ורב ס"ל בין בגזל דאחרים וכין בגזל דידה אינו מקודשת
 ח"כ מאי שני ליה התם בגזל דידה מיד היה לו להקשות והא רב
 כוול דידה נמי אחר דאינו מקודשת ולמה פריך והא מדקתני
 ס"פ' משמע דקיבל פירכו אי ה' מיירי בגזל דידה היה היה ניהא
 ועוד איכא למידק דרש"י פי' בגזל דידה כיון דקיבלתה איהלמתי'
 ולקמן פריך הא רב נמי בגזל דידה קאמר ח"כ ה' לו להקשות
 בקינור והא רבנמי בגזל דידה קאמר ח"כ מאי פריך והא
 מתניתין גזול דידה וקאמר רב דאינו מקודשת ועוד יש לדקדק
 כיון דקשיא לרב הוי ליה למימר תחילה הא בדלא שידוך והא
 כדשידוך ולמה אמר הא כשידוך והא בדלא שידוך ועוד יש לדקדק
 סוגי' ה"ס כיון דאינו מקדש מיוקא דמתניתין על כרייתא ס"ח
 דע"כ טיטלו ח"ה תירוך דאיכא למדחי דיוקא דמתניתין ח"כ יקשה
 על רב מ"ל לחלק בין שידוך ללא שידוך כיון דכרייתא סתמא
 קתני קדשה בגזל וכו' מקודשת ניהא דקתני סתם אפילו
 בלא שידוך ועוד איכא למידק דלעיל דף י"ג ע"א כהניא איתתא
 דהוי מוכני' וורשי כו' אמר ר' נחמן יכולה למימר חין שקלי ודירי
 שקלי ואותבי' רבא לר"ג מההיא כרייתא דקדשה בגזל ומשני התם
 דבשידוך וקאמר ומנא תימרא דשני לן בין שידוך ובין לא שידוך
 דתניא אמר ליה כנסי סלע זה שאני חייב לבי וחוור ואמר לה
 התקדי' בו בשעת מתן מעות רתתה מקודשת כו' וקשה למה מדייק
 מכרייתא ולא דייק נמתניתין דיון דמוכח מיני' דבגזל דידה אינו
 מקודשת וכרייתא קתני מקודשת וע"כ מוכרחי' אנו לחלק כו'
 שחילק רב כאן שדכו כאן סלע שדכו אלא נראה ברור דמדייקת
 דמתניתין ליכא לאכחושי דאינו מקודשת בגזל דידה כלל אפילו
 מדרבנן דיל"ל דהכי קתני דשלהם היתה ושל שביעית מקודשת
 מדאורייתא אכל אי לאו דשביעית היתה הוי מקודשת מדרבנן דכריין
 אנו לחום דילמא כיון דקיבלתה איהלמתי' ובגזל דאחרים כריין
 אנו לחום לדברי ר"ש דס"ל דסתם גזילה הוי יאוש בעלים
 ומקודשת מדרבנן אלא דרבי יוחנן ס"ל דאינו יכול להקדים כלל
 אפילו מדרבנן וכן סבירי ליה לרב דגבי קדושין אינו מקודשת כלל
 אפילו

ר"ל דלא מספקי להורכנן כלל וס"ל כר"מ אלא דפליגי דדעמו
 כמי אנניר וא"כ אם אין הנייר טה פרוטה אינו מקודשת מן
 התורה כלל וספיר תנו ואם לאו אינו מקודשת אבל להך ליטני
 דמספקי להו אי כר"מ אי כר"א הוי ספק קדושין מן התורה
 ואיך תני בפשיטות אינו מקודשת ספיר כתכרס"י להך גירסא לא
 גרסינן ואם לאו אינו מקודשת וק"ל :

דף ג"ב ע"א תוספי דיה

והוא לא אמר כו' וימה כו' אכל
 בגזל דידה פליג עלה דרבנן ואני מתחבק כעפר רגליהם
 דנראה דחין מקום כלל לתמיהתם לאיכא עוד למידק מאי היה
 מתמי' ר"י על רב הא דכרי' רב מוכרחים ממתניתין אלא פשוט
 וכדור דמתניתין אינו מוכרח דקדשה בגזל אחרים לאינו מקודשת
 דיל' דמקודשת משום דר"ש דס"ל סתם גזילה יאוש בעלים אלא
 דקמ"ל מתניתין דבגזל דידה והא דקאמר רב"ש קילשה בגזל אינו
 חין שקלי ודירי שקלי' והא דקאמר רב"ש קילשה בגזל אינו
 מקודשת אפילו בגזל דידה הכי קאמר רב"ש דאמר גזל ולא
 נתייאשו הבעלים שניה' אינם יכולים להקדישו ע"כ מסביר' נפשי'
 קאמר וחולק על ר"ש דס"ל דסתם גזילה יאוש בעלים ור"י סבר
 דסתם גזילה לאו יאוש בעלים הוא וה"ל ס"ל לרב וקאמר רב
 דס"ל מתניתין הא דק"ל דקדשה בגזל אינו מקודשת מכאן הסבר'
 דלית דחיס' להא דר"ש דס"ל סתם גזילה יאוש בעלים הוא אלא
 דאנן ס"ל דלא הוי יאוש בעלים וממתניתין מוכח אפילו בגזילה
 דידה אינו מקודשת ולא אמרינן מסתמ' מחלה והקדש ולכך כי
 סליק ר' יוחנן ואמר' לשמעתי' דרב לפני ר' יוחנן וס"ל דה"ס
 דר"י תמה אמר רב הכי מסביר' דנפשי' דקדשה בגזל דאחרים
 אינו מקודשת אלא דייק ממתניתין דאפילו בגזל דידה אינו
 מקודשת ועל זה ה"י תמה ר"י דמג"ל לומר דבר זה כיון דמתניתין
 אינו מוכרח אלא גזל דידה וא"כ נוכל לומר דוקא גזל דידה אינו
 מקודשת משום דיוכל לומר חין שקלי ודירי שקלי אכל גזל
 דאחרים אפשר דמקודשת משום דסתם גזילה יאוש בעלים ועל זה
 מתמה ה"ס והא איכא נמי אמר הכי דאמר ר"י גזל ולא נתייאשו
 הבעלים שנים אינו יכולים להקדישו וע"כ מנר' סבר ל'י
 כן ח"כ ואי תמה על רב כשלמא על גזל דידה מוכח ממתניתין
 שפיר דאינו מקודשת מדקתני שלהן היתה אכל בגזל דאחרים' מאי
 תמה על רב הלוא הוא נמי אמר כן ומשני כן אמר וברח דרב
 סבר כותבי' מנר' הסברא דלית דרש לדר"ש אלא מנר' הסברא
 סבירי ליה דקדשה בגזל דאחרים אינו מקודשת וממתניתין דייק
 אפילו בגזל דידה אינו מקודש ולא אמרינן מדשתקה מחלה לו
 ובה חין מקום לתמיה' התוספות דבגזל דידה אי אפשר לומר
 דפליגי ר"י על רב דהא מתניתין עכ"ס כותבי' דייקי דבגזל דידה
 אינו מקודש אלא דה"ס מתמה על גזל דאחרים דר"י נמי אמר
 הכי ודוק כי לפע"ד ברור וכנון הוא לאמתו של תורה :

בא"ד

וי"ל הא דמתיי' גזל דידה טפי הכי מילי בדשידוך
 וליכא להקשות דילמא קמ"ל רב מתניתין בגזל
 דידה אפילו נתייאשו חפ"ה אינו מקודשת דבגזל דאחרים' לאחר
 יאוש מקודשת וקמ"ל רב דבגזל דידה אפילו לאחר יאוש אינו
 מקודשת והכי דייק טעמא דשביעית היתה הא לאו הכי אף
 שנתייאשו דומי' דשביעית אינו מקודשת וע"כ כריין אנו לומר
 שטמא דלא שידך דאינו מקודשת משום דיכול לומר חין שקלתי'
 ודירי שקלתי' ח"כ חין חילוק בין לפני יאוש ובין לאחר יאוש וא"כ
 אם בגזל דאחרים אינו מקודשת ק"ו בגזל דידה אפילו לאחר יאוש
 דמני אמרי חין שקלתי' ודירי שקלתי' ומוה ראי' לדברי הרמ"ה
 שהביא הטור ח"ה כס"ד דה' דבגזל דידה אפילו לאחר יאוש אינו
 מקודשת והרב הכי' נדחק מאוד מהיכן למד הרמ"ה דין זה ולפי
 מה שכתבנו מוכח משיטת הלכה כן דאל"כ קושיית התמי' במקומה
 עומדת ודו"ק :

בא"ד

וא"ת מאי אסת' ר"י לאשמועינן הא אמרינן
 מבמה חטיות וכרייתות כו' כגון ההיא דאלו
 מניאות כו' משמע הא לא נתייאשו לא איכא למידק טובי' מאי
 קשיא להו לבעלי התוספות דילמא אשמועינן ר"י טובי' דהתם
 מיירי לענין אבידה אמרינן סתם לא הוי יאוש אכל בגזל ס"ד
 כר"כ דס"ל דסתם גזילה יאוש בעלים קמ"ל דלא הוי יאוש בעלים
 וכן קמ"ל רב גבי קדושין ועוד יש לדקדק למה הקשו על ר"י ורב

הידושי קדושין פרק ב

ואכל לרכיך כו' ור' יוסי סבר כאלו כו' כתב מהרש"א ו"ל ומוספיע
 ישי' קשה לשתוק מלך דמשמע כל נרכיך ולא אינטרד ליכתוב
 אש עכ"ל ויש לרקדק כיון דהאי קרא בקדשי קדשים איירי דהוי
 ממון גבוה מנ"ל בקדשים קלים כו' ולכסוף כתב ואיך שיהיה
 קשה למאי דמייתי מניח כוונתו דר' יהודה מקרא דלא יחלקו בין
 קדשי קדשים ובין קדשים קלים למהלי האי קרא דמייתר' יוחנן
 גופי' הקדש הקדשים מן האש ודוק עפ"ל ולי נראה דכל הני
 קדושות מתורגי' בירך חברת' דבדואי קדושות מוספות ויטני' יס'
 ליכב דבדואי לך אינטרד לכתוב לר' יוסי לדרש' אחרת ומנאתי
 בילקוט דדרשינן וזה יהיה לך בזכותך ובזכות בניך ואינטרד
 למכתוב מן האש שלא תטעה לומר לך לכל נרכיך קמ"ל כאלו
 מה אש לא כילהו ר' יהודה ע"כ לא דריש קרא דרש' מאש ואינטרד
 ליה ללימוד אחר ולפ"ז שכל קדשי קדושות מהרש"א דהא ע"כ
 אמרינן לעיל דכי קאמר ר' יוחנן אכל אחר שחיטה כהן וכו'
 משלחן גבוה קא וכו' א"כ סברא מבחוק דכי קא וכו' משלחן גבוה
 קא וכו' אך כשכיל שלא תטעה לומר לך פ"י שלך תהיה לכל
 נרכיך אפילו בקדשי קדשים ק"ו בקדשים קלים ואינטרד למכתב
 מן האש לאדרי לן לך לא קאי דשלך תהי' א"כ הסברא מבחוק
 דאפילו בקדשים קלים משלחן גבוה קא וכו' והוי ממון גבוה ולא
 אינטרד האי קרא דלא יחלקו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים
 חלא לר' יהודה דלית ליה דרשה דמן האש ומוקי ליה לדרשה
 אחריתא ואח"כ חזר מלימודו דדרש מלך שלך תהיה ולמד מהני
 קרא דאין חולקין בין קדשי קדשים בין קדשים קלים זה כנגד
 זה ש"מ דלא הוי ממונס והאי דתורת כהנים כר' יהודה אחי' אכל
 אליבא דר' יוסי לא אינטרד להנך דרשות דת"כ חלא הסברא
 מבחוק דמשלחן גבוה קא וכו' חלא שלא תטעה למילוף דהוי אמינו
 מלך שלך תהי' אינטרד מן האש לגלויי שלא ללמוד כן וא"כ
 הסברא מבחוק דלא הוי ממונס דמשלחן גבוה קא וכו' ובזה מיושב'
 כל הקדושות באין גומנס וק"ל ופיין בחידושי ב"ק מה שכתבתי
 שאף בחלק הכעלים אין מקודשת לר' יוחנן ולדעת הריטב"א
 בערות ה' :

דף נ"ג ע"ב

ור' יעקב אומר איפכא מסתברא כו'
 חלא הקדש איחולא ניהא לה דלא
 ניתחיל הקדוש על ידה חלא איחומי לא נוחא ליה דליקני'
 איתתא ממילא יש לרקדק איך פלוני ר' יעקב ור' ירמיה בסברות
 הפוכ' ועוד דאשה רונה לינשא יותר משהאיש רונה לינשא אפ"ה
 לא ניהא לה דתתעביד איסורה על ידה ק"ו האיש דהוא עיקר
 הגורם שהוא חייב קרבן מעילה לר' יוחנן לא יחוש לחיסור והי'
 נראה לומר דר' ירמיה ור' פלגי בטעמי' דר' יוחנן אי סבר
 הקדוש כסונג מתחלל לר' מאיר חולא דר' ירמיה סבר דס"ל
 לר"מ הקדש כסונג מתחלל לר' מאיר וחייב קרבן מעילה ולכן
 שניהם אינם רונים חבל ר' יעקב סבורי ליה דהקדש כסונג אינו
 מתחלל והוי כמו שקידש במזיד לר' יהודה דאינו מקודשת משום
 דלא נתן לה כלום שהרי אינו רשאי ליהנות ממנו אך לרבי מאיר
 אף כסונג אינו מתחלל מ"מ אם חרבה היא יכולה ליהנות ממנו
 שתוכיח במזיד והוי כמו שזכר בעל הכית טד שלא הגיע לחנווני
 חנווני מעל לר' יו"ט כ' במזיד לר"מ אש הי' סונג וכזכר ואח"כ
 הוניה המוכר שהמוכר מעל מ"מ אש אינו רונה בכך שהנה
 עכשו' במזיד דנתחיל הקדוש על ידה חבל אינו ניהא ליה דניקני'
 איתתא ממילא שהוא לא עביד איסור' כלל שהיה סונג וקונה
 אשה ממילא אם רונה בכך להנות ולהניח המעות במזיד ורבה
 דכעי מר' חסדא אשה אינו מתקדשת מעות מה שינחו לחולין
 דמספקי' ל' בטעמא דמתניתין אי ס"ל דהקדש כסונג אינו מתחלל
 ולכן אינו מקודשת מפני שלא נתן לה כלום שהרי אינה רשאי
 ליהנות ממנו או טעמא דמתניתין משום קדושי טעות והקדש
 כסונג מתחלל וס"ל דטעמא דמתניתין משום קדושי טעות ורב
 חסדא השיב לו אשה אינו מתקדשת יתיי' מתיי' אף אם נימא
 משום קדושי טעות והקדש כסונג מתחלל מ"מ כיון דלא הוי
 קדושיין לא כפקי הכי מעות לחולין כדון אש נתן מעות מעות
 לספר ולא משך דלא מעל ה"ב כיון דאין האשה מתקדשת אע"פ
 לאפקי לחולין ומשמע מדברי רש"י שאף לר' יוחנן דבכר תלוי אש
 המעות ינחו לחולין בקדושיין דפי' רש"י דבדברי ר' יוחנן ב"ה
 דניחל הקדש שהוא דבר איסור וקראן הכתוב מועלי מעל ואם
 קדושיין הרי נתחלל שזו היא הוואתו כשהניחו מרשות גבוה
 ונתגולה משמע דאי לא הוי קדושיין לא נתחללו המעות וכן

משמע

אפילו מדרכנו ולא אמרינן חלתי' אדרבה גרע מגול דאחרים
 דוכל לאומרה אין שקלי ודידי שקלי ולכך לא יוכל להפריח מן
 מתניתין דין דיש חילוק בין שידוך ללא שידוך דילמא מדיוקא
 דמתניתין נשאר דאינו קדושי דאורייתא אכל הוי קדושי' דרבנן
 הן בגול דאחרים דחיישינן לר"ם דאמר סתם גזילה הוי יאוש
 בעלים הן בגול דידה דחיישינן דילמא חלתי' וגם אפילו אם
 נימא דמוכח מתניתין דאינו מקודשת כלל אין תיובת' מהך בריית'
 דקתני קידשה בגול כו' דמקודשת דוכל לומר דברייתא מיירי
 בגול דיהא חלא דרב כחמן דאמר גבי וורשי לאוכל לומר אין
 שקלי ודידי שקלי אינו מוכרח דברייתא מיירי שאמר אין דילמא
 אפילו כשפקה גמי מקודשת דמחלה או אפילו בגול דאחרים
 אמרינן סתם גזילה יאוש בעלים ומוכרח לומר כדשיך איירי
 פרייתא והוכרח לומר ומנא תימרי' חילוק זה והוכרח להביא
 מדברייה' דאמר לה ככסי סלע זה ומוכרחים אנו לומר דלא רתפה
 היינו שפקה וקתני אינו מקודשת וס"מ אפילו קדושיין דרבנן לא
 הוי וע"כ טעמא תשום ד'כולה לומר אין שקלי ודידי שקלי וא"כ
 מוכרחים אנו לומר דגם ברייתא דקדשה בגול דמקודשת מטעמא
 דאין שקלי ודידי שקלי ופרושי קא מפרש קדשה בגול כיגד כגון
 שחטף סלע מודה והכל בגול לידה איירי אכל ליכא לפשוטי
 דמיירי דאמרם בפירוש אין ח"כ ליתני בכרייתא רתפה ולא רתפה
 כדקתני גבי ברייתא ככסי סלע זה שאני חייב לך וכן פירשו תוספ'
 ריד חלא ע"כ דברייתא מיירי כדשיך ובשפקה מקודשת ולכך
 אינו מחלק בין רתפה ובין לא רתפה דלא רתפה ע"כ דאמרי לא
 וזה תיבוק' של בית רבן וידעי' דמי אמרי לא אינו מקודשת ולפ"ז
 ע"כ מוכרח' לומר דברייתא איירי כדשיך ובלא שדיך מני אמרינו
 ככסי סלע זה שאני חייב לך אין שקלי ודידי שקלי וס"ה בקדשה
 בגול דידה וס"ל דזה גרע מגול דאחרים כמו שכתבו התוספות :

וכוה

ותיישבו כל הדיקדוקי' שדיקדקנו כולם על כיון
 והכי פירוש' דמתעתן דרב מדייק מתניתין דעכ"ט
 דקידשה בגול דאחרים אפילו בגול לידה דאינו מקודשת מדאוריית'
 והוסף מסבר' דכפי' דאפילו קדושי דרבנן נמי לא הוי ולכך
 מתחילה ס"ד דמקשה דר' תמה על דברי רב מנ"ל לומר דהוי'
 קדושי דרבנן לא הוי דזה אינו מדוקדק מתניתין דילמא אשמועינן
 דקדושי דאורייתא לא הוי אכל קדושי דרבנן הוי ופריך והוא לא
 אחר הכי והאמר ר' גול ולא נתייאשו הכעלים אינו יכול
 להקשות אפילו מדרבנן כדפי' התוספות וה"ה בקדושיין ומשני
 דבריה ר' יוחנן ואמר שאמר רב מנ"ל הסברא כותפי' ולכך לא רתפה
 להקשות אפילו על ליקוח דמתניתין דוכל לומר דברייתא קדושי
 דרבנן הוי ואותיב' על דברי רב דס"ל דאינו מקודשת כלל אפ"ה
 מדרבנן ומשני דברייתא איירי בגול דידה וס"ד דתול קאי
 לרב דר' דברייתא מיירי בדאמרה אין רונה אבי ולכך מהדר
 הפ"ם ה' מקדשתי סיפא גול דיליה מכלל דרישא גול דאחרים
 והתם לא מהני רגון דידה וקשיא לרב ומשני פרושי קא מפרש
 והשתא פריך המקשה והא מתניתין בגול דידה ואמר רב בשלמא
 לרב גופי' נוכל לומר דמפרש ברייתא בדאמרה אין אכל מתניתין
 סתם קתני ומנ"ל לומר מדיוקא דמתניתין דאינו מקודשת כלל
 אפילו מדרבנן דילמא אפילו לר' יוחנן דס"ל בגול דאחרים אינו
 יכול להקדוש אפילו מדרבנן דילמא גול דידה עדיף טפי דחש
 שמא מחלה וראוי לחוש שתקדש מדרבנן ולכך משני הפ"ם לא
 קשיא הא כדשיך דע"כ ברייתא דקתני בגול דידה מקודשת
 מיירי מדקשיא לן ברייתא ככסי סלע שאני חייב לך וקתני התם
 רתפה ולא רתפה וע"כ לא רתפה כדשיך דקתני בגול דידה מקודשת
 ובכרייתא דקדשה בגול קתני סתם מקודשת ואינו מחלק בין
 רתפה ובין לא רתפה וע"כ כדשיך איירי אכל בלא שדיך מני
 אחר אין שקלי ודידי שקלי גבי חוב סלע ור"ג בגול סלע וא"כ
 השתא גרע גול דידה מגול דאחרים וכי היכי בגול דאחרים ס"ל
 לרב כ' יוחנן דאינו מקודשת אפילו מדרבנן ה"ג ס"ל גבי קדושיין
 דגרע טפי וכיון דדייקין מתניתין בגול דידה סיכי דשפקה
 דלא מחלה ואינו מקודשת מדאורייתא א"כ קאמר רב שפיר דאינו
 מקודשת אפילו מדרבנן דגרע עכשו' גול דידה מגול דאחרים כמו
 שכתבו התוספות ודוק' כי כיון הוא בעורת ה' :

דף נ"ב ע"ב גמרא

וזה יהיה לך מקדש הקדשים
 מן האש ר' יהודה סבר לך

חידושי קדושיין פרק ב יח

משמע לקמן דף נ"ד ע"ב בדברי עולא משמי' דבר פדא דלר"מ
 הקדש במזיד מתחלל בשוגג אינו מתחלל ופי' רש"י דס"ל כר' יוחנן
 דטעמא דר"מ דאין הקדש מתחלל בשוגג דמקח טעות הוא ולא
 נוחא ליה דנתחלל הקדש משמע נמי דמשום דלא נוחא ליה
 דלשו' קדושיין לכך אינו מתחלל ואין יונא' המעות לחלוין :

אבל

התוספות ר"ד גבי הקדש ר' יוחנן סבר הקדש
 מתחלל בין בשוגג בין במזיד ובשוגג לא קידש
 מפני שהן קדושי טעות ור' יהודה סבר דשוגג קידש מפני שיגאל
 הקדש לחלוין וסגנה דהקדש לא חשיבי ליה לר' יהודה קדושי
 טעות כיון שהיא רשאי להנות ממנו אפי' שנתחלל על ידה אינו
 חושפת בכך ומקדשת ור' מאיר סבר דחושפת בכך ואינו
 מקודשת אבל המעות יגאלו לחלוין וע"כ ר' חסדא דס"ל דאין
 המעות יונא' לחלוין לא סבירי ליה דאין מקודשת מטעם קדושי
 טעות אלא דאיתו מקודשת משום דלא נתן לה כלום שאינו
 יגאל להנות ממנו ואיבא למירק איך קאמר אשה אין מקודשת
 מעות איך יגאל לחלוין דילמא אשה אינו מקודשת משום דהוי
 מקח טעות ומעות יגאלו לחלוין ואיך פשוט בפשיטות משום דאשה
 אינו מקודשת לכך אין מעות יונא' לחלוין ועכשו יב' נפקא
 מיני' לפי' רש"י דמפרש דלכך אינו יונא' לחלוין משום דהוי מקח
 טעות משמע אי גאלו מקח טעות כגון שנהנה מנוף המעות
 שסקל כנגדם א"ל שאר הנאה הילקה חוץ הונא' מעות משום
 דהוי מקח טעות גלל כן לא יגאלו לחלוין ולפי' תוספות ריד דס"ל
 לר' חסדא ולכך פדא דאין הקדש מתחלל כלל בשוגג אליבא
 דר"מ ולא מטעם מקח טעות אלא דיליף מעילה מסוטה דוקא
 מזיד ואכילה וכלו הכרז מן העולם ופי' לקמן דאמר ר' נחמן
 אחר רב ארז בר אבהו הלכה כר' יהודה בהקדש במתניתין
 דשוגג קידש ובמזיד לא קידש משום דסתם לן תנא' כוותי' דשליח
 ביד פקח כו' לא מפרש כר' יוחנן דפלוניתיהו בקדושי טעות
 כחוספות ריד דר"כ איך מנינו בשוגג דסתם כוותי' דהא נס' ר'י
 מאיר תודה דמוטל החנוני והמקח בטל משום דלא נוחא ליה
 כגון גבי קדושיין ומג"ל לומר דהילכתא כר' יהודה בקדושיין וגם
 אליבא דרב נמי אי אפשר לומר דהא אליבא דרב פלוניתיהו
 בכזנות כהונה ואין ראי' מהאי סתמ' דטלח ביד פיקח דהלכה
 כר' יהודה וע"כ ר' נחמן מוקי פלוניתיהו ככר פדא וכו' חסדא
 דס"ל דלר"מ אינו מקודשת משום דהקדש בשוגג אינו מתחלל ולא
 פליגי בקדושי טעות כלל ומייתי' שפיר ר' ר' ר' דהלכה כר'י
 משום דסתם לן תנא' כוותי' אבל לפי' רש"י דמפרש דהקדש בשוגג
 אינו מתחלל לא בקדושיין ולא במזכר מחמת קדושי ומקח טעות
 קאמר ר' ר'י אפילו אליבא דר' יוחנן דהלכה כר' יהודה דסתם לן
 תנא' כוותי' כיון דזכור ב"ה ושליח מעל החנוני כשיונא' המעות
 אלמא דים מעילה בהונא' מעות ולא חשיבין למקח טעות והיה
 לקדושי אשה :

והשתא

אמרתי לחדד התלמידים דים לרדקא למה
 לא פריך המקשה וכו' בהקדש לא תנן
 דהאי סתם משנה דסקלי' בהמה שנמנחת מוקי ליה כר"מ וכי
 היכי דפריך גבי מעשר וכו' לא תנן מאי לאו ר"י היא הוי ליה
 להקשות גם מהקדש מאי לאו ר"מ דבמזיד מתחלל ואמאי קאמר
 הילכתא כר"י בין בשוגג בין במזיד בשלמא לפי' רש"י נוחא דבר
 פד' ור' חסדא ור' יוחנן לא פליגי וכולה מפרשי פלוניתיהו דאין
 הקדש מתחלל מטעם שהוא מקח טעות ולכך לא רנה להקשות
 וכו' בהקדש לא תנן דהא אליבא דר' יוחנן דהבי' ב' לקמן
 ומוקי למתניתין דסקלים דמתין עד שתומס ומביא שתי בהמות
 ומחבי אין ענין כלל להך פלוגתא דר"מ ור' ולא סלקא דעתך
 כלל לאוקמי כתימיוס משום קושיא דר"י וכי אמרסיס לאדם
 טחא כשביל שתקנה אבל לפי' תוספות ריד דע"כ ר"כ לא מוקי
 טעמא דמתניתין כר"י ור' אושיע דמוקילתך מתניתין דסקלי' כר"מ
 רשום דלא נוחא ליה לאוקמי כבעל מוס כמו שכבו תוספות
 לקמן כר"ה קדשים קלים א"כ הדרה קושטו לדיכחא אמאי לא
 פריך וכו' בהקדש במזיד לא תנן בדרך מאי לאו דאירי בהמימי'
 כמו דפריך בדרך מאי לאו במעשר :

ובעיקר

הדן הא דלא נוחא לתוספות ריד לפרש
 כפי' רש"י דמפרש דלכך אינו יונא' לחלוין
 משום דהוי מקח טעות משום דקשיא ליה דהא כפרק הובכ דף
 מ"ז גבי נתנו בלבן הכריח הרשע דאי רשות למוכר להניח המעו'

דף נ"ד ע"א גמרא

ומשנותינו בכתובת כהונה
 שלא בלו האויל וניתנו
 להנות בהם כו' ובתב הרמב"ם שהלכות מעילה פרק חמשי דין
 י"ד ו"ל כתובות כהונה שבלו מועלין בהם כשאר קדשים והחדשים
 האויל וניתנו להנות בהן אין מועלין בהם עכ"ל - ויש לתמוה
 דהא לפי אוקמת' דרב פליגי ר"י בכתובות כהונה שלא בלו וס"ל
 מקודשת דלא סבירי ליה האויל וניתנו להנות ובין דהילכתא
 כר"י א"כ אפילו בכתובות כהונה שלא בלו מועלין ולאיך אוקמת'
 אין אנו נריכין לאוקמי דפליגי בכתובות כהונה ובריייתא דקפני
 ר' מאיר אומר כתוב' כהונה שבלו מועלין בהם כפי' ד' דמקשה
 הוא האמת דמועלין אפי' לא בלו וליכא למ' דמחלק בין בלו ללא
 בלו ור"מ דקט' בלו לרבות' דאפילו בלו ושכחה קדושה וא"כ איך
 פסס דאין מועלין בחדדין ודוחק לומר דס"ל לרמב"ם הא
 דקפני בבריייתא בדברי ת"ק דמועלין בעתיקו וטעמא משום
 דהאויל וניתנו להנות לכך אין בהם מעילה ולכך פסק דאין מועלין
 בכתוב' כהונה חדשים האויל וניתנו להנות בהם אבל דוחק גדול
 הוא דפסטי' דבריייתא משמע דאין מועלין בעתיקו דאין בהם
 קדושה כלל וכן משמע מדברי תוספות אימ' ר"י מדלל הכריחו
 דלא נרס ר"י דא"כ קשיא ר"י אדרי' דמתניתין אלא ע"כ כדאמרן
 דאינו מוכרח כלל לומר דס"ל דאין מועלין בעתיקו משום דניתנו
 להנות אלא משום דאין בהם קדושה כלל ומהבי על המפרשים
 שלא הרגישו בזה וזקק ועיין בח"מ ס"ס קנח ובסי' רל"ח :

דף נ"ד ע"ב תוספי ד"ה

לא אמרו כו' שנהנה
 מנוף השקלים והוי
 כגון אכילה ולא אחי למעוטי אלא הונאה עכ"ל וליכא
 לאקשויי לפי זה לקמן דמייתי' הא דאין מועל אחר מועל במקודשין
 וכו' כיצד היה רובם על גבי בהמה וכו' חנירו וכו' ומוקי ליה כר"י
 דאמר הקדש בשוגג מתחלל והא כר"מ נמי אחי' שמודה ככי האי
 גוונ' דשוגג מתחלל כיון שנהנה מנוף הבהמ' והכוס ולא פליגי ר"מ
 אלא בהונא' מעות עכ"ל ותמהני מאוד דכאמת המקשה ס"ד דאיתי
 כר"מ היא דאין מועל אחר מועל וכין בשוגג ובין במזיד אם
 נהנה מנוף הדבר יש מעילה בשוגג וגם במזיד אבל בקדושת הנוף
 כגון שרכב על גבי בהמה או היה שותה ככוס כולם מעלו כיון
 שהוא קדוש קדושת הנוף אינו מתחלל בין בשוגג בין במזיד וקשיא
 שפיר איך מוקי להאי מתניתין דסקלים בהמה שומנחת מירשלים
 כו' כר"מ דאמר קדושות הנוף מתחלל במזיד ומשני האי ר"י היא
 ור' יהודה סבירי ליה דהקדש בשוגג מתחלל ובמזיד אינו מתחלל
 ולא חיירי כלל ממזיד דלר"מ במזיד אפילו בקדושת הנוף יש
 מועל אחר מועל ופריך הא מדברי ר"י נשמע לר"מ ומשני הפס'
 לא

הירושאי קדושין פרק ב

לא קא מכון הכא מכון לאפקוני לחולין וקיל דכרי' אלו לא יוכלתי להכניס בתירונו אל מהרס' ודוק :

וביותר

תמי' לי שכתב מהרס' א' בא' ד' שכתבו התוספ' מההיא דהגזול קמח דקאמר זבין בהמה כו' שמה אחי כר"מ כו' הך דהגזול הקשו לעיל לפי' רש"י וסו' יניח להו פ"ר' לעיל בטעמא דשמה גזל עדרים והיינו משום דלעיל הו' מני לאפלוני דקך דלולב הגזול חיירי בעבלי מומין דאפילו דעבד אינו מתחללים אבל בתמימי' דחזין לשלמים אפי' לכתחילה מחללין וכהכי חיירי הוי דהגזול אבל הכי שהגזל לומר דש"כ בתמימים חמי לכתחילה לא משום גזירה דיגזל עדרים קשיא להו ספירמההיא דהגזול כו' עכ"ל - ונפלאמי עליו דאין דאפטר לומר דלעיל הו' מני לאפלוני דהאי דהגזול מיירי בתמימים דחזין לשלמים אפילו לכתחילה מחללין א"כ בריית' דידן דקני חין מחללין ונשות מ"ש על בהמה ואם חיללו כו' ע"כ בתמימי' מיירי א"כ למה חין מחללין לכתחילה דחזין דדחו דברי רש"י שכתב הטעם משום ונרת הכסף ורנו לפרש משום שמה יגזל עדריה הא לדיוכו כמי לא יניח דלמה חין מחללין לכתחילה ונראה ברור דאין כאן קשיא דלעיל אכתי לא נחמי התוספות לאכרושי דר"מ סבר אפילו לכתחילה מחללין והיה נראה לומר דפליגי ר"מ וחכמי' אפילו בתמימי' דר"מ מחללין בדעבד ואין המקח בטל אלא תעלה ותוכל במקום אבל לכתחילה מודה ר"מ דאין לוקחין וא"כ ברייתא דידן דאין לוקחין אפי' כר"מ וההיא דהגזול אפי' כו' כר"מ דמשום תקנות מעות בכל שאינם יונא' בירושלים מותר אפילו לכתחילה וא"כ הית' מוכרח לחוקמי כיחדאי כר"מ ולא כחכמים ולחלקי' דקך דסבר ר"מ לכתחילה חין מחללין מ"מ משום הפסד מעות בכל אפילו לכתחילה אבל לרבנן דס"ל דאפילו בדעבד לא תאכל במקום לא שרינן לקנין לכתחילה בשביל הפסד ממון אבל השתא שהכריחו התוספות דס"ל לר"מ אפילו לכתחילה מחללין וכן ברייתא דידן דתנו אין לוקחין אפי' כרבנן דלא פליגי אלא בעלי מומין אבל בתמימי' מודה רבנן דלכתחילה אין לוקחין ובדעבד המקח קיים ור"מ ס"ל אפילו לכתחילה א"כ כתבו ספיר' וההיא דהגזול חין אנו כריכין לדחוק כר"מ וס"ל לר"מ דעבד מתחללין אלא משום הפסד מעות בכל שרי לכתחילה דהשתא מינו לומר דר"מ אפילו בלא הפסד שרי לכתחילה אי נמי דלמי כריכים ר"ל כחכמים ומפלגינן בין סיבי דאיכ' הפסד ממון דשרי רבנן אפילו לכתחילה ובלא הפסד לא שרי לכתחילה והיינו הך דשמעתין דאין לוקחין במעות מעבד שני בהמה ודוק כי מ"ל דכרינו כדורים כשמש :

דף ניה ע"א גמרא

והתנן חין מועל אחר מועל כו' - וכתיב בחידושו רש"י וקס"ד השתא דמתניתין ר"מ היא דהשתא מתניתין ר"מ ואע"ג דחמרינן לעיל דר"מ חין הקדש מתחלל בשוגג אלא לענין אכילה בלבד ומתניתין דהכא משמע דאפילו כרוכב מעל הראשון כו' אי נמי כרב דאמר לעיל אחד שונג ואחד מויד מתחלל עכ"ל ואני אומר דאף לרעת דסברי דר"מ דוקא אכילה או בליין מן העולם פריך ספיר' דעיקר קושייתו מדברי ר' יהודה כשמע לר"מ ובי סיבי דר"מ קדושות הגוף אינו מתחלל בשוגג כן לר"מ קדושות הגוף אינו מתחלל במויד והערנן ס"ד שהקשה לו מר"מ דהשתא מתניתין ר"מ ותירצו לו דהך מתניתין לא אחי' כר"מ אלא כר"מ והשתא מפרש המקשה דבריו דודאי ידעתי דהאי מתניתין אחי' כר"מ והוא ולא כר"מ אלא דעיקר הקושיא מדברי ר"מ כשמע לר"מ והשיב הפרטן התם לא קא מכון הכי קא מכון לאפקוני לחולין ועדיף מויד דר"מ משונג דר"מ וק"ל :

דף נ"ו תוספות ד"ה

ובכח מהרס' ח"ו ו"ל ואין להקשות מאחר שכן התורה מתחלל חיד יחורו הדמים למקומן ויניח המוכר דמים לחולין ו"ל דאין הכי נמי כריך המוכר להעלות לירושלים אלא שאלוקה כו' ולא מפוי אנו חיים דקושייתו כבר הקשו בתוספות בפרק לולב הגזול כו' ולי נראה דמוכרמים אנו לומר כדברי מהרס' ל' דהא התוספות התם הקשו תחילה חיד פליגי ר"מ וחכמים בחיין אם מתחללין על מעות מעשר שני הלא אמרינן בפרק הובב דטיב' אסירי לא מחללין ותירצו סס דהתם מיירי אם אינו קונה להעלות לירושלים אבל בקונה להעלות לירושלים מתחלל והקשו התוספות סס תימ' כיון דמן התורה חל הקדושה על הבהמה חיד משום גזירה שיגדל עדרים נוניא בהמה לחולין ותירצו דהאי חין מתחלל דקאמרי חכמים היינו שיחזיר המוכר דמים למקומן ועל תירוצם הקשה מהרס' ל' כיון דמן התורה נקנה המקח והדמים חולין ביד המוכר וחל קדושות מעשר על הבהמה חיד מפני חשש שיגדל עדרים יבטלו חכמים המקח ויחזרו דמי החולין שויר המוכר - הלקוה ובהמה שהיא קדושה יחזיר למוכר ויאכל אותה חון לוי יס בתורת חולין ואין להקשות לפי זה מאי קא קשיא להו לתוספות לקמן לפי' רש"י ואימא נמי דנריך המוכר להעלות גם בהמה לירושלים לא דמי בשלמא התם דאמר הלוקח שקונה בהמה זו להעלות לירושלים ולאכול שם יודע המוכר שנכנסה בהמה בקדושת מעשר ויכית לנו לאכול בירושלים אבל שלקח הבהמה לחולין ונהי שלפי שיטת התוספות דע"פ דרין בהמה קדושה מ"מ המוכר ידמה כיון שלוקח לקח לסס חולין וע"ז זה נכתבל המקח וכשיגיע הבהמה אליו פקעה מיניה קדושת מעשר והיו חולין משא"כ התם קנאה לשם קדושת מעשר ונתבטל המקח בשביל גזירה שלא יגדל עדריו ידע המוכר בבירור שחל קדושת מעשר על הבהמה ויעלה אותה לירושלים אבל לפי שיטת תוספות יאנים קשיא לדיודה כיון דיש כח ביד חכמים לבטל המוכר ולא חל הקדושה על הבהמה בשביל שלא יגדל עדריו פשיטא הכי שרונה להניח מעות לחולין ולאכול הבהמה בתורה חולין חון לירושלים שיש לבטל המוכר ותנא הבהמה מקדושה ודברי מהרס' ל' כדורים ומוכרמים כאשר נפרש בסוף דברינו ותמה אני על מהרס' א' שכתב על דברי תוספות יאנים דלא דמי דהכי משום גזירת שמה יגדל עדרים עדרים אמרו כן לבטל המוכר כדחמרינן בפרק לולב הגזול דאין מתחללין בדעבד אבל התם לאו משום גזירה דשמה יגדל עדרים אמרו כן אלא משום לפני עור וכו' ויודע שהלוקח מתכוון להניח לחולין חין זה כדאוי לבטל המוכר כיון דמדינ' חל הקדושה על הבהמה ולא אשכחן באי' דוכתא בי האי גזירה דליבטל המוכר משום האי קנאה דלפני עור וגומר עכ"ל ונראה נפלאמי דהיא גופא קשיא לי למהרס' ל' דמשום גזירה שמה יגדל ויעבור ולא יניח מעשרות לירושלים ביטלו דין תורה אף שהיא שמה ק' וכאן שהלוקח אומר בפירוש שלא להביא לירושלים המעשר שלו ורונה לאכול דריו לבטל המקח :

רש"י ד"ה

בשונג שלא ידע סקן מעות מעשר שני כו' הא דלא מפרש דמקח טעות הוא גבי מוכר כמו שפרש לעיל גבי אשה גבי שגגת מעבר דר"י דכ"פ אשה אינו רונה משום טירחא דמורחא ה"ל לא יחא' ליה למוכר משום דסבירי ליה לרש"י בשלמא התם חין דבר שחיל עליו קדושת דמים דמעשר אבל הכי גבי קניות בהמה כיון שהמקח נגמור כדונו א"כ א"כ כשגודע שהוא מעות מעשר ינא המעות לחולין וככנס תחתיו הבהמה בקדושת מעשר לאכול בירושלים וא"כ ע"כ המקח טעות שייך גבי לוקח סטריחא ליה מילת' להולך הבהמה ובמעות הו' ניחא לי' לאמטויין וק"ל :

גמרא

במזיד תעלה ותאכל במקום הך בריית' מתניתין היא כפ"ק דמעשר שני ומסיים שם ואם חין מקדש תקבר ומפרש הכר מכור' שהדבר הקניו בכסף מעשר אינו נפדה טהור כריחוק מקום עכ"ל :

שם

אמר מר אם לקח יאכל כנגדן ואמאי יחזור דמים למקומם כי התם יש לדקדק למה לא הקשו הס"ם על מתניתין גופא דרישא תני בשונג יחזיר הדמים למקומם ובסי' תני יאכל כנגדן ועוד יש לדקדק דפרוך הא לא נרח קנסינן למוכר כו' למה פריך מדיוקא ולא קשיא ליה מההיא דקאמי בהריח במתניתין ובברייתא לעיל במזיד יחזיר הדמים למקומם ונראה לי לפרש הך שונג' דשמעת' באין גימגום ואפשר לפרש גם כונג' רש"י ו"ל כך דבדודאי הא דכתיב בתורה ורתת הכסף בידך וקח ועלית לפי' רש"י הוא מנה לכתחילה אבל בדעבד תעלה ותאכל במקום ולפי' התוספות אפילו מנה אינו אס קונה דבר מאכל אפילו לכתחילה מותר והוא דחמרינן בהובב פירי אטיב' לא מחללינן משום והיינו דינך כסף על דיגדרי והב משום דאיב' לאן אוכל ונריך לקנות בירושלים אוכל אחד או פירות ממש לאקב' חון

חוק לירושלים לא מחללין אבל לאכול בירושלים אפילו לכתחילה מחללין וכן כתבו התוספות בפרק לולב הגזול ולפ"ו יש לעיין אם קונה פירות או בהמה לאכול חוץ לירושלים או בהמה טמאה ועבדי שאינו אובל מה דינו כיש לפירוש בשני פנים דרך אחד אם קונה במזיד לאכול חוץ לירושלים המעות שביד המוכר יבאו לחולין כמו מעות הקדש ל"ה דמוציא לחולין ואף שעושה איסור ה"ג אף שהלוקח עושה איסור המעות יבאו לחולין וזכור לומר אומדן תקנות חכמים שיבטל המקח ויחזרו חכמים למקומם או כשביטל שהקפידה התורה וברת הכסף בידך וקונת ועליית שמוטל על הלוקח להביא מעות המעשר לירושלים ולכך לא קשה ואף שהמוכר רונה להעלות מעות לירושלים מ"ה החיוב מוטל על הלוקח וזכור לומר דלא הקפידה התורה על הלוקח דוקא אלא על הכסף ואם המוכר המקבל הכסף רונה להביא לירושלים נתקיים המנהג בתיקנה ומה שלקח הלוקח דשאי לאכול חוץ לירושלים וא"כ נבי אשה דקתני במזיד קידש נזכר לומר טעמא כיון דממון הדינא הוא לר"י אף שהבעל עושה איסור שמוציא מעות מעשר לחולין מ"ה אשה מתקדשת ודוקא היכי שמתכוון להוציא לחולין אבל בשוגג כלל כוונה המעות קדושי' דהא בהקדש לר"מ מניח חילוק בין מתכוון לחלל ובין שוגג ה"ה במעשר ויש לפרש במזיד קידש משום הדין רונה להביא המעות לירושלים ולא נעשה שום איסור ולפי זה במתכוון להוציא מעות מעשר לחולין דמי ממש למקדש האשה במעות מעשר דהא אין על שום דבר לחול קדושת מעשר אפ"ה אשה מקדשת או מטעם אף דעביד הכעל שהוא דמין הלוקח איסור המעות יבאו לחולין ואשה מקדשת ולא אמרינן שיחזור הדמי' או משום כיון שהודיע לה הוא מורגת בכך להביא המעות לירושלים אף שלא אמרה כן בפירוש א"כ פריך שפיר והא' אפי' תנן במזיד מקדשת ומכר דמי לקדושתין ממש אף שהלוקח הודיע שהוא מעות מעשר ורונה לאכול הבהמה חוץ לירושלים ועביד איסורא מ"ה יהיה המכר קיים או שהוציא המעות לחולין או ניתא שהמוכר יולך המעו לירושלים ;

זכור

מיושב מה שהקשו התוספות בד"ה אבל במתכוון ח"ל ועוד קשה מאי פריך והאנן תנן ר"י אומר קידש הא' לא דמי כלל דכח' אמר הלוקח בפירוש שלא יוליכו לירושלים אבל כח' האשה אומרת בפירוש שתוליכנו לירושלים עכ"ל ולדברינו אין כאן קושיא דהא הבעל נמי כלוקח הוא כיון דלא מיחלל על שום דבר דומה ממש ללוקח שאינו חסן שיחול מעות מעשר על הבהמה והאשה אינו אומרת בפירוש אלא שידעת שהוא מעות מעשר שני כן המוכר יודע נמי שהוא מעות מעשר א"כ פריך שפיר למה אמרו שם דהוי קדושתין והכי בטל המקח ומשני שפיר דבדלמי' הכי והתם לא אמרו כן בפירוש שרונים להביא המעות לירושלים אלא אשה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה שאין שום דבר שיכניס הקדושה תחתיו ולא נכחונו להוציא לחולין וקיבלו מתחילה לאכול בירושלים אבל מוכר זה יודע שהמעות מתחללות על הבהמה וחולין הם בידו ר"ל שהוא יודע שאמר לו הלוקח שיאכל חוץ לירושלים הבהמה ולא נתפסה הבהמה בקדושת מעשר שהלוקח לא לקח לשם מעשר ומעות בידו הם חולין אף שלוקח עביד איסורא מ"ה הוציא ומעות לחולין דומי' דקונה במזיד לר"מ במעות הקדש דמעות יבאו לחולין וכיון שבזדון נעשה האיסור בין המוכר ללוקח אמרו רבנן דליבטול המקח וזה כוונת רש"י במה שכתב אבל מוכר זה יודע שהמעו' מתחללת על הבהמה ר"ל שהלוקח מקבל תמורת מעות הבהמה אבל מעולם לא עלה על דעתו רש"י לומר שהבהמה נתפסת בקדושת מעשר כיון שהוא מכוון ליקח לאכלה חוץ לירושלים אלא שהמוכר יודע שהמעות יונאי' לחולין עבור בהמתו ועבר על לאו דלפני עור דיועד שלוקח מתכוון לאוכלה בעירו בתורת חולין ולדעתיו זה דבר ברור בכוונתו רש"י ולפ"ו מתוך נמי קושיית התוספת שהקשו וכי בשביל קנס כו' והמוכר יאכל הבהמה חוץ לירושלים דוה' אינו איסור דמעולם לא נתפסה הבהמה בתורת מעשר וכיון שנעשה איסור ע"י מוכר אמרו רבנן דליבטל המקח ומתוך נמי הקושיא שהקשה התוס' במסקנא דשמעתין בד"ה מסכתא אף זה קשה לפי' הקונטרס דהוי ליה למקנס ללוקח שהאיסור בידו והיינו הבהמה שהיא קדושה אבל לדברינו ניחא דמעולם לא עלה זה על דעת רש"י שנתפסה הבהמה בקדושת מעשר כיון שלא לקחה הלוקח על דעת כן ועביד איסורא והוציא מעות

השתא

לחולין ואיסורא נבי מוכר וזה ברור ; פריך שפיר רבי ירמיהו והרי בהמה טמאה כו' דאדם יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין ואיכא נמי למימר כי שקיל להו למעות אדעתא לאסוקיהו לירושלים שקיל להווא' כ' כשם שהאשה לא נכחונו להוציא המעות לחולין ה"ה המוכר הוא לא נכחונו להוציא המעות לחולין וא"כ לא נעשה שום איסור כיון דהמוכר מקבל עליו להביא לירושלים וכמו שהאשה מקדשת כן המכר קיים ולא נכטרך ללוקח שיאכל כנגדם והתוספת הכניסו בדברי רש"י שהקושי' שגם הבעל יאכל כנגדם וליחא דהא' כבר אמרו דאשה יודעת ועולה ואוכלתו לירושלים א"כ אין נריך הבעל לאכול כנגדם אלא דיעקר הקושיא דלא היה לקנסו ללוקח ולסמוך על המוכר שעלה ויאכל לירושלים ומשני אלא הכי באשה חכירה עסקינן דידעה לרין כסף מעשר מתחלל ע"י קדושיה משום שאין דבר לחול אבל הכי בשם מוכר אינו יודע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה ומוכר שמתחלל ועביד איסורא וכמו כן לעיל במתכוון להוציא מעות מ"ה לחולין אינו יודע שהוא עומד בקדושתו ומוכר שבידו הלוקח להוציא לחולין ולא יבוא לירושלים ויעשה איסור לכך קנסו ללוקח שיאכל כנגדם ופרך השתא שפיר אמר מר א"ל לקח יאכל כנגדם ונאמרי' יחזור הדמים למקומם כי התם בשלמא כו' היתו אומר שיש חילוק גדול בשלמא יש לחוש שיסבך המוכר שהקדושה חל על הבהמה שביד הלוקח כיון דבהמה טהור הוא ולא איכפית ליה באיסורא דלוקח אבל מעותיו יבאו לחולין ויעשה איסור לכך אמרו חכמים דיחזרו הדמים למקומם אבל השתא דמירון לו באשה חכירה עסקינן אבל שם מוכר אינו יודע אינו יודע שיש קדושה במעות שנתחללו אפילו על בהמה טמאה וא"כ שוים דבין כי היכי דהכי אתם מוכר אינו יודע התם נמי אם מתכוון להוציא לחולין אינו יודע והם נכון אחד א"כ כי יבוא דהתם אמרו יחזרו הדמים ה"ה נימא הכי שיחזרו הדמים ומשני כשברח ופריך שפיר הא לא ברח קנסין למוכר ולקניסיה ללוקח בשלמא על כרייתא גופא היתו אומר דטעמא דיחזרו הדמים לאו כשביטל קנס אלא דכך הוא הדין מדין תורה שעל הלוקח להביא כסף מעשר שלו לירושלים ולכך אמרו שיחזרו הדמים למקומם אבל השתא מהך מתניתין דאף קדשה במזיד מקדשת ומכר סיפא דמתניתין דקתני נבי בהמה טמאה יאכל כנגדם מוכח שם המוכר רונה להביא אין עושה הלוקח שום איסור אלא דתם מוכר אינו יודע וע"כ בשביל קנס קנסוהו רבנן למוכר שיחזיר הדמים ולבטל המקח ופריך שפיר ולקנס' ללוקח שקנה דבר שאין נתפס בקדושת מעשר ולקנס' שיאכל כנגדם ומשני שפיר היכי דאיכא איסורא קנסין ואיסורא נבי מוכר שבידו מעות מעשר שלא נתחללו וזה ברור לאמתו של תורה ;

נשמע

מסוגיות שמעתן דאפילו אם לקח במזיד יחזיר הדמים למקומן אם המוכר לפנינו ולא קנסין ללוקח אלא כשברח המוכר ותמהני על אברטורא דמפרש בסוף פרק ראשון דמעשר שני על האי מתניתין יאכל כנגדם כנגד מעות מעשר שני שהוציא בדברי' הללו יוכיח משלו ויקנה דבר שהוא אובל ויאכל בקדושת מעשר בירושלים והכי מייירי כשברח המוכר ומשום הכי לא תני יחזור הדמים למקומם אינמי מתניתין איירי במזיד אבל שוגג יחזיר דמם למקומם עכ"ל ותמי' רבה עליו דהא מסוגיא דשמעתן משמע אפילו במזיד לא קנסין ללוקח אלא אם המוכר באן יחזירו הדמים למקומם גם לפי פירוש דמפרש שיקנה משלו דבר שהוא אובל מיניו לפרש דהמעות שביד המוכר הם חולין כמו שפרשתי אלא שקנסו חכמים ללוקח כשברח המוכר לקנות כבר מאכל ויאכל בקדושת מעשר וא"כ אין מחלל המעות שביד המוכר כלל אלא קנס הוא ללוקח ואם המוכר כאן קנסינן למוכר להחזיר הדמים ליד הלוקח ותו לא קשיא קושיית התוספות מההיא דנשמעו דכ"ק דבאמת אינו מחלל כלל המעות שהמעות שביד מוכר הוציא לחולין אלא דקנס הוא ללוקח שיקנה משלו דבר מאכל ולאכול בירושלים הואיל ועביד איסורא להוציא מעות מעשר לחולין אבל לפירוש רש"י משמע שמחל לאותן המעות שביד המוכר וק"ל :

ע"ב תוספות ר"ה

מסתברא כו' וזה דוחק לפי' ריב"א אבל לפי' הר"ם כיחא

הירושאי קדושין פרק ב

תוספות ד"ה

כפרה כתיב בהו סוף דבריהם אלא עיקר דרשה דהכא הוי מוערפ' סט וע"כ לריש לקיש מנ"ל לאסור מחיים וע"כ נרמין אנו לומר כמו שכתבו התוספות למטה בד"ה תנאו הוי דילפינן עגלה ערופה ממסולחתי ולפ"ן אי אמרינן דר' יוחנן נמי אית ליה כר' ינאי רבו דעגלה ערופה נאשרת מחיים ור' יוחנן ללא יליף חכמיה ממכפר לשיטת התוספת בשמעתין א"כ מנ"ל דמחיים אסורי ונרמין אנו לומר דנפקא ליה מדמכריב כפרה א"כ תירוק שני קאי חליבא דריש לקיש ותירוק ראשון קאי א"כ דר' לביא דריש לקיש אי אפשר לומר תירוק ראשון דהא מוכרחי' אנו לומר דילפינן אסור מחיים ממסולחתי כמו שכתבו התוספת לבסוף וזהו הוה דוחק ששני תירונים לא יהיו בחד גוונא הוה שכתבו מהרש"ל ולפי המסקנ' לא קאי האי תירולא קמח ובחינם תשיג עליו מהרש"ל דוק ותשכח :

פרק האומר

דף ס"ב ע"ב גמרא

ולריבא דאי אשמועינן גבי קדושין כו' רביס

נתקשו בסוגי' זו דנניטין איתא גס כן הך סוגיא וקאמר הש"ס ריבא גס לרב יהודה והכי לא עביד ריבא אלא לרב הונא ועוד מדקדקי' דהכא כתבו התוספת ד"ה איבא בניינ' שנתקרה הגט ולא רנה לזנביי איבא בניינ' דפסטה ידה וקבלה קדושין כו' דא"כ היה נר"ך לומר כו' דלרב יהוד' אינו גריבא גט והא ליפא דהא הפילו לר' נמי כריב' גט מספק כדאמרינן בפ' מי שפחחו לכשתתן דמגורס' ואינו מגורס' והגס בניטין כתבו בד"ה איבא בניינ' דהוי מני למית' שפסטה ידה כו' וגם נדחקו מהרש"ל ומהרש"ל בזה שכתבו התוספת כדאמרינן בפ' מי שפחחו דמגורס' ואינו מגורס' עד שתתן והתם לא נזכר מזה דבר וגם מקשי' העולם במאי דפרך מש"ס מייבטי' הרי זה גיטך ולמה לא הקשה קושיא זו בלא כריבא מקודס' ונראה לומר דהכל ביחא כס' ד' דחזר שדקדק דהתם בניטין קאמר מאי ותתן רב הונא אמר והוא תתן ר' יהודה אומר לכשתתן ותתן גבי קדושין כי האי גוונא וליפתר מתי ויתן רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשתתן כו' וריבא והכא בקדושין תתן הרי זו מקודסת והוא יתן ובגמרא איתמר רב הונא אמר והוא יתן כו' ותתן גבי גיטין כי האי גוונא הרי זה גיטך כו' איתמר רב הונא אמר והוא תתן רב יהודה אמר לכשתתן כו' נמצא כולל לומר דבניטין פלגי' בפרק דמתינתן דקתני בניטין ותתן ובקדושין ויתן אי פירושו לשון מעכשיו או לא מעכשיו דרב הונא סבר כיון דקאמר על מנת כמעכשיו דמי ורב יהודה סבר דלאו לשון מעכשיו הוא נמצא הכריב' על מחנינתן דלמה לי למייתי תרתי מחנינתן לאשמועינן דע"מ כמעכשיו דמי ומפרש הש"ס דאינטרך לאשמועינן בקדושין דס' דמסוס דכסי' ליה מילתא למיתבע לא נתכוון למעכשיו ובגט אינטרך לאשמועינן דס' ד' כיון דלרחוק' קא אמי' לא נתכוון בלישני דע"מ סיבה כמעכשיו וכל זה לרב הונא וכמו כן אינטרך לרב יהודה דס' ד' דרב יהודה סבירי ליה בבירור דאין בלשון על מנת מעכשיו והוי כמפורש משיקיים התנאי והלאה ולכך אינטרך נמי לפרושי דלאו בבירור הוא חלא דס' ד' כיון דאיבא נד מעליותא בנירושין דלא כסיפא ליה מילתא למיתבע ובקדושין דלקרובי ס' ד' שנחכוון בלשון על מנת שיתקיימו מעשיו מעכשיו ואינטרך לאשמועינן דלאו מעכשיו הוא לא כשיתן וכשתתן חבל הכי בקדושין חני איתמרוכין גבי גירושין תני איתמר ומיניו למימר דפלגי' רב הונא ורב יהודה בהאי דינא הכי שאמר הרי את מקודסת על מנת שתתן לך מחיים זו או הרי את מגורסת ע"מ שתתן לך מחיים זו או פירושו מעכשיו או לא ומפרש הש"ס הכריב' על הנך אמוראי למה להו למיפלגי בתרומיהו הוי להו לילוג כחדא ומיילא באמע מלידך ומשבי דאינטרך לאשמועינן לרב הונא בתרומיהו ווא' כ' כולל נר"ך לכריכות' לרב יהודה כיון דאינטרך לאשמועינן פלוגתייהו לרב הונא מוילא מביא בר פלוגתא דרב הונא שהוא רב יהודה דפלגי' עלו' בתרומיהו ועל מחנינתן גופא אפשר דלא רנה לפרש הכריכות' ד"ל לפי גירס' שלפנינו תני במתינתן הרי זו מקודסת והוא יתן לומר כסבירי

ניחא אך זה קשה לפירוש הקונטרס לעיל יש לדקדק איך תלוי הקושית הוה כמה שכתבו התוספות לפי' הר"ס ניחא וגם וזה סיימו התוספות אבל לפי' ריב"א ניחא וא"ת לעיל איך תלוי הקושית הוה בדברי התוספות שכתבו אבל לפי' ריב"א ניחא והנה רש"ל מני' לפי' ר"י ניחא וא"ת אומר דאין נר"ך לשכש הגוססח וא"כ יתורן ג"כ מה שנדחקו מהרש"ל ומהרש"ל הוה מדכתבו התוספות לפי' הר"ס ניחא ע"כ פירושו דאי לאו דקניסין למוכר משום דאיתא חיסורי' גביה ע"כ הוי קניסין ללוקח שיחול עליו ולא הוה מחולל א"כ אף לפי' ריב"א ניחא דאי לאו דקניסין למוכר הו' קניסין ללוקח טי"ך לבייתו של מוכר ועיין בדבריהם וא"ת דאין זה כוונת התוספות לפי' הר"ס הוי ניחא ר"ל שפרש שהמעות שביד המוכר נתנו לו הלוקח להביאם לחלוין וכפ"ל כך קניסו ללוקח אם ברח המוכר לאכול כנגדם ואם המוכר כאן קניסו אותו אחריו דמי' ליכיל המקח כו' לא נתן לו אדעתא שיליכס לירושלם וגוכל לומר שהר"ס מפרש כפי' רש"י אבל לא למתרי כפי' רש"י חלא דעכ"פ בזה שפירוש רש"י שהלוקח מכוון להביא מטות לחלוין ס"ל כוונתו וכפ"ל שנתכוון להביא לחלוין קניסין ליה הוה ובעשה חיסור על דין ואין החיוב על המוכר לחלוין לירושלים וחייב ליה שפיר לקנס לבטל המקח אבל לפי' ריב"א שהמעות נשארו בקדושתן אבל המוכר הוה דוחק מאיך חייב זה קנס למוכר דהשתא לא קניסין ללוקח אם המוכר כאן ואיך שייך קנס בזה טעם הוה לו לבטל המקח ועל זה הוקשה להם למה כתבו לפי' הר"ס ניחא ולא כתבו לפי' הקונטרס ניחא שגם רש"י מפרש שמעות שביד המוכר נתן לשם חולין ולכך כתבו אך זה קשה לפירוש הקונטרס ר"ל כה"ה דשייך קנס גבי מוכר לפירוש הקונטרס ע"מ במאי דקאמר הש"ס היבא דאיבא חיסורא קניסין זה לא ניחא דהא אדרבה חיסור גבי לוקח שההמה נחפסת בקדושת מעשר ומסיימו חבל לפי' ריב"א ניחא ר"ל בזה דמפרש ריב"א שהמעות קדושים ביד המוכר ניחא ר"ל מאי דמסיק היכי דאיבא חיסורא קניסין אבל מנד אחר הוא דוחק דאין זה חסור לקנס אדרבה וזוהו הוא לו ועל זה כתבו התוספות דהכל ניחא לפי' ריב"א דע"כ קשה לך לעיל דקאמרי הגמרא דקניסין ללוקח מאי קנס הוה וע"כ נרמין אנו לומר דלוקח לקח ביוקר דרך משל בזה שחינו טוה כאן חלא המעות זהו' כמוד' שהוא מודיע למוכר שהוא מטות מעשר ונתן לו עשרה וכו' אדעתא שהוא יעלה לירושלים והוא קונה בזה לאכול כאן או בזה טעם ועוד על ד"ה בגי' המורה לאכול לירושלים תמורת המעשר ולא לנות לאכול חוץ לירושלים או בזה טעם והקניסו לבטל המקח ויש לו הפסד גם למוכר משום שהוא מוכר ביוקר ועכשיו כשיחזירו לו בהמתו אינו טוה כי אם חמשה וכו' והוא מחזיר עשרה זה אף שיוכל להיות סכר וקילל להעלות לירושלים מ"מ נעשה חיסור על ידו ואיטורי' גבי' קניסין למוכר וד' ק :

והשתא

לפי סוגיא דשמעתין או דקניסין למוכר או ללוקח מטעם קנס שהמוכר יכפל כי יספס מוכר אינו יודע דהו' יאכל חוץ לירושלים בתורת חולין א"כ ח"ך כתבו התוספות בפרק ג' לולב הגזול על פלוגתא דר"מ וחכמים דחייב אינו מתחלק מ' ר'י שס' שקיבה בפירוש להעלות בזה לירושלים והמעות נתחללו ביד המוכר והם חולין גמורי' וא"כ לתם קניסו למוכר לחזור הדמים ולקבל הבהמה שנתקדשה בקדושת מעשר לאכול בתורת חולין חלא ע"כ התם נמי כפ"ל שלא יעשה הלוקח חיסור וישה מעשרותיו ביטלו המקח וקניסו לגניהם דהמוכר יאכל הבהמה בתורת מעשר לירושלים והלוקח יעלה המעות לירושלים כדברי רש"ל כיון שהגורו עכ"פ לבטל המקח בשביל הלוקח ודבר זה אי אפשר סביר נחפסה הבהמה בקדושת מעשר אם לא שגם המוכר יאכל בהמתו בתורת מעשר וד' ק :

דף נ"ז גמרא

עוד דמיא מיד' דהוי אקדשים דמחיים חיסורא כו' לכאורה תמוה דהא לריש לקיש דמקיש חכמיה מכתוב להכפר לעגלה ערופה ועגלה ערופה חסורה לאחר שחיטה וי"ל דהא אמרינן אין לך דבר שנפסה מנתו ומועלין בו ולא ילפינן מעגלה ערופה דכתיב מיטוט' הערופה זו ולא אחרת וס' ד' איתא אף דילפינן מיני' לאסור מחיים כקדש' ה"כ היכי דמתעבינן קדש' דאין מועלין לאחר שנעשה מנותן ריבא לחלוין ה"כ למעט גם כפור שחיסה קמ"ל זה אשר לא תאכלו לאסור השחטה וק"ל :

חידושי קדושין פרק ג

כ

גט משני ולרב יהודה אינו נרובה גט דאין הדבר מכריחו לומר דלרב יהודה הוה ספק וק"ל :

ובזה

מתוך מה שמקשין העולם למה לא פריך הכי מיתבי קודם נריכות'ה'ם מסוס דכתבו התוספ' דר' האכל לכ"ע תנאה הו' וז' ת' מאי מקשה לרב יהודה כו' ות"ק סבר כר' יהודה דלמר לכשתתן ולא הו' גט ותירונו וי"ל דמשתע ליה הלשון לא נמנה זקוקה ליבוס ולרב יהודה מגורשת מספק כו' א"כ בל"ו היתו אומר קוסיות התוספות למירון על קוסיות המקשה אבל הסתא דעביד נריכות' רק לרב הונא ולא לרב יהודה ונריכו' אנו לומר משום דעביד נריכות' דאינטרכו ליפלוגי תרי זימנ' ולכן סני בחד נריכות' לרב הונא וקשה לעביד נריכות' בחד ניסא לרב הונא וינמא אי אשמועינן כחידך ה"א בהא קאמר ר"י אבל בחידך דאיכא גז מעליות' מודה לרב הונא וע"כ נריכו' אנו לומר דאשמועינן חידוש דאיכא ע"כ גז מעליות' גבי נירושין דלא כסיפא ליה למילתא והו' ספק והכריח סברא וז' מלא עביד איכא בנייהו שפסטה וד' ע"מ דס"ל לה"ס שגס לר"י הו' ספק מגורשת ונריכה גט א"כ פריך שפיר מיתבי דליכא למימר קוסיות התוספת למירון דהא עיקר קוסיותו מדקתני זקוקה ליבוס ולר"י מגורשת מספק ואסור ליבוימו ודוק :

ומה

שכתבו התוספ' דהא אפילו לר"י נריכה גט מספק בדאמרין כפ' מי שחחו לכשתתן דמגורשת ואינו מגורשת עד שתתן וכת' מהרש"א דמהרש"ל הגיה בדברי' סוכ"ל והא דקאמרין כפ' מי שחחו לכשתתן ע"ס והגהתו לא הבנתי דמאי חולמי ליהוה היא דפרק מי שחחו לפרושי בה מססוגיא דשמעתן דהיא היא עב"ל ולי נראה דדברי מהרש"ל ברירין בטעמן וראיתי שהגד אריותא נתקשו בהבנות דברי התוספות כפ' מי שחחו דף ע"ד ר"ע כד' ה' אדמפילגי יעוין שם בדברי מהרש"א ומהרש"א ואני מתירא להכניס ראשי בין שני הר' גדולי' אבל תורה היא וללמוד אני גריך שלפי עניות דעתי דברי התוספות ברירין לאחר שנתקדק בדברי' דמתחילה כתבו פתח דאין ענין זה לזה דאפילו הו' אמרי רבנן בעל מנת גט ואינו גט דילמא במהיום הו' מודו דהו' גט גמור דתנאה הו' או שמה לא הו' גט כלל דחזקה הו' עב"ל - והנה הריטב"א הקשה גמי קוסיות התוספות וכתב אלא ודאי ש"מ דלרבנן בע"מ כמי גט ואינו גט דומי' דמהיום ולאחר מיתה ומשום דשייכי בעיקר דיכא אע"כ דלא שייכא בטעמי' אמרינן דלדמיפלגי רבנן בהא ליפלגי בהא דכתרוויהו אמרי גט ואינו גט עב"ל וע"כ לא ניחא ליה בפירוש זה דע"כ סבירי להוכיח דלא שייכא בטעמא אע"כ דשייכי בעיקר דינא דגט ואינו גט לא פריך המקשה מידי וליפלוגי בע"מ דאף אם היינו אומרים בע"מ גט ואינו גט דילמא במהיום הו' מודו דהו' גט או שמה לא הו' גט וא"כ איך כתבו כתיובס ואין סברא לומר כלל דלר' יהודה עד שיתודאי לא הו' גט אע"כ דמהיום ולאחר מיתה מספקא ליה א"כ הו' איפכא מר' יוחנן וקשה לי מאי איפכא מרבי יוחנן דהא לפי קוסיות' לא שייכי בטעמי' כלל להדרי ומנינו למימר דסבירי ליה לר' יוחנן בע"מ כ"ע מודו דהו' כמעכשו והו' תנאי אבל במהו' דף דחשיב כמעכשו מ"י ו"ל דהו' חזרה ורב יהודה סבירי ליה בע"מ גמי פלגי ומספקא להו' מי ע"מ הו' מעכשו וחי לא ופלגי גמי במהיום דאף דמהיום הו' ודאי מעכשו מ"מ דילמא חזרה הו' ואין ענין זה לזה כלל :

ונראה

דכוונת התוספות כך הוא דמתחילה ס"ד דמספקא ליה לענין דיכא אי ע"מ הו' מעכשו ולזה אין ענין כלל למהיום ולאחר מיתה וא"כ כתבו התוספות דמספקא ליה לר' דמספק' ליה בדעתו אי דעתו הו' כמעכשו או לא מחתריעות' וכו' ויהי' טעמי' שזה לענין היום ולאחר מיתה וזה יתישב ג"כ קוסיות העולם למה פריך המקשה לר' יהוד' אדמפילגי במהיום ולאחר מיתה ליפלוגי בע"מ ולא פריך לבני בכל דאמר גמי דפלגי רבנן על רבי בעל מנת ליפלוגי בע"מ אלא נראה ברור דאיכא למימר דפלגי רבנן בע"מ דלרבי הו' ודאי לשון מעכשו ולרבנן בודאי לא הו' מעכשו ואיכא למימר דלרבנן מספקא להו לענין דין אי הו' מעכשו או לא ואיכא למימר דתרי לישי' משמע משמע מעכשו ומשמע כסיקיים התנאי כמו שאתרו בנמ"ל כפ' מי שחחו בהא' מאי תרי לישי' משמע כו' ולעיל דף ק"א ע"כ אמרינן דפלגי רב' ושמואל פלוגתא דהכי תנאי מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כו' גט וקאמר שם

כסבירי ליה לתנא דמתניתן כיון דלקרובה קא חמי הו' האו על מנת מעכשו אבל בניטין דלרחוק' קא חמי הו' לישי' דעל מנת מעת וזמן סיקיים התנאי והנריכות' לא קאי אלא על הכך אמוראי' דפלגי גבי ניטין וגבי קדושין למה ליה לאיפלוגי בתרווחו ולכך כיון דאינטרך בתרווייהו לאשמועינן דפלגי רב הונא א"כ תו לא נריך לעשות נריכות' לר' יהודה וק"ל :

אך

זה קשיא לפי זה למה אינטרך לעשות שני נריכות' לרב הונא הא בחד הו' סני וכך הו' ליה למימר או אשמועינן גבי קדושין ה"א בהא קאמר רב הונא משום דלקרובי קאי אחי אבל גבי ניטין לרחוק' קא חמי אימא מודה ליה לרבי יהודה ואי אשמועינן גבי ניטין ה"א בהא קאמר ר' יהודה אבל גבי קדושין אימא מודה לרב הונא בשלמא בל"ו היתו אומר דהנריכות' קאי על מרתי מתניתן דקדושין ודגיטין א"כ הוכרח לומר דים גז מעליותא גבי נירושין משום דלא כסיפ' ליה מילתא למתבע דאם לא כן לאשמועינן דעל מנת הו' מעכשו גבי נירושין כש"כ גבי קדושין דהא לכל חד וחד או משמע על מנת הו' מעכשו או לא א"כ לכל חד ליכא פלוגתא במתניתן ולכן אינטרך לומר דים ג"כ גז מעליותא בניטין דלא כסיפא אבל לפי דברינו דהאי נריכותא קאי על פלוגתא דאמוראי' א"כ קשה שפיר לעבד נריכה בחד גוונא ולמה מהדר' לאשכוחי נד מעליותא גבי נירושין :

ונראה

לומר דאשמועינן חידוש דין דהא בכל מתניתן לא שמעינן לר' יהודה מעת נתינת פרוטה של קדושין עד ליום התנאי אם הו' קדושי' ספק למפרע או לאו וא"כ אי הו' עביד נריכותא רק מנד מעליותא דקדושין דלקרובי קא חמי אבל נירושין דלרחוקי קא חמי ה"א בנירושין פלגי דבי יהודה וסבירי ליה דאין ספק בנירושין כלל למפרע משום דלרחוקי קא חמי אבל בקדושין דלקרובי קא חמי נהי פלגי אדרב הונא וסבר לכשתן היינו דאינו קדושין כביור מומן נתינת הפרוסה אבל ל"ל דס"ל דהו' קדושין מספק משום דלית' נד ריעותא כמו גבי נירושין ומספק' ליה דילמא מעכשו הוא ולכך אשמועינן דאיכא נד ריעותא ג"כ גבי קדושין משום דכסיפא לה מיתבע וא"כ בכל חד איכא נד מעליותא ונד ריעותא ובי היכי בקדושין הו' ספק ה"כ בנירושין אך הא קשיא מנ"ל לומר כן דילמא האמת כן הוא ומי הכריח לעשות נריכותא בתרי גוונא הו' לי למימר רק בחד גוונא ולומר ואי אשמועינן גבי נירושין ה"א בהא קאמר ר' יהודה ובקדושין מודה לרב הונא דמוקדת מעכשו ולכך אינטרך לאפלוגי בקדושין ולעולם דס"ל בנירושין דלא הו' גט כלל עד סיקיים התנאי ובקדושין הו' ספק ונריכו' אנו לומר דהכריח' כן מנה קוסיות התוספות מדקאמר ה"ס איכא בנייהו שנתקדק גט ולא קאמר איכא בנייהו דפשטה ידה וקיבלה דקדושין וע"כ נריכו' אנו לומר דלר"י גמי נריכה גט מספק כמו שתיירו התוספות כאן וע"כ מוכרחים אנו לומר דאיכא גמי נד מעליותא גבי נירושין דלא כסיפא ל' למיתבע א"כ כיון דמוכרחים אנו לומר דבר זה א"כ שפיר ניחא ליה למימר נריכות' אפילו לרב הונא בתרי גוונא :

ולפי

ניחא דהוכרחו לומר בעלי התוספות דלא רנה לומר איכא בנייהו שפסטה משום דאף לר"י הו' ספק ונריכה גט דאם לא כן אלא דהו' גמי למימר חילוק זה א"כ הדנה כל הקוסיות לרובתא למה לא עביד כסוגיא זו נריכותא אליבא דר"י כמו גבי ניטין דאין לומר דהכי קא עביד נריכותא על אמוראי' גופי' דאינטרכו לאפלוגי בשני מקומות א"כ קשה לעבד נריכה רק בחד גופא דאינטרך בגט לאשמועינן לרב הונא ובנירושין אינטרך לאשמועינן אליבא דר' יהודה וליכא למימר דאשמועינן חידוש דין דאיכ' נד מעליותא גבי גט כמו דאיכ' נד מעליותא גבי קדושין וכי היכי בקדושין הו' ספק ה"כ בנירושין וקשה מי הכריחו לכך דילמא האמת כן הוא דלרב יהודה הו' גט ודאי אינו גט עד שעת יקיים התנאי ובקדושין הו' ספק וע"כ נריכו' אנו לומר דא"כ לעבד האי חילוקא דאיכא בנייהו אלא ע"כ דגם לרב יהודה נריכה גט מספק משום דאיכא נד מעליותא דלא כסיפ' למתבע א"כ מוכרחים אנו לומר כסוגי' דקדושין דלא מניו לשנוי האי איכ' בנייהו שפסטה ידה וקיבלה קדושין אבל בניטין אין אנו עוקרמים לומר תירונו' אלו דהא דהתם קאי נריכותא אמתניתן גופי' א"כ כתבו שפיר התוספות דהו' מני לשנוי גבי גט האי איכא בנייהו שפסטה ידה וקיבלה קדושין דלרב הונא נריכה

הירושי קדושין פרק ג

וגריבא אי אמר רב הלכה כרבנן הוי אמינא התם לרחוקה קא
 אמי ופי' רס"י שקשה בעיניו לרחקה ולגרסה להני הדר ביה
 ממעכשיו אבל הכא לרקובה קא אמי אימא מודה ליה לשמואל
 דתנאה הוי ואי אמר שמואל הלכה כרבי הוי אמינא התם דאין
 גט לאחר מיתה ופי' רס"י התם הוא דאמר תנאה הוי ולא
 חורה דאדם יודע דאין גט לאחר מיתה ומידי דבדי לא עביד אינש
 דאמר עכ"ל הכי לרבנן במהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט משום
 דמסקא' לכו דילמא הדר מדעתו סרבה לגרש מעכשיו משום
 דלרחוק' קא אמי ורבי סבירי ליה כיון דאיכא גז מעליותא גז
 ריעותא וזדאין גט לאחר מיתה הסתמא דעתו היה לגרש מיד
 ולא הוי חזרה ומיכיו למימר כעל מנת נמי לרבי הוי ודאי ליטני
 דמעכשיו אף שיש ריעותא לרחוק' מ"מ איכא גז מעליות' דלא
 כסוף ליה למתבע ולכן סבר רבי דעל מנת הוי מעכשיו אבל
 לרבנן כיון דאיכא גז ריעותא לרחוק' י"ל דלא היה בדעתו
 לגרש מעכשיו ולכן נמי הוי גט ואינו גט :

ובזה

ובזה דברי התוספות על ברוין בס"ד בניטין
 דכתבו מתחילה כד"ה איכא בנייהו גבי גט נמי
 הוי נמי למימר נמי שפסטה ידה ועלה בדעתם לרבי יהודה על
 מנת לא הוי לשון מעכשיו בודאי והקשו שפיר בתמי' איך קאמר
 אדמפלגי במהיום כו' הא אין ענין זה לזה כלום דאפילו הוי
 אמי רבנן בעל מנת גט ואינו גט ר"ל דמסקא' לכו בדין אי
 ליטני דע"מ הוי מעכשיו אולא דילמא במהיום הוי מודו דהוי
 גט גמור או שאלא לא הוי גט כלל דחורה הוי וא"כ אין ענין זה
 לזה ולפי' אין כאן מקום לומר דא"כ מתניתן דקמי' במהיום
 ולאחר מיתה גט ואינו גט אמאן תרמי' דנוכל לומר דתנא דמתניתן
 סתם לן אף אליבא דרבנן דמסקא' לכו אי הוי חורה אולא הוי
 חורה אבל מ"מ קוסיות תמייה התוספות במקומו עומד דכ"פ
 מפלוגתא דע"מ אינו יכול לירש במהיום ולאחר מיתה דהוי גט
 ואינו גט ד"ל דהוי גט וי"ל דלא הוי גט דהוי חורה וא"כ איך
 פריך המקשה אדמיפלגי במהיום וליפלגי בע"מ דהא אין ענין
 זה לזה כדעתו נהי דמתניתן נוכח לומר דמסקא' לכו אימא
 אי חורה מ"מ מהך פלוגתא אי הי' פליגי בע"מ לא הוי שתיקין
 במהיום ותירבו התוספות לרבי יהודה מספקא ליה בע"מ אי
 כמעכשיו דמי ר"ל איך היה כוונתו אינימא מחמת גז מעליותא
 דלא כספי' ל' למתבע כוונתו מעכשיו או מחמת ריעות' לרחוק'
 לא הוי מעכשיו ולכן הוי גט ואינו גט ור' יוחנן סבירי ל' דלא פליגי
 בעל מנת משום דחלמי ליה הך גז מעליות' דלא כסיפא ליה
 ואמרי' דעתו ה' מסתמא לגרש מעכשיו ופליגי במהיום ולאחר
 מיתה דמסקא' לכו אי חורה הוי מחמת ריעות' לרחוקה או לא
 משום גז מעליות' דאין גט לאחר מיתה הוי ספק ורב יהודה
 סבר דפליגי נמי בע"מ ומסקא' לן בדעתו אי הוי גט מעכשיו
 מחמת גז מעליות' או לא הוי מעכשיו מחמת גז ריעות' לרחוקה
 וא"כ פריך שפיר אדמיפלגי במהיום לדפליגי בע"מ ואנא אמרי'
 מה בע"מ ס"ל לר' יוחנן דאף רבנן מודו דהוי מעכשיו ולא
 חב' ריעותא' כלל לומר דלא נתכוון לגרש מעכשיו מחמת גז
 מעליותא דאיכא דלא כסיפ' ליה למיתבע וא"כ לר' יהודה דס"ל
 דאף בע"מ מספקא ליה מחמת ריעותא לרחוקה והוי גט
 ואינו ק"ו במהיום דלא חשיב גז מעליות' לר' כמו גז
 מעליותא דעל מנת דפשיט' ניחא דלרבנן הוי גט ואינו גט
 ובודאי השתא ליכא למימר כמו שעלה בדעת התוספות מתחילה
 ד"ל לרבנן במהיום ולאחר מיתה הוי גט זה אי אפשר דהא ס"ל
 איכא הך ריעות' לרחוקה כמו גבי בע"מ ובי הכי בע"מ ס"ל
 לרבנן דהך ריעות' לרחוקה ר"ל דלא נתכוון לגרש מיד ה"כ
 מהך טעמא ס"ל דנתחרט אלא עדיין יש לבעל דין לחלק ולומר
 דילמא במהיום ולאחר מיתה לא הוי גט כלל ולכן כתבו שפיר
 דא"כ מתניתן דקמי' במהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט אמאן
 תרמי' דהא לר' יהודה דסבירי ליה במתניתן ותתן אבל למפרע
 מוספק מנת הך ריעות' לרחוקה ולרבי לא חשיב הך ריעותא
 כלל וסבירי הך בניור דהוי מעכשיו וא"כ במהיום דאיכא נמי
 הך ריעותא ור' יוחנן לא גריע בהאי מילתא הך גריעות' לרחוק'
 לרבי פשיט' דהוי גט ואי סבירי ליה לרבנן דלא הוי גט א"כ
 מתניתן דלא כתאן כיון דדמי כטעמא דאתרינן דעתא א"כ כי
 היכי דמסקא' לרבנן בדעתו איך נתכוון מנד ריעות' לרחוקה
 ומנד מעליות' דלא כסיפ' ל' מילת' מסתמא אמי' מתניתן כרבנן
 דמסקא' לכו נמי בהם במהיום ולאחר מיתה כיון דלרחוקה קא

אמי או ניחא כיון דאין גט לאחר מיתה לא הדר ביה ובתבו ספיר
 דאי ס"ד לרבי יהודה בעל מנת בודאי לאו מעכשיו דמי מחמת
 ריעותא לרחוקה אע"ג דבמהיום ולאחר מיתה מספקא ל' א"כ
 הוי איפכא מר' יוחנן י"ל דהוי סברות הפכות דלר' יוחנן בע"מ
 אינו מגרש ריעות' לרחוקה לומר דלאו מעכשיו נתכוון ובמהיום
 ולאחר מיתה מספקא ליה מנת הך ריעותא ור' יהודה סבר איפכ'
 דהך ריעותא לרחוקה מגרש לממרי ליטני דע"מ דלאו מעכשיו
 הוא ובמהיום לאחר מיתה אינו מגרש כל כך אלא מספקא ליה
 ולפי' מיושב קוסיות מהרש"ל ומהרש"א יעויין בהם ודוק בדברי :

ולפי'

ניחא דלא פריך הש"ס אלא לרבי יהודה דסבר
 בע"מ נמי פליגי ליפלוגי בע"מ דע"כ לרבי יהודה
 דסבר דהנך תרמי' מתניתן דניטין ודקדושין פי' ע"מ מעכשיו
 הוא וקשה תרמי' למה ליוע"כ כריכין אנו לומר נריכות' דהש"ס
 דאיכא ריעותא בניטין לרחוקה קאמי ובמהיום ולאחר מיתה
 איכא נמי הך ריעותא ומסקא' לן איך היה כוונתו פריך שפיר
 אדפליגי במהיום ליפלוגי בע"מ כיון דשויס בטעמי' ובדינא ובע"מ
 נילוף ק"ו לרבנן במהיום דהוי גט ואינו גט משא"כ לבני ככל
 י"ל דמסקא' ליה לרבנן בדין אי ע"מ הוי מעכשיו או לא א"כ
 אין ענין זה לזה למיהו ולאחר מיתה ד"ל דהוי גט או הוי חורה
 ובה ניחא דלא הקשו התוספות בדקדושין תימה זו משום דכבר
 הכריחו מסוגיא זו דלרבי יהודה הוי ספיקא משום ריעותא
 לרחוקה א"כ אין מקום לקושטא זו אבל התם כתבו התוספות
 תחילה דהוי מני ליטניו איכא בנייהו שפסטה ידה וקיבלה קדושין
 משמע לכו לרבי יהודה לא הוי גט דע"מ לאו מעכשיו דמי הקשו
 שפיר תימ' מאי פריך אדמפלגי הלוא אין ענין זה לזה ובה ניחא
 נמי נהו' מהרש"ל בדברי התוספות והא דאמר בפרק מי שאלו
 ואף בלא הגה נוכח לומר כפירושו דעיקר ראייתם כפי' מי שאלו
 מוכרחים אנו לומר לכשתתן דמגורשת ואינו מגורשת הרישא
 דקמי' מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט וע"כ מתניתן אומן
 תרמייהו כמו שכתבו התוספות סס וע"כ דשויס לענין דדין וגט
 הטעמי' משום דלרחוקה קא אמי וגם מנד מעליות' הוי גט ואינו
 גט וה"ה בע"מ ולכן ניחא לכו להביא ראי' מפ' מי שאלו ולא מהך
 דשמעתין וק"ל :

דף ס"א ע"א

כתב מהרש"ל בשם תוספות ישנים
 ד"ה שאלמלא כן יש במשמע אף
 בארן כנענן כו' פי' רש"י שיה' קנין זה ואין נראה לר"ת אלא
 דהכי פירוש לא מבעי' כו' יש לדקדק למה באמת אינו נראה לר"ת
 פי' רש"י משום דאיכא למידק הא דלפי האמת אינו שרך ארן כנענן
 לר"ת משום דס"ד דבארן כנענן כלל וכלל לא שהרי לא סייעו
 לכבושם א"כ הוי ליה למימר איפכא שאלמלא כן יש במשמע
 שאפילו ארן גלעד לא ירשו לא מבעי' ארן כנענן שלא סייעו לכבושם
 אלא אפילו ארן גלעד סייעו לא ירשו ולכן פירשו התוספות
 לא מבעי' בארן גלעד לא ינחלו שהיה להם יפיו כח בארן גלעד
 אם יעברו כו' ואף שלפי' התוספות מוכרחים אנו לומר דאינו שרך
 בארן כנענן דס"ד יעשו כמו שסלקו עמאן מחלוקת בארן כנענן
 א"כ יקשה ג"כ לדידהו אמאי לא קאמר איפכא דיש במשמע אפילו
 בארן גלעד לא ירשו דלא מבעי' בארן כנענן כיון שסלקו עמאן
 אלא אפילו בארן גלעד שלא סלקו נמי לא יטלו דר"ב קאמר
 אלא אם היה כתיב אם יעברו בני גז היתי לומר מכלל דבריו
 שיפה כחם בארן גלעד לא מבעי' כמה שיפה כחם אם יעברו לא
 יטלו אלא אף כמה שלא יפה כחם אם יעברו דהיינו ארן כנענן
 נמי לא יטלו ואף שאוכרח לומר אח"כ דאינו שרך בארן כנענן
 שלא ניחא סברא הפוכה דיותר מסתבר שלא יטלו חלק בארן כנענן
 משום שסלקו עמאן מ"מ מדברי הן שלו אי לא כפלי' ה"ה מסתבר'
 לומר מכלל הן לאו ויותר מסתבר כמה שיפה כחם לפי דבריו שלא
 יטלו אבל לא כמה שלא יפיו כחם וקאמר שפיר אף בארן כנענן
 לא יטלו אבל לפי' רש"י משום שהיה קנין זה זה לא נלמד מדברי
 משה אם יעברו אלא מדבריהן שדיברו תחילה שאינם רוגים חלק
 בארן כנענן א"כ הוי ליה למימר איפכא שיש במשמע שאפילו
 בארן גלעד לא ירשו דלא מבעי' בארן כנענן לא יטלו שלא הלכו
 לכבושם אלא אפילו בארן גלעד סייעו לכבושם לא יטלו ולכן לא
 גרסא לר"ת וע"כ פי' כנענן אחר שמדברי משה כמה שיפה
 כחם היתי אומר אפילו בארן כנענן
 לא ינחלו וק"ל :

ע"כ תניא

חידושי קדושי פרק ג כא

ע"ב

תניא אמר ר"ח בן במילאיל משל למה הדבר דומה
 כו' איכא למידק למה הוטרך לזה המשל ועוד
 דפרך הש"ס הא לא דמי משל למתניתין כו' לא קשיא כו' ר"ח
 לבתר דנימא ליה ר"מ ונחוו ויש לדקדק הא אף לבתר דאמר ר"ח
 ונחוו אנטרך לר"ח ב"ג ונחוו בתוככם לארץ גלעד וארץ כנען
 לארץ אנטרך איכא חזקתך לכפול אף לארץ גלעד ובמשל לא הוטרך
 לכפול אלא לשאר נכסים אבל באותו עדה נוטל חלקי כפי
 המניע לו אף שלא היה מקיים תנאו ועוד יש לדקדק למה נקט
 בלישני ופלוגי כפי יתן מאתיים וזו וירש עדה פלוני נקט תנאי
 תחילה הא לרבי התוספות לעיל כד"ה כל תנאי פליג רחב"ג
 אכולהו וס"ל דלא בעינן תנאי קודם למעשה הוי ליה למימר
 ופלוגי כפי יתן וירש עדה פלוני ויתן מאתיים וזו ונראה לי לומר
 דר"ח אשמועינן חידושי דין תנאי דאמר משל למה הדבר דומה
 לאשמועינן כפי רש"י דכאמת נריך תנאי קודם למעשה דהא
 באמת סברא מבחון דמכלל הן נשמע לאו ואם אדם מכטיח ליתן
 מחנה כתנאי שיתן לו חיזה דבר כנגד מתנתו סברא מבחון אם
 אינו מקיים תנאי גם מתנתו בטלה ור' מאיר אומר שאין הסברא
 כן מדאיטרך התורה לכפול תנאים ש"מ דאי לא כפליה הוי
 מתנת תנאי מחנה אף אם לא קיימו התנאי זה חידוש גדול ויש
 עוד סברא מבחון דאם יש לי חלק בכל נכסים ואני מבטיח ליתן
 מתנה כדי שיתנו לי חלקי במקום אחד הסברא אם אין אני מקיים
 תנאו שאין אני תפסיד חלקי כמו שהיה לי וכות מקדם ולא היתה
 התורה נריכה לכתוב כלל ונחוו בתוככם בארץ כנען וכלמד תזה
 היפוך הסברא מבחון דאי לאו כפליה ה"א לקנוס שלא יטול
 כלל לא בשדה שכר ולא בשדות אחרים שהיה לו וכות מקודם
 ופליג רחב"ג אר"מ דיליף תכפילה דתמה דאפילו אם אינו מקיים
 תנאי יהיה לו יפוי כח במתנה זה הוא נגד הסברא מאוד שהכל
 יודעים שכוונת הכותן היה בשביל התנאי וסברא יותר לומר
 דבשביל זה הוטרך הדבר לאמר כו' שגדע שאלמלא כן יש במשמע
 שאפילו בארץ כנען לא ינחלו וק"ו בארץ גלעד ואי לא הופפל
 ה"א דסברא מבחון שהיה לו יפוי כח כמו בתחילה קודם שהבטיח
 התנאי לא יגרע כחן עכשו ולכך נריך הדבר לאמר כו' שגדע
 שאלמלא כן יש במשמע שאפילו בארץ כנען לא ינחלו וניחא לי
 לומר דליפני מדאיטרך לקיים המתנה אף שמבטל התנאי אף על
 סברת ר"ח בן במילאיל סוערת חיזה קושא דהא התוספות נד"ה
 אי לא כתב ארץ כנען כתבו בשם תוספות ושינוי ועוד דאינו
 דומילתמשל דמייתי וכל זה לפי רש"י אבל לפי התוספות דומה
 למשל כמו דס"ד שלא יטול בארץ כנען משום שהוקנה לשאר
 שטחים והוי כמי שסלקו עמנו ה"ג במשל כיון שסליק האב לבנו
 נאמר נכסיו הוי אחינא אם אינו מקיים התנאי לא יטול כלל
 שאר נכסיו אבל בשדה שהתנה ליתן מאתיים וזו לא סילק החס
 לפי סברת אל לפי רש"י אינו דומה למשל בשלמא כמו
 איטרך לכפול דס"ד שלא יטול בארץ כנען שלא שיעו לכוכשו
 אבל נכסיו אב יש לומר אף בלא כפולו יטול נכסיו דתני קנס
 סידך הכי ור"ח כיקשה לר"ח ב"ג בשלמא לר"ח ניחא דאף דאנו
 לומדי היסוד הסברא מבחון ר"ל דהסברא מבחון שהמתנה בטילה
 ובתנאי נמי רחמני שהמתנה בטילה איטרך ללמוד ממנו שאין
 הסברא כן אלא היכי דלא כפלי לתנאי המתנה קיימות ובפסקא
 מניא לכל דיני ממוני ודיני תנאי בניטין לר"ח ב"ג אם הסברא
 מבחון שלא יקנוס אותו ונס כתבה התורה שלא לקנוס אותו לומר
 קשה ליסתוק מיניה וממילא ידעינן שלא לקנוס אותו ואל לומר
 ללמוד מדאיטרך לתכתוב מכלל דסברא מבחון דלקנוס אותו
 לחיזה נריך כריכין אנו לומר דבר זה הא אינו דומה למשל ולכך
 בא רחב"ג ואומר משל למה הדבר דומה דכאמת שדן שלמשה
 דומה למשל כפי התוספות וא"כ איטרך לתכתוב כדי לידע
 שהסברא מבחון דלקנוס אותו ונפני שכר סילקו כחם מארץ
 כנען וא"כ ה"ג במשל דאי לא דכתבה רחמני ה"א דאף אם לא
 היה כופל היה נוטל הבן בשאר נכסיו ואיטרך לתכתוב שהסברא
 מבחון שלא יטול בשאר נכסיו כיון דסלקא אביו כלל כפילה :

ולפי

לפינן אף לרחב"ג מדברי משה חידוש דין ולפ"ו
 נראי דברי רש"י שפי' שר"ח ב"ג לא פליג אנתאי
 קודם למעשה וכן קודם ללאו דל"כ הא אף לר"ח ב"ג הוי למה
 לומר תתנו אשיעברו וליכא למימר כפי התוספות דלא ניחא

לכו פי' רש"י אלא דפליג אכולהו וע"כ מוכרחים אנו לומר דלא
 ניחא לכו דייק שלרש"י לר"ח ב"ג משום בשלמא לר"ח ילפינן
 מדר' דייניס מדברי משה א"כ ילפינן נמי בשלמא לר"ח ילפינן
 שדקדוקים תנאי קודם למעשה ש"מ דבעינן בכל מקום נמי תנאי
 קודם למעשה והן קודם ללאו אבל מדברי ר"ח לא ילפינן שום
 דין אלא דהוכרח משה לומר ולפרש דינס דירשו בארץ גלעד
 ובארץ כנען ואין אנו לומדים דין אחר א"כ כל הדינים אין אנו
 לומדי מדבריו דלא הראה לנו שום רמז ללמוד ממנו שום דין
 וכן הוא במהרש"א וכל זה אי אין היינו לומדים דין מדברי ר"ח
 ב"ג אבל לפי דברי רבנא שחמר ר"ח ב"ג משל למה הדבר דומה
 אנו לומדים דין גדול א"כ ספיר נוכל למילף מדברי משה שדקדוקים
 תנאי קודם למעשה דבעינן בכל מקום תנאי קודם למעשה לכך
 הכנים ר"ח ב"ג בדבריו במשל למה הדבר דומה שחמר פלוני בני
 יתן מאתיים וזו ויטול עדה פלוני הקדים התנאי קודם למעשה :

ובזה

בבין כמה שפירק לו הטרנן לא קשיא הא מקמי
 דנימא ליה ר"מ ונחוו הא לבתר דנימא ליה
 ר"מ ונחוו ר"ל לבתר דאמר ר"מ ונחוו וע"כ איטרך ארץ כנען
 דס"ד דלא יטול דנעשו כמי שסילקו א"כ י"ל דהסברא מבחון
 דמי שיש לו חלק בשדה אחת ואמר לו כביתן ומתה שיזכה בכל
 השדה אם אינו מקיים תנאי שלא הפסיד חלקו ובתוכס בארץ
 כנען איטרך שלא למעט ארץ כנען מפני שסילקו אבל הסברא
 מבחון הוא כמה שלא סילקו אינו מפסיד ולא איטרך ונחוו
 בתוככם בארץ כנען בשביל שסילקו עמנו מארץ כנען ומניא
 דליפני במשל שסילק אביו כמו מנשי שדות דאם לא נפל לא היה
 כ טל מאותן שני שדות אם לא קיים תנאי אבל באותו עדה שנתן
 לו ע"כ תנאי שיתן שני מאתיים וזו אם לא היה מקיים התנאי חלקו
 לא יפסיד ולא קשה דליכתוב בארץ כנען לכד כבי הקשו התוספות
 ופירשו דס"ד ובארץ גלעד שנתפיה כחם כה יקנסו והתם סידך
 וה מפני שנקשו יפוי כח זה אבל במשל הבן השלישי לא ביקש
 זה א"כ אינו נריך לכפול כי מהי תימי הפסיד חלק שלו כמה
 שלא סילקו אביו והכפילה נריך למה שסילקו אביו דס"ד דלא
 יטול כמו שגריך כפל בארץ כנען דע"כ אי לא כפלה לא ה"ו נוטלי
 משום שסילקו עמנו ה"ג במשל בן לפי' התוספות ודו"ק :

דף סב ע"א תוספי ד"ה הנקי כתיב ע"י

בהקדמ' ט"ז ל"ד
 מה שהקשה על זה וע"י בתשובת חכם נבי ס' קל"ו וע"י בספר
 חידושי מהר"ו ר"ן כמה שכתבו ליטב תמיהתו ודבריו ברירין
 שאין נימננס :

דף סז ע"א גמרא

אל"ה זכללל הוא הרי
 גרבו' יש לדקדק מאי
 פרך מר"י על כללל דמתניתין דילמא מתניתין ר' יהודה דסבירי
 ליה גר לא ישא ממונת ויש קדושין ויש עבירה יש לומר דס"ד
 דמתניתין לא אפי כר' יהודה משום דר' יהודה כד"ע סבירי ליה
 דאין קדושין תופסין בחיובו לאוין כדאיתא בפ"ד מיתות וע"כ
 סבירי ליה דתני כר' יוסי ופרך ספיר וכללל הוא ומנשי מוסברת
 כו' מתניתין ר' יהודה ר' פי' תנא דמתניתין בהא כר' סבירי ליומיהו
 מתניתין לאור ר' יהודה' תמס דר' יהודה כד"ע סבירי ליה וכן פי' חידושו
 רשב"א וריטב"א ובהו יש ליטב קושיות התוספות כד"ה מתניתין ר"י
 היא הקשה הר"י מקוני לר"י נמי איכא למ פרך כו' דמדה בפסולי
 קהל כו' וי"ל דתנא דמתניתין סבירי ליה בהא כר' דקהל גריס
 איקרי קהל ואפילו פסולי קהל איקרי קהל וקרינן בהולא יבוא ממוז
 בקהל דהא טעמא דר"י דיליף בקף ע"ג מדכתוב נכסיו חוקה
 אחת לכס ולגר הגר וס"ל לתנא דמתניתין דאף הגר שפסול לבוא
 בקהל איקרי קהל בפני עמנו ואף שר"י מחלק מנד הסברא אבל
 תנא דמתניתין לא מחלק כלל כי היכי דלא מנינו חילוק בנכס'
 בין גר הראוי לבוא בקהל ובין גר שאינו ראוי לבוא בקהל וק"ל :

רש"י ד"ה

ובתנייהו ומנשי דלא מתני לה אינו בשנאי
 לו לתנא עם השאר כלשון קבר ר"ל אף

בד"ה

שהיה יכול לנסות וזללה שנסאה לישראל היה נריך להארץ
 כנה שלטיכו' והא דאמר בימות להם הלך אחר
 פסולין היינו לבעיני ישראל כנשא מלכות וכתב
 מהרש"א ח"ו ויש להקשות כוס אחאי לא תקשי כדך ובתנייהו בסופא
 די

חידושי קדושין פרק ג כב

אקרא ללא יקח אשה חבו וע"כ גריבן לומר לאינטרך לא יקח אשה חבו ללמדנו דממורת תלוי בקדושין דאי לאו דכתיב רחמנא כ"ח בין לר"ט הפתחי דמוקי לא יגלה כנף חבו בשמירת יבם שהוא ככרת חלו וכו' לר"ע דמוקי בחונסת חבו שהיא בלאו בלאו ה"ח דלוי ממורת תלוי בתפיסת קדושין דאף קדושין מופסין בחייבי כריתות לר"ט התמי או בחייבי לאוין לר"ע ח"ה היו ממור ולפ"ו תו ליכא למילוף בהקישא מחמת חסה דה"ח דיותר מסתברא למילוף מנדה והיא חמורה יותר דיופסי בה קדושין ואסורה לעלמא והולד ממור והשתא דגלי רחמנא באשת אב דממורת תלוי בקדושין ולפינן לר"ט הפתחי לא יגלה בשמירת יבם של חבו שהוא מחייבי כריתות דומי דאשת אב דאינו ממור חלו חס אין קדושין תופסין ובגדה קדושין תופסין לאו ודל ממור ולפינן שפיר חייבי כריתות מחמת חסה דלחמורא מקשינן להויו הולד ממור אבל גדה כיון קדושין תופסין אין הולד ממור דלא דמי לאשת אב ולר"ע נמי וליף חייבי לאוין מיבמה דלא תופסי קדושין וע"כ ממורת תלוי בקדושין דומי דלא תקח ומורה בבא על הסוטה דהתם תופסין קדושין כפי רש"י וכדמפרש הר"ט מדדוים שכתבו תופסי ואי לא כבא ללא יקח אשה חבו הוי ילפינן לחמורא מסוטה קדושין תופסי והוילד ממור אבל השתא גלי רחמנא גבי אשת אב דממורת תלוי בקדושין ילפינן לחמורא דלוי קדושין תופסי בחייבי לאוין מיבמה והוילד ממור :

ולפי

ניחא פי' רש"י מה שפי' בדף ס"ח בר"ה לחמורא לעשות הוולד ממור מהממורת תלוי בקדושין כו' דילפינן לה מאשת אב ביבמות מה אשת אב דלא תופסי בה קדושין והוולד ממור חף כל שאין עליו קדושין הולד ממור עכ"ל וכתיב מהרש"א שנספר יסן חבו וכן נראה דטעות הוא דלא מאשת אב ילפינן אחי חבו כפרש"י גם לעיל עכ"ל אבל לדברינו ספרים מדויקי' כתבו כן דאי לאו דילפינן מאשת אב דממורת תלוי בקדושין ליכא למילוף מהקישא דרבי יונה דילמא גילוף לחמורא דאף קדושין תופסין והוולד הוי ממור מחייבי כריתות וכמו כן חייבי לאוין לר"ע ולכך אינטרך למילוף דממורת תלוי בקדושין דילפינן מאשת אב ח"כ שפיר ילפינן מהקישא דר' יונה לחמורא מחמת חסה ולר"ע ילפינן לחמורא מיבמה דלא תופסין קדושין והוולד ממור :

וכנה

מיושב קושיות התוספות הא דפשיט בכל הש"ס דהא בהא תל"ה היינו לבתר דיריעין דלוי קדושין תופסי' בחייבי כריתות ולר"ע חייבי לאוין מיבמה שפיר נוכל למילוף דומי' דאשת אב דממורת תלוי בקדושין תופסי' וילפינן לחמורא מחמת חסה ולר"ע מיבמה אבל המקשה ח"כ' תנא הני מילי דילמא חף קדושין תופסין הוי ממור דיש להקיש לחמורא לכה ולר"ע יש להקיש לסוטה חף קדושין תופסי' הוי ממור והוי לחמורא אבל לבתר דגלי הקישא דר' יונה שפיר אמרין דומי' דאשת אב דממורת תלוי בקדושין ולר"ע כפר ילפינן מיבמה נמי אמרין דומי' דלא יקח פי' לא יגלה דממורת תלוי בקדושין וולד סוטה כשרוכל זה כדכור בעיני :

ורפי זה

הא דילוף לעיל מוהיתה לאיש אחר ולא לכן חשמה אפילו דעבד דומי' דוהית' דהתם קדושין תופסין אבל לא לקרובים דלוי תופסין אפילו כדעבד אבל מלא יקח פריך שפיר דילמא לבתחילה וקח"ל אבל לאחר אפילו כדעבד ולא שייך להקשות א"כ לישתוק מלא יקח וילוף מלאים אחר ולא לקרובים דאפילו כדעבד אין קדושין תופסין דלא יקח גבי אשת חבו אינטרך דממורת תלוי בקדושין והשתא ניחא דמשני הש"ס לבתחילה מחמת חסה נפקא וע"כ לאיש אחר ולא לקרובים על כל הקרובים בין חייבי מיתות ובין חייבי כריתות אפילו כדעבד לא תפסי קדושין ודו"ק :

ע"ב גמרא

הניחא לר"ט דרריש טעמא דקרא חלל רבנן מ"ט ויש לדרקדק לפי' רש"י דכ"ה דיימר ל' כי יסור כו' הא גס לר"ט לא מיתר דאינטרך לאסרובי כד' שנדע דכן הכא מנכריות לאו בנך וכן מיתר חללית קרוי בנך וטור יש לדרקדק דהא לפי' ד' דמקשה דפריך הוה ב' חמורא כתיב ס' ד' דלא ילפינן שאר חמורא עובדי כוכבי' מו' חמורא ו"כ לרבנן אמאי אינטרך למיטוי שאר חמורא תיפוק ליה בלאו הכי נמטט שאר חמורא דלא ילפינן מו' חמורא והאי קרא ב' חמורא

כתיב ולגוי פי' רש"י היתו מפרש סוגי' דשמעת' בדבר נאה ונתקבל ויתישבו כל הידיקוקים ואנן יתישב קושית גדולה שהקשה הטור ח"ה בסו' ט"ז על הרמב"ם וגם התוספות י"ט בפ' ב' ביבמות משנה' ח"ה הטור ח"ה בסו' ט"ז כתב הרמב"ם כאל על הכותות משאר חמורא עובדי כוכבי' דרך אישות לוקה מן התורה או ישראלית שנבעלה לכתי' דרך אישות לוקה מן התורה משום לא תתחנן בהם אחד שבעה עממון ואחד כל העובדי כוכבי' באיסור זה עכ"ל ונראה לי חיינו חלל ב' חמורא דלא קי"ל בר"ט דאמר כי יסור לרבות כל המסירי' ואפי' ב' חמורא לוקין משום לא תתחנן חלל לאחר שנתגיירו אבל בנייתן לא שייך בהו חמנות ואינו לוקה עד שיבעל ואז לוקה עליה משום לא תקח עכ"ל הטור ובכתב הכ"י שהטור מקשה על דברי הרמב"ם שתי קושיות חדא על מה שכתב דעל שאר החמורות מעובדי כוכבי' נמי לוקה דהיינו לר"ע ולא קי"ל בוותיה חלל כרבנן דאמרי' דלא נאמר לא תתחנן חלל ב' חמורא דוקא ועוד דאפילו ב' חמורא חסיק רבא בפ' הערל דבנייתן לא שייך בהו חמנות וקרא דלא תתחנן בנתגיירו דוקא הוא וי"ל דהרמב"ם פסק כהא בר"ט מדאמרין בקדושין כפרק האומר נכריות ילדה כמותה ח"כ' א"ר יוחנן משום ר"ט כן יוחאי דאמר קרא כי יסור את בנך מאחרי וכו' הניחא לר"ט דרריש טעמא דקרא חלל לרבנן ח"כ' כו' מדחזין דטעמא דתלמודא בר"ט חלמא הילכתא כוותיה וכו' דררישן טעמא דקרא ח"ה לן למימר דלא חסרה התורה להסתחן חלל משום כי יסור חלל בנייתן דכתיב הסרה נינהו אבל בנייתן דלאו בני הסרה נינהו לא והא דאמרין כפרק הערל בנייתן לית להו חמנות כנתגיירו ח"ה להו חמנות אליבא דרבנן קאמר אבל לר"ט הוי איפכא עכ"ל ונפלאמי עליו דהא חף לרבנן דלא דרשי טעמא דקרא ח"ה הכא מפורש טעמא דקרא כי יסור ואיך תירוק דרבא דכ"ה הערל מייירי אליבא דרבנן דהא אפילו לרבנן בנייתן לאו בני הסרה נינהו ועוד איך כתב סתמא דתלמודא בר"ט כו' אדרבא דכל שקלי' וטרי' הש"ס לחוקמי' רבנן עד דנושני לרבנן נפקא להו דכן הכא מן הנכריות כמותה מתי' תהינה כו' ור' אחי' בזוהר פ"ט ב' ד' ריבמות משנה ה' ו"ל ות"מ קשיא לי דהך דרשא ליתא חלל משום ר"ט דרריש טעמא דקרא וכמו שכתבתי ח"כ' בפ"ט דכ"ה בחולב נגד חלמנה בין עני' ובין עשירה כדתנן התם ופסקו הרמב"ם ריש פ"ג מהלכות מלוה וכן במשנה ז' בפ"ג דסנהדרין בלא ירבה לו נשים פסק הרב כת"ק וכן הרמב"ם שם ופ"ג מהלכות מלכים והיינו דלא בר"ט דרריש טעמא דקרא כו' ונ"ע וכמו כן ר' אחי' בספר עניות יוסף שהרביש בקושיות חלו על הרמב"ם :

ונראה

לישב כל הספיקות ואנן יתישב גם קושיות התוספות בר"ט בנך הכא מישראלית שהקשו ח"ה לוח"ת רבינא היינו דברי ר' יוחנן ומה בא לחדש רבינא מה שלא פירוש ר"י דקאמר רבינא שמע מיניה ולי נראה דחידושי גדול אשמועינן רבינא דרש"י פי' בר"ה בנך הכא מישראלית כו' לא תקרא דייק לה חלל הכי מללא קפיד קרא כו' ולבאורה לחיה טורף כתב רש"י זה ונשי' לדרקדק למה לא הקשה המקשה בל' חלו ב' חמורא כתיב ונראה לומר דהא כהאי סוגי' דלא ירבה לו נשים אמרין דאף בעלמא לא דרשי טעמא דקרא אבל היכי דמפורש טעמא דרשינן לפי הטעם הכתוב בו וכאן יש לדרקדק דבדחאי חס מקרא מפורש דייק ליה דכן הכא מן הכותות לא חשיב בנו הוי ניחא אבל השתא לא כתיב בפירוש חלל מדיוקא דייק מדקפידה המורה על כן הכא מכתו מכופי' ש"מ דבנן הכא מכתו ומכותי' לאו בנו הוא יש להקשות מנא לן לומר דיוק זה דילמא לא מכתו' קאמר דהסדרא מכתו דלולין' בתר אב דלמספחותם לבית אבותם כתיב ח"כ' דילמא זה שפחה דבן הכא מכתו ומכותי' חשיב בנו לכל דבר דלולין' בתר אב דלמספחה לבית אבותם כתיב חלל דבן הכא מכתו ס"ד חמינא ליוול בתר אבוככותי' יתישב ולא יחשב אחר חמו הישראלית קמ"ל אפילו בנך בתו כי יסור את בנך שנחשב כבנו וק"ו בנן הכא מכתו וכתי' שחשיב כבנו דלולין' בתר אב שהוא ישראלל לחוש שלא יסור בנו אבל בלחמת נראה דלוי לכן הכא מכתו חשיב בנו לא אינטרך לאשמועינן כלל דהא בסוגי' דיימות כפי' ביבדק ק"ג ע"ה פליגי דבנן ור' יוסי בר יהודה כהא על חמורא והיא בת אשת חבו דרבנן סבירי להו דחייב משום חמורא ומשום כה אשת חבו ור' יוסי בר יהודה וליף מהאי קרא בת אשת חבין מי שיש לו אישות לחבין

הירושי קדושיין פרק ג

פרט לאחותו משפחה וכוותית ופרך סס ואימא פרט לחייבי כריתות ומסני אמר רבא אמר קרא ערו' אחותך בת אביך או בת אחיך מולדת בית או מולדת חוץ בין שאומרים לאביך קיים בין שאומרים לאביך הונע ולאמר דחמתי אחותך היא ואומר לרבות אחותו משפחה וכוותית אמר קרא בת אשת אביך מי שיש לו אישות כו' ומה רחית חייבי כריתות הוי ליה לרבוו שכן תופסי קדושיין לעלמא ורבנן למעוטי שפחה וכוותי נפקא להו מהאשה וילדיה תהיה לאדוניה ור' יוסי כ"י חד בשפחה וחד בכותי' ונריכו ורבנן אשכחן שפחה כותי' מנ"ל וכתב גילוף משפחה הנהו מיגדך נריכי עד דמפיק דילפי מני יסור כאלמודא דידן בקדושיין והנה מנינו למימר דלף לרבנן דפליגי אדר' בר יהודה ומוקי להאי קרא ערוה בת אשת אביך לחייבו משום אחותו ומשום בת אשת אחיו מ"מ האי קרא מולדת בית או מולדת חוץ בין שאומרים לו לאביו הונא כו' ואמר רחמנ' אחותך היא דהאי ילפות' אליבא דכ"ע דלף לפי המסקנ' דילפינן מני תהייה כל היכא דקרינן כי תהיינו מ"מ חייבי כריתות הוי אחותו מהאי ילפות' מולדת בית או מולדת חוץ מ"מ כוכל לומר דבהאי קרא בת אחיך כתיב מולדת בית או מולדת חוץ מרכינן מני בת אחיך שפחה' לכותי' אף שאומרים לאחך הונא אפ"ל אחותך היא ואסור לישא אותה ש"מ דלזילין בחד ישראלית והוי כנוכל דבר ולפי זה לא חגיטרך למילוף דכנו הכא מישראלית ומכותי דהוי כגך דממילא נלמוד מהאי קרא בת אחיך אחותך היא ומסתבר' לאוקמי אחותך היא כן הכא מישראלית מלאוקמי כן הכא מן הכותי' משום דהוי חייבי במנות ותופסיבה קדושיין לעלמא בישראל וגם לא שייך לומר בין שאומרים לאחך הונא אכותי' אלא או ישראלית דרשינן שפיר בין שאומרים להונא וע"כ קרא לדיוקא קא אחי דבן הכא מן הכותיות לאו כגך היא וע"כ סברא זו אין מקום לקויות התוספות על פי' רש"י דמאי חידוש רבינא דר"ל דחידוש גדול בא לאשמועינן דלדברי ר' יוחנן קשה מנ"ל לומר דבן הכא מכותי' פשיטא דהוי כגך משום דמשפחותם לבית אבותם כתיב אלא אפילו כגך הבא מבית ס"ד דלזילין כתר אכ שהו כותי קת"ל כי יסור וק"ו כגך כגך הכא מן הכותי' פשיטא איכא חשש כי תפור מאחרי שהו בודאי כשישראל יחשב אחר משפחות אב ולכן קאמר רבינא שטע מינ' כן כגך הכא מישראל קרוי כגך ר"ל שכבר נלמוד זה מקרא בת אחיך מולדת בית או מולדת חוץ וקאמר אחותך היא ש"מ דקרוי בנה וע"כ קרא דכי יסור למאי אחי אלא ע"כ לדיוקא קא אחי דיוקא כן הכא מישראלית קרוי כגך אבל כן הכא מן הכותי' לא קרי כגך וזה כוונת רש"י שכתב כגך הכא מישראלית קרוי כגך כו' לאו מקרא דיוקא ר"ל דהא דמסיים אבל כגך הכא מן הכותי' לא קרוי כגך לאו מקרא דיוקא ר"ל בפירוט דא"כ יקשה באמת מאי בא רבינא לחדש אלא ע"כ מדיוקא דיוקא אחי רבינא לחדש טובא כדפרשינ' :

והנה כל רואה כגדק יספוט שהרמב"ם מפרש טעמא דקרא שגירוס סיטור כגך מאחרי שאין הורע מתיחס אחר כגך אלא אחרי הכותי' והיא הסרה דקאמר קרא והיא נ"כ הסרת ירשת שמים כיון שחסיר אותו לבוא בקהל וגורם להדביק בכותי' שהכדילנו ה' מהם ולשוב מאחרי ה' וילמנועול בואוהרה זו קאי על כן ישראל גופא סיטור ורעו ליחשוב בקהל והנה מתחילה ס"ד דמקשה כמו שפירשנו אליבא דרש"י ופרך שפיר הניחא לר"ם דריש טעמא דקרא אף אם אינו מפורש הטעם א"כ שפיר אף כי יסור קאי לפי ס"ד אבתולא חתן לבנו ולדיוקא קאי אחי דכן כגך הכא מן הכותי' לא הוי כגך ולא קאי כי יסור עליה מ"מ דריש טעמא דקרא דתוספתא שכתב בכותי' ומסיר לבוא בקהל א"כ אין חילוק בין ז' אומות ובין שאר עובדי כוכבים אלא לרבנן דלא דריש טעמא דקרא הוי שאינו מפורש הטעם וכיון דכי יסור לא קאי אבתולא תקח לכניך א"כ מנ"ל לומר בשאר אומות דאין קדושיין תופסין וולדה כמותה ומשני דילפינן מואחר תבוא עליה ובעלתה ומובי כי תהיינה לאיש דאין קדושיין תופסין והולד כמותה ח"כ לפי המסקנא חיימר כי יסור לרבנן דלא נריך לא לבן הכא מישראלית ולא לבן הכא מן הכותי' כמו דכתיב' למעלה באר הטיב א"כ ע"כ נריך אנו לומר דבאמת הטעם כי יסור קאי אבתולא תקח לבנך וכמו שכתב הרמב"ם הטעם דהקפידה התורה שחסיר כנו מליחשוב בקהל ולהדביק בכותי' וכיון דמפורש טעמא דקרא דרשינן טעמא דקרא לרבות כל הכותי' הם בכלל הלאו ושפיר כתוב הרמב"ם דיש פרק י"ב מהלכות איסורי ביאה שנלמוד מלאו זה לא תחתן עם וגומר שאחד ז' אומות ואחד כל עובדי כוכבים באיסור זה ופסק דרבנן דלפי המסקנא אף לרבנן מוכרחים אנו לומר דכי יסור אחי לרבות שאר מעובדי כוכבים :

ובזה נחה וסקתה קויות המוספות י"ט על הרמב"ם וגם קויות הטור שהקשה דלא קי"ל כר"ם באחת לא פסיק הרמב"ם כר"ם אלא דהרמב"ם פסק כת"ק כר"ם גבי לא ירבה לזכרים משום הוי דמפורש טעמא דקרא דרשינן טעמא דקרא והיכי דלא מפורש לא דרשינן טעמא דקרא ולכך כגד אלמנה פסק כת"ק דאין מתשכון אפילו אלמנה עשירה והכי גבי יסור למסקנ' דשמעתן אפילו לרבנן מוכרחים אנו לומר דלא יסור קאי לשאר אומות דלגופי לא נריכי כלל כדפרשינן לעיל וע"כ אחי לפרושי משום דנוסיר את בנו ליחשוב בתוך קהל ישראל ומתדבק בכותי' ולשוב מאחריה' ולמעול בו ולכך פסקו' עממי' ואחד שאר אומות דרשינן טעמא דקרא הוי שמופוס ולקוין עלי' מן התורה אחד שבעה ו' עממי' ואחד שאר אומות וניחא נמי הא דפרקי' אי הכי שפחה נמי תיפוק ליה ולדה כמותה מהאי קרא דהא לא קרינן ביה כי תהיינה כדכתיב עס החמור עס הדומה וגומר ולא קאמר חד בשפחה וחד בכותי' וזריכי כמו שקאמר הס"ם בפרק כיגד משום דהתם לא ילפי רבנן דולדה כמותה תלוי בקדושיין וספיר קאמר נריכי כמו שפרש התם נריכותא אבל הכי בפירוט אמרינן כל היכי דלא קרינן כי תהיינה לא קרינן וילדה לו ח"כ בשפחה לא קרינן כי תהיינו א"כ ממילא ידעינן דלא קרינן וילדה לו דולדה כמותה פריך שפיר אבל המוספת נתקשו עס בזה הא דלא קאמר הכי בסוגי' דידן חד בשפחה וחד בכותי' משום דהתוספת אולי לשיטתיהו כתיב עס כד' ור' יוסי בר יהודה דהוי מוקמינן במסתבר טפי ואידך הוי מרכינן מולדת חוץ בין שאומרי' לאביך הונא כי היכי דמרכינן

ובזה יתישבו כל הדיוקוים אשר כתבנו דהא כלל זה נקט בידך דרבנן לא דרשי טעמא דקרא מ"מ היכי דמפורש טעמא דקרא כמו גבי ירבה כגסים ור"ם כ"י דריש טעמא דקרא אף אם אינו מפורש והכי פריך המקשה כותי' מנ"ל כו' ולדה כמותה מנ"ל בודאי אליבא דר' יוסי בר יהודה צפ' כיגד ילפינן שפיר מדכתיב ערוה בת אשת אביך מי שיש לאביו אישות פרט לאחותו משפחה וכוותי' אלא הכי פריך אליבא דרבנן דפלוני אדרבי יוסי כ"י מנ"ל דמשפחה ליכא למילוף דהא הכי מיגדך נריכי כדמפרש סס הס"ם ועל הא דמשני אמר קרא לא תחתן לא רבה להקשות מיד האי כשכנסה אומות כתיב דס"ד דקרא כי יסור למפרש הטעם בכתו' וק"ו בכנו דנשא כותי' שהוא בנו דאיכא האי חשש כל היכי דמפרש טעמא דקרא אף רבנן דרשי טעמא דקרא א"כ מרכינן כל המסירי' אבל בת דקאמר רבינא ש"מ כן כגך הכא מן הכותי' קרוי כגך ר"ל שכבר נלמד מדכתיב בת אחיך מולדת בית או מולדת חוץ אחותך היא ש"מ שנקראת אחותו ונחשוב בכלל כגך לאסור באחותו הכא מן הכותי' וע"כ קרא כי יסור לדיוקא קא אחי דלא הקפידה התורה אלא אבתו אבל לא על בנו הנושא כותי' א"כ לא קאי הטעם אבתו הנושא כותי' א"כ פריך שפיר האי בו' אומות כתיב כיון בכנו ינושא כותי' לא כתיב טעם מפורש א"כ מנ"ל שאר אומות ולא תפסי קדושיין בישראל הנושא כותי' ומנ"ל דהולד כמותה ומשני אמר קרא כי יסור לרבות כל המסירי' ופרך הניחא לר"ם כו' ונריך אנו לדברי הרמב"ם שכתב בפרק א' מהלכות יבום ח"כ

מינ'

חידושי קדושין פרק ג כג

פרק עשרה יוחסין

דף עד ע"א גמרא

ומור"י אומר שהיה
 לימא אודאן כספיקו
 כו"ס לדקדק מאי ליטני דליתא הא ע"כ אי אפטר לפרש
 דפליגי דבייהודה אלא אדברי ת"ק ות"ק לא קאמר אלא ודאן
 כספיקו ועוד יש לדקדק כשמעתן דמירון רב יהודה הכי קאמר
 כל האסורים לבוא בקהל כהונה איך לא הרגיש בקושיא
 שהקשה הס"ס וכללל הוא והרי אלמנה וגרושה דאסורים בקהל
 כהונה ואסורים לבוא זה בזה ואיך לא הרגיש כול קרי בי
 רב וגם ללא רנה לאוקמי בר"ם משום דמנייה פכרל א"כ
 סבירי ליה דדוקא דוקא הא מותר אסור איך לא הרגיש
 קושיא הס"ס והרי נר שמואל ככהנת כו" ובענין זה יש לדקדק
 באוקמת' דרב נתן וגם התוספות הקשו בד"ה הכי קאמר ואם
 תאמר אמאי לא פריך הא תני ליה רישא דגר מותר בממורת
 וא"כ מהתוספות תירנו דלאו עיקר קושיא היא פריך הא
 תני ליה רישא אלא עיקר אאידיך קושיא סמיך רבי יודא
 אומר שהיה אבל תירנוס הוא דחוק אף דמירון דרבי יהודה
 אומר קאי אגר בממורת מ"מ קשיא ליה למיתני רבי יודא
 אומר ברש"י דת"ק שרי נר בממורת הו"ל ליה למיתני ר"י אומר
 נר בממורת משום דס"ל דקהל גרים איקרי קהל ואמאי אינשריך
 למיתני הך כללל דכל אסורי' ואין לומר דלמי לאשמעינן דלא
 בר"ם א"כ מאי פריך המקשה ולוקמי בתיבה מנ' סניס ובר"ם
 א"כ יקשה אמאי נריך למיתני הך כנא כלל הו"ל ליה למיתני
 ור"י יהודה אומר ברש"י ולאשמעינן דפליגי אי קהל גרים איקרי
 קהל או לא וגם הסוספות בד"ה והרי נר הקשו והרי הטעם
 שיהא מותר מפני שלא הוהירו כשירות להנשא לפסלות ותירנו
 שקאי אגר שנשא בת ישראל שהבת מותרת לכהן ומותרת כמותר
 ובתכו מהר"א אין והמדוקדק דהא התלמוד ללא קאמר הכי אלא
 כגור גופי' קאמר שמואל בממורת ומותר ככהנת ולשון תוספות
 וסניס מכון כזה וזה לסוגי דסמוך אהא דהו"ל מני למיפריך
 כדכסמוך הרי נר שנשא בת ישראל שהבת מותרת לכהונה ומותרת
 בממורת ע"כ ותמיהה דבריהם דלמה לא הקשה המקשה קושיא
 אלימת' ובעיקר קושיא אלימת' ופריך קושי' קלישתא ורמי' כריטב"א
 שתיירן קושיא התוספ' בענין אחר ונריך אני להעסיק דבריו את
 בנות וק"ל וכי תימא ר' יהודה אומר נר בממורת פ"י דשני ליה
 מנא קמא בכללל דכל אסורין לבוא בקהל והא כל אסורין לבוא
 בקהל קמני ואילו נר אינו אסור לבוא בקהל והכי הו"ל בכלל משנותינו
 ומו"ה מותר אסור קשיא ליה לרבינו הגדול ז"ל מאי קושיא
 שהרי אין במשמע לשון התנא שלא יהיה שם מי שמואל
 לבוא בקהל ואסור לבוא זה בזה דליהו הכי קמני שכל האסורים
 לבוא בקהל מותרים לבוא זה בזה אבל מן המותרים לבוא בקהל
 אין כולם אסורים לבוא זה בזה אלא יש מהן אסורין ויש
 מהן מותרים ומו"ה קשיא ליה כנר וכהנת היכי שייך ביה פסול
 כהונה שהרי לא הוהירו כשירות להינשא לפסולי כהונה דהא
 לאו קהל כהונה הן ומסתבר לי דתלמודא לא פריך סיהיה
 במשמע לשון התנא דגר שמואל בממורת ומותר ככהנת דהא
 לא משמע הכי כלל אלא אכן הכי קשיא לן דמדלל קמני תנא
 דמותרין זה בזה אלא באיסורין לבוא בקהל כהונה משמע דמו
 ליכא דמי אית ליה האי היתירא דאי לא הו"ל אמר ליה כהדיא
 ולהכי קשיא לן דהא איכא אחרונא דהו"ל ליה למיתני כהדיא
 והיינו שגר שמואל בממורת ודכוות' דהא טובא בתלמוד' עכ"ל
 הריטב"א ז"ל ואיכא למידק בין לפי' התוספות ובין לפי' הריטב"א
 עכ"פ איכא לאקשו מנר שנשא בת ישראל דנרנו מותרת
 בכהונ' ומותרת בממורת וא"כ איך מתירן רב נתן דחיי אוקמת' דרב
 יהודה ומוקיי ליה באוקמת' אחרית' דהא לדוידה נמי קשי' קושי' ו :

ומהרש"א

גדחק בדברי התוספות בד"ה ה"ק
 וכנא נראה דלאו היינו רישא דברישא
 שרי נס נר בממורת והכי לא שרי אלא כל הפסולים לבוא
 בקהל אלא דכהא סמיך נמי אסיפא דקמני ר"י אומר היינו
 ת"ק כו" איך יש לדקדק כשמעתן אמאי תקשי ליה לגמרא מעיקרא
 הא תני ליה רישא אדרבה הו"ל ליה למידק מעיקרא הא מותר אסור
 דהיינו נר ות"ק לא סביר ליה לעיל בריש פירקין דהכי
 מדייק

מינ' חייבי כריתות עכ"ל ש"מ דאף אליבא דר"י כ"י הסבירו ל'
 דילפינן ולדה כמותה מדקדושין : אין תוספין בה דכתיב בת אשת
 אביה מי טיס לו ולכזו אישות אפ"ה הו"ל מוקמינן קרא באסתבר כיון
 דמרבין מיניה חייבי כריתות ולכך הקשו פסיר דהו"ל מני למימר
 בסוגיא דירן נמי חד בשפחה וחד בכות' ומיכרך נרכי דהו"ל מוקמינן
 קרא במסתבר ואיך הו"ל מרבין מוחמוך היא כשם שמרבין חייבי
 כריתות וכי תהיינה וילדה והו"ל מוקמינן במסתבר טפי :
ומזה רמ"ג גדולה למאי שכתבתי דאפילו רבנן דפליגי אדר'
 יוסי כ"י מ"מ אית להו הך דרשה מולדת בית או
 מולדת חוץ וקאמר רחמנ' אחוהך היא וחשיב נכו לכל דבר ודוק ובה
 מיושב הקושיא שהקשה הטור על הרמב"ם דהא רבא מוקי לה בפי
 הערל לא תחתן בנירותן ולא בנירותן ונראה לומר דאף זו לא קשיא
 להרמב"ם דלפי פירוש הרמב"ם דמפרש טעמא דקרא כי יסיר
 דמסיר את בנו ליחשב בקהל ודבר זה מוכרח' אנו לומר בדברי רבנן
 וא"כ קא אזכרה וביתת טעם אמתתן ולפי זה אי אפשר לאוקמי
 בנירותן דהא בנירותן נר כשר לבוא בקהל וכישראל יחשב וע"כ
 בנירותן איירי ורבא מפרש י"ל אליבא דר"ם וטעמא דקרא אפשר
 דקאי אחותן כפי' ר"מ וזה שייך אפילו בנירותן או דס"ל כפי' רש"י
 ובי יסיר שייך פסיר אף בנירותן דומי ללא ירבה נשים ולא ישיר
 לבנו דמירי בישראלית אפ"ה חשב שסירו לבנו ופשיט' טיס לחוש
 בנירות שהם ארוקי' הרבה בע"י יש חשש זה אף בנירותן ובר מכל
 דין דהא תנן במתניתין ים קדושין ויש עבירה כתיבה לישראל ש"מ
 דקדושין תוספין בנירותן ואיך אפשר לומר דבנירותן מירי ואפשר
 לרבא דתוספי בנירותן קדושין וכמו דפליגי ביבמה לשוק בפי' הכנה
 רבה דף ג"ב ע"כ אי לא תהי' אשת התמנה כה' כלל לומר שאין קדושין
 תוספין ביבמה או ללאו הוא דלמי ופספי בה קדושין ה"כ סבירי
 ליה לרבא דלא תחתן ללאו הוא דלמי אבל קדושין תוספין ולכך
 תני במתניתין כתיבה בכלל ים קדושין ויש עבירה אבל לפי סוגיין
 דגמרא דילן דילפינן דאין קדושין תוספין ביבמה לשוק ש"מ דלא
 תהיה לשון הו"ל משמע דאין קדושין תוספין ה"ה והוא הטעם
 בלא תחתן נמי משמע לשון קדושין וע"כ אין קדושין תוספין
 משמע אי הו"ל מוקמינן בנירותן ולכך מוקמינן בנירותן דא"כ איך
 תני ים קדושין ויש עבירה בני כתיבה וע"י מה שכתב התנוד
 מסנה כפי' י"כ מהלכות אסורי ביאה דין ד"ב וכיומר אני תמה על
 הרב כ"י שכתב דמחוינן דסתתא דתנמודא כר"ם אלמא הילכתא
 כוות' אדרבה דכל שקלי' וטרי' לאוקמי מתניתן כרבנן ויותר היה
 לו לומר מנקט בפרק כינר מנא תנא דפליגי אדר' בד יהודה ר"ם
 וקא תמני ליה כלשון רבנן ש"מ דהכי הילכת' אבל כנר כהננו
 דבר כדור לאתמו של תורה דבברי הרמב"ם והסרנו כל תלובי'
 הפוסקים מעליו וע"י כ"ה ופיה מיושב קושיא התוספות מה
 שהקשו בד"ה ולדה כמותה דפריך המקשה מנ"ל דולדה כמותו
 ואחיו מן ישראל וישראל וישראלית מותר לינשא אותה דאין בכלל
 אחותו כלל ואפשר דזה בכלל תירון התוספות שלא יהיה קרוי בנו
 לשון דבר וגם לפי שיטתינו לא קשה קושיא התוספת בד"ה אחר
 קרא לא תחתן דסוגי' דירן לא ס"ל כרבא דמירי בנירותן וק"ל :

ועתה

אכתיב לי שב קושיא מהר"א בד"ה אחר קרא
 הא דלא תירון מהר"י על קושיא ראשונה מה
 שהקשו התוספ' על פי' רש"י כו' ולי נראה לי שב הקושיא שלו דע"כ
 הקושיא מהר"י מאורלייניש לא קאי אלא על פי' ר"ת ולפי' ר"ת נוחא
 האי תירונא משום דר"ת מפרש דכי יסיר קאי אחותו ושייך פסיר
 לאוקמי לפי המסקנא בנירותן ומנינו לומר שפיר דטעם כי יסיר
 קאי על החותן דהחיות יסיר והוא ענין כותי אכל לפי' רש"י שקאי
 על חתנו א"כ אי מירי בנירותן לאו בני הסרה ניגיהו לכך לא רנה
 לאוקמי בנירותן לפי המסקנא ורבא אפשר שהיה מפרש טעם
 אחר וק"ל ולפ"ל לא קשה קושיא ראשונה של תוספת שהקשו על
 הא דפריך המקשה ולדה כמותה מנא לן י"ל דפריך ולדה כמותה
 מנ"ל ללא קרי' אחותו ואחיו מאתו מותר לינשא אותה וגם קושיא
 סני' מה שהקשו התוספות דמירי בנירותן לפי סוגי' דס"ם א"א
 לאוקמי בנירותן וק"ל וע"י מ"ם המגיד משנה בפרק י"ב מהלכות
 איסורי ביאה דין ג' וע"י ביבמה תואר פכ' בראשית פרשה ו' ס' יג'
 דף מ"ח וברי' א"ס שנתקשו בכל הפרושים אבל כנר כהננו כוונה
 אמתות כפי' הרמב"ם וי"מני כדרך אמת :

חידושי קדושין פרק ד

מדיוק תלמוד לקמן הא מותר אסור ויס ליבש דלא משמע ליה
 לדוקא מעיקרא הא מותר אסור אלא דליכא למימר דכל
 אסורים מותרים זה בזה הא מותר אית בכו דאסורין במזמרת
 ואית בכו דמותר במזמרת כגון גר אכל לקמן מדיוק ותו הא
 מותר אסור משום דלא תימא דלא כללא דכל אסורין ליתא
 אלא דאית בכו מותרין לבוא זה בזה ואית בכו אסורין לבוא זה
 בזה דא"כ ותו הא מותר אסור וסרי כו' ואחמי קמי כל
 האסורין כו' הא במזמרת כמי דינא הכי דליכא בכו הכי והכי וחזא
 קושיא הוא ועוד נראה דלקמן פריך ותו הא מותר אסור וכו'
 לדברי המתיר דלא מוקי לה כר"ס מהאי טעמא דתיקמי ליה
 הא מותר היינו פחות ובת"ג אסור במזמרת ותו לא מירי עכ"ל
 מהרש"א וקשיא לי על דבריו לתירוק ראשון דהכי מרי קושיא
 חדא קושיא היא קשה לעיל דקאמר הש"ס מגידו תכרא כיון
 דהמקשה לא אסיק אדעתיה מקושיא דאלמנה וגרושה דילמא כל
 האסורים מותרים זה בזה הא מותר אית בכו דאסורין ואית בכו
 דמותרין במזמרת ואף לתירוק שני דפריך לדברי המתיר מ"מ קשה
 מנ"ל למתיר לאוקמי בהכי דילמא המקשה הקשה לאוקמי כר"ס ואין
 כאן מגידו תכרא דס"ל דדיוקא לאו דוקא :

ולישב

כל הספיקות והקושיא ודיקוקי שקדקנו
 בשמעתן נרא' ברור דהא לפי המסקנ' דשמעתן
 אסיק אלא אמר רבא גר עמוני ומואבי איכי בנייהו ופריך אי הכי
 אונאי ר"י אסור ומשני הכי קאמר אף שר' יהודה אסור
 וכולה חד תנא הוא והמקשה לא אסיק אדעתיה דכולה חד תנא
 הוא דפשיטא דמתקין משמע שר' יהודה פליג אה"ק ורנה לאוקמי
 בכמה איקמת' דר"י פליג אה"ק וכך הם הגעתי דברי המקש' דפריך
 סייעו רישא ואם תאמר דלאו היינו רישא דרישא קמי דגר
 מותר במזמרת ואית בכו זה למצוטי שלא תאמר בכל הגרים
 קת"ל דוקא כל האסורים לבוא בקהל דהיינו גר עמוני ומואבי
 מותר' במזמרת אבל לא שאר גרים דקהל גרים איקרי קהל
 א"כ פריך ותו ר"י אסור אהייא דליכא למימר אפילו גר עמוני
 ומואבי דאלו בודאי לא איקרי קהל כדפריך המקשה לכסוף
 המסקנה ולכך קאמר אלימא אודאן בספיקן ר"ל אף דלא
 פליג אכלל כולה דמרכה גר עמוני ומואבי דמותר על זה לא
 פליג דבורא לא איקרי קהל אלא פליג אודאן בספיקן וקשה
 לו מדרא' סבירי ליה הכי מכלל דר"י לא סבירי ליה כן וכי
 תימא ר"י אסור אגר במזמרת דשני ליה תנא קמא בכללא
 דכל אסורין לבוא בקהל וס"ד דתרישא איכא למימר דגר מותר
 במזמרת בגר עמוני ומואבי דאסור לבוא בקהל דומיא דאיכך
 דקא חשיב בהדיא ושני ליה כללא לומר דכל הגרים מותרים
 ועל זה פריך והא כל אסורים קמי וכל הגרים מותרים לבוא
 בקהל וכמו שכתב הריטב"א ורנה רב יהודה לאוקמי דהכי
 קמי כל האסורים לבוא בקהל כהונה ואי מרישא דקמתי גר
 מותר במזמרת ה"א דוקא גר שאסור לבוא בקהל כגון
 גר עמוני דומיא דאיכך ולכך קת"ל דוקא האסורים בקהל
 כהונה אפ"פ שמותרים לבוא בקהל ישראל דהיינו כל הגרים
 מותרים במזמרת משום דקהל גרים לא איקרי קהל ור"י אסור
 משום דסבירי ליה קהל גרים איקרי קהל והא דפליג הכי
 ולא פליג ברישא בקהל גרים דאשמועינן בהדיא כללא דכיויל
 ברישא כל האסורים הא מותר אסור דליתא גוותר ומותר ורב
 יהודה סבירי ליה דכללא לאו דוקא אלא דליכא אסור ומותר
 ואיכא אסור ואסור כגון אלמנה וגרושה ולכך לא קשיא ליה
 תאלמנה וגרושה וע"כ דיוקא דוקא דליכא מותר ומותר אלא
 דמותר אסור ולא קשיא ליה קושיא הש"ס דסבר כמו קושיא
 התוספ' וקושיא הריטב"א דכענות לאו קהל כהונה איקרי והמקשה
 שהקשה סבירי ליה דמ"ת היו ליה למיתני מותר מותר כמו שפירוק
 הריטב"א ונס לא קשיא ליה מגר שנסא בת ישראל דכשירה
 לכהונה כדאמרינן במזמרת כמו שכתבו התוספות ישיני' שום דס"ל
 מדנקט פלוגתא דר"י ורבנן בהאי כללא ולא ברישא ש"מ דלית
 לאשמועינן דדיוקא דוקא הא מותר אסור וליכא מירי סיהיה מותר
 ומותר וע"כ כר' יהודה ס"ל דבת גר וזכר כנת חלל זכר ואסור
 לכהונה אבל באיקמתיה דרבי נתן דמוקי כר"א בן יעקב ולא
 סבירי ליה כרבי יהודה וס"ל דבת גר וזכר כשירה לכהונה פריך
 שפיר והא גר שנסא בת ישראל לא יקשה לך הא פירוש רש"י
 הא דלא מוקי רבי נתן כגר שנסא בת ישראל וכו' ותירוק
 מהסיפא רבי יהודה ש' מרישא לא רבי יהודה ואין אמרינן דרישא

אחי כרבי יהודה דבת גר וזכר כנת חלל זכר זה אינו קושיא
 בשלמא תסס ניהא דע"כ רישא דכל אסורין 4 אחי אלא
 לרבי יהודה לא סייך לומר דת"ק דכל האסורים איירי אליבא
 דר"י דוקא דבת גר וזכר כנת חלל זכר ותו אסורה לכהונה
 ומותרת במזמור ורבי יהודה יחלוק על דברי ת"ק שהוא סתם
 כדבריו ולכך פירוש רש"י מהסיפא ר"י רישא לאו רבי יהודה
 אבל באיקמת' דרבי יהודה דמוקי כל האסור לבוא בקהל כהונה
 מותרים במזמרת משום דקהל גרים לאו איקרי קהל ואפיר פליג
 רבי יהודה היפוך עם דברי ת"ק דס"ל דקהל גרים איקרי קהל
 ופליג עם ת"ק דת"ק סבירי ליה דאסור מותר ור"י סבירי ליה
 דאפילו אסור אסור אבל במזמרת אסור כ"ע מודים דהיינו
 ת"ק ור"י דדיוקא דוקא דליכא מותר ומותר אלא דכל מותר
 אסור משום דבת גר וזכר כנת חלל זכר ובהא כ"ע מודו כרבי
 יהודה אלא דפליג בכל האסורים דס"ל לת"ק דליכא אסורים
 בקהל כהונה ומותרים ור"י ס"ל דאף האסורים כמי אסורים
 נמי באיקמת' דרבי יהודה חקומת' אלימא' הוא לפי סברתו דסבירי
 ליה הדיוק דוקא דליכא מותר ומותר משום דס"ל כרבי יהודה
 דבת גר וזכר דמותר דמותר ככהנת ס"ל דלאו תכרא היא דלא
 חשיבי קהל כהונה וכדברי הריטב"א והתוספות ולפי זה ניהא
 דע"כ דיוקא אחי לאשמועינן דליכא מותר ומותר וע"כ דלא
 כר"ס ופריך וקומי' כר"ס ומתיר דמירי תכרא דע"כ דיוקא
 דוקא דהא ע"כ כללא לאו דוקא משום דחי' אלמנה וגרושה וע"כ
 לדיוקא אחי דה"ל כליפולגו ברישא אלא ע"כ אחי לדיוקא דדוקא
 הוא דליכא מותר ומותר ואי כר"ס ח"כ מנידו תכרא דהא
 איכא מותר בקהל כהונה ומותר בשלמא בגר שנסא כהנת איכא
 למימר דלאו תכרא היא דכהנות לאו קהל כהונה איקרי
 אבל הכי שומרת בכהן ומותרת במזמור א"כ מנידו תכרא
 אלא ע"כ דלא כר"ס וליכא מותר ומותר אלא אסור מותר ולפי'
 מיושב נס קושיא התוספות הא דהקשו דהא גר קמתי ברישא
 משום דס"ל דהתי' לאשמועינן בהאי כללא דיוקא הא מותר אסור
 דלית מותר ומותר משום דגירות אף פחותה מתב ג' שנים
 אסורה דלא כר"ס וכן כת גר וזכר כנת חלל זכר כרבי יהודה
 ולי' מותר ומותר אלא כל מותר אסור :

ובזה

מיושב נס קושיא תהרש"א דכתב דיש לדקדק
 בשמעתן אחמי קשיא ליה מעיקרא הא תני
 ליה רישא הוי ליה למימר הא מותר אסור דהיינו גר ות"ק לא
 סבירי ליה הכי ולפי דבריו ס"ד ניהא דר"י דסיפא פירושא
 דרישא דדוקא גר האסור לבוא בקהל כגון גר עמוני הוא דמותר
 ולא שאר גרים משום דקת"ל דקהל גרים איקרי קהל אלא דקשיא
 ליה ר' יהודה אסור אהייא וק"ל :

והשתא

כיהא כמי חקומתו דרבי נתן ולא קשיא
 ליה מחלל שנסא חללה משום דס"ל דכללא
 באמת לאו דוקא אלא דיוקא דוקא הא בת שומרת לכהן
 אסורה במזמור ולא היה קשה לו מגר שנסא בת ישראל כיון דלא
 סבירי ליה כרבי יהודה דבת גר זכר אלא כר"א ב"י מוקי
 לי מ"ת ס"ד דהוא אסורה במזמור וכדעת הרמב"ם שהיה
 טורח"ס סימן ד' וכ"ע סימן ק"ג ועיין בח"פ וכ"כ ועכ"ל
 שתתה ס"ד על הרמב"ם הא ים קדושין ו' עבירה למה אין הולכין
 אחר הזכר והוא גר ומותר במזמרת ע"ס וזוה היה מחולק ר' נתן
 דרב נתן סבירי ליה כדעת הרמב"ם וליכא מותר ומותר אלא
 דיוקא דוקא הא מותר אסור וסמס גמרא שהקשה מגר שנסא
 בת ישראל :

דף ע"ה ע"ב תוספ' דיה

השתא ממזר הוי
 ו'ת' תקשי דר'
 יוחנן אדר' ואומר ר"י הא דמגרין ר"י כו' וליה לא סבירי ליה
 ורבינו שמשין מקובר פי' דלאו כהא תליא כו' וכסף דברהם
 ומיהו הלשון ק"ק כו' הוי ליה למימר אלמנה וגרושה למה לי
 כדאמר בפרק אלמנה יש לדקדק כיון דקשה להו דהוי ליה
 למימר אלמנה וגרושה למה לי כדאמר בפרק אלמנה ח"כ
 אף לדברי ר"י היה לכס להקשות הוי ליה למימר אלמנה וגרושה
 למה לי כדאמר בפרק אלמנה והראני ה' דרך אמת בזה דר"י
 חויל לשיטת' המחולק עם פירש"י בפרק אלמנה לכה"ג דף
 ס"ח ע"ב דפריך הש"ס אימא נבעל לפסול לה חייבי כריתות
 ומשני כי תהיה אחר רחמנא הגך דאית בה הוי' אי הכי כמי
 ועבר

חידושי קדושיין פרק ד כה

הוי ליה להקשות כיון דלפי ס"ד דנקשה ע"כ ככל חיבי לאוין ס"ל
כר"ע א"כ כי תהיה הוא כי תבעל א"כ אלמנה וגרושה למה לי
כדפריך תתם :

אך

אי קשיא לי הא קשיא לי למה דחקו התוספות
לממר דלא קשה רבי יוחנן אדרבי יוחנן משום
דלא סבר ליה כר"ע אלא דסבירי ליה כרבי סימאי דתייבי עשה כגון
מכרי ואדומי דמחייבי עשה הן ותופסי ב' קדושיין וא"כ כי תהיה
לשון הווייה והייתי ממעט כותי ועבד ואינטרך אלמנה וגרושה
ורחמי סס התוספות כד"ה כי תהיה כי תבעל וא"מ לרד"י נמי
איכא לאוקמי באלמנה לכהן גדול לר' סימאי וכבעלה לכה"ג
אפילו לרבי ישבב ו"ל דכל פסולי הכונה נפקא לן דמיפסלי
בגרושה מלא וחללו ר"ל וילפינן דפסולה לכהונה מק"ו מגרושה
והתוספות לא הקשו שם אליבא דרבי סימאי ממכרי ואדומי
דעדיפי הקשו אפילו בלא תעשה נמי אשכחן דתפסי קדושיין וע"כ
כריבן חנו לומר לפי האמת דמכרי ואדומי נמי פסולי כהונה הוא
מחמת דלא גרע מגר גוירית אסורה לבוא בקהל כהונה ולכך
אינטרכו לומר דבשאר לאוין ס"ל דלא כר"ע ותפסי כהו קדושיין וק"ל :

דף ע"ט ע"א תוספ' דה' קדשה אבי' בדרך ובכוס' ד' השומא

מ"ס מתקומה ובאשר לפי פ"ה התוספת סוערת קושיא גדולה מאי
פריך המקשה לעיל אלימא בחד ששה בהא ניימא רב כו' דילמא
רב ס"ל כדסלקא דעתן דמקשה דלמי למקוה אף שיש למקוה
חוקה מ"מ חולינן בתר השתא ה"כ בתוך ששה אף שיש לה חוקת
בערות חולינן בתר השתא וכמו שהקשה מהרש"א וגם כד"ה
הקשה מהרש"א א"כ הא לא קשיא להו כגלגו בקדשה היא
עממה גירדא ליבא כ"מ כו' ים לדקדק דמ"מ כגלגו בקדשה
היא עממה בכורך וחורה וקדשה עממה בערב והיא בוגרת לפנינו
דלרב אין קדושי שני' כלום ולשמאל חיישינן לקדושי שניהם
והנה ראינו בספר חלקת מחוקק בא"ה ס"ל ו"ל דיש
מי שאומר דאפילו אינו מחייסו וכתב ו"ל אפשר לומר אף
דלא מודה ואומרת כבירור שלא היתה בוגרת בטענה שקדשה
א"כ אמרינן לאו כל כמינה דאסרה נכפה אבעלה ומיהו אפשר
לפרש דאינו מחייסו היינו שם היא אינו טוענת דרי עכ"ל
וכס"ק ה' כתב לדעת הרמ"ה בטור דס"ל דרב איירי דוקא
במחייסו אבל באינו מחייסו נריכה גט משניהם וכתב הוא ו"ל
ואפשר לראו דוקא משניהם דה"ה אם קדשה אביה לבדו ג"כ נריכה
גט דכל שאינו מחייסו מודה רב דחיישינן ולא מוקמינן ליה
אחוקת פנוי' והתוספות שכתבו דמוקמינן אחוקת פנוי' מיינה
במחייסו מכ"ש אם היא מודה כבירור דודאי נאמנת לאוסרה
עממה אם לא קדשה עממה אחר קדושי אבי' עכ"ל ולכאורה איכא
להכריע משמע דאף דהיא מודה ואומרת כבירור שלא היתה
בוגרת לאו כל כמינה דאסרה אבעלה דאם לא כן דמייירי
דוקא שם היא אינו טוענת דרי אבל בטוענת דרי חיישינן
לקדושי שניהם א"כ לקמן דאקשינן דרייתו אהדדי ומשינן לא
קשיא הא במחייסו הא באין מחייסו ליחלק באין ומחייסו
הא דמי דרי היא בוגרת לפנינו מייירי באין מחייסו דהיינו
שם היא אינו טוענת דרי והא דמי חיישינן לקדושי שניהם מייירי
בהיא מודה ואמרה כבירור שלא היתה בוגרת חיישינן לקדושי שניהם
אלא ע"כ דרב סבירי ליה אפילו באינו מחייסו ואומרת כבירור
שלא היתה בוגרת אינו נאמנת לאוסרה נכסי' על בעלה :

ולפי

אין כאן מקום לקושיות התוספות דהא לפי
שיטתינו פלגי באינו מחייסו ולפי דעת הרב
ח"מ אפילו היא מודית לדברי האב שלא היתה בוגרת אינו נאמנת
לאוסרה על בעלה א"כ נובל לומר דאם קדשה אבי' לבדו
והיא מודה ואומרת שלא היתה נכרה דחיישינן לקדושי אב ורב
מודה לשמאל דדוקא היבא שהיא רונה לאוסרה על בעלה
אינו נאמנת אבל נגד אביה לבד מודה רב דחוששין לקדושי
אב אם היא מודה לדבריו כבירור ולפי זה נובל לומר הא
דרב פליג כיומא דמשלים שיה' דליבא חוקה נערוה והיינו אפילו
היא אומרת כבירור שלא היתה בוגרת אינו נאמנת משום דלית
לה חוקת נערוה אבל כפיך שיה' דיש לה חוקת נערוה
והיא אומרת כבירור שלא היתה בוגרת בכורך נאמנת מטעם
חוקה

ועבד לא ליפסלו ומשני הנך פסלי מדר' ישמעאל כו' וכתבו
התוספות פירש רש"י דה"ה דהוי מני למימר נמי חיבי כריתות
לא ליפסלו כו' ומשני בפסלי מדרבי יוחנן משום ר' ישמעאל
והקשו על פירש רש"י ונראה לר"י דפשיט ליה להס"ס דעיקר
קדש דלאיש זר איירי בחייבי כריתות כדאמר בפרק יוחסין
גבי כותי ועבד השתא ממזר הוי מיפסלי בביאתו מבעי' כו'
ופריך כותי ועבד דלאובני הויה ניהו לא ליפסלו ללא אפרכו
מכי תהיה חרים נמי לא איקרי דאין בהם ממזרות ולא חמירי
דאין בה אלא לאו בעלמא ומשני דפסלי מדרבי ישמעאל ולפ"ו
הא דפריך כותי ועבד לא ליפסלו היינו משום דאינו דומה לחייבי
כריתות דקילי וגם אין הולד ממזר אבל אי ניימא כרבי יוחנן
דפ"ל דהולד ממזר וקאמר שם בפרק הוולד דף מ"ד ע"כ דלע"ג
דאמר שמעון התמי א"ן ממזר מחייבי לאוין הני מילי מחייבי
לאוין דתופסי ב' קדושיין אבל כותי ועבד דלא תופסי ב' קדושיין
כחייבי כריתות דמי ולפ"ו כי היכי דחייבי כריתות לדעת ר"י
אין חנו נריבן ללמוד תאלמנה וגרושה אלא נלמד ממילא דהוי
זר אכלה ה"ה כותי ועבד כיון דהולד ממזר הוי כמו חיבי
כריתות ואין נריך ללמוד שם ילפומא דפוסל בביאה והמקשה
שם פריך ביבמות ולר"ע דאמר אין קדושיין מופסין כחייבי
לאוין ומאי כי תהיה לאיש זר כי תבעל א"כ הכלל ככלל
כפירוש כבי תהיה א"כ אלמנה וגרושה למה לי ומהלו להקשות
מכ"ק' עדיפא מניה פריך שהוא מפורש בקרא ועס פריך
אליבא דר"ע גופי' אבל בקדושיין פריך על הא דקאמר הש"ס
דרבי ישמעאל סבר כר"ע ועל זה כוכל לומר קושיות התוספות
למירון ד"ל אף דסבר כר"ע בכותי ועבד הולד ממזר מ"מ לא
סבר כותיה בשאר חיבי לאו וסבר דתפסי קדושיין והוי שאר
חיבי לאוין בכלל כי תהיה זר' לאו דהוי ממזר בכותי ועבד לא
שמעינן מכי תהיה וס"ל דלא ליפסלו ולא דמי לחייבי כריתות
ולכך הוכרח הכי להקשות אף אם תאמר בשאר חיבי לאוין
לא סבירי ליה כר"ע מ"מ כיון דנהא בכותי ועבד ס"ל כר"ע
א"כ השתא ממזר הוין מיפסל בביאה מבפניו ודמי לחייבי
כריתות ולא אינטרך אלמנה וגרושה ולפי זה יקשה רבי יוחנן
אדר"י כיון דרבי יוחנן ס"ל דהוי הולד ממזר מכותי ועבד
וכתייבי כריתות דמי וכי היכי דנפקא לן חיבי כריתות דפסלי
הכי נמי ילפינן כותי ועבד ואף ד"ל דס"ל בשאר חיבי
לאוין תפסי קדושיין ובכלל כי תהיה הוא לשון הוי' מ"מ נפקא
לן כותי ועבד דפסלי כמו חיבי כריתות והוכרח ר"י לתרץ הא
דקאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל רבו ולי' לא סבירי ליה :

ולפי זה

ניחא דלא קשיא להו לדברי ר"י הא דלא
קאמר הכי כי תתם אלמנה וגרושה
למה לי משום ד"ל דס"ל הכי כר"ע בכותי ועבד אבל בשאר
חיבי לאוין תפסי קדושיין וכי תהיה לשון הוי' וא"כ אינטרך
אלמנה וגרושה לרבות כותי ועבד ולכך פריך כיון דעכ"פ ממזר
הוי והוי בחייבי כריתות א"כ תפסלי בביאה מבעי' ולא נריבן
חנו שום לימוד כי היכי דאין חנו נריבן לימוד על חיבי
כריתות דפסלי בביאה אבל הר"ש מוקמי ס"ל כפירוש רש"י
דגם חיבי כריתות נלמוד מלימוד דאלמנה וגרושה דאי לאו
אלמנה וגרושה הייתי מתעט מדמייב כי תהיה לשון הוי' אלא
לר"ע קשיא דס"ל דכל חיבי לאוין לא תפסי קדושיין והאי
כי תהיה כי תבעל א"כ כל ביאה אסורה בכלל כי תהיה
לאיש זר וא"כ לא אינטרך אלמנה וגרושה אבל רבי יוחנן אף
דסבירי ליה בכותי ועבד הולד ממזר היתו מתעט כי היכי דהוי
מוטע חיבי כריתות דכי תהיה הוא לשון הויה דס"ל דקדושיין
תופסי בשאר חיבי לאוין ואינטרך אלמנה וגרושה לרבות חיבי
כריתות וכותי ועבד וע"כ התרנן היה יכול לתרץ כבי האי
גונא כמו לרבי יוחנן וכמו שכתבו התוספות כד"ה שאין ממזר
דהוי מני לשבויו אף על גב דרבי ישמעאל לא סבירי ליה כר"ע
דאמר יש ממזר בחייבי לאוין אפ"ה מני סבר דכותי ועבד הבא
על בת ישראל הולד ממזר והא דלא תרין ליה הכי משום
דאשכחן דר"א לית ליה כותי ועבד הבא על בת ישראל הולד
ממזר כו' וא"כ ע"כ המקשה דפריך השתא ממזר הוי מיפסל
בביאת ומבעי' מוכרחים אנו לומר דס"ד דמקשה דס"ל לר' ישמעאל
כר"ע לגמרי דכלל חיבי לאוין לא תפסי קדושיין וע"כ אהא
פנון המקשה א"כ קנת קשה הלשון דפריך השתא ממזר הוי עדיפא

חידושי קדושין פרק ד

בא"ד

ולפירוש הקונטרס כו' הוכרחו לפי זה להחזיק
 ר"ת משום לפי הקונטרס לא מתייבב הא
 הא דקאמר ואודה ר' יוחנן לטעמי' אלא מכה ק"ו מדסוקלין
 ושורפי' וכל שכן דאמן ליוחסין ויש תשובה לק"ו זה דמכידו תכרח
 דהא ס"ל לר' יוחנן דאין שורפין תרומה על החוקה ולא ילפינן
 מהאי ק"ו וע"כ נריכין אנו לומר דהחמירו לענין שריפה א"כ י"ל
 דהחמירו לענין יוחסין ואף שרשי נשמר מזה וכפך דאין שורפין על
 החוקה משום דחמרינן העמר עיסה על חוקה טהרה מ"מ ס"ל דזה
 דוחק דהא רומי' דסוקלין על חוקה קמני אין שורפין וע"כ משום
 דהחמירו לענין שריפה משום דאין כאן איסור כיון דלא אוכלין אבל
 לענין סקילה נריכין אנו לקיים וכערת הרע מקריבין א"כ י"ל גם
 שהחמירו לענין יוחסין אבל לפי ר"ת נראה בפשיטות כי הכי
 דס"ל לר' חף ליוחסין דהיינו לסקיל ולשרוף שפיר קאמר ואודו
 ר"ו לטעמיא דס"ל דסוקלין על החוקה וק"ל :

ברה

שרדכו של תינוק וא"ת כיון שהתינוק אינו ודאי
 טמא אחאי נקט תינוק כגמל כגד העיסה
 לינקוט שנגע בעיסה ואין לומר דלכך נקט כגד העיסה משום
 דלא יקשה לר"ת מפ' בתרא דיבמות גבי אשה שהלכה היא ונרתמה
 למדינת הים דחשיבין ליה לר"ת פלגא ופלגא דלכך קאמר הכי
 כגד העיסה דלא נגע בודאי בעיסה ומהכי גם ספק זה דילמא לא
 נגע ואיכא תרי ספיקי דילמא הוא ממיטוש שלא טימח באשפה ואף
 שמיטוש זה לא חשיב מיטוש משום דמסתמי' נגע מנטרף כהדי' אידך
 מעוטי וחוקה לדחותה רוב לגמרי וכריכין אנו לומר דלדעת רש"י הוי
 כמו שנגע בודאי מדפרש לקחן אין זה חוקה לשרוף עליו תרומ' אלא
 אוהו חוקה כו' כדתנן עיסה בתוך הבית כו' ופי' רש"י כד"ס א"ס
 הרוב שרטים טמא חף לשרוף ונשום דחוקה ורובא דאיתא קמן
 הוא אבל הויא דתינוק רובא דאיתא קמן הוא ולא הוירך לזה
 אלא הוי ליה לפרש דהתם עכ"פ איכא חשש י"למא לא נגע
 משא"כ בשרטים ונפרדעים אלא ע"כ דלדעת רש"י הוי בודאי
 נגע וק"ל :

רה

סמוך מיטוש לחוקה כו' וע"כ נריכין לומר כן
 דאל"כ קשה אליבא דרבנן כו' בפשיטות מהכא
 לא היה רוגים להקשות כיון דבבבוי רבנן רובא וחוקה רוב עדיף
 אמאי לא שרפינן תרומה ד"ל כיון דאיכא חוקה נגד הרוב מחמרינן
 שלא לשרוף ולכך מיימו ראי' דגם סברי רבנן
 דתנשא לאיש אחר ואוליבין בתר רובא
 להקל ולא מחמרינן כלל מכה
 חוקה וסמכינן ארובא
 ש"מ דהכי רוב גרוע
 הוא וק"ל :

חוקה שיש לה חוקה נערוה וגם הוא טוענת כרי טענת היתה
 ולא דמי לחוקה כלל דהתם לא ידעינן כלל אימתי חסר ולא
 אזלינן בתר חוקה דשלם אבל הכי יש לק חוקה נערוה והיא
 אומרת בכיורו שלא היתה כוגרת ומסייע לה חוקה ולכך לא
 פריך לרב"ש ממקוה ולכך מתמי' הס"ס אלימא בסיך שיה
 בהא ניומא רב הרי היא כוגרת לפנינו באין מחמיטו אפילו אם
 היא אומרת כרי לי שלא היתי כוגרת וחוקה נערת חסייעה לה
 איך אפשר לומר דלא חיישינן לקדושי אב נהי סיכי שגם היא
 אינו טוענת כרי ס"ל לרב ללא חיישינן לקדושי אב משום דדמי
 למקוה אבל באינו מחכשת וטוענת כרי שלא היתה כוגרת איך
 יאמר רב הרי היא כוגרת לפנינו ומסיק ביומא דמשלים שיה
 פליגי דלית לה חוקה כוגרת ולא חוקה נערוה וס"ל לרב דאפילו
 אומרת בכיורו שהיתה נערה מ"מ אמרינן הרי היא כוגרת לפנינו
 ושמאל ס"ל כין שהיא אומרת בכיורו שהיתה נערה וכיון שאינו
 טוענת כרי חוששין לקדושי שניהם מ"ש ממקוה כיון דאין לה
 חוקה נערה איך קאמר שמאל דחוששין לקדושי שניהם אפילו
 באינו טוענת כרי שהיה נערה וכו' סלקא שמעתין כלי שום גימנוס :

גמרא

קדשה אבי' בדרך וקדשה עגמה בעיר נראה
 לפי תמי' דאוקמי' דשמאל מודה כמחשמו
 דלא חיישי לקדושי אב נראה דנקט קדשה אבי' בדרך לאשמועינן
 דאף בשעה שקדשה עגמה לא שמעה כלל מקדושי אבי' בהא
 פליגי באין מחשמו אבל מחשמו מודה שמו' לרב אבל אם קדשה
 אבי' בבוקר והיא קדשה בערב ושניהם בעיר מסתמי' שמעה מקדושי
 אבי' וזכור לומר בשעה שקדשה עגמה לא ניהא לה בקדושי אבי'
 ותו אינו נאמנת להכחיש אבי' לומר שהיתה כוגרת בבוקר ודוקא
 כשקדשה אבי' בדרך והיא קדשה עגמה בעיר דמסתמי' היא
 לא ידעה מקדושי אבי' בהא מודה שמאל שנאמנת אבל בקדשה
 אבי' בבוקר והיא קדשה עגמה בערב ושניהם בעיר מסתמי' לא
 ניהא לה בקדושי אבי' ואינו נאמנת להכחיש אבי' וס"ל לשמאל
 דחוששין לקדושי שניהם וק"ל :

רף פ' ע"א בתוספ' ר"ה

לא שנו אלא בקדשי
 גבול כו' ומתכיתן
 דכיון סבר כמתן דאמר דעלין מתרומה ליוחסין הכריחם לזה
 משום דקשיא להו לפי פירושם אחאי נקט לא שנו בכרוכי' אבל
 ביוחסין לא מהכי כרוכין הוי ליה למימר לא שנו דבעינן כרוכין
 אלא להשיא אשה אבל לתרומה לא בעי כרוכין אלא ע"כ דסברי
 ליה דאף לתרומה בעי כרוכין משום דעלין מתרומה ליוחסין
 ובוש מיושב קושיות מהרש"א וק"ל :

סליק חידושי קדושין

אשר למדתי עם בני ישיבה

גמרא

מאי טעמיהו דב"ס מוקנה הוא כו' קא סלקא דעתין אפילו מחן דשרי במוקנה כנולד אסור ואי טעמיהו דב"ס ויש לדקדק כיון דעיקר קושיות המקשה תכולת א"כ תיד הוי ליה למימר מ"ט דב"ס כולד הוא ועוד איכא למירוק דקאמר קא סלקא דעתין אפ"י מחן דשרי במוקנה כנולד אסור מי הכריחו לסברא זו לומר אפילו מחן דחסיב במוקנה כנולד אסור דילמא באתת למ"ד במוקנה שריולא תקשי ליה לב"ס :

וגראה

ל' לומר דבאתת דהמקשה ידע דמוחלפת השיטה דב"ס כר' יהודה ובי"ה כר' דלית ליה מוקנה וע"כ משום דסתם לן תנא כשתת כר"ס דמחמכין את הדלוטין כו' וע"כ מוכרחין אנו להפך ב"ס כר' ובי"ה כר"ס וכתבו הסו"ס כר' ס' מוקים לב"ס כר' וק"ש דתמי אילמי דהאי סתמ' מהאי סתמא ותיקנו משום דכעדיו' לא תני לה גבי קולא ב"ס וחומר' ב"ס א"כ עיקר הוכחה דנריבין אנו לומר מוחלפת השיטה משום דלא קמני לה גבי קולא ב"ס וחומר' ב"ס א"כ מ"ט לא מוכח מידי כיון דקמני הסם קולי ב"ס גבי נולד ק"ו גבי מוקנה אלא דעיקר הוכחה מבי"ה דהא ב"ס גבי מוכיחין את ליה מוקנה ואם איתא אמאי לא תני בעדיית גבי קולי ב"ס וחומר' ב"ס לא שמעוין דאפילו במוקנה כמי אסור אלא ע"כ מוחלפת השיטה ומדברי ב"ה מוכח נמי היפוך דברי ב"ס דאית ליה מוקנה וזה כוונת המקשה והתסך דבריו כן הוא מ"ט דב"ס מוקנה הוא דהא ע"כ ס"ד דמוחלפת השיטה ובי"ה אית ליה מוקנה ופריך ומאי קושיא דילמא ב"ס לית ליה מוקנה לב"ס אין אנו נריבין להחליף דמעדיית אין כאן ראי' דלא תני קולי ב"ס דק"ו כנולד דאפילו נולד לית ליה וקאמר קא סלקא דעתין דע"כ אפילו מחן דשרי במוקנה כנולד אסור דהא ע"כ ב"ס וקשה ב"ה דשבת השיטה מדלא תני בעדיית גבי חומר' ב"ס וקשה ב"ה דשבת אמתניתין דיקו וע"כ מוכרחים אנו לומר דאפילו ב"ה דשרי במוקנה כנולד אסור כיון כשתת בין בי"ט וכיון דאנו נריבין לומר דמוחלפת השיטה א"כ הדרה קושיא לדוכתא מ"ט דבית שמאי דהא אפילו במוקנה אסור דע"כ אית ליה לב"ס אפילו מוקנה אסור ודוק ושמעתי שאומרים כיוצא בזה בשם הגאון מהור"ר העשיל ז"ל ושמחתי כעל כלהון שהיה בר מזלו כסברא זו וכך היה הוכחו דבריו שהמקשה פריך מאי קושיא דילמא ב"ס לית ליה מוקנה דאין לומר דס"ד דמוחלפת השיטה דא"כ אדפריך אבי"ה ולמה לא פריך אבי"ה ומתקן לעולם דאית ליה מוחלפת השיטה אלא דס"ד דאפ"ל מחן דלית ליה מוקנה אית ליה נולד ולכך לא קשיא ליה על ב"ה אלא קשיא ליה מ"ט דב"ס מוקנה הוא ודברי פי חכם בין ועולה לפונה אחת עם מה שכתבתי :

יש

לדקדק בסוגיא זו ומאי דוחקא דרב נחמן לאוקמי בשבת דמוקנה ונולד מותר וגבי י"ט מחמיר אפילו במוקנה וזה הוא כבר הסברא כמו שהקשו כל הפוסקים הביא הרא"ש בסוף מיתלתן נתיא כמו דס"ד דאפילו מחן דשרי במוקנה כנולד אסור ואין חילוק בין ו"ט לשבת ובי"ה סברי נולד אסור כיון כן בשבת וב"ס סברי דמקילין בי"ט טפי משבת דהא על ב"ס לא קשיא מידי כמו שפי' רש"י ומי אומר דב נחמן הני דבית הילול כר' משמע דעל ב"ס לקשיא ליה דהא לפי האמת מ"ט קשיא ב"ס דמקיל' כאן וגבי מגביהן ב"ס מחמיר וע"כ נריבין אנו לומר דלב"ס קיל ליה י"ט משבת א"כ נתיא נמי לב"ה י"ט ושבת שוים ואנו אין לנו אלא ב"ס כר' ובי"ה כר"ס אלא כנולד סברי לי לב"ה בין בשבת ובין בי"ט אסור ומוקנה בין בשבת בין כ"ט מותר ואין לומר דהא בי"ט תנן אין מקיימים פנים מן הקור' כו' דילמא הסם מיירי באינו ושם ומנפס

ואף ר"ס מודה ומכ"ל לר' נחמן לחלק בין י"ט לשבת וכמו שהקשו התוספות בפ' מי שהשך דף קכ"ו ד"ה והא אומר ר"י הלכה כשם משנה תימא לר' כי מוכח מהכא דלא סברי ליה כר"ס דסתם אית ליה לר' ונחמן מנו דאיתקני לבין השמשות איתקנא לכל היתא וקורה שנסברה אפילו לר"ס איתקני קודם שביטתה דהוי מוקנה מחמת חסרון כים דמודה כו' ר"ס אבל מתניתין דמחמכין לא איתקני בין השמשות ותירוק ריב"ה דמסתמא מתניתין בכל ענין איירי בין אוחן שראוין לכלבים בעודן חיים בין שאינן ראוין לכלבים דכבולה שרי ר' שמעון אלמא לית ליה מנו דאיתקני ולפ"י כיון דלית לי לר"ס מנו דאיתקני אפילו מחמת חסרון כים כש"כ כנולד כי האי דשרי כמו שכתבו התוספות דאי בעי שחיש ליה ואכיל כל שבעה ולפי זה נתיא הכי דמביא גבי שבת דסתם לן תנא כר"ס דמחמכין את הנכילה וע"כ לית ליה לר"ס מנו דאיתקני בין השמשות וכ"ס כנולד דביטת דמסיר וגבי י"ט גבי אין מקעין ענים דמחמירין ע"כ כר' דאית ליה מוקנה ולא כר"ס דהא לית ליה מנו דאיתקני וע"כ נריך ר' נחמן לחלק גבי י"ט דקיל אתי ולולוי ב"ה מחמירין כר' וגבי שבת דחמיר ולא אתי ולולוי מקילין בין במוקנה בין כנולד דהא אפילו מנו דאיתקני לית ליה לר"ס :

ורפ"ז

מיושב קושיות מהרש"א שהקשה כר"ס מגביהן וז"ל ואין להקשות אמאי לא מיייתי הק' סתמא גבי שבת ושער אופנין כו' ולפי מה שכתבנו נתיא דמהיה דשער סל אופנין לא מוכח מידי דלית לר"ס מנו דאיתקני וז"כ הדרה קושיא לדוכתא מכ"ל לר' נחמן לחלק להקל גבי שבת ולהחמיר גבי י"ט דילמא ר"ס מודה גבי נולד דאסור ולכך הוה נריך להביא דאי מהך מחמכין הנכילה דאפילו מנו דאיתקני לית ליה וכ"ס כנולד וגבי י"ט מחמירין יותר . ולפ"י מיושב נמי קושיות התוספות בסוף פ' נוטל דף קמ"ג ע"א כר"ה אנו אין לנו והא דלא מיייתי סיעתא מעדיית משום דמאי אולמא דהא מהא עכ"ל אבל לדברינו נתיא מעדיית אינו מוכח אלא דב"ה מקיל ולית ליה מוקנה אבל גבי נולד אינו מוכח מידי דילמא ר"ס גמי ס"ל כנולד אסור בין בשבת בין בי"ט ולכך אינטרדך לאמרי סתמא דמחמכין דאפילו מנו דאיתקני לית ליה וכ"ס כנולד ובי"ט מחמירין ובגמ' דאיתקני כר' יהוד' משום דו"ט קיל ובא אין מקום לקושיות התוספות שהקשו בשמעתן כר' אין מקעין דהא ר"ס אינו מתיר אלא כיושב ומנפס דזה אינו דמיייתי ראי' מהך דמחמכין הנכילה לפני הכלבים אפילו כ"ס סתמא ואינו ראי' לכלבים בעינו בחיים אפי"ה לא חסירי מחמת דאיתקני אפילו אינו יושב ומנפס וע"כ האי דאין מקעין כר' יהודה אתי וזה ברור כמו שכתבו התוספות בפ' מי שהשך דף קכ"ו :

גמרא

גבי שבת סמים לן תנא כר"ס כשב מהר"ס לובלין וז"ל נראה הא דקאמר ר"כ אנו אין לנוכו' ופי' רש"י כך שמעתי מרבתי וכו' אין רנה לומר ששמע מפי רבתי ש"ס אומרים מאלק הטבלה וכו' וב"ה אומרים מגביהים וכו' דא"כ לתה הוה נריך לומר גבי שבת סמים לן תנא כר"ס וכו' תיפוק ליה דכך קיבל מרבתי ולא היה לו להביא אלא האי סתמא דו"ט אלא דרנה לומר דשמע מרבתי סתמא דב"ס סברי ליה כר' ובי"ה סברי ליה כר"ס ומסברא עגמו הואיל ואשכח גבי שבת דסמים לן תנא כר"ס אוקי קבלתו ששמע מרבתי ש"ס כר"ס היינו גבי שבת אבל גבי י"ט דסמים לן תנא כרבי יהודה אוקי לב"ה כר' עכ"ל ומקשין העולם על דבריו דהשתא דשמע סתם מרבתי דב"ס כר' יהודה ובי"ה כר"ס לתה הוה נריך להביא סתמא דשבת לא היה לו להביא אלא האי סתמא דו"ט כר' יהודה ומילת אוקי קבלתי מרבתי בשבת ונראה דאין כאן קושיא דאי

הירוש' ביצה פרק א

ובזה

ביחא דהא כרוס שבועות דף ד' פריך נמי אדרבי יוחנן מי אמר ר' יוחנן הכי והא אמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ומשני ר' סמחא אחרניא אשכח ופריך מבדי האי סתמא והאי סתמא מאי חוי דעבדי כי האי סתמא לעבדי כי האי סתמא כו' ולא פריך גבי שבת הכי אלא ע"כ דטעמא משום דרבי הדר כי מסתמא קמא וסבירי ליה כסתמא כפרא ומשנה לא וזה המקומה אבל הכי נגד ב"ה חי אפשר לומר להדר כי רבי וע"כ דברי ב"ה הם דוקא ולכך פסק כר"ס גבי מחטין וע"כ האי סתמא דלין מסקין וסוסיין את המדבריות דסתם רבי לא סור מוכרחים אלו לומר כמו שכתבו התוספות ע"כ דהוי כנדרוגות ונימוקין דמורה ר"ס אלא דמתיקרא לא בעי למימר הכי עד שהכריח סברה זו דסתמא אחרניא אשכח מבח לאנו אין לנו וכ"ה כר"ס וע"כ לא יסבור רבי לסתום ביחוד נגד ב"ה אלא ע"כ דהפס ר"ס מורה דהוי כנדרוגות ונימוקין וק"ל :

ובזה

מיושב קטניות מהר"ס א דהקשה גד"ה מוקי לב"ה כר"ס כו' ו"ל ועוד קשה דפרק מי שהחטיף לא משכה אליבא דר"י סתמא כר"ס אלא הך דמגביהו דב"ה כר"ס אמאי לא תקשי להו מכלן להחליף הך דמגביהו ע"כ ולדבריו אין כאן קטניות דע"כ הך דמגביהו מהפך דסבר ב"ה דמוקנה מותרת כשבת דאי סבירי ליה לב"ה דמוקנה אסורא איך סתים רבי וסני דברי ר"ס גבי מחטין בלשון רבים נגד דברי ב"ה אלא ע"כ הך דמגביהו מהפכו וק"ל :

ע"כ תוספות ד"ה

אין מבקשין כו' וא"ת והא ר"ס אינו מחזיר אלא מוסב ומגפה ונריבן אנו לומר דסבירי להו דר"ס אינו מתייר מוקנה אלא כיושב ומגפה כדאיתא כרוס המביח דף ל' ע"כ וכתבו התוספות בחולין דף י"ד ד"ה מחטין דבהמה נמי מיירי ביחב ומגפה סתם יסתמו הש"וואחרי' דואין אותן וכן כתבו התוספות בעירובין דף מ' ע"א בד"ה והא דהוי מחטין נקרה וזה דוחק וכבר כתבו דאפשר לומר לר"ג דסבירי ליה דחלוך ר"ס אפילו ב"ה סתמו דמותר' אפילו בלא יושב ומגפה נמי מותר והא דמחלקין בין יושב ומגפה לשאר אמוראי' דלית להו אקומת' דר"ב :

דף ג' ע"א תוספי ד"ה

גזירה שמה יעלה וישלש פתח כו' והעלו התוספות דאינטרך לטעמא דשמה יעלה ויתלוס ביבא דלא הוי מוקנה כגון כהנר דהוי מוכן לעוררין ואינטרך לטעם חוקנה דכפר דבעי מרי וחנינא דלא שייך שמה יעלה ויתלוס דלדבורי מדבר ודבריהם דחוקים מאוד דהא גבי בינה נמי לא שייך גזירה שמה יעלה חפ"ה קתמרי דבכלל גזירת חבמים היפה שחף היא פרי הנסור אף דליבא למיגור שמה יעלה ח"כ ק"ץ בפירות המחוכרי' שהם תלוסי' שיש לאסור בכלל גזירת חבמים דהוי פרי הנסור דהא עכ"פ שייך בהם תלוסי' ולי נראה דאינטרך הכי מרי טעמא לפי מה שכתבו התוספות בפרק כירה דף מ"ה ע"כ ד"ה דלית ביה בינה דאסור משום גולר כ"ע דרבי יוחנן גופי' מפרש טעמא דפינה משום מסקין שבו ואפשר משום הכי לא הוי אסור ר"ס לטלטה אלא לאכילה עכ"ל ולפי זה נראה כי משום שמה יעלה ויתלוס או סתם יסחוט לא הוי אסרי אלא באכילה משום מוקנה אסורים אפילו בטיטול ואי משום פוקני לחוד ה"א בפירות החילן דרגנים לבשור מפנין והיא מגפה לכך ר"ס מורה דמותר' קת"ל הך גזירה שמה יעלה ויתלוס וכיון דאסור'ם באכילה כיון שהיה מתפירים בין השמשות ולא לקטניהו מחמתו והוי כנדרוגות ונמוקין דמורה ר"ס ואסור' אף לטלטה ובתירוץ זה אין אנו נריב' לכל הדחוקים וק"ל :

ד"ה

ר' יוחנן אמר מוחלפת השיטה כו' ותיבא דהא ר"י גופי' פסיק בפרק חביות דהלכה כר"י כו' וזה פשוט שבועות' התוספת בשלמא בלא פ"ר ר"י הימי אומר דמוחלפת השיטה הך דכלכלה ופתיק ר' יוחנן שפיר כו' יהודה אבל הסתא דפירוש ר"י עיקר דמוחלפת היא דלין סוסיין ח"כ הקשו שפיר ותיבא הא ר"י גופי' פסיק בפרק חביות דהלכה כר"י ועל זה תירגו דר"י קאמר לפי אותן אמוראי' דלא סבירי מוחלפת השיטה ובפרק חביות מביאי' התוספות רחיות כנדרוגות דלירוב דכן הוא סוגי' הש"ס וכפ' בכל מערבין דף ל"ט ע"א כתבו התוספות דבלאו כל הראיות אין סברה להפך הך דכלכלה כל הכנות יעויין ע"ס

דלא לאו סתמא דשבת הימי אומר דסתמא דר"ט דלין מבקשין משום מוקנה ב"ט וק"ו לשבת וא"כ למה מוקי קבלת רבותיו בשבת דחמיר מיט' ולא מוקי קבלת רבותיו ב"ט דקיל משבת דלין הלכה באומו סתם אלא כקבלת רבותיו דכ"ה כר"ס דלית ליה מוקנה ובשבת סבר ב"ה מנערה את הטבלה דלית ליה מוקנה וא"כ הוכרח להביא סתמא כשבת דסתים לן רבי דלין איסור מוקנה וגבי ר"ט דיש איסור מוקנה וא"כ ע"כ נראה ליה טפי לאוקמי קבלת רבותיו גבי שבת וע"כ טעמא דשבת חמיר ולא אתי ללולוי' ב"י וק"ל - ולי נראה דמפי' התוספות נראה דהס פירשו מה דאמר אנו אין לנו וקילב מרבותיו ע"כ משום דקשה ליה סתמא דשבת דמחטין אסתמא דמגביהו דסבירי לר"ה אסור משום מוקנה ולכך אמרו אנו אין לנו דהא הקשו התוספות בד"ה מוקי לב"ה בר"ס וקשה דמאי אולמי דהאי סתמא ואי הוי מפרשי כפי' מהר"ם לובלין ח"כ אין מקום לקשייתם כיון דהיה לו קבלה מרבותיו דכ"ה כר"ס ולכך נראה ליה לחלוסי' השיטה גבי מגביהו אלא ע"כ דקבלתו היתה דמוחלפת השיטה משום דקשה ליה סתמא דמחטין אסתמא דפ"ה אומר'ם מהלך את הטבלה והקשו שפיר מאי אולמי דילמא נחליף סתם דמחטין ונימא דעת ר"י דאמר אס לא היתה כבילה מחמתו אסורה היא נשנית בסתם ודעת פ"ק דקטני מחטין היא דעת ר"ס הוא נשנית במחלוקת בדפירוש הר"ם מלובלין גופי' ועל זה פירשו ו"ל דכעדות לא עבי לה מקיל' ב"ס וחומר' ב"ה ואין להקשות למה ליה למימר בשבת סתים לן תנא כר"ס מהך דמחטין ולא תני דסתים לן תנא מדלא תני כעדות מקילי ב"ס וחומר' ב"ה ככר כתבו התוספות בפרק נוטל דף קמ"ג בד"ה אבל אנו אין לנו ו"ל במסכת' עדיות לא מיתגיה' כהדי קילא ב"ס וחומר' ב"ה והייגו כר"ס והא דלא מיימי שייעמא מהתם משום דמאי אולמי דהא מהא עכ"ל וא"כ באן כתבו דאליהו האי סתמא דמחטין משום דיש לו שיעת' ממסכת' עדיות דלא מיימי גבי קולי' ב"ס וחומר' ב"ה ס"מ דמחטין הייה דלין מגביהו וק"ל :

א"ד

איבא למירך לפ"ו דעיקר טעמא דאמרינן אנו אין לנו כו' אלא משום סתמא דמחטין ואע"ג דלאו סתם גמור הוא דהא מחלוך ר"י כנירו אלא משום דברי ר"ס כרבים הואיל ובשנית סתם ולכך אמרינן מוחלפת השיטה ח"כ בסוף פרק מי שהחטיף דר' יוחנן אמר הלכה כר"ס ופריך מי אמר ר' יוחנן הכי והא אמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ב"י ומשני ר' יוחנן סתמא אחרניא אשכח ב"ס אומר'ם מגביהו כו' ואמר ר' יוחנן אנו אין לנו כו' ופי' ר"ס יב"ה חשיב כסתמא גפי' דבריו הו' דאמר אנו אין לנו ומוחלפת השיטה אינו אלא משום סתמא דמחטין ודעדות ח"כ הוי ליה למימר כקניור סתמא אחרניא אשכח האי דמחטין שנסנה דברי ר"ס בלשון רבים בשלמא לפי' הר"ם לובלין נראה דהי' לו קבלה מרבותיו דכ"ה כר"ס ולכך מביא היא סתמא דכ"ה ולא סתם דמחטין דלא חשיב סתם אלא חשיב כרבים אבל לפי דברינו דקבלתו לא היה אלא משום דתני דברי ר"ס בלשון רבים ח"כ הוי ליה לאתמי סתמא אחרניא אשכח היא דמחטין אבל נראה דאף זו לא הברא דהא איבא למירך למה לא פריך המקשה בלא אוקמת' דר"נ כהו מרי מתניתן אהדדי דגבי שבת שנה דברי ר"ס בלשון רבים גבי מחטין ובי"ט אין מבקשין סתם כו' יהודה אלא ע"כ גריבן אנו לומר דרבי באמת חור ככחו בכל מקום מחלוך' ואח"כ סתם הלוח פסתם משום דחור רבי דאפילו גבי י"ט ס"ל לחומר' כרבי יהודה וק"ו כשבת אבל הכי תני גבי מגביהו לחומר' ב"ה וא"כ אין חור רבי מדברי ב"ה לשנות גבי מחטין לר"ס בלשון רבים נגד ב"ה אלא ע"כ דמוחלפת השיטה וס"ל לב"ה לקולא גבי שבת ושנה לדברי ר"ס גבי מחטין בלשון רבים וע"כ גריבן אנו לחלק בין ר"ט דקיל ומאי לולואי ובין שבת דחמיר ולא אתי לולואי והשתא נראה בסוף פרק מי שהחטיף לא רנה לומר ר' יוחנן סתמא אחרניא אשכח היא דלין מחטין דלית' אומר' אדרבא הא הוי מחלוקת ואח"כ סתם ואמר ר"י הלכה כסתם ולכך מיימי היא דמגביהו דאמר ר' יוחנן אנו אין לנו אלא דכ"ה בר"ס דאס לא כן איך יסתום רבי ושנה דמרי יחיד בלשון רבים נגד ב"ה אלא ע"כ ב"ה כר"ס ונגד ב"ה לא היה יכול רבי להכריע בהיה סתמא דבינה כדברי יחיד דיש מוקנה הא ב"ה סבירי ליה דמוקנה מומר כר"ס :

הידושי ביצה פרק א כו

ס' והשתא יש לדקדק לשיטת מאייבא דתירנו דמוחלפת השיטה
הך דכלכלה ורבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר ויש לדקדק מי
בכריחם להפק הך דכלכלה כיון דלית להו הך סכרא דר"י
לדבריהם קאמר ח"כ לא יתפכו הך דכלכלה ויתפכו הך דאין
סוחטין וסכרי רבנן כל האוכלין אוכלא דאוסרת הוא ונבי
כלכלה חכמים לדברי ר' יהודה קאמרי כיון דר"י ריב מחילה
שיך שפיר למימר דלדברי רבי יהודה קאמרי לפי שיטת מאייברי
ומאי דוחקם להפק הך דכלכלה ומי משום קושיות התימא כבר
תירנו ויש להם ראיות ברורות מש"ס לתירוגם :

ונראה

לומר לשיטת מאייבא הכריחו שיש להפק
דוקא הך דכלכלה לשיטתם הנך חכמים
דכלכלה ודאין סוחטין חזא חכמים ס' והתוספת כתבו ע"כ בד"ה
לדרי אפילו כראשון כמו שרי ותימא ר"י דאמר ככ"ש ו"ל דר"י
היה אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה משולם ולפ"ז אי היה
מהפכין הך דאין סוחטין ע"כ היינו גריכין לומר דסברי הנך
חכמים דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה משולם ובינה שרי ליבא
דכ"ע בין לב"ש ובין לב"ה כמו דתים וענבים העומדין לאוכלין
דמותין וח"כ הנך חכמים דאין סוחטין סבירי להו דמשקין
שזבו חף בותים וענבים העומדים לאוכלים שרי' וכן בינה מותרת
דסכרי להודלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה וכן הנך חכמים
דכלכלה לדברי רבי יהודה קאמרי ולדידהו אפילו כראשון שרי
דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה ור"י יהודה סבר דבינה אסורה
בראשון נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה ח"כ יקשה על דרי ווחנן
דפסיק בפרק חכיות דהלכה בותים וענבים חף שטומדים לאכילה
משקין הינאמי' מהם אסורי' ולפי מאי דמהפק ר' יוחנן שביק
רבנן דסבירי להו לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה ועבד כרבי
יהודה ולכן מהפכי' הך דכלכלה והנך רבנן דכלכלה והנך רבנן
דאין סוחטין חד רבנן ס' וסבירי להם דמשקין שזבו חף בותים
וענבים אסורי' וסבירי להו דפליגי ב"ש וב"ה בבינה וסבירי ליה
לב"ה דבינה אסורה ופסק גבי דתים וענבים ככ"ה ודחכמים
דסבירי ליה דפליגי בזה דבינה דומה לותים וענבים ופסק ככ"ה
מש"כ בשאר פירות סבירי ליה דלא דמי לבינה ואף כ"ה
מודה שרי' וכמו שכתבו התוספות בפרק חכיות דבינה דומה טפר
לותים וענבים חליבא דרי ווחנן אבל לשיטת רש"י דלא נימא
ליה למימר כתיבין רבי יוחנן מוחלפת השיטה דיחמד לפי דברי
רבנן קאמר ומהפק הך דאין סוחטין וע"כ גריכין אנו לומר דהך
רבנן דאין סוחטין והך רבנן דכלכלה לאו חד רבנן בינה אלא
דפליגי הנך רבנן כמו דפליגי ב"ש וב"ה כמו שכתבו מהרש"ם
בן פליגי הנך רבנן דחבית עם הנך רבנן דכלכלה וסבירי רבנן
דכלכלה דבינה אסורה אפילו בשני וע"כ סבירי להו דפליגי
ב"ש וב"ה בני בינה וסבירי להו חליבא דרי' דבינה אסורה דהוי
בכלל משקין שזבו כמו דתים וענבים ח"כ פסיק שפיר ר' יוחנן
גבי דתים וענבים חף שטומדים לאכילה משקין שזבו אסורי' כמו
בינה לב"ה כהנך רבנן דכלכלה דסבירי להו כר' יהודה לפי
שהיפוך דלא אמרינן אוכלא דאוסרת הוא ובינה ג"כ אסורה
מהאי טעמא דדוק וכל בני ישיבה קלסנהו לדברי הנ"ל :

פרק ור' ינחק מ"ט לא אמר כר' יוסף כיון דלדריק נמי גריכין
אנו לומר דבינה הוי בכלל משקין שזבו חף דלא שיך כהו סחיטה
מ"מ הוי בכלל חזא גזירה ע"כ טפי איבא למימר בבינה שהיא
אוכל ולא משקה דטעמא משום פירות הנוסרים ומשני שפיר
דטפי איבא לדמויי בינה שהיא בלושה למשקין שזבו שהיא
בלושה מש"כ לאפקוי פירות דמינלו וקיימא חף לפ"ז קשה מאי
הכריחו הגמרא מדקא מרמי להו אהדריס"מ חד טעמא הוא מנ"ל
ולמר חד טעמא הוא דילמא תרי טעמא הוא ופ"ה שפיר
תדמי להו אהדרי דהא חף אס בינה אסורה משום פירות
הנוסרים ח"כ גבי משקין שזבו נמי נימא הכי כיון דאסרו חכמים
משקין שזבו משום שמה יסחוט ח"כ חף בפירות העומדים
לאכילה דלא שיך שמה יסחוט מ"מ יהיה אסורי' ולהוי בכלל
גזירה משקין שזבו וע"כ גריכין אנו לומר דהוכחת הש"ס כך הוא
דהא גריס פרק חכיות פסק ר' יוחנן הלכה כר' יהודה בשאר
פירות וכתבו התוספות אע"ג דגריס בינה גזר ר' יוחנן בינה
משום משקין שזבו והבא לא גזר בשאר פירות וי"ל דשיך טפי
למגזר בבינה לפי שהיא עומדת לסחוט הן התרנגולת אבל שאר
פירות אין עומדין לסחוט כלל עכ"ל ח"כ הוי בינה דומי' דתים
וענבים וח"כ מדרמי אהדרי' ומשני ר' יוחנן מוחלפת השיטה ש"מ
חד טעמא הוא ובינה נמי עומדת לסחוט דמי לותים וענבים
ושפיר דמי כי הכי דר"י מתיר אפילו בותים וענבים שטומדים
לסחוט אפ"ה אס לאוכלים מותר ולמה אסור בבינה חף דעומדת
לסחוט מן התרנגולת מ"מ לא גרע מותים וענבים דאס לאוכלים
ס"ל לר' יהודה דמותר' וח"כ למה אסור בבינה אבל אס נימא
דבינה מטעם פירות הנוסרים אסרוהו ליבא למימר כלל דיש
חילוק גדול בין בינה הכוללת ב"ט לותים וענבים העומדים
לאכילה דבינה שיך למגזר משום פירות הנוסרים מש"כ במשקין
שזבו מותים וענבים העומדים לאכילה דדוק כי הוא ברור וכחידוד
התלמידים הארכתי :

דף ח' ע"א

אמר רב וריקא אמר רב יהודה והוא
שיש לו דקד נעוץ מבעוד יום ויש
לדקדק מנ"ל לרי יהודה לפרש טעמא דמתניתין משום דקד נעוץ
דילמא טעמא דמתניתין משום דלתי עשה ודתי את לא תעשה
וחף נשעת תפירש אינו מקיים עשה מ"מ הוי מלחכה שאינו
נריכה לגופה דהו אין גריך אלא לפפרכ ובהד"ל דכתיב מכסה
משום דקשיא ליה אחמי ידעה לא תעשה דאורייתא ולא ידעה
איסור דרבנן ויכסה בעפר שאינו מוכן דמניו הוא אלא ע"כ
דמתניתין נמי מירי שאינו עושה אלא איסור דרבנן והיינו דקד
נעוץ מבעוד יום ובעפר תיחוח וע"כ אשמועינן חף דפטור אבל
אסור מ"מ מותר לב"ש משום שמחת י"ט ולכ"ה משום מנות
כסוי ואין להקשות דסוף סוף דהתיור איסור דרבנן למה לא
קתני ומורים שאם שחט שיכסה בעפר שאינו מוכן ובעפר תיחוח
שאינו מחוסר לא תפירה ולא כתישה אלא הכנה ואין לומר
דאשמועינן דאפילו בדקד דעביד גומ' דחמיר איסור דר"י חף
שהו מדרבנן מעפר שאינו מוכן הו תיגזר דעביד דהא לב"ש
קתני השוחט שחט להחלך כינד יעשה אומרי' לו שחט חסור
וכסה והיינו נמי בדקד נעוץ כמו שכתבו התוספות לקמן והר"ם
ואחמי לא אשמועינן התיור זה תחילה שיכסה בעפר תיחוח שאינו
מוכן וע"כ גריכין אנו לומר דקד נעוץ ויתר טוב וקל מעפר
שאינו מוכן וכמו שכתב הכ"י בסי' תנ"ח וי"ל כתב הכלל בוכסס
ה"ר משולם שאם שחוט תותר לכסות באפר כירה שהוסק ב"ט
ולא יכסה בדקד וכתב הכ"י ונ"ל דהכי קאמר ולא יכסה בדקד
ויכסה אבל אם היה לו דקד נעוץ ודאי עדיף טפי והכי אמרינן
בירושלמי אם שחט מוטב שיטיל מאפר שהוסק ב"ט ואל יחפור
בדקד ויכסה אלתא בתי' לו דקד נעוץ מירי אבל אם יש לו דקד
נעוץ עדיף וכן נראה מדברי הר"ם ורבינו עכ"ל ובדבריו פסק
רמ"א ככ"ש ס' תנ"ח ס' ט"ו וי"ל מיהו עדיף טפי לכסות בדקד
נעוץ בעפר תיחוח אם יש לו והמנ"ה השיג על פסקו וכתב
שנראה לו שגם הטור והר"ם ס"ל שמוטב לכסות באפר בירה
מלכסות בדקד נעוץ דהא בדקד נעוץ עושה איסור דעביד גומא
אבל במוקפה מותר לטלטלו לגורד י"ט כמו שכתבו התוספות
בהדיאומ"ש הרב הכ"י מירושלמי אדרבה הא אמר בירושלמי
מוטב שיטול אפר כירה ולא יחפור בדקד נעוץ והירושלמי קמי'
אמתניתין ע"ס ומתניתין איירי כשיס לו דקד נעוץ ופ"ה אמר
עדיף כנ"ל עיקר עכ"ל ותמה אני על גדול כמותו שהרי בירושלמי
אמר

גמרא

אלא רב יוסף מ"ט לא אמר כר' ינחק לכאורה
היה נראה לומר דכוונת המקשה כך הוא
דהא דפליגי ר' יהודה במשקין שזבו עם רבנן דרבנן סבירי דאס
ינאו משמתן אסורין לא שחט שומדים לאכילה או למשקין משום
כיון דעומדין למשקין שיך למגזר שמה יסחוט וח"כ חף בעומדין
לאכילה דלא שיך הך גזירה ש"מ הוי בכלל גזירה שגזרו חכמים
על משקין שזבו דלא גרע זה מבינה לרי' ינחק ולרי' יהודה יש
לומר סכר כיון דלא שיך בעומדין לאכילה משום סחיטה
ומתירס ובינה ג"כ מותר וח"כ פריך לרב יוסף דסבר משום
פירות הנוסרים ע"כ כריכו אנו לומר חף דבינה לא שיך שמה
יתלוס מ"מ הוי בכלל גזירה שגזרו חכמים על פירות הנוסרים
ולפ"ז ארוא' לגזר חף בפירות העומדים לאכילה דלא שיך כו
סחיטה מ"מ הוי בכלל משקין שזבו שגזרו חכמים בפירות העומדין
למשקין ח"כ פריך שפיר מ"ט לא אמר כר' ינחק בשביל משקין
שזבו חף דלא שיך כהו סחיטה מ"מ הוי בכלל גזירה משקין
שזבו ומשני דלא רמי כלל למשקין שזבו דלאו אוכלא לאפקוי
בינה דאוכל הוא וטפיר דהוי לאסור בכלל פירות הנוסרים והשתא

הירושי ביצה פרק א

ואמר אכל אש שחט מוטב שיטול מאפר כירה שהוסק ב"ט ואל יחפור בדקר ויכסה חבירי אחריו שמנות עשה דוחה למנוה לא תעשה כו' הרי להדי' שהירושלמי מפרש שיחפור בדקר לבתחילה אפילו בעפר שאינו תיחוח מטעם דעשה דוחה לא תעשה ולא סבירי ליה לדברי ר' יהודה דמוקי למתניתין בדקר נעון ושפיר כתב הכ"י אבל בדקר נעון מבעוד דקר נעון עדיף והרא"ש שינה לשון ירושלמי וז"ל ירושלמי באפר שהוסק ב"ט אסור לבכות ב"ט בלא שחט אבל אש שחט מוטב שיטול מן האפר שהוסק ב"ט ממה שיניח הדם בלא כסוי אפי"ג דכשחט בעיבית היכל דקר נעון אבל בלא דקר נעון לא משום דאיכא תרתי ארסור חדא דאינו מוכן ועוד דקא עביד גומא אפי"ג דאינו נרדף אלא לעפרה ארסור' מיהא איכא עכ"ל הרא"ש מפרש לפי תלמודא דידן דבעי דקר נעון ולכ"ס מתירין לבתחילה לשחוט על סמך שיש לו דקר נעון אפי"ג שפטור אבל אסור מ"מ משום שמחת ר"ט מתיר לבתחילה ולכ"ס אינו מתיר לבתחילה אלא אש שחט שיעבור על ארסור דרכן פטור אבל אסור ויקיים מצות כסוי אבל לעשות מלאכה לארורייתא לא התיר ולכך כתב באפר שהוסק ב"ט מוטב שיטול מן האפר שהוסק ב"ט ממה שיניח הדם בלא כסוי ומשמע דלית ליה דקר נעון דאש י"ט לו דקר נעון עדיף אבל הירושלמי התיר משום דעשה דוחה לא תעשה ולכך קאמר מוטב שיטול אפר שהוסק ב"ט ואל יחפור בדקר ר"ל שיעשה מלאכה לארורייתא לדחות לא תעשה דמוטב שיעבור על מילי דרכן וא"כ דברי רמ"א שס"ס בדברי הכ"י שרין וכו' נרדף בטעמין וכן כתוב הט"ז :

ובזה

נדחו דברי הפרי חדש לא"ח סי' תנ"ח ס"ס קטן ט"ו וז"ל ומיהו עדיף טפי כו' וכן נראה שירושלמי דקאמר אבל אש שחט מוטב שיטול מאפר שהוסק ב"ט ואל יחפור בדקר ויכסה ואי כסאין לו דקר נעון מבעי קאמר וכדברי הכ"י איך קאמר מוטב דמשמע טעמא שיש לו אפר שהוסק ב"ט הא לאו הכי יחפור בדקר ויכסה והלוא כל שאין דקר נעון מבעי' אף דבעבד לא מני לבכות אלא ודאי מיירי בשיטלו דקר נעון עכ"ל ולפי מה שכתבנו שהירושלמי סבירי ליה באמת דלמי עשה ודחילא תעשה וא"כ האמת כן הוא דאש אין לו אפר שהוסק ב"ט דבעבד יחפור בדקר דעשה דוחה לא תעשה וזה ברור לדברי ירושלמי והרא"ש שינה בלשונו לפי תלמודא דידן וכדאמרו ק"ל נמלא למידן אנו מדברי הרא"ש שאף להרי"ף ולהרמב"ם דסבירי להו דלא סבירי ליה מוחלפת השיטה במתניתין דידן א"כ לכ"ס אף דאין שוחטין לבתחילה על סמך דקר נעון ועל סמך אפר כירה שהוסק ב"ט מ"מ היכי דשחט כבר חומר בדקר נעון ומכסה בשביל מצות כסוי אף דפטור אבל אסור מדרבנן מ"מ לא העמידו דבריהם בשביל לקיים מצו' כסוי ה"ה הדן והוא הטעם באפר שהוסק ב"ט אף שהוא נולד וכ"ס סבירי ליה לארסור מדרבנן מ"מ לא העמידו דבריהם בשביל מצות כסוי הכא דכבר שחט :

ומה

מאוד תמה אני על הרב הכ"י שהביא בשם הסמ"ג וז"ל כתב הסמ"ג מורי כתב היכא דשחט כבר ואין לו עפר מוכן שיכול לבכות באינו מוכן כדאמרינן ומורים שחט שחט שיחפור בדקר ויכסה וכן כתוב הסמ"ק והגהו' מיימך כתב וכפ"ג דהרב ר' יהודה כתוב ויכא דשחט כבר ואין לו עפר מוכן יכול לבכות בשאינו מוכן כדאמרינן ואין שחט שיחפור בדקר ויכסה וקשה לי דהא מוקמינן להא בנמרא והוא שיש לו דקר נעון מבעי' ע"כ וכתב הכ"י ולי נראה דטעמא דהכי דבוחא שחט סומכים על דברי ר"ת דבעבד מיהא עכ"ל ואח"כ הביא דברי הטור שכתוב גבי אפר שהוסק ב"ט דאש שחט כבר מותר לבכות בו והביא דברי הרא"ש כמו שהעתיקנו למעלה ונקראי שנים ושלא דליתת אלו עמדתי מרעיד ומשתומם כשעה חדא על מה נכנס הרב הכ"י בדחוקי' לאשכ דברי הסמ"ג והסמ"ק שחט סומכים על דברי ר"ת דבעבד מיהא הלוא היה לפניו דברי הרא"ש ושפתו ברור מללו שאף לפי שיטת הפוסקים דלא סבירי להו מוחלפת השיטה מ"מ מביא דברי הירושלמי לסמוך עליו היכי דשחט כבר שחט לבכות אפילו בעפר כירה שהוא גולג מצום לקיים מצות כסוי וק"ו בעפר שאינו מוכן דהיינו בעפר תיחוח שאינו מחוסר לא חפירה ולא כתישה אלא הכנה שחט לבכות וא"כ דברי הסמ"ג והסמ"ק הם ממש דברי הרא"ש ושפיר כתוב היכי דשחט כבר שיכול לבכות באינו מוכן כדאמרינן

בתיחוח

חידושי ביצה פרק א כו

ביתוח כו' ואני אומר שחליה לחשוד להרא'ם שהבין בדברי ר"ת
 לכסות בעפר שאינו מוכן היו כמי חופר דל"כ היו תרתי איסורי
 פטור אבל חסור וגם שאינו מוכן ומכ"ל לר"ת אף המחליף
 שיטתיו דסבר ב"ה דמותר לכתחילה לשחוט אף לעבור שני
 איסורי פטור אבל חסור ואיסור מוקצה דילמא עד כאן לא שרי
 ב"ה חלה בדקר נעוץ דאין סם חלה איסור אחד אבל בעפר שאינו
 מוכן דהוי נמי חופר גומ' היו שני איסורים דפטור אבל
 חסור ומוקצה לא שרי ב"ה לשחוט לכתחילה על סמך שיטתו
 אחר"כ שני איסורי דרבנן חלה נשקט הדבר ולא נאמר דאף
 הרא"ם היה סובר בדברי ר"ת שהתיר לכתחילה לשחוט חלה
 בעפר תיחוח שאינו מוכן דלא שייך ב"ה לא חפירה ולא כתישה
 חלה שאינו מוכן ולא היו ח' איסור' וכי היכי דשרי ב"ה לשחוט
 לכתחילה על סמך דקר נעוץ מנע' אף שהוא איסור דרבנן
 דפטור אבל חסור ה"ה דשרי למישחט לכתחילה על סמך עבר
 שאינו מוכן דלא שייך ב"ה כתישה וחסירה חלה איסור מוקצה
 ולא הביא דברי ר"ת חלה דר"ת מחולק עם ר"ת שר"ת תמה על
 מה הנריכו העולם הכנה ע"כ תמיהו ה"י שהעולם לא התירו
 לשחוט לכתחילה אס' אין לו עפר מוכן כדלמי אס' הכינו מנע' לעפר
 שפיר עבדי כדי לסקל גם איסור מוקצה אבל תמיהו היה
 שאסרו לשחוט לכתחילה ב"ט אס' אין לו עפר מוכן הלוא לפי
 החילוף סבר ב"ה דשרי לכתחילה ליטחוט על סמך דקר נעוץ
 מבעוד יום אע"פ שפטור אבל חסור ה"ה בעפר שאינו מוכן
 ור"ת תמה עליו דמנ"ל דבר זה כיון דלא פליגי ב"ה ובי"ה חלה
 בהא בבבב"ג דשרי ב"ה כדעבר שרי ב"ה לכתחילה ולעולם בעי
 דקר נעוץ משום הכנה ר"ל כיון הפליגי בדקר נעוץ ולא פליגי
 בעפר שאינו מוכן ולומר דכ"ה תתירין לכתחילה לשחוט על סמך
 עפר תיחוח שאינו עושה גומ' וכתישה אע"פ שאינו מוכן וכ"כ
 אומרים לא ישחוט חלה א"כ היה לו עפר תיחוח מבעוד יום חלה
 ש"ת דוקא בדקר נעוץ תתיר לשחוט לכתחילה משום שמת' י"ט
 הוי פטור ומותר אבל גבי מוקצה העמידו חכמים דברייהם ואסרו
 וזה שריק הרי' ולעולם בעי דקר נעוץ מנע' הכנה ר"ל לסקל איסור
 מוקצה חלה באיסור מוקצה אפילו ב"ה לא התירו ולכך הקפידו שלא
 להתיר חלה בעפר מוכן וא"כ יפה נהגו העולם שלא לכסות רק
 בעפר מוכן שהוא תחוח כגון חסור של אפר או שראוי לבלות
 בו בינה ולא מעפר תיחוח שע"ג קרקע שהוא בטל אגב קרקע
 ולא מאפר הכירה שהוסקה ב"ט אס' אינו ראוי לבלות בו בינה
 ע"י כתישה דף ט' ע"כ ד"ה אמר רבי יוחנן להרי' להרי' שהרי בעל
 המוספות לא התיר לכתחילה לשחוט על סמך שיכסה בעפר מוקצה
 או בעפר כירה שאינו שחוסק ב"ט וזוהי היה מחולק ב"י עם
 ר"ת אף לשיטת ר"ת דמחלפת השיטה מ"מ לא נתיר לכתחילה
 לשחוט כשום ענין חלה בדקר נעוץ מנע' וזה ברור כשמש
 ומ"מ דברי הרא"ם נוח' ומאקבלים אף לפי הפוסקים דלא
 מחלפי' שיטתם מ"מ בשביל מנות כסוי' לוראי' מן הירושלמי
 שמתיר כדעבד אף באפר שהוסק ב"ט ודברי הסמ"ג בדברי
 הרא"ם בלי שום דוחק כלל :

וראי'תי

בדברי הרמב"ם בסוף פ"ב מהילכות י"ט
 שכתוב מי שיט' לו דקר נעוץ מערב י"ט וכתקן
 ב"ט והעלה עפר אס' היה אותו עפר תיחוח הרי זה מכסה
 בו ומטלטלו אבל אס' העלה גוש העפר הרי זה לא יכתוש
 אותו ב"ט וכד' פ"ג כתוב מי שחיה לו עפר מוכן או אפר
 מוכן שמוטר לטלטלו הרי זה שוחט חיה ועוף ומכסה דמס'
 ואס' אין לו עפר מוכן או אפר הראוי לטלטלו הרי זה לא
 ישחוט ואס' עבר ושחט לא יכסה דמס' על לערב עכ"ל אין
 ספק שהרמב"ם מפרש פשט הלכה והוא שיט' לו דקר נעוץ
 ומתקן ב"ט וס' דמאקשה דאפילו אס' העלה גוש העפר מכסה
 בו ופרך' ה' קעבד כתישה ומתקן בעפר תיחוח ר"ל שמכסה
 אס' העלה הדקר עפר תיחוח אבל אס' העלה עפר גוש לא
 יכסה ופרך' וזה קא עבד גומא שבהולאת הדקר מן העפר
 הקשה עכ"פ עושה גומא ומנע' כדרי' אבא וניחא ליה
 להרמב"ם לפרש בן משום קושיא תוספ' דהא בעפר תיחוח
 לא שייך גומא וניחא ל' לפרש שדקר נעוץ בקרקע קשה חלה
 דלא התירו לו חלה אס' העלה עפר תיחוח ומשום גומא לא
 מחייב כד' אבא ולפי' הרמב"ם ניחא במאי דקאמר הש"ס
 לקמן חלה ספק מ"ט דילמא עכיד כתישה ודאי נמי נגזור
 משום כתישה הלוא לפי ע"י התוספ' שמייירי שנעץ הדקר בעפר

תחוח א"כ מו לא שייך כתישה ומאי גזרת כתישה איכא אבל
 להרמב"ם ניחא דמייירי דנעוץ מנע' הדקר בקרקע קשה ובי"ט
 מתקן אס' מעלה גוש עפר הרי זה לא יכתוש ב"ט לכסות
 חלה אס' העלה עפר תחוח הרי זה מכסה ועל זה פריך שפיר
 נמי דקעבד גומא לא חיישינן כדרי' אבא מ"מ קאמר חלה
 ספק מ"ט דילמא עבד כתישה שהרי הוא מתקן ב"ט ויש
 לחוש שמעלה גוש העפר ויעשה כתישה א"כ ודאי נמי
 נגזור בשביל זה ודבר זה כוח ומתקבל בעיני כל התלמידים אבל
 לפי' התוספ' הוא דוחק דמתחילה משנה בעפר תיחוח דמו לא שייך
 כתישה ואחר"כ חזר להדר דחיישינן אף בעפר תיחוח שמת
 יכתוש ולפ"ו דברי הרמב"ם כפשוטו דמתחילה בסוף פ"ב א"כ
 לנו הדין בדקר נעוץ ונתקן ב"ט והעלה עפר אס' היה עפר
 תיחוח מכסה בו ומטלטלו חלה הוי מוקצה שהבין ע"י דקר
 מע"ט אבל אס' העלה גוש העפר הרי זה לא יכתוש והיינו
 והיינו כב"ה ואחר"כ כתוב מי שחיה לו עפר מוכן או אפר
 שמוטר לטלטלו הרי זה שוחט חיה ועוף וזה שאמרו ב"ה
 לא ישחוט חלה אס' בן היה לו עפר מוכן מבעוד יום וה"ה
 אפר שהוסק מע"י ומסיים ואס' אין לו עפר מוכן או אפר
 הראוי לטלטלו ר"ל קודם שחיתה אף שיט' לו דקר נעוץ מ"מ
 אין לו עכשיו עפר או אפר מוכן שיוכל לוקח בלא הולאת דקר
 אף שיט' לו דקר נעוץ הרי זה לא ישחוט לכתחילה ואס' שחט
 ולא העלה הדקר עפר תיחוח לא יכסה דמס' עד לערב אבל
 שאס' מתקן הדקר והעלה עפר תיחוח כבר כתוב בסוף פרק
 ב' דמכסה בו ומפרש למתנין ומודים שאס' שחט שיחפור
 בדקר ויכסה בדקר הנעוץ מנע' שמוטר לכתחילה להניחו ואס'
 נחפו והעלה עפר תיחוח מותר לכסות בו אבל גוש העפר הרי
 זה לא יכתוש ולכתחילה חסור לשחוט על סמך זה והיינו כשיטת
 הרי"ף רבו דלא מחלפי' שיטתיהו ואלביא דב"ה וראיתי רבי'
 כזכור' בפירוט דברי הרמב"ם וכתבו פירושים דלא עלה על
 דעת הרמב"ם מעולם וכבודם במקומם מונח שינאו חפשו הלכה
 ובטחמי' בחסד עליון שהנחמי' ה' בדרך אמת וע"י כ"כ וכפדי חדש
 ס"ק י"ד ונלחם משנה :

תוספות ד"ה

והי' חתי' לכסי' כדרי' יהודה
 משמע דקא' אסיפא כו' יש
 לדקדק מאי פריך אסיפא דילמא ב"ה לא התיר לכסות חלה
 בשביל מנות כסוי' אבל ככוי' דספק לא התיר והתוספות בחלוין
 דף פ"ד ע"ב כד"ה כסוי' שאין ודאי וזהו כו' רגו לומר בדקר
 נעוץ כדאי' התירו ב"ט אע"ג דאיכא איסורא דרבנן בחופר
 גומא ואינו נרדף חלה לעפרה אבל בספק לא התירו ואחר"כ
 כתבו ונעוץ סוגיא דביכס מוכח דאפילו ספק נמי שרי בדאיכא
 דקר נעוץ עכ"ל וע"כ מהך קושיא דפריך המקשה והא' איב' דקר
 נעוץ גבי כו' שהוא ספק ש"ת דאפילו ספק נמי שרי בדקר נעוץ
 אף יש לדקדק מנ"ל דמקשה בפשיטות ולא עמד בדקר נעוץ דילמא
 לא שרי ב"ה חלה כדאי' ולא בספק ועוד יש לדקדק דקאמר לכסייה
 באפר כירה ולמה לא נקיט לכסייה בעפר מוכן כדנקט ב"ה
 בתמנין ועוד דפריך המקשה אי הכי מאי חירוי' ספק והקשו
 התוספות תימא אי אמרת בשלמא שייך הכי ומירין התוספות
 הוא דוחק מאוד והיה נראה לי לומר דמכאן ראי' לדברי' דסבר
 דמחלפת השיטה דבי' הילל אומרי' יחפור בדקר ויכסה אף דפטור
 אבל חסור מ"מ התירו לכתחילה לשחוט אע"ג דעדיין אינו חל
 מנות עשה דכסוי' מ"מ משום שמחת י"ט התירו לשחוט לכתחילה
 ולפטור אחר"כ על איסור דרבנן א"כ הוא הדין והטעם שייך ככוי'
 דאי לא נתירו לו לשחוט על סמך שיטתו א"כ על איסור
 דרבנן אפי' לחמנעווי' שמחת י"ט ומשום שמחת י"ט ראוי להתיר
 לו לכתחילה דהא אפילו למחן דלא שרי לכתחילה לשחוט ולית ליה
 סכרא דשמחת י"ט אפילו הכי כתבו התוספות לעיל ד"ה א"ר
 יהודה דאומר הרי' דמוקצה אינו חסור לטלטל ב"ט בשביל אוכל
 ומחתת י"ט והכי' בסי' תקי"ח והביאו המג"א בסי' תק"ט ס"ק ט"ו
 וז' לוי' לתמוה למה לא התירו לשחוט לכתחילה לכסו' באפר שהוסק
 ב"ט והניחו ככ"ע וככנסו לרחוק יו"ב ח' אומ' בטח למחן דהתיר
 לכתחילה לשחוט משום שמחת י"ט פשיט דמתיר מוק' לטלטל לכורך
 אוכל נפשו בשביל שמחת י"ט אף דליכא שום מנהו א"כ גבי כו' נמי
 שאיר משום שמחת י"ט ולכסות בדקר נעוץ אף שעושה איסור
 דרבנן או באפר שהוסק ב"ט לדעת ר"ת חד דוי' הוא וז"כ ס"ד
 דמקשה דהך מתנין דאין שוחטין כו' ב"ט מייירי ע"כ בענין
 דאסור

חידושי ביצה פרק א

דאסור לחיה לשחוט אלא כדעבד מתירין לולכסות וככוו חין
 שוחטין ואפילו כדעבד ששחטו אסור לכסות אבל כעפר מוכן
 שמושר לחי' לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט ולכך לא רנה
 להקשות ולטעמך לכסייה כעפר מוכן כדודאי מתניין לא חיירי שיש
 לו עפר מוכן או אפר מוכן מבעוד יום דפשיטא כהכי גונוי דמותר
 לחיה לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט אלא דפרוך ולטעמך
 אף ליתא לר' יהודה מ"מ לכסייה כאפר כירה שהוסק כ"ט
 או כדקר געזן דק"ל מוחלפת השיטה וע"כ כ"ה מתיר לכתילה
 לשחוט ולעבוד אח"כ על איסור דרכנן כשכיל שנתת י"ט אח"כ
 ה"כ היה לנו להתיר לכתילה לשחוט ולכסות אח"כ אף שעבוד
 על איסור וקציח בין ארישא ובין אסיפא אלא ע"כ דלית
 ליה לא דקדנעון ולא אפר כירה אח"כ לרבי יהודה נמי דלית
 ליה ופרוך ספיר לפי סברתך לאקציח ליה אליבא דב"ה דמוחלפת
 השיטה ומוכרחים אנו לומר דלית ליה אח"כ מאי אריא ספק
 אפילו ודאי נמי בשלמא כלא זה היתו אומר דמתניתן דכו
 מיירי לפי מאי דלא מהפכינן וככוו גונוי דאסור לשחוט חיה
 לכתילה כי אם כדעבד מותר אבל כיו אפילו כדעבד אסור
 אבל לפי סברתך דתקציח ליה אליבא דב"ה דמוחלפת השיטה ח"כ
 משום שמתת י"ט דמתירין איסור דרכנן חין חילוק בין ודאי
 לספק וע"כ דלית ליה עסקינן אח"כ קשה ספיר מאי אריא
 ספק אפילו ודאי נמי ומשני לא מבעי קאמר ופרוך זה י"ט
 לומר כרישא אבל הו' מדקתני סיפא ואם שחטו חין מכתין זה
 משנה שאינו כריכה הוא אלא ע"כ פלגית ליה עסקינן והדרה
 קוציא לדוכתא וזה ראי' כולוה לדברי ר"ת דאי לא אחרית
 מוחלפת השיטה הויה דשוחט ע"כ נריבן אנו למחוק הך קושיא
 או כדקר געזן :

נמצא

פסקן של דברי' לפי' התוספות שלפנינו דלפי'
 ר"ת קילי טפי פלומות קטנים מסולם של
 שוכך דלר' דוסא אסור לטלטל סולם של שוכך משום דדאיו הי'
 נמי להטיח גנו אבל פלומות קטנים מותר לטלטל אפילו כשכת
 ולהר"א מבורכ"ל חין חילוק בין קטנים לגדולים אלא דמחלק בין
 שכת ל"ט וכשכת מותר לטלטל אפילו סולם שלפניו דחין כאן
 חש להטיח גנו שאסור להניחו לחוק וכיון דליכא חש לא גורו
 עליו כחצר אפילו אם הלכה כר"ת דבכל מקום שאסור מפני מראית
 עין אפילו בחדרי חדרים אסור מ"מ שכת לא גורו כלל מפני
 מראית עין ולשון הב"ח בא"ח סי' ש"ח גמ' חש כשכת סולם
 אפילו של עלייה והוא גדול מותר לטלטל בשכת כחצר וכתיב הכ"ח
 פ"י דשכת כיון דאסור לטלטל בר"ה אלא דבבב"ה הוא דקמטלטל
 ליכא חשדא שמת הרוח"א ואמר להטיח גנו הוא כר"ך דבבב"ה ליכא
 דוח"כ ב"ו ולא דק בלישני דהא השתא ק"ל אליבא דרב דס"ל
 דכל מקום שאסור מפני מראית עין כו' אלא טעמא דמילתא
 דשכת לא גורו כלל משום מראית עין ולכך מותר לטלטלו כחצר
 דש"י טיטולו אבל ב"ט דליכא מראית עין אסור חכמים אפילו
 בחדרי חדרים וא"כ לפי' הר"א מבורכ"ל לא מניחו קולא בסלומות
 שלנו אף שהם קטנים יותר מסולם של שוכך ולר' דוסא דאסור
 אפי' מסולם של שוכך ח"כ ה"ה דאסור בסלומות קטנות שלנו וספיר
 כתבו התוספות לאחר תירוק הר"א מבורכ"ל ולפי זה אסור לטלטל
 הסולם שלנו ב"י אפילו בכיתו דשמת הלכה בר' דוסא ר"ל דלרבי
 דוסא אפילו סולם של שוכך איסור א"כ סלומות שלנו נמי חין לנו
 לחלק כנייהם משא"כ לפי' ר"ת דמחלק אף לר' דוסא דאסור בסולם
 של שוכך מ"מ מתיר בסלומות שלנו הקטנים :

ותמהני

על כאר הבולה יס של שלמה שלפניו בסתמן
 כ"ו שרצה להני' בדברי' התוספות וז"ל אבל
 מ"מ נראה דב"כ טעות סופר הוא דמכ"ל להר"א מבורכ"ל לחלק
 בהכי אלא כר"ך להני' ועוד דשמת הלכה בר"ס כו' פי' ואסור
 אפילו לר"ת אבל להר"א מבורכ"ל אסור אפי' לת"ק כ"כ התוספות
 להדיא בפ' הלון על דברי' מבורכ"ל וז"ל ולפי' זה אסור לטלטל
 סלמות שלנו ב"י עכ"ל ונפלאותי על הנהגו דכאן עיקר הוכחתם
 מר' דוסא דאסור אפי' בשל שוכך וקשה סוגי' דעירובין ועל זה תירוק
 ר"ת דהתם מיירי בקטנים קילי טפי מסולם של שוכך אבל
 להר"א מבורכ"ל דלית ליה חילוקא ולר' דוסא סולם של שוכך אסור
 וה"ה סלומות שלנו וא"כ אסור לטלטל סלומות שלנו דשמת הלכה
 בר' דוסא אבל לר"ת א"כ אפסר לומר דשמת הלכה בר' דוסא וא"כ
 אסור אפילו בסולם של שוכך וסלומות שלנו ח"כ אסור ח"כ
 א"כ יתיישב סוגי' דעירובין אליבא דר"ת אלא ע"כ דלר"ת סלומות
 קטנים שלנו קילי טפי מסולם של שוכך והתוספות לא כתבו אלא
 לתירוק הר"א דלא ס"ל כתיירוק של ר"ת ושמת הלכה כרבי
 דוסא וסולם של שוכך נמי אסור ומכ"ל לחלק בין סלומות
 קטנים שלנו לסל שוכך ואסור לטלטל סוגי' דעירובין מיירי בשכת
 דליכא למגור כלל ומה שכתבו התוספות בפרק חלון הקטן
 התוספות אפילו א"כ ימא דלא כרבי דוסא אלא כפנתא רידן
 דפליגי

דאסור לחיה לשחוט אלא כדעבד מתירין לולכסות וככוו חין
 שוחטין ואפילו כדעבד ששחטו אסור לכסות אבל כעפר מוכן
 שמושר לחי' לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט ולכך לא רנה
 להקשות ולטעמך לכסייה כעפר מוכן כדודאי מתניין לא חיירי שיש
 לו עפר מוכן או אפר מוכן מבעוד יום דפשיטא כהכי גונוי דמותר
 לחיה לשחוט לכתילה מותר ג"כ כיו לשחוט אלא דפרוך ולטעמך
 אף ליתא לר' יהודה מ"מ לכסייה כאפר כירה שהוסק כ"ט
 או כדקר געזן דק"ל מוחלפת השיטה וע"כ כ"ה מתיר לכתילה
 לשחוט ולעבוד אח"כ על איסור דרכנן כשכיל שנתת י"ט אח"כ
 ה"כ היה לנו להתיר לכתילה לשחוט ולכסות אח"כ אף שעבוד
 על איסור וקציח בין ארישא ובין אסיפא אלא ע"כ דלית
 ליה לא דקדנעון ולא אפר כירה אח"כ לרבי יהודה נמי דלית
 ליה ופרוך ספיר לפי סברתך לאקציח ליה אליבא דב"ה דמוחלפת
 השיטה ומוכרחים אנו לומר דלית ליה אח"כ מאי אריא ספק
 אפילו ודאי נמי בשלמא כלא זה היתו אומר דמתניתן דכו
 מיירי לפי מאי דלא מהפכינן וככוו גונוי דאסור לשחוט חיה
 לכתילה כי אם כדעבד מותר אבל כיו אפילו כדעבד אסור
 אבל לפי סברתך דתקציח ליה אליבא דב"ה דמוחלפת השיטה ח"כ
 משום שמתת י"ט דמתירין איסור דרכנן חין חילוק בין ודאי
 לספק וע"כ דלית ליה עסקינן אח"כ קשה ספיר מאי אריא
 ספק אפילו ודאי נמי ומשני לא מבעי קאמר ופרוך זה י"ט
 לומר כרישא אבל הו' מדקתני סיפא ואם שחטו חין מכתין זה
 משנה שאינו כריכה הוא אלא ע"כ פלגית ליה עסקינן והדרה
 קוציא לדוכתא וזה ראי' כולוה לדברי ר"ת דאי לא אחרית
 מוחלפת השיטה הויה דשוחט ע"כ נריבן אנו למחוק הך קושיא
 או כדקר געזן :

ובוה

יש לישב מה שמדקדקים העולם במתניתן
 הפסיק פלוגתא דב"כ וכו' בשאר כבוית בין
 הג' תרי כבא דשייכו' לענין י"ט והו' ליה למתני כ"ה שכולה
 והסוחט חיה גבי אהדדי שרבי סידר הני תרי כבא כדכר' לליכא
 פלוגתא וכו' ע' מודו דב"ש לקולא וכו' לחומרא אבל גבי שוחט
 חיה החליף רבי יוחנן ואמר דב"ה לקולא וכו' לחומרא ולכך לא
 תני גבי אהדדי וק"ל :

דף ט"ז ע"א גמרא

אמר רב חנן בר' אמאי
 מחלוק' בר' הכו' איכא
 דאמר ח' רב חנן בר' אמאי מחלוקות בר' י' למא' רב דאמר כב"ש
 פנאי הוא כו' יש לדקדק מי הכריח לרב חנן בר' אמאי דבני
 תרי אוקמת' דילמא כרב דמוקי לפלוגתיהו בין כר"ה ובין כר"ה'
 ונראה לי לומר דהר"א הקשה ע' סוגי' דעירובין דמשמע ה'ס
 דמותר לטלטל סולם וכתיב חין לומר לסוגי' דעירובין כהשי' לישני
 דאמר כר"ה מותר דאף להר"א לישני היינו דוקא בסולם של
 שוכך או שמת כיון דכ"ה אסור בסולם של שוכך בר"ה ושרי כר"ה'
 הוא הדין נמי בסולם עלייה שרי לב"ע ברשות היחיד ומיהו
 קשה לרבי חייה גופיה דקאמר הכי משמע ה'ס דסבד סלומות
 של כנל חין להס קטע ונוטלין בשכת ותירוק ר"ת דהתם חיירי
 בסלומות של בית כו' ור"א מבורכ"ל מחלק בין י"ט לשכת
 ודברי' הר"א ש' כנויים ע"פ התוספות שלפנינו וע"פ התוספות
 בפרק חלון דף ע"ו ע"כ שהקשו בר"ה חי הכי אפילו נורי
 נמי וז"ל ומיהו דפ"ק דבינה משמע דוסלם של עלייה אסור
 לטלטל ולא שרי התם אלא סולם של שוכך ועליון נראה נמי
 מוכיח עליו דוחק להעמיד בסולם של שוכך ואין נראה נמי
 להעמיד הך דשעתן כרב חנן בר' אמאי דמפרס התם בר"ה
 פליגי אבל ברשות היחיד מותר דלית הילכתא הכי אלא כרב
 קיימא לן דאמר בכל מקום שאסור חכמים מפני מראית עין
 אפילו בחדרי חדרים אסור ואומר ר"ת דהכי בסלומות של בית
 שדרך לטלטלן מוזיות לוויית ולא דמי לסלומות של עלי' שהם
 גדולים וחוי להטיח בהם גנו וכן סלומות של שוכך ור"א מפרס
 דהתם ב"י כו' ולפי' פי' זה אסור לטלטל סלומות שלנו ב"י ט
 מוכר' כאר הטיב לרב דאית ליה כל מקום שאסור חכמים
 מפני מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור קשה מרבי חייה
 דשמעתן אסוגי' דעירובין ומוכרחי' אנו לומר או כתיירוק ר"ת
 דסלומות שלנו קילי טפי אפילו מסולם של שוכך או תירוק
 ר"א מבורכ"ל דמחלק בין י"ט לשכת ולרב חנן הי' נראה לו
 דוחק תירוק ר"ת וגם תירוק הר"א מבורכ"ל לחלק בין י"ט
 לשכת ולכך ללישני קמא קאמר דפליגי בר"ה אבל כר"ה י"כ

חידושי ביצה פרק ב כח

דפסק דכאן הקילו מפני שמחת י"ט השני עליו הראב"ד והביח
 מיסב דבריו ע"כ וכן עלה במחשבה לפנינו בשיבה ויטוין ס"ס :
דף י"ב גמרא
 דאמר לך מני בית שמאי
 היא דלא אמר ליה בקבירה
 הא מני בית שמאי היא נראה לי לומר דס"ד ללא אחי
 כב"ש משום קושיא המוספות דלכ"ס אפילו עולת חובה לוקה דאית
 ל' לקמן על עולת ראוי' לזוקה דדרשינן וחגותם חגיגה ח'ין עולת
 ראוי' לא וראוי לומר דכבית היילל אחי דס"ל לקמן דנדרים
 וכדבות ח'ין קריבין ב"ט אבל עולת ראוי' שהיא חובה קריבין ב"ט
 וספיר מני דזוקא עולת נדבה לוקה אבל לכ"ס אפילו עולת חובה
 זוקה ולכך אמר דאמר לך מני אף שיקשה לו לאוקמי בריית' כב"ס
 אפילו הכי בית שמאי היא ולא בית היילל דלכ"ס לא לקי בעולת
 נדבה דהוי לאוהבא מכלל עשה ולא אמרינן דהרי לאיסור' קמח
 כיון דלזבל נפש הותר ה"ה נדרים ונדבות וה"ה נדרים ונדבות
 מתוך שהותרה כמו שכתבו התוספ' משא"כ לבית שמאי דלית ליה
 מתוך שהותרה ואף דלקי אפילו בעולת חובה מ"מ נקט עולת נדבה
 בשביל דזוקא אבל שלמי נדבה פטור האויל ויש בהם נורך הדיוט
 כמו שכתבו התוספ' וע"כ נריבין אנו לומר לדעת התוספ' דס"ל
 אף לב"ה כל היכי שאינו נורך כלל לא אמרינן מתוך ולקין
 עלי' דת"כ בעולת נדבה יש בו נורך משום שמחת י"ט שלא יהיה
 שלחנך מלא ושלחן רבך ריקס כמו שכתבו התוספ' בסוף ד"ה דילמא
 ולכך לא אחי הך בריית' כב"ס אלא נכב"ס ולאחר עיני הלכה
 הוכחתי דדעת רש"י הוא עוקר לבית היילל אף שאינו נורך כלל
 אמרינן מתוך ולא נאסר מדאורית דהא לקמן בפ"ב דף ק' ע"כ
 אית' דאמרו להם ב"ה לב"ס אומה במק' שאסור להדיוט מותר לגבוה
 מקום שמותר להדיוט אינו דין שמותר לגבוה אמר להם ב"ס נדרים
 ונדבות יוביחו שמותר להדיוט ואסור לגבוה אמר להם ב"ה מה
 לנדרים ונדבות שאין קבוע להם ומן תאמר בעולת ראוי' שקבוע להם
 ומן תאמר להם בית שמאי והלא כבר נאמר להם ולא נגבו האמר
 להם בית היילל והלא כבר נאמר לה' כל לה' א"כ מהתלמוד לומר
 לכם ולא לכותים לכם ולא לכלבים אלא שאלו אומות בלשון
 אחרת ומה במק' סבירתך סתומ'כו' וכן נדון שלא יהי' שלחנך מלא
 ושלחן רבך חסר ואמרינן כמאי קמפלגי בנדרים ונדבות קריבין ב"ט
 דלת"ק ח'ין קריבין ב"ט ובודאי לאבא שאלו דס"ל נדרים ונדבות
 קריבין ב"ט ואפילו עולת נדבה נמי קריבין ב"ט וע"כ
 דר"ש לבס ולא לכלב' ושלחן יקשה דילמא לבס אחי למעט
 גם ולא לגבוה ולכך אינן נורך לומר וכן נדון הוא שלא יהיה
 שולחנך מלא ומסתבר למעט כותי' וכלבים דלית בהם כסם נורך
 י"ט כלל משא"כ בעולת נדבה דאית בהם כסם נורך י"ט שלא יהי'
 שלחנך מלא וכן משמע בפסחים דאבא שאלו ס"ל נדרים
 קריבין ב"ט ולא דרש לבס ולא לגבוה אלא לבס ולא לנדרים
 ולא לכלבים אבל לת"ק דס"ל אליב' דכ"ה דאין נדרים ונדבות
 קריבין ב"ט ולא ס"ל לב"ה הך סברא שלא יהיה שלחנך מלא
 כו' א"כ מאי דזוקא לאוקמי הך ברייתא דהשוחט עולת נדבה
 לזוקה דלא כב"ה דהא לדעת התוספ' כיון דאין בו נורך כלל
 לא אמרינן מתוך א"כ דילמא לב"ה עולת נדבה ח'ין בו נורך
 כלל דהא אליב' דחמת לא סבירי להו לב"ה שלא יהי' שלחנך
 מלא כו' א"כ אף אם נימא כמו דמעטינן לבס ולא לכלבים
 ולא לכותים ה"נ מעטינן לבס ולא לגבוה נבי נדרים ונדבות
 מ"מ חזר לאיסורא קמח כמו עולת ראיה לב"ס דמעטינן
 מוחותם חג ח'ין עולת ראיה לא ולקי אליבא דכ"ס אפילו
 בעולת חובה ה"נ לב"ה בעולת נדבה דאין בו נורך כלל ב"ט
 דלמ"ד ח'ין נדרים ונדבות קריבין ב"ט לא סבירי ליה שלא יהיה
 שלחנך מלא ושלחן רבך חסר ונהי דבשלמי נדבה לא חזר
 לאיסור קמח אלא קאי בעשה משום דהתם אמרינן מתוך דס"ד
 דראוי קנת לאכילת ארס קת"ל דכהניס ובעלים משלחן גבוה
 קא וכו' דת"ת' נדך ב"א ע"א אבל עולת נדבה לא אמרינן
 מתוך וחזר לאיסור' קמח לטבור בלאו כמו עולת ראיה לב"ס
 לדברי התוספ' וניחא לאוקמי כב"ס ושפיר נקט עולת נדבה
 לוקה אבל שלמי נדבה אינו לוקה אלא קאי בעשה משום דס"ד
 לאומר מתוך אבל עולת נדבה חזר לאיסור ראשון דלא אמרינן
 מתוך אלא ע"כ פי' רש"י הוא אמת דלכ"ס אפ"ס שאין
 נורך ל"ט כלל אמרינן מתוך ולפ"ו בעולת נדבה לא חזר
 לאיסור ראשון ואין בו אלא עשה לב"ה ולכך שפיר אמר מאן
 דאמר לך מני ב"ס היא ולא ב"ה דלכ"ס לא חסר לאיסור ראשון
 ואין

דפליגי ב"ס ובי"ה בסולם של שוכך וכסולם של עלי' כ"ע אסרי
 אך נוכל לפרש סוגי' דעירובין כסולם של שוכך היה דזוק
 בעיניהם להסמך הסוגי' דעירובין גם לא היה נראה להם
 להסמך כסולם של עלי' ובאוקמת' דרב חנן דפליגי ב"ה אבל
 ברה"י לכ"ע מותר דהא קיימ' ל' כרב ועל זה תירכו ר"ת דסלומות
 שלכו קילי טפי מסולם של שוכך דלא חוי להטיח נגוסוגי' דעירובין
 בסלומות שלכו חיידי והר"א מבורכייל מחלק בין שבת ל"ט א"כ
 יוכל להיות דסלומות שלכו חמירי מסולם של שוכך דהוי בכלל סולם
 של עלי' ואסור לטלטל אפילו בחצר כרב וזה כדור ואין אנו נריבין
 להבי' כלל כדברי התוספות :
והסוד
 פסק כתבא דיון דס"ל דפליגי בסולם של
 שוכך וס"ל לב"ה דמותר לטלטל אפילו ברה"ה
 משום דשוככו מוניח עליו וס"ל דניכר ע"י שהוא קטן ניכר שהוא
 של שוכך שאין ראוי להטיח בהם את הגנזה שפ"רש"י שוככו
 מוניח עליו שוככו של סולם מוניח שהוא ניכר שהוא של
 שוכך וע"כ באיזה תלככה הוא ניכר אלא ע"כ כדאמרן מחמת
 קוטנו ניכר שהוא של שוכך ולכך כתב בהילכות י"ט כסימן
 מקי"ח מותר לטלטל הסולם משוכך לשוכך אפילו ברשות הרבים
 והני מילי סולם קטן כגון של שוכך אבל גדול כגון של עלייה
 אסור לטלטלו מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור וכיון דכסולם
 חכמים מפני מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור וכיון דכסולם
 של עלייה מודה כ"ה דאסור לטלטלו ברה"ה מפני מראית
 עין הוא הדין ברה"ה אסור כרב וסוגי' דעירובין מירי אפילו
 בסולם של עליה אלא דבשבת מותר כפירוש הר"א מבורכייל
 ולכך כתב כסימן ע"ה סולם אפילו של עלייה והוא גדול
 ומותר לטלטלו בשבת בחצר משום דבר"ה ח'ין דרך לטלטלו אלא
 שפות מארבע אמות ובה עולים דברי הטור על כגון כס"ד
 באין ניתנו והס"י חזר לו חזרה דרך שלא הזכירו כוראשונים
 והאריך שלא לנורך ודבריו מנומנים מאוד ואין להאריך שלא
 לנורך כי הדברים ברורי' במה שכתבתי בכונן דברי הטור
 שפסק ובר"א מבורכייל :
והראש
 כ"כ ו"ל תרי לישני איבא בנמרא אליבא
 דרב חנן בר אחי אחד לישני מודה ב"ה
 דבר"ה אסור ולאח לישני שריב"ה אפילו ברה"ה ופסקו הגאונים
 ז"ל דברבנן עבדינן לקולא ולכך לא הביאו רב אלפס אלא
 המשנה כנורתה משום דסבירי ליה דב"ה תמירין ככל מקום
 עכ"ל ולא דק בלישני כמה שכב אחר דברי הגאונים ולכך
 לא הביאו רב אלפס כו' דלטעם הגאונים משום דברבנן
 עבדינן לקולא אפילו אם נימא דלית הילכתא כרב אלא
 כת"ק וס"ל שוטחין כחמה אבל לא כנגד העם ונוכל לומר
 כאוקמתא דפליגי ברה"ה אבל ברה"ה אפילו ב"ה מודה דאסור
 מפני מראית עין אפ"ה עסקינן דברבנן בלישני קמח לקולא
 אבל הרי"ף דפסק בפרק חכיות כרב א"כ אי אפשר לאוקמי
 אלא באוקמתא קמייתא דאף ברה"ה פליגי ב"ה וס"ל דמותר
 דאין כאן מראית עין דשוככו מוכיח עליו אבל לאוקמתא
 בתריית' אי אפשר לומר אליבא דרב כלל ולכך לא הביאו רב אלפס
 התשנה כנורתה ודברי הר"ן נוחים ומתקבלים שכפס והרב אלפס
 לא הביא מזה כלום לפי שהוא פסק בפרק חכיות כהא דאמר
 רב יהודה אמר רב הילכך על כרחך אמר ב"ה אפילו ברה"ה
 שרי דלא הוי אסרי ברה"ה ברשות היחיד כמו הוי אסרי אבל
 רכיבוניס' גאון ז"ל כתוב דלית' לדרב משום דאשכחן כמה
 מתניתין דפליגי עליה כו' ולפי זה קיימא לן בלישני כתרס דרב
 חנן דמתלוקות ברה"ה אבל ברה"ה דברי הכל אסור עכ"ל וא"כ
 לדברי הר"ן ניחא דלכך לא הביא הרי"ף אלא המשנה כנורתה
 משום דפוסק כרב :
אבל
 בעיקר הדין תמה אני על הר"ן דאפילו אם
 נימא דלית הילכתא כרב מ"מ הא קיימ' ל' כל
 הכי דאיבא תרי לישני והוא דרבנן עבדינן לקולא וכן איבא
 לפתויה על הרמב"ם שכתב בפ"ה מהילכות י"ט דין ד' ו"ל
 אין מוליכין את הסולם של שוכך משוכך לשוכך ברשות הרבים
 שמה יאמרן לקמן גנו הוא מוליכו אבל ברשות היחיד מוליכין
 אף על פי שכלל נוקס שאסרו חכמים מפני מראית עין אפילו
 בחדרי חדרים אסור כאן התירו מפני שמחת י"ט עכ"ל ופמה
 אני למה סברתו דכאן התירו מפני שמחת י"ט למה פסק
 לחומר' במילי דרבנן ולא פסק בלישני קמח לקולא ונפגו הדין

הירושי ביצה פרק א

פרק אין צדן

רף כ"ו

במשנה כבוד שנתל לכוז ר"ש אומר כל שאין מומו ניכר מעבוד יום אין זה מן המוכן ופי' רש"י דהו"ל ליה כדן דין דגוזר כ"י משום שנות והקטן התוספות דלפ"ה משמע דאינו מוכן להכשיר לכתילה הא דעבד ספיר דמי ואין זה מן המוכן משמע אפילו דעבד אומר ר"ש ועוד קשה דכפ' כירה מוכח בהדיא דמטעם מוקנה קאמר ר"ש ופי' התוספות מטעם מוקנה אומר ר"ש משום כיון דאין רואין מומין ב"ט לאו דעתיא עלויה מאתמול ולכך אסור אפילו אם בקרו כדעבד ר' יהודה ס"ל דרואין מומין ב"ט וידוע שהי' מוס קבוע מאתמול א"כ אין כאן מוקנה והרמב"ם בפ' ב' מהלכות י"ט כתב הטעם דאין רואין מומין ב"ט גזירה שמה ויפירס החכם במומו ויבא זה לשונוט בו כיום וכתיב המגיד משנה שמה שאסור שלא לראות מומין בכלל היה מפני מומין שגולדו ב"ט שאין שוחטין עליהם מדיון מוקנה ולזה אסרו אף בגולדו מע"ט כל זמן שלא ראו אותם חכם מעבד ובהיבא דעה זו כלבוס סימן תכ"ח ו"ל ויש מי שכתב טעם אחר באיסור ריאות המומין ב"ט והיינו מפני מומין שגולדו ב"ט שאין שוחטין עליהם מדיון מוקנה שהרי לא היה דעתו עליהם מע"ט ומפני כך אסרו אף כשגולדו מע"ט כל שלא ראה אותן חכם מעבד עכ"ל הר"ם מהרמב"ם מפרש דפליגי ד' יהודה ור"ש אס גזרינן במומין שגולדו מע"ט אטו מומין שגולדו ב"ט דר' יהודה לית ליה הך גזירה ור"ש אית ליה הך גזירה ויש לדקדק מי דוחקו להרמב"ם לפרש פ"י זה דלא כרש"י ודלא כהתוספות ונראה לי דמשה אמת ותורתו אמת דהא כפרק כירה דף ת"פ כ"ה הקטן התוספות על הא דפרק הש"ס דמי ליה אכתי לרבך תניא מותר שמון שכנר ובקערה אסור ור"ש מותר אלמלא ר"ש לית ליה מוקנה ורמב"ם ר"ש אומר כל שאין מומו ניכר מעבד יום אין זה מן המוכן ומשני הכי השתא הפס אדם יושב ומכפה איתמי תככה נרוכה מי יימר דנפל ביה מומא ואת"ל דנפל ביה מומא מי יימר דנפל ביה מומא ואת"ל דנפל ביה מומא מי יימר דמוקנה ליה חכם והקשה ר"י דהא ע"כ לאו משום מוקנה אסור ר"ש אלמא משום דאין רואין מומין ב"ט ותירצו דנשכיל שאין רואין מומין ב"ט הוי מוקנה ולכך אפילו אם בקרו אינו מוקנה ועוד הקטן התוספות דאכתי ס"ל כאלה כר אובמת דשני ליה בין כפל בו מוס קבוע כע"ט וכין נפל בו מוס ב"ט משום דנפל בו ב"ט איכא תלתא מי יימר ומאי קשיא ליה לאכתי מנר שככא דליכא כל הכי מי יימר ותירצו דאכתי חזר ולית ליה כאלה כר אובמת ואח"כ כתבו בדי"ה מי יימר דנפל ביה מומא נראה שכל הכי מי יימר דקאמר רבה לאו דוקא דהא ר"ש אסור אפילו כנפל בו מוס קבוע בע"ט דהשתא ליכא אלא חד מי יימר דמוקנה ליה חכם עכ"ל ותמוהים לי דכריהם מאד דסוגיות הש"ס דתני לאו דוקא דכר שיכול להיות אבל הכי כיון דר"ש מיירי בגנבל בו מוס קבוע בע"ט תו לא וכל לומר מי יימר דנפל בו מומא ואת"ל דנפל בו מומא מי יימר דנפל בו מוס קבוע הלא ע"כ ר"ש מיירי אפילו בגולד מוס קבוע בע"ט אין זה מן המוכן ועוד קשה דלפ"ה התוספות אסור לראות מומין ב"ט א"כ אין סייך לומר מי יימר דמוקנה ליה חכם תיבוק ליה דבזוהאי לא יודק דלא חשיד למעבד איסורא ולא דמי למי יימר דמוקנה לה בעל דהתם הפיר כירו להפיר כדרו אשתו משא"כ כריאת מומין עבד איסורא א"כ הדרה קושית לרובתא מאי הקשה אכתי מן מותר שמון שכנר דהא הכי כולדאי לא יראה הכנס :

ואין בו אלא טעם הכלליים לקי ספיר דלית ליה מתוך וס"ה אפילו עולת חובה לקי לכ"ס אלא דנקט עולת נדבה כשכיל דוקא הא שלמי נדבה אינולוקה וקוסיות התוספת' שהקטן על על רש"י מהכסל מ"ט לחול משמע דלקי אי לאו טעמא הוהיל ואיקלטו ליה אורח' השום דס"ל לרש"י דוקא מה שהותר לנו ביום כגון כישול ושחיטה אמרינן מתוך אפילו שלא לעורך כלל כמו שחיות עולת נדבה לנו ביום אבל לכסל מ"ט לחול לא הותרה כלל ולא סייך לומר מתוך וכן משמע מדברי הרמב"ם שכתוב כל מלאכה שחייבין עליה בשבת חס עשה כ"ט שלא לעורך אפילו לוקה חזן מן הונאה והבערה וכן מותר להכשיר אע"פ שאינו נורך לאכילה וכדן ט' כתב אין חושין ומכשלים ב"ט מה שיחבל כחול ולא הותרה מלאכה שהיא לנורך אכילה אלא כדי להכות בה ב"ט עכ"ל הרי גבי הכערה כתב מותר להכשיר אף שלא לנורך אכילה וגבי אכסל מ"ט לחול כתב שאסור לכסל מ"ט לחול אלא ע"כ דוקא לנו ביום אמרינן מתוך שהותרה היום לנורך הותרה היום שלא לנורך אבל מכסל לחול לא הותרה כלל ולכך לא אמרינן מתוך ואסור לכסל מ"ט לחול אלא לביה לא לקי אס כישל לכותים או לכלבים משום דהוי לאו הכא מכלל עשה דלא חזר לאיסור קמא משום דאמרינן מתוך ותמכני על הרמב"ם שהרמב"ם נמי פסק כרש"י דאפילו שלא לעורך כלל אמרינן מתוך וכדן ט"ו גבי המכסל ב"ט לכותים או לכהמה או להביח לחול אינו לוקה שאלו כח לו אורחים ה' אותו כשכיל רחוי להם וקשה דגבי כישל לכותים ולכהמה לא ה' נריך לטעם שאלו כח לו אורח' תיפוק ליה דהוא הבא מכלל עשה דמהאי טעמא לא מוקמינן ככ"ה והר"ם כזה הלחם משנה אבל תירונו הוא דוחק גדול ומזבזבזי שרש"י ו"ל יהיה לפרקליט דמתרטיני טיטת הלכה כפיירשו ו"ל :

רף י"ח ע"א תוספ' ר"ה נגזור השקא כו' וכן

לא פרק נגזור כו' עכ"ל וכתיב מהר"ם א ו"ל ובהיה דמדלן בדלי לא תקשו לפו דנפרק שמה יעברנו כו' דרך הדלי מוכח אבל הכור ולא סייך כבו שמה יעברנו והא דקאמר נגזור דילמא חמי לאטכולי בעיני' משום דמדלן קתני אבל טבילה בעיני דהאי אסורה משום גזירת שאר כלים עכ"ל . ותמה אכי שדרינו אינם אלא דברי נביאות דכבר שלא הוכירו התוספות כדמו ורמיהו ולי נראה דהתוספות סברי דאנן קיימא לן דמותר להולך המדוכה אבל התכלין אפילו דרך ר"ה אע"פ שהיה לאפשר להלוכס מע"ט כנכור כס' תק"ד וכל ענינא חוכל נפסס לא גזרו כ"ט אטו שבת אבל לנורך מביירי אוכל נפש ואפשר לעשות מע"ט שפיר נוכל לנגזר אטו שבת א"כ מדלן בדלי טמא כיון שגריך ללות מים ב"ט דומה למדוכה אבל תכלין דבעי לאוכל נפש ומותר להעביר בר"ה ובטבילת כלים שמתקן הכלי בשביל אוכל נפש ויהי יכול לעשות מאתמול גזרו אבל ללות אוכל נפש גופי' שרי לטלטל בר"ה ומגד הטילטיל היה מותר כשאר כליו בשביל אוכל נפש ולא סייך שמה יעברנו אלא דפרק דנגזור התיר' אטו הטבילה בעיני' אבל במתניתין דאפרי להשיק מים בכלי וע"כ נריך לומר דלא דמי למדוכה אבל תכלין משום דנראה דמתקן וגזרו בכל כלי הנריך תיקון שלא יעברו בר"ה א"כ הקטן שפיר היה לו להקשות איך מתירין השקא בכלי אכן נגזור שמה יעבור ותירצו שפיר משום דאינו להוט וכן בלר הטומאה וכתיב מהר"ם א מה שמזכיר רש"י בפ' טעמא דמתניתין משום דנראה כמתקן כותבו תוספות יאנים לא דק דהשתא לרבה טעמא שמה יעברנו כו' והתוספות שלפנינו נמי כתבו בדי"ה מדלן בדלי מאו' דמחוי כמתקן נראה דרבו לפרש לרעה המתקן דפרק מתניתין דמדלן בדלי אטעמ' דרכה וע"כ טעמא דרב יוסף נמי אי אפשר לומר ונריבן אנו לומר או טעמא דרכה או טעמא דרכיבי ולרב ביבי נמי נריבן אנו לומר טעמא דמתקן כמו שכתבו מהר"ם א דאל"כ למה נחמיר בשבת טפי מבי"ט וע"כ נריבן אנו לחלק דלא דמי למטביל כליו על גבי תימיו משום דהתם נראה כמתקן והכי בכלי טמא לא נראה כמתקן והנה לרובן דסבירי לכו דמתניתין דין מיירי בשבת וא"כ כוכל לומר דהיה דמדלן מיירי ב"ט ובי"ט כאמת שרי שטבלה והרמב"ם פסק כהילכות שבת סימן ק"ג ובהילכות י"ט סי' ד' ברכנו וע"כ נריבן אנו לומר בדברי מהר"ם א :

ובא

ועוד

קשיא לי איך כתבו התוספות בשביל שאין רואין מומין ב"ט אסור אפילו כדעבד אפילו אם בקרו אינו מוקנה נפשו מוקנה הא בפ' המביא דף ל"ד ע"כ קאמר הש"ס דטבל מוכן הוא אבל שבת שאם עבר ותיקנו מתוקן ופי' רש"י כיון דהגבהה תרומה ומעשר בשבת שרי אין זה מוקנה מחמת איסור וכן פירשו התוספות א"כ מאי שנא ריאות מומין דשרי נמי מדאורייתא למה אסור משום מוקנה ולכך מפרש הרמב"ם דטעמא דר"ש דאסור אפילו אם כולד מוס קבוע בע"ט משום שמה יבוא להתיר מוס שגולדו ב"ט וזה כולדאי אסור משום מוקנה ולפי' זה ביחא הכל כס"ד דהקשה אכתי כפרק כירה מי אומר ר"ש מותר שמון שכנר מותר אלמלא לית ליה לר"ש מוקנה

חידושי ביצה פרק ב כט

והא תנן ר"ש אומר אם אין מומו ניכר מע"ט אין זה מן המוכן
וע"כ דגוריון משום שימיר כמו שגולד ב"ט וימיר מוקפה ע"ת
ולית ליה מוקפה דאי לית ליה מוקפה אין סייך למגור גזירה זו
ומשני שפיר הנה בגולד מוס ב"ט שפיר אית ליה מוקפה דמי
וימר דמתילד ביה מומא ומי יימר דיהיה מוס קבוע ומי יימר
דמודקק ליה חכס דאם נימא דמוסר לראות מומין ב"ט מ"מ
מי יימר דירנה חכס להודקק לזה כמו מי יימר דמודקק ליה בעל
ולכך שלא להסיר מוקפה כזה אסור לראות מומין ב"ט אפילו
אם נולד מוס קבוע כע"ט וכו' מיושבים כל הקוסיות התוספ'
ואין אנו כריבין לחוק בדחוקים של התוספות וזה כרוך לאמתו
של תורה וכו' מיושב קוסיות מהרש"א דוק ותשכח :

שם

בגמרא ליטחוט והא תם הוא לא נריב' דנפל ב'י'
מומא והא מוקפה הוא כו' יש לדקדק דעל מתניתן
כמי קסה קושיא מאי קמ"ל דלא יטחוט הא תם הוא ואם נפל
ב'י' מומא מוקפה הוא ונראה לי לישב דהא הרמב"ם כתב כפ'
המשניות דאם חזר אחר שהעלה מוס קבוע אסור לשחוטו ב"ט
לפי שיעלה על דעתיו שכיון שהתחיל המוס מע"ט דעתיה עלי'
ואינו מוקפה כו' ויהודה סובר כי על כל פנים היה מוס ניכר
מע"ט ומה שהסיר בכבוד סגפ' לבור לשחוטו כמומו
שים בו משום נער בעלי חיים לפי שמעלין אותו ושחטין אותו
כיון שמוסר לו ראיות מומין ב"ט אבל כשעלה ונסתלק נער
ב"ה אין דין לשחוטו אפילו היה המוס עובר מוס קבוע שהיה
מוקפה עכ"ל דכ"ל? על מתניתן הית' אומר דמירי שגולד בו מוס
קבוע עכסיו קמ"ל דאין שחטין אותו ולא קשיא פסיט'
דמוקפה הוא ד"ל דקמ"ל דלא כתיב לו מוקפה זה לשחוטו משום
נער ב"ה קמ"ל דאפ"ה אסור להעלותו ולשחוטו אלא יעשה
לו פרנסה במקומו אבל עכסיו דגנין דעברו ואסקיה וא"כ תו
ליכא נער ב"ה א"כ פריך שפיר אי נולד ביה מוס קבוע דאסור
פשיטא כיון דליכא נער ב"ה א"כ מוקפה הוא וק"ל :

דף ל' ע"ב גמרא

תניא ר' חייא בר יוסף
קמיה דר' יוחנן אין
נוטלים ענים מן הסוכה אלא מן הסמוך לה ופ"רש"י שם
בכריתתא נמי גרסינן אלא מן הסמוך לה ויש לדקדק מאי בעי
רש"י לפרש דגרסינן בכריתת' אלא מן הסמוך לה וכריתת' זו
שניה כפ' כירה ולא פ"רש"י שם כלום ונראה לי לפרש דכאן
הוכרח רש"י לפרש זה דגרסינן אלא מן הסמוך לה דשם כתבו
התוספ' כד"ה ולא מן הסמוך לה כפ' המביא כו' יין גרם
במשנה אלא מן הסמוך לה ופריך בגמרא והא קא סתר אהלו
ומשני מאי מן הסמוך לה סמוך לרפנות והשתא אי גרם בכריתת'
דכאן אלא מן הסמוך לה הוי כסמוך לרפנות ואי גרם ולא מן
הסמוך לה מיירי במאי שעל הסכך וטעמא משום דסתר אהלו
כדאמר התם עכ"ל וכאן בסוגיא תירוק שמואל מאי כסמוך
לה סמוך לרפנות ורב מנסה תירוק באוסרייתא דאין מבטלין
לסכך וכתבו כמה פוסקי' דשמואל פליגי ע"כ רב מנסה דלשמואל
לא מהני אוסריית' למעלה מן הסכך ופסק הרמב"ם כשמואל
ולפ"ז ע"כ לא גרסינן הכי ולא מן הסמוך לה דאי גרסינן ולא
מן הסמוך לה א"כ נובל לפרש במאי שעל הסכך ואפילו
באוסרייתא נמי סתר אהלו וא"כ מאי פריך הש"ס ור"ש מתיר
והא קא סתר אהלו דילמא ר"ש פליגי אמאי דקאמר בכריתת'
ולא מן הסמוך לה דהיינו למעלה מהסכך ואפילו באוסריית' על
זה פליגי ר"ש ומתיר דלא מבטל ליה לגבי סכך ופליגי ר"ש ע"כ
ת"ק בסדרת רב שמואל ורב מנסה והא דראמר בכריתת' ושון
בסוכת חג כהן שאסורה נובל לומר כדעת הפוסקי' דסוכ'
חג כהן אפילו מן הסמוך לו אסור ועי' בכ"ח כ"ח ס' תיקי"א
ושפיר נובל לפרש אס התנה עליה הכל לפי תנאי דקאי על
הסמוך לה דאינו אסור אלא משום מוקפה ולכך פ"רש"י דע"כ
גרסינן בכריתתא אלא מן הסמוך לה ור"ש מתיר וע"כ לא קאי
ר"ש אלא על מה דאסור ת"ק דאין נוטלים ענים מן הסוכה
ושפ"ר ר"ש מאי דאסור ת"ק ולכך פריך שפיר ור"ש מתיר והא
קא סתר אהלו ומוכרחי' אנו לומר דפליגי בסוכה רעועה וק"ל :

שם בגמרא

וסוכה דמנוה לא והתניא סככה
כהילכתא ועטרה בקרמי' כו'

מקפין העולם בלו היה לו להקשות בריושא או לדברי רבששת
דאמר מה חג לה' אף סוכה לה' והנה אחרי שירדתי לעומקא
של הלכה אמרתי דבר נאה ומתקבל בעזרתה' ומתחילה כריבין
לדקדק דלפי גירסא שלנו דתירוק רב מנסה כו' דרבא סיפא אסתאן
לסוכה דעלמא א"כ יש לדקדק למה הפסיקה הכריתתא כדון
ושון והדר תני דין סוכה דעלמא דאם התנה הכל לפי תנאי
ולא תני מיר אס התנה אכל סוכה דעלמא וא"כ הוי ל' למיתני
ושון בסוכת ח"ג וכו' ונראה לי לומר דאשמועינן חידוש גדול
במאי שהפסיק כדון ושון והדר אשמועינן סוכה דעלמא דאם
התנה משום דהר"ן מחולק עם בעל המאור כדון אס התנה
בסוכה כריאה דתנאי מהני אפילו לרבי יהודה דתנאי מהני לכל
מוקפה משמת איסור לאחר שיעבור ומן יסודו ומכאן ראייה
מן הירושלמי שכתב בפרק כירה וז"ל והא דמסקינן גרסא דליקון
עליו באותו שבת אסור דוקא שלא התנה עליו אכל התנה עליו
שיטלטלנה לאחר שככה שרי לטלטלה משככה אפילו כר גדול
וכן כתב הרמב"ן ז"ל והביא ראייה מדגרסינן בירושלמי אס
התנה עליו מותר במאי אנו קיימין כו' ופרקינן כר"ש שכן
ומיירי בכוס וקערה ועשיות דאסורי לר"ש אפילו לאחר שכתב
ואס התנה עליהם מותר עכ"ל ומה נלמד לדברי ר' יהודה דהא
דפליגי בסוכה רעועה דדמי למותר שמן שכבר דאדם תלפס
מתי תכבה נרו אכל בסוכה כריאה דאף ר"ש מודה דאפילו נבלה
דאסור דמוקפה מחמת איסור הוא דכיון שפיתה כריאה מאתמול
לא יהיב דעתיה עליוה דדמי לכוס וקערה ועשיות דמודו כהן
ר"ש לר"י וכי יהיב דמהני לר"ש תנאה בכוס ועשיות הכי
נמי מהני תנאה בסוכה כריאה וכי יהיב דמהני לר"ש תנאי
במוקפה מחמת אסור הוא דהדין דמהני לר' יהודה דלא פליגי כו'
כך הוא דעת הר"ן עי' בא"ח סימן תקי"ח ככ"י :

אבל

בעל המאור כתוב וזה לשונו דסוכה רעועה מהני
ביה תנאה אפילו לרבי יהודה דאינו מוקפה
מחמת איסור דאי נמי סדר לה קודם נפילה אין בה משום
ספירת אהלו שפיר דע"כ אכל לכתיבא חזון לה לפיכך משום
דמחוי כמאן דמסר וסוכה כריאה לא מהני ביה תנאי ומוקפת
היא מחמת איסור וסוכה דמנוה לא מהני ביה תנאה כלל לא
סנה כריאה ול"ש רעועה דמנו דאי תקני למנוסה חדא שעתה
אחקלא לכולה שבעה וימי דכחד יומא אריבא דמי עכ"ל ולפ"ז
לרבי מנשיא דתירוק דסיפא אפיה לסוכה דעלמא אשמועינן
דין גדול במאי דלא תני לעיל אכל סוכה דעלמא דאי היה
תני לעיל אס התנה עליה הכל לפי תנאי ה"א דהא לר"ש בסוכה
רעועה לא כריך תנאי אלא קאי בין לת"ק ובין לר"ש בסוכה
כריאה דהוי מוקפה דמנוה ב' תנאה וכדעת הר"ן ולכך הפסוק
בו שון בסוכת חג כהן דע"כ מוכרחים אנו לומר דתנאי דפליגי
בסוכה דעלמא היינו בסוכה רעועה מודים בסוכת חג אף
בסוכה רעועה דאיסורי מחמת שהוקנה למנוה ומודה ר"ש
לת"ק דאסורה וכן בסוכה דעלמא דפליגי בסוכה רעועה מודה
ת"ק לר"ש דאם התנה הכל לפי תנאה וכתב דאם התנה נמי
קאי על ושון דתנאי דפליגי בסוכה דעלמא בסוכה רעועה מודים
זה לזה בסוכה רעועה דמנוה דאיסרה ולא מהני ב' תנאה וכן
בסוכה דעלמא בסוכה רעועה נמי מודים דאם התנה הכל לפי
תנאי וכדעת בעל המאור אכל סוכה כריאה דעלמא לא מהני
ביה תנאה דלא מהני תנאה נבי מוקפה וזה דבר נאה ומתקבל
לישב דיקדוק גדול למה הפסיק בו ושון ולא תני אס התנה
אכל סוכה דעלמא אלא ע"כ כדאמרן :

וכוה

ימיטב קוסיות העולם דאיכא למידק לרבי
הר"ן שכתב ואיסורו דנויין משום כיווי מנוה
מ"מ כיון שטפלין לסוכה עשאן כמוהו ואי מיתנהו מינייהו אפילו
לאחר שפכלו איכא משום כיווי מנוה הילכך אפילו התנה להינות
ממנו כפיילו אין תנאי כלום דכי יהיב דסוכה אסורה כל זמן
מנוה אפילו כפלה נוי' נמי אסורה ומיהו כיוס ח' משמע דמהני
ב' תנאי לסוכה ולגוויה כל שנפלי כיון דלא מיתסרי אלא משום
מוקפה מהני כהן תנאי כי היס דמהני בכל מוקפה עכ"ל ולפ"ז
קשה מאי פריך הכי המקשה מהך כריתתא דסככה כהילכת'
ועיטרה בקרמין כו' דתני דאסור להסתפק ממנו עד מונאי י"ט
אחרון של חג ואם התנה עליה הכל לפי תנאי ש"מ דמהני ב'י'
תנאי בסוכות מנוה דילמא לעולם לא שהני ב'י' תנאה בסוכ'
מנוה

חירושי ביצה פרק ב

מניח להשתמש בהם אפילו לאחר שנעלה כמו שצריך רב
 מנשיא ברי' דרבא וכן ברייתא דקתני ואם התנה קאי על י"ט
 אחרון דאינו אסור משום דאיפקי למנומו אלא משום דאיפקי
 לאיסור לכך מהני תנאו שאם התנה שאם תפול ביום אחרון
 דשני לאשתמושי אבל כל ז' ימי החג לא מהני בהו תנאי לא
 בני סוכה ולא בשוכה ענמו כדברי הר"ן אלא ע"כ נריבן
 אנו לומר כך דהא נחלקו הפוסקי' אם מהני תנאי במוקנה
 מחמת איסור דלדעת הסוספי' כפי' כירה דף מ"ד ובשמעתין ס"ל
 דלא מהני תנאי במוקנה מחמת איסור ולדעת הר"ן ושאר
 פוסקי' מהני תנאי במוקנה מחמת איסור ובמוקנה מחמת מנוה
 לא מהני תנאי ובכרית' בניו סוכה יש שני מיני מוקנה אחד
 מפני מנוה ואחד מפני איסור כגון בי"ט אחרון :

ולפי'

ניחא דכל"ז לא היה המקשה רונה להקשות
 בריית' בניו סוכה אעני סוכה הית' אומר
 דברייתא קאי על י"ט אחרון דאם התנה דאין בו איסור
 משום הוקנה למנומו אלא משום מוקה מחמת איסור וכוה
 מהני תנאי אבל במוקנה מחמת מנוה לא מהני תנאי לא
 פעני סוכה ולא בניו סוכה וע"כ נריבן אנו לומר סברא זו
 דהא כפי' דף י' ע"כ רנה הש"ס להביא סייעת'
 מהך ברייתא דעטרה בקרמין לרב חסדא דאם פירסה עלה
 סדן לנאותה כסירה ודחה הש"ס דילמא מן הכד מיירי וקשה
 איך ש"ד דמקשה דברייתא מיירי לחעלה תחת הסכך א"כ כיו
 פוכה טוה לעני הסכך דאינו יכול לומר איך אנו בודל כל בין
 השמשות דהא אסור מחמת סתורת אהל ואיך תני בכרית' ואם
 התנה הכל לפי תנאי אלא ע"כ ש"ד דמקשה דאם התנה קאי
 על י"ט אחרון דאינו אסור אלא משום איסור מקנה ומפני
 ב"י תנאי ודחי הש"ס דלא תסתייע דמן הכד מיירי א"כ הדר"ן
 למילתא קמית' דכל"ז לא רנה המקשה להקשות הניבכריות על
 אהדדי דהית' מפרש כדפרשנו לדעת הר"ן דאם התנה קאי על
 י"ט אחרון דאין אסור אלא משום מוקנה ומנהיביה תנאה
 אבל השאז דמירון רב מנשיא דסייעת' אמתן לסוכה דעלמא
 וקשה למה הפסיק בו ושזין היה לו ליתני נבי אהדדי אבל סוכה
 דעלמא אלא מוכרחים אנו לומר דקת"ל דלא נטעי לומר
 בדעת אלא דחשני תנאה בסוכה בריאה בין לר"ס ובין לר'
 יהודי ולכך תני אחר ושזין דקת"ל כמאי דפליגי בסוכה
 דעלמא ברעועה הס שזים כסוכת חג דמורה ר"ס לר' יהודי
 דחסורה אפילו ברעועה וכן ר' יהודה מורה לר"ס בסוכה רעועה
 דעלמא דאם התנה דמהני ב"י תנאה אבל סוכה בריאה אפילו
 דעלמא לא מהני ביה תנאה משום נבי איסור מוקנה לא מהני
 ביה תנאה פריך ספיר בכריתא דליכא למימר דברייתא מיירי
 דמהני תנאי על י"ט אחרון דאינו אסור אלא משום מוקנה
 מחמת איסור דהא ע"כ מוכח דאפילו באיסור מוקנה כמי' אינו
 מהני בהו תנאה וא"כ ע"כ בריית' כפשט' דמהני תנאי
 אפילו במוקנה מחמת מנוה וקשיא על הך ברייתא דרב שמע
 ומשני אבי רובא לעולם כדקאמרין דלא מהני תנאי באיסור
 מוקנה ולא מהני תנאי בסוכה דעלמא בסוכה בריאה אלא
 בסוכה רעועה ובסוכת חג דאיפקי למנומו אפילו ברעועה
 לא מהני תנאי כדעת בעל המחור אלא בניו סוכה מהני
 תנאי באומר שאין אנו בודל כל בין השמשות וא"כ אין כאן
 מוקנה לא מחמת מנוה ולא מחמת איסור מוקנה מחמת
 דאי אפשר לספור בין השמשות חל איסור מוקנה מחמת
 מנוה אפילו בסוכה רעועה מנוי דאיפקי בין השמשות משא"כ
 בסוכה דעלמא מהני תנאי בסוכה רעועה אבל לא בסוכה
 בריאה כדעת בעל המחור ודוק וכל זה לפי גירסת שלנו ולא
 בגירסת הריף :

ודשנא

סוערת קשות הני' על הרמב"ם דהא
 הרמב"ם היה לו גירסתו כמו בספרי'
 שלנו ולמה השמיט עכ"פ דמהני תנאי לכל הפחות בסוכה
 רעועה והרב הכי' רונה לישב זו"ל בא"ח סי' תקי"ח ת"מ
 יש לתמוה למה השמיט הרמב"ם הא דתניא ואם התנה עליה
 הכל לפי תנאי כיון דאפילו ר' יהודה מודה בה וכומו שכתבו
 הר"ן והמב"ם ושמע דע"כ הכי הוא דלר' יהודה אינו נטרך
 דלר"ס למה לי התנה כי לא התנה נמי שרי ואפשר לומר
 שהוא מפרש דלר"ס נמי אינו נטרך התנה להיבא שתיקה בריאה

דף לא גמרא

היה קרפף כו' אכע"ז להו
 כיצד קאמר כל סמוך לעיר
 כו' ש"מ ר' יוסי דתני לקולא קאמר הני גרם רש"י וקאמר
 ר' ירמיה הלכה כר' יוסי להקל אבל הריף גרם איבע"ז להו
 ר' יוסי לקולא קאמר דקאמר ר' יהודה כל סמוך לעיר והוא
 דאית ליה פותחת ואחא ר' יוסי למימר כיון דאית ליה פותחת
 אפילו בתוך התחום נמי או דילמא לחומרא קאמר דלמר ר'
 יהודה היה קרפף כל סמוך לעיר בין אית ליה פותחת בין
 לית ליה פותחת ואחא ר' יוסי למימר דוקא דאית ליה פותחת
 כו' ופסק הרמב"ם כפי' ב' מהילכת י"ט דין' ד בין ברחוק
 ובין בסמוך בעינן פותחת והראב"ד השיגו וכבש המגיד משנה
 שדברי רבינו נראים לו יותר וכן פסק בש"ע בא"ח סי' תקי"ח
 ויש לדקדק על הרמב"ם איך פסק כר' יוסי לחומרא הלוא
 בפירוש קאמר הש"ס הלכה כר' יוסי לקולא ש"מ דלקולא סגי
 בסמוך בלא פותחת דאי לקולא נמי בעינן עכ"פ פותחת ח"כ
 מאי חילוק לר"י בין לקולא ובין לחומרא וכיון אנו לומר
 דהרמב"ם גרם כגירסת הריף הלכה כר' יוסי לקולא ולא גרם ור'
 יוסי דתני לקולא קאמר ומפרש האיבע"ז כך ר' יוסי לקולא
 פליג אדר' יודא ח"ד לחומרא פליג אדר' יודא ופשיטא לבעל
 הש"ס מדקאמר ר' יוסי כל שיש לו פותחת אפילו בתוך התחום
 מדקאמר אפילו בתוך התחום ס"מ דסמוך נמי בעינן פותחת
 אלא דמתיר ע"י פותחת אפילו בתוך התחום ולא מספקא ליה
 אלא חי' ר' יוסי לקולא פליג אדר' יהודה ור' יהודה מחמיר מר'
 יוסי ח"ד ר' יוסי לקולא פליג ח"ד חדוה דר' יהודי מקיל טפי
 ופשיט' ר' יוסי לקולא קאמר ור' יהודה מחמיר והילכתא כר'
 יוסי ולכך פסק בין ברחוק בין בסמוך בעינן פותחת לאסוקי
 מדברי יהודה דס"ל דלא מהני פותחת ברחוק אבל לר' יוסי לא
 מספקא ליה דמקיל טפי קולא והכריחו לפי' זה משום דגירסת'
 רש"י ומירושו קשיא קשות הש"ס דמוקני כמו שכתבו החוספת
 בד"ה איבע"ז להו ותירובם הוא דחוק מאוד אבל לפי הרמב"ם
 ניחא דלא מספקא להו כלל דר' יוסי דתני לקולא קאמר מדקאמר
 אפילו בתוך התחום שכת משמע דפותחת מהני אפילו בתוך
 התחום אבל לעולם בסמוך נמי בעינן פותחת אלא דנכעי'
 לו חי' ר' יוסי לקולא קאמר ופליג על ר' יהודה דמחמיר או
 לחומרא ופליג על ר' יהודה דמקיל ואמר ר' ירמיה הלכה כר' יוסי
 להקל דהיינו ר' יוסי פליג להקל על ר' יהודה דמחמיר והלכה
 כר' יוסי אבל קשיא לי על פי' זה דהא כעירובין כפי' מי
 שהזניחו דף מ"ו ע"ב דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי ואמר
 רב משרשי דלית ליה להני כלל ורונה להביא הש"ס כמה
 ראיות מבהמה מתניתין ולפי' הרמב"ם למה אינו מביא ראיה
 מהך מתניתין מדאינו נטרך ר' ירמיה לפסוק הלכה כר' יוסי ש"מ
 דלית

חידושי ביצה פרק ב

ל

יהושיע אומר לא יגמור הכי גרסינן כס"א וכן כתב רש"י בסוף פ"ד בנינה דהכי גרסינן דר"א אומר יגמור דס"ל בשבת כמו בחגר וכן נראה מלשון הרמב"ם בחיבורו סוף פ"ד מהילכ' מעשר אט"פ שפירושו כתב מאמר ר' יהושיע יגמור ועכשיו ראיתי בנוסחא שכל לידו מארץ ישראל וכונוסחא היא כמו בחיבורו עכ"ל ונוראות נפלאתי עליו דמשמע כחיבורו שגרס בגמרא כגירסת רש"י דהרי לפי גירסת רש"י ס"ל לר"א בין בחגר ובין בשבת יגמור ולר' נתן יגמור במוכא' שבת וילא מן החגר לנינה וסא יגמור ומשמע לר' יהושיע לא יגמור אפילו למוכא' שבת וחיבורו סוף פ"ה מהילכ' מעשר כתב שבת חוכל באשכול וחשכה לו לילי שבת לא יגמור אפילו בשבת עד שיעשור ואם הניחן לאחר שבת הרי זה גומרו ולפי גירסת רש"י ס"ל לר"א כן אכל לר' יהושיע לא יגמור אפילו למוכא' שבת ודוחק לומר דסקכ"א השמות הוא ועוד שהרי בסוף פ"ד מהילכות מעשר כתב היה חוכל באשכול ונכנס מן הנינה לחגר אט"פ שינא מן החגר לא יגמור עד שיעשור ואי ה' גרס בחיבורו כמו גירסת רש"י א"כ באשכול בנינה כמו יגמור כשינא מן החגר וכפירושו על משניות בפ"ח דתרומת גבי נינה וחגר כתב מאמר ר' אלעזר יגמור שינא מן החגר ויגמור וכמו כן מאמר ר' יהושיע יגמור דכה לומר שינא עד מוכא' שבת אבל בשבת עגמו אסור לא כלו עכ"ל וכשמע בנינה וחגר אף שינא לנינה ס"ל לר' יהושיע דלא יגמור וכתב בפירושו והלכה כר' יהושיע בשני מאמרים וחיבורו ג"כ ספק כן בסוף פ"ד דבבב"א אף שינא לנינה לא יאכל ובשבת יאכל למוכא' שבת ש"מ שה"י לו לפתח עינים בחיבורו כמו שכתב בפירושו ולא גרס כפי' רש"י וכן כתב הספ"ק משנה סא ומה שיש להקשות עליו מסוגי' דפרקן ע"י ביש של שלמה שנדחק בזה וכבוד הגדול של ת"י במקומו מונח וכאן כתב שלא בדיק דוק :

לית ליה להני כללא ולפי' רש"י כיחא דמספקא לן כדברי ר' יוסי גופי' אי קאמר לקולא או לחומרא ואפשר דס"ל דה"ה דהוי מני למייתי סך מתניתן אלא חדא נקט ודיק :

דף לה ע"א גמרא

מתניתן נמי בחוקה טהור וגבר' טמא דלא מני מהדר ליה לכאורה יש לדקדק דאין סוגיות הש"ס דהא מתניתן סתמא קתני עומד אדם על חוקה ערב שבת בשביעית דמניה דייקין הא בשאר שני שבוע הכינמי דאסור משום דשבת קובע למעשר אפילו בדבר שלא נגמר מלאכתו דליכא למימר דאמירתו שאמר תכאן אמי חוכל קובע ליה דהא לר"א כיון דמותרו מחויר וכל הכי דמותרו חויר אינו קובע לר"א וס"מ דשבת קובע ומתניתן ספיר מסייע ליה דסתמא תנן משמע אפילו כגברא טהור וחוקה טהור ודחי הש"ס מתניתן נמי בחוקה טהור מנא ל' הא לדחות סייעתי דמר וזוטר' ולכל הפחות הוי ליה למימר בלשון דילמא איירי מתניתן בחוקה טהור וגברא טמא ואיך דחי בפשיטות ומתניתן נמי בחוקה טהור וגברא טמא ונראה לי לומר דהש"ס היה יודע ממתניתן היה חוכל באשכול וכו' דמוכח מיניה דמוכח סס דס"ל לר"א דאין שבת קובע בדבר שלא נגמור וקשה דידיה ארדייה דמתניתן מוכח דשבת קובע ועלה דעתו לומר דע"כ דמתניתן מיירי בחוקה טהור וגברא טמא ודיבורו שאמר תכאן אמי חוכל קובע כיון כגברא טמא אין מותרו מחויר ומוכרחי' אנו לומר כן דלא תקשי ר"א אדר"א ועל זה פריך המקשה הלוא מוחזרין ועומדים הם ומסיק שש"ס אליבא דר"א לא מבעי' ליה דוראי לר"א שבת קובע כמו בתרומה אלא דמבעי' לי אליבא דחכמים ופריך בתר הכי ספיר ורימניה דר"א אדר"א כיון דמותרו חויר מוכח מהך מתניתן דכיפה דשבת קובע בדבר שלא נגמור מלאכתו ומתניתן דתרומות מוכח דשבת אינו קובע ודחי ל' הש"ס התם כדקתני טעמא ר' נתן אומר כו' וראיתי בתוספת י"ט כפ"ח דתרומת וזה לשונו ר' אלעזר אומר יגמור ורבי

סליק חידושי קדושין וחידושי ביצה

שאלות ותשובות

שאלה א

חיות

חיות החיות במלכותו אינו מתגדר לפני מלכים
 יתגב מניב לו יוד בעשר ידות בכל מדה ומדה
 שמנו חכמים מהולל ומתודד בחריפותו ובקיאתו הרים עוקר
 ומקדר ינח לו מוניטין של כתב בכתבו והלכה כר"מ בגדרותם
 גודר גדר ה"ה אה" מחותני הרב הנאון הגדול שנתגדל בשם
 טוב לרד"י ולאחרונה אחריו יחיד נתיבות עולם משוש דור ודור
 כ"י ע"ה פ"ה כ"ש מהורד מאיר נר"ו אב"ד ור"מ יג"ן :

זה

לי עידן עדנים הרכה של קדמתי פניו כי
 אמרתי אטרחי בכדי למה לי באשר ידוע לי
 שאיננו מופנה מלימודו הכרתי וכי קאי רבי בהא מסכת"ו וכי
 אמנם כעת כחתי בשאלה אחת אשר גדולה היא אלי כדון אחד
 מעיקר שכת והוא ע"ד שמתקבצים פעמי' בשנה קיצון גדול
 ליסודי בעיר קרעמו ושוכרים מנכרי' הכיפות וכתיב שמינחם
 שם שחורתם והיסודי' תפורים בכל עיר זה בכה זה בכה
 והבתי' והכיפות מיוחדים לשחורות שלהם מה משפט העיר
 הוא לענין שילטול בכל העיר בשבת כפי לפי הגרסה בעליל
 אפסטי' לשון הס"ע כס"י ע"ע וכס"י שפ"ב דאורחים אורחים
 מיד זה על זה אין ספק שיהודים אורחי' אופרים מיד זה על
 זה וזאת מיום נוסעי' לשם ללבי שמתי ולכולם לא הרחתי
 ועשיתי עידיב משלי וזכתי ע"י אחר לכל המתקבצים שמה
 אך היתי כשחוק לרעים ולעיני לי בלעני שפה והשכנתי כי מיום
 שנכסתי לשם זה שנים רבות לאין מספר ולא שמענו פוגה פה
 ולמה חכמת או יותר ולכולם שאלתי וטורח אין לי באשר הדין
 פשוט כנ"ל לפע"ד ובהוסדס יחד עלי אמרתי להם כי ניקל
 הוא להכליע השכירות באשר תמיד ניתן דבר מה לנושל העיר
 ועיר מקופת חומה כנודע ואף גם בעיני פליאה כשגבה לא
 יוכל לה למה נהיתה דבר זה שמתג תמי' זו כמעט כסגות
 אחר ולעמד הנח להם לישראל מנהגן ואני אמרתי כחפשי
 בשו"ת אחרונים ומגלתי נידון זה כהווייתו בשו"ת רמ"א סי'
 ק"ך ובהג"ה שם ע"ש שו"ת מהרש"ל ומה שמגלתי ראיתי
 הג"ע בזה לפי עניות דעתי והוא מה שהקשה הכ"י כס"י
 שפ"ב וז"ל כתב התרדכי ר"ע הדר בשם רש"י חנירו של כותים
 הרי כדור של בהמה פ"י ומומר לישראל המתאכסין שם
 להכניס ולהניח ואם יש שם ישראל אחר אומר פ"י אומר
 לאורה להניח מניח כותים לחנר אבל אותו ישראל מומר
 להניח מניחו לחנר לאין ישראל האורה אומר עליו עכ"ל
 ובתורות הדתן סימן ע"ו כו' ותמיהני עליו שדברים הללו לאו
 לדברי ראב"י דקיי"ל כוותיה היתמר חלל לדברי ר' תמר
 דלא קיי"ל כוותיה כו' וכיון דלא קיי"ל בר"מ ח"ב נקטינן
 דשניהם מותרים לאין ישראל הדר שם אומר על האורה ולא
 האורה על ב"ה עכ"ל הכ"י ואני שמעתי ולא אכין מנ"ל זה
 דילמא פ"ס רש"י לדברי ר"מ ה"ה לראב"י דכמו שהדין הוא
 לר"מ ביחידו ישראל ה"ה לראב"י בשני ישראלים הדמים ונכרי
 ליחודו לאו ישראל אחר הכא לשם אינו אומר על שנים הדמים
 ושנים הם אחרים על האורה ולכאורה ה"ה אפשר לי לומר
 כיון דקיי"ל שאין היחיד נעשה אורה אבל היחיד רבים
 נעשים אורחים אבל רבים כדלית' ככ"י סי' ס"פ וכ"הביא
 בשם הרב מגיד והרשב"א יע"ש וא"כ לדברי ראב"י לא שייך
 זה כיון דשנים דרים בקבע כחנר היחיד נעשה אורה אבל
 לר"מ דיחיד דר שם או אין היחיד נעשה אורה וספיר הקשה
 אמנם הרי כתב שפ"ע ע"ש תרומת הדשן ש"ע דאפילו רבים
 נעשו אורחים בזה אבל היחיד וכס"ב יחיד אבל יחיד וא"כ י"ל
 הוא הדין לראב"י ועוד נרדף עיון אכלי אמתי שכתוב בשו"ת
 רמ"א סי' ק"ך לישב דאורחים לא אסרי אב"ה והא דכתב רש"י

להאי פונדק דהוי דיירי ב"ה תרי ישראל ונכרי אחד וכ"י ח"ב
 איכא למימר דטיקד האיסור לא ה"י מכח אכסניגים רק מכח ב"י
 ישראלים דהוי לרי ב"י עכ"ל ע"ש הטוב ויקשה לכאורה
 דמ"מ מוכח דאורה אסר ולא בטל לגבי ב"ה שהרי חלו שנים דהוי
 דרו בוראי ה"י שוכרים רשות מכלרי' כראב"י וא"כ למה ליה
 לר' חנינא ולריש לקיש לשכור טוב מהמשכיר בשלמא אם אורחים
 אסרי ולא בטלי לגבי ב"ה שפיר הונרכו לשכור וכדל"ה היה
 מערבים ג"כ עם אלו תרי דהוי דיירי דאסרי דירקן כעני
 עגמן והיה אפשר לומר דהוי סכורי' להו דנרדף לשכור לכל
 אחד ואחד שהרי קאמר בגמרא' סס דף ס"ו שוכר כמעט דמי
 מחי' לאו מה מערב מעבודיוס אף שוכר מעבוד יוס ומשני
 לא מה מערב אחד מערב לכולם אף שוכר אחד שוכר לכולם
 ואינהו שהיו יראים שמא יבוא הנכרי בשבת וקשה הוי להו
 לשכור בשבת כשיבא אלא נרדף לומר דהוי סכורי' להו מה מערב
 מעבוד יוס אף שוכר מעבוד יוס ולא תקים לקולא מה מערב
 אחד מערב לכולם אף שוכר אחד שוכר לכולם ובהו יבוא
 הטיב על כיון אמנם האמת יורה דרכו אף דק"ל אחד שוכר
 לכולם היינו למי שה"ה שם בשעת אפסידות אבל אלו תרי דהוי
 דיירי כקביעות לא אסקי' דעתו על אלו אורחים משא"כ כניבור
 וקאל הדמים כדלית' בט"ו אכלאי נימא ללשון ראשון כפי' רש"י
 דאורחי' לא אסרי ובטלי לגבי בעל הבית למה שהונרכו לשכור
 ואין לומר דס"ל נרדף לשכור בכל ערב שבת וכיון דלא הוי
 נכרי התם לא אסיר על ב"ה רק אורחים כפי' רש"י לדבר ר"מ
 אם יש שם ישראל אחד אומר היינו שאומר בית הנכרי על
 האורה הכא לשם ולא על בעל הבית כיון דליתוהי ואם היה
 לראב"י בדדיירי תרו ונכרי ליחודי' אומר בית הנכרי על
 האורחים כמו שהקשתי לעיל על הכ"י בזה ליתא דא"כ למה
 פ"י רש"י וה"י חוששים שיבוא הנכרי בשבת שהרי אפילו לא יבוא
 אומר על האורחים לדברי ראב"י וכו' :

ועוד

דכבר איפסקא הילכתא לאין נרדף לשכור בכל
 ערב שבת וזה שפ"י רש"י ריש פ' הדר וקשה
 עליו לשכור בכל ערב שבת כבר כתב הראש"ש ז"ל בזה יפון שם
 ולי נראה עוד לפרש בנידוף מה שמחוס לפרש ריש פ' הדר
 דף ס"ב ב"ה חליבא דכשע והפסידהו חכמים לישראל הדר
 עמו כדי שיקשה בעיניו ליתן סכר בכל שבת ושבת עכ"ל הרי
 בגמרא קאמר להדיא וכותי' לא מוגר משמע שמחיי' טעמא ינח
 ישראל משם משום דכותי' לא מוגר ולא כפי' רש"י ונראה לי
 דודאי אימת שייך לומר שחוסש הנכרי שחוקי' ישראל ברשותו
 אם משכיר לו רשותו לעולם אבל אם יראה הכותי' שישראל
 נרדף לשכור בכל שבת בודאי לא יחוש שישראל יחוק ברשותו
 שהרי הוא משכיר לו בכל שבת והכי קאמר בגמרא וכותי' לא
 מוגר כפעם אחד לכל השבתות משום דסכר שמא יחוק ישראל
 ברשותו אך הכותים מוגר בכל שבת ושבת וזה לא יעשה ישראל
 ויקשה עליו לשכור בכל שבת וכל מה שכתב בלחמת אם משכיר
 לו לזמן מרובה מהני וק"ל :

זה

הנ"ע בדברים הנ"ל לפי עני' דעתי ואמרתי
 אשרוך אליו משפטי כי הוא מותיב ומפרק
 ויש לאל ידו להנחני בדרך אחת עכ"ל לב"ב אורחים הכחים
 באין בעל הבית קבוע אורסים מיד זה על זה כאין פיקפוק
 ומה שחמרתו למנוח כזה באשר שזכרתי ביטולם במקום אחד
 אבל נאדקדק ומקום פתורים וכעין מה שכתב בש"ו מהרש"ל
 הנ"ל ומכאן נהנו העולם כו' הנס שהתירו חלוש מאוד דאלו
 משלי' לפעמים במקום דירתם בבית הנכרי אף גם לפעמים
 יש שם שנים נאדקדקין ויותר אני בעני' אין לאל ידי למכח
 הטיד בזה ע"כ אמרתי לחלות פניו אפי' רבינו נח יודיעני
 דכ"י :

דרכו ויחני כמעלי נדק להשגיגי מלא דבר ומן השמים שפרו כפול כמדובר כנשר יחדש בעורו וכחו יגבר מברכת הדינו אני הגבר כלי ריק וכנשר דש"ת כ"ד הקטן נבי יכונה הירש בלא"ה הר"ר יוסף ב"ח ז"ל ה"ה 1

תשובה

עמרת

נבי וקרני ראם לו ועטרה עיטור סופרים ספרה דיוקנה ותנא תוספ"ה ה"ה אח"י מחותני

הנה

החריף והסגנון וית רענן כבוד מהור"ר נכני הירש נר"ו : כתבו קבלתי ביום א' העבר ובקראי שנים ושלש דלתות דחיתי שהוה מפליג בעירובין ומראה פנים לכל נד השוה ושאלתו כשאלת הראשונים שדברו בדון זה ה"ה מהר"ם ז"ל ורמ"א כאשר הזכיר מכת' בכתבו ואם אמנם שם כזוני והקבוצי שדרות עיונים גדר מזה וגדר מזה לחדש לבני יסבתית מ"מ לרוב אהבתו הפסקתי באמנע הפרק להשיבו על כל דבריו ועל כל ספיקות וקושיית שנתקשה לו ואבוא על סדר קונטרסו ראשון שחילה נאמר שכתב מכת' שעתה עירוב משלי זוכית' ע"ו אחר ולכל המתקבצים שמה תמה מה הוא ל' ויכה שלו הלוח אין עירוב וביטול במקום נכרי ואפשר שזה בכלל מה שכתב ובהוסדס יחד עלי אחרת להס' כיניקל הוא להכליע השכירות כאשר תמיד נותן דבר מה לחוסל העיר עכ"ל אפשר שהקשה לו דבר זה והשיב להס' כיניקל הוא להכליע השכירות וכו' אבל מ"מ הלשון אינו מתוקן שקודם כל ה"ו לו להדר להכליע השכירות מן הנכרי ואח"כ לזכות לכל המתקבצי' אבל מלשוננו תשמע שזיכה שחילה ודבר זה ה"ו שירחמו לריק אבל דנתי מכת' לכך זכות כי בודאי דבר זה לא נעלם ממנו ומסתמ' עשה תיקון של שכירות ג"כ דקית' ל דאחר שזכר ע"י כולם :

אך

מה שכתב מכת' ונתפלא על הרב ב"י שמה למה לא דחה בעל פרומ' הדגן וסתר הפסק המדרכי בזרוע נטו"ו מפני שכרבים הללו לאו לדברי רב"י דקית' ל כותיה חיתמר אלא חליכה דר"מ דלא קית' ל כותיה וכו' וכתב מכת' ח"ו"ל ואני שמעתי ולא אבון דילמא מה שכתב רש"י לדברי ר"מ ה"ד לראב"י דכמו שהדון לר"מ ביחיד ישראל ה"ד לראב"י בשני ישראלים הדריס ונכרי ליתוה וכו' ורבה לישיב כיון דאין יחיד נעשה אורח אבל היחיד וכו' אמנם הרי כתב רש"י ע"כ כפי' דאפילו רביס נעשים אורחים אבל היחיד וכפ"י יחידים אבל יחיד עכ"ל ואני אומר גברא קא חוינא ותשובת' לא קא חוינא כשנבון דבר זה יתרכו כל הספיקות שלו דהא נודע לכל כי רב הא דקתני במתניתן רב"י אומר לעולם אינו אומר עד סיה' שני ישראל אסורים זה על זה מהו גזירה שלא ילמוד מהשני אחרו רבנן אין עירוב מועיל ואין ביטול רשות מועיל במקום נכרי עד ששכור ונכרי לא מוגיר משום דחיש לכפשים וברית' דפליג ר"מ ורשב"י דאמר ר"מ חנירו של נכרי הרי הוא בדר של בהמה ומתיר להכניס מן החצר לבתים אם יש שם ישראל אחר אומר ולפי' רש"י האורח אסור אבל הנכרי אינו אסור על ביתו של ישראל ורמינן מתניתן אכריתתא ומשנינן דכריתתא מיירי דליתא לנכרי ולכך לא אסיר על בעל הבית אבל האורח אסור להובי' אמת הנכרי ועל זה פליג רב"י בכריתתא ואמר לעולם אינו אסור עד שיהיה שני ישראלים אסורים זה על זה וע"כ אפילו בדעירבו מיירי דאי לא עירבו פשיט' שאסורים זה על זה דהוי שני רשות וק"ו שהאורח אסור להובי' לחצר אלא ע"כ בעירבו מיירי או ביטלו רשות זה לזה והוי רשות רשות אחת אומר הנכרי עליה' עד שיטכרו אפילו אין הנכרי בביתו דל"כ שאינו אסור עליה' אלא על האורח אמת פליג ר"א בן יעקב אר"מ מאי שני בעל הבית אחד דו"ל דאין אומר הנכרי על ב"כ אלא על האורח מ"ס שני בעלי בתים שעירבו או שביטלו רשות אחד דמי דאין כאן אלא רשות אחד אלא ע"כ דפליג רב"י אר"מ וסבירי ליה לאחד אינו אומר אפילו על האורח ובשני ישראלים אומר הנכרי אפילו על בעלי בתים הדריס שם ופשיטא על האורח אפילו אין הנכרי בביתו אומר ושפיר הקשה הב"י שה' לתרומ' הדגן לדחות פסק המדרכי בזרוע נטו"ו בדברים הללו לאו לראב"י חיתמר אלא לדברי ר"מ דלא קית' ל כותיה ולראב"י ישראל אחד אינו אומר הנכרי לא על האורח ולא על הכלל הכית :

זכור

מיושב כמה תמיה' גדולות אשר הקשו התוספ' על פי' רש"י בדף ס"ה ע"ב ור"ס לק"ס ור' חנינא איקלעו לההוא פונדק דלא הוי שוכר והוי משכיר אמרו מאי למוגר מינ' ופי' רש"י והיו יראים שמא יבוא הנכרי בשבת וכתבו התוספ' רונה לומר דאם לא ה"י בלא לא ה"י אומר והיינו כר' יהודה ואפ"ג דפסקין לעיל להלכה כר"ס וכו' וכדבר המתחיל דחתי נכרי דפונדק בשבת כתבו התוספ' פי' בקונטרס דמתחיל לא הוי מני לאיערובי דיורים דישאל הוי ביה משום דנכרי אומר עליהו אפ"ג דליתיה ודכרו תמוהים שפי' סוגיא זו דלא כהילכת' דקית' ל דאין הנכרי אלא היכי דחתי' בדפרשתי לעיל וכדפירוש נמי בקונטרס בהיה עובד' דלעיל ובפי' רש"י אחרים מנלתי דמתחיל ספיר מני לאיערובי דיורין דישאל הוי ביה משום דנכרי לא אסור עליהו היכי דליתיה כו' עכ"ל ופי' ראשון ראשון דחתי שפי' רש"י על האלפסי ותמי גדולה למה הקשה התוספ' על רש"י שפי' סוגיא זו דלא כהילכת' ה"ו להו לאתמוהי איך יספור דבריו תוך כדי דיבור ולי' נראה' דאין מקום לקושיות התוספת ודברי רש"י בלשון ראשון ברירין אחר' שנכר דברי הרמב"ם שהביא הטור בס' שע"א ח"ו"ל והרמב"ם כתוב שנכרי אומר כיון שיכול לבוא בשבת והוא ממשנה בפ' המשפחתין המניח את ביתו והלך לשבות בער אחרת אחד נכרי ואחד ישראל הרי זה אומר דברי ר"מ ר' יהודה אומר אינו אומר ר' יוסי אומר נכרי אומר וישראל אינו אומר שאין דרך ישראל לבוא בשבת ר' שמעון אומר אפילו מניח ביתו והלך לשבות אבל בתו באותו העיר אינו אומר שכבר הסיע מלכו ובפלוגת' דר' יור' יוסי פסק הראש' כר' יהודה משום דהלכה כדברי המיקל בעירוב אבל הרמב"ם פסק כר' יוסי וכתב הרב המגיד טעם לדבריו וכתבו עוד שגראה מדברי הרמב"ם שאין הנכרי אומר חלא חסכן הוא במקום קרוב דהיינו מהלך יום אחד שיכול לבוא בשבת אבל אם ה"י רחוק יותר אינו אומר שיש שכתבו כן וכתבו הב"י שזה דבר פשוט דהא בריש פי' הדר עלה ס"ב מוקמינן לאומר דר"מ דוקא דחתי ביומא כלומר אבל אם היה במקום רחוק שאי אפשר לו לבוא ביומא לא אסיר ומילת' נשמע לר' יוסי דלא בא להחמיר על ר"מ נכרי דל"כ הוי ליה לפרושי עכ"ל הב"י בס' שע"א ועין בעין נראה שה"י לפניו גירסא בדף ס"ב לא קשיא הא דחתי ביומא הא דלא חתי ביומא והמתין בדברי הרב המגיד וראה להדיא דפוסק כר"ס דתלוי הכל בהסתי דעתו דאפילו הלך לשבות אבל נכרי אינו אומר ודני הנכרי פסק כר' יוסי וכו' ויחנן דאמר בפ' מי שהוכיח דר' יוסי ור' יהודה הלכה כר' יוסי אפילו בעירובין וכפ"י דהוי להו ר"מ ור' יוסי מרילנבי ר' יהודה באסור נכרונהו לכו' ר' יהודה יחיד לנבייהו יעוין שם :

ואני

אומר דיש לו ראיה ברורה מן הש"ס דפסק כראב"י כי דפליג אדר"מ נבי ישראל אחד אבל כשני ישראלים אפילו לא חיתיה לנכרי בביתו אומר עליהו ולא חתני עירוב לביטול רשות וס"ל להרמב"ם דהני פסקי לא סמרי אהדדי דהא דפסקין כר"ס משום דתלויה הכל בהסתי דעתה אפילו שיכול לבוא בשבת אומר אפילו אינו בביתו :

זכור

י' נוחים דברי רש"י דהא הנחה זו שכתב הב"י אמת הא דנכרי אומר אף שאינו בביתו היינו דוקא שאינו רחוק כ"כ שיכול לבוא בשבת אבל אם ה"י רחוק כ"כ שאינו יכול לבוא בשבת אינו אומר והנה ר"ס לק"ס ותלמודי דר' חנינא איקלעו לההוא פונדק דלא הוי שונה והוי דיירי תרי ביה תרי ישראל והנה בספק דרבנן קית' ל לקול' ולא ידעו אם הנכרי רחוק מהם כל כך שלא יוכל לבוא בשבת ואינו אומר עליהם וא"כ מנך הדין ה"י יכולים לערב וה"י מתירים לטלטל דמילין באיסור דרבנן לקולא אבל הם ה"י מתירים שמא יבא הנכרי בשבת ויתבדר הדבר שה"י במקום קרוב שה"י יכול לבוא ואומר עליהו ולא יהני להם העירוב בלא שכירות ולכך ה"י מהדריס לשבד מן המשביר כדי שיהיה להם עירוב או ביטול רשות והיינו כר' יוסי וכתב' דס"ל דכל היכי שהיה הנכרי במקום שהיה יכול לבוא בשבת אף שאינו שם אומר אבל ר' יהודה ס"ל דאינו אומר וס' פסקו כר' יוסי וכתב' דפליג אדר"מ ותשמו שמא יבוא נכרי בשבת ורני לשבד מן המשכיר לנכרי כדי שיה' כולם מותרים ע"י עירוב וכלל כפי' התוספ' שפירשו דעבדו כר' יהודה חלא לפי דעת הרמב"ם עבדו כר' יוסי וכתב' והשאו בעובדא דחתי נכרי מרי לפונדק בשבת פי' רש"י דמתחיל לא הוי מני לערובי דיורין מישראל ה"י ביה

שאלות ותשובות א ב

כריבן אנו לומר באיזה סיבה ע"י שכהה או ע"י התשלום ק"ו
 בדבר שחלו בדעת אחרים איך החליט מכ"ת שבדמי ה"י סוכרים
 אלו שנים רעות מכרי ד"ל דלא שכו או מסוס דלא רבה
 השוכר לשכור חותם או משאר מניעות שכהה או התשלום ורכו
 עכשיו לשכור ממשיכר וכוה יכונו דברי רמ"א בשו"ת ושפתיו
 ברור מללו ואין אנו נריבין לכל הדמוקים שנחק מכ"ת ועלה
 בדעתו דהני תרי לא אסקי אדעתיהו על אלו אורחים דזה ליתא
 דלעולם אם יש בעל אסכית קבוע אין האורח חיסר עליו
 ודוק כי הוא ברור בדברי רמ"א בשו"ת ודין לין אמת
 דאורח חיבו אומר אפילו אורחים רבים וכו"ה אחד קבוע אינו
 אומר חבל אם כולם אורחים אחרים זה עלזה כנוכר בס"ס
 ש"ע ואחד שוכר בשביל כולם כנוכר בס"י שפ"ט ובענין
 השתלה דשאל קתן מבוחר בס"ע דאורחים אסרי אהדי ותרומת
 הדשן ותשובת רש"י ל"ל לא ה"י לפני ומי יבוא לחליק על הכרעות רמ"א
 ויפה עשה מכ"ת שחש לענמו שלא לטלטל אם לא ע"י עירוב
 משכירו עכ"פ ע"י הבלעה מן הנכרי ומה שמכ"ת רנה לנדוד להסיר
 ע"י שמכשלים אצל הנאר קוד כנר תכר מכ"ת לגיווח כענמו
 מטעם זה הלום מאור בין בהא נהתא ובהא סלקא לנחא ידי
 שמים כל ירא ה"ל לא יטלטל עד שיבשר רשות מן הכותי אף ע"י
 הבלעה ולערב אף ע"י וכו' לכל היסודי אצל לחמות לעמי
 הארכות שלא יטלטלו על זה ועל כיוצא בזה אמרו החמים מוטב
 שה"י סוגים ועליה מוידים ולפי עניות דעת כוונתי בעורת ה'
 דרך אמת ברשי ע"פ שיטת הרמב"ם והגלתי אותה מתמוה'
 התוספת ושלא להוכיח חלק לישב תמוהת הכ"י על תרומת הדשן ;
 לי לישב דלכך לא סדר פסק המרדכי בורע

נראה

שאלה ב

במותיב

תלמא כהדא הוינא שבאו לפנינו הנעלה
 כ'משה ברי חיאל ז"ל והכ"ח כ'ישיעיה כהנר
 יהודה יכו' שראות המעשה האין נשקע במים כ' שלמה בעלה של
 האשה מ' שמחה וכן אמרה בזה הלשון ;
ביום ו' עש"ק ח' תמוז תנ"ל אחר חנוכה היום לערך ג'
 שעות חיו' כ' שלמה בעלה של האשה מ' שמחה
 ושאר אנשי קהלתנו גדולים וקטנים זיין גנגן לכהר טוביא בחדן וזו
 כ' שלמה הכ"ל פר ערשטן גיין גשפרונג אונ' האט אן גענגט נו
 מאכין פאסטין דען שווימן זוא ויין שוואגנר כ' משה ב"י הכ"ל אויף
 חיסי גשריאן למען הסס וזוא מעכשיו דוא ביוט נאך ניט כוואסט
 דעס וואסער זוא ער כ' שלמה הכ"ל מיטש גווען דרך שחוק
 והתול טוט אייך זעהר פארטטין אין דען וואסער וועלט גויט זיין
 אלס מען עקט וועלט היטן דאס וואסער זוא ער זיך ווידר ווייטער
 אריין גלאזט מיט שווימן אונ' זיך אויף דען דוקן גלייגט אונ'
 גשווימן אונ' חיו הינטר דען וואסער גבליבן אונ' דיא הכט
 אין דער היך ארוין גוויין זוא גיסו כ' משה הכ"ל אויף חיסי
 ווידר גשריאן וואס מעכשיו פר איין פאסטין דוא ביטט ניט
 בוואסט דעס וואסער זוא דיא אנדרי הכין אן גפאנגן ער מאכט
 ווידר קונטן ובתוך רגע כמימרא ווידר אויף חיסי גשריאן וזוא
 ווייטער איהס גימר גווען זוא כ' משה הכ"ל גשריאן למען הסס
 רכותי לאוין מיר זעהן וזוא דער חזוט בער' ער איזט דער
 טרוקנין גווארן זוא ויין מיר גלייך איז דען וואסער ארוין אונ'
 גלאפן אום דען וואסער זוא מיר ניט קעגן מער ער זעהן ;
 ותכך ומיר קודם הכנסת שבת בין גלאפן נו דען פיסר אלו
 זיא זאלין זעהן וזוא מען קריגן קאן וזוא מיר הכין תסיב
 גווען אלו זיא הכין נו גווען אויף דיא אנדרי זייט בייה
 דען וואסער וזוא ער אריין גשפרונגן איז אונ' גלייך איין
 פאלטן טריט גטאן האט אונ' נו מיר גוואגט בזה הלשון ער האט
 וואהל

בי' משוס דכרי אסור עליהו אע"ג ליתא ר"ל דמסתמי כיון
 דאחי בשבת לא ה' רח"ק מביטו שה' יכול לבוא בשבת והיה להס
 ודיעה שלא נחרק מביטו שה' יכול לבוא בשבת ולכך היה אסור
 עליהם וכשכא בשבת נסתפקו אם מותר לשכור ממנו בשבת אם
 שוכר כמערב דמי וכריך לשכור מבעוד יום חולא :

וכוה

מתרונים כל קושיות התוספת כמה שכתבו בד"ה
 דאחי נכרי דכרי רש"י תמוהים שפירש סוגיא
 זו דלא כהילכת' דק"ל דאין נכרי אסור אלא היבא דחיתא
 כנר פירשנו שהוא כהילכתא רש"י למד בספ' הרמב"ם וכל סיבי
 דיוכל נכרי לבוא ביום השבת אסור אף שאינו סס וכו' יוסי וכו'
 ביבי וגם דברי רש"י אין סותרים זה את זה הא דמשמע לעיל
 שהיו יראין שלא יבוא הנכרי בשבת משמע דאי לא בא לא היה
 אסור היינו מן הסתם דאוליגן לקולא לומר שהוא במקום רחוק
 שאינו יכול לבוא בשבת וכל זמן שלא בא היו מותרים
 לטלטל ע"י עירוב אלא חששו שמה יבוא ויתכרר הדבר שלא היה
 במקום רחוק ליבטל עירובם ולכך רנו לשכור מן המשכיר לנכרי
 ובהיה עובדא דאחי מרי דפונדק בשבת פי' רש"י דלא מני
 לערובי דנכרי אסור עליה' אע"ג דליתא משוס כיון דאחי בשבת
 מסתמא לא ה' רחוק והיו ודעיים שלא הרחיק נדוד מביטו
 ולכך לא מני לערובי כיון שהיה יכול לבוא בשבת נכרי אסור
 עליה' אע"ג דליתא :

ולפי

מזינו למימר הא דכתב בספרים אחרים בעי'
 רש"י דמסתמול הו' מני לאיערובי משוס דנכרי
 לא אסור עליהו היכי דליתא חיבו מחולק עם פי' רש"י בספרי'
 ישיגי' דין אלא בפירוש דשמעתן דס"ל אף שאחי מרי דפונדק
 בשבת סס לא ידעו שה' במקום קרוב שיכול לבוא בשבת א"כ
 מן הסתם חיבו אסור עליהו דאוליגן לקולא במילי דרכנן בקניות
 כשוות וה' יכולים לערב ולא ה' אסור עליהם הנכרי אלא
 עכשיו סך היה המעשה שבה מרי דפונדק בשבת ורכו לשכור
 ממנו עכשיו ולכטל עירובי חד ובפירוש קמא שפירוש רש"י
 דלא מני לאיערובי משוס דנכרי אסור עליהו רנה לפרש אף
 שידעו שהנכרי במקום קרוב שיכול לבוא בשבת ואסור עליהו
 ולכך לא יוכלו לערב ושני הפירושים אינם מחולקים לענין הדין
 ולפי' על כרחינו כריבן אנו לפי' השני שפי' רש"י ולא עירבו
 מאתמול ע"כ מחמת התשלום או שכהה לא עירבו :

ועתה

אבוא על סדר קונטרסיו קושיא ראשונה
 שהקשה על הרב הכ"י שמה על תרומת
 הדשן כנר כתבנו שאין מקום וקושייתו על הכ"י ומה שכתב
 מה"ת ודור תמי' אגלי אמ"כ בשו"ת רמ"א סי' ק"ד לישב
 דאורחים לא אסרי אכ"ה והא דכתב רש"י להאי פונדק דהו'
 דרו כ' פרי ישראל ונכרי אחד וא"כ איבא למימר דעיקר
 האיסור לא היה מכה חסכנאים רק מכה כ' ישראלים והקשה
 מכ"ת דמ"ת מונה דאורח אסור כו' עד דניחא ל' לומר דס"ל
 דנריך לשכור לכל אחד ואחד מדיהו יראים שמה יבוא הנכרי
 בשבת וקשה היו להם לשכור בשבת כשיבא אלא נריך לומר דהו'
 ס"ל מה מערב מבעוד יום אף שוכר מבעוד יום ולא מקיים לקולא ;

ואני

אומר דאי משוס הא לא אירי' דהא כתבו
 התוספ' סס דנכרי הבא בשבת מביטל עירוב ולא
 סגי אלא כביטול לגבי חד וכמו שפי' רש"י בד"ה דאחי נכרי
 בשבת ולפי' יש לומר דלכך רנו לשכור בערב כשכר ממשיכר
 כדי שיעיל להם העירוב לכל אחד ואחד והיו כולם מותרים
 משא"כ אם לא ישיכירו ויבוא השוכר בשבת אף שישיכירו בשבת
 מ"מ יבטל עירו גם ולא יהי' מותרים כולם אלא טריבן לכטל
 לגבי חד ונראה לי דפשוט וברור הדבר דס"ל לרמ"א דאם
 יש בעל אסכית קבוע אין האורח אסור עליו והוא רנה להוכיח
 שאם אין בעל אסכית קבוע וכולם אורחים אחרים זה על זה
 והוקשה לו מנ"ל הא דליתא כולם אורחים מני אינם אחרים
 והא דאסירי הכי משוס בעלי בתים שדרו סס בקבוע ולא משוס
 אורחים ומיירי שלא ה' סוכרים מחמת חזיה סיבה או שלא היה
 השוכר רובה לשכור להם כמו שאנו כריבין לומר בעובד' דאחי
 מרי דפונדק בשבת לפי' שני של רש"י דאין הנכרי אסור בדליתא'
 והיו מני למיערבי ולא עירבו מאתמול וקשה למה לא עירבו וע"כ

וזהל דיא קובנט גלענט אבר ניש רעכט אז דער פיסר איינר
זו דען אנדרן גזאנט דיר יהודי קומט שון גימיר אויס דען וואסער
ארזיו אונ' דאס האט גווערט ביים דען וואסער נאך זיין דער
טרינקן יוצר אלס אין ג' שעה אלס מיר וויינן אין אונ' דער
גלאפן אויב' פר מיינט מיר ווערן דער זעהן שווימן ווא זיין
מיר הכל אוועק גנגין איז שוין גווען לערך פ' אחר חלות היום
כל זה המעשה ראו וכמו כן אמרו כל הנ"ל בפנינו היו' יו' ה' ו'
טבת תנ"ל שלום מטריבט"ם :

וגם

זה מן השמועה ששמענו מהם כמה רוחב המים הי'
באותו הסעם שהי' הנהר גדול מרחיב והולך אוי
הי' הרוחב לערך י"ב אמות בכומים וכך המה משערים לפי אומדן
דעמן שהי' באותו פעם וכל זה אמרו כנ"ל הנעלה כ' משה בראש
ז' ו' והכ"ח כ' ישי' ב"ה יהודה יג'ו היום יום כנ"ל הקטן
שלום מטריבט"ם

יהודה לוב בין הר' יוסף ז"ל מק"ק פ"ק פה מלמד בק"ק ק"ב
ונחם יודא כהר"ר נבי ז"ל ש"ן ונחמן דק"ק ק"ב יג'ו :

במותיב

מלת" ב"ר כחדא הוינא וחתא קדמנא ב'
וואלף שמס מק"ק ק"ב כר' יצחק ז"ל ואלאנו
אופו בעופס אילוע' ואמר לנו בזה"ל אחר חמשה או ששה ימים לאחר
שנאכר כ' שלמה חתן נטעל מק"ב דהיינו כ' שלמה האט זיך גבאדין
אין דער טונא אונ' אז נאכד גווארן ווא אז דער הלטר מק"ב
חמשה או ששה ימים אח"כ לשם קומן אונט גוואנט ער האט
גהערט דס איין יהודי מחאן איז דער טרונקן גווארן ווען מאן
איזס וואס גיבט אזו וויל ער ווייזן וואו ער ליגן טוט האט ער
מען איזס ער געראכטן איין דוקאטין גו שענקן ווא האט ער
גוואנט וואו ער איין ארט דס מן איזס זוכין זאל זענין לייט
אהין האבין אבר נישט גפונדין * אח כ' אז דער הלטר זעלבן
מיט הין אונד ג"כ נישט גפונדן ווא בין איך אחר חנות לילה
אויף געטאכרין אונד געבין דער טויב גנגין הב ג"כ נישט גפונדן
זוא האב איך איזס נכרים גועקן ביא זאן דארף האב איך
גפרעגט האט עטן קיין יהודי דא גועקן ל' גן איין דער טרונקן
יודן ווא איינר גוואנט ווען איר געסטורן קומן ווערט העט
איזס אן גטראפין איך האב איין דער טרונקן גפונדן ליגן ווא
הב איזס דען קאספן אויף גהויבן האב איך גועקן דס עש איין
יהודי איז גווען ער האט איין שווארן בארט גהאט אונד
שווארני האר דא דראן האב איך גוויסט דס ער איין יוד איזט
האב איך עש דען הלטר גוואנט וואן איך גוויסט העט דס איינר
פון ק"ב דער טרונקן איז גווארן ווא ווער איך אייין גנגין
אונד ענק גוואנט אח"כ דו הככרי דאס גוואנט האט ווא
האב איך גוואנט להככרי ווייס מיר דאס ארט וואו דא איזס
גפונדן האסט האט ער מיך גיפירט אונד גוויין דאס שווארן האר
אן איין עטוידן גהנגן זענין אונ' דער ביא האט מיר דער נכרי
גוואנט דס דאס וואס איז גוואקסן אונ' דען דער טרונקן
אוועק גוועמט כל הנ"ל העיד כ' וואלף הנ"ל פ"כ ד'ו מתחם
תנ"ה לפ"ק :

שוב

מעיד כ' מאיר כהר"ר גרשון בעונס אילוע' בהרם
חמור בזה הלשון איך בין קומן אחר חמשה או ששה
ימים אחר זה דס כ' שלמה איזט דער טרונקן גווארן אויף דען
איכר פור ביא שמרין האב איך גפראגט אויב זיא קיין דער
טרונקן גועקן הכין איכר איך הב נישט גוואנט דס ער איין יהודי
איזט גווען הכין זיא מיך גשאפט געבן דער טויב גיבן אונ' פראגן
איך ווער איזס בודאוי דער פראגן דען אזו איינר גשוואמן אבר
זיא ווישן נישט ווער ער איז גווען * אח"כ בין איך גנגן אין
ערשטין דארף היישט קלעדרין ווא הב איך דער ערשטי מיל אין
גפראגט ווא האט מיר דער מילר גוואנט וואן איך ווער פר א' שעה
קומן העט איזס קענין בקומן דען איז נאך קיין שעה דו איין יהודי
איז נאקט פר ביא גשוואמן אונד האט מיר אלי אופת ומופתים
גוואנט אן איזס דהיינו קלייני שווארני קרויז האר אונד איין שווארן
בארט אונ' פול אין גוויכט כמו ער גווען איזט * ואח"כ
האט מיר דער מילר גשאפט פארן אויף קיס באראק דען דאסין
איז ער גשוואמן ווא האב איך מיר דען אנדרין טאג איין
סיפל גיכומן אונד בין נאך גפארן בין קומן גו קיס באראק
מיל ווא הב איך ווידרסעס גפראגט אויב זיא קיינס גועקן
הכין שווימן ווא האט מיר דער מילר גוואנט ווען איך ווער

פריא קומן העט איזס ביא ווייני מיל אן גטראפן ער איז
איכר נאכט ביא זיין מיל גלעגן גו פריא האט ער גועקן דס
ער איין יהודי איזט האב איך גפרעגט ווא ווייסטו דס ער
איין יהודי איזט גווען ווא האט ער מיר גוואנט דס ער נישט
איז גווען אונ' האט איין שווארן געטראגהאט אונד שווארני
קלייני קרויז האר אונד פול אין גוויכט מעסס ווייל ער
דער קענט דו ער איין יהודי איזט האט ער איזס פון זיינר
מיל אוועק גשטויסן * אח"כ איזט דער מילר מיט מיר
גפארן מיט ג' סיפלך אויף ג' בדדים ער מיט זייני מיל יונגן
גו טיילט גו זוכן דען דער טרונקן זענין גפארן ביז' פרסאות
אויף דער טונא וועט מיר האבין אן גטראפן הכין אלי גוואנט
דו זיא האבין איזס גועקן שווימן זוא זענין מיר קומן ביז אשוואן
זענין מיר אויף דא טייטשי מיל גו קומן ווא הב איך דען
מילר גפראגט אויכער קיינס גועקן האט שווימן ווא האט ער
גוואנט דס גו פריא איזט ער איכר דען וואסיר גפארן האט
ער גוועקן איין יהודי געבן זיין סיפל פר ביא שווימן אונ'
מופתיס הנ"ל גס כן גוואנט אונד מיר גוואנט ער אזו אויף
מעדוה גו גשוואמן עס איז דא טויב גנן ענג עס ווערן מיר
בודאוי איזס בקומן ווא בין נאך גפארן ביז מעדוה האט מיך
געגנט דער גאלד וואסער האט ער מיר גוואנט ער האט גועקן
איין יהודי שווימן אונ' מיר ג"כ אופת ומופתיס גוואנט אונד
מיר גוואנט איך זאל נישט בחינס נאך פארין ער איז שון אין
דער גרוש טויב איינין קומן עס איז שוין אום מיגלך גו בקומן
ווא הב מיך מעס אום קערט מי פרסה פון ראב :

ואף

וויא איך בין ביא דיא ערשטי איכר פור קומן
האט מיר איין פיסר גוואנט ער האט גועקן דו איזס גיט גו
וויא ער איז דער טרונקן ער האט גועקן דו איזס גיט גו
העלפן איזט גווען דו ער אזו גארבייט האט אונ' זיך גימיר קעגן
העלפן אונד ער האט גועקן דו ער גימיר אזו לאנג טווארן
קאן דו ער איזס גו הילף קומן קען לולי זאט ווער ער איזס
גו הילף קומן איך העט גוויס גוט טרינק געלד ער
דינט כל הנ"ל האט דער פיסר גוואנט כומיר * זאט העטק
געוף העדות סהוגד לפני ב"ד פה ק"ק פרעשבורג הק' משה
חוכה בק"ק פ"ב :

תשובה

האשה

קשת רוח ומרת נפש אשת כתי' שלמה
הכטכע גנשה לפניו בקול נתי יגון וחסה
המסבדת נפשו של אדם וכפי' פרשות השמים וסופכת לב כמים
והיא ענוה וזהימים שנותים וילדה ורכה וענוה עדיין לא
הגיע לפשרים שנים ובעלה הי' לא דר עמה כי אם חדשים
שנים והיא סופקת כמים באמרה למה אהי' כעטיה וארכין
בנהרים ודופקת על פתחי דיני ישראל ומסכנות הרועים רועה
ישראל להדקק לדברי' כולה האי ואלו ימנאלו לה התיר ע"פ עדים
שלשה או שנים טראו בשעת טביעה במלכות מים ואחר זה הגידו
כמה נכרים אשר נכחו גוף אחר מת קפ ע"פ המים וברקו אופת
והגידו סימנים כסטר ראשו שהי' קטנים ושחורות תלפלים וגם
זקינו קטן ושחור ושאר תמונות שהי' הכעלה כמה שלמה הנ"ל :

והנה

מתחילה אמרתי מהלי להכנים ראשי במים
שאין להם סוף אשר החמירו רז' ולאמרו מים
אשתו אשורה ומי יוכל להרהר אחר חוקה וגו' וזה
אשר גזרו רז' איך מי יוכל לאטוס אזו לשמע לקול בוכים
ואמרת נילך בעיקבות ראשונים שעלה בדעתם לקול במים
שאין להם סוף בהוא גברא דטבע דביבלת ואנסיב ר' סילי
לדכיותה שעלה בדעתו כיון דקוי וקיימי במים שיש להם סוף
דמי ולכסוף אמר שטעה דלומר גלי אשפלוהי וגם דבאשי עלה
דבעתו לומר הא דאמרי רבנן מים שאין להם סוף אשמו אסורה
הכי מילי באונס דשלמא אבל לורב' מרבנן לא אי אית' דסליק
קלא אית ליה וגם אמרינן דלף קב"א דאנסבא ר' נחמן לדכיותה
דחשא מסוס דחשא גברא רבה אם אית' דסליק קלא אית
ליה למילתא ומסיק הש"ס ולא היא לא שגח צורבי' מרבנן
2 9 ט ב ולא

שאלות ותשובות ב

ולא שנה גברא רבה דעבר אין לכתילה לא ואיכא למידק מה דהוה הכן גדולי אמוראי להפיר לאשה במים שאין להם סוף ע"פ סברת עננים כיון דסתמא תני מים שאין להם סוף אשתו אסורה ורב שילי סבר לחלק כיון דקוי וקיימי אשתו מותרת וכן רב אשי רנה להפיר אשת נורכא מרבנן וכן רב נחמן עלה בדעתו כיון דחסה גברא רבה אש אית' דסליק קלא אית ליה אש"ג דסתמא תני מים שאין להם סוף אשתו אסורה אלא ע"כ כיון דמים שאין להם סוף מדרכנן אסורה ולכן עלה בלב כל אחר לחלק ע"פ סברת ענמו ואף שבעלי הש"ס לא הסכימו עמהם עכ"פ אנו לומדים מהם בלא המנה ימנא ח"ו זה הפיר ע"פ ראיות וסברות מהש"ס המנוה עלינו לחקור עד מקום שדינו מנעת כולה האי ואולי נוכל למנוח לה הפיר למנוה יחשב ואחזן מילין בתנן :

וראשון

לכיון גריבן אנו לחקור בהגזות עדות רועה עיר ק"ב שאמר לפי פתחו שמנא גוף אחד ערום בחוף הנהר אף שאמר לפי פתחו לא אמר שום סימן ולא ט"ע והנכרי השני ופליגי ורביעי שאמרן סימנים כשער ראשו וזקניו וגם אמרו שראו שמהול לא אמרו לפי פתחו וגם נדיבן אנו לידע אי הוי סימנים כאלו סימנים מובהקות לסמוך עליהם וגם עלות נכרי האחרון גאלד וועסיר משמעות גביות עדות משמע שאמר לפי פתחו בלי טעם שאלת ישראל אף"ס לפקפק מה שנאמר שם שאמר להם שראה גוף אחד נף סמוך לפסיגו והניד חזותו ומופתים כנ"ל ויש להסתפק אם הגיד כל הסימנים כמו שאמרן הראשונים בזקינו קטן ושחור ושער ראשו שחורות תלולים ושאר תמונ' כפרגוף פנים אולא דים לומר קנת חזותו ומופתים ולא כולם ולכך כל הסתיקות אמרתי הוא' וסקדו חכמים על תקנות ענוות אמרתי אפתי בזכות תחילה משמעות העדות משמע שאח' שלמה הנ"ל נטבע ברנועה התפשטת מן הנהר הגדול טונא והיו רבתי בערך י"ב אמות והרנועה הולכת ומתפשטת בערך חמשה או ששה פרסאות א"כ חזרת וסופת לנהר הגדול טונא ועל הרנועה הנ"ל כמה בתירחים והעירו ששה סס בערך ג' שעות והלכו חילך וחילך בשפת הנהר ולא ראו שם תמונות אים שסט על גבי המים וכן העיר לפני הר' ליב מק"ב שהלכו בערך פרסה על שפת הנהר ולא ראו שם תמונות אים שסט במים ואניע דברי לפני דייני גולה דייני ישראל :

נפרק

לא יחפור דף ד' אית' איתמר חביות טנפה בכנה אחר רב נישאחא כנגד עיר שרובה ישראל מותר כנגד עיר שרובה נכרים אסורה ושמואל אמר אפילו נישאחא כנגד עיר שרובה ישראל אסור אומר מההוא דיקרא אית לימא בדר' חנינא קמפלגי דמר אית ליה דר' ר"ח דס"ל דרוב וקרוב הלך אחר הרוב ומר לית ליה דר' חנינא ומשני לא דכ"ע אית ליה דר' חנינא והכי בהא קמפלגי דמר סבר דאש איתא דמההוא דיקרא אית עקולי ופסורי הוי מטבעי ליה ומר סבר שרופא דנהרא נקיט ואית' ופי' רש"י מההוא דיקרא שם מחזן על נהר פרז ואין ישראל תנויין שם והוא למעלה מפרז ויכולה חביות לבוא תסס אכלינו עיקולי ופסורי הוי טבעי להו הרבה מקומות ישמש ועד כאן שהמים מתעקלי ומתגלגלים בגלגל במקום אחד מחמת כיופת סלעים חרוכים אל תוך הנהר והמים מנסים עליהם והספינות מתגלגלות שם וטובעה ופסורי השטרות שלגים הנקיים אצל הנהר וקוי וקיימי אש טבוח חביות שם תעמוד אין הנהר מוליכו עכ"ל ופסק הרש"ס כרב באיסורי וע"כ נריבן אנו לומר אף מקיל רב באיסור בשביל סברא כל דהו עקולי ופסורי ולא אוליבן בפר רובא דאורייתא אלא ע"כ כיון דקורבא נמי דאורייתא' אלא דרובא עד' מקורב' וכסברא כל דהו דמדעי לרובא שבקינן לרובא ואוליבן בפר קורבא ולכך מקיל רב ואמר חביות מותרת ושמואל סבר חריפ' דנהרא מסייע לרובא ואוליבן בפר רובא ועד כאן לא פליגי רב ושמואל אלא היכי דאית' עיקולי ופסורי אכל היכי דליכא עיקולי ופסורי אף רב סבר דאוליבן בפר חריפ' דנהרא והיכי דחריפ' דנהרא מיעיל רובא אוליבן בפר קרוב וא"כ אם היינו באנו לדון על חביות ר"כ הנמנח ברנועה וברנועה וי' דרים רוב ישראל לא הוי אוליבן בפר רובא דעלמא טנא חביות מנהר הגדול טונא במקום שרוב נכרים דיינו אומרים אש אית' דאית' ההוא חביות מרוב נכרים הדריס למעלה בכנהר הגדול טונא דרך חריפא דנהרא הוי אית'

ולא ה' כא לרנועה קנרוהו וא"כ לפי הוועה זו ליכא למיחש דילמא גוף מחוה שמנא ערים מרובא דעלמא הדריס למעלה בכנהר הגדול טונא דאש אית' דמפלמא אית' הוי אית' דרך חריפ' דנהר ולא הוי אית' לתוך רנועה זו ואין לחוש דילמא כשכח הגוף הנטבע לכאן הרוח סערתו על ע"ג נלי והוליכנו לתוך רנועה זו דהא אית' סס כסוגי' רוב ומנוי ליכא למ' דאוליבן בפר רוב ולא בפר קרוב וא"כ כיון דנהר הגדול הלך כדרבויס וליה לא ישבת וכנהר אשר לא יכוננו מימיו ורוב ומנוי הוא שהמים נגדרים ארבה והולכים תמיד דרך היובס ממעלה למטה ואפילו נגד קרוב סהא דאורייתא לא אוליבן אלא בפר רוב ומנוי ק"ו שלא נחזיק דיעות' לומר שכעת שבה הגוף הנטבע לכאן רוח סערתו לתוך רנועה זו וכיון דמחזק לן שלא נטבע שום נחמוז ועת סכ"ל במחזק דסתמא אנו אומרים דניייל בפר קרוב וזה הוא שנטבע ולא אוליבן בפר רוב עולם וכן משמע בפ' האשה שלום נכיר"ג בר אבהי דרב ביבי דהוי אויל מקוטב' לאסמני' היכי דלא הוחזק דלא חיישינן לתרי ינחק וכן הפיר הרש"ס בפסוקה הביא הב"י בדין מכלוף בין מלילי הנהר קרוב לפס מטעם כיון דאין מכלוף בין מלילי אחר בעיר איתמא שר'י להכשא וסימנים שם הב"י וז"ל אכל פלוגת' דאביי ורבא דהו חיישינן לתרי ינחק דרברו חסו חכמים כל ימי' פסק הרי"ף דלא חיישינן לתרי ינחק דרברו חסו חכמים לתיקנות ענוות והתירוהו בעד אחד ועד מפי עד הרי אשה רוחה שכמה קולות הקילו חכמים משום תיקנות ענוות וגם סמכו על זה שמתוך חומר שסחר עלי' כסופו דייקי ומנסבא ולכך לא חס הרי"ף ז"ל להחמיר בכאן וכן ראוי לכל מורה לחזור על כל נדדים להפיר עכ"ל וא"כ נכידון דידן נמי כיון שחזקו לן שלא נטבע שום אדם מסתמא אחרתא וגם לא חיישינן טמא נטבע זה מרוב המקומות העומדי' על נהר הגדול טונא כיון דנוכל לומר דאש אית' דמחזקת מקומות ה' דרך חריפ' דנהר' הוי אויל ולא ה' כא לרנועה קנרוהו ואוליבן בפר קרוב ופיון דאש ישראל העיד שמנא גוף אחד מת בשפת הנהר אף שלא אמר סימן היינו הולכים אחר הקרוב ואמרינן שזה הוא הנטבע א"כ ה' סס בכברי המסיח לפ"ת וכיון שאמר הרועה עיר ק"ב שמנא אים יהודי אחד מונח אצל שפת הנהר מסתמא אמרינן שזה הוא שנטבע ואף שאמר הרועה ש'תנו לו חיות מתנה או ראה המקום שמונח שם אין זה מוזיק דלא דמי לכברי שהיה מוכר פירות ואמר פירות הללו של ערלה הם כו' דלא מהיתן משום דהתם אמרינן להשביח מקחו אחר כן וחופשין שהוא מפקר וכן פי' רש"י בפ' האשה בפרא דף קכ"ב אכל נכידון דידן בדי' קוסטא קאמר שהרי הוא יודע שחס לא ימנאו בכדורו שלא יתנו לו כלום א"כ דסתמא אחר האמת והא דלא נמנא שם הוא כמו שאמר הנכרי השני מחמת שנתגדל הנהר ושטו פו משם וכי כיכי דישאל ה' מעיד ה' מהכי ה"ה בכותי החסיח לפ"ת וכמו שכתי רמא בהג"ה סוף ה' ד' דכל הסימנים המהני בישראל המעיד ה"ה בכברי מהסיח לפ"ת וכיון דמחזק לן שלא נטבע שום אדם ברנועה זו בעת שהיו אמרינן מסתמא זה הוא הגוף הנטבע בקרוב ודומה לזה אמרינן בפסחים על ודקן ואסכח פלוגתא דרבי ורשב"ג דתנן שדה שנאבד בה קבר הנכנס לתוכו שמה קבר שאבד הוא נמנח בה קבר הנכנס לתוכה בה קבר לאחר זמן ואינו יודע ח"וה קבר האבוד בה דברי רבי רשב"ג אומר שתדק כל הסדה ונוכל לומר כי היכי לעיל ספק על וספק לא על פלוגתא דר"א ורבנן ופי' רש"י וגבי במים אפילו רבנן מורו כיון דבדיקתחין מדרכנן פליבן לקולא א"כ ה"כ נוכל לומר דכדבר דרבנן אף רשב"ג מורה דאוליבן לקולא א"כ ה"ה נכמים שאין להם סוף כיון דמילי דרבנן הוא ואין ידועין דלא נטבע שום אדם בעת שהיו ורובא דעלמא איתרע מכח חריפ' דנהר' אמרינן מסתמא ה"ה הוא שנטבע במים אלו :

אך

שדבר זה מילמא דתתי שלא נוכר בשום פוסק נחפש ונבדק' עד מקום שדינו מנעת אחר שאר נדדים אשר העידו נכרי' אחר שחקר ודרש אומא ישראל ושאל להם אם לא דאיתם גוף הנף במים והסיכ נכרי הראשון שהוא אחר לרועה העיר ק"ב סיניד לישראל והראה להם המקום ועדיין שערות ה' נאחוס בענפי חילן ואמר סימנים שה' שער ראשו קטנים ושחורות פלתיים וכן שער זקינו קטן ושחור וגם ראה שנימול

שנימול אם יש לסמוך על סימני אלו חלה דלא היו מ"ס"ל ועד
 דלא היו סימן מובהק ופסק בש"ע סי' י"ז סי' ל"ב אם נפל לים
 והשליכה מגדלה והעלו רגל אחד מהרכובה ולמעלה וכיוצא בזה
 אין משיאין את אשתו שאני אומר רגל של אחר הוא ומיהו אם ה'
 בו סימן מובהק ביותר כרגלו סומכין עליו לומר שהוא של אים שנפל
 הרי לפנינו דאף בטובע במים בעינן במים בעינן דווקא סימן
 מובהק ביותר מ"מ אומר אני הגאון ודבר זה לא באמר בפירוש
 בש"ס חלה דהרב הב"י למד זה מדברי הרמב"ם על כן מוכרחים
 אנו להאריך ולבדר דין זה כולה היא ואולי אדברה בעדך נגד
 מלכים ולא אבוס בהלכה דאית' ביבמות דף ק"ך מעשה בעשי'
 באחד ששלטו לים ולא העלוהו אלא רגלו ואמר חכמים מן
 ארכובה ולמעלה תנשא וכתב הרשב"א ונ"י דמסתבדא שקשרוהו
 ברגלו והפלוהו אצל אים השליכוהו והשליכו מגדלה בים ולא עלה
 בידם אלא רגלו או אפילו כל גופו כלא רחשו אין משיאין את
 אשתו דחופשים שמה אותו הלך ממקום זה ורגל זה מהרס אחר
 היה והרמב"ם כתב בפ"ג מ"ה גירוסין דין ט"ז וז"ל וכן אם
 השליכוהו בים והשליכו מגדלה אחריו והעלו ממנו אבר שתי
 אפטר סיטל מן החי ויחיה הרי זה מעידן עליו שמת ומשיאין את
 אשתו עכ"ל והרמב"ם מפרש שפטר המשנה בשלא קשרוהו כרגלו
 בטעם ששלטוהו וכתב הרשב"א ושמה כלא נפעלס מן העין עד
 שעלתה רגלו בידם קאמר הרמב"ם והנימוקי יוסף כתב מדקאמר
 הרמב"ם והעלו אבר אחד ממנו נראה שניכר להם כולאי שהיה
 אבר ממנו דהיינו בסימן מובהק והביאו הב"י וע"פ דברים אלו
 קבעו בש"ע להלכה דבעינן סימן מובהק ביותר :

ואם

המנס שאין מ"מ תורה היא וללמוד אני נריך
 הגדולים מ"מ תורה היא וללמוד אני נריך
 ואקוה שתקום הניחו לי אבותי להתגדר בדין זה ונריך אני
 להאריך קצת כדי לברר הדברים בשמלה דכ"ס פ' אלו מציאות
 מכע' לן סימנים דאורייתא או דרבנן מאי נפקא מיני לאהדורי
 גט אשה בסימנים אי אמרת דאורייתא מהדרינן ואי אמרת
 דרבנן כי עבד רבנן תקנתא בממונא אכל באיסורא לא עבד רבנן
 תקנתא ת"ס חמור בסימני אובך ומשני אימא בעידי אובך ת"ס אין
 מעידין אלא על פרנק פנים עם החוטם אע"פ שיש סימני' בגופו
 וכליו מ"מ סימנים לאו דאורייתא ומשני אמרי גופו דאריך ונון כליו
 דחייסין לשאלה ואי חייסין לשאלה חמור בסימני אובך היכי
 מהדרינן אמרי אובך לא שתי חכמי וקאמר לימא תנאי אין
 מעידין על השומא ואלעור כן מהבאי אומר מעידין על השומא
 מאי לאו כהא קמפלגי דת"ק סבר סימנים דרבנן ואלעור כן
 מהבאי סבר סימנים דאורייתא אחר רבא דכ"ע סימנים
 דאורייתא ורבא בשומא מנוי' בנן גילו קמפלגי כו' ואיבעית
 איתא דכ"ע סברי סימנים דרבנן והכא בשומא סימן מובהק הוא
 קמפלגי מר סבר שומא ס' מובהק ומר סבר שומא לאו ס' מובהק
 הוא ע"כ ה"ס וכפ"ק דמניתי דף י"ח ע"ב קאמר רב גבי גטי נשי'
 כגון דאמר נקב יש כגד אות פלוני' ודוקא כגד אות פלוני' אבל נקב
 בעלמא לא משום דרב אשי מספק' לסימני' דאורייתא או דרבנן ופי'
 רס"י מספק' ל' לרב אשי אפי' פסדת סימנים דרבנן יש לסמוך על
 ס' מובהק דמה למשרי אשת אים דאורייתא מספק' ליה לרב אשי
 דאורייתא סמכין בנן אבידה אי דאורייתא אפילו באיסור
 דאורייתא סמכין אסימן כל דהו כו' א"כ משמע מסוניא זו
 אפילו אי סימנים דרבנן סימן מובהק הוי דאורייתא למשרי
 אשת אים ע"כ וסוניא זו איתא גס כן בפרק האשה בתרא
 ביבמות דף ק"ך וסל לא הביא הרמב"ם אלא מאי דקאמר רבא
 כ"ע סימנים דרבנן והכא בשומא סימן מובהק קמפלגי וכך ה"ס
 דברי הר"ף בפ' האשה בתרא :

אבל

בפרק אלו מציאות כתב הרמב"ם ח"ל הא דאמרינן
 אי סימנים דאורייתא או דרבנן למאי נפקא
 מיניה לאהדורי גט אשה בסימנים וסקיל וטרי' בגמרא למפסטי
 הא אבעי' ולא איפסטי כו' הילכך לא מהדרינן גט בסימנים
 אלא בסימן מובהק דחביב בערים או לגורבא מרבנן בט"ע
 כו' וכתב הא דאמרת אין מעידין עד דאמר נקב יש כגד אות
 פלוני לאו דוקא נקב יש כגד אות פלוני אלא ה"ס כך וכך
 אצטעות אורח הגט או כך וכך רחמנא עכ"ל הרמב"ם ז"ל וכתב
 הב"י על מה שכתב הטור גבי אין מעידין על פרנק פנים
 אפילו אם יש לו סימנים בכליו או בגופו אין סומכין עליהם
 אם אינם מובהקים שהרי"ף והרא"ם כתבו ליפני בתרא דרבא

דאמר בכ"ע סימנים דרבנן ומשמע לכאורה דסבירי ליה דאין
 משיאין אשה ע"י שום סימן כיון דסימנים דרבנן לא סמכין
 עלייהו אלא לענין ממון אבל לא לענין איסור וכן נראה שהו'
 דעת הרמב"ם שכתוב בהילכות גדולות פ"ז אם באו עדים שנפל
 לגוב אריות ומתים או שרחו גלוב ולא הכירו כניו אבל היה
 להם סימנים מובהקים בגופו והכירו אותם בכל אלו הדברים
 וכיוצא בם אע"פ שאין משיאין את אשתו יורדים לנחלה על פי
 עדות זו וכתב הב"י אבל קשה מההיא דשני ת"ח דפרק האשה
 שלום דקאמר דסומכין אסימנים לכן נראה לי דיש סימנים
 מובהקים טובא לדברי הכל הוי דאורייתא ומשיאין לאשה ע"פ
 ולא נחלקו הני תרי ליפני דרבא אלא בסימנים מובהקים קצת
 ובהכי הו' דפסקי הרי"ף והרא"ם כליפני בתרא דסימנים דרבנן
 אבל בסימנים מובהקים לגמרי לא נחלק בהם שום אדם והוי
 דאורייתא וכן הכריח זה מדברי רב אשי דאמר בפ"ק דמניתי'
 גבי גט דאם אחר נקב יש כגד אות פלונית סמכין עלייהו הרי
 דהדי' דאע"ג דרב אשי לא הרי באים ר אשת אים ע"י סימנים
 דאבעי' לן אי הוי דאורייתא או דרבנן מ"מ ע"י סימנים מובהקים
 לגמרי שרי וע"כ נריבן אנו לומר הא דכתב הרמב"ם בפ"ז
 מהלכות נחלות שאם היה לו סימנים מובהקים בגופו דאין
 מעידין עליו היינו דוקא במובהקים קצת אבל סימנים מובהקים
 לגמרי לכ"ע הוי דאורייתא משיאין לאשה על פיהם וכתב
 הב"י והשתא איכא למידק למה סתמו הפוסקים דכריהם ולא
 כתבו בפירוש דבסימנים מובהקים ביותר משיאין לאשה על
 פיהם ומירצן ד"ל דהרי"ף והרא"ם סמכו על מה שכתבו ההוא
 עובד' דשני ת"ח דפרק אשה שלום דאמרינן דאסימנים סמכין
 וכן סמכו על מה שכתבו בפרק כל הגט הו' דנקבי' כגד אות
 פלוני וכן מובאר בדברי הרא"ם בתשובה הביאו רבינו בס"ס
 ק"ח סימני גופו כגון ארוך ונון חמור וסומק לאו סימן אבל
 אם היה חסר אחד מאיבריו או יותר בידיו או רגליו או שום
 שינוי באחד מאבריו הוי סימן מובהק עכ"ל הרב הב"י העתקתי
 בקיכור :

והנה

המעין בדברי הרא"ם בפרק כ' דבבא מטי'
 יבין ויטכיל שהיה נעלם מהרב הב"י דברי
 הרא"ם שאלו היה לפניו דברי הרא"ם בפרק אלו מציאות לא היה
 חמה על הרא"ם למה לא כתוב בפירוש דבסימנים מובהקים
 ביותר משיאין לאשה על פיהם הא שפתיו בררו מללו בפירוש
 בפסקיו סס דאבעי' דסימנים דאורייתא או דרבנן לא איפסטי
 הילכך לא מהדרינן גט אלא בסימן מובהק וכתב בפירוש הא
 דקאמר נקבי' כגד אות פלוני לאו דוקא אלא ה"ס כך וכך
 אצטעות אורח הגט כו' ואלו ראה דברים אלו לא היה נריך להביא
 דאי' מדברי הרא"ם בתשובה מה שכתב הרא"ם בפסקיו בפירוש
 ועכ"פ נלמוד מדברי הרא"ם דדוקא באיסור דאורייתא אזלינן
 לחומרא ואין משיאין את האשה אלא בסימני' מובהקים לגמרי
 אבל באיסור דרבנן נכול לומר אזלינן לקולא וכן משמע מדברי
 בעל העיטור שהביא הב"י ז"ל מה שכתוב במאמר עשירי גבי
 המביא גט ואחד ממנו מסתבדא דוקא נקב כגד אות פלונית אבל
 מיכה פלני לא דמספק' לן אי סימנים דרבנן או דאורייתא
 ודאורייתא בעי סימן מובהק ואילו לחומרא עכ"ל הרי להדי'
 דמשמע דדוקא באיסור דאורייתא אזלינן לחומרא אבל בספק
 איסור דרבנן ז"ל דאזלינן לקולא וכן מלמדי בקונטרס עגונות
 להרב מה' חיים שכתב בדף מ"ו פ"א היכי שטודע שטבע והיה
 הטביעה כרחוי דהוי מים שאין להם סוף דאינו אלא איסור דרבנן
 וספק דרבנן לקולא יפוי' סס :

ובר מכל

דין דאפילו אם נימא דפשוט לנדסימנים
 דרבנן משמע דבאיסור דרבנן סמכין
 אסימנים שאינם מובהקים לגמרי כמו גבי אבידה מדקאמר
 סימנים דאורייתא או דרבנן למאי נפקא מיניה לאהדורי גט
 אשה בסימנים אי אמרת דאורייתא מהדרינן ואי מדרבנן כי
 עבד רבנן תקנתא בממונא אכל באיסורא לא עבד רבנן תקנתא
 ומתקאמר נפקא מיניה לגט אשה דאיסור דאורייתא ולא קאמר
 נפק' מיני' לאהדורי חבי' סל סתם יונס דאמרינן לפי' דף ד"ב
 אחר רב אשי מנא חכיות יין בעיר טרופה ככרים מותרת מסוס
 מביאה ואסורה בהגאה בא ישראל וכן בה סימן מותרת בשתי'
 למוגאה וא"כ הוי' להו למימר דנפקא מיניה אי סימנים
 דאורייתא

אך

לאורייתא מותרת בשתי ואי סימנים דרבנן כי עביד רבנן תקנתא דממונא אבל באיסורא לא עביד רבנן תקנתא אפילו באיסור דרבנן וליכא למימר דתלמוד בעי לאשמעינן אי סימנים לאורייתא אפילו באיסור דרבנן דהיינו דמי תיבי שלא נסמך' אסימנים באיסור דאורייתא בין דסימנים לאורייתא וע"כ עיקר נפקא מיניה דקאמר הש"ס אי סימנים לרבנן אפי"ג דעביד רבנן תקנתא דוקא כממונא ולא באיסור וא"כ הו"ל למימר דביתא טפי דאפילו באיסור דרבנן לא עביד רבנן תקנתא אלא ע"כ דפשיטא לבעל הש"ס דבאיסור דרבנן נסמין כמו נבי אפידה אפילו אסימנים שאינם מובהקים לגמרי כדמשמע פשטי' דתלמודא גבי חביות יין בא ישראל ונתן בה סימן אומר בשתי' לתופאה משמע כסימן שמחזירין בה אפידה נמי נסמין איסור דרבנן וזה פשוט וברור לפי עניות דעתי :

והשתא
נפרש דברינו לפני כל יודע דתודין בודאי כל מקום דלא הו"ל עדות מן התורה אלא דחכמים התיירו אשה ע"י עד אחד או ע"י אשה או ע"י נכרי מסל"ת ויש בלון ספק איסור לאורייתא אלא דחכמים הקילו בשביל חומר שהחמירו בסופו וסמכו לאשה דייקי ומנסכי יחא ללא סמכין על עד אחד ואשה ונכרי מ"ל"ת אלא אם אומר סימנים מובהקים ביותר אבל היכי שינחה האשה מספק איסור לאורייתא כגון במים שאין להם סוף דחוו כמה סהרי סנטבע ואחד שמו וזכרו א"כ אינו אסורה אלא דרבנן ראוי לסמוך על סימנים אומנים ואף אם ניחא דנפקא מיניה דקאמר הש"ס הו"ל גס כן אפילו באיסור דרבנן דלא ילפינן אפילו איסור דרבנן ממונא מ"ל"ת דלדברי הר"ש אבט"ל דלא אפשטי הו"ל ובבב"י דלא איפשטי קיימא לן בדרבנן אזלינן לקולא תלמד מה שהוכחנו דלא מספקא לן כלל באיסור דרבנן דאפילו אי סימנים לאו לאורייתא סמכין באיסור דרבנן אסימנים אומנים כגון גבי אבירה ולדעתי דברי ברורים הם ונכוחים למבין ועל כרחיכו נריבן אנו לחלק הא דפסק בש"ע סימן ל"ב אם תשליכו מצודה וסעלו רגל אחד אם היה בו סימן מיהק ביותר דרגלן סומכין עליו מוכרחים אנו לומר דוקא שאין בלון שני עדים כשרים אלא עד אחד וזו נגמ' או נכרי' מסל"ת בהא בעינן סימנים מובהקים ביותר אבל אם יש שני עדים שכל למים שאין להם סוף דלא ינא אשה מספק איסור לאורייתא סמכין אפילו אסימנים אומנים :

וכן
מה שכתב רמ"א בס' שו"ת ב"ד בשם פסקי מהר"א דאפילו ק' סימנים שאינם מובהקים אינם כלום אפילו להגטרף לאחר אומנות המוכיחות אינו כלום מוכרחים אנו לומר כספק איסור לאורייתא אבל כספק איסור דרבנן סמכין אסימנים אומנים ואני אומר בטח שתקום הניחו לי אבותי להתגדר בזה :

וראיתי
כספר לחם משנה בפרק י"ג והלכות גירושין כמה שכתב אפילו שותא אין מעידין עליו והקשה דברי הרב התמיד אפדדי שכתב בלון דפסק הרמב"ם דסימנים דרבנן ובהלכות אבירה וגזילה כ"י י"ג כתב הרב התמיד דפסק הרמב"ם דסימנים לאורייתא והניחו בנ"ע אבל הכסף משנה בהלכות גזילה ואבירה כתב בטוב טעם ודעת דאף להרמב"ם הו"ל אבט"ל דלא איפשטי' אי הו"ל לאורייתא או דרבנן אלא שיש חילוק בין ממונא ובין איסור ע"ס :

ובהא

נחתא ובהא סלקא דהא לפי תשובת הנובי"ט דס"ל דאפילו בעד אחד המעיר במים שאין להם סוף ינחת מחוקת איסור א"ל לאורייתא וע"כ כיון דהיינו כוונת רבנן לעד אחד בלשון ינחת מספק איסור לאורייתא הו"ל מן הראוי להקל לסמוך אפי' בסימנים אומנים :

וכן

משמע שישט לטון הטור שגבי מלאו הרונ כתב אם יש לו סימנים מובהקים וגבי כפל למים שאין להם סוף כתב הטור ואם עד אחד מעיד ראשו מיד שהועלה והכרתיו ע"י סימנים שהיה לו בגופו בלחן הרי שלא כתב סימנים מובהקים ש"מ דסגי אף בסימנים אומנים :

לאורייתא מותרת בשתי ואי סימנים דרבנן כי עביד רבנן תקנתא דממונא אבל באיסורא לא עביד רבנן תקנתא אפילו באיסור דרבנן וליכא למימר דתלמוד בעי לאשמעינן אי סימנים לאורייתא אפילו באיסור דרבנן דהיינו דמי תיבי שלא נסמך' אסימנים באיסור דאורייתא בין דסימנים לאורייתא וע"כ עיקר נפקא מיניה דקאמר הש"ס אי סימנים לרבנן אפי"ג דעביד רבנן תקנתא דוקא כממונא ולא באיסור וא"כ הו"ל למימר דביתא טפי דאפילו באיסור דרבנן לא עביד רבנן תקנתא אלא ע"כ דפשיטא לבעל הש"ס דבאיסור דרבנן נסמין כמו נבי אפידה אפילו אסימנים שאינם מובהקים לגמרי כדמשמע פשטי' דתלמודא גבי חביות יין בא ישראל ונתן בה סימן אומר בשתי' לתופאה משמע כסימן שמחזירין בה אפידה נמי נסמין איסור דרבנן וזה פשוט וברור לפי עניות דעתי :

והשתא

נפרש דברינו לפני כל יודע דתודין בודאי כל מקום דלא הו"ל עדות מן התורה אלא דחכמים התיירו אשה ע"י עד אחד או ע"י אשה או ע"י נכרי מסל"ת ויש בלון ספק איסור לאורייתא אלא דחכמים הקילו בשביל חומר שהחמירו בסופו וסמכו לאשה דייקי ומנסכי יחא ללא סמכין על עד אחד ואשה ונכרי מ"ל"ת אלא אם אומר סימנים מובהקים ביותר אבל היכי שינחה האשה מספק איסור לאורייתא כגון במים שאין להם סוף דחוו כמה סהרי סנטבע ואחד שמו וזכרו א"כ אינו אסורה אלא דרבנן ראוי לסמוך על סימנים אומנים ואף אם ניחא דנפקא מיניה דקאמר הש"ס הו"ל גס כן אפילו באיסור דרבנן דלא ילפינן אפילו איסור דרבנן ממונא מ"ל"ת דלדברי הר"ש אבט"ל דלא אפשטי הו"ל ובבב"י דלא איפשטי קיימא לן בדרבנן אזלינן לקולא תלמד מה שהוכחנו דלא מספקא לן כלל באיסור דרבנן דאפילו אי סימנים לאו לאורייתא סמכין באיסור דרבנן אסימנים אומנים כגון גבי אבירה ולדעתי דברי ברורים הם ונכוחים למבין ועל כרחיכו נריבן אנו לחלק הא דפסק בש"ע סימן ל"ב אם תשליכו מצודה וסעלו רגל אחד אם היה בו סימן מיהק ביותר דרגלן סומכין עליו מוכרחים אנו לומר דוקא שאין בלון שני עדים כשרים אלא עד אחד וזו נגמ' או נכרי' מסל"ת בהא בעינן סימנים מובהקים ביותר אבל אם יש שני עדים שכל למים שאין להם סוף דלא ינא אשה מספק איסור לאורייתא סמכין אפילו אסימנים אומנים :

וכן

מה שכתב רמ"א בס' שו"ת ב"ד בשם פסקי מהר"א דאפילו ק' סימנים שאינם מובהקים אינם כלום אפילו להגטרף לאחר אומנות המוכיחות אינו כלום מוכרחים אנו לומר כספק איסור לאורייתא אבל כספק איסור דרבנן סמכין אסימנים אומנים ואני אומר בטח שתקום הניחו לי אבותי להתגדר בזה :

וראיתי

כספר לחם משנה בפרק י"ג והלכות גירושין כמה שכתב אפילו שותא אין מעידין עליו והקשה דברי הרב התמיד אפדדי שכתב בלון דפסק הרמב"ם דסימנים דרבנן ובהלכות אבירה וגזילה כ"י י"ג כתב הרב התמיד דפסק הרמב"ם דסימנים לאורייתא והניחו בנ"ע אבל הכסף משנה בהלכות גזילה ואבירה כתב בטוב טעם ודעת דאף להרמב"ם הו"ל אבט"ל דלא איפשטי' אי הו"ל לאורייתא או דרבנן אלא שיש חילוק בין ממונא ובין איסור ע"ס :

נחזור

לנדון שלפנינו שקנת נכרי' אחרו שזקינן היה קטן ושחור וגם שערות ראשו היה קטנים ותלתלים שחורות אף דזה פשוט דשער זקינן שחור לא הו"ל סימן כלל לדומה לארוך וגון דהרבה חווי ברייתא הכי אית להו כמו כמו שמחזיר בתשובה נחת נדק סי' מ"ה אבל מ"מ באיש אחד שיש סימנים אלו שער זקינן קטן ושחור וגם שער ראשו קטנים ותלתלים שחורות השני סימנים כאלו לא נמלאו באחד מני אלה הו"ל שפיר סימנים אומנים דהא עדיפי מארוך וגון דפי' רש"י דהרבה ארוכי' וגזיל' אכל בהני סימנים דלא שפוחי הו"ל סימנים אומנים וכבר כתבנו דבאיסור דרבנן סמכין אשני סימנים שאינם מובהקים לעשות מהם סימנים אומנים להתיר אשה להנשא כיון דשני סימנים אינם נמלאים ברוב בני אדם בני סי' אומנעי' אך יש לפקפק באשר שלא הגידו לפי תומם :

וגם

נוכל לומר מה שכתב נימוקי יוסף בסוף האשה
 בתרא כדאם שהשליכו לים והשליכו מגזרה והעלו
 רגל אחד מן ארכובה ולמעלה אין מעידין עליו חלה אם כן יש
 להם בו סימן מובהק שאינו אומר רגל אחד הוא וכדמוכח מעובד'
 דהוא שני ת"ח דאסקינהו הפס דאסקי' וחוינהו אמרי הני
 אחרינא כינהו ומיהו סימן מובהק בידו או ברגלו אין לך סימן
 גדול מזה וזה מה שכתב הרמב"ם ז"ל שאם השליכו לים והשליכו
 מגזרה והעלו אחר אחד ממנו שמשאין את אשתו מדקאמר
 מר"ן ז"ל אחר אחד ממנו נראה שניכר להם בודאי שהיה אחר
 ממנו עכ"ל :

והנה

מה שכתב הני"י סימן מובהק בידו או ברגלו אין
 לך סימן גדול מזה על כרחך מוכרחים אנו
 לומר אסימנים אמנעים קרי ליה סימן מובהק ואין לך סימן
 מובהק גדול מזה ר"ל גדול מזה שניכר ע"י סימן זה שאבר זה
 הוא מאותו שנשלך לים ונדע דהא בפרק האשה שהלכה במעשה
 דשני ת"ח דקאמר הש"ס דלאו עלייהו סמכינן חלה אסימנים
 בתפ"ה דאי לאו סימנים דילמא אחרינא נינהו כו' וא"כ נריך
 סימן מובהק כדרך שנותנים באבידה עכ"ל מדקטט סימן
 מובהק כדרך שנותנים באבידה ש"מ דסימנים אמנעים נמי
 סימן מובהק קרי ליה דהא באבידה אינו נריך סימנים גמורים
 חלה סימנים אמנעים ובפ"ה האשה בתרא מביא רחיה מעובדא
 דשני ת"ח ש"מ דנס שס לסימנים אמנעים קרי ליה סימנים
 מובהקים ואין זה רוחק דכיוכי דמפרש ה"י בדברי הרמב"ם
 בתפ"ה שכתב בפ"ז מהלכות נחלות אם באו עדים שנפל לגוב
 אריות ונמרים או שראו גלוב ועוף מוכל בו או שדקדק במלחמה
 ומת או שנהרג ולא הכירו ענין חבל היה לו סימני' מובהקים כגופו
 והכירו אותם כן יודוין לנחלה בעדות זו אפי"פ שאין משיאין
 את אשתו שאינו אומר שלא החמירו בדברים אלו חלה מפני איסור
 ברית וקשה ב"י דהא מוכח מדברי הרמב"ם ומדברי הש"ס
 בדסימן מובהק מעידין ומירון דיש לחלק דיש סימנים מובהקים
 טובא ויש סימנים מובהקים קטת והא דכתב הרמב"ם שאם
 היה להם סימנים מובהקים לאו סימנים מובהקים לגמרי קטני
 חלה סימנים מובהקים דהיינו סימנים אמנעים וא"כ כי הוכי
 ה"י ליפני דהרמב"ם כך נוכחים אנו לפרש דברי הנימוקי יוסף
 דאל"כ יסתרו דבריו אהדדי :

אחרי

כתבי זאת מנחתי בקונטרס ענוות להרב
 מה' חיים שפתי ברך מ"ט שהרגיש בקושיותיו
 וכתב שדבריו סותרים והשתנה ולי נראה דכפרק האשה בתרא
 דמיייתי ראי' מלמרינן ריש פרק האשה שלום גבי עובד' ד"ב ת"ח
 דקאמר אסימנים סמכינן משום דהתם דעי לאדחויי דעד אחר
 במים שאין להם סוף אינו נאמן וא"כ הוי איסור דאורייתא לךך
 בעינן סימנים מובהקים לגמרי כפי נתי' דס"ד שס חבל בריש
 אשה שלום בעי לאדוין לן לפי האמת דבמים שאין להם סוף
 דאשתו אסורה אפילו יש עדים כשרים שראו הטביעה דשחא כף
 במים ויגא על זה דסימנים כו' ונריך סימן מובהק כדרך
 שנותנים באבידה דהיינו סימנים אמנעים מרום המים שאין
 להם סוף הוי דרבנן לפי האמת בעד אחד וק"ל :

וא"כ

יש להפיר באיסור דרבנן אפילו בסימנים אמנעים
 חלה שמדברי הרמב"ם מוכרחים אנו לומר דס"ל
 באיסור דרבנן לא סמכינן חלה אסימנים מובהקים לגמרי דהא
 גבי נט התיר להחזיר ע"י סימנים גמורים וכנפל לגוב אריות
 או שראו גליב או שדקדק במלחמה לא התיר ע"י סימנים
 מובהקים ועל ברחינו מוכרחים אנו לומר דסימנים אמנעים
 קרוי סימנים מובהקים וא"כ לא התיר אשה לשוק ע"י סימנים
 אמנעים אף דשם אינו אסורה חלה מדרבנן דכתב שלא החמירו
 בדברים אלו חלה משום איסור ברית ש"מ דאינו אסורה חלה
 מדרבנן וכן משמע מדברי הרמב"ם שהביא ה"י בפ"ה האשה
 שהלכה וז"ל עד אחד שאמר ראיתיו או ראיתיו שנפלה עליו
 מפולת או שטבע בים הגדול ומת כיונא בדברים אלו שרובים
 למיתה אם אמר קברתי נאמן ואם לא אמר קברתי לא תנשא
 ואם נישאת לא תנא ומכתב אם נישאת לא תנא ש"מ דמדאוריית'
 שרי אפ"ה למד ה"י מדברי הרמב"ם דבעינן סימנים גמורים
 להעיד עליו במים שאין להם סוף מ"מ אומר אני שכיון שדבר
 זה אינו מפורש בדברי הרמב"ם וראיתי שגדולי הדור נסתפקו
 אם דבר זה מדברי הרמב"ם וכן מנחתי בקונטרס ענונו' להרב

מהר"ם חיים ובתשובת מורחיו סי' ל"ד קמ"ג נסתפק בזה וז"ל
 מה שכתב בהלכות נחלות סימנים מובהקים למוהקיס משכסמא
 היא ושכסם נפל בספרים וכן תמנא בטור ח"מ שהביא לשון
 ההשגל הרמב"ם ואינו כותב בו חלה ולא הכירו פניו כלכך
 ואפשר לומר שלא היה לו סימנים כלל עכ"ל - ולפ"ז אין לנו
 ראיה ברורה שסבך הרמב"ם דכאיסור דרבנן בעינן סימן
 מובהק גמור :

אומר

אני בטח הראי' מה שהביאנו מהש"ס דכדרבנן
 לא בעינן סימנים מובהקים לגמרי רק כדרך
 שמחזירין באבידה וגם מדברי הנימוקי משמע דכדי' דמעידין
 במים שאין להם סוף בסימנים אמנעים כדרך שמחזירין אבידה
 ואף שמדברי הפוספות שכתבו בפרק האשה שלום דקט"ו ע"ב
 ד"הוקאמרי סימנים וז"ל וחי סימנים לאו דאורייתא איירי הכי
 בסימנים מובהקים עכ"ל נוכח לומר דהתוספות כתבו זה לפי
 מהיר"ד דעד אחד במלחמה לא מהימן וא"כ ק' נשים כעד
 אחד דמי ולא מהימן לא במלחמה ולא במים שאין להם סוף
 וא"כ איסור דאורייתא ולכך בעינן סימנים מובהקים גמורים
 חלה לדין דק"ל בהר"ף דסבך דאב"ע אפסטי מההיא דהאשה
 בתרא דהוא גברא דטבעי דריגלת ואסקויה אגישרא דשביסחתי
 ואנסכוה רבא לדביתהו אפומי' דאשכנחא לכתר חמשה יומין
 ח"כ אפילו בעד אחד שראה הטביעה יגא מאיסור ח"ה דאוריית'
 ומתירין ע"י סימנים אמנעים כסימני אבידה ופשיטא בשני
 עדים המעידים שנטבע במים שאין להם סוף דסומכין אפילו
 בסימנים אמנעים וכבר כתבנו בנידון דין דהגידו שני סימנים
 באיש אחד שער ראשו קטנים ותלפלים שחורות וגם וקינו קטן
 ואחר הוי סימן אמנעי' דעדיף מחרוך ונזן וא"כ לא מצעי' לדעת
 תשובת מבי"ט דהתיר במילי דרבנן דרבנן לא הנידו לפי תומם
 ואפילו בעד אחד יגא מספק איסור דאוריית' דיש לסמוך בנידון
 דין ופשיטא לפי שכתבנו כיון שהגידו הסימנים זה שלא בפני
 זה והוי כמסויח לפי תומו ויש לסמוך עליהם :

וגם

מנכרו האחרון נחלד ונשיר שנראה מדברי ה"י
 שהגיד לפי תומו ובאמר שס שהגיד אותם ומופתים
 ה"י למסתמא כפרש שהגיד כל פרט ופרט שהגידו הראשונים
 ומלבד נכרי הראשון הרועה עיר ק"ב שהגיד בראשונה היה מסוים
 לפי תומו והראשי פנים מסבירות ופנים מאירות מן הש"ס
 דנזיל בתר קורבא ומסתמא היינו האי שנטבע כמו קבר שנאבד
 דאם אימא שבה מרוב העולם לא בא ברכועה קברה כזו ואף שיש
 מתעסקים ואומרים דילמא באותו עת הרוח בא מן הגד וסערפו
 לתוך רכועה זו כבר כתבתי תשובה לדבריהם דלא דקי כלל בזה
 דהא אמרינן בפלוגתא דר' חנינא רוב ומכוי ליבא לת"ד דאולינן
 בתר רובא ח"כ אפילו נגד קרוב שהוא דאורייתא לא אולינן בתר
 קרוב חלה אחר הרוב ומכוי ק"ו בן בנו של ק"י בנידון דין שהכנה
 גדול הולך לפי דרכו כנהר שלא יכזבו מימיו ויוס וליבא לא יבנת
 ממהלכתו ורוב ומכוי הוא איך ייחוש למיעוט' שכלאותרגע שבה
 הגוף הנטבע לכאן בא הרוח מן הגד וסערפו לתוך רכועה קברה
 זו ולמה לא ניכך בתר רוב ומכוי וא"כ אין לנו להסתפק חלה
 דילמא באורך הרכועה זו נטבע אחר וכבר כתבנו שכיון שמוחק
 לן שלא נטבע שום אדם באותו עת וזמן אמרינן שהיה הוא
 שנטבע ויש להקל באשה זו :

גם

ראיתי שהקשו על דברי וטרחו בטירחא דכדי באמרם
 שלא נמנא מעיר וויגא בנהר טונא עיקולי ופאורי
 לא זכיתי להבין דבריהם אדרבה משעונייהו דידהו ראיתו
 ברורה דהו סוגי' בש"ס דעד כאן לא פליג רב ושמואל חלה בדאיכא
 עיקולי ופאורי חבל בדליכא עיקולי ופאורי גס רב מודה לדברי
 שמואל דאמרין דרך חרופ' דנהר' הוי אמי וליבא לספוקי דילמא
 מעלמא אמי דא"כ דרך חרופ' דנהר' הוי אמי וכל כי האי
 פולת' לימא משחאי בשוק' וכדאי להקל במילי דרבנן חבל
 הסכרות שכתבנו הנראה לפי עניות דעתי שהאשה זו מותרת
 להנשא לכל גבר דתנבין וכלבד שסיכמו בעלי תריסון לומדי
 תורה וי' ראני נפלאות כפירתו בתורת ר"מ שכתבו בכתובות
 אור באלף בינה ויזכני לקרות חנה ואנב באתי כמוכיר שראתי
 בספר בית שמואל סי' י"ז ס"ק קמ"ג על מה שכתב הר"ף דאב"ע
 דעד במלחמה נפסטה מסוף פרק האשה בתרא והתם ליבא
 למימר דחו סימנים מובהקים מדקאמר והכי מילי דבי אסקויה
 חזיית בשעתא דאם אמר סימנים מובהקים למהלי דחוב בשעת'
 והנה

שאלות

ותשובות ב ג

שאלה ג

מן הרכב המופלא טהור ר' לוי אב"ר מק"ק ביליגראד :

מעשה

סוהיה כך היה חיש אחר נפל למשכב מחולו אשר מת בה ולא היה לו זרע של קיימא ולו אח מאב במדינה אחרת רחוק ממדינה כעשרה ימים ויהיו בהכביר עליו חליו דבר עם אנשי ביתו שירנה ליתן נט לאשתו כדי שלא תהיה זקוקה לביבוס ונחלו אנשי ביתו וסיפרו הדברים לאישה אנשים מחוק והלכו האנשים האלה לבית החולה והתחילה לכנסו עמו בדברים עד שהגיעו לענין הנ"ל ושאלו לו לאמר שמענו שאתה רוצה ליתן נט לאשתך והודע לדבריהם ואמרה הן וכפי חור ואחר רוצה אני ליתן נט לאשתי כדי שלא תהיה זקוקה לביבוס ואז הלכו לביתו סופר אחד ושני עדים ואמר החולה להם אתה פלוני כתוב נט לאשתי על תנאי ג' עד חדשים ואתה פלוני ופלוני שתמונט ואתה פלוני תהיה שליח למסור הנט לאשתי פלוני כת פלוני וקנו מידם בק"ם על כל הדברים הנ"ל ויהי אחרי כן ביום מחר אמר הסופר שלא נסה לכתוב ניטין ואחד מהעדים הנ"ל אמר שאינו יודע לתתם בכתב מרובע והלכו לבית החולה ואמרו לו בדברים האלה וחזר ואמר החולה לאנשים אחרים ואמר לסופר אחר אתה פלוני כתוב נט לאשתי פלוני על תנאי ג' עד חדשים אם אחיה מחולי זה ואתה פלוני ופלוני שתמונט ואתה פלוני תהיה שליח למסור הנט לאשתי פלוני כתוב נט לאשתי פלוני וקנו מידם בק"ם על כל הדברים הנ"ל וכהלכה ליד הסופר במתנה גמורה וכאשר התחיל הסופר לכתוב הנט במקום מיוחד בעורת בה"כ טעה בכתיבה וחזר והתחיל לכתוב השני וטעה עוד כתב כמה ניטין בלי המלכות חולה הנ"ל בן נט לבט עד פעם השניעית ינח הנט כשר ונתנו הנט לאשת החולה הנ"ל ע"י שליח הנ"ל נט פשוט בלי סוס תנאי ואין חנו יודעים אם החולי היה שפוי בדעתו כעת כתיבת וחתימת הנט אם לאו או אם בעת כתיבת הנט מיד השליח ליד האשה ידענו כביורר כדריקה שבדקנוה את החולה והיה מטורף ולא היה שפוי בדעתו כלל וגם השליח לא נמנה עם הסופר לא בתחילה ולא בסוף הכתיבה ולא באמניעות הכתיבה ולא בשעת חתימת העדים זה תוכן המעשה שהיה בלי חסרון וכלי יתרון ועמה יורינו מורינו ורבינו אם האשה מותרת לטוק או זקוקה לביבוס :

תשובה

הנה

מתוך כתבו השמע שזיהו על תנאי עד ג' חדשים משמע כדון כל תנאי בניטין ע"פ דת ודין תורתנו רק נסתפק כמה ספיקות שכתבו כמה פעמים בלי המלכות החולה בין נט לבט גם השליח נתן ליד האשה בלי סוס תנאי וגם לא נודע אם החולה ה' שפוי בדעתו כעת הכתיבה וחתימתו ובעת שספר השליח הנט ידענו כביורר על ידי דריקה שהיה מטורף ולא ה' שפוי בדעתו וגם השליח לא נמנה עם הסופר לא בתחילה ולא בסוף ולא באמנה הכתיבה ואומר אני שאף בשאר ספיקות היה לנו לכדד להקל במקום עיגון אבל לזה שהשליח נתן לידה בלי סוס תנאי אי אפשר לכדד סוס הסיר דמשמע חלזונו שנס לשליח אמר טיפן על תנאי והשליח סיכומדעת משלחו נחפז השליחות לגמרי ואם באנו לומר שנילך בחר כוונת המגרש שכל כוונתו שאם תמות יהי' הנט מעכשיו כדי שלא תוקף לביבוס ועכשיו שמת א"כ ניזול בחר כוונתו ומחשבתו ולהיו ניטא מפליא זה אינו דהא מ"ת כיון דבשעת כתיבת הנט סינה השליח מדעת משלחו נכבטל שליחתו לגמרי ודאי' לזה דלמרינן כפי כל הנט דף ל' ע"ב היכי דאמר ליה שקיל מינה חפץ והדר יהיב ניטא ואייל אינו ויהיב ניטא והדר שקיל מינה חפץ ר' יוחנן פוסל בו וכל סכן בשלוחו והילכתא כר' יוחנן ש"מ חף שנתקיים מחשבתו וכוונתו ש"מ חפץ ליד שלוחו אפי"ה לא היו ניטא כיון דבשעת כתיבת הנט ליד האשה סינה מדעת משלחו נכבטל השליחו ולא היו נט כלל חף הכי כמי כיון דבשעת כתיבת הנט סינה מדעת משלחו ונתנה להכלל תנאי ויהיב קפידא טובי בכתב יאף שח"כ נתקיים כוונתו מ"מ בשעת כתיבת נכבטלה שליחות מכל וכל : שכתה פעמים טעה הסופר וכתב כמה ניטין וכדבר כל המלכות החולה בין נט לבט כשיש לו לח

והנה לא ה' נרדף לזה דהא מתחלת דברי המקשה נמי מוכח מדקאמר חיבתי' לזה ר' יהודה לקולא פליג או לחומרא פליג וקאמר מ"ס מההוא גברי דטבע בכרמי וכן ההוא גברא דטבע בריגלת ואסקוהו מניסרא דשביסחנ' ואנסכי' רבא לכיתהו אפומי דשוכיני' חי אחרת לקולא פליג אינו דעביד כרמי יהודה בן בבא חלה חי לחומרא פליג חינהו דעביד כמאן ואי מיירי ע"י סימנים מוכהקים ח"כ מאי פריך אינהו עביד כמאן דילמא סמכי אסימנים חלה ע"כ התיירו בלא סימנים וק"ל :

פסחים

ריש

אלו דברים דאמר ר"א ועליה אני דן ר"ל על הוואה ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את שבת הוואה משום שבות אינו דין שדוחה את ר"ע או חילוף הדברים כו' אמר לו ר"א עקיבא עקרת מה שכתוב בדורה במועד בין בחול בין בשבת ח"ל רבי הכיח לי מועד לחלו במועד לשחיטה כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לעשות מע"ש אינו דוחה שבת וכו' ופי' רש"י הוואה שבות משום דמחוי כמתקן גברא הכח לי מועד לחלו שיהיה זמן קבוע להם כמה שקביע לשחיטה הילכך כיון דלא קביע ל' זימנא ומני למעבר מאתמול לא דחי והוואה כמי לאו מנוטו דפסח הוא ולא כפיב ב' מועד עכ"ל וזה דוחק דהא חף דלא כתוב ב' מועד כיון דלא אפשר מאתמול ח"כ נילוף מק"ו משחיטה שדחה וגם מה שפי' רש"י הוואה שבות דמחוי דמתקן גברא ואלו מתחבך בפטר רגלו דהא דף ס"ט ע"א מסיק ס"ס דהטעם משום גזירה שמה יטלנו ויעברנו ד' אמות בר"ה והא דמחוי כמתקן חיתא כפי' דבינה דף י"ח ע"א דטעמא דלא מטבלין כלי בשבת מפרש רבה גזירה שמה יטלנו ויעברנו ד' אמות בר"ה ור' ביבי מפרש גזירה שמה יטלנו ויעברנו ד' אמות שמתקן כלי דמחוי לתקנות מלאכה וגור עלה מדרכנן וכסוגיא דפסחים רבא נופא מפרש טעם אחר דהא פריך סס והוואה מ"ט לא דחי שבת מכדי טילטול בעלמא הוא תדחי שבת משום שפח אמר רבה גזירה שמה יטלנו ויעברנו ד' אמות בר"ה ולר' אבא עבריה דהא אמר ר"א מכשירי מניה דוחה שבת ומסיק רבא חלה אמר רבא קסבר ר"א שוחטין וזורקין על טמא טרף והוא הדין לטמא מת כשישי' שבו הוואה לחאי לאכילה חבילת פסחים לא מעכבי הרי דרבא נופא לא רנה לפרש כמו שאמר הטעם בבניה דמחוי כמתקן מנה חלה נראה ברור דהטעם דמחוי כמתקן אינו בו סרך שיבא לתלאכה דלחויית' חלה דמחוי כמתקן מנה וחלו מדרכנן כמו מוקף וכבר כתב הכ"י בא"ח ס"י ס"ח דאסרו חכמים לטלטל מקנת הדברים ונגעו באיסור זה אם הוהירו הנביאים שלא יהיה הילוכך של שבת כהילוכך של חולק' שלא יהיה טלטול בשבת כטלטול של חול ועי' בלבוס ס"י ס"ח ולפי' בודאי היכי דליכא מנהו שפיר גזרו חכמים או במקום דמחוי מנהו לא אסרו רבנן וכן פריך גבי לולב ריש פ' לולב וערכה מכדי לולב שילטול בעלמא הוא ולדחי שבת אמר רבא גזירה שמה יטלנו ויעברנו ד' אמות דמחוי לטלטול בעלמא ויעברנו ד' אמות דמחוי לטלטול על אסור מוקנה פריך שפיר ולידחי משום מנהו וכן פריך הכי מכדי הוואה טילטול בעלמא הוא לידחי משום פסח דמשום דמחוי מנהו לא היה לרבנן לגזור איסור ותו לא סידך תירוק דמחוי כמתקן מנה ומירוק רבה דשש שיעברנו ד' אמות בר"ה ויבא לאיסור לאורייתא ולכך גזרו רבנן בשב ואל תעשה כמו גבי לולב ולפי זה ותישנ"ב דברי ר"ע במתניתין דאמר רבי הכא לי מועד לחלו במועד לשחיטה כלל אמר ר"ע שכלל זה אין לו חיבור ושייכות לתחילת דבריו דהא תחילת דבריו אינו מלאכה לא שבת' חף לדבריו ניחא דהא ק"ע חית ל' בריס פרק מי שהיה טמא לחין שוחטין וזורקין על טמא טרף ואי היה סבר ר"ע במכשירי מניה דוחין שבת הי' דלוי שדחה הוואה שבת כשכיל מנהו פסח וזוה ניחא דהוואה שבות הוא משום דרבה שמה יטלנו ויעברנו וכשהשיב לו ר"ע רבי הכא לי מועד לחלו במועד לשחיטה ח"כ הרכבוס והבאתו אינו דוחה שבת שאינם זמנם קבוע והוואה גזרינן משום דרבה וכת' נעברה דהא מכשירי מניה דוחה שבת ולכך אמר כלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לעשות מע"ש אינו דוחה שבת ופי' גזרינן שמה יטלנו ויעברנו ד' אמות בר"ה וזה היה יכול לעשות מע"ש וזה פשוט וכדור ואמת לחמתו של תורה :

לעשות להם כמשפט הלכתי במקלי ומרמלי לשמש לפני אהרן
כי יביא בקרקע לשמע וקוקין דנורא דנפקא מפומי' וואס נחמתי
כי הכרה לחרונה בכן אעמר ממעלמו הרמה שלא לחנוע הלכה
מפי תלמידו בזה אשר אבי שואל מחמו כהיום הזה ואשר
שאלן תחינותי לפניו אחרי אשר נדחשתי להשיב לשואלי כגון
הנביות עדות כאשר עיניו תחונה משרים פה עמדו היום אי
יש מזה התיר ליטל לשוק או זקוקט לביוס והנה חף שיש
לפקק הרבה נביות עדות זה מ"מ ראיית ליטל וליתן לפני
רום מעלתו במאי דנראה לכאורה דאין מעכבדענד כדי שלא
להטריח לחמו נדיק רק בהכרחי וכן הנה לפע"ד חמשה ספיקות
אחד במאי דהוכיח התנאי קודם כתיבת הגט וכיאתר הלשון שיאתר
הש"מ כתב גט לשאתי וכו' הוא שלא כהוגן ב' במאי דלא הוכיח
השליח התנאי בעת הכתיבה ג' מה שלא היה השליח בשעת כתיבה
וחתימה ה' כחינו וכו' לומר כפי נכח ובפני בחסד ד' שלא
היה שפוי בשעת הכתיב ה' מה שאמר הרב שמואל להיות עם בעלה
יש לספק משום גט וכן אס כן ה' שהיתה מיוחדת עמו :

וארון

לפני אדוני מ"ו על דבר הספק האחד נריכים
לפרש כוונתו במאי דלמר לסופר אחת פלוני
כתוב גט לחשתי על תנאי עד שלשה חדשים אס אחי מחולי
זה בודאי כיון את עמנו ליתן גט לאשמו שלא תהא זקוקה
לינוס וכמו שאמר ג"כ בפירוש חך רנה שיהיה חגול ביה
אס יהיה כמו שאמר על תנאי עד שלשה חדשים אס אחי מחולי
זה והכי קאמר אס אחי לא יהיה גט ואס אמות יהיה הגט
מעכצו עד שלשה חדשים ולא הוכיח בפירוש ואס אמות וכו'
משום דלא רנה לומר פרענות לכפשי' או משום טרדות חוליו לא
סיים דבריו דומיה דקאמר ר"ש שזורי במתניתין דפרק האומר
דף ס"ה ולכך נקט בתחילת דבריו דרך קרה כתב גט
לאשתי על תנאי וא"כ במאי דלמר כתוב גט על תנאי בודאי
לא קפיד שיהיה התנאי כתוב בכתוב אלא לפי כוונתו שאס
יהיה תהיה חגול ביה וא"כ חף שאין התנאי כתוב בגט ויש
עדים שכתבו על תנאי אס לא נתקיים התנאי חסורה לעלמא
כמו שפורש בב"י בשם תשובת הרשב"א סוף סיון קמ"ה יעוין
שם שכתב הרב הב"י וז"ל ואני תמה למה לא יהיה עדי הגט
נחמנים לומר שנתנו לה על תנאי וכו' ואני בער ולא חפין דנראה
דהכי פירושו מה ששאלת אס אין התנאי כתוב בשטר ובתראת
והיא מחשבת ואומרת שנתנה לה בלא תנאי כלומר שאין בהן
עדים שאומרים שנתן לה על תנאי רק הבעל בעצמו אחר
שנתן לה הגט על תנאי והיא מחשבתו ועל זה בא בשאלה אס
סעדי הגט ודאי אין נחמנים לומר שהבעל הכתיבו על תנאי
דהיינו שהוכיח התנאי בשעת כתיבה דאין חוורין ומגידים ועדים
אחרים נמי אין נחמנים בו והשיב דנשערים אחרים אומרים
שהבעל הכתיבו על תנאי דהיינו שגיוה לכתבו על תנאי הויה
תרי ותרי וכו' אבל עדי הגט אין נחמנים בכשתב יין יונה
ממקום אחר לומר שהבעל הכתיבו על תנאי דכיון שהגיד וכו'
אבל באמת אס עדי הגט אומרים שנתן לה על תנאי נחמנים
וא"כ בג"ד אס ישאלן עדים אחרים שאומרים שהבעל הכתיבו
על תנאי אס לא היה נתקיים התנאי אשהו חסורה לעלמא
וא"כ ליכא לספוקי ביה כיון שהבעל גיוה לכתבו על תנאי ולא
עשו כן כי מ"מ נתקיים מחשבתו דזקוק בשאתר אל תנאי הויה
ביתין ובתנאו בשתאל פסול אבל בשאתר תנאו ביתין ובתנאו
בשתאל כשר דלא תליגן בקפידא כל זמן דלא מליגו דודאי קפיד
וה"ה הני לא תליגן בקפידא וא"כ בעיקר הדבר מאי דהוכיח התנאי
קודם כתיבה כגן כתב הרב הב"י בסיון קמ"ו וז"ל ולענין הגט
הנכתב ע"ת בעל פה ראיית הלכה למעשה שהובא לפני הרב
הר"א מורחי ז"ל גט שהיה כתוב בו עס כהילכתו אלא שכשטר
שליחות היה כתוב והגט הנזכר נכתב על תנאי כך וכך וכו' ופסלו
הרב הב"י ונראה לי שהפריז על המדה שמתאר שרבו התמירין כדאי
הם לשמוך עליהם עכ"ל ועל דבר ספק השני שהשליח לא הוכיח
התנאי השליח עשה בזה כהוגן הואיל והבעל לא גיוה להוכיחו ומה
שאין השליח ויכל לומר בפ"ג ובפ"ג יתקיי' בחותמו כמ"ס הרמב"ם
פ"ו מהלכות גירושין וז"ל ואס אין השליח עומד בשעת הכתיבה
והחתימה לא ינתן לה א"כ יתקיים בחותמו :

ומה

שלא היה שפוי בשעת הכתיבה חכקת מאח"ז
מאוד אס יש לסמוך על תשובת הרשב"א שהביא
א י 10 י הכי

לא נפסל בדעבד לאורינון כפרק האומר דף ס"ג נבי האי
דהו קרי לה נפאתה אולי סהדי וכתבו תפסי אחר רבי יצחק
בר שמואל בר מרמי עשו עדים שליחתן מתקיף לה רבה מי
אמר כתבו חספה והבו לה אלא אחר רבה ודאי אי כתבו
סהדי גיטי מעליה ואבד עשו עדים שליחתן כו' וכתב הב"י בא"ה
סיון קב"ב וז"ל ומשמע דאפילו נמנא בו פיסול דרכן כותבין
גט אחר דכיון דפסיל אע"פ שאין פסולו אלא מדרכבן מ"מ חספה
בעלמא הוא כיון שאין יכולה ליטא על ידו וכן כתבו הרמב"ם
בפרק ב' בין נמנא בטל וכיון נמנא פסול כותבים גט אחר
והרא"ם כתוב וז"ל ומיהו אס לא נאבד וכסתפקו אס הוא
כשר אס לאו מכתה מומרות שנהגו להחמיר דאין להם שורש
ועיקר מן התורה הרי עשו שליחתן לפיכך טוב להנהיג שיאתר
הבעל לעדים ולסופר ליכתוב ולחמוס עד שיהיה גט כשר לפי
דעתם בלי שום פיקוק ובכ"ה שולח כתב בקונטרס וס' של
שנכתב גט כיון שחיל יחיל ור"י קולגן שאין לעשות כן משום
דגלוי בפלוגתא או יש ברירה מדאורייתא אולא ור"י לטעמא
דפסק דיש ברירה אפילו מדאורייתא לכן די שיאתר לסופר שיכתבו
ויחתמו כל כן שירנה הרב אבל ר"ת ס"ל דאין הלכה כרשב"א יש
לחוש לכן יש לבעל לחזור ולגנות לסופר ולעדים בכל פעם גס
הכל בו כתוב דים מנמנוס על דברי ר"י גס בהנהות מרדכי
כתב דברי ר"י קלגון ואחר כך כתוב בהנה מהו נהנו כפרי'
ואע"פ שהפוסקים סתמו דבריהם כדברי ר"י נראה לי שאס
הבעל מניו בעיר טוב שיחזור לגיות בכל פעם ולמחוש לדברי
ר"ת היכי דאפטרעכ"ל ועפ"ו כתב רמ"א בסיון קכ"ב כהנה"ש אס
הבעל בעיר שאין לסמוך על זה כו' א"כ בגידון דידן לא מבעי'
אס תנאו פסול נמור אפילו מדרכבן דמותר להם לכתוב בלי
המלכות הבעל דלא עשו שליחתן אלא אפילו אס נפסל מחמת
חומרא מ"מ כיון דהיינון שהבעל נתן רשות לכתוב כמה גיטי
עד שיהיה אחד כשר לדעת הרב א"כ אין חשש בזה אע"פ שאנו
נוהגין לכתוביה לחוש לדברי ר"ת מ"מ דעבד סמכינן אדברי
ר"י וכן משמע מדברי המרדכי שכתבו טוב שיחזור לגיות לעדים בכל
פעם לחוש לדברי ר"ת היכא דאפשר עכ"ל משמע דעבד בחשש
יעוין ספר סמכינן אר"י דאין נריך להמלכות געלים בפרטות
סעדין לא חתמו כתו שכתב הב"י בשם הרשב"א פ"ג נאנו נהנים
אפילו כתי האי נונוח לחזור ולגיות לעדים מכאור בהנהות רמ"א
מ"מ דעבד ספיר סמכינן על קנת רבות' דלא נריך המלכות בעלים
וכל זה נראה לי ברור ובשאר ספ קודם נבדר בערת ה' באה ופשוטה
בסמוך שהשנתי כגדון זה ואס יתבאר כל הספיקות :

שאלה ד

מהרכבני המופלא מה ר"ר פריץ מק"פ ק"ב
ר"ח יוסף הצ'ו לפק :
שבתו
דמד מי יוכל למללא הכל חכמה ומדע ובינה נתמלא
בלימודי' התורני' עיקר וינה תלא ובה נגידים
ונפלאות נשמע ממנו הפלא ופלא כד מסיקומי ס כשמעת' כולם
בעשים נחששים בלי נשמע קלא אברי הדור ששמעת' מתכרוין
וכרירין מכל סיג בקימחא נהילא ריין עמקן וספירן מנלה כמנהו
בכל העומדים אלהה מי כמנהו חכם יודע פשר דבר מי כמנהו מטה
אלה' יודו ליתן כיס דרך ולסוס מחשיך לאור כהיר ונבי ה"ה
אדוני מ"ו הגאון הגדול המפורסם ריחד דדורו אב"ד ור"מ פ"ה ע"ה
כ"כ"ש כהמור"ר מאיר נר"ו יאיר . ובהיות אחר השבת ראוי
להיות התפלה ע"כ אחתפלל אל ה' על העמיד להארץ ימי מורינו
ורבינו גשא אלהי' בתוכינו ושנתיו בטוב וננעמיים לכלות עד
כאזכו ה' אס שבות כיון יאיר יראו עיניו ועיניו במ"כ אמן :

הנה

מקורב ראיית ביד אב"ד דקהלתנו נר"ו מגילה
עפה כתובה פנים ואחר ממשה מכתב אנבעתין
כמעשה מכתב אלהי' אודת ענונה דק"ק קדיל כורג ואס ראיית אס
שאהבה נפשי כולה ממתקים ומחמדי' הן הן הדברים שנאמרו למשה
מסי' וחק שבראותי מחילה גביות עדות בהנכטע והרחקתי
הדבר מאיד למנ א מזה התיר ותרופה להאשה אבל אדת'ו בורר
וליתן הדבר כשמלה חדשה בודאי החולק עליו כאלו חולק על
הכתיבה כי מה יפה ומה נעים שכלו הישר חומה מימינו
ומשמחלו ראייתו מוקים על אדני פו ומי נפשי לולי דמלי כי טפלי

ספקוהו השנתי להרב הג"ל כיון דשינה תשלוחות העל ונתבטל תשלוחות לגמרי

אך

כתיב עיונתי בדברי מכתב כשאלתו ודאיתי סכנה ישודו על דברי הג"ל נראה שהדברים היה כהויתן ולא נעשה שום דבר רק הג"ל חזר לסופר שיכתוב גט לאשתו על תנאי עד ג' חדשים אם אחי מחוליה ולפי' נשפטה הדין כאשר אבאר אי"ה ומתחילה :

אשיב

לדברי מכתב במה שרצה לפרש כוונתו במאי דאמר לסופר אשה פלוני כתוב גט לאשתי על תנאי עד ג' חדשים אם אחי מחוליה וכתיב מכתב וז"ל בודאי כיון עמנו ליתן גט לאשתו שלא תהיה זקוקה ליכוס וכמו שאמר ג"כ בפירושו אך רצה שיהיה אגודה ביה אם אחי כמו שאמר על תנאי עד שלשה חדשים אם אחי מחוליה והכי קאמר אם אחיה לא יהיה גט ואם אחות יהיה גט מעכשיו עד ג' חדשים ולא הזכיר בפירושו ואם אחות וכו' משום דלא רצה לומר פרעניות לנפשי או משום טירדת חולי לא סיים דבריו דומי' דמאי דקאמר ר"ש טעור במתניתין בפרק האומר דף ס"ה ולכך נקט בתחילת דבריו דרך קנאה כתב גט לאשתי על תנאי וא"כ במאי דאמר כתוב גט על תנאי בודאי לא קפיד שיהיה התנאי כתוב בתוכו אלא לפי נכונתו שאם אחי תהיה אגודה ביה וא"כ אף שאין התנאי כתוב בגט ויש עדים שכתבו על תנאי אם לא נתקיים התנאי אסורה לעלמא כמו שפירש בכ"י בשם משכיל הרשב"א ס"ס קמ"ה יעויין שם סכתב הרב הכ"י וז"ל ואני תמה למה יהיו עדי הגט על תנאי רק שכתבו לה על תנאי וכו' וכתיב מכתב וז"ל ואני בעד ולא חזין דנראה דהכי פירושו מה ששאלת אם התנאי כתוב בטור ובתפארה והיא מכחישה ואומרת שנתנה לה בלא תנאי כלומר שאין כאן עדים שאומרים לה שנתן לה הגט על תנאי רק שכתבו בעצמו אומר שנתן לה הגט על תנאי והיא מכחישה ועל זה בא בשאלה שיעדי הגט ודאי אין נאמנים לומר שהבעל הכתיבו על תנאי דהיינו שזכיר התנאי בשעת כתיבה דאין חזרין ומגידים ועדים אחרים נמי אינם נאמנים וכו' והשיב דנשערים אחרים אומרים שהבעל הכתיבו על תנאי דהיינו שזכיר לכותבו על תנאי הוי ליה מרי ומריבו' אבל עדי הגט אינם נאמנים כשכתב ידן ויגא ממקום אחר לומר שהבעל הכתיבו על תנאי כיון שהגיד כו' אבל באמת אם עידי הגט אומרים שנתן לה על תנאי נאמנים וא"כ נידון דין אם יש כאן עדים אחרים שאומרים שהבעל הכתיבו על תנאי אם לא היה נתקיים התנאי אשה זו אסורה לעלמא וא"כ ליכא לספקא בזה כיון דהבעל נזהר לכותבו על תנאי ולא עשו כן כי מ"מ נתקיים מחשבתו דדוקוק כשאמר אל תתנו אלא בימין ונתנו בשמאל פסול אבל כשאומר תנו בימין ונתנו בשמאל כבר דלח תלינן בקפידא כל זמן שלא נשמע מלשונו דודאי קפיד וכו' הכי לא תלינן בקפידא וא"כ בעיקר הדבר במאי דהזכיר התנאי קודם כתיבה כדכתיב הרב הכ"י כשימין קמ"ו על הרב מהר"א מורחיו שהפריז על מדותיו שפסל גט כזה מאחר שרבו המתירין כדאי לסמוך עליהם במקום עינון ועל דבר ספק השני שהשליח לא הזכיר התנאי השליח עשה כזה בהגון הואיל והבעל לא נזהר להזכיר ומה שאין השליח יוכל לומר כפני כתב ובפני כתבם יתקיים בחותמיו כמו שכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין כו' עכ"ל של מכתב :

והנה

מה שהתפלל מכתב על הכ"י ומתוך כוונתו משמע שהעיקר התמי' שם הרשב"א מודה אם עידי הגט בעלמא מעידים שנתן על תנאי שנאמנים דדוקוק לומר שהבעל נזהר לכתוב הגט על תנאי כיון שכתב ידן ויגא ממקום אחר כיון שהגיד שזכיר חוזר ומגיד לכתוב הגט ואם זה הוא כוונת מכתב אינו קושיא כלל על הכ"י דהרב הכ"י דיקוק מלשון הרשב"א ששאלו ממנו אם אין התנאי נזכר בטור ובתפארה והיא מכחישה ואומרת שנתנה לה בלא תנאי וא"כ אף שנתפארה הגט כבר וכתיב השואל שיעדי הגט בעלמא אינם נאמנים כשכתב ידן ויגא ממקו' אחר דאין חזרין ומגיד' ועדים אחר' אינם נאמני' כשכתב ידן ויגא ממקום אחר ועל זה השיב הרשב"א ע"פ שכתב ידן ויגא ממקום אחר אלו היו באים עדים אחרים והעידו שהבעל הכתיבו על תנאי אסורה לעלמא דה"ל תרי ומרי כו' אומרים נתגרשה וכו' אומרים לא נתגרשה כו' וא"כ ספק מגרשת ואם

הכ"י שכתב בשם התוספת' דאין קפידא אלא בשעת כתיבה ולא בשעת כתיבה חיבה לחוקתי' לחוקתי' כמו שהוב' הכ"י בסי' קכ"א ומשום גט יגא נתבאר דינו סימן קמ"ח ושם הובא הכ"י בשם משכיל הרשב"א במסוכן מה דינו וכ"ס הכי שנטרפ' דעמו ומשם גם מה שלא אמר מעכשיו נראה דמהני מה שכתוב בגט מן יומא דכן ולעולם כמו שכתוב הכ"י ס' קמ"ד ס' ד' והנה את כל זה כפנתי בתלמוד הדין לפני רבו וז"ל לכו לב' ארי' ושלוש כדבר יורני לי אחר לי ובטוח אני במדת חסדו וטובו וענותנות' להרות לי הדרך ושכון אור מאיר לעולם כ"ר חסדוקה הנדרסת ומחוס קידה ארנה הקטן פרץ שליט כורג ואשתוכתו הרמה ארנה בעל כל הון יקר :

תשובה

וגדר כל שהוא חזיק חזקה שיש עמו טענה טען ופיק פירוקא כבי' מדרשא של סם ועבר על פני וקריתו שאלתו כשאלת הראש' כ"י מכל דאיכא אחרונים היה אה' ידירי כנפשי חרופי והשגון התורני הרבני כבוד מהור"ר פרץ כר"ו : **הנה** הגיע לידי מכתבו הנכתב בר"ח ניסן העבר והיה טרוד בדורו וזמא דכלה ואחר הפסח הקפוני וסכנוני טרדות עיונים בלימוד תחילת הזמן והתחלנו ללמוד בישיבה מסכת' ביבנה ג"ל כן לא השכתי לו מיד וכעת אחרתי לבוא במגילת ספר ששאלה זו כבר נשאלתי מן הרב מהור"ר לוי אב"ד בק"ק ביולי גראד והשכתי לו בקנאה לפי הכנתי שכתבו שמתחילה אמר החולה אשה פלוני כתוב גט לאשתי על תנאי עד ג' חדשים ואח"כ שחזר' ואחר לסופר אחר נאמר ונשנית אשה פלוני כתוב גט לאשתי פלונית על תנאי עד ג' חדשים אם אחיה מחולי זה ואשה פלוני ופלוני חתמו הגט ואשה פלוני תהי' השליח למסור הגט לאשתי וכפסע שנית הוסיף תיבות אלו אם אחיה מחולי זה גם לזוהן סתום וחתום מכל גט שלא פירש חיזה תנאי הי' מתנה רק דברים שבלב אנו רואי' ויש לפרש לכתה נווני כאשר אפרש אי"ה ועלה מתחילה דעתי שלא כתבו אלא גילו דעתי אבל אח"כ עשו כתיקון רז"ל וכבר הביא רמ"א והלבוש בס"ס קמ"ה שאלו נוהגים בחרות אלו שלא ליתן שום גט על תנאי ואפילו בש"מ אנו נוהגים גט סתם בלא שום תנאי וא"ש שמונה ליתן גט כדכינו כדי שלא תזיק ליבוס ומתירא שמא לא תחזור אליו אחר כך משכנין שניהם קודם הגט כשבועה חמורה או יתנו תשכחות זה לזה כשיעמוד מחליו יחזרו זה לזה ויעשו כשחזין חדשים ואם התגרש הוא כהן או במקום שיש חשש לטירוף דעת החולה יש לגרש בתנאי כדרך שכתבאר והוא בס"י ה' וז"ל לפיכך ש"מ שרונה לגרש על תנאי כו' נר"ך שיאמר לה בזה"ל כשנתן לה אם לא חתי לא יהיה גט ואם חתי יהיה הגט מעכשיו ואם לא חתי לא יהיה הגט והטעם מפרש בש"ס דאם לא חתי ראשון אינו אלא משום דלא יפתח פיו לטעון ולפי שכל תנאי נר"ך תנאי כפול והן קודם ללאו הנריכו שיחזור ויאמר אחריו כן אם חתי יהיה גט מעכשיו ואם לא חתי לא יהיה גט דהוי ליה תנאי כפול והן קודם ללאו וכתוב הכ"י בסימ' קמ"ח וז"ל כתוב בסמך בהילכ' גירושין וז"ל ומתיר' יחיל מפריו היה הניל להנר"ך בגט ש"מ נגרם לגמרי בלי שום תנאי כדי לאשוקי נפשי' מכל ספיקות וגימנוס כו' וחידוש הכ"י וז"ל וע"ג דכשאר גיטין מדינא אין נר"ך להחמיר לדקדק על הבעל שיאמר בפירוש דמגרש בלא תנאי מ"מ בגט ש"מ שמתפייסין אותו שיגרש כדי שלא תפיל לפני יבוס ולפי הנהגות שאר תלבויות מגרשין על תנאי וכדאיתקן שמואל וכדון התלמוד והיו העולם סוברים דמגרש על תנאי ואיכא לעומתה ספיקות וגימנוס כלשון התנאים הילכך נר"ך לדקדק להנריכו שיאמר הבעל בפירוש דמגרשה לגמרי בלי שום תנאי לאשוקי נפשי' מכל ספק וגימנוס ע"ג שהאר"ך :

והנה

בשאלת הרב הכ"ל לא הזכיר שקיבלו עליהם בתרם או שבועה או שנתנו בטחונות ועלה במחשכתי שאחר גילוי דעת של שכת' עשו כדת ודין התלמוד ולתמוהו שינה לסופר אח"כ לכתוב גט כשר בלא תנאי ולשליח אמר בעל פה שימין על תנאי זה אם לא חתי ואם חתי כו' ואפשר שהיה זה שפירי' והם מתאר תלבויות שמתגרשין על תנאי או מפני שירוף דעת של חולה השליח מסר לאשתו בלי שום תנאי ועל

ואם היא אשת כהן אסורה וכן אם קיבלה קדושין מאחר אסורה
 לשניהם ומסיים הרשב"א ו"ל מ"מ מסתברא שאם נכחה לה בפני
 עדים נתנאים חלו ודמי כחמנים שהרי אין עדים חלו מכחישים את
 עדי הנט ולא עידי הנט מכחישים את אלו וא"כ לפ"ז אם לא
 נתקיים התנאי שנתפרש הוא אשת איש גמורה ואם קיבלה
 קדושין מאחר אין הקדושין תופסין בה ומדנקט דין זה דוקא
 בעדים אחרים ולא נקט בעידי הנט בעמם שמעידין שנתנה לה
 על תנאי ש"מ דה"ל להרשב"א דעידי הנט בעמם אינם נאמנים
 לומר שנתנה לה על תנאי ועל זה תמה הכ"ו וכבר ואני תמה למה
 לא יסו עידי הנט נאמנים לומר שנתנה לה על תנאי אע"פ
 שכתב ידן ואלא מתקום אחר דשני עדותיהן אחד שכתב בלא
 תנאי ועדות אחרת שכתבה לה על תנאי בודאי אם רוגזה
 לומר שכתב על תנאי בזה מטעמים הנט משעת כתיבה וכיון
 שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אבל אם מעידי שנתנה לה על תנאי
 זה עדות אחרת וא"כ למה כתוב הרשב"א דינו בשני כתי
 עדים אפילו בכתי אחת כתי איתא להאי דינא וזה פשוט
 ונכרח בדברי הכ"ו ועיין בח"מ סי' פ"ב סי' ר"ב דאפילו עדי
 השטר עמם נאמנים לומר שנעשה על תנאי אפילו אם כתב
 ידן וינא מתקום אחר וכתוב הש"ך בס"ק ל"ד תימה על המחבר
 שהעתיק כאן בסתם כדברי הטור דהרי הרמב"ם והרמב"ן והרשב"א
 חולקין וי"ל דשכתב ידן וינא מתקום אחר אינו נאמנים וע"י
 בס"מ ונסימ' ד"ט הכריע הש"ך דשכתב ידן וינא מתקום
 אחר אינו נאמנים וע"י בר"ב פ"ב דכתוב וע"י ברש"י בכתוב
 דף י"ט עכ"פ נשמע מזה דה"ל להרשב"א כשכתב ידן וינא
 מתקום אחר אינם נאמנים לומר תנאי הי' דכרינו ומשמע אפילו
 אם אומרים שמתחילה כתב שטר מכירה כהונן ואח"כ כשמסרו
 ליד הלוקח מסרו על תנאי מ"מ כיון שהשטר מכירה בטל על ידיה'
 אינם נאמנים כשכתב ידן וינא מתקום אחר וא"ה ננט כיון
 דעכ"פ הם בעמם מטעמן הנט שהתמו באחרים שיתן על תנאי
 אינם נאמנים כשכתב ידן וינא מתקום אחר והרב הכ"ו לא ר"ל
 כן ואין כאן מקום להאריך בדבר שאין אנו צריכין לכדון שלפנינו:

ילמא הי' כוונתו שנתנה לאחר מיתה ואין נט לאחר מיתה
 מיהו יש לנדר כנ"ד שאמר בפירוש שרוגזה ליקן נט כדי שלא
 תזקוק ליבוס הוי ידיום מוכיחות שכוונתו שאם ימות יהיה נט
 ואם לא ימות לא יהיה נט עיין לקמן בחסובה שהסבתי להרב
 מבילי גראד ושם פרשתי ובכרתי הדברים:

ועוד

תמה אכי מה שכתוב מכ"ת ולא הזכיר בפירוש
 ואם אמות וכו' משום דנה לומר פרעניות
 לנפשי' או משום טיררת חליו לא סיים דכרו דומי' מאי דקאמר
 ר"ם שזרי בתעניתן כפ' האומר ואני אומר מגדו תנא דהא
 אהקין שמואל בניטי דש"מ אם לא מתי לא יהיה נט ואם
 מתי יהיה נט ואם לא מתי לא יהיה נט. אם לא מתי לא יהיה
 נט דלא מקדים אינם פרעניות לנפשי' ואם מתי יהיה נט ואם
 לא מתי לא יהיה נט משום דכתיבין הן קודם ללאו ותנאי כפול
 כמו שזכר בדף ע"ב ע"כ ומשמע דאם אמר לא מתי בלבד
 לא היתי מפרש דאם מתי שיהי' נט מהיום ואפילו למ"ד
 דלא בעינן הן קודם ללאו וגם לא בעינן תנאי כפול אלא
 היתה מפרש דוקא אם מתי יהי' נט לאחר מיתה ואין כאן
 אומדנ' דמעכשיו קאמר משום דלרחוקא קא' אפי' דדוקא במסוכן
 כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמדנתו אדעתא למיתב קאמר' אבל
 ללמוד מדיוק דכרו שנתנה מעכשיו זה לא שמענו בכל הש"ס
 ובפרט דאין בעינן תנאי כפול והן קודם ללאו ולא אמרינן מכלל
 הן נשמע ללאו ולא מכלל ללאו נשמע הן וכן פסק הר"ם כל מקום
 שזכר תנאי בנמרא נריך תנאי כפול והן קודם ללאו כדון
 התנאים ויש דברים דלא בעינן אלא גלוי דעת אבל היכי דבעי
 תנאי בעי כפולות ואם לא כפל התנאי בטל והמעשה קיים עיין
 סם ונגט ש"מ שתיקן שמואל איך שיאמר כדאית' בש"ס שעת
 מיניה דבעינן תנאי כפול ולא אזלינן בתר אומדנ' וכוונתו:

וגם

נפלאמי על מכ"ת שכתוב ו"ל וא"כ במאי דאמר
 כתוב נט על תנאי בודאי לא קפיד שיהי' התנאי
 כתוב בכוונת אלא לפי כוונתו שאם יהיה תהיה אגודה ביה
 וא"כ אף שאין תנאי כתוב נט ויש עדים שכתבו ע"ת אם
 לא נתקיים התנאי אסורה לעלמא כמו שפורש בכ"י נשם
 תשובת הרשב"א סוף סימן קמ"ה כו' עד וא"כ כנ"ד תנאי אם
 לא הי' נתקיים התנאי אשה זו אסורה לעלמא תמה אכי משמע
 מדכרוו' אם נתקיים התנאי היתה מותרת לעלמא איך הנכים מכ"ת
 דאשו בין הרים גדולים שנחלקו בו אבות עולם כאשר אפרש
 בשורת ה' ובפירוש כתוב הלבוש ריש סי' קמ"ו הרונה לגרש את
 אשתו על תנאי לא יאמר לכתחילה לסופר או לעדים כתבו
 וחמתו נט לאשתי על תנאי כו' שכל שהוא זוכר שום תנאי
 קודם כתיבת הנט וכל שכן מוך הנט קודם כתיבת התורף הנט
 שהוא והרי את מותרת לכל אדם אין זה נט כריתית שהרי
 לא נכתב זה הנט לכורמה מכל וכל אלא על תנאי כך וכך
 ואע"פ שנתקיים התנאי אחר כך אין זה ספר כריתות בשעת
 כתיבה כו' אלא הרונה לגרש על תנאי כינא יעשה אותו
 אומר לסופר לכתוב שם ולעדים לחתום שם כו' ואח"כ כשגזר
 לה הנט אומר לה הרי זה נטך ע"ת כך וכך וכן מותר לומר
 לעדים אחר החתימה או לשליחתינו לה נט זה לאשתי ע"ת
 כך וכך עכ"ל הרי להדי' דאם נזיה לכתוב על תנאי אפילו
 בטל פה אפילו אם נתקיים התנאי הנט בטל או ספק
 מנורשת לדעת הרמב"ם ומתשובת הרשב"א שכתב הבי"ב ס"ם
 קמ"ה אין שום ראיה דה"ל דגם הרשב"א ס"ל דאפילו בעל פה
 אם מתנה קודם כתיבת הנט בטל אף שנתקיים התנאי משום
 דלא הוי כריתות כלל אלא שהרשב"א השיב על שאלת השואל
 שהבעל אמר שנתן לה על תנאי וצטת נתינה שאם יכריח
 לא יהיה נט והיא מבחשתו שלא נתנה לה בשום תנאי והיא
 מנורשת ממנו לגמרי ועל זה השיב שאם יש עדים אחרים
 שהכתיב לה על תנאי אי"כ הנט בטל מעיקרא והוי ליה תרי
 זמרי וספק מנורשת אבל אם עדים אחרים מעידי שנתנה לה
 על תנאי בזה אינם מכחישים עדות ראשונים והנט הוא כשר
 אלא שתלוי בתנאי בשעת נתינה וכשלא נתקיים התנאי הרי
 היא אשת איש בלי שום ספק אבל יש לומר דמורה הרשב"א
 לאיך פוסקים דאפילו מתנה בעל פה קודם כתיבת התורף דאפילו
 מקיים התנאי הנט בטל משום דלאו כריתות מכלל הוא וכש"פ

ועתה

אשיב על עיקר דבריו במה שנהגה לפרש כוונת
 הש"ת במה דאמר לסופר אחת פלוני כתוב נט
 לאשתי ע"ת עד ג' חדשים אם אחי מחוליה בודאי כיון את
 ענמולינן נט לאשתי ע"ת שלא תהי' זקוקה ליבוס כו' והכי
 קאמר אם אחיה לא יהי' נט ואם אמות יהי' נט מעכשיו עד
 ג' חדשים כו' תמה אני מאוד על דבריו ואם אמנם שכתב
 ס"ל ס"ה הביא הכ"ו בשם המרשים ועסק כן בש"ע ו"ל
 כלל גדול בידינו בכל תנאי שאדם מתנה עם חבירו אין להלך
 אחר לשון הכתוב אלא אחר הכוונה ואני הבאיה ראי' מפרק
 האומר בקדושין דף ס' ע"ב דתנן ע"ת שראך בית כור עפר
 הרי זו מקדשת ובמתי' תאנא לא נכתובה זו אלא לראות
 משלו הרי לפנינו דלא אזלינן בתר דיבורו אלא בתר כוונה
 מ"מ כד דייקין שפיר גבי נט לא אמרינן הכי דהא אפילו
 אם אמר בפירוש מהיום ולאחר מיתה אמרינן כפ' מי שאחוו
 דף ע"ב ע"א דנט ואינו נט ואם מתחוללת ולא מתיבמות משום
 דמספקא לן אי תנאי הוי מהיום אם אמות וכיון שמת נתקיים
 התנאי ובמא' שהוא נט משעת נתינה או חזרה הוי שחור בו
 ממאי דאמר מהיום ואמר אחר מיתה יהי' נט ואינו כלום דאין
 נט לאחר מיתה ואף שסתם ש"מ שנתנה כל גממתו וכוונתו שלא
 תזקוק ליבוס אפ"ה מספקא לן משום כיון דלרחוקא קא' אחי
 וקשה בעיניו לרחקה ולגרסה ולהני דהר ביה ממעכשיו וכמו
 שאמר בקדושין דף כ"ט ע"ב ובגטין דף ע"ד ע"א טעם זה דלרחוקא
 וא"כ אפילו אמר בפירוש מהיום ולאחר מיתה מספקא לן ק"ו כנ"ד
 שלא אמר בפירוש לשון מעכשיו או לשון מהיום הק אמר על
 תנאי עד ג' חדשים אם אחי מחוליה זה ורגה מכ"ת לפרש כוונתו
 אם אחי לא יהי' נט ואם אמות יהי' נט מעכשיו מנ"ל לומר
 שכוונתו הי' מעכשיו דהא לא הזכיר תחילה שיהי' נט לא
 מהיום ולא מעכשיו דהא אפילו אם אמר בפירוש אם אחיה
 מחוליה לא יהי' נט ולא אמר אם אמות יהיה הנט מעכשיו
 לא הוינו מפרשים כוונתו שאם ימות יהיה הנט מעכשיו אף
 שנוכל לומר דמכלל ללאו נשמע הן ק"ו הני שלא אמר בפירוש
 אם אחי' של יהיה הנט אלא סתם אמר על תנאי עד ג' חדשים
 ודברים שכלב הן איך נפרש שהוא מפרש מעכשיו אם ימות

גט וככל התורה בעיניו סיהי' פיו ולכו סוים וכמו דמנן כפ' ג'
דפרומת המת כיון לומר פרומת ואמר מעשר כול' לא חמר כלום
עד סיהי' פיו ולכו שוין והביאו הש"ס מתינתן נפסחים דף ס"ג
דכל ספיו ולכו מחמישין זה את זה לא חמר כלום :

וגם

אם נפרס כוונתו כמו שפירש מכ"ת דהכי קאמר
אם אחיה לא יהיה גט ואם אמות יהי' גט וא"כ
היו לאו קודם הן ובטל התנאי והמעשה קיים כמו שפסק הראש
בכל דבר הקר"ך תנאי נר"ך להיות הן קודם ללאו ואם לא עשה כן
התנאי בטל ומעשה קיים :

ועיקר

הנידון שלפנינו נראה לי שזו דומה למה
שכתוב הטור ס"ט קמ"ו שפסק הראש"ס
הלכה למעשה בגט שהיה כתוב מעכשיו אם מתי מחולו זה קודם
התורף ולא נכפל אחר התורף חור ובתובת אם לא מתיכו' והכשירו
מאוס ללא חשיבי' תנאי מה שכתוב מעכשיו ואם מתי מחולו זה
אלא הוי כאומר מעכשיו ושעשה אחת קודם ליתתו והכי מפרש ליה
תלמודא נעשה כאומר מעת שחני בעולם כו' ואפילו את"ל תנאי
כיון שלא נכפל ליתתו ל' דיבת דתנאה הוה גט קיים חף על פי' שלא
בתקיים התנאי נהגה שאין כח' תנאי קודם התורף כו' אלא קביעות
הזמן למתי יחולט ע"כ וא"כ כג"ד חף חס כוונתו שחם ימיו יהי' גט
ואם יחי' לא יהי' גט חין זה חשיב תנאי כיון דלא כפלי' ועוד
שחשמועות לשונו הלאו קודם לכן וא"כ אפילו אם כתוב בתובלת
השיב תנאי ק"ו כנידן דין' שיש לומר שלא נכתבין שיכתבו בתוכו
אלא חמר להם בעל פה שח"א כן תכתבו ודומה לזה כתב הכ"י בסו'
קמ"ה בשם תשובת הרשב"א ס' אל"ף דומה בגט שכתבו לומר
בתיבת כל התורף אם לא מתי מחולו זה לא יהי' גט כיון שלא הוכר
מחולו זה אם מתי חוזה שפק' יס בזה כיון שמת מחולו חולי' שאם
בתיבת הסתפק כיון שלא חמר מחולו זה אם מתי' ולומר שלא נכפל
התנאי כ"ש שהתנאי בטל לדעת ר' מאיר והגט קיים אלא אם
מת מחולו אחר והיה בזה לטור ענמה מיעוס ואומרת שתנאי
בטל מחמת שלא נכפל חין בדבריו כלום כו' הרי לפניך דאם מת
מחולו זה התנאי בטל ובגט קיי' לית' דכ"ע ונס כבר פשט' הוראה בכל
ישראל דקיי"ל כר"מ כמו שפסק הר"ח' והביא קתת הכ"י בסו'
קמ"ו שכל חמני אשכנזי' ונרפ"ת עושים מעשה להגדר תנאי פסול
אפילו בתנאי דמעכשיו וא"כ חו"כ על כל כד ונדרי נדדים ולא
מגאנו ש"ה בדברי ס"ת תנאי ע"פ דת ודין תורתנו וככל לד' שאתה
עונה חי אפשר לפרש אלא שגרישה מעת שהוא בעולם ואין כחן
תנאי והוי גירושין גמורים וברחי' אם נתן הכעל בעגמו ואמר
בשון זה קודם נתינה הוי גירושין במורין אלא בזה חני' חור
להחמיר כיון שנייה לסופר ולשליח חף דלא כפלי' לתנאי אם
השליח נתן שם מ"מ עבר על דעת משלחו ומתחילה אמרתי דבר
זה מסכר' דפשו' ואח"כ מגחתי להדיא שהביא הב"ה בסו' קמ"ד
בשם הרשב"א והר"ן דתנאי דהוי' על ידי שליח לא מני השליח
לשנותו ואם שני בתנאי לה עשה כלום דכל מה שנייה לשלחו
אינו יכול לעבור אפילו שלא התנה בדיון התנאים ועי' בב"ש סו'
קמ"ד ס' ק"ח וא"כ כג"ד לפי משמעות השאלה נראה כן לסופר
ולעד' וגם לשליח כי השליח היה בשעת שנייה לכתבו ומסתמי'
על דעת זה עשה לשליח שיתן על תנאי' ואם הסופר טעה ח"כ לא
נייה הכעל לכתבו ואח"כ שהסופר כתב שם על דברי
הכעל שאמר בעל פה ולא הי' כוונתו שיכתוב התנאי בגט מ"מ
השליח טעה ולא הזכיר התנאי בשעת נתינה לאשה ח"כ בטל
שליחתו ומכ"ת כתב שהשליח עשה כדון שהכעל לא נייה
לשליח שיתן על תנאי ומסתמות לשון השאלה לא משמע כן שהרי
השליח הי' בעת שנייה הכעל לכתוב על תנאי משמעות לשונו
שהקפיד על תנאי זה שיוסרו לה על תנאי' ונר"ך חקירה ודרישה
על זה שאם אחר גילוי דעת הש"ת למדהו שיעשה כדון ועכ"פ
שלא חסר ליד השליח שיתן על תנאי' ח"כ לא שניה מדעת משלחו
והי' נראה לסמוך במקום עיגון שהגט כשר :

ועתה

חל עלינו לברר עוד ספק מה שכתוב מכ"ת
ומה שלא הי' ספיו בעת נתינה אם יש לסמוך
על תשובת הרשב"א שהניח הכ"י בסו' קכ"א דחין קפידה אלא
בשעת כתיבה כבר כתבתי במה שכתוב בשאלה שדקנו את החולה
והי' מטורף ולא הי' ספיו בדעתו כלל ח"ך ידוע שלא הי' ספיו אם
שלא היה יכול לדבר ולהשיב על דבריהם דזה הוי כמו שנסתפק
היה ראוי להסיר בדעתך חף אם נשתטה לגמרי ולא הי' בדעת
בליחא אלא בשוטה וחסד ח"כ פסול הוא וכן אמת שהרשב"א
והר"ן

ס' קמ"ו ס"ב מסיים המחברו"ל וכן אם התנה על פה קודם
כתיבת התורף הרי זה ספק גירושין וכתב הלבוש דדבר זה תלו
ג"כ בפגומת אחרת אם יש ברירה לחין ברירה ורבו זוכי
הדעת הילכך נקטינן שאפילו התנה על פה קודם כתיבת
התורף הרי וקאנס כן ספק גירושין וכתב הכ"י ס' ק"ג ח"ל אפילו
אם נתקיים מ"מ בעת הכתיבה אינו יודע אם נתקיים לאהוי ספר
כריתות ומסיים נוגח תנאי דע"מ ונתקיים כשר לכל הפוסק' רק
לרש"י ורמב"ם פסול ונפקא מינה במקום עיגון יש לסמוך על
רוב הפוסקים וכן פסק הכ"י עכ"ל הרי לפניך לדעת רש"י
ורמב"ם אפילו בעל פה שהתנה קודם כתיבת התורף ואפילו
נתקיים התנאי חין זה גט כריתות ולהרמב"ם הוי ספק גמורשת
וא"כ תמה חני על מכ"ת בתרי תמי' שכתב מכ"ת ח"ל וא"כ
כג"ד אם יש כאן עדים אחרים שאומרים שהכעל הכתיבו על
תנאי אם לא הי' נתקיים התנאי אשה זו אסורה לעלמא וא"כ
ליכא לסמוקי בהא כיון דהכעל נייה לכתבו על תנאי ולא עשו
כי כ"מ נתקיים מחשבתו עכ"ל ותמה חני חדא מי הגיד לו
שהס' לא עשו כן דלררבה מסתמי' חוקה שליח עושה שליחתו ועוד
אם לא עשו למחמר הכעל פשיטא דהגט בטל מכל וכל חליפה
דכ"ע שלא עשה הסופר והעד והשליח שליחתו של בעל והדעת' דהכי
שיכתבו ויחתמו בלא תנאי לא נייה להם הכעל ובטל השליחות
לגמרי' גם היה שכתוב אם לא הי' נתקיים התנאי אשה זו אסורה
תיפוק ל' אפילו נתקיים התנאי כיון שנייה לכתבו על תנאי
לפני תורף לא הוי גט כריתות כלל וגם מה שכתוב מכ"ת שח"מ
נתקיים מחשבתו כבר כתבתי על זה להרב מהור"ר לוי היכי
שנייה מדעת משלחו אפילו נתקיים מחשבתו הגט פסול גם מה
שכתוב מכ"ת דדוקא כשאמר אל תתנו אלא בימין חבל כשאמר
תנוהו בימין ונתנו בשמאל כשר דלא תלינן בקפידה כל זמן דלא
נשמע מלשנו דודאי קפיד' ה"ה הכי לא תלינן בקפידה עכ"ל
תמה חני חין לך קפידה גדולה מוה שהוא חפץ שאם יחי' לא יהי'
גט ביקשה עליו לרחק את אשתו וא"כ הוי תנאי קודם לתורף
שניה לכתבו זה פסול גמור חכן מה שכתוב מכ"ת ח"ל וא"כ
בעיקר הדין מחייב להוכיח התנאי קודם כבר כתב הכ"י בסו' קמ"ו
שיס להכשיר במקום עיגון והתפלה על הרב מהר"א מורחיי
שפסול גט וכתב עליו שהפריז על מותיו בהא מודינא ל' אם
התנה בעל פה כך שיס להכשיר במקום עיגון וכן כתוב הכ"י בסו'
קמ"ו ס' ק"ג חף דמלשון הכעל משמע שנייה לסופר ולעד'ם
לחתום משמע שנייה לכתוב תנאי זה בגט והם שינו מדעת הכעל
ובטל השליחות כאשר כתבנו למעלה :

אכן

בנין הגדול שפירש מכ"ת דברי הש"ת שאמר
לסופר אתה פלוני כתוב גט לאשתי על תנאי עד
ג' חדשים אם אחי מחולו זה ופי' מכ"ת שהכי קאמר' אם אחיה
לא יהיה גט ואם אמות יהי' גט מעכשיו עד ג' חדשים עכ"ל ואני
לא כן אחשב ולכתי' לא כן ידמה דהא יש לפלס ולדרוש לשון הדיוט
כמה שאמר כתוב גט לאשתי על תנאי עד ג' חדשים אם אחיה
מחולו זה דהכי קאמר חף שאהי' מתנוגה והולך אם אחי' עד ג'
חדשים הי' גט ואם ימאוך החולה ואתנונה בחולו זה יותר מג'
חדשים לא יהי' גט כי עד ג' חדשים קיבל על עצמו טורח ומשח'
לישכבלא אשה אבל יותר מג' חדשים לא נוחא ליה להיות יושב
יחדי בלא אשה ואין לו מי שיטמשנו בחלו' ואפשר שכוונתו שאם
ימות בתוך ג' חדשים לא יהי' גט כי לאפורש התנאי בדבריו רק
סתם ואמר על תנאי עד ג' חדשים ודבר זה נוגע באשתי
דפ' המתגד דף פ"ג ע"ב דכפי דבא מר' נחמן היום חי את אשתי
ולמחר את אשתי ופי' רש"י נתן לה גט ואמר היום לכדו יהי' גירושין
ולמחר לא יהי' גירושין לשייר בניט וקאמר כתר דלבעי' הדר
פשיטא מהסתברא כיון דפסקה פסקה ופי' התוספת דמגורשת לעולם
והרמב"ם כפ' מ"ה גירושין דין ט' כתוב דחין מגורשת והטור ח"ה
בס"ס קל"ו הביא מחלוקת הראש"ם והרמב"ם והכריע ככ"ע דהוי
ספק מגורשת חף מ"מ נראה דהכי לא כפלי' לתנאי אלא חמר על
תנאי עד ג' חדשי' ולא חמר בפירוש אם אחי' אחר ג' חדשי' לא להוי
גט ח"כ התנאי בטל ומעשה קיים ואם כן חף אם הי' חיי אחר ג'
חדשים התנאי בטל ומעשה קיים :

ועוד

אני אומר חף אם באנו לילך כתר כוונתו שרנה
לפטור אשתו מניכוס עכ"פ אמרי' פיו ולשונו סופר
כוונתו דמלשנו משמע על תנאי עד חדשים אם אחי' משמע אם
אחיה יהי' גט ובכתיבו הי' כדעתו שלא יהיה גט אלא אם ימות יהי'

והר"ן כתבו שגריך שיהי' בדעתו כשעת נתינה והביאו ראי' מירושלמי נקח לה את גיטתו ואמר לה לא יהי' גט אלא למחר ונעשה קורדייקום פלוגת' דריש לקיש ור' יוחנן כלומר דלר"י גריך שיהי' בדעתו כשעה שהגט נומר והקשה הרשב"א על זה דהא אמרינן לקמן בפירוקן באומר מעת שאני בעולם דמשמע שאוכרונה שיחול הגט אלא רגע אחרון שהוא בעולם ואומר רגע אי אפשר לבדוקו ומדברי רבותינו בעלי התוספת נראה לי שאין תקפידין אלא כשעת נתינה שלא כדברי הירושלמי והתוספת ונל"ע עכ"ל וכתב הב"י ולגירסת התוספת שפירשו פשיטא דתקפידים הם על שעת נתינה עכ"ל :

ואני

אומר אף שכתבו התוספות ריש פרק מי שאלחו דף ע"ב ע"ב בד"ה מי אמר ר"י הכי והא דאמר שמואל שחט בו שנים כו' וא"ת השתא למלמה ל"י לאחוז קורדייקום תקשי ל"י מתניתין דקתני מי שאלחו קורדייקום ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום והני בשים בו שנים ואמר כתבו הרי אלו יכתבו ויתנו ויש לומר דהא פשיטא ל"י דכשעה שאמר כתבו אכתי דעתו נליתא ה"א אבל קודם שיכתוב ויתן יתחלש ויתקלקל ועל שעת נתינה נראה לו לדמות לאחוז קורדייקום וקשה לר"י דאמר אין כותבין ונותנים עד שיסתפה כו' והוכירו התוספות כתיבה ונתינה וכן בד"ה התם דעתו נליתא כתבו וז"ל לא ידע ר"י עד מתי יתכן דעתו נליתא דליכא למימר בדקוהו כשעת נתינה דא"כ לא הו"ו פרוץ מילי לר"י ויחנן ובגט שכיב מרע אומר ר"י דגריך ליהדר שלא יתקלקל בין כתיבה לנתינה כו' משמע דאנתינה נמי קפיד' אכל האמת וירד דרכו שבתלמידים אינו מוכרח דקפידין אשעת נתינה דהא ר' יוחנן לא הזכיר נתינה אלא אין כותבין אלא כשנשתפה משמע אכתיבה קפיד' אלא שחמת קושיות התוספות שהקשו דאמתי לא פריך משמואל דשחט בו שנים אמתינתן נכח לומר כמו שפירשו התוספות דפשיטא ליה כשעה שאמר כתבו אכתי דעתו נליתא ה"א אבל חשש הוא דליתא קודם שיכתוב יתחלש ויתקלקל ועל שעת נתינה נראה לו לדמות לאחוז קורדייקום וקשיא לר"י ויחנן דאמר אין כותבין אבל לעולם אם נכתב כשהוא שטיי לא קפידין אנתינה ונותנים כל זמן שהנשמה נקרכו וכן הר"ש ר"י פרק מי שחחו לא הזכיר נתינה וז"ל והילכתא כר"י וגריך ליהדר כש"מ שכיבה ליתן גט שסתה' לדעתו מיושבת עליו אף כשעת כתיבה משום דחולה פעמים שדעתו מוטרת עליו ותיס חלים ועתים שוטת כו' וטוב ליהדר עכ"ל הרי שלא הזכיר אלא שעת כתיבה ולא כתוב שעת נתינה משום דאינו מוכרח מש"ם דילן דקפיד' ר' יוחנן אשעת נתינה אלא אכתיבה והטור כתוב לפיכך ש"מ שמנהו לכתיב גט לאשתי גריך לדקדק שיהי' שפוי כדעתו כשעת כתיבה ובעל העיטור כתוב שאינו גריך אלא כיון שגיה לכתוב כותבין אפילו אם כשעתקוה"ה הר"ש ז"ל כתוב כסכר רשאי"ו וטעמא דכפל השיטור כתב הב"י דל"י דמי לאחוז קורדייקום דדעתו שגיטתא הוא אבל ש"מ שאמר כתבו ונשתתק כותבין ונותנים עד שעת נטילת נשמה לדעתו נליתא ונחישתו הוא דקפיד' ולא מחויבין ליה בדוכותו שגיטתא וכפ"ש שמש' כח לירו כש"מ שאמר כתבו גט ונשתתק מתוך חלו ויהי' לו אם במדינת הים וכתבו ונתנו לה על פי וכתב הב"י ז"ל ואפשר היכי שלא בדקוה"מ וכתבו גט על פי כדעבד מודים התוספות והרא"ש דכשר שטוב לזר לכתחילה משמע ואפשר אפילו בנשתתק מתוך חלו ולא בדקוה"מ מודים דכשר כדעבד איכא דלא אפשר כעובד' דבעל העיטור והיכא שנכתב לכושריה מטרף כשעת נתינה או כשעת כתיבה וחתימה בטל הוא' לכ"ע ונראה דה"ה ליהי' מטרף כשעת נתינה לדברי המגריכים לבדוקן כשעת נתינה מיהו מדברי התוספות שכתב הרשב"א שאינו גריך כ"ע עכ"ל ה"י ולפי דברי הב"י גריך אנו לומר דלא פליג הר"ש ע"ש בעל העיטור אלא לכתחילה אם גריך לדקדק שיהי' שפוי כשעת כתיבה או כשעת הנתינה לדברי המגריכי' שיהי' שפוי כדעתו אף כשעת נתינה דלבעל העיטור אינו גריך לדקדק לכתחילה אלא כיון שגיה לכתוב כותבין אפילו בנשתתק ולהרא"ש גריך לכתחילה לדקדק ומודה כדעבד אף בנשתתק כשר והיכא שנכתב שיהי' מטרף כמו החולים שמדברים ואינם יודעים מה מדברים לישפאריי' בל"ע דכל שהוא מדבר כן הרי הוא כשוטא אף בעל העיטור מודה דגט בטל ומיהו כבר הוכחנו שמתלמודא דירן אינו הכרח דס"ל לר"י ויחנן דקפידין גם אשעת נתינה וכן מדברי

הרא"ש והטור אינו מוכרח לומר דס"ל דקפידין גם אשעת נתינה ותהאני על הלכוס שכתוב בס"י קכ"א ס"ג לפיכך ש"מ שמנהו לכתוב גט לאשתי גריך לדקדק כו' שיהי' שפוי כשעת כתיבה וכ"ש כשעת נתינה מדכתוב וכתן כו' משמע דשעת נתינה חמירי ליה טפי משעת כתיבה ולפי דברי הב"י נראה דחמיר טפי שעת כתיבה משעת נתינה דהא לפי דברי הרשב"א לדעת התוספות קפידין אשעת כתיבה ולא על שעת נתינה וגריכין אנו לומר דכתב לדעת אותן הטופקים דקפידין אשעת נתינה שלא יקשה אליבייהו ולמה לא נקט ר' יוחנן שעת נתינה ועל כדעתו לומר דכ"ש הוא משעת כתיבה דכתיב וכתן אך כבר כתבנו שה"ה הרשב"א קושיא חזקה על הנך פוסקים מדאמרין לקמן בפ"ק דאומר מעת שאני בעולם דמשמע שאינו רונה שיחול הגט אלא רגע אחרון שהוא בעולם ובאומר רגע א"ל לבדוקו וא"י מכשרין הגט מה ש"ס לספק שהוא בטל מן התורה וראיתי שהב"ח כתב דאף מי שאלחו קורדייקום דקאמר ר"י אין כותבין אלא כששתפה משמע הלשון דאין איסור אלא מדרכין וכיון שהוא איסור דרכין היה ראוי לסמוך במקום עינון אהנך פוסקי' דלא קפידין אשעת נתינה ובהא נחתא ובהא סלקא אם הדבר ברור שהבעל לא ניהו לשלח ליתן הגט על פנאי אלא עשה לשלח שימסור הגט לאשתי סתם ולא הזכיר סוס פנאי וכן לגדר להמיר כדעבד במקום עינון :

וכבר

הספק שאין השלח יוכל לומר בפני נכתב ובפ"ג כבר הסכימו הרי"ף והרשב"א שיתקיים בחותמיו וכן פסק בס"י קמ"ב ולענין חשש גט יסן יפה כתב מכ"ת שנוכל לסמוך על תשובת הרשב"א שהניח הב"י בס"י קמ"ח דאפילו בש"מ דעלמא אין גריכין עדים להיות מוזמנים אולם אלא כל שיש עמהם מי שאין לכה גם כה אין חישתין לה משום קדושין וכל שזה יונא וזה נכנס אין לחוס בדבר וא"כ כנ"ד נמי אם הי' דבר כן אין חשש וכידבור דברך הנלפ"ע ככתבי נאם מאיר חותם פה ק"א ח"ס :

ועיין עוד כתוספה שהשכתי להרכ מהור"ר לוי מכילי גראד בש"מ י"ב :

ה ברכות

דף ט"ו תוספות ר"ה

איר"י וא"ת לעולם אימא לך ר"י הוא ונתקשו התלמידים בכוננו' התוספות זה אומר בכה זה אמר בכה ולפי שראיתי שנכתבו בדברי התוספות כלל כן ככתבי אף של דעתי דברים פשוטים הם דנראה דכך הוא כוונת התוספת דס"ד דפריך המקשה דמתניתין דברכות המזון אתי דלא כמתן לר' יהוד' ולא ר' יוסי אלא ע"כ דמתניתין דתרומה אתי כר' יהודה דס"ל כדעבד ינא ולא לכתחילה אבל לר' יוסי דס"ל דאף כדעבד לא ינא דברכת המזון אתי כר' יהודה ולא כר' יוסי על זה הקשו וח"ת הא כר' יוסי מנינו לאוקמי ספיר מתניתין דברכת המזון אפילו את"ל דמתניתין דתרומה לא אתי כר' יוסי משום דהתם תיקנו דבני כעין דאורייתא אבל בני ברכת המזון שהיא דאורייתא ולא כתיב ב' שמע למה לנו לתקן שלא ינא ועל זה תירנו כיון שתיקנו דבני גריך להשמיע א"כ אי היה סבירי ליה לר"י דאף כדעבד לא ינא - בק"ש ובמנילה ח"כ ה"ה בברכת המזון וע"כ לא אתי אלא כר' יהודה דאמר דווקא מחילה לא סא דעבדינא וברכת המזון אתי כר' יהודה ולא כר' יוסי דלר' יוסי כל דתיקון דבני כעין דאורייתא תיקון דלא ינא כדעבד וכל זה דבר ברור ופשיט באין גימטוס וראיתי שקנת לומדים הוגיא דברי התוספות לכונה אחרת אבל דברים ברורים כמו שכתבתי נאם מאיר :

שאלה ו

מעשה

שהיה כן ה' פנוי למה נתעבדו והודיע טובו של עובדו מראובן הכהן שהי' רגיל חנלה בביתו וגם הוא הודה שממנו נתעבדה וחסן לקחתה ובאשר שלא נתמלא רגונו בסך הנדן כרח והלך לו ויהי' ימלאו ימים ללדת ותלך את דינה ותלך למה וכתא מפני הכוונה והרחיקה כדור למדינת הים ואח"כ נישאת למה לשמעון הישראלי ושמעון מת ולא הניח אחריו זרע קיימא ותלך לוי אתי שמעון ואח"כ חזר

שיארות ותשובות ו

חור ראובן הכהן וחילל את כהונתו ונשא את אלה החלונה ולא
נשא אותם חכמי עירם לשבת עמהם על שחילל את כהונתו
ויקה ראובן הכהן את האשה לאה וכתם וילכו למסעיה למדינה
אחרת וסם לא נהג בעמנו שופ דין שהונתה רק הורה דבר שהוא
כהן וחילל כהונתו בעבור שנשא חלונה והנה כעת נשפדה דינה
במו שיהא בחוקת כשרות ליהודה הכהן וכאשר הגיע זמן נשואין
עמו התפקק וחמר שאבי' ואמה אינם נאמנים על כהן
שנולד קודם שחילול את כהונתו וזמנו נולדה אחר שחלנה
ובתו חללה מדרכנו כהן יורינו מורינו ורפינו אם אבי' ואמה נאמני'
על ה להכשירה לכהונה אם לאו :

תשובה

תמה חכמי על התפקק כדבר שהוא ש"ם ערוך בפ"ק
דכחכות דף י"ג ראו מדברת וכו' היתה מעוברת
ואמר לה מה טיבו של עובר זה אחי'ם פלוני וכהן הוא ר"ג ור"א
אומרים נאמנות כו' ונמנה חדל להכשיר בה וחדל להכשיר
בבהה חף שלא היה לה חוקת כשרות ופי' רש"י אם עובר נקיבה
נשא לכהונה ופסק הר"ם במ"ד דמכשיר בבהה ור"ב אפילו
אם אין לה כהן ולא הורה לדברי' נאמנת על בתה להפיר לכהונה
ק"ו אם הוא מורה ויהא אומר ח"ו יוסף למאי נחיש
היא אומרת מיניה והוא אומר אין מינאי ח"ו יוסף למאי נחיש
חדל דקאי מורה ועוד הא אומר רב יהודה אמר שמואל הלכה
בר"ג וכו' עד דמסיק הא לכחילה והא דעבר והא כמי בדעבר
דמי ופי' רש"י והא כמי בדעבר דמי דמי שנתעברה ואתה בא
לפסול העובר ולאוסרה על הארום ואם אי אתה נאמנה הרי
אתה מניח מעלה הרי להדי' שאפילו במקום ספק איסור
ברחה להסיר וכדברי הר"ם פסק בש"ע בח"ס י' ובר מכל דין
ביון דכהן שבה על החליצה וולדה חללה מדרכנו ולפי' הוא ספק
דרכנו אפילו לא אחרה אבי' ואמה כל ספק דרכנו אזלינן לקולא
וכן מוכח ביבמות דף כ"ר ע"א קדמו וכנס' אין מוניאן תני שילא
אפילו שניהם כהנים מ"ט חלונה דרכנו היא וספק חלונה לא
גורו כהן רבנן ולפי' כיון דלא גורו רבנן על ספק חלונה ש"מ
אף לכחילה מותרת להכשיל לה דהא כל ספק רבנן לקולא כהן
ה"ט כפי' ק"ו ס' י"ח דמסיק דרכנו לקולא מסי' דמסיקא
לא גורו היינו דווקא כדבר שעקר איסורו דק מדרכנו שגורו אטו
דבר אחר בלתי חש איסור בגופו כגון בינת נבילה וניר דנים כו'
עכ"ל וכי הכי בספק בינת נבילה או אם הוא כינה שחוטת
מותרת כגורו כ"ר ס' פ"ו וכתב הש"ך נ"ל דלא מבעי' בספק
אם זו כינה הוא מתרנגלות נבילה או מתרנגלות אחרת דמותר
בו' וא"כ ה"ג בולדה חיבה לספיקו אם היא בולדה לאחר חליצה
או קודם חליצה ולא הוא חללה אפילו מירבנן אזלינן לקולא וכן
אפילו בחלונה נופא במקום ספק אזלינן לקולא כמו שכתב הש"ך
דאפילו ידענו בודאי מחילה תרנגולת היא אלא שספק אם
התרנגולת היא נבילה או שחוטת הכינה מותרת א"כ ה"ג גבי
חלונה אם ספק הוא אם הוא חלונה או לא מותרת לכהונה וכו'
גבי קריעה שזכר כפי' ש"ס ס"ל בקטן סמת אפילו ביום שלש'
אין קורעין עליו ולפי' שקריעה היא דרכנו וספיקא לקולא וכן
הרבה ספיקא דרכנו דאזלינן לקולא אפילו לכחילה ורש"י דקטן
ביבמות דף כ"ד ו"ל וחלונה דאסורה לכהן מדרכנו והכא דכל
חד אינו אלא ספק דשמא זה ייבוס את יבמתו גמורה לא גורו
רבנן לאסוקי מספק שמא הא לכחיל לה אסורה להנשא ר"ל דרש"י
קאי על מתניתן דגנים שקרטו שתי אחיות זה אינו יודע איזה
קודם זה אינו יודע איזה קודם וא"כ מתולדה אח' ולזה אח' זה
חולץ לשתייהן וזה חולץ לשתייהן לזה אחד ולזה שתיים היחיד חולץ
לשתייהן והגנים אחד חולץ ואחד מייבוס קדמו וכנסו אין מוניאן
מירבנן לזה שני אחים ולזה שני אחים וקדמו שני אחים של
ראשון חללו לא ייבמו השני אחים מקדושי שני אלא אחד חולץ
ואחד מייבוס קדמו וכנסו אין מוניאן מירבנן ועל זה תני שילי' אפי'
היה כהנים מ"ט חלונה דרכנו וספק חלונה לא גורו רבנן כיון
כל ספק איסור דרכנו ובאן אי אפשר לומר לכחילה שום דילמא
פגע באחיות וקיקוהו לכך נקט רש"י לא גורו רבנן לאסוקי מספק
דלא שייך לומר כהן לכחילה אבל לעולם אימא לך כל ספק
דאיכא ספק חלונה ולא שייך כ"י ספק וקוקה או ספק יבמה
לאוק אפילו לכחילה מותרת לכהונה ככל ספיקא דרכנו וכן משמע

לישני דש"ם דקאמר וספק חלונה לא גורו רבנן משמע דלא גורו
אפילו לכחילה מותרת לכהונה כיון דלא גורו מהי תימי לחלק
בין לכחילה ובין דעבר :

וכן

משמע מדברי הרמב"ם כפרק י"ו מהלכות איסורי
ביאה דין ו' ח"ל החלונה אסורה לכהן מדברי
סופרים כהן שנשא ספק חלונה אין מוניאן אותה מתחתיו
והיא כשירה וולדה כשר מפני שלא גורו על ספק חלונה אלא על
חלונה ודאי עד כאן לשונו ומדקטו והיא כשירה וולדה כשר
למה ליה למימר והיא כשירה הלא כבר כתב אין מוניאן מידו
אלא ע"כ דאפי' לאריו' כמו דכתו כשירה לכהונה לכחילה כמו
שאמרו והנשא שני' דכתה כשירה לכהונה ה"כ בספק חלונה
דכתה כשירה לכהונה וכו' הוא שבה עליה כהן לא נעשה
חללה כלל ואם מת הכהן מותרת לכחילה לכהונה כל היכא
דליכא למיחוש משום ספק אחות וקוקה ותחילה נקט הרמב"ם
מילתא דפסיקת' כהן שנשא ספק חלונה לשון דעבר סיבי דאי
אפשר לומר לכחילה כמתניתן דאיכא למיחוש משום אחות
זקוקה ואי אפשר לומר להסיר לכחילה וכסיפא נקט והיא
כשירה לא לאשמועינן היכא דאין חש איסור זיקה או משום
יבמה לשוק מותרת לכחילה להנשא לכהן וכן ספק חללה של
דבריהם למי מותרת לכחילה לכהן כדון כל ספק דרכנו וכן
משמע מדברי הרמב"ם בפ"י מהלכות איסורי ביאה ו"ל כבר
באתו שהחלונה אסורה לכהן מדבריו לפיכך כהן שבה על החלונה
הרי זה חללה וזרעה מכאן חללים והכל מדבריהם אבל כהן שבה
על אחת משניות היא כשירה וזרעה ממנה כשרים שאיסור
שניות איסור השיש בכל הוא ואינו מיוחד בכהנים כהן שבה על
ספק וזנה כו' או שבה על ספק גרושה הרי זה ספק חללה וולדה
ספק חלל נמנה החללים שלשה חלל מן התורה חלל מדבריהם
וספק חלל וכל ספק חלל נותנים עליו חומרי כהנים וחומרי
ישראל אינו אובל בתרומה כו' ואם אבל או נטמא מכין אותו
מנות מדרות וה"ה בחלל של דבריהם עכ"ל ומדקטו בסוף דבריו
וה"ה בחלל של דבריהם לא נקט ספק חלל של דבריהם ש"מ דבספק
חלל של דבריהם אין נותנים עליו חומרי ישראל דהוי כהן גמור :

אבל

ראיתי בש"ע מה"ה ס"י ו' ס"א שכתב לפיכך אם
עבר ונשא ספק חלונה אין נרדף ליהוה וכתב הח"מ
ו"ל משמע אבל לכחילה גורו חף על ספק חלונה וכן כתוב
דש"י בסוף פ' ביב' דף כ"ד לא גורו רבנן לאסוקי מספק עכ"ל
ותמה אני שח"ן הכרח מדברי רש"י לומר כן דהא רש"י קאי על
מתניתן והתם לא שייך חלל דעבר :

והטור

בס"י כתב ו"ל כהן הכח על ספק גרושה
או ספק חלונה הרי זה ספק חללה והולך
ספק חלל ונותנים עליו חומרי כהנים וחומרי ישראלים משמע
דס"ל דספק חללה הוי חף מספק חלונה דרכנו ומשמע דספק
חללה נמי אסורה חף בספק חללה דרכנו ונש"ע ס"י ו' ס"ד
ספק המחבר כהן שבה על ספק זונה או על ספק גרושה והשמיט
ספק חלונה כתב הכית שמואל המחבר השמיט ספק חלונה משום
דמשמע ל' דהרמב"ם חולק על זה והכ"ח הרגיש בזה ו"ל כהן
הכא על ספק גרושה או על ספק חליצה הרי זה ספק חללה
תימא ספק רבינו דין זה בסתם היפוך דעת הרמב"ם בפ"י
מהלכות איסורי ביאה שלא הוכיר בספק חלונה דהולך ספק חלל
אלא אדרבה משמע דבריו שכתב ה"ה בחלל של דבריהם
משמע הא ספק חלל של דבריהם לא הוי חללה כלל אפילו מספק
משמע דדוקא בודאי חלל של דבריהם נותנים עליו חומרי
כהנים אבל לא בספק של דבריהם והכי נמי משמע בהדי' מהם
שכתב בפ"י מה"ה כ"ו ו"ל כהן שנשא ספק חלונה אין מוניאן
אותה מתחתיו והיא כשירה וולדה כשר מפני שלא גורו על ספק
חלונה לא על חלונה ודאי משמע מלשון זה דהוא כהן כשר לגמרי
ואינו אפילו ספק חלל דלא גורו על ספק חלונה ונ"ע ונראה
לישב הא דכתב הרמב"ם דאין מוניאן מתחתיו ספק חלונה והיא
כשירה וולדה כשר דלא גורו על ספק חלונה ולמדו מתניתן
דפרק כיצד קדמו וכנסו אין מוניאן מידן וסובר רבינו דוקא
בשנשא לא גורו רבנן מלהבויג מתחתם ולפיכך נס היא כשירה
וולדה כשר אבל כהן מדבר רבינו בכא עלי' בנות שכתב כהן
הכא וכו' התם דהוי זנות ודאי היא ספק חללה והולך ספק חלל
עכ"ל הכ"ח ו"ל ותמה אני שהקשה קושית חוקה על הטור אבל
מירובן

שאלות ותשובות וזה ט

רובו הרי הוא רחוק מאוד דמחין לנו לחלק בין זכות לשואין לענין חלל דבר שלא נחשב כש"ם דכל איסור כהונה עושי חללה כיון בביתא זנות ובין דרך נשואין ונס הרב הכ"י בש"ע השמיטו ספק חלל דרכנו וכבר כתבתי שאף בספק חלונה היתר הרמב"ם לבתחילה ואין ראוי כלל מדברי רש"י דנקט לשון דעבד דקאי על מתניתין והתם לא שייך ליתני לבתחילה ופשיט' בספק חללה דרכנו שהסכים גם הכ"י דכהן גמור יחשב וא"כ בנידון דידן יש לסמוך מדברי הכ"י וכן בספק חלונה משמע מפשיטת הש"ס דלא גזרו אף לבתחילה היא מותרת כהונה ופשיט' בנידון דידן שא"י ואמה אומרים שגולה מקודם שנאמנים וליה דין גר דחש כלל ומותרת בתה לכהונה בלי שום פיקפוק בעולם וכן אית' בש"ע פ"ס ג' בהן כהנא על הפנוי ומודה שהוא בנו הסן כהן לכל דבר וכל ביהאי מילתא לומר משמאי בשוקו ובכרתי היום ויום כ"ט ו"א

אב תנ"ל פ"ק א"ש :
אב תנ"ל פ"ק א"ש :
אב תנ"ל פ"ק א"ש :

שאלה ט

משה משה לא פסוק טעמא וריחו לא נמר ופרח לרוח ה"ה אהו ידווי כנפשי המופלא בראכהו ובר אוריין כבוד מהור"ר משה ג"ב נר"ו : הנה כתבו קבלתי ונתחלל כתיי אורה ואחרתי להשיב מפני כבוד אורי' באחד סגנון ולא הניח תפילין של ראש במנחו ועבר על מלות עשה דלהרמב"ם דמנח תפילה של ראש בפני עצמו אך לזה כבר חלוק ובעבר כוידו דברים ונתחללו כדאמרינן בסוף יומא עבר על מלות עשה לא זו עד שנחלל לו אבל חרד לבו על ברכה לבטלה לפי דעת הרמב"ם שובר על לאו דלא תשא דאורייתא דלא כדברי התוספות סוף ד"ה דאינו אלא מדרכנו ושאל הוה נמר נפשו רובה להחמיר בתשובה אבל הוא מקבירי ומרעיו ורובה לידע הלכות תשובה עכ"ל אומר אנו דמתחילה נריכין אנו לכררר אש עבר כמה עשות בזמנים הרבה דלמא אף דמתחרט מ"מ חייב להביא עולה וכו' היכא דעבד בשוגג על חייב חטאת מחויב להתענות על שגגתו ארבעים יום כנגד קרבן חטאת כמו דלמא ב"ד ס"ס קס"ה וכו' ח"ס ס"ל ד"ה ויעשיר יתן יותר מעט כשדונה לפדות התענית ופי' יוסף ע"ה דלמ"ח סימן קס"ח כמג"מ ס"ק י"ב אי"כ נובל לומר בעולה מתכפרת על חייבי עשה שמחוייב בתענית נגד העולה וכו' היכא דאש עבר עבירה שחייב חטאת מחייב לקבל תענית לנער עגמוולא סג"ה אש יאמר פ' חטאת ויאמר שאמירדו יהיו בנוקוס חטאת ה"כ בחייבי עשה וכמו שיש לחלק בחטאת אש נכחייב כמה חטאת סג"ל ניתח בעולה שחייב כמה עולת ויש לו לקבל תעניתו ולסבול נער כמו בחטאת אף לכאורה נראה דבעולה שבה על העשה כמו שפירש"י בפרשת ויקרא ונראה לו א"ת על ריאות ומיתות כ"ד או מית' בידי שמים או מלקות הרי עובדין אומר הא אינו מרבה אלא על עשה ועל לאו שיתק לעשה וע"ה ביומא דף ל"ו ע"ה מ"מ בומן שאין בה"מ קיס אינן נרדף לקבל נער נגד עולה דעולה דורן הוא דאמרינן ריש זבחים דף ע"ב ע"ה ואמר רבא עולה דורן הוא היכי דמי אי דליכא תשובה זבח רשעים תועבה ואי דליכא תשובה הא תניא עבר על מלות עשה ושכ לא זו משם עד שמוחלים לו אלא ש"מ דורן הוא תניא נמי הכי ר"ס אומר חטאת למה בא לפני עולה לפרקליט שנכנס דורן אחריו וכיון דדורן הוא כבר נתכפר לו כפרה גמורה ואינו נרדף לענות נפשו כאילו היא דורן ורייחה מפ"ה היה קורא דף י"ו ע"ה רב שסת כי הוה יתיב בתענית כפר דמגלי אחר הכי רבון העולמים גלוי לפניך בומן שבה"ה קייס אדם חוטא ומקרב קרבן ואין מקריבן ממנו אלא חלבו ודמו ומתכפר לו ועבט'ו יסבתי בתענית ונתמטט כו' למה לו למימר ואין מקריבן אלא חלבו ודמו הוי ליה למימר הכי מקריבן קרבן ולכלול גם עולה ואין לומר שידע שלא עבר על עשה הא אמרינן בגמרא ריש זבחים דף ע"ב ע"ה א"ת לך אדם בישראל שאינו מחוייב עשה אלא ע"כ שאין נרדף לסבול נער של עשה רק בתשובה ובחרטה כתכפר לו לגמרי ואף שיש לרחות כיון דעולה כולה כליל וגבי תענית לא נתמטט אלא חלבו ודם וכל הגוף קייס מ"מ הדעת מברעת שאינו נרדף עינוי נפש דאף דיניי אדם חמור מכות עשה מלא תעשה כמו דא"ת נכחית דף פ"ו ע"ה ובחולין דף קל"ב ע"ב דקאמר כמה דברים אמורים במנות לא תעשה אבל במנות עשה מכין אותו עד שמנח נפשו היינו דוקא קודם שעבר על העשה ויש כידו לקיים אבל לאחר שעתד ק"ל דאין מעשין אלא בעודן ר"ה כדאיתא במנחות מ"מ כראש דאף אש ניתח מחייב לנער עגמו נגד העולה מ"מ אינו דומה לחטאת שמחוייב להביא על כל חטא שחטא לפי דינו בהלכות שגגות מ"מ הא

ז תענית

דף ל' ע"ב תוספו ר"ה יום שהותרו שבעים דהיינו י"ט נראה דקשיא לכו דקתני אחר רש"י ג"ל היו ימים טובים לישראל כו' ובאז וכוים הכיפורים וקאמר הש"ס בשלמא י"כ משום דלית ביה סליחה ומחילה יום שניתנה בו לחות אחרונות חלל ט"ו באב מאי הוה אחר רב יהודה אחר שמואל יום שהותרו שבעים לבוא זה בזה ויש לדקדק מאין חשיבות דט"ו באב יותר משאר י"ט בשלמא י"כ ניחא דהוה י"ט מן החורה וגם יש בו יתר שאת משאר ימים טובים דלית ביום הזה סליחה וכפרה ויום שניתנה בו לחות אחרונות לכך שמחו בו יותר משאר ימים טובים אבל ט"ו באב שאינו מן התורה וכי בשביל שהותרו שבעים לבוא זה בזה יהיה חשוב בעיניהם יותר משאר י"ט הכתובי ולכך כתבו התוספי' דהתירן לא בא לומר דמשום זה הוא חשוב יותר משאר י"ט אלא דהמקשה קשה שני קושיות אלא ט"ו באב מאי הוה ר"ל מה הוה למה קבעו ביום זה י"ט ומה נשתנה יום זה משאר הימים ועוד למה שמחו בה יותר משאר ימים טובים ועל זה תירץ רב יהוד' אמ"ר שמואל יום שהותרו שבעים לבוא זה בזה ר"ל שרונה לתרן למה קבעו י"ט ביום זה וקאמר רב יהוד' אמ"ר שמואל כשביל שהותרו שבעים לבוא זה בזה וזה שכתבו התוספי' פי' דהיינו י"ט ר"ל בשביל זה קבעו י"ט בא לתרן ולא בא לתרן למה ה"ה חשוב יותר משאר י"ט והא דחשיב יותר בא רב יוסף לתרן יום שהותר שבת בנימן לבוא בקהל ור' יוחנן אומר עוד טעם יום שכלו מתו מדבר ולזה ניחא דאמר הש"ס אמר"ר יוסף א"ר ר"י יוסף יום שהותר שבת בנימן ולא קאמר רב יוסף אחר ש"מ דלא פליגי ר' יוסף על רב יהוד' אחר שמואל אלא שבה להוסיף על דבריו וכן קאמר הש"ס אומר רבא אמר ר"י ש"מ דבא להוסיף ולומר דהטעם ראשון קבעו י"ט וחסבינן ושמתו ביותר משום שהותר שבת בנימן וכמו מתו מדבר וק"ל דכר פשוט הוא אלא שראיתי שנכתבו בו התלמודים גללכן כתבתי דבר פשוט :

שאלה ח

נשאלתי אשה שהיתה מקשה לילד ויגא ולדה דרך מרגלותיו אי שרי לחתוך הולד לאחרים להניל את האשה :
תשובה דכרזה כבר הזכיר הרמב"ם כפ' א' מהלכו' רובה וש"ע כח"מ ס"א תכ"ה ס"ב ב' ו"ל לפיכך העוברה שהיא מקשה לילד מותר לחתוך העובר במעי' מפני שהוא כרוך אחריו להורגה ואם הוכיח ראש אין נוגעים בו שאין דוחים נפש מפני נפש זה טעמו של עולם עכ"ל והרב הכ"י העתיק ראשו משום דבסנהדרין דף ע"ב אית' יגא ראשו אין נוגעין בו אבל גירסא שלנו במתניתין סוף פ"ו דלהלות האשה שהוא מקשה לילד מתכין את הילד ומזינן אותו אברים אברים מפני שחייב קודמין לחייו יגא רובו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש יכתב כדברטור' ומשינא רוב ראשו שהוא משתא פדחתו אין נוגעים משמע משום דהוי כילד וכרוב הולד נמי חשיב כילוד דתנן כפ' המפלה דף ק"ח ע"ה אינא מחתוך או מסורס משינא

שאלות ותשובות ט י

הא חמירין ריש ונחיס דק' דחטאת על כל חטא וחטא בא לחטוי
 חד חטאת והכא גבי עולה כיון דלוי נמי כמה עשה גבי אברהם
 ופי' רש"י דכתיב ונראה לי מלמד שנתראה להקב"ה אלמא כולין
 נתקפרו עכ"ל הרי לפניך שכולין נתקפרו א"כ על כמה עשות
 שפטר יעשה תשובה עולה דורן על כולין וסג"ל בכל דהו שמקבל
 עליו וכדבר ברכה לבטלה לדעת הרמב"ם והביא המג"א בא"ח
 סו' רט"ו שהרא"ש והתוספות הסכימו שהוא מדרכין ובר מכל
 דין כיון דלפי מנהגינו אומר בכל פנים בשכמ"ל וזה תיקון שלא
 עבר על לא תשא כמו שהביא הכ"י בא"ח סו' ר"ו ו"ל בשם
 ירושלמי הדין דנסיב עיגולא ומברך עליו והוא לא חמי בידא
 זרין לברכה עלווי זמן תנאים א"ר תנחום גרין לומר בשכמ"ל
 שלא להכיר עם שמים לבטלה עכ"ל הרי להדי' שאם אומר
 בשכמ"ל אחר ברכה שאין ברכה תיקון שלא הניח עם שמים
 לבטלה וכן תשמעות כל הפוסקים א"כ לא חטא כלל בהוכחת
 עם שמים לבטלה רק תשיבתו נראה בהרטה ומורה ועוד ירוחם
 מן השמים והכא לטהר מסייעין לו כמבני ברהיטא היום יוס כ"ו
 מנחם חנ"ו לפ"ק נחם מואר :

שאלה יוד

מעשה

שפיה לכאן ש"ה בחי' ונח"י אשתו על סך
 ח"ף ושלש מאות זהו רייגס ונכתב בלאון
 זה תשמעות שטר עיסקא על החתומים דמע"ל על סך ח"ף ושלש
 מאות זהו רמ"ג ורמ"ג ואמר הלוי שלא רנה כל נוסח שנוהגים
 לכתיב בשטר עיסקא כי עלה בלבן פן ואולי ירנה המלוה חיה
 ח ויק' תיקף יותר כללכן לא כתב אלמא הסך שאשת חתמה עמו
 ונעזרית על סך זה יותר חייוק ותוקף השטר עיסקא יכתוב
 המלוה כפי רגונו ומפני טירדת המלוה לא כתב והניחו בין
 שטרותי כי עלה בדעתי שכל יומא וימנא הוא לכתיב כל תיקף
 וחוק שטר עיסקא הניגים במד' נותינו ומנכ"ש שטר ה"ה כמוב
 ק"י תשר תכ"ו והלוי שכן חיים לכל חי ד' בסלו' תכ"ו ונתעוררו
 על הלוי דיני דינים תנכרי' ומיורדים והיה מתירא המלוה
 לכתיב כל תוקף ועוד בשטר עיסקא הכ"ל כי פן ואולי יבוא הדבר
 לדני נכרי' ויאמרו שהוא כתב אחר ויפס' ד על ידי כך נלל כן
 לא כתוב המלוה שום דבר רק כתב בסוף הגיור ז"פ כד"ח טבת
 כדי שיהיה תוך זמנו וכו' לא היה חושש ח"ף שהוא כתב אחר כי
 פתח מלוה לפרעון עומד וכתלנבל הדבר שכל המלוה ויוראי
 סבור לדון לפני דיני ישראל והגיע המלוה בדברים הכ"ל לפני
 ב"ד וקנת מן הכ"ד רבו לחומר שיש לשחודין עיסקא בלי נאמנות
 ומביאר בח"מ ס"ק"ח ס"ד ו"ל הניגא על היורשים שהר עיסקא
 פניו יאילו דין מלוה והחכי אינו נוטל אפילו בשבועה סכין
 שאלו יאילו הוה קיים הוה נאמן לומר החורתי במנו דנאמנו
 וטעינו להו והסד' הכריע ס"ק דאפילו נאכסי טעינו להו ע"ס
 והמלוה טוען כיון שנהנו לכתיב שטרי עיסקא שפעשה ע"פ
 תיקון מהר"ם ומחר"ם תיקון שלא יהיה נאמן לומר נאכנסו אלמ
 בעדים וגם ה"י בידו לכתיב כל דיני נאמנות וכל תוקף שטר
 עיסקא אלמ שלא רנה לכתיב מטעם הנ"ל וכד' זה הנוט לפני
 ב"ד קודם שהרא"ש להם השטר וגם אשת הלוי ואכיו הודו שלא
 החורר העיסקא וגם לא נאכנסו מידו כן וירינו את הדרך אשר
 ילך ואת המעשה אשר יעשו דייני ישראל בשטר עיסקא זה :

תשובה

הנה

דבר כיונה בזה הביא הרא"ש ככלל פ"ו והבי'
 הביא דבריו בקיבור סו' ר"ן ומוכר חני קנת
 להארך כדי שנדון דין אמת לאמתו כדון שלפנינו ו"ל בני דין
 שרובן מסר לשמעון לעסק בתוך ד' חדשים לפני מות שמעון
 ונפטר שמעון בלא נזוהא וכתיב עם שנראה לו שאין לדון
 ואפטרופוס שיטעון שום טענה לזכות היתומים חדא שדבר זה
 גלי בכלני הנית שעסק ראובן שהיה ביד שמעון עד יום מותו
 ושקר וגלוי ומפ' דרסם כי האילו טענין לימתי כדמפרשינן לעיל
 כו' ועוד מטעם אחר הוה מילתא דלא שכיחי כלל דמקבל מעות
 להנאפו לחתנית שכר בשטרי חובות ופל משכנית שיפרעם בתוך
 ארבעה חדשים ואלו לא היה המלוה טובעים היה הלוי יכול
 לעכב כמו תוך זמנו כי הדבר ידוע שאי אפשר להלות ח"ף וזהו

ולנכותם תוך ארבעה חדשים הילכך הוה מילתא דלא שכיחי והארריך
 סס דלולינן כתר אומדנ' ובש"כ בני דין זה שאין לך ידים מוכיחות
 ורגלים לדבר ואשתו וחמיתו וכל בית אביו יודעים שהוא אמת
 ומסיים וכל המחור לטעון שקר מפורסם ליתומים גירס רעה
 ליתומים להאכילם גזל כדאמרין ונחמי דאכלי דלאו דידהו
 לזולו כתר שבקייאו ובתחילת דבריו כתב וגם האפטרופוס של
 יתומים אסור לטעין ליתומים דכר שנראה לו שהוא שקר משום
 שנאמר מדבר שקר תרחק ועוד שנראה שיש חילוק בדבר דלא
 שכיחי כולה האי ואינו ניכר כל כך שהוא שקר שאם טען
 האפטרופוס טענתו טענה ואם לא טען האפטרופוס לדין
 אין לו לטעון בשביל היתומים ורא"י מפ' בתרא דתבות דק"ט
 ע"ב דאמר לו אפטרופוס אי הוה אבוהן הוה טעון ואמר חורתי
 ולקחתי ממנו אחר חכוי האי דמוקי אפטרופוס נוקי כי האי
 יודע לחפוכי בזכות אביו ואחאי אחר מעיקרא ויל הב ליה אבד
 זכותא למה לא טען הוא ליחוס אלמא כדפריש' לעיל עכ"ל הרא"ש
 ע"ס ותוספת ביאר ועפ"ו ככתב"ה כס"ר ר"ן סו' י"ב ו"ל
 אע"ג דאין כ"ר טוענין ליתומים מילתא דלא שכיחי אע"ג
 דאבוהן הוה מני למטען מ"מ אם טען אפטרופוס טענתו טענה
 ובכתב הסמ"ע כלכד שלא יכוון לטעון טענה שידע כודאי שלא
 היה כך הענין עכ"ל . ונראה מה שכתב רמ"א בסו' ק"י
 בסו' ה' בשם הראב"ד י"א דממנין לפלוס אפטרופוס בין שיש חמ"ס
 בטענותיו או לא חולי יתפסרו עמו לטובת היתומים לאלו לפימרי'
 דס' ל' שרשות ביד אפטרופוס לטען טענות שקר חלא דק"ל
 ח"ף שטעון מילתא דלא שכיחי רק דמ"מ אינו ידוע לו שהוא שקר
 ח"ף דאין חמ"ס בטענותיו שיכול להתברר שלא נדברו מ"מ ממנין
 אותו דלולי יתפסר עמו לטובת היתומים אבל כדבר שידע גם
 לאפטרופוס שהוא שקר אין חומרי' לאדם חטא כדי שזכה
 חכ' דיוכן הוא תשמעות הרא"ש ויעשה כיון כנדון שלפנינו שהסך
 ח"ף ושלש מאות זהו סקיבל כשפרי חני יודעים סקיבל לוקח
 יינות ואנו רואי' שקנה יינות כדרך מדינותינו שרוב משא' יונאן
 בזה הזמן ביינות ובשאר סחורות שקונים בעה הוו כגון מיני
 עפננס לעבוד עורות שקורין קבורין איד' באתר שפרט' תוך זמן
 מיעט סך גדול כזה ואין ספק חס' היה חובע המלוה שיפילם לו
 לא היה הכ"ד מח' ב' ללוה לשלם סך גדול כזה ביומן מועט וגם
 לירוף הרא"ש אומדנ' שאם ש' חמ"ס ואחיו ואחיו וכל בית אביו היה
 יודעים האמת שלא החזיר ובני דין נמי חס"ס ואחיו וכל בית
 אביו יודעים מזה בלי ספק שלא החזיר וח"ף חס' לא היה נכתב
 ז"פ שנראה שהוא תוך זמנו היה דמו' לסמוך על אומדנ' שלא
 החזיר ביומן קצר כזה ועפ"ו הוה ש' הוה ש' גר' פ' הוא
 ככתב ש' ד' ומנ' אינו נאמן לומר פרעתי וחס' סו' ככתב ככתב
 ידו אחר למה יגרע כו' שח"ו הא כתוב הלבוש כס"ר ה"ח ו"ל
 גופו של חמרני כך הוא הלוי חותם שמו על גיור חלק מנד' אחד
 ואינו כותבו כלום בלחמו נד' ובנד' השני חס"ס ואחיו חתמתו חמ"ס
 כותב עליו בפני הלוי סכום המעות שחייב לו וז"פ וזה שמיני
 ח"ק בנד' החתמה ולמטלה ממנו כדי שיהיה רשות למלוה שיכתוב
 למטלה כל שופרי דשטרי כגון נאמנות ומטבע ושאר ענינים
 כו' ולכך פוסקים על החמרני כל דין נאמנות ותקון וחזוק כל
 השטרות כו' ואפילו הוא כתב יד המלוה ליתן לן כה ויבוסקים לו
 בכל מה שכתבו עליו שיהיה נאמן הואיל והאמינו הלוי לפת' לו
 חתימת ידו על גיור חלק אמרינן כודאי בפניו וכדיעשו ככתבו
 והאמינו על כל שופרי דשטרי ומחלק עם דאם נכתב דבר אחר
 ז"פ לא מהימן ואם כתובים הרנה ענינים קידם ז"פ סך כך
 וכך ובתנאי כך וכך ולבסוף כתוב ז"פ ביום כך וכך מאמינים
 במלוה על הנ"ל ע"ס למסו' ביאר ומדכתיב דאמרין כודאי
 בפניו וכדיעשו ככותב ס"מ דאם אחר בידעשו ככתבי ח"ף שלא
 בפניו נאמן וכאן המלוה אומר שהוא טה לכותבו לכתיב כל תוקף
 וחיוק שלא יפסיד חתום וא"כ למה יגרע כה ש"ו שנכתב ז"פ
 בכתיבת ידו מלוה הלוא כפ' דום כתוב הלבוש אפילו ככתב ידו
 המלוה כשר וא"כ אן' כה שום גריעות' גיור שהחזיר העיסקא
 תוך זמנו מלכד אומדנ' דמוכח הנ"ל ספק גדול כזה שקיבל
 בעסקו אינו פורע בתוך ששה שבועות וגם אפילו לדעת הס"ד
 שטוענין להם נאכנסו נמי לא מנרעינן כה השטר כיון שהמלוה
 הכיע דבריו שהיו בידו לכתיב כל תוקף וז"ק שטר עיסקא כתיקון
 מהר"ם ומהר"ם תיקון שכל הקרן אינו נאמן לומר נאכנסו אלמ
 בעדים והוה כאלו נכתבן ולא גרע כה שטר עיסקא זה בשביל
 שלא

שלא נכתב בחיקון מהר"ם כפירושו דהא אית' בה"מ סי' רנו"ב
 שכח הטור בשם הרא"ש האיר"ג דלא כפי' בטורי כתבוהו בטוקא
 מסוס דנהינו למכתב בכל שטר מתנה הני הלכך כשנוה לכתוב
 שטר מתנה סתם דעתו היה שיכתבוהו כמתנה הסופרים הילכך
 היו כאלו אמר כתבוהו בטוקא וחתמוהו נכרא ולכל הפירושים
 בין לפי' רבי' ובין לפי' דריסה ופרישה נשתנה שטר זה מן
 השטרות שהי' רגילין לכתוב כזמן התלמוד וכימי התלמוד הי' שטר
 זה פסול אבל עכשיו מפני המתנה הסתמא אמרינן שנוה לכתוב
 ע"פ המתנה וא"כ בזמנינו כאלו הארנות לכתוב שטר עייסקא
 ע"פ המיר תיקון מהר"ם וכן כותבין ורומי' יעלה מהם על נד התר
 בחיקון מהר"ם היו כאלו נכתב כמימי הוא זה שיתן לו עייסקא
 שהי' לו דין חני פקדון שהי' נאמן לומר החודמי או נאנסו
 כי עכשיו חמשה אבדו ופוקחיו דבר סכל הסופרים וכתבו'
 שטר עייסקא בארנות אלו כתיקון מהר"ם א"כ מסתמא אפילו
 לא נכתב כאלו נכתב דמי ופטרות שהמלוה הניע דבריו
 שהיה כדיו לכתוב כל פוקח ועו שטרי עייסקא רק הי' מתירא
 מפני דיני נכרי' שלא יפסידו דהוי כאלו פתב כפירוש כתיקון
 מהר"ם ואינו נאמן לומר נאנסו בלא עדים וגם אם נאנסו
 מידו סך גדול כזה מסתמא היה קול ענות בגבולינו ויש לנו
 להשתפל בשלמות של מלכות שמפני מורא מלכות לא נשמע סוס
 שוד גול בגבולינו ושלום בארמנונו והוי' לומי' דאמרו רבינו
 זיל באחד שאלוח עליה לקנות ארבע מאות גרביין וקנה לו
 ונמנה חומץ אמרו חכמים מנין גדול כזה שהחמץ קול יס לו הואיל
 ואפשר לביי' ראי' יביא ראי' עי' בח"מ סי' תן קפ"ו ה"כ כנידון
 דין אם נאנסו מידו סך גדול כזה הי' לו קול א"כ אין טועני' להם
 שנאנסו והדין דין חמת לאמתו של תורי' שמחויבי' לשלם שטר עייסקא'
 ה"כ ככשורי' לכלתא :

שאלה יא

שאלתי מן הרבני הרי"ן הוציין כחורת הי' מוויין
 כבוד מהור"ר גרשון בן כבוד הרב מהור"ר משה
 פולין : יום א' ד"ה מנחם תצ"ולפק

המאיר

עיני חכמים בהלכה הילך ודולה ומקשה מבאר
 מים חיים ה"ה הרב הגאון הגדול כבוד מהור"ר
 מאיר כר"ו יאיר ויזרח עד כי יבוא ודלין מורה - מרוב טירכת אי
 הקיפוני כפרוני מכל נד נסתם פי רוח חיים חיי המדבר כלשון
 קנר' ולא רוב בתוארים כראוי לשבתותיו"כ וענותנותו דמר תרבוני
 והרשאתי לשאלו דבר אחד או שתיים ולכנס לפני נפיש כמה שעלה
 במחשתי בהלכות תפילין ובקשתי שאל ירע לבנו הטור להשיב על
 מכתבי אס"ב נס דברי אס"ב לאו וחלילה לי להמרות פה קדשו כי
 בשאלתי בדברי הספרים שכתבו לעבד הקלף לשמה לכתב עליו ס"ת
 או תפילין ויש מגמגימי' בדבר שאינו נכון לעשי' כן בכך יורני מה
 דעתו ובדבר זה נפשי בגדולים לאדוני חבי' וקני הגאון מהור"ר
 גראן חשכו' בספרו עבודת הנרשוני סי' ס"ה זיל קרי' ב' שפסק
 שאינו נכון לעשות כן וכבר הורה וקן וחלילה לי לזרע זרעו ושמו
 בקרי' לשנות דבר קטן חתם תורה היא וללמוד חבי' כר"ך שלפע"ד
 דברים שח"ה לא ילאו מפי אותו נדיק כאשרמה דמסק' לי וגם
 מה שפסק אין רשאי לכתוב תפילין על הקלף המועד לס"ת בעלם
 ממנו דברי המחבר כש"ע כח"ס סי' ל"ב שפסק בלי חולק וז"ל כסי'
 ח' טוב להניח בשפתיו כו' שהוא מעבד לשם תפילין או לשם ס"ת
 אבל אם עבדו לשם מוזהר פסול כתב הכ"י אם עיבד לשם ס"ת
 מהני לכתוב תפילין דקדושת ס"ת חמיר מקדושת תפילין עכ"ל
 הרי להדיא דאם מעבד לשם ס"ת כשר לתפילין וכן מבואר בהדיא
 בב"י ובאחרונים וטעם בעיקר חף דס"ת חמיר מ"מ המנה לאו
 מילתא היא ומותר לשנות לקדושת קלה וכן משמע בר"ן ס"פ נגמור
 הדין ומה שרונה לפרש וקני הגאון דכוונתו הר"ן שלא לשנות חף
 לקדושת קלה ליתא וכן משמע עהדי' בח"ס סי' ת"כ סי' כהנא יע"ש
 ומה שכתב רח"י תגמר' דמנחות מהא דאמרינן ולמ"ד הזמ"ל מילת'
 מיירי בדאזני וכו' יע"ש ולפע"ד הוא ראי' לסתור דהא בהדיא כתב
 הר"ן דקנינה הוי גוף הקדושי' א"כ מאי משני' הס"ם כדחתינו וגם
 מאי קאמר למ"ד הזמנה מילתא וכו' הלוא אפילו למ"ד לאו מילתא
 היא ובחתי' הוא גוף הקדושת' היא וא"כ לעולם אסור לשנות אליבא
 דכ"ע אם לא כדחתי' אלא דהי' דאזני אסור בגוף הקדושת' אלא

לשמש כחול משא"כ לקדושה קלה מותר לשנות וכן מוכח ברמב"ם
 בהלכות תפילין סי' ג' עכ"ל :

זאת

ועוד אחרת נשאלתי הכנרא כי ימינת לחודי' חף
 ימנה עגמו בתפילין וכבר יאלו הדברים מכתה
 גדולי' מתשוכת בית יעקב חות יאיר וחריה' שבות יעקב חלק א'
 ופסק להניח של ראש לכד יעויין סס רק בגוף הדין כר"ך ביאור מה
 שחקקה מג"א סי' ק"ז ועל רמ"א בתשובה סי' קכ"ב דנשמט מיניה
 תלמוד ערך במסכת' מנחות דף ל"ו ת"ר אין לו זרוע פטור מן
 התפילין וגם מוסף' בהפלאה על אור זרוע וגם על החוספות
 שפירשו לאחרים מיירי שנשאר לו זרוע והוא נגד ספרי וגם
 על רב אשי גופי' וכו' ומירון בדוחק כאשר כתב בעגמו וגם
 שאר המחברים ה"ל לא מירנו כל גורכס כאשר וראה המעיין ומה
 לי להאריך חתנם לפענ"ד נ"ל רמק' כל הקיסוי' וכו' בחדא מחתה
 מחתמינהו כהא נס יש להפליא על רב אלפס וגם הרמב"ם והרא"ש
 שהמייטו הו' דאין לו זרוע כלל ומביא רק ת"ר ידך וזו שחאל
 וכו' ר"א אומר יד כהא נס וזו דכסה ת"ר איטר יד וכו' וכו' קסה לדברי
 המורכדים ל' דאחרים דסברי' ידכה לרבות גידי' ס"ל נמי דילפינן
 מי' דמנחי' ביד שחאל ופרתי' ש"מ ובאו להוסיף על ת"ק דמרכה נמי
 בר"א ואיכא דלא יליף לדבריו מרזויה וליפינו ידכה וזו שחאלו וגם
 מאי בעית הכי מביא חידך וגם יש להפליא למה בכרייתא קמייתא
 גרסי ידך לרבות גידי' ובתניא חידך גרסי ידכה לרבות הגידי'
 ועיינתי בכמה דפוסים ולא מנחתי שום נוסחא אחריו' וגם הספרי'
 שמבי' המג"א הוא נמי במכילת' והובא בילקוט פ' נח וז"ל ר"י אומר
 מינו שהימין קרוי'ד ואע"פ וכו' ומה ת"ל על ידך לרבות הגידי'
 שהי' נותן בימין הרי כהדי' דיליף מקרא דעל ידך בלא הי' לרבות
 הגידי' שמניח בימין לכך כ"ל לפרש הכי וכל"ה נר"כין להכין מאי
 מקשה המכילת' ומה ת"ל על ידך הלא אינטרך קרא לגופי' דמחויב
 להניח אותו פרסה לאות עליך או נר"כין לפרש הכי דשחאלא אי
 מפרש קרא כהדי' להניח על אזה יד ספיר אינטרך לגופי' משא"כ
 אס ידך משמע נמי ימין ולא ידעינן חף יביח רק לפינן סתום מן
 המפורש כפ' שני' א"כ אי הוי רק כתיב והי' לך לאות ולוכרון בין
 עיניך וכו' נמי הוי ידעינן מפרשה שני' ושפיר מקשה מה ת"ל
 על ידכה ח"ו דבאמת משמע סימין ולרבות נגידים שנותן בימין
 ול"ל דבא' ללמד להניח בזרוע שחאל דיתא בשלח כירכה איכא
 למשמע זרוע דהיא רגו' משא"כ כ"יך דמשמ' יד שחאל למ"ד דס"ל
 דידך משמע דוקא שחאל וכו' כ"יך כתיב כתיב באומות פירשה להניח על
 שחאל וקשה למה כתיב בשני' ידכה חלל ללמד על יד רגובה
 להניח על זרוע ול"ל דבא' ללמד להניח בימין דיד לא משמע
 כלל ימין ומסתה עולים דברי הגמ' ותו' כהונן כתיב דמני'
 ידכה כה' וזו שחאל משמע ידך סתמא ימין נמי משמע וא"כ
 קשה בקושי' המכילתא מה ת"ל על ידך ולכך מפרש אחר' אמרי
 ידך לרבות הגידי' והיינו להניח בימין כדעת מכילתא דביך
 ליכא למשמע רגובה וסיינו דעת ר' יבן החורס כתיב חניא חידך
 אין לו זרוע שחאל פטור וא"כ ע"כ נ"ל דידך משמע דוקא שחאל
 ומסתה למה כתיב ידכה כפ' שני' ולכך קאמר אחר' חומרים
 ידכה לרבות גידי' דהיינו כ"ס לו זרוע מיירי להניח בזרוע דהוי
 יד רגובה וכפי' תו' וז"ל להניח בימין דיד לא משמע כלל ימין
 ולפי' כרייתא וזו ידך משמע שחאל ולא כרי' בן החורס והוי' ספיר
 כתיב ורב אשי נמי דקמר הכא ידכה וזו שחאל ס"ל כדעת
 מכילתא וקשי' מה ת"ל על ידך וקאמר בספרי דבא' ללמד להניח
 בימין ומסתה מתוך הא"י וגם האלפס והרמב"ם והרא"ש דהשמיטו
 דהא כל הפוסקים מביא' היאו כרייתא דת"ר באיטר יד וכו' וגם
 פסקינן כת"ק דידך שחאל משמע ולפי' ליכא להוכיח מיירי דבא' לרבו'
 גידי' דמניח בזרוע דא"י וזו דוקא בעינן ולמה כתיב ידכה כפ'
 שני' לגלות דאיטר יד מניח ביד כהה דדי' וסולט כתיב ידיו
 מניח בשחאל כל אדם דידך סתמא משמע שחאל ולכך השמיטו ואי
 הוי גידי' הוי כהונס ואין מניח של יד לגמרי ולכך פסק הא"י
 דגידי' חף ש"ס לו זרוע אינו מניח תפילין משא"כ לדעת התוספות
 דמסתפק' אם כותב בימין חף שחאל משום דכתיב וקשרתם
 ובכתבתם כדעת ר' נתן ואיכ' ממילא ידעינן דאיטר מניח בשחאל דדי'
 וא"כ מה ת"ל ידכה ע"כ לרבות הגידי' דמניח בזרוע דהוי יד רגובה
 משא"כ לשאריו פוסקי' הסימטוהו כולהו דר' נתן ואינטרך ידכה
 ללמד על איטר יד כ"ל ומעתי' לק"מ על משו' רמ"א דהשמיטו בודאי
 ידעו ובהכרח דהיה דאיטר יד ויליף מידך כדעת הפוסקי' ה"ל
 ליכא

שאלות

ותשובות יא

ליפא לחיף גידי כלל רק מכה סברה ח"ל דמניח על ידימין כמו חיטר ודוסיס דלא דמי כלל בלאו היינו יד כהה כך כ"ל לתרן כל סתמיסו' והקושי' על הפוסקים והמקום יוליכני כדרך חמת הק' נרסון :

תשובה

אהרן

ידידי דע-שאני טרוד מכל נד לימודי הכרח'ס דבר יום ביומו מ"מ לרוב הפנתרו לא יוכלתי להשיב פניו ואשיב מפני כבוד הנה יודע להיו למכ"ת שזקנו היה לנו כלב ארי' והיו מן חריפס ראשני' בימי הגאון מהור"ר העשיל ז"ל ומשנתו סבורה לו וח"ו להרהר אחריו שנעלם ממנו דין שפסק בש"ע וכאן השאל אמו ומסתמא לא קטלי קני באגמא היו אלא העשיל שאל שאלה שלא רפה לסמוך על דברי ב"י שכתיב הב"י דאם עבד לשם מוזה נראה דודאי לא מהני לכתוב תפילין דקדושה ס"ת חמורה מקדושת תפילין כדחמרינן כפ' מי שמתו כו' הנה הב"י מביא ראיה שקדושת ס"ת חמור' מקדושת תפילין ואינו מביא ראיה איך שזאת לשנות מקדושת חמורה לקדושת קלה והלכנו נדחק בזה ח"ל כס"י ז"ל ואין שייך כאן לומר מעלין בקודש ואין מור דין שצריך אין אום קדושה חלה בקלף שע"פ שנאחד לש"ת עד שכתוב ס"ת דק"ל הזמנה לאו מילתא היא אלא שאינו נרכיב שעיבד יהי' לשם קדושה והרי הוכן לקדושה וכשכותבין עליו תפילין חל עליו קדושת תפילין שהרי הוכן לקדושה ואין הורדה בקדושה שבקלף אלא חדרכה העלאת קדושה בקלף היא שהרי אינו עולה בהזמנה בעלמ' שאינו מילתא בזה לקדושת ממש של תפילין עכ"ל וכב"י מ"ב ס"ג כתב הלכנו וז"ל וקלף המעיבד לשם תפילין חסור לכתוב עליו דבר חול אשיג שאין כאן לא הזמנה לכדה שאני הזמנ' וזה שהיה לגוף הקדוש' ומשעה שגוף הוא הזמנה מעליות' לענין זה שלא להורידה כ"כ לדבר של חול עכ"ל והמעייין ומדקדק בדברים אלו יראה שבעל הלכות דעה ליטב לתה השיב כאן אורידה מפני שהוא הזמנה לגוף הקדושה ומעשה בגוף הוא הזמנה ח"כ למה נסיר ליקח הקלף שנעבד לשם ס"ת לכך כתוב הוא הזמנה מעליות' לענין זה שלא להורידה כ"כ לדבר של חול ר"ל זה הוא הורד גדולה אבל קלף המעובד לשם ס"ת לא חשיב הורדה לכתוב עליו תפילין כאשר כתוב הטעם בס"י ז"ל כל ס"י ח' והמעייין בדבריו אין לו טעם ורח' כיון דאנן קיי"ל כל סיכא שזמין לגוף הקדושה ומעשה בגוף הוא הזמנה ח"כ בקלף המעבד לשם ס"ת שהוא נמי הזמנה בגוף הקדושה שזמין לגוף הקדושה דילמא חסור להוריד לקדושה קלה ודבריו אינם לא פטומי מילא ולא היה להשאל רא' מפורשת מן הס"ם אי מותר חל להשאל אפי' זקיניו הגאון להורות לו הדרך אשר ילך בו ואת המעשה אשר יעשה כדוא"פ ה' אל פה דליברו מן פסק ש"ע ואפילו אם שאל שאלה ככתב כתבונו לכוונה הנ"ל כיון שאין להביא רא' אפילו ראוי קטנה דשרי לשנות מקדושת חמורה לקדושת קלה ודברי הלכנו לא נקבל פשיטו' ואלא להגאון פאר הדור נכדור לו הדיון ולא סיכור לו פסק ש"ע כי ידע שלא נעלם מעיני הגאון פסק ש"ע אך רנה שהוא יברר לו הדיון לאמתו באיזה ראיה ונלל כן לא סוכיר פסק הש"ע ונס הגאון זקיניו אשר גאורו נראה אור ידע פסק הש"ע ולא הוכירו ממש שהיה פשוט בעיניו שנס השואל הוא יודע מקומו ולא שאל לו אלא לכדור כרא' י"ע ש"ס והוא השיב לו ע"פ הש"ס ותמה אני על מכ"ת שכתב שהראיה' לסתור ראני אומר שפתיחו דוכתב בקברו שפתיחו בדרו מללו וכדור כאשר ידבר חיש אל רעהו פנים אל פנים פנים מאירות ופנים מסכירות בהלכה דהא בפרק הקומץ דף ל"ז ע"ב פריך הס"ם איני וזה שלא ר' חנינא תמיס דר' יוחנן תפילין של יד עואן אותה תפילין של ראש ושל ראש עושין אותה של יד לפי שאין מורידין מקדושת חמורה לקדושת קלה ומאני ל"ק הא בעתיקא והא בחדתא ופריך מ"ר הזמנה מילתא היא דמתנהו עלייהו אעיקרא ע"כ הגמרא ולפי הגמרא כדברי דקנינה היו גוף הקדושה ובגוף הקדושה כ"ט מודי דהזמנה היא מאי משני הא בעתיקא והא בחדתא הא לפי הגמרא דקנינה כ"ט מודים דהוי הזמנה ואין לומר דסכריה ל"י דקדושה קלה לא היו הזמנה אלא לדברי חול ח"כ מאי מקשה ולמ"ד הזמנה מילתא היא דלמא למ"ד הזמנה מילתא נמי דוקא לשנוי לדבר חיל אבל מקדושת חמורה לקדושת קלה מותר לשנות כי סיכא דס"ל לרבא בגוף הקדושה הזמנה מילתא ואפי"ה ס"ד דמותר לשנות מקדוש' חמור' לקדושה קלה ואינו חסור אלא לדברי חול ח"כ

למא חביי נמי ס"ל הכי והן דברי זקיניו הגאון ז"ל אלא דסכריה ליה מ"ס הר"ן ר"ל הג"י אבל הזמנה דגוף דכד עמו מהני כגוף עבוד עור הקנינה של תפילין ועבוד הקלף עמו אי עבדינן לשמה חסור לכתוב דבר חול ר"ל דוקי עיבוד קנינה מעיבוד הקלף שמעשה עיבוד חסור לכתוב הפרשות לשמה חסור לכתוב דבר חול דהוי חרפי לטיבות' מעשה בגוף הדבר והזמנ' חסור לשנות לדבר חול אבל מקנינה לקנינה דחשיב לעבוד לשם פרשות תפילין וחס"כ חשיב והזמין של ראש לא היו אלא הכנה והזמנ' בעלמא ולמ"ד הזמנה לאו מילתא לא חשיב הזמנ' ומותר לשנות בחדתא ופריך ולמ"ד הזמנה מילתא אפילו כלל גוף הדבר ח"כ ה"כ ח"ק בחדתא ה' חסור לשנות ח"ק דלא נעשה בגוף הדבר מ"ת הזמין לשל ראש ואסור לשנותו ומאני דהתני עליהו מעיקרא וא"כ כס"ת דהמין בגוף הקדוש' ועידי מעט' כב עבוד לשם ס"ת חסור לשנותו מקדוש' חמור' לקדושה קלה כס"ת למ"ד הזמנה מילתא חסור לשנות מקדוש' חמור' לקדושה קלה דהיינו מתפילין של ראש לשל יד ח"ק שלא נעשית מעשה ח"כ מעשה והזמנה בגוף הקדושה כגוף קלף לש"ת דמותר כ"ע דהוי הזמנה חסור לשנות מקדוש' חמורה לקדושה קלה וזה שסיים זקיניו הגאון ודוקא לומר שהזמנ' בגוף הדבר לא מהני חליבה דרבא כמו שמהני הזמנ' במשמשין חליבה דחביי עכ"ל וכן היא האמת לאמתו של תורה לחלק בכך כי לא מיניו ידינו ורגלינו נביית המדרש בפשט הלכה דמתכות וא"כ מקנינה לקנינה אינו לא הכנה והזמנ' בעלמא בלי אום מעשה והוי כהזמנ' דמשמשין חס"כ כבעיבוד עור לס"ת דהוי מעשה רב בגוף הקדושה חמורה חסור לשנות ע"פ תלמוד לקדישה קלה לתפילין ובכל דברי אחרונים לא מנחתי ראיה' מפורש מתלמוד דמותר לשנות מקדושת חמורה לקדוש' קלה ודברי זקיניו הגאון נראו לו שס"ס יחד שלא תמוט ולא תסוג להביא דברי ש"ע כיוון שהכ"י הכריע כן מדעת עמו כלי ראיה' מפורשת מן התלמוד וכן שמעתי מחותני הגאון חכם נבי בכל מקום שהדברי ש"ע אינם מסוגיות הס"ם אלא לקוחי' מאיזה תשובה אם היא מניחא ראיה' להיפך דברי' לא היה חושש בפסק ש"ע ולדעת דברי זקיניו מבורר' מן הש"ס דאין מורידין מקדושת חמורה לקדוש' קלה :

וכדבר

גידה אפי' לו להניח ביד ימינה טרם כל אבאר שיטה דמנחמו' כי מלכתי נרמא במדרכי שמעתיק דברי הש"ס וגרס נכ בדרימא קמיימא ידכה וז"ל ידכה כהה וז' סמאל אחר' מומרים ידכה לרבות הגיד' תנא אין לזרוע פטור מן התפילין אחר' חומרי' ידכה לרבות הגידים נראה לר' דחרי שמתנין מיד כהה ואתא לאסופי דגיד' איקרי יד כהה ות"ק סבירא ל' יד כהה לאפוקי גידי' דאין לו יד כלל ת"ר איטר כו' עכ"ל המרכיב ותחלה הפרש הכרי' תא לפי התוספות דהא במכילת' הובא בליקוט פ' בא וז"ל ר' יוסי החורס אימר מנינו שמיין קרוי יד וכו' ומת"ל על ידך לרבות הגידים שיהא נתון בימין עכ"ל ונראה לי לפרש דכאמת לרבנן דס"ל דידיך הוא סמאל וא"כ אימר ידכה כה' אפי' ע"כ לאוהו דרשה כדבעינן למימר אבל לר' יוסי החורס דס"ל דידך משמע בין ימין ובין סמאל וע"כ יליך דתפילין בשמאל מידכה יד כהה ח"כ קסה חליבה למה כתיב וידך בלא ה' הוה ליה למכתוב ידכה כפרש' שמע דעיקר אות היא כנד סמאל וע"כ ידך מיותר לאוהו דרשה וא"כ שפיר קאמר ר' יוסי החורס דס"ל דידך משמע בין ימין ובין סמאל וע"כ ילפינן תפילין בשמאל מידכה יד כהה ח"כ קאמר ספיר בפר' הכי מה ת"ל על ידך דתוי' ליה למכתוב לאות על ידכה שהוא כדוא"פ סמאל וקמטני לרבות הגידים שהי' נתון בימין וידך כולל גם ימין ואתא לרבות שלפעמים יניח ביד ימין ולכך לא כתיב וידך כה' וכל זה לר' יוסי החורס אבל לרבנן דס"ל ידך משמע דוקא סמאל וא"כ ע"כ הוא כהיפך אפי' ידך בלא דרשה וכוה כהה כגון דברי גמרא מה שאתה כנחאי אם דרשין ידך יד כהה דת"ק דריש ידך כהה זו שאתה מיידיך לבד לא משמע סמאל וע"כ אפי' לדרשא גדרים יניח ביד ימין כדעת ר' יוסי החורס ואחר' חומרי' ידכה לרבות הגיד' דלא דרשי ידכה יד כהה אלא ילפינן שהתפילין ביד שמאל מדכתיב לאות על ידך דידך משמע סמאל דוקא וא"כ ידכה כה' מיותר ע"כ דרשה אפי' לרבות הגידים דהיינו יד רכונה ביותר שמחויב להניח בשמאל כקודר' ותני' איך ס"ל אין לזרוע פטור מן התפילין דס"ל נמי דידך משמע דוקא סמאל וידך אפי' לדרשא דגיד' ויש לו רוע שיניח כנד סמאל על הקובצו' אבל אין לזרוע כלל אין נריך קרא למטע דממילא

ממשט לידך משמע דוקא שמאל ולא חייבי תורה תפילין אלא דוקא ביד שמאל אבל אם אין לו זרוע ממילא פטור דאין לו חיוב כלל להניח ביד ימין ובלאו אחרים ואומרים ידכה לרבות הנידוי שיניח כנגד שמאל אבל אם אין לו זרוע פטור מלהניח כנגד ימין דקפדה תורה דוקא על כד שמאל וכיון לפניו לא פליגי ת"ק עם אחרים כדפירש התוס' לאמר אחר חלה וזו אחר חלה ולא פליגי קיימי לן כהך לישבא א"כ ממילא פסק הלכה אם אין לו זרוע כלל פטור וזו תפילין להניח ביד ימין דלא כר"י החורם ואם יש לו זרוע מניח כנגד שמאל * וכוה מיושב מה שהקשה התוס' ח"ו"ל גם הנני יוסף להפליח על התוספות ש"פ דאחרים מייירי שגשאר לו זרוע הלא ח"תא בשפרי פ' ואתחנן ר"י אומר מנינו שאף ימין קרוי וכו' א"כ מת"ל ידכה להניח הנידוי שבו נותן בימין והיינו ממש דברי אחרים ואין לומר דהתוספ' ס"ל דאחרים לא סבירי לי כר"י דקשה מנ"ל הא עכ"ל ולפי דברינו ניחא בשלמא לר"י למידן שמאל מידך וע"כ לאות על ידך בלא"ה אחי לדרשה לרבות שנידוי יניח ביד ימין שידך כולל נמי ימין אבל הך דרישא דת"ק עם אחרים יניח ב"ה אחי לדרשה לרבות הנידוי דהיינו שיש לו זרוע יניח כנגד שמאל אף שהיא כהה ורובה אבל אם אין לו זרוע כלל פטור מן התפילין דימין לא חייבי תורה כלל וכוה מיושב ג"כ הובא הרמ"ם והר"ף והרמב"ם הך דאין לו זרוע אלא נראה ברור ופשוט שהם הכיאו ת"ר ידך זו שמאל כו' ר"ח ידכה זויד כהה ופסקו הם כרבנן דס"ל לידך משמע דוקא שמאל וממילא נשמע כיון דאין לו זרוע שאין לו להניח ביד ימין ויד' ע"כ מרבנינו מידכה יד כהה ורובה שחייב להניח ביד שמאל ולכך השמיטו הך דינו דאין לו זרוע ותמה אני על התוס' שכתוב לכסוף דק"ל כה"ק דפוטרי מלידת בימין אך לפי' התוספ' דלא פליגי כשיש לו זרוע יניחו בימין בלא כרעה לא וכתבי להיבן דבריו זה דהא לפי' התוספת אם יש לו זרוע יניחו בשמאל דלא חייבי תורה כלל בימין תפילין וכל זה לפי' התוספות שלפנינו אבל מה שכתב המדרכי בשם ר"י דתפרי משמיטין מיד כהה ואפי' לאוסי גיד' אוקרידי כהה ות"ק ס"ל יד בעי לאפוקי גיד' דאין לויד כלל ע"כ דאחי לאפרושי כחא פליגי תניא חידך ת"ק עם אחרים ומפרש דת"ק ס"ל דשמאל לא ילפינן מידכה יד כהה אלא מלימודי אחרים ואפי' ידכה לדרשה דאם אין לויד כלל דפטור מן התפילין להניח כנגד ימין שידך לעיכוב אחי דוקא כנגד שמאל דלא תמא דוקא כהחילה מניח כנגד שמאל אבל בדבעד יניח כנגד ימין קמ"לן ידכה דאם אין לו יד פטור ואחרים ס"ל דתפרי משמיטין יד כהה שהוא שמאל ואפי' שנידוי אוקרידי כהה וע"כ כתנאי דאחרים קאי על קאי על תניא חידך ולא על כרייתא קמיתא דכרייתא קמיתא ס"ל לת"ק בפירוש מידכה כהה זו שמאל וניכיל לומר דאחרים לאוסי אחי וכ"ע ס"ל ידכה יד כהה ממעטין שמאל ולא אחר כתנאי אלא על תניא חידך כדמפרש ר"י במדרכי ולפי' מיושב מה שהקשו על ח"ו שכתוב שנידוי פטור אפי' שגשאר לו זרוע משום דאפשר שהי' מפרש כפי' ר"י דפליגי ת"ק עם אחרים ואין לנו דברי לרבות גיד' כלל וכלא כרובי ממילא פטור גידים אף שיש לו זרוע אלא ת"ק אחי לאשמועינן דאם אין לו זרוע כלל הוי חמיבא כנגד ימין קמ"לן דפטור ויכא שיש לו זרוע דאפשר לקיים כנגד השמאל נמי פטור לת"ק דאינו מרבה גיד' כלל וכוה מיושב נגס תמיה' על המדרכי כממה דחוקי' שנדחק מעכ"ת ממילא הם מיושבי' לפי דברינו ואי לי פנאי להשיב על טענותיו והמשכילין והטוביבחר :

שאלה יב

מה שהשבתי לחרב מהור"ר לוי ירושלמי אב"ד מבבלי גראר :

הנה

מתחלה כתבתי חכ"ת שאמר השכ"מ בפירוש רוגה אחי ליתן גט לאשתו כדי שלא תהיה זקוקה לביטום ואמר לסיפר אתה פלוגי כתב גט לאשתי פלוגית על תנאי על ג' חדשים אם אחי מחולי זה ואתה פלוגי ופלוגי תתמו הגט ואתה פלוגי תהיה שליח לחסור הגט ליד אשתי פלוגית וכתב כמה גיטין וטעה ונפסע שביעי ינא הגט כשר אבל לא נכתב בהמלכות החולה ונתנו הגט הנ"ל ע"י שליח גט פשוט בלי שום תנאי ואין לנו יודעים' על החולה היה שפוי בדעתו בעת כתיבת וחתימת

הגט אם לאו אבל בעת כתיבת הגט ליד האשה ידענו כנידור בדריקה שדקדקו לחולה והיה מטורף ולא היה שפוי בדעתו כלל וגם השליח לא נכמה עם הסופר לא כחילת הכתיבה ולא בסוף ולא בשעת חתימת עדי' עכ"ל חכ"ת * ועלה כדעתי מחחילה שכיון שדברי ש"מ חתומים וסתומים מכל כד שאינו סוה אמרתי בלבי שלא כתבתי אלא גילוי דעתו של ש"מ אבל אח"כ פירוש דבריו בשעת כתיבה ועשה כדפ' ודין תורתנו כי בודאי לאקטלי' קני באנמי הוי מסדרי הגט הנ"ל וכיון דשלוחו הוא דעיות השכתי למכ"ת כהחילה דהגט בטל לגמרי וכתבתי אפי' כדפסר ספיקות ופי' דבריו לכד להקל במקום עיגון אבל דבר זה אף שנחלקים ומשכחו מ"מ בשעת כתיבה שינה משליחתו ולא הוי גט כלל ואחר זה נחודס נישן העבר כתב אחי הרבני מהור"ר פרך מפ"ב והפסיד כי מאוד להשיב על שאלתו וכתב שיש חמשה ספיקות אחד במאי דהזכיר התנאי קודם כתיבת הגט וכיוצא לזון השכ"מ הוא שלא כהוגן ב' במאי דלא הזכיר השליח התנאי בשעת כתיב' ג' שלא היה השליח בשעת כתיבה וחתימה א"כ אינו יוכל לומר בפני נכתב ובפני נחתם ד' שלא היה שפוי בשעת כתיבה ה' מה שאמר הרב שתוכל להיות עם בעלה ויש לספק משום גט יסן כיון שיהיה מחויבת עמו וכתב הר"פ בדבריו ח"ו"ל על דברי ספק השני שהשליח לא הזכיר התנאי השליח עשה כהוגן הוחיל והבעל לא ניהו להזכירו עכ"ל וגם רנה לפדס דברי השכ"מ דהכי קאמר אם אחי לא יהיה גט ואם אחות יהיה גט מעכשיו עד שלשה חדשים ומדבריו למדתי שלא עשו שום תיקון אחר כתיבות הגט הזה רק דברים כהווייתן בלי שיכוי אלא כך אמר השכ"מ אתה הסופר תכתוב גט לאשתי על תנאי על שלשה חדשים אם אחי מחולי זה וא"כ אף שנפרש שתנאי בטל ומעשה קיים מ"מ גריך אנו לדון שלא היה שפוי בשעת כתיבה ועל זה כתבתי שגריך לחקור במה שכתב מכ"ת בתחילת זכרון עדות ח"ו"ל אבל בעת כתיבת הגט מיד השליח ליד האשה ידענו כנידור בדריקה שדקדקו לחולה והי' מטורף ולא היה שפוי בדעתו כלל עכ"ל כתבתי שגריך חקירו' חכם באיום בדריקה ידעו שהי' מטורף ולא היה שפוי מדעתו כלל כ"י ש לומר ששאלוהו כמה שאלות ולא השיבם זה קרוי נשתתק ויש להקל בו והרב הכ"י כתב היכי שנחתמו כשהיה מטורף כמו חוליה שמדברים ואינם יודעים מה מדברים דוספא' דר"ב על דכל שהוא מדבר כן הרי הוא כשומע משמע דוקא בעינין זה אבל אם אינו משיב לשאלו דבר דינו כנשתתק ויש להקל במקום עיגון כאשר נבאר בעזרת ה' באריכות ומקורב בלאו א' שני כתובי' הנאים כאחד כתב מן מכ"ת וכתבתן העדים ח"ו"ל בשעה שגא' אחי ח"מ עם הרב שלכו אלל החולה למסור הגט התחיל הרב לדבר עם החולה בעסק הגט כאשר שגא' אללו למסור הגט לאשתו ולא השיב לו שום דבר וגם אחי מנחם מענדל ח"מ לדבר עמו ראה אחי בני בלשון ספרד כי בא לכאן אלנסיור למסור הגט לאשתי כמו שרופ לא השיב לי שום דבר רק היה כאיש חילס שאינו יוכל לדבר זה היה ולא יותר ינא משם הרב הנ"ל לחדר אחר למסור הגט עד כאן לשונו וחתם שמו מענדל בן מהור"ר ברוך ודוד כנגנשתי' ושמאל הרי שפירשו דבריהם בדריקה שדקדקו וידעו שהיה מטורף כשגיל שלא השיב להם דבר על שאלותיהם :

וגם

מכ"ת הנכתב יום ד' ט"ו אלול תכ"ו סמוך לפת ערב הלכתיו עם ארבע אנשים החתומי' בזכרון עדות עם עוד כמה אנשים לבית השכ"מ וישכתי כנגד החולה ומנאיתיו מושכב על ערס דוי כאבן דומם ויראתי לנגוע בו כי חליומו הימה תפונה וכבר מאוד עד שהרופא התייאש אותו ועמד החכם דניאל אלל החולה ונעק סמוך לאזנו כמה פעמים ישראל ישראל ולא עבדו ולקח ידו של חולה להגביה ולנענע כדוגמת המעשה אשר כתב הרב ר' חיים שכתי בתשובתו ס"ל ב' ואין קול ואין עונה ואין קשב ואחרתי לאנשים אשר עמי כיון שאינו שומע ואינו מדבר ואינו מנענע שום אבר מאבריו ואש' ה' בערה בגופו ולא היה בו שום חוש מחושים אמרתי א"ל ליתן גט ע"פ הדין ובתוך הדברי' אמרתי אם לא יועיל לא יויק כו' עכ"ל חכ"ת * והנה דברי חכ"ת אינו סותר לדברי העדים שכתבו יום ד' ט"ו אלול כי מכת' מפרש יותר וחיאת בח"מ ס"י ב"ט וכן אינו סותר עיקר דבריו הראשונים כגון שדברים סתומים וסובלים ביאר אחד משני ענינים אחד קרוב ואחד רחוק כל שאנו וכולים לכזון דברי העד כוי שלא תהיה עדות ומכוחה יש לנו לכזון דבריו כשם שיש לנו לתרן דברי שניעדים הנראים מחושים זה אף זה כדי שיהיה

שאלות ותשובות יב

הסופר הגט רק שיהי' על תנאי על פה על ג' חדשים ולא שיכתוב
 תנאי בגט וכבר כתב הכ"י כס' קמ"ו ו"ל ולענין הגט הנכתב
 על תנאי בעל פה ראיתי הלכה למעשה כו' עד ונראה לי שהכרוז
 על מדותיו מאחר שרבו המתירין כדאי הם לסמוך עליהם בדפנד
 מיהא וכל שכן בשעת הרחק ואפילו הי' מידו דלורייא כ"ש בדבר
 זה שהולך דרכו לדעת רוב המפרשים וכן הכריע הכ"י כס' קמ"ו
 ס"ק ג' דמקום עיגון יש לסמוך על רוב הפוסקים דמכשרים
 ואם תבאנו לומר שגיהו לסופר לכתוב תנאי זה מפורש בגט א"כ
 יש תמי' קיימת על הרב המסדר הגט איך מפרש גט זה לאשתו דאף
 אם נימא שנתני בטל ומעשה קיים מ"מ הסופר שינה מדעת
 הכעל וזה פסול מדלורייא ודבר זה אמרתי מסכת לבי ואח"כ
 מלמתי להדיא בכ"ה כס' קמ"ד בשם הרשב"א והר"ן דתנאי דהוי
 ע"י שליח לא מני' השליח לשנותו ואם שינה התנאי לא עשה כלום
 דכל מה שגיהו לשלוחו אינו יכול לעבור אפילו שלא התנה בדרך
 התנאי ועיין בכ"ה ס' קמ"ד ס"ק ח' וא"כ אם היה מגוה לסופר
 לכתוב תנאי בגט הוא שלוחו של בעל הגט ושינה מדעתו ובטל הגט
 מן התורה ואם הסדר ברור אלל המסדר הגט שלא היה נזיר
 התנאי בגט אלל בעל פה אמר ש"פ אופן זה מגוה לכתוב על
 תנאי על ג' חדשים אם יחיה מחוליו וכבר כתבנו שאנו מפרשים
 מכאן דים מכוונות שכן היה כוונתו אם ימות במוך שלש חדשים
 יהיה הגט מעכשיו ואם לא ימות ויח' ג' חדשים לא יהיה גט
 וא"כ לא שינה הסופר מדעת הבעל אלל כתב גט סתם וסמך על
 תנאי שהתנה הבעל בעל פה וכן העדים חתמו על תנאי זה וכן
 השליח לא שינה דהשליח והעדים היו נמנעם כשאר לסופר
 אתה סופר כתוב גט לאשתי על תנאי על ג' חדשים ותנאי זה
 התנה בעל פה והם עדים בדבר שעל תנאי זה נזיר לכתוב אלל
 לא נזיר לשליח שיאמר כך בשעת מסירת הגט כן ויח' שכתבנו
 אפילו אם לא התנה בדיו התנאי בדרך השליח שלא לשנות הנז
 מילי היכי שגיהו לשליח שיאמר התנאי כדבריו א"פ שאין התנאי
 ע"פ דין מ"מ בדרך השליח לאומרו אלל כנידון דין שלא נזיר
 לשליח שיאמר כן אלל אמר בעל פה לפני עדים לסופר שיכתוב
 על תנאי זה והם יהיו עדים בדבר אלל לשליח לא נזיר שיאמר כן
 דהא אפילו גבי שבעות פסק הרמב"ם כ"ק דפליג אדר"ש ור"א
 וברך לומר ולא לך ולא לך כיון או קאי דיבר ראשון אדובר אחרון
 א"כ כשאר אתה הסופר תכתוב גט לאשתי על תנאי לא נזיר
 רק לסופר והתנה בעל פה לפני העדים והשליח כדי שידעו שגל
 תנאי זה נכתב ולשליח אמר סתם אתה תהי' שליח למסור הגט
 הוה אשר נזירי לסופר לכתוב על תנאי הנ"ל וא"כ לא שינה
 השליח בשליחתו כלל כי עשה שליחתו וסמך על תנאי שהתנה
 הס"מ בעל פה לפני עדים ולא הי' כוונתו שהשליח יאמר כן
 בשעת מסירה אלל אמר לסופר שיכתוב גט והתנה בעל פה התנאי
 וכבר כתבנו שהרב הכ"י והאחרונים התירו במקום עיגון אם
 נקטים התנאי :

וברבר

הספק שבעת הכתיבה לא ידעו שהיה שפוי
 בדעתו ובעת הכתיבה ידעו כדברו שלא הי'
 שפוי הנה לא ראיתי שום שינוי בכל בניות עמות שלא לי
 הר"פ הנכתב באייר תנ"ה ונחתם עליו מנחם במהור"ר ברוך
 סג"ל ודניאל מסוסיא וזה לשונם אלל בעת הכתיבה ידענו ודאי
 ע"י דביקה שדקנקה אותו והיה מטורף ולא היה שפוי בדעתו
 כלל וזה הלשון ממש בכתב מכת"ב בלי שום חסרון אלל שחקרתי
 ודרשתי באיזה דביקה ידעו שהיה מטורף וזוה יש שנוי קצת בתה
 שכתבו תחילה ואחרו שהדביקה היה בשעת הכתיבה ששאלו אותו
 ואחרו לו שכן החכם למסור גט לאשתך כמו שגוית ולא הסיב
 שום דבר כאשר העתקתי לעיל לשונם ואין זה חזר ומניד אלל
 מפרש' דברים ראשונים וע"י שלא הסיב להם חשבו בדעתם שזה
 אינו שפוי בדעתו כלל ומכ"כ בעמנו נמי כתב בפנינו זה אלל
 שינה קצת שהרופאי התיישבו אותו ועמד חכם דניאל אלל החולה
 ונפק סמוך לאוזנו פמה פעמים ישאל ישראל ולא ענהו ולקח
 ידו של חולה להגביה ולנענע ואין קול ואין עונה וזה עולה
 לכוונת עדים שלא הסיב להם שום דבר רק מכת"ב הוסיף שבעק
 סמוך לאוזנו וגם שלקח ידו של חולה להגביה ולנענע ואין קול
 ואין עונה וט"ס מכת"ב דוגמת המעשה אשר כתב הרב ר' חיים
 שפתי בשתיבתו ס' ל"ב :

והנה

ברך אני להאריך קנת ולברך דאין כירור שלא
 היה שפוי בדעתו דהא הטור בס"ס קכ"א כתב
 בסתם

עדות מכוונת נמנה למדנו שני דברים דיס לנו לתרך דברו שני
 עדים הנראים במחשיתן שיהיה עדותן מכוונת כמו כן בדברי
 עד טנחו למפרש דברו ואינו סופר עיקר דברים ראשונים
 מתריגין וכן מעתה אין למכת"ב להפרעם על העדים כי לא
 נחשדו ישראל על עדות שקר ועדותם נאמנה מאוד :

אך

טרם שנכר ע"פ דת ודין תורתינו עדות הכ"ל
 נריבן אנו לכרר דברי השכיב מרע שאמר אתה
 פלוני תכתוב גט לאשתי על תנאי על ג' חדשים אם אחיה מחולי
 זה ודבר זה תחום וסתם כי יש לפרשו בכמה אופנים כאלה
 הארכתי בתשובתי שהשכתי להרעני מהור"ר ערן שפוט היה בעיניו
 שהכי קאמר אם תתי' י' גט מעכשיו ואם לא תתי' ואח"י אחר
 ג' חדשים לא יהיה גט ואני תמהתי עליו דהא אפילו אם אמר
 בפירוש מהיום ולאחר מיתה אמרינן בפרק מי ששחודף ע"כ
 דגט ואינו גט ואם מת חוללת ולא מתיבמות ועיין ס' וקל חומר
 הכי שלא אמר מעכשיו ואם שסתם שכיב מרע מגרש בשביל שלא
 תוקק ליבו והארכתי בזה וגם בדיו תנאי כפול ועלה בדעתי
 אחרי העיון כנידון דין שפירש דברו לפני זה בפירוש שרונה
 לגרש את אשתו כדי שלא תוקק ליבו כמבואר בנביות עדות
 אמרינן שסתמא הכי נכתובן שאם ימות יהיה גט אף שלא פירוש
 בהדי' המבואר כח"מ ס"ק ס"א ד"ס מי שאומר שתנאי שדס
 מתנה עם חבירו אין הולכין אחר לשון הכתב אלל אחר הכוונה
 וה"ל לענין איסור וכן הדין בנדרים כח"מ ס"ק ס"א ר"י דהולכין
 אחר כוונה ולא אחר הלשון וכן גבי קדושין תנן בפרק האומר
 דק"ס כ"ע"ב על מנת שארחך בית כור עפר הרינו מקודשת
 ובגמ' תנאי לא נכתוונה זו אלל לראות משלו הרי לפנינו דלא
 אוליגן בתר דיבורו אלל בתר כוונתה שסתם דאומדנ' דמוכח הוא
 שלא נתרנית אלל שיראה לה משלו ולא שיראה בית כור עפר
 מאחרים והכי נמי נריבן אנו לחלק דאף בסתם ש"מ שגרס ואמר
 מהיום אם תתי' דמספקא לן אי תנאי הוי אי חזרה הוי מ"מ
 כנידון דין שאמר מתחילה בפירוש שרונה לגרש בשביל שלא
 תוקק ליבו אנו מפרשים דבריו לפי כוונתו שאם ימות ואם ימות
 מוך ג' חדשים י' הגט לאתת ואם יח' ג' חדשים לא יהיה גט
 וזוה אמרינן ידים מוכיחות הוין ידים והכריע הר"ש בפ"ק
 דקדושין עיקר הגירס' ידים שאינם מוכיחו' לא הוי ידים ואם אמר
 הרי את מקודשת ולא אמר לי אף גיטא לא בני ואם הי' מדבר עמה
 על עסקי קדושין לקדש לו ונפל לה הכסף ואמר הרי את מקודשת
 ולא אמר לי מסתברא שדבר עמה תחילה תקדש לו והוי הוכחה
 שפי' מנייר עובר לפניו ומודה בכל דהוי ידים מוכיחות וכן פסק
 בש"ע ס"א כ"ו ס"ד א"כ ה"ג כנידון דין כיון שפירש מתחילה
 דבריו שרונה לגרש כדי שלא תוקק ליבו אנו מפרשים דבריו
 שסתמא כך היה כוונתו שאם ימות יהיה גט מעכשיו ואם לא
 ימות ויח' ג' חדשים לא יהי' גט ואף שיש לפרש דבריו בענין אחר
 מ"מ הולכין אחר הכוונה באומדנ' דמוכח כיון שפירש תחילה
 שרונה ליתן גט לאשתו כדי לפוטרה מניבוס ואף דלא כפלי לתנאי
 שפיטא שתנאי בטל ומעשה קיים והוי גט וכדברים אלו יבאנו
 נמי מספק בכתב הגאון מהר"א ראויים אב"ד מקוסטנטינ' ו'
 ו' לאחזי' הוה נוסח השאלה שאמר לסופר לכתוב גט אחד
 לאשתי על תנאי על ג' חדשים לא יוכלתי להלוס כוונתו כי כל גט
 ש"מ הוא כתנאי אם אמות ואם לא אמות ואינו מחשב חדשים
 ואם כוונתו היה שלא תגרש אלל לאחר ג' חדשים א"כ זו אינו
 תנאי כמו שכתב הרמב"ם ז"ל ואינו נריך כפל התנאי ושאר משפטי
 התנאי עכ"ל נכתובן לדברי הרמב"ם בפ"ט מהלכות גירושין
 והניחו הטור בס' קמ"ו דאם מת הבעל מקודם אינו מגורשת
 הנה גט אנו כתבתי באריכות שיש לפרש כמה פירוטים שהם
 סתומים והארכתי בזה בתשובה למהר"פ אך אחרי העיון חלקי
 אמרה נפשי כיון שפירש תחילה שרונה לגרש כדי לפטור את אשתו
 מניבוס הוי ידים מוכיחות למיזל בתר כוונתו שסתמא נכתובן
 שאם ימות יהיה גט ואם לא ימות לא יהיה גט כמו גבי נדרים
 וקדושין דאוליגן בתר כוונה היכי שמוכח כוונתו ולדעתי רא' זו
 ראוי לאומרה בכ"י מדרשא דיתב' כולה רבנן :

ועכשיו

נשאר לנו עוד ספק מה שהוכר הש"מ ואמר
 אתה הסופר כתוב גט לאשתי על תנאי על
 ג' חדשים אם אחי מחולי זה אם נאמר שכוונתו היה שיכתוב

בשם ש"מ פלוגתא הרא"ש ובעל העיטור דלבעל העיטור אפילו
 בנשתתק כותבין ולהרא"ש אין כותבין אפילו לא נשתתק וכמו
 שב"ח ו"לומ"מ ליכא למימר דלהרא"ש יהי נריך לבדוק ש"מ
 פעמים כדין מי שנשתתק חלה היינו שנין לחוקרו קנת לראות
 אם דעתו מיושבת ולא יהי' כמו החולים שמדברים ואינם יודעים
 מה מדברים דיפשאריר בעל"ד לכל שהוא מדבר כן הרי הוא כשוטה
 וכן משמע מדברי הרא"ש דלא בעי בדיקה ג' פעמים אלא בדיקה
 קנת סגי שכתב בפסקיו ו"ל ונריך לזכר בש"מ שנייה ליתן
 גט שתהא דעתו מיושבת עליו אף בשעת כתיבה ומסיים וטוב
 לזכור עכ"ל וכמו שב"ח ו"ל ואלו היה דעתו דבעי בדיקה ג' פעמים
 לא הוי ליה למכתב שתהא דעתו מיושבת אלא הוי ליה למימר
 נריך לבדוקו כדין מי שנשתתק ועוד שכתב בסוף לשונו וטוב
 להזהר ואין לשון זה תורה על הבדיקה ג' פעמים דא"כ הוי ליה
 למימר וטוב לבדוקו עכ"ל הרי לך א"ש ח' לוק גדול בין נשתתק
 ובין שב"מ שיהיה מביט לבתוב הגט לדעת הרא"ש נריך לבתחילה
 שיהי' שפוי בעת הכתיבה דהיינו לחקרו קנת שלא יהיה כחולים
 שמדברים ואינם יודעים מה מדברי' ובנשתתק אין ליתן לבתחילה
 ומסיים הב"י ופשאר דהיכי שלא בדקו הש"מ וכתבו גט על פיו
 בדעת מודים התוס' הרא"ש דכשר לזכור לבתחילה
 משמע ופשאר דאפילו נשתתק מתוך חליו ולא בדקוהו מודים דכשר
 בדעת היבא דלא אפשר כעובדא דבעל העיטור ומיהובנשתתק
 מתוך כרו' משמע דאפילו בעל העיטור מודה דבעי בדיקה ואם
 לא בדקוהו נראה דמירי ספיקא לא נפקא עכ"ל ;

הרי

לפנינו דלהרא"ש מנריך בדיקה לבתחילה בנשתתק
 מתוך חולי וכו' כידעין שנשתתק ע"כ מוכרחים
 אנו לומר ששוליים לו איזה דבר ואינם מזיבים דבר וע"כ הך
 בדיקה בש"מ בדיקה קנת דהיינו שמדבר עדיין ולא יהיה כחולים
 שמדברים ואינם יודעים מה מדברים ובנשתתק הבדיקה הוא
 בהרכנות הראש כמו שכתב בעל העיטור בשם ירושלמי בשמיטת
 קול פעם אחד דיו ובנשתתק מתוך חליו דיו בהרכנות ראש פעם
 אחד והמעיין בירושלמי וראה בפירוט שבנשתתק מתוך חליו סומכין
 עליו אפילו בהרכנות הראש פעם אחד לכמו גט ובנשתתק
 מתוך כרו' נריך ג' פעמים כינר ניתן גט לאשתך ואמר הן לאשתך
 ואמר לאו וע"כ מירי בדרך הרכנה הרכנות הן כדרך שבני אדם
 רומזים על הרכנות הן ועל לאו בדרך הרכנה בדרך בני אדם
 לאו וע"כ אם הרכין על הן הרכנות הן ועל לאו הרכנות לאו
 אבל אם הרכין על הן הרכנות לאו ידענו שאינו שפוי אבל אם
 לא השיב כלום הוי נשתתק אין אנו יודעים אם דעתו נילוואת א"ת
 אית ביה ומחמת תשומת כחו לא השיבם או שהוא משוכש בדעתו
 ולדעת הרא"ש כיון שאין אנו יכולים לעמוד על דעתו אין נותנים
 גט כזה לבתחילה אם לא בדעת היכי דלא אפשר אבל לבעל
 העיטור אין נריך לבדוקו כלל אלא כיון שזוה כותבין אפילו אם
 נשתתק הב"י הב"י דברי העיטור לחאו קורדייקוס דעתו שיבשתא
 הוא אבל שב"מ שאמר כתבו ובנשתתק כותבין ונותנין עד שעת
 נטילת נשמה דדעתא נילוואת ואנישואת הוא דנקטי' ולא מחוקינן
 בדעתו שנשמת תשומת כחו לא השיבם קיל פעם אחד דיו ובנשתתק
 מתוך חליו דיו בהרכנות ראש פעם אחד ר"ל מביא ראיה מירושלמי
 בנשתתק מתוך חליו דיו בהרכנות ראש פעם אחד לכמו גט ואינו
 נריך ג' פעמים כמו בנשתתק מתוך כרו' וע"כ דעתו נילוואת אית
 ביה וא"כ כי הכי דק'ל נשתתק מתוך חולי דסגי בהרכנות אחת
 ובחולי נדיבר אחד ולא נריך שני פעמים ובנשתתק ככרי נריך
 לבחון אותו ג' פעמים הכינמי קיל הכי שיהיה מנוה הש"מ תחילה
 ליתן גט ואח"כ נשתתק ונותנין בלא שום חקירה לבדוק שנדע
 בכירו שפוי כמו ששולין אותו אם נגרם אחרת או אחר
 וריכין הן או הוא מטורף ואם ירכין לאו גודע שהוא שפוי דאפילו
 בלא חקירה כלל נמי בנשתתק מתוך חליו הכי דלא אפשר
 כמעשה דהעיטור הגט כשר ולפי דברי הב"י גם התוס' והרא"ש
 מודים כזה במקום עיגונוה שכתב העיטור הכיור הב"י ו"ל
 מעשה בא לידי בש"מ שאמר כתבו גט לאשתי ובנשתתק מתוך חליו
 והיה לו אח שמדיות הים וכתבו ונתנו לה על פי עכ"ל וע"כ
 איך דעו שנשתתק וריכין אנו לומר שאלוהו חזיה דברים ולא
 השיבם ולא חששו שמא לא היה שפוי בכתיבה ולא חקרוהו אם
 ירכין על לאו לאו ועל הן כמו שכתבו לעיל וגם התוספות
 והרא"ש מודים לדברי הב"י בדעתך דלא עיגון שנדע בכירו שיהיה

שפוי וא"כ כנ"ד בשביל שלא חסידי דבר זה נשתתק קרי ליה ואם
 בשביל שלא היה יכול לנענע ביד מ"מ דעתו נילוואת היה כו' והא
 ריאה שכתב מכ"מ בעגמו שאחר זה חזר לבחו ולמילולי וביקש
 מכ"מ ממשתתפו שיתן גט אחר כדואי אמרינן הוכיח סופו על
 מח' לתו שאף בשעת כתיבה היה שפוי ומה שמביא מכ"מ ריאה שהוא
 כדוגמת המטטה אשר כתב הרב ר' חיים שבתי בתשובתו לא"ה
 סי' ל"ב אין הנדון דומה לריאה מחרי טעמא חדא דכל שקלי'
 וטרי' של הרב הנ"ל בנוסח וסימני הגוסס ידוע וניכר וההחלה
 מש כחו היה ואפילו בני גוסס הסכים שם הרב להכשיר במקום
 עיגונו ועוד דהתם היה הנדון גם בשעת נסיסה משא"כ כנ"ד הרי
 הנדון בשעה שהיה יכול לדבר והיה שפוי בדעתו ובני גוסס גופי'
 כתב רבינו ירוחם והביאוהו"ב' דגוסס אינו נריך בדיקה ג' פעמים
 אלא פעם אחת וסבירי ליה כדעת הרא"ש דנריך בדיקה וכו' ש"ס
 קב"א מביא הב"י שמדברי התוספות נראה דחולקין עליו והיינו
 לדעתם שמגריבין בדיק' אבל במקו' עיגון יש לסמוך על בעל העיטור
 דלא מנריך בדיק' גבי נשתתק ונידון דיון נשתתק הוא רק העדו' טעו
 וסברו בשביל שלא עמם לא היה שפוי בדעתו אבל אח"כ שפירשו
 דכרייהו ואין בין דברי מכ"מ הראשונים ואחרונים ולדברי העדות
 הכתובה כלל רק שפירשו דכרייהו אי' בררנו בכירור גמור שזה
 נשתתק הוא ולא דמי לגוסס כלל ופשיטא הכא שזוה בעת שהיה
 מדבר ושפוי בדעתו ואח"כ חזר לבחו אמרינן הוכיח סופו על
 תחילתו ובגוסס גופא מתירין להנשא לבתחילה במקום עיגון :

ובגופא

דריגא אם יש להחמיר כדעת הפוסקים
 שמגריבין שיהיה שפוי בשעת כתיבה ככר
 הארכתיו והשנתי למהר"פ מה שכתב הב"י שלכי גירסת שהיה
 לכני הרשב"א משמע דלא מגריבו שיהיה שפוי בשעת כתיבה רק
 בשעת כתיבה אבל לפי גירסת התוספות שלפנינו נראה דמגריבו
 שיהיה שפוי אף בשעת כתיבה כתבתי דזה כלל גדול בדברי
 הפוסקים כל מקום שאין הדין נזכר בפירוש בתלמוד רק הדין
 נפתח מכה קושיא שאנו מוכרחים לתרן הקושיא א"ס לנו תירון
 אחר ומספיק לתרן הקושיא נסתר הדין כיון שנפל הבנין אויל
 הענין והן אחת שכתבו התוס' דיש פרק מי שחווו דף ע"ב
 ד"ה מי אמר ר' יוחנן הכי והא דאמר שמואל חטט בו שנים וכו'
 וא"ת השתא דמדמי' לחאו קורדייקוס תקשי ליה אמתינתן דקמני
 מי שחווו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום דהכי
 נישחט בו שנים ואמר כתבו הרי אלו יכתבו ויתנו ו"ל דהא פשיטא
 ליה בשעה שאמר כתבו אכתי דעתו נילוואת הוא אבל קודם
 שיכתוב ויתן יתחלם ויתקלקל ועל שעת כתיבה נראה לו לדמות
 לחאו קורדייקוס וקשה לר' יוחנן דאמר אין כותבין ונותנים עד
 שישפפה כו' והזכירו התוספות כתיבה ונותניה וכן ד"ה התם
 דעתו נילוואת כו' ל לא ידע ר"י עד מתי יחשב דעתו נילוואת
 דליכא למימר דבדקוהו בשעת כתיבה דא"כ לא הוי פריך מירי
 לר' יוחנן ובגט ש"מ אומר ר"י דנריך לזכור שלא יתקלקל בין
 כתיבה לבתחילה כו' משמע דאכתיבה נמי קפיד אבל האמת וורה
 דרכו שמו' הש"ס אינו מוכרח דקפדינן אשעת כתיבה דהא ר"י
 לא הזכיר כתיבה אלא אין כותבין אלא כשנשפפה משמע אכתיבה
 קפיד דוקא אלא שמחמת קושיית התוספת דהקשו למה לא פריך
 משמואל דשחט בו שנים אמתינתן נוכח לומר כמו שפירשו התוס' ד
 דפשיטא ליה בשעה שאמר כתבו דעתו נילוואת הוא אבל חש
 הוא דילמא קודם שיכתוב יתחלם ויתקלקל ואשעת כתיבה נראה
 לו לדמות לחאו קורדייקוס וקשיא לר' יוחנן דאמר אין כותבין
 אבל לעולם אם נכתוב פשהו שפוי לא קפדינן אכתיבה ונותנין
 כל זמן שהנשמה בקרבו וקושיית הרשב"א קושיא אלימתא היא כמה
 שהקשה על הירושלמי דאמרינן לקמן בפירקן באומר מעת שאני
 בעולם דמשמע שאינו רזה שחיל הגט אלא דגע אחרון שהוא
 בעולם ואותו גע' אי אפשר לבדוקו וכן נראה מדברי רבנתינו
 בעלי התוספות עכ"ל ומדברי התוספות כבר כתבנו שאינו מוכרח
 שיהיה שפוי בשעת כתיבה דיכולים אנו לתרן קושייתם דקפדינן
 אשעת כתיבה וכבר תמהי' על הלבוש דהא מדברי הב"י משמע
 דקיל שעת כתיבה משעת כתיבה והלבוש כתוב דנריבין לדקדק
 שיהיה שפוי בשעת כתיבה וכ"ש בשעת כתיבה מדכתיב ונתן משמע
 שעת כתיבה חמור טפי וע"כ נריבין אנו לומר שכתב כן לדעת
 הפוסקים דהקפידו אף משעת כתיבה וכו' לא דהזכיר ר' יוחנן
 בדבריו שעת כתיבה ק"ו בשעת כתיבה אבל פשוט הש"ס לא
 משמע

שאלות ותשובות יב יג יד טו

בדוק לא תלין לקולא כיון דהרגשה לאורייתא וכן משמע קמח מדברי הט"ו ק"ס כ"ג וכן בוראמי הלכה למטה :

שאלה יד

היום יום א' י"ד מרחשון ת"י * בא לפני הוראה באווא סביה מונח במע"י כמוטל חופית והיה דומה לבינה קרושה וחכמתי השלחופית ומגלתי שהיה כולה מלא בנות קטנות וגדולות ארוכי' וקצרות וכבר דיברו בכ"דון זה האחרונים הט"ו כ"ס ג"א בשם הב"ח שהדעת מוכרעת מתוך שכתובה שומנם לא ה' כח כטבע האווא להוביא גדולי הנוגות לחן וגדלו בפנים וכן הכשיר מר"ח אשכנזי וכן כתב הפרי חדש וספר לחם הפנים והסכימו כולם להסיר חוץ משפכות שארית יוסף שפיקפק בדבר ולא היה לפני תשובה זו אך תמה אני על טעם המתירין כי אין זה אלא דברי נביאות אדרבה נראה לומר שהאוואות מקרי' בנות ובלועים הנוגות ובסוף הנוגות חדים כמו קין וטוקבו בנימנים ויוגאים לחן לתוך חלל הגוף וע"י הליחה נקדם עליהם עוד למעלה ומתוך שהררתי חפסתי בתוך העור קין קטן כחני זרע ארוך ושמתתי כעל כל הון שהלכתי ה' משני' ואחר זה בא לי' שאלה כיונא בזה מבני הרב מהר"י אב"ד דק"ק נעשוויני שמחא בתוך בני מעים של אוואו שקרין טרופס דערס נוגות ארוכות ונוגות קטנות חפסתי ומרוב גדולה נתקפה ממש באכן ובדלח הפני היה מעטט ויונא כמחט עבה ונסתפק בדבר מאוד ואני אומר בטח מה שכתבו האחרונים מתוך שכתובה שומנם לא היה כח כטבע האוואות להוביא גדולי הנוגות לחן ודבר זה בדיו מלב ואין הדעת סובלתו ובשתקע הדבר ולא נאמר ואיפכא מסתברא שבלעו הנוגות וניקבו בני מעים וינאו לחלל הגוף ויכנס כדון קין הנמלא בחלל הגוף אלא חס נכחו מונחים בתוך המעים דלא ינאו לחן לחלל הגוף בזה יש להשגיר מידו דהוי מחט שממלא מונח בתוך המעים דנוכרתן חבל חס מונחי' הנוגות בחלל הגוף בזה יש להטריף כדון קין הנמלא בחלל הגוף ומה שכתבו האחרונים שממת שומנם גדולו בפנים דבר זה אין לו שחר אלא תולין כמנזי וזה מנזי שהאוואות מקרי' בנות ובלעו הנוגות וניקבו בני מעים וינאו לחלל הגוף ורואי להטריף וסי' יבתי בדך אמת :

שאלה טו

נשאלתי

באחד שסבר נכרי' להשיך יבנות שלו מן המרתף ולהושיבם על עגלה והנכרי' מושיב החביות אומנים ובקיאים במלחמה להושיב כל חביות על תיקבו וחידע כשגלגלו החביות ונתפק המנופה לנד החרץ ונפלה המנופה והפקק מפי החביות והתחיל היין לקלח מן החביות לארץ והינה הנכרי' ידו למסות פי החביות ונאו הנכרי' סמוכים וסייעו והנכרי' החביות עד שכל פי החביות למעלה וישיב עגלתו שם ורחוב כל זה ונשאלתי אם י"ז זה מותר בשתי' אולא :

תשובה

דבר

זה כבר האריכו ראשונים וגם אחרונים והב"ח סי' ד' ס' ק"ד ס' ס' ד' ו"ל כתב המרדכי פי' ר"י דכותי' כגון הזה לא בקיע כטיב ע' ויללו בני ניסוך כינהו כל מנען נקרא מנע שלא בכונה בו' וגרסה דה"ה אפילו חס נגע בידו חס לא כיון ליגע אלא למרידה מו להגיל את היין כשאין שם ישראל דכותי' שודע כטיב ע' לא היה אסור בהנחה אלא בשתי' השתא דכותי' אינם יודעים כטיב ע' שרי אפילו בשתי' כמ"כ הרמב"ם ומביאו רבינו בתחילת סימן זה גבי ישתעללים וכן כתב מהרמ"ח בספר דרכי משה ופסק כך בהגה' ס"ע כו' וכן באגה ידו על הנקב אפילו תחוב בו אשכנזו ארוך ארוכה היכי דלא היה שם ישראל להגיל הכל מותר בהנחה אפילו בידע כטיב ע' דכעבידת' הוא טרוד להגיל את היין בדככת הראב"ד והרשב"א והשתא דכותי' בומן הוב במודד ביד או אנה ידו עליהו ולא היה שם ישראל שרי אפילו בשתי' ועל זה יש לסמוך הלכה למעשה ומי שרונה להחמיר יחמוד לעכמו ולא יפסיד ממון של ישראל שלא כדון וכת"ה סי' ר"ד כתב דמי' חילקו ב"י רבוונא בומן

משמע כן כלל דמילתא בכל הספיקות כידון דיון אין אני רואה להחמיר במקום עיגון חין מספק זה דילמא היה כוונתו בעל שיכתוב הסופר תנאי זה בנט דלאו כ"ע דיני גמורי דלון רשאין לכחוק תנאי' בנט וכיון דהסופר עבר על גוויו הכעל שינה משליחתו ובטל הנט אך עמה אני אידך מסר מכ"ט גט זה ליד שליח ודמתי למכ"ט לכך זכות מסתמא דיבר מכ"ט עם הש"מ והבינו הדבר אידך שהיה התנאי ויודע כוונתו שלא ניהו לכחוק התנאי בנט כלל וגלל כן נתן לשליח וכבר כתבתי ברשיות ברורות שאם אמנם שהתנאי שמוס מפרטיכן אנו כוונתו שמתמא אחר שאם ימות יהיה גט מעכשיו ואם לא ימות ויחי' ג' חדשים לא יהיה גט ומ"מ אני מבטל דעתי נגד כ"ד רבה עיר ואם בישראל ק"ק קושטנטיני' ובתנאי ברוב ענוה וברוב דקדקס שייגעו בדברי להשיב לי על טענותיי וראייתכו ותורה היא וללמוד אני נידך - כ"ד ר"ט מאיר בהר"ר ינחק וניל חותם פה ק"ק ח"ט :

תשובה

גח שהשיב לי הרב טהור"ר לוי על תשובתי הנ"ל * יום ד' כ"ח תשרי תצ"ו רפ"ק :

תא

הוי חילא חילנא דכרכא חקל תפוחין ריחין וכוונתו סמא דחיי לעלמא דין ולעלמא דאתי זכות הרבים תלוי בו מרבין תורה בישראל ושמעתי' מדרין בעלמא מחזיר עטרה ליוסנה דלא שפכתה המורה מישראל הלוח הוא חמ"ן קגאון המפורסם בירושלם ע"ה פ"ה אב"ד ור"מ ור"ג כמהור"ר מאיר נר"ו :

אחרי

דרישות ופרישות שלוחו דמר באמי להודיע שנייה מיום ערב סוכת האיר על פני ביום ג' חמ"מ דסוכת ולא יוכלתי להשתעשע בדבריו המתוקים והנעימים עד היום הזה וראיתי שחמ"מ ומאר"ך ומרחיב ומעמיק בשרימות דהאי איתתא ובסוף דברי קדשו כתבוה לשינו דילמא היה כוונתו שיכתוב הסופר תנאי' בנט דלאו כ"ע דיני גמורי דלון רשאין לכחוק תנאי' בנט וכיון דהסופר עבר על גוויו של בעל שינה משליחתו של בעל ובטל הנט זכ"כ אידך מסר גט הזה ליד השליח ודמתי למכ"ט לכך זכות מסתמא דיבר מכ"ט עם הש"מ והבינו הדבר אידך שהיה התנאי ויודע כוונתו שלא ניהו לכחוק התנאי בנט כלל וגלל כן נתן לשליח עכ"ל - הנהמה שדן אותי מר לכ"ו החקים ב"ה ידינהו ג"כ לכ"ו וקיים בי רבינו ושפתם דקד סוין וכו' עכ"פ מעשה שהיה לא כך היה כנוכר בזכרון עדות שבא' חלי כל ליה לשאול דת מה לעשות וגייתי שילכו לבית הש"מ הסופר ושני עדים וזינה לסופר לכחוק ולעדים לחתום ולא יזתר ולא נמלתי כלל עם הש"מ עד עת נפית בנט כי חמרתא בעת הנפילה ליתן בתנאי' כמיקון חו"ל עם כל זה אני מבטיח לאח"י להעתיק דבריו הנעימים מתב אשכנז לספדרי' ואשלים לרבני וחכמי קושטנטיני' שישתעשו ויעיינו בדבריו החומרי' כ"ד שהיכו נאמן כפוף ופאטו המתאזה לשמוע דברי חכמים נכחת הקטן לוי ירושלמי :

שאלה יג

מעשה

באשה שהרגישה שנפחה מקורה וכדקה ענמה בעד שאינו בדוק ומנאה טפתדם בחרדל נראה דטמאה דהא באם בדקה ולא מנאה כתב בתרומת הדשן סי' רמ"ו דיש לטמאה והביא בש"ע סי' קפ"ח וריש סי' ק"ן מטעמ' כיון דהרגשה לאורייתא הוי בלמ"ד וסמות לאורייתא דאפילו בדקה אחר ותו ומנאה טהורה טמאה וא"כ ה"ה חס בדקה בעד שאינו בדוק דלף חס נימא דס זה היה מקודם א"כ לא גרע מאס בדקה ולא מנאה דטמאה ועוד אפילו חס היה בדיניו להקל בדקה ולא מנאה מ"מ הכי שמנאה טיפת דס גרע טפי ולא תלין לקולא דהא ריש שרק הרוחה כמס באשה שהיא עושה נרכי' וראיה דס ר"מ אומר חס עומדת טמאה ואם יושבת טהורה ופריך היכי דמי' דהרגשה יושבת אמאי טהורה כו' הרי להדיא בלא הרגשה תלין דהס דאתי מחמת מכה שיש לה במקום מי רגלים שאין דרך דס נדה לכאף עם מי רגלים חפ"ה חס הרגישה לא תלין לקולא ח"כ ה"ה חס הרגישה וכדקה ענמה בעד שאינו

בזמן הזה כחמה זוכתה לא דייקין כולה האי להחמיר ומסיים
 וא"כ בחגונו כסלל נכתוב חלה למדידה או להגלה שרי חפילו
 בשתי' כיון הזה ע"כ ואף שהט"ו בסי' קכ"ד ס"ק ל"א חולק
 וס"ל דלא מהני טריטח להמיר בשתי' מ"מ מסיים ו"ל מ"מ
 כיון שכבר הורה זקן מוחז"ל להקל בשתי' בהגלות היו"ע שהניח
 ידו על הנקביוס לתת ע"כ כיון דאין כאן מנע ככל היון חלה
 שמונע מגלגלת אין כאן חלה חיסור כמו של נכרי' כמו שכתב
 הר"ן כפי' ר"י בשם הרמב"ן בעובדא דרב פפא כו' אבל אם הניח
 אגב עובדא נעובד כל השוליים ח"פ שמונע כדי להגיל כיון
 שיש מנע מחם בפנים כמו שכתבו כל הפוסקים אסור חפילו
 לדין בשתי' ע"כ והט"ו כפי' הכ"ל ס"ק מ"ט כתב על דברי
 רמ"א וי"א דחפילו מדדו בידו אינו אסור בהנאה החפילו וכתלכחו
 הוא עוסק וכתיב ע"כ אינו אסור בהנאה ולדין שרי אף
 בשתי' נמקום הפסד וכן פסק הב"ח ס"ס ק"י וכס"י קטנ"ג נמקום
 הפסד כתב הע"י הפסד מרובה ולי נראה חפילו הפסד מועט
 וכן משמע מדבריו בדרכי משה ובס"י קטן ע"א כתב בשם מהר"ל
 ס"י ל"ח דמנע נכרי' כבונה ע"י דבר אחר בזמן הזה אין להתיר
 חלה נמקום הפסד מרובה וגם נכרי' אפי' נכרי' דף ע"ט ע"ב
 הביא דברי הרב רמ"א וכתב עלה ואין להקל בזה רק בהפסד
 מרובה ולכאורה דבריו סותרים לתה שכתב בס"ק מ"ט וע"כ
 נריבין חנו' לחלק דבס"י ו"ט מיירי לענין התיר הנאה לדיני דש"ס
 ושם הכריע חפילו בהפסד מועט אבל בסי' ק"ד רונה להתיר
 חפילו בשתי' בזמן הזה אינו מתיר חלה בהפסד מרובה עכ"פ
 נמנח חנו' למידן היכי שלא היה ישראל עומד סם הקילו האחרונים
 בזמן הזה חפילו בשתי' נמקום הפסד מרובה חלה נידון דין
 שכתבו הנכרי' להמיר חביות יין מן המרתף על עגלה והם
 אומנים בזה ע"י תחבולות לנגלל החביות להוסי' על העגלה
 וא רע שכתב הפד המנופה למטה וכפלה המנופה מפי החביות
 והתחיל היון לקלח מן החביות לארץ והניח הנכרי' ידו לסמוס פי
 החביות אף שהי' ישראל עומד סם שרי ודומה מחם לזה כתב
 הט"ו בס"ק כ"ה שאלה נכרי' שתקון חביות לחוקו ומתוך הכחמו
 בחביות נפתח סדק אחד והיה הדין מקלח דרך סם וסמם אוחו
 בידיהם בשתי' ואף ישראל סם משום שהוא כהול על ממונו
 ע"כ נזרזי הוא יותר להגיל יינו דמנח מעשיו נחלקל ובידיהם
 חייב לשלם אין לנו הוכחה לכך חלה חלה היה בעול שאל
 ינטרך לשלם הסויק על כן קדם והגיל וספיר קרינן ביה טירדא
 ומסיים ח"כ' דהאי מילתא חדתתא ולא נזכר בפירוש בפוסקים
 אבל ברורה היא ולית בי' ספיקא כסייעת' דשמיא ע"כ ו"א כ
 כ"ד אף שהי' ישראל באוחו מטמיה מ"מ אין להם שיבות באוחו
 יין כי לא קיאי' בתלכחה זו והנכרי' המגלגלי' החביות יראו
 לנפשם חלה ינטרכו לשלם הסויק ועכ"פ יפסיד משכרו ו"א כ
 פיכח הדבר שלא נכתבו לכך חלה להגלה ומותר לדין חפילו
 בשתי' ונראה להקל אף שלא נמקום הפסד מרובה כשתימת
 רמ"א ס"ס כ"ד :

וראיתי

בט"ו ס"ק כ"ה ו"ל וראיתי בלבוש שכתוב
 כפי' ג' נבי נקב שאין אומנת להניח יד על
 הנקב ישראל יכול לטעות ג"כ אבל לעיל נבי חביות שנסדקה
 שיש בו חמנות חפילו יש ישראל וקדם הנכרי' לח' אסור כו' ולא
 דק כלל ונמשך לו הטעות מחמת שראה שסידר רמ"א חילוק זה
 כאן ולא נס"פ כ"ג אבל באמת קאי על כתיב הב"י בשם הרשב"א
 לחלק נבי חביות ולא עיין חפילו בבי' וכתוב עוד שהנכרי'
 עשה כן למנוח חן כינס כזה לח דק דסברא זו לא סבירי ליה
 לא להראב"ד ולא להרא"ש ע"כ :

ואני

אומר שחכמים העביר עליו הדרך ולא דיקדק יפה
 בדברי הלבוש כי זה לשון הלבוש אבל לעיל נבי
 חביות שנסדקה וזה הנכרי' וכרזה או חבקה שיש בו אומנות
 לטעות חפילו יש כאן ישראל וקדם הנכרי' לח' אסור בהנאה
 דלא אמרינן לנסך קא תכוון כיון שקדם חלה אמרינן שהוא סמך
 על אומנתו וחייס שחא ישראל לא יוכל להגיל כ"כ במהירה
 עד שנספך היון והנכרי' להגלות שכרו או למנוח חן קא תכוון
 ודרי הוא טרוד בתלכחתו ע"כ ולא לחינם כתב שחא ישראל
 לא יוכל להגילו מהירה חלה נראה דדברי הלבוש הם דברי
 הרשב"א באמת הראב"ד רנה לתרן חא דחיתא בפ"ר ישמעאל נבי
 האי חביות דאשתקל' ברוח מיניה אידי נכרי' ואנח דיה עלה
 אחר דב ע"א כל דלדדי' ברוח אסור ומשמע חפילו בהנאה

והקשה הראב"ד אחי' אסרינן ליה בהנאה והלוא כיון להגלת
 יין דטרוד ולא מונסך מידי דהוי אחרדו בידו ועל זה מירוק
 הראב"ד דמיירי התם שהיו סם יהודים ואי לאו דכיון לנסך
 אחי' קדים איהו הרכה מגילין היה ליון חן ממנו וכתב הראב"ש
 ולא נראה לי דאומר למנוח חן או להסתכר נכתוב וכתב הראב"ש
 דמטיק לא קשיא דאין לנו לדמות הטידות זו לזו כו' הרי
 דהראב"ד מחולק עם הראב"ש דס"ל להראב"ד היכי דיני הרכה
 מגילין לא תלינן שמועה למנוח חן או להסתכר דאין כאן לא
 שכרו ולא יין כיון שמתלעדו היה יכולין להגיל ומסתמח כיון
 לנסך וכתב הכ"י שהרשב"א כת'ה כתב בדברי הראב"ד ו"ל כהאי
 עובדא דחביות כו' ומיהו מותר בהנאה דמעשיו מוכיחים הוכחה
 גמורה שאינו מכוון חלה להגלת יין דאלו לא חנקה היה הכל
 נספך לארץ והוי ליה כמודרו בקנה ואין דומה לעובדא דרב פפא
 דחביות דאישתק לברוא ואמר רב פפא עד ברוח אסור כלומר
 אסורה בהנאה דהתם שאינו מוכח גמור שמתכוון להגלת היון
 כיון דאיכא ישראל דאפשר להגיל על ידו והכא מיירי בשתי' חלה
 להגיל מהרה ביד ישראל עד שלא יספך היון ע"כ ומדלא כתב
 דקנינור והכא מיירי שאין סם ישראל והאריך כלשונו וכתב והכא
 כשאי אפשר להגיל מהירה ביד ישראל עד שלא יספך היון ע"כ
 וגמרת הראב"ש דהתם נבי ברוח אין נרדף אומנת כלל והיה
 אפשר להגיל מהר ע"י ישראל אבל נבי חביות שפקע אף שהיה
 ישראל סם כיון שנרדף אומנת ולא היה יכולין להגיל מהירה
 כמו הנכרי' שהוא בקי באומנת ומיהו הדבר שלא יספך היון יש
 לומר שמתכוון בשביל למנוח חן או בשביל שכרו ולא נכתוב לנסך
 כלל וכן הן דברי הלבוש בנתינת טעם לשבח ואף שמתחילק הראב"ש
 עם הראב"ד וס"ל דחפילו נמקום שיש מגילין מתלעדו נוכח לומר
 שחמנוח חן נכתובין או בשביל שכרו ודחה סברת הראב"ד לגמרי
 דלא סבירי ליה כן מ"מ דאין נפקא מיניה בהגלתו ס"ל להראב"ד
 דנכתובין לניסוך אבל היכי דאיכא נפקות' בהגלתו שמיסר הנכרי'
 לתקן כדי שלא יבוא הדבר לדי הפסד שהישראל אינו בקי באומנת
 זה כ"ע מודים דתלינן להקל לומר שלא נכתובין חלה בשביל שכרו
 או למנוח חן כיון שגריבן להגלתו וזה מוגל הלבוש מהשנות
 הט"ו ודברי הט"ו הם דברי שפתיים אך למחסור והט"ו כפי' קטן
 כ"ה השיג ג"כ על הלבוש וכתב ולא נהירא כדמוכח מדברי
 הראב"ד דהראב"א והרא"ש דאין לחלק וכבר כתבנו שדברי הלבוש
 הם דברי הרשב"א דוק ושכתב שדבריו נרורים ואמתם לאמתו
 של תורה :

והדרך

למילתא קמיית' נידון דין שכתבו הנכרי'
 להניח חביות גדולות מן המרתף על עגלה
 והם אומנים ובקיא' בתלכחה זו פשיטא שהם שייבים מישראל ס'
 שהיה עומדים סם כהן עובד' דשאלת הט"ו וגם ככאן שאי אפשר
 לישראל להמר כל כך לסמוס פי החביות כמו הנכרי' שהי' אוחו
 ומגלגל החביות והיין היה נספך הרכה בודאי להגלת יין נכתובין
 ולדין נכריים לאו ע"ה סם מותר היין אף בשתי' וחפילו חם
 הכניס ידו לסמוס כיון שהנכרי' היה אוחו בחביות וקרוב יותר
 לחיות מישראל הוי מחם כדיונו ללבוש ומותר לדין אף בשתי'
 הנראה לפט"ד כתבתי נאם מאיר :

שאלה טז

אור

ישראל וקדושו נזר חלקיו על ראשו לישראל ורח
 אור שמושה"ה הרב הגאון אור יקרות וקיעאון
 משטיע נפש שוקקה ומנוח מים לנחמן המאור הגדול למחשלת
 מספ"ע בר וכלי מילת עטרת תפארת ישראל ומחויק כמעט
 מפענח נפשות ומגלירוי עמוד המורה ונר המערב מימיו לא ידכחו
 בעת יורב עגנה נגף ופה עניף מפינן סלע כפטיש חוק מתגונן
 אור למראה הבוק קדושים שמו נודע כשער בת רבים יערוך
 במטר ונוול כרביבים כבוד מהור"ר מאיר גר"ו יאיר ויפ"ז כאור
 השחר יבקוע ויחוק נעוריו כנשר לסקל המסילה ולעשות העקוב
 למישור חמן :

אדמהו

אכניה אף שתמונת חוד תפארתו לא זכיתי
 לראות ולא שופתו עיני התפוסף כנילו
 ולהשתמש במטונו אשכ"כ שמעתי בקנה הקנה קנין עולם
 בספרי הקדושים שנתפסו וינח טבעם כעולם אשר האיר עיני
 עברים ומשמדין בקרן אורה וכל החכמה הפליא ענה הגדיל תושיה
 באור

שאלות ותשובות מז

הקטן יוסף בא"ה מהור"ר יעשי' וז' מקראטטין נכד הגאון
החסיד מהור"ר אפרים רעדס שהיה אב"ד ור"מ דק"ק ליסא
מגורד פה פ"ב

תשובה

אמרתי

להשיב מפני הכבוד אשר הפניד בי מכת
להסביר לי פנים כהא דק"ל במוציא
כפה"ג אם מנטרפי' המים להסלים שיפור היין לכרך אחריו
מעין ג' או כריך דוקא שיפור מן היין לחוד ואם לאו אין מברכין
עליו לאחר מעין ג' אלא כורא נפשות כו' ומהא דמרינן בשבט
ריס פ' המוציא יין דמוציא הכוס רובע רביעית כדי שימוצו ויעמוד
על רביעית ליכא למשמע דמנטרפי' המים לשיפור לכרך אחריו
מעין ג' דמלינו למיחרף אף שבה"מ טעונה כוס יין כיון דמברכין
עליו כפה"ג הו' ליה יין אף שאין מברכין אחריו מעין ג' והמים
זאתי מהו לשיפור שפור רביעית לכרכה המון דשיעורא לא
כפיכה אלא להכמים פיקנו לכוס על כה"מ כריך רביעית והם
אחרו דהמים משלמין שיפור רביעית ולעולם אין מברכין אחריו
מעין ג' עכ"ל מכת - תמה אני מה דלא חלק בכרכה ראשונה
ולכרכה אחרונה דהא מוציא הכוס רובע רביעית ומוצו
ומעמידו על רביעית הו' חלקים מים וחלק רביעי יין א"כ תמה
לפסך אם נכפכו המים לטעם יין א"כ ראוי לכרך גם כרכה
אחרונה מעין ג' ואם אין כהא טעם יין א"כ תיקנו רבנן לכרך
עליו כפה"ג כיון דג' חלקים מים הם ואם בירך על המים
כפה"ג לא יכא ועוד מידי דהא חיון למקום דנזכר בס"ד ר"ב דאי
משך המים והדלילו מן הגמוקים הו' ליה יין ומכרך כפה"ג
ולאחריו מעין ג' ואף דהמים הו' יול פעמים יותר מן הגמוקים
אפ"ה מברכין עליו כפה"ג ולאחריו מעין ג' כיון דנכנס טעם מן
הגמוקים במים נכפכו המים ליין וכמו דמרינן בברך המוכר
את הפירות דף כ"ז ע"ב גבי שמרי יין אי דרמא תלתא ואמי
ארבעה דרמא מעליה הוא הרי דקרא ליה חמרא מעליה אף שבכל
רביעי' מ' חלקים מים וחלק רביעי יין אפ"ה קרי ליה חמרא
מעליה וא"כ ביינות שלנו שאינם חוקים מ"מ נראה דמסעין
בשיפור שמונין יין באותו מקום כלכל שלא יהיה היין אחד
משפחה במים כי אז ודאי נכפול כנזכר בש"ע סי' ד"ו ע"ה א"כ
פשיטא במק' שרוב הוא יין והמי' השלימי' לרביעית דהפכו המים
ליין ומברכין כפה"ג תחילה ואחריו מעין ג' וכן משמע בביר
דף ל"ח קה"א ש"כ עשר רביעית וחלה מנייהו פסח דמחר רבי' יהוד'
א' שמואל ארבעה כוסות הללו כריך שיטיהו כו' כדי רביעית ע"א
רש"י בדי שימוצו ויעמוד כל רובע כדי רביעית ובגון דדרי על
חד תלת מיא א"כ משמע בין ככלכל ראשונה ובין ככרכה אחרונה
הו' יין גמור ומה שמכ"מ רונה לדמות למה שכפס המג"א ריש
סי' ר"י חנינות מפת וחלי זית מדבר אחר שמברכו אחריו ככ"ר
רש"י זו אינו אלא כעובל לד"ה הו' לחי' לח דהא קה"א והאי לחודא קה"א
אלא דמ"מ נהנה מן העולם שיפור אכילה שהו' בכיות לכך
מכרך אחריו כורא נפשות והכי נמי אם שפה תחילה פחות מרכיבי'
יין ואח"כ שפה מים והסלים לרוב ע"פ מפרך לאחריו ככ"ר אבל
בנידון דיון שיערב תחילה המים ונכפכו המים היין לפי ערך
המוצו באותו מקום אין חילוק בין כרכה ראשונה לאחרונה
ומכרך גם לאחריו מעין ג' ומה שכפס נמי המג"א לענין כרכה
כריך כוית בכדי אכילת פרס אין ענין לכאן דבכל איסורים דכתיב
ב' אכילה אם שפה יותר בכדי אכילת פרס לא מיקרי אכילה
א"כ ה"ה לענין כרכה דכתיב ואכלת אבל ככ"ר שנתפכו המים
לטעם יין כ"ע מודי' דאין חילוק בין כרכה ראשונה לכרכה
אחרונה ולדעמי' לא נסתפק אדם מעולם בדבר זה ופשוט נעוני
כנעתי' כבוח' דאין חילוק בין כרכה ראשונה לאחרונה

כאור תורתו שנתפיים כאור החמה לכן גם אני הנעיר והפוט חילך
לי חל מהמור ואל נבטת הלכונה ללקוט אורות לדרוש ולמור
דבר הלכה לאשר שנתפית' מדרך בעלמא ומשנתו הפוזרת
להסביר לי פנים ולרוות נחוני כדן הכריך עכ"פ הא דקית' כמזינה
מכ"כין כפה"ג אם מנטרפי' המים להסלים שיפור היין לכרך
אחריו מעין ג' או כריך דוקא שיפור מן היין לחוד ואם לאו אין
מברכין אחריו אלא כורא נפשות כה"מ המג"א ריש סימן ר"י
ל' ענין פתודכר אחד וא"כ למ"ה המג"א סס להלכ' דלענין כרכה נמי
כריך כוית ככד אכילת פרס וכ"כ סי' ר"ח ס"ק ט"ו ומינה
למסק הרמב"ם והוכח בש"ע סי' תרי"ב דכשת' כריך בכדי שתי'
רביעית ליכא למשכחי כרכה מעון ג' כמזינה לשיטת הרמב"ם
דס"ל דשיפור כרכה אחרונה כשת' כרכינית וכיון שיש בו מים
הרי זה כשת' רביעית היין יותר מכדי שיפור רביעית ומהא
דמרינן בשבט ריש המוציא יין דמוציא הכוס רובע רביעית כדי
שימוצו ויעמוד על רביעית ליכא למשמע דמנטרפי' המים
לשיפור לכרך אחריו מעין ג' דמנינו למיחרף אף דכרכה המון
טעון כוס יין כיון דמברכין עליו כפה"ג ס"ל יין אף שאין מברכין
אחריו מעין ג' והמים מהנו מהו להסלים שיפור רביעית לכרכה
המון דשפור' לא כתיב אלא דהכמים תיקנו לכוס של יין דכרכה
כמוון כריך רביעית והם אחרו דהמים משלמין שיפור רביעית
ולעולם אין מברכין אחריו מעין ג' אמנם נראה לי להוכיח מהא
דמרינן בס' כינר מברכין ד"ל לר"ג דמברכין ג' כרכות עליו'
מינים ומקום הפוספות אי כרכה המון טעונה כוס א"כ
מומיים ומקום המינים ויזמנו לעולם ואם חיתא לאין מנטרפי'
הרי אין מברכין עליו אלא כ"כ דהא שיפור יין לכוס של כרכה
רובע רביעית וליכא שיפור לכרכה מעין ג' אלא ע"כ פשיטא
לחוד דמנטרפי' ועדין נסתפק לבי אחמי' ינטרף המים לשיפור
היין ואין לומר דלא כלל מהפך שאכלו לענין כרכה דא"כ קמה
קטניות שיעירב קמה דגן למאי דקי' ל כ"ד דקמה הו' לח כלל
ואינו עמד בחקיקו ס"מ נמי שנתפך קמה קטניות להיות
קמה דגן ולכרך מעין ג' אפילו ליכא כוית בכדי אכילת פרס
בדגן ואין קי' ל הכי אלא ס"ל להרמב"ם והרשב"א ז"ל בקמה
אורו לחוד שחיטים גולדים חותו וחי' ש"ה דס"ל דה"ה הו' גורר
על הראשונים אני מנטער לידע טעם הלכר אחמי' החטים
גוררים האורו ואיך ארמה לו גרירות יין למים וגם נפלאתי על
מג"א שכתב שם בסיום דבריו דכשת' מינים אפילו ליכא כוית
ככדי אכילת פרס מכרך על המחיה ואין אלו אלא דברי נביאות
וחס' כ' לא חמרא דלא נזכר התם דמירי' נליכא כוית ככ"ה ע'
אלא דאיכא רוב משאר מינים ולעולם עד איכא כוית ככ"ה ע'
ובנידון דיון אפשר לי לומר דמסתבר' להולתוספות כיון דגטעלי
אינם אדעתא דמוצי' דהא אשכחן בסוף פ"ג שאכלו לר"ה אין
מברכין על היין עד שיפן לתוכו מים שמוצי' להם כהפך המים
ואכתי' לא נפשוט בעין ד"ל ביינות שלנו שאינם חוקים ולא
נעטי' אינטי' אדעתא דמוצי' י"ל שלא נהפך וא"כ ליכא למשכחי
כרכה מעין ג' כמזינה לשיטת הרמב"ם כדכתיב' חונס' אני
נבתי' נעמי' לכרך כרכה אחרונה כרוב רביעית דהיינו מלא
לוגמי' כדחסיק הטו' כריות כריות וכן כפס מעדני' מלך
והכ"י כהר"ם רוב רביעית והוא טעון דמוצי' כהר"ם למאן
דמעין סס וכן מסתבר' לע"ד דהא חיון לענין אכילה י"כ
קילין מברכה ככרכה חינו' יב עד ככוכבת והוא יותר מכוית
וכמ"ש הר"ם דמסתמא דנחשב טפי הנאה לכרך אחר' מחובל'
ד"כ א"כ אין סברא לומר כשת' דבי"כ חייב כמלא לוגמי'
וכרכה רביעית חלה מחורתא לע"ד כמ"ש הטו' והמעדני' מלך
ובמט' ת' תחמי' סאל יבעוס עלי' לחסנני לעזות ח"ו שהעמסתי
כרכים אפילו הם צפתי' יתרכי' הכרח' לא ינוגה כי וראתי' מאור'
שלא אטול' לדי מעילה' כי אף בכרכה אחרונה מעל כדאשמע
בש"ס הר"ם מק' דכשה' א שכע' מכרך כ' ועתה שכחתי' הנה
שהוא מק' נולד לי הספק ולא הרגשתי' עד עתה לשאיל פי מורינו
ואנכי יוד עני' תח' ואם אחזיק במנהג שנתפתי' לכרך כרכה כמלא
לוגמי' וחוקי' שנתנו וירכיני' ויסיב לי דבר כרור ע"י אחר
מתלמדיו ואל יסתכל בשפלות ערך השואל רק לגודל כורך
השאלה - כ"ד נפש שוקקה ונפש רעבה לשמוע דבר ה' חפי
זקן ויושב בישיבה אה' ה' תחנכו למעלה למעלה דכה כחפך
האזהב חבתי' ישראל ואסקופה הנדרסת להם ומשתוקק לרכך
במעטי' משכיותם ולחכות בניקוי' סלעס ולהסתמא כמלתא

ומה

שהתפלא מכת' על תג"א שכתב בס"ד ר"ח סי' ו'
ס"ק ט"ו דכשת' מינין אפילו ליכא כוית כה"מ
מכרך עליו כה"מ ועל המחיה אפילו ליכא כוית אכילת פרס וכתיב
מכ"מ עליו שאין אלו אלא דברי נביאות דמסי' ב' לא מוכח מידי
ולא כוכר התס דמירי' דליכא כוית כדי אכילת פרס אלא דאיכא
רוב משאר מינים ולעולם עד דאיכא בכדי אכילת פרס עכ"ל
ונפלאתי עליו דהאיך סתם הש"ע לעיל סי' ג' סתם אם עירב
עמהם דכש כרכה יותר מהם או מינים אחרים כרכה יותר מהם
מכרך

הכ"י משיני אריות שהשינו עליו יעוין מס וגם לכאורה יש ליטב קושיית הכ"י על הר"י נרפעי ד"ל דסבר הר"י נרפעי דברכה מעין שלשה הוי לדורייטא שלל כדעת הרמב"ם ספדר שהו מדברין כגזכר בטור סימן ר"ט וכס"ע סימן קפ"ד וא"כ בכל ספק אוליגן לחומרא אבל לאחר העיון לא ניגיל מהשנות הכ"י דהא התוספות בפרק י"ב דף ע"ט ובפרק היסן דף כ"ו ע"ב דברכה אחרונה כו"ט לר"מ וכתיבה לרבי יהודה קרא אסמכתא בעלמא דמאורייתא שבעה גמורה בעינן וא"כ אין כאן ספק לדורייטא והדרה קושיית הר"י לדוכתא הא"ך החמיר הר"י נרפעי במקום דקי"ל ספק ברכות להקל ותמה חגי על הלכות שכתב סוף סימן קפ"ד דמן המורה חינו חיוב אלא כשחל כדו שביעה זהו כתיבה כדכתיב ואכלת ושבעת ותמחני דהא התוספות מביאי דליות ברורות דכתיבה לר"י חינו אלא מדברין דמן המורה שביעה גמורה בעינן והדרן למילתא קמייטא דמי שיש לו יין לפניו שיסתה לר"ך לזהר שלא יסתה פחות מרביעית או שיסתה רביעית שלם ואם לא שמה רביעית שלם מי שגונה לברך מבנים עמנו לספק ברכ"י וק"ל ספק ברכות להקל הנראה לפע"ד כתבתי וספר מעדני הוולך לא היה לפני לעיין בו :

שאלה יז

מהרב המופלא מהור"ר לוי אב"ד רק"ק ביליגראד :

קדם רבינו סבכל בצול במקרא ובמשנה והלכה ואגדה שמוסכת לבו של אדם הגדול בענקים נחל נובע מקור חכמה תורה התומה ניתנה לו בפתגם מחזיר עטרה ליושנה חס דועניו מתלמידיו של הילל הגאון הפורסם נ"י פ"ה ע"ה אב"ד ור"מ ור"ג א"מ ומהור"ר מאיר נרו :

ועתה

באתי לשאול שאלה אחת קטנה מאת אדמו"ר ואל יחר אלדוני על טירחתי שאני מטריתו תמיד בשאלת כי השעה נרביה לכך ראובן השיא בתולדות וכתב לבתו שח"ו כנהוג ככתוב בנוסח תיקון סטורות בכל אופן המועיל ופתה שמת ראובן ואשתו והכיח בתהניל ושני בנים זכרים והבת תועבת הבנים הנ"ל שיחננה לו או אלק ר"ט או חני חלק זכר וראובן הניח אחריו קרקעות ומטלטלים והבנים חומרים שכיון שאבינו ראובן חייב לבעלי חובותיו ואלא לא נגבה מקרקעות א"כ נשלם ממטלטלים כל החובות שחייב אבינו כדי שיאשרו הקרקעות ולא יהיה לכת חלק בהם כמפורש בס"פ ח"ה סימן ק"ג ס"ג כהנה והבת חומרת לו יהיה כדבריהם הלוא זמן שטרי מוקדם לכל הסטורות כולם והבנים חומרים אין דין קדימה במטלטלים כמפורש בטור ח"מ ובס"פ ח"ה ק"ד עתה אני שאל א"ך מתפרע הבת שח"ו שלה מן האחים הנ"ל מורה היא וללמוד אני לר"ך וקאוס שח"ו לא ישיב פני ריקס וישיב לי פסובה להורות בזה חק ומשפט תורתנו הקדושה ולי אחוה קידה קמי' דרבי לכל יהיה לו למשא ואין להאריך יותר וולת תפילה לאל חי שיאריך ימים ושנים דגני ברכה לראש נדיק עוד ינוכן נשיכה :

תשובה

אמרת

להשיב מפני הכבוד בקצרה ביאין תמש בדברי הבת ואין הבנים צריכן לטענה שאין קדימה במטלטלים דאף אם יהיה קדימה במטלטלים מ"מ לא שייך קדימה בטור חני זכר שגוהג עכסיו נגניו כי שטר ח"ו דינו כירושא וכן כתב בפירוש רמ"א בח"מ ס"ה רפ"א ח"ל הכותב לבתו שתקח לאחר מותו כחני חלק זכר דינו כירושא דעלמא ונ"מ וכמוכה קודמין לתמנה זו כו' ומיהו בראשילי דמה שגוהגין עכסיו לכתוב שטר חני זכר לבתו ולהתנות שאם יתן לבתו חלק חני זכר דפטור מן החוב כר"ך ליתן לה בכל אשר לו דעיקר הוא החוב ולכן לר"ך לקיים תנאו וכתב הסמ"ע ס"ק י"ד לר"ך ליתן בכל אשר לו ומיהו ג"כ דינו כירושא שגוהגין מחילה ב"ח וכמוכה מנכסיו כנ"ל כיון דפטור מהחוב בחלק חני זכר עכ"ל ח"כ אין שייך קדימה כשא"ו ויהי פשוט וברור לדעתי כדעתי בכתיבתא כ"ד היום יוס ה"ו חלול תנ"ה לפ"ק * נחו' מאיר חומס פ"ה ק ק ח"ט :

מברך במ"מ ולכסוף על המחיה היה לו לפרס דמירי דאויב כו"ט כה"פ לא הוה כר"ך לאסמועינן לין אס עירב קמח דוחן ושאר מיני קטניות עם קמח דחמשת מינים אלא נראה דכסימון ב"י פיירי אפילו ליכא כו"ט בכדי אכילת פירם והטעם כתב הכ"י מלחמא שמואל בפרק כיגד מברכין דף ל"ז כל שיש בו מחמשת מינים מברך עליו במ"מ אע"ג דרוב הוא שאר מינים והמיעוט הוא מחמשה מינים אפ"ה כיון דהוא עיקר שנתן בו קמח בתפיל לתת בו טעם ומירי דלטעמא עביר לא כטיל עכ"ל ומתלי טעמא מוסס דכל מירי דלטעמא עביר לא כטיל ש"מ אפילו ליכא כו"ט בכדי אכילת פירם אפ"ה לא כטיל ומברכין במ"מ חלל כסימון ט' מיירי שעירב קמח של ה' מינים בשאר מיני קמחים להשביע ולא לטעמא לכך דינו שיהיה כו"ט ככ"פ ומה שכתב חכ"ת שנהג עמנו לברך ברכה אחרונה ברוב רביעית דהיינו תלח לוגמיו דלמסקי ה"טו ברחויות ברורות וכתב שכן מסתברא דהא חזינן דלענין אכילה ר"כ קול מברכה דבי"כ חינו חייב עד ככותבת ויותר מכותב וכמו שכתב הר"ם דמסתבר דנחשב הנאה לברך אחר' מחיוב דר"כ א"כ אין סברא לומר בשפיה דבי"כ חייב במלא לוגמיו ובברכה רביעית אלא מחוורתא כמ"ס ה"טו ומעדני חלק עכ"ל וביקש ממני להודיע אם יחזיק במנהג שנהג לברך ברכה אחרונה במלא לוגמיו ע"כ אחרתי להשיב לו מה שכתב חכ"ת שה"טו מסיק ברחויות ברורות ואני חומר שהם רחיות רעות וכסל טוור ונפל טוור ומוכרח אני להאריך קצת מה שכתב ה"טו סימן ק"ן ו"ל ויקשה מה שכתב הטור ס"ה תע"ב בכוס של פסח שאין נר"ך לשמות כל הכוס שהוא רביעית אלא רובו וכס"ת פ"ט כתב בכוס רביעי שמתברך אחריו והא' לחד דעה חינו חייב בברכה אחרונה כי אם ברביעית וכו' תמה אני אם קושיא כזו ראוי להעלות על הספר ומכס"ב להכריח ממנה איוה דין דכס"ת תע"ב כתב הטור ע"פ הדין שאין נר"ך לשמות כל הכוס אלא ברוב גמי סגי וכסימון פ"ט מיירי לכתחילה שהוא שותה כל הרביעית וכן כתב הכ"י בס"פ ח"ה מה שכתב הטור ע"פ רביעית או רובו וכסימון תע"ב כתב חינו נר"ך כולה אלא רובו ומפרט דכדי קמח ר"כ רביעית לכתחילה וחיוב בברכה אחרונה חליבה דכ"ע עוד כתב ה"טו ו"ל ותו קשיא לי דתחילי לא סגי כחלל לוגמיו לברכה אחרונה וכי עדיף היה מכוס של ברכת המזון דהוא נלמד ג"כ מברכת עכ"ל ותמה אני מי הגיד לו שנלמד מברכת דהא מפרש הכ"י בס"י ק"ך דהטעם דשתיית סתים אין מנטרפים דלא מקרי שתי' של הנאה בפחות ממלא לוגמיו ואין בעינן שיהיה אחד מהם משתיית כוס של ברכה הרי להדיא דשתיית תלח לוגמיו משום הנאה היא אבל ברכה אחרונה דלמד מואכלת ושבעת דשביעה זו שתי' ואין שביעה פחות מכתיבה ולא מהני תלח לוגמיו פחות מכתיבה הוא חף שנהגה מ"מ לא הניב לכלל שביעה ודברי הר"ם מה שכתב בפסקיו ומה שכתב כפסוקתו כלל'ו ס"י י"ד עולים לסגנון אחד שכתב דנר"ך אדם ליוהר שיסתה פחות מכותב כדי להוניה נפשו מספק דר"י ומעולם לא נתכוון הר"ם שלל יחוס לספק דר"י ומה שמיני רחיה עוד מסימן חפ"ו כבר כתבתי שאין זה דלתי להשמור הדין על רחיה רעוע כוונתו שפיר תמה הכ"י על ר"י נרפעי שכתב שיש להחמיר לברך אחריו אפילו סתה פחות ממלא לוגמיו וכתב הכ"י ו"ל ואני חומר שזו היא חומרא במקום שאחרו ספק ברכות להקל עכ"ל וכל דברי ה"טו ח"כ מוכרחים וגם רחיותי שנהג להשיב על הלכות שפירש מקום ספק דלפיל דעכ"פ כו"ט בעינן אלא דהספק אי כו"ט בלא כמו שיש ביבש כו"ט דיבש ומחילה הוא פחות מרביעית או דילמא נס בלא משערינן כאלו הוא קרוני ויבש ומחילה הוי בלא רביעית כדאמרינן בריש פרק המיניא יין וכתב ה"טו ולא ידענא מה חשוב בזה להביא רחיה ממקום הסותר אותה שאמר שם חני דילמא ב"ט שהוא עב דווקא הוא כך אבל כיון דקלוש יש בכותב יותר מכדי רביעית עכ"ל * ונפלאתי עליו איך רנה לדחות דברי הלכות בגילתא דח"ת' דהא אמרינן שם תני יבש כו"ט דברי דברי רבי נתן אמר רב יוסף פחות מרביעית או דילמא דבר אחד ודחה חני דילמא לא היה כו' ח"כ לא בעי חני אלא לדחות דברי רבי יוסף אבל גוף הכרייתא דתנא יבש כו"ט דברי רבי נתן כדקיימא קימת וסבר כו"ט וכן פסק הרמב"ם בפ"ה מהלכות שבת יין כדי רובע רביעית ח"כ דברי הלכות ברירין כטעמא וכבר כתבתי ביוגא דזה בתוספתא בחלק שני סימן ט"ו והגלתי להרב

שאלות ותשובות יח יט כ

שאלה יח

גיסין

דף ל"ט ע"ב דפניו ר"ם אומר משום ר"ע יכול יהיה כסף גומר בה כדרך שהשטר גומר בה ת"ל והכדה לא נפדתי אורעה כל הפרשה ללא חופשה לגמר לך שטר גומר בה ואין כסף גומר בה ופירש רש"י מדלא כתבי כסופא לא ימותו כי לא נפדתי או חופשה כו' והכי קאמר קרא והפדה לא נפדתי פדויה ואינו פדויה הנחרפת לאיש כגון שפחה כנענית חניה שפחה ווחניה בת חורין המאורסת לעבד עכרי כו' והקשו התלמידים איך קאמר והפדה לא נפדתי פדויה ואינו פדויה דהיינו חני שפחה וחני בת חורין דהא שפחה פדי כסף או כסוה כסף ולר"ע אין כסף גומר כלל ואיך היא חני בת חורי ונבי מי שחני עבד וחני בן חורין לקמן דף מ"א פליגי רבי ורבנן מי שחחרר חני עבדו דרבה סבר דמחלוקות בשטר אבל בכסף ד"ה ורבי יוסף סבירי ליה דפליגי בכסף אבל בשטר דברי הכל לא קנה ומוקי רבינא אליבא דר' יוסף מתניתין מי שחני עבד כעבד של שני שותפים וא"כ לר"ם אליבא דר"ע דס"ל דאין כסף גומר בה כלל וא"כ איך קאמר פדויה ואינו פדויה שהיא חני שפחה וחני בת חורין הא אינו נפדה כלל אפילו כולה בכסף ונראה לי דהכי פירושה מדכתבי כי לא חופשה ולא כתיב או לא נפדתי דע"כ דהפדה לא נפדתי בחני שפחה וחני בת חורין מיירי דהיינו שקיבל חני הכסף וגם כתב לה שטר על החני כד"ה והא דכתבי אחריו או חופשה לא ניתן לה ר"ל חופשה כולה לא ניתן לה אלא חני שכתב לה שטר על החני ומדלא כתיב כי לא נפדתי ר"ל לא נפדתי כולה אלא מקנתה ש"מ דאפילו נפדתי כולה ולא נכתב לה שטר הוי שפחה גמורה ועיקר קפידא כי לא חופשה ר"ל שלא נשחררה כולה ימותו ששטר גומר בתולה כסף כלל אפילו אם נתן כל הכסף ועי' בכריתות דף י"א ח"א ע"א דסבירי ליה לר"ע דהפדה לא נפדתי דמיירי בחני שפחה וחני בת חורין אלא רבי שמעון דרש אליבא דר"ע אורעה כל הפרשה ללא חופשה ופי' הר"ם בפרשת קדושים עירה כמו המערה מכילי אל כלי שמעך הכתוב כל כח השיחרור והשיר הנאמר כפר"ם שפחה חרופה בשטר ואמר כי לא חופשה שכל זמן שלא חופשה בשטר לא וימתו עכ"ל ואני אומר שהוא מלשון גט המעודה דלמרינן בניטין דף ד' ע"ב לא נרובי דנוערה ר"ל שהיא משוך למטה ולמעלה וכך פירושה והפדה לא נפדתי או רעה כל הפרשה ללא חופשה רעה לימר כאלו נכתב והפדה לא נפדתי וגם לא חופשה החני חלה החני נפדתי וחופשה וחייבי באשם ולא ימותו כי לא חופשה כולה אבל לא קאמר כי לא נפדתי כולה דס"מ דאפילו נפדתי כולה אינו יונקת לחירות אלא שטר גומר בה הנראה לפי עניות דעתי כתבתי :

שאלה יט

באחר

שאל כל עוק ואחכ תנאו בו אחד מ"ח טריפות אלס לך כפרה כתבתי בספרי בחלק שני מש"ת סימן מ"א דאין נריך כפרה והנאמתי ראי' מתוספות דכ"ה דף ד"ה אורח ארעה יעוין סם ועכשו ראי' שהיא משנה שלימה בפסחים פרק אלו דברים דף ע"א ע"ב שחטו ונמנא בעל מוס חייב שחטו ונמנא טריפה כסתר פטור מחטאת מוס דהוי אונם הרי בפירוש אימנא טריפה כסתר פטור מקרבן חטאת משום דהוי אונם אי"כ ה"ה לענין חכילה דפטור ואין נריך כפרה דאונם דחמנא פטרי' ויה ראי' ברורה שאין להשיב עליה :

שאלה כ

מוינא מהמופלא מהור"ר עזריאל בהן

מי

ואיר לך מאיר עינים רובן בין המשפטים ומחויק בעני החיים ה"ה חת"ו הרב הגדול מופלא ומופלב גאון תפארת ישראל בבוד מהור"ר מאיר גר"ן ואיר באור הכהיר :

אני

אני השאל בשאלת תלמוד לרב שנמנא בס"ת היא ויו' משם של ארבע נדבקים באמנע וגם הכרע' דהיא היה נוגעת בגנה ולא היה נראה כחית ומפני שקנת רואים היה נראה להם כחית אמרנו עכ"פ יגדר הסופר הדבק שבין ה"א לוי' אולי יוכר לעין כל כבדור אח"כ אם נראה כחית או לא ומתוך הגדר הגדר הסופר נפרד הכרע' דהיא מננה ומעשה ככל הספק אם היה הדבקים מליו ומתוך שיעקס הסופר סכינעו ועוקן סכינעו היה רחוב קנת היה נפרדים באחת ופסול משום חק תוכות אף להגראה להם כחית ומעשה אין לה תקנה או שמה לא היה הדבקים כלל מליו רק מדבר אחר שהיה דביק עליו ודין גרמא שנפרדים באחת ולמדנו רבינו מה דינה של אמו פ"ת * ועוד שאלה אחת קטנה לפי הטעם ש"ע בסו"ר פ"ט ס"ג שכתוב ס"ת שכלו ממנו יריעות אפילו אחת נריך להחליף שלש לפי שאי אפשר שיה' אותם שחליף דומות לגמרי לחרות לכך נריך להחליף שלש יריעות וכת"ש אם נפסלה היריע' מדבקות השם נריך להחליף שלש יריעות וכש"כ לא נמנא כלום ושאלתי פי' הסופרים ואמרו שלא נהנו יורינו רבינו ויאיר עינינו בתורת תורת אמת ומשפט נדק אשר הוא ידה ומי כמוהו מורה דברי תלמידו המתחבק בעפר רגלו ומתאוה לשמות מיהו וזורה היא וללמוד אני נריך עזריאל הכהן :

תשובה

אמרתי

להשיב מפני הכבוד דבר שאלתו שנמנא בס"ת ה"א ויו' משם של ד' נדבק באמנע וגם הכרע' דהיא נוגעת בגנה ולא היה נראה כחית ומפני שקנת רואים היה נראה להם כחית אמרנו עכ"פ יגדר הסופר הדבק שבין ה"א לוי' אולי יוכר לעין כל כבדור אח"כ אם נראה כחית או לא ומתוך הגדר הגדר הסופר נפרד הכרע' דהיא מננה ומעשה ככל הספק אם היה הדבקים מליו ומתוך שיעקס הסופר סכינעו ועוקן סכינעו היה רחוב קנת ה' נפרדים באחת ומשום חק תוכות אף להגראה להם כחית אין לה תקנה או שמה לא היה הדבקים כלל מדיוק מדבר אחר שהיה דבק עליו ודין גרמא שנפרדים באחת וכשתק מ"ת מה דינו של ס"ת :

הנה

בדוראי לא נשכת מוכרו מה שפסק בש"ע ב"ד סו"ר ע"א סו"ר ע"א שכתב רמ"ה של סם שנגע ברעה בגנה אם נוגע ממש עד שנראה כחית מותר למחוק או לגרור הרגל ולתקנה אבל אם נוגעת רק מעט יש לספק בדבר אם מותר עכ"ל וכתב הלבוש שמחמת ספק ושלפני היריעה וספק של מ"ת דלמא לא היה דבק כלל פדיו רק מדבר אחר שהיה דבק עליו ע"כ אני מודיע לו דעתי שכל ימי היתי מחמ' על זה שעלה בלעת הפוסקים שגרר כזה הוי כחק תוכו וכן מה שכתבו בח"ח סימן ל"ב ס"י י"ו שאם טעה וכתב דלית במקום ריש אין תקנה למחוק הפג ולמקן האות משום דהוי כחק תוכו וקשיא לי מהא דליתא בסוף פרק הבונה תנא הגיה אות אחת חייב ופרד' הש"ס כתב אות אחת פטור הגיה אות אחת חייב אמר רב ששם הכי בחתי עסקין כגון שנטלו לגנו של חית ועשאו שני זויגן רבא אמר כגון שנטלו לתגו של דלית ועשאו ריש ופי' רש"י ובדבר מועט חייב הואיל וזה תיקון הספר ואם ליתא דהוי כחק תוכו אין זה תיקון אלא קילקול הספר ודוחק לומר שלא מיירי הש"ס בס"ת אלא בשאר ספרים שלומדים בו אינן קנות של בית רבן והנה הפסתי בספרים ומנאמתי במדבר ריש הקומץ דאם כתב וליקב בנ' מקומות כדק שלל ויכל להפרידה אח"כ דהוי כחק תוכו ואינו נראה אלא הוי כשאר טעות ויכול לתקן וראי' דחמרינן בהבונה דסקל' לגנו של חית ועשאו שני זויגין חייב ומדבריו היינו חק תוכות וא"כ איך חשיב ליה כתב גבי שכתב אלא נראה כיון שהוא מתעסק בהפדת אותיות אינו חק תוכות עכ"ל ובעמוד ב' לסוף עמוד ג' כתב ח"לואם הדבקה וקוף כרעיהו לנגיהן לא ידע ר' אם ויכל להפרידו כסכין ולעיל פי' דהוי כחק יריכות ושיר וכן מנאמתי שחור בו ר"ג ממה שפירש לעיל דהוי כחק תוכות ואומר ר"י שאם הדבקה חית של סם יכול למחוק דאפילו אזהרה למחוק השם לא הוי דהא תיקון הוא עכ"ל והם סקים הסכימו דאין חס נדבקי אותיות השם לגרר ולמקן כיון שהיא ת. נכתב כתיקון חכל

ונכונה לסתור דברי הס"ך ומי יתן לי אכר כיונה אעופה ואשכונה
בגלו כל החכמה לשמוע דברי עתיק יומין מפיו הקדוש הנטיעם
כחם מורות ולשון של אסורית המהוירי כוונה הרקיע דברי תלמודו
המתעבק בעפר רגלו ומתאזה לשמות מבורכא מים חיים :

תשובה שהשבתי שנית

כתבו

קבלתי ובאתי להשיב שנית מדברי סופרים
על ראשון ראשון שהביא דעת הגאונים
ראשונים שפסקו ללא כמדרכי ודוחק לומר דאשתמיטת'
לכל בני גאונים גמרי' דהכונה כו' הנה גם חכמי דעתיה מדברי הר"ן
והרשב"א ומתירונם וזה לך האות שכתבתי בספרי בחלק ראשון שלה
ס' דף ע"ט ע"א כד"ה ועוד יש לי תמי' כו' אלא שלא רציתי
להאריך כיהשליח היה נחזק לדרכו גלל כן קנאתי ולא כתבתי
אלא שמהנתי כמדרכי בהוכחתו בפירוש וזה לא הכאתי בספרי
הראשון ואעתיק לך בקיצור דברי שכתבתי על דברי הר"ן וז"ל
ולי נראה לחון מכאן ראיה לדגבי שכת ליכא קפידא בין חזק חובות
לחק יריכות כל היכי דהוי מלאכה מחשבת מחייב שהרי אפילו
נחוק ע"מ לכתוב חייב אבל במיד דכתיבן כתיבה כי האי גוונא
אין לנו ואנו כתבתי וז"ל ואני בער ולא מבין במאי דקאמר כל
היכא דהוי מלאכה מחשבת מחייב"כ לדבריו הכותב בשמאל
נמי לחייב משום דהוי מלאכה מחשבת אלא ע"כ משום כיון דאין
דרך כתיבה בכך בטל דעמו ומחשבתו וכן במוחק ע"מ לכתוב
שתי אותיות חייב כי זה תיקונו כמו קורע ע"מ לחפור אבל
במה שכתב ואינו מתקן הספר בכך אף שמתכוון לזה ת"מ יהיה
פטור דלא תיקון מידו כו' יעויין סס באריכות ואין ספק לי
שהר"ם חזר מדעתו הראשונה ובטל דעתו מחמת הכי קושיות לא
יחא ליה בתירונו של הר"ן ואין ספק לי למי שלומד תורה לשמה
יודע לדברי אף שגדולי ראשונים אמרו מ"מ האמת עד לעמנו
שנראי' דברי המדרכי והוא היה גידול בדורו מגדולי אחרונים
גם הר"ג חזר בו ושכנגד חלוק על הר"ן ומסתבר' טעמי' ולאן
קטלי קני באגמיהו וגם מדברי רש"י נמי משמע כוותיה הנדקט
למיקון הספר הכריך לזה ש"מ דאי לאו הספר מתקין זה לא
מחייב ומה שהביא מב"ב שכתב הב"י בא"ח סימן ל"ב וז"ל
וכן כתוב הרשב"א בתשובה רגל הגוף הדבוק גוררין הרגל וכן כתוב
בתשובה להרמב"ן ס' ר"ל והקשה מב"ב דברי הרשב"א בחירושו
לדברי הרשב"א בתשובה וכתב מב"ב ע"כ לריך לומר שחזר
הרשב"א בתשובה ממה שכתב בחירושו כי היכי דלא תיקאי דברי
עלמנו אהדי וכה"ג מנינו ככמה דוכת' והנה דתשובה הרשב"א
ותשובה להרמב"ן דאדורא אחת היא כמו שכתב הב"י בהקדמה שלו
כל המקום שכתב תשובה להרמב"ן הן דברי הרשב"א אבל מב"ב
החליט זה שדבריו בתשובה עיקר ואני אומר איפכא דהא כתב
הב"י בח"מ ס' ע"ב דומה לזה בדברי הר"ם גמי מלה על
המשכון אי הוי שומר שטר או לא שדכריו כפסקיו סותרים
לדבריו בתשובה דנקטינן בדברי הר"ם כפסקיו נגד דבריו בתשובה
ונראה לי טעמו משום שכתב בחירושו כי היכי דלא תיקאי דברי
הרשב"א בתשובה וכתב הר"ם כפסקיו נגד דבריו בתשובה
הר"ם כפסקיו אדברי הר"ם בתשובה וכתב הב"י ואפשר לומר
דהתם לאו כלל כיוול לכל מקום שדבריו בתשובה סותרים לדבריו
כפסקי' דנקטינן דבריו כפסקי' עיקר אלא כהיה תשוב' דוקא ספי'
ידע שדבריו כפסקיו היו אחרוני' לה שכבר השיב ארזות תשוב' כשכתב
אזוה דין כפסקיו עכ"ל וראיתי בתשובה חדשה זרע אברהם בחלק
א"י סימן י"א שכתב סימן ק"ו כתב בשם הר"ן כן הר"ם
בשאלו רואה פסקיו עם תשובתו סותרים זה לזה הולך אחר
הפסקים וכן הרש"ך וכן מהר"ט וגם ספר גבורת אנשים סימן
ס' ובטור א"ה ס' קנ"ד גבי ניטמו בעיניו פסק הטור כהר"ם
כפסקיו ולא כתבונתיו ועכ"פ בדין הרשב"א עכ"פ מ"י ספק
לא ינאנו שחזר מדבריו בתשובה וכבר כתבנו שפירוש מה שרגל
לחזן הוכחת המדרכי והרשב"א והר"ם לא נסירין ולא ברירין ולא
כהירן ולא שרירן ולא קיימן וא"כ אפילו היה יחיד לגבייהו
כיון דמסתבר' טעמי' נחשב עכ"פ לספק בפרט שהר"ם וגם הרשב"א
ס' ל' כן וכן משמע מדברי הר"ם ראי' לדרך לספק וגם הרשב"א
בתשובה לא כתב בפירוש דלא מהני גזירה להפירד הרגל אלא

חס רגלי ה' והקוף נדבק בנג הוי הגרידה להפירד כחק
טובות והסורכו לחחוק כל הרגל ואם אירע בן נשם אם היה
נראה כחית לכל אדם היה מותר לחחוק כל הרגל ללא קדוש
בקדושת השם כלל אלא עכשיו שקנת היה נראה להם כחית
ולקנת ל"ה היה נראה כחית אלא נגיעה בעלמא וזה הוא
הספק שכתב רמ"א בס' רע"ו ומכ"מ כתב שיש עוד ספק דילמא
לא היה נגיעה כלל בדיו אלא בדבר אחר א"כ לדעתי הוא
ספק ספיקא דילמא לא היה הנגיעה בדיו ואת"ל דהיה הנגיעה
בדיו דילמא הילכתא כדעת המדרכי דזה לא חשיב כחק טובות
ואף שלא נכתב כתיקון מחילה וראייתו גדולה מש"ס ערוך
בפרק הבונה דמחקי' לגנו של חית ועשאוה שני זייגין דהוי
תיקון ש"מ דלא הוי כחק טובות ומנינו ס' כהאי גוונא בפוסקים
גבי גלידה ע"י כ"י וכו' דמחמירין דאם נוגעת הרגל רק מעט
לסלק היריעה מ"מ בנידון דידן דיש ספק אם היה הנגיעה
כלל בדיו יש להקל ובפרטות שהיה נראה לסלק שלש יריעות
כמו שזכר בס' ר"פ ומה שהסופרים לא נהגו לסלק שלש
יריעות אם מלאו טעות אין למידן מהם כי הדבה סופרים
בדורינו שאינם בני תורה ועוק חזי מאי דבר אס כריבן להחליף
היריעה כל האורים שיש להחליף שלש יריעות בין לחוש ליריע'
הקדושות שלא לגנוס יש לסמוך להתיר ס"מ כזה ראה זקדס
הנראה לפע"ד כתבתי * היום יוס' א' א' שבת תה"ה לפק: נאם
מאיר :

חזר השואל והשיב על דברי למאיר

כשמש כההרים רובך בין המשפטים ומחוק
בעץ החיים ה"ה א"מ הגאון תפארת ישראל
המופלא בהפאלאות חכמים חכם לבו אמר כח דתורה עדיף וברי לבו
כחולס יתפננ על רוב שלום כבוד מהור"ר מאיר נרו * ואיר יורה
עד גבול בנימן כללנא :

נתמלא

כל הבית אורה בראותי כל יקר דבריו הנ"ל
ובקראי' שנים ושלא לדתות ערבה עלי הדברים
מפני ומדרכונם כי הם חיוסדים על אדני פווקרים מפנינים
אע"כ לא אשתוק מקמי רבי אפילו לדבר זה ואדון לפניו
בקרע כתלמיד הנריך לגמרא ולסברא דרב ואל יסי' נראה
לפניו כעלה ביותר כי תורה היא וללמוד אני נריך וראשון מחילה
נאמר שמה אדמ"י על זה שגלה דעת הפוסקים שאם נדבקו
רגל ה"ה בגנה או שרעה לעשות ריש ועשה דלת הוי חוק טובות
מש"ס דשבת סוף פרק הבונה והוא מדברי המדרכי ריש הקומץ
וכן הן הדברים הנאמרים בר"ן סוף פרק הבונה בשם חידושי
רשב"א אבל לא כן דעת הר"ן שכתב על דברי הרשב"א וז"ל
ולי נראה דאין מכאן ראיה דגבי שכת ליכא קפידא בין חק טובות
לחק יריכות כל היכא דהוי מלאכה מחשבת מחייב שהרי אפילו
מחק על מנת לכתוב חייב אבל במיד דכתיבן דכתיבן דכתיבן
כה"ג אין וכו' עכ"ל וסברא נכונה היא וזכך עלה כחלה במחשבת
לתרן תמי' דאדמ"י אבל מסתפי התי לומר סברא דנפשו עדי
שמחשתי לי און בדברי הר"ן ובא"ח סימן ל"ב הביא הב"י המדרכי
הנ"ל וזה לשונות המדרכי בהקומץ דלא מהני אם מפירדה בסכין
ואחר כך כתב שחזר בו הר"ן והסגיר והגאון מהר"י קלון כתב דלא
למהני וכדברי הר"ן הראשונים וכן כתוב האגור וכן כתוב הרשב"א
בתשובה רגל הקוף הדבוק גוררין הרגל וחוררין וכותבין וכן כתוב
בתשובה הרמב"ן וכת"ל ואני הנעתי לרואה עוד בהגהות
נויימנית וכר"ס ובש"ט גבורי' בשם הגאונים אחרים שכתבו דעת
כל הגאונים הנ"ל הרי כל הפוסקי' ראשונים ואחרוני' נראה שיהיה
קיימת חזן ממדרכי וא"כ הוא יחיד לגבייהו ויחא לפרס הגמרא
דסוף פ' הבונה כדמפרש הר"ן תלמוד דאשתמיטת' לכל הגאונים
הנ"ל גמרא דהכונה וגדולה מזה דהא הר"ן בשם חידושי הרשב"א
כתב דסכרי ליה כדעת המדרכי ובי' כתב בשם תשובה להרשב"א
סכרי ליה ככל הני גאונים דלעיל א"כ ע"כ נריך לומר שחזר
הרשב"א בתשובה ממה שכתב בחירושו כי היכי דלא תיקאי דברי
עלמנו אהדי וכהאי גוונא מנינו בכמה דוכתא ומה שרובה אדמ"י
להכשי' מטעם ספק ספיקא וכיון שהוא פלוגתא דרבותא ואמת
שס"מ מה מנינו גבי דרוסה סוף סימן נ"ו בהגה' של רמ"א אבל
הס"ך שלא היה נראה וכתב שאין להתיר ספק ספיקא כוורק
בדרוסי' כיון שיש בלאו הכי נדדים להתיר ולא במקום אחר ובודאי
בלתי ספק אכלי הואיל שינא מפי א"מ' שיש לוראיה בורה

בס"ת
גוס
חפני
סופר
חס
רעמי
חמוך
רדיס
בעתה
מדבר
מדונו
זטנה
יעות
חליף
ן אף
כש"ע
רבינו
ומי
שמות
נחמא
גוס
זקנת
הדבק
ת אן
הנפל
יעוק
ווכות
יקים
אחת
בי"ד
שנגע
גנור
חס
וספק
אחר
היתי
תובו
דלית
אכת
אות
כטלו
לתנו
ל וזה
אלא
שאר
פרים
הדי
כיו
של
אין
ספק
וד ג'
חס
וכן
אומר
חוקק
א חס
חכל

שאלות ותשובות כ בא

שהכל וכן כתב הרב ר"י גיאות וכן כתב רב האי גאון והרמב"ם כדעת הגאונים שאין מקדשין עליו וכן הביא הר"ם בפרק המוכר פירות בשם רב נחמן גאון שאף בורא פרי הגפן אין מוכרין עליו וא"כ למה לא חש רבינו והרב הכ"ז לגאון עמודי עולם כאלו לאזניא נפשו מפלוגתא ולברך על היון מבושל שהכל דיוגא חלוצא דכ"ע :

ועוד

כיון דעיקר פלוגתייהו משום דרש"י ושאר גאונים סבירי להו דנשתנה לגריעותא והתוספות ס"ל דנשתנה למעלותא ויש סתירה לדבריהם מהא דפ"ג דתירומין דאין תירומין תן מבושל על שאינו מבושל משום דאין תירומין תן הרע על היפה אלא מבושל היו רע וכתב הר"ם שבירושלמי פריך מההיא מתניתין אמתניתין דסוף תירומין דאין מביטין ויין של תרומה מפני שתמעטו ור' יהודה תמיר מפני שמשיכוו אלא דכ"ע עליויה עליויה דאפילו רבנן לא קאמרי אלא מפני שתמעטו אבל מודו שמעלי עילוי בכך ומשני כאן בבהן כאן בבבלי ורנה הר"ם לפירושא דאמר אבל לא מבושל על שאינו מבושל היינו בבבלי לפי סהן תירומין לפי המדה שיהיה מן היין קודם שביטלו והסבן סהן יותר דברויי היין בלא ביטול לכך חשיב ליה רע לגבי כהן וגם יש אנשים שאינן יכולים לשמות ויין מבושל לפי שמחמת חוקו כואב לו בראשו הילכך חשיב רע לכהן אם אין דרכו לשמותו עד כאן לשון הר"ם אבל אין פירושו מוכרח שראוי בתוספות י"ט שמפרש הקדירושלימי דמשני מתן תנינן בבבלי נריבן לתרום מן היפה והכל בכהן לכהן התירו לבשל שמשיכוו דמתקיים לו אבל בבבלי נריבן לתרום מן היפה דשאינו מבושל ויהי לשת"י ולא חיישינן במתקיים הרי להדיא שמפרש שיון מבושל אינו יפה לשת"י כמו שאינו מבושל וע"כ נריבן אנו לפרש הא דאיתא בירושלמי בערבי פסחים וטקלים דיוגאין ביון מבושל דס"ל דאף דנשתנה לגריעותא מוכרין עליו כה"ג ואנן כבדן לן בתלמודא דידן דכל שנשתנה לגריעותא נשתנה ברכתו והתוספות בפרק כינר מוכרין דף ל"ח ע"ב ד"ה משכחת ליה כמותי וכרתי כתבו דיון מבושל טוב כמו חי ומשעם זה מוכרין עליו מבושל כה"ג אבל כבר כתבנו שפסטי' דמתניתין דפ"ג דתירומת משמע שנשתנה לגריעותא והדרה קושיין לדוכתא על רבינו הטור והכ"ז למה לא כתבו שמתקום פלוגתא לברך שהכל כמו שהכריע הכ"ז בברכת נוקר :

ונראה

לי לומר דשאני הכי דתיקונו היו קילקולא דאי היה מוכר שהכל עליו מבושל אחת לקלקולא בברכה אחרונה לברך בורא נפשות ולרוב פוסקים מחויב לברך על הגפן ברכה אחת מעין שלש ולפי שנראה להרב הכ"ז רוב הדעות דמכרין עליו מבושל כה"ג הניחו על הדין שהלכה כרבים כדי שלא יבוא לידו קילקול בברכה אחרונה משא"כ בנוקר ובדוחן ובאורז שאין חילוק בברכה אחרונה אלא בברכה ראשונה לכך הכריעו לברך שהכל דיוגא לכל הדעות :

אבל

אכתי לא נייחא דעתן למשנת חסידים וכמו שר' ירמיה לא אכל פולת כל יומי משום דנשתפק בברכה אחרונה דאלו ברכה ראשונה היה יכול לברך שהכל וכתבו הפוסקים והס"ע דגריעני חטי לא יאכל אלא בתוך הסעודה משום ספק בברכה אחרונה ה"כ ביון מבושל אלא שמ"מ נראה לי לחלק בשלמא גבי גריעני חוטי יש לומר דלא תיקונו רבנן כלל ברכה מעין ג' על הדמה ועל פרי הדמה וא"כ אינו יוגא בברכה שלא תיקונו רבנן אבל גבי גפן דתיקונו רבנן ברכה מעין ג' א"כ בדענד יוגא אף להנך פוסקים דסבירי להו דמכרין עליו מבושל שהכל מ"מ בדענד חודו הן לענין ברכה ראשונה הן לענין ברכה אחרונה על הגפן דיוגא בדענד תירי דהווי אס ב"ד על ענבים כה"ג דיוגא וכן בברכה אחרונה על הגפן דיוגא בדענד בנוכר כה"ג ס"י ר"ח ס"י ט"ו ה"כ דכאותיה אף היותר טוב לברך מחילה על דבר שנכתבו שהכל ויתחייב בברכה אחרונה בורא נפשות וגם יברך על היון מבושל מחילה כה"ג ולכאוף על הגפן ואז יוגא לכל הדעות לכשתילא כן נראה לי ליטב דברי הכ"ז :

ונברר

שנשאל מ"מ בתולה בוגרת שנשאת ולא פסקה לרמות דם מביאה ראשונה ואילך תמיד היא רואה דם בקינוח בעד שאחר תשמיש וזה כמו ארבע יודעים שלא פסקה ויש לה תמיד נער בשמיים וכואב לה וזו אף לדעת רת"ת

חמשמשות דבריו וליף וי"ל דהוא גופי קמ"ל אף שמחדש הנקודה לגמרי דאין נריך למחוק הנגזזה פשיטא ליה דאס חינו מוחק כלל מן גוף האות אלא מפריד דכשר וכלזה ראוי לומר שלא יסתרו דבריו בתשובה לדבריו בחידושו ומה שכתב חכ"מ שהס"ד כס"ס נ"ו חולק דלא אמרינן ספק ספיקא כזה בשאר איסורים גם אנכי ידעתי שהרי בתפתי שמנינו ספק כזה בכי האי גוונא וקבעו הכ"ז כה"ע ורמ"א הסכים עס הכ"ז אף שלפעמי' אחרונים חולקים עליהם מ"מ בשעת הדחק כדי הם רת"א וכ"ז לסמוך עליהם וכן מנחתי בתשובה אחת שנשאל לידו מקוסטנטיני' והנחתי בספרי בחלק שני שאלה קנ"ב דף ג"ו ע"ב בשם ספר סאדיית יהודה וי"ל כיון דהוי פלוגתא חי קברו נכרי' מטמא ס' אז לא ואפילו לדעת ר"ת ליכא אלא איסור דרבנן ומספקא לן אס במקום מנהו כוונ גזרו אולא הוי ס"ס ומותר ומפרש ואזל ס"ס ומותר ומותר ואזל ס"ס שמה און שם קבר ואח"ל יש שם קבר שמה הילכתא כהרמב"ם אפילו לדעת הר"ם מותרים מס"ס עכ"ל ואף שזה ברור כל בעלי הוראה דלא סאבינן אס"ס כזה באיסורי דאורייתא מ"מ במילי דרבנן ובשעת הדחק סמכינן אס"ס וכבר אמרו חו"ל דאפילו גבי טהרות כדי הוא ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק והנך גאונים שהנחתי שדעתם להכשיר כדלי הם לסמוך בשעת הדחק מלה נריך גניזה ג' ויריעות הכתבים בקדושה יש לחוש טפי מהפסד טהרות ומילי דרבנן הוא דמתי איסור תורה שייך כאן דאפילו מי שאין לו אלא ס"מ אחת אינו מזהיב לכתוב אחרת דעבדיו בדורינו הכריעו הס"ד ב"ד ס"י ע"ד דאינו עניה כלל לכאופ ס"מ אלא לכאופ חמשי תורה ומשנה ונמרא ופרושיהן ואס משום ברכה ועובר משום לא תשא כבר הארכתי בתשובתי חלק ראשון סוף ס"י ס"ו דברכה שאינו ברכה הוי מדרבנן וגם בשעת הדחק התירו לקרות בנכור בס"מ פסול ולברך עליו בנוכר בדברי רמ"א ב"ח ס"י קמ"ג ס"ה דאין כאן איסור דאורייתא על כן אני אומר בטח כל כי האי מילתא לימדו משמתי בשוקי וכברא דבנידון דידן נמו אמרינן ספק ספיקא כו' ולסמוך בשעת הדחק על הכך גאונים דמכשירי לגמרי ומסתברא טעמייהו הנראה לפע"ד כתבתי היסוד יוס ג' ט"ו שטט מנ"ה לפק נאם מאיר חונה פה ק"ח א"ש :

שאלה בא

ארי

עלה ונתעלה במעלות התורה כתיבת פתוחי' שפרי נדק ושערי אורה ה"ה בר אבהן ובר אוריין הרב הגדול כבוד מסוד"ר ליב אב"ד דק"מ ד"ר ינו :

הנה

פתחו קבלתי ובאתי להשיב על ראשון ראשון מחילה נאמר על אודת יין מבושל שכתבתי שיש לפקפק בברכתו מפרש שיחתי דהא בכוסם חטים כתב הר"ם שיראה לו שיכרך לאחריו בורא נפשות ולא ברכה מעין ג' אע"ג דמיטה כמיב בקרא ביון דאין אכילתה חשובה כל כך לא חשיבי ברכה לברך עליו מעין ג' וכן כתב כה"ג ור"ת הניה במחזור שלו דמכרך לאחר' בורא נפשות ומס"ס ונכון להחמיר שלא לאכול חטין או סלקות דענייניה אס לא בתוך הסעודה משום ספק ברכה אחרונה ואמרינן בירושלמי דפירוק דרבי נחמי' בעי הדין דאכיל סולת מהו מוכר בסופו אמר ר' יוסי ולפני לא אכיל סולת ר' ירמיה מ'ומה לפי שהיה מסופק בברכה אחרונה שאם היה נאסופק בברכה ראשונה היה יכול לברך שהנ"ב דתנן על כולם אס אמר שהנ"ב יוגא אבל בברכה אחרונה אין לו לברך אלא ברכה שנכתבה עכ"ל ומשעם זה כתב הט"ז כה"ז ר"ח בדוחן ואורז דכתב הרי"ף שעל דוחן מפרך שהכל והס"ג על הפוסקים שכתבו שירא שמי' לא יאכל דוחן ואורז אלא בתוך הסעודה כיון שאין הספק אלא בברכה ראשונה א"כ יברך שהכל וכן בנוקר כה"ז ר"ב שכתב הטור בשם הרמב"ם שכל הגאונים כתבו שמכרך עליהם פורא פרי הדמה ויש אומרים בורא פרי העץ והרמב"ם רנה לומר שמכרין עליו שהכל וכתיב הטור שאפשר להשיב על דבריו וכתב הכ"ז מה שכתב הטור ואפשר להשיב על דבריו דברי טעם הם ואע"פ כו ביון דפלוגתא היא לברך שהכל עדיף דעל כולם אס אחר שהכל יוגא עכ"ל הרי שאף לענין עיקר הדין היה לברך בורא פרי האדמה אפ"ה חש הכ"ז לפלוגתא וכתב שראוי לברך שהכל להוי' א נפשו מפלוגתא וא"כ ביון מבושל כאובה הטור פרנו הדעות הרב רבי' שמש"י וס"י סבירי להו דמכרין עליו

ד"ר ב"ר ס"ס ק פ"ז לא היתה בכלל רואה מחמת תשמיש אלא
 יש להסתפק אם טהורה היא לבעלה אם נדמה זה לשאר המכה
 שחולה בה הדמים וטהור' היא לבעלה או נימא כיון דעיקר הפיריה
 לקיימה מחת בעלה משום דכל ראיות מחוקקין בדם בתולים
 ובעיקר דין בתולה שנסתת אין לה הפיר דמים אלא כועל בעילת
 מגוה ופורס והוית ככדה גמורה לכל דבריה ולא עדיפא הכי דמים
 דתלינן בבתולים מעיקר דם בתולים וכן משמע לשון הרמב"ם
 בפרק י"ח מהלכות איסורי ביאה כו' אמנם יש לומר כיון דאיסור
 דרכנן כמו שכתב הרמ"ם ריש פ' התיבוקות יש לן לומר לא גזרו
 חכמים אלא במילתא דשכיחי דהיינו הכי שהדמים מגוה בכל
 הנתולות קטנה לפי קטנה וגדולה לפי גדולה כפי שיעורין
 הפגוים במחנתין ריש פ' התיבוקות לא הגיע זמנה לראות עד
 שחיתה המכה כפ"ר ושמאל ובהגיע זמנה לראות ולא ראתה
 ד' לילות ובכבר ראתה כל הלילה כו' אבל אחר אותן זמנים שאינם
 שכיח ברוב נתולות שימנא בהם עוד דם בתולים לא גזרו ואם
 נמנא חיה בתולה שאחר אותו זמן יש לה עוד דם בתולים אוקמהו
 ארין דכרייתא דתולין במכה ואין לך מכה גדולה מזו כמ"ש
 הרמ"ם וטהורה היא לבעלה עכ"ל מכ"ת :

ומה

מאוד תמוהים דבריו כלפינו לייח דהא לדינא
 דש"ס דבגורת שראתה אין לה אלא בעילת מגוה
 ובלא ראיה לילה אחת ומפרס הר"ן לפי שהבגורת נתמעטו
 בתוליה הילכך ודאי בלילה אחת כלו כולם אבל ראתה כיון דשכיחי
 בה דם טפי אין נותנים לה אלא בעילת מגוה עכ"ל הרי להדיא
 דבגורת שראתה אף לפי המשנה אחר בעילת מגוה טמאה משום
 נדה וא"כ ק"ו מה בתחילת ביאה דודאי ראוי לפלות בדם בתולים
 ואין חשש כלל דילמא דם נדות כמו שכתב הרמ"ם שו"ל נראה לי
 טעם חומרא זו לא בשביל שחוששין ופורס וגזרו אפילו התיבוקות שלא זמנה
 דם בתולים ואפילו בשעה גדולה למה נחוש הא אמרינן לקמן
 דאפילו אשה שהחזיקה רואה דם מחמת תשמיש אם יש לה מכה
 תולה במכתה ולא חיישין שמה יבא דם המקור עם דם מכתה
 ואין לך מכה גדולה מזו שבעלה ויבא ממנה דם בתולים אלא
 טעם חומרא זו משום דבעילת מגוה לכל מסורה כו' הר"ה לדיא
 בביאה ראשונה הסבירא ודעת מכרעת שהוא דם בתולים ואין ספק
 כלל לומר שהוא דם מן המקור ואפילו הכי נמנו דבותיכו ואמרו
 אין לה אלא בעילת מגוה ופורס וגזרו אפילו התיבוקות שלא זמנה
 לראות כמו שכתב הרמ"ם שו"ל אף יעלה על דעת אנושי להקל
 בבגורת שראתה ואחר כמה ימים ראתה דם מחמת תשמיש של
 דינ' דגמרא היתה אסורה עד שתמנה ו' נקיים משום דשכיחי
 דמים ובלילה אחת כלו כל בתולים וכל מה שראתה אח"כ מחמת
 תשמיש טמאה אף לפי המשנה וכהי דאנן מקלינן שלא לאסרה
 על בעלה כל זמן שראתה מחמת תשמיש אבל מ"ת אפילו לדינא
 דמשנה טמאה משום נדה אף יעלה על דעת לטהרה לבעלה בלי
 טבילה ובאמת אף להפיר שלא לגרסה אין לנו ראיה ברורה מהש"ס
 וכבר שדו ב' נגנא ה"ט' וכתב שאין עם להגיע זמנה לראות
 וכל סכן אם ראתה בבית אביה קודם הנישואין שאין שפירה אפי'
 לדון המשנה רק בעילת מגוה וממילא אח"כ כלו בתולים וא"כ
 מנא לן שתייה עוד אח"כ בתולה כל שאין ידים מוכיחות לזה
 ובתבטעם זה כתב הכ"י דמסתפינ' להקל להפיר אלא אח"כ
 שיהיה ידים מוכיחות שהוא דם בתולים ועפ"ז כתב רמ"א דוקא
 שאין להגדר כלל אבל אם יש להגדר ידים מוכיחות דתלינן בדם
 בתולים ועל כל פנים הדעת והחוש מכרעת שבעלה שניה
 בבגורת שראתה או לא ראתה לאחר לילה ראשונה יש חיים ויפר
 לומר דם נדות הוא מביאה ראשונה וכיון דגזרו דבותיכו לטמאות
 הדם בביאה ראשונה ק"ו וכן בנו של ק"ו בביאה שניה נהי דלא
 אסרינן אשה על בעלה משום תקנות נכות ישראל אבל לטהרה
 לגמרי לבעלה בלזו' נקיים לא עלה על שום פוסק בעולם ולא
 דמילתא דאשה נאמנת לומר מכה יש לי בראות מקום כודא
 דם מכה הוא אבל הכי אפילו לדינא דש"ס לא היו דבירור דם
 בתולים וכביאה ראשונה היו דבירור דם בתולים ואף יעלה על
 דעת לומר בביאה ראשונה גזרו לטמא דם בתולים וכביאה שניה
 ושלשית לא גזרו להפיר ספק כרת וזה מוקנה מן הדעת והיה
 נראה לי לומר הא דכתב הר"ן הא דאמרינן עברה לילה אחת בלא
 תשמיש וראתה טמאה דמסתמא כיון שעברה לילה אחת בלא
 תשמיש אותה ראה שראתה אח"כ בדם נדה מחוקקין מיהו
 בלשמישה אח"כ וראתה מחמת תשמיש תולין בנתולים כל ראייה

שראתה בראותו יום והיינו דאמרינן בפ' התיבוקות מעשה ונתן לה
 רבי ארבעה לילות מתוך י"ב חודש עכ"ל ומפרס גם דברי הרמב"ם
 כן וכראה לי ברור דדוקא בימי נערות קאמר דהא רבי נתן לא
 ארבעה לילות מתוך י"ב חודש מסיק חכמים דהייב לה אחת בימי
 קטנות ושלשה בימי נערות וליכא הכי נערות כלל וכיון דכלו
 בתולים יש לומר כזה המדה רב דלא תלינן אח"כ בדם בתולים -
 וראיתי בתשובת הפ"ח סאלה פ"ג דף ס"א ע"ב עמוד ד' וי"ל
 ואפילו כמה שנים היתה רואה תמיד מחמת תשמיש תלינן ליה
 בדם בתולים אע"ג דעיקר מילתא דרב גידל ואינו אלא בקטנה
 שלא הגיעה זמנה לראות היינו דוקא לענין שפיהה מותרת לבעלה
 אע"פ שהדם שותה עד שחיתה המכה התם הוא דקאמר דוקא
 בקטנה שלא הגיע זמנה לראות מותרת לבעלה כו' אבל בנערה
 אינו מותרת אפילו לא חיתה המכה אלא כפי שיעור שכתבה לה
 חכמים אבל מ"ת למידן מדברי רב גידל דכל היכא שראתה מחמת
 תשמיש תדור בידוע שלא חיתה המכה וא"כ אפילו היא בגורת
 תלינן בדם מכת בתולים לענין זה שלא תתגרש ושאינו נריכה
 בדיקת שופרת כו' עכ"ל הרי להדי' דדוקא שלא תתגרש תל כן בדם
 בתולים אבל להפיר לבעלה לא עלה על שום פוסק ראשון ואחרון
 להפיר לבעלה והב"ח כתב של דעת הרמב"ן והראב"ד אף היכא
 שחולה במכה אינו מותרת לבעלה ולא מהני לתלות במכה אלא
 שלא תתגרש אבל לא לטהרה לבעלה ומיהו למעשה כבר הסכימו
 אחרונים דאף בזמן הזה תולה במכתה ומותר לבעול על דם
 המכה ומה שכתב הרמב"ם בפ"א וכל זמן שראתה דם מחמת
 מכה הרי היא טמאה לח קאי אלא אמכות בתולים שהזכיר לפני
 זה אבל במכה אחרת טהורה לבעלה עכ"ל הב"ח בתשובה משמע
 מה שכל זמן שראתה מחמת מכת בתולים אפילו בזמנים מחולפים
 הרי היא טמאה משום גזירת חכמים שטימאו דם בתולים וכבר
 כתבנו שבבגורת יותר יש להסתפק בדם נדה בביאה שניה מ"ה

ונפלאתי

מאוד עלתשובת הב"ח שכתב בסוף עמוד
 ד' ו' ליעוד דמאחר דאיכא למיתלי בדם
 בתולים אע"פ שאינו ודאי א"כ יש להפיר אותה שלא תתגרש
 מטעם ספק ספיקא חדא שמה לא בא הדם אלא מדם מכת
 בתולים ואפילו שלא מחמת מכת בתולים שמה לא בא אלא מן
 הנדדים ולא מן המקור עכ"ל ותמה אני דזה חד ספק הוא מה
 לי אש בא מן הנדדים מחמת מכה אחרת או מחמת מכת דם
 בתולים דנימא מן הנדדים קא אתי וכך הו' ליה לומר חדא שמה
 בא מן הנדדים ואח"ל מן המקור שמה מכה יש לה במקור כלל
 דמילתא דאפילו להפיר אשה שלא תתגרש שלא תהיה דינה כאשה
 הרואה מחמת תשמיש יש לנו כמה פיקוקים על הפיריה וכמו
 שכתב ה"ט' והרב הב"ע בעמנו והנה דלא להסיק עלה דוקא שלא
 תתגרש אבל לטהרה לבעלה לא עלה על שום פוסק ראשון ואחרון
 ומי יכניס ראשו לחלק בגזירת חכמים ותמה אני על מכ"ת שרצה
 לחלק שלא גזרו אלא במילתא דשכיחי וכי' אבל אחר אותן ימים
 שאינו שכיח ברוב הנתולות שימנא בהם עוד דם בתולים לא
 גזרו ואם נמנא חיה בתולה שאחר אותו זמן יש לה עוד דם בתולים
 אוקמי ארין דכרייתא דתולין במכה עד כאן לשון מכ"ת אמתא
 טובא אטו מי ידעינן שאחר אותו זמן יש לה עוד דם בתולים
 ארבעה דיותר יש לנו לומר שכבר כלו בתוליה אלא דמתלי תלינן
 שלא תתגרש ואף יעלה על דעתו להפיר לבעלה בלי שבעה
 נקיים דהא ליכא מילתא דלא שכיחא מבעול ולא מנא דם היה לנו
 לומר דלא גזרו חכמי' בענין זה ואפ"י אנו מטמאים אותה מטעם
 דשמה ראתה דם בתולים וחפיהו ש"ס ק"ו כאן שראתה בודאי להק
 להסתפק בדם נדה נהי דאנו מקלינן לנדה שלא תתגרש ותלינן
 שראתה בודאי דם בתולים אף נטבר אותה לבעלה בלא ו' נקיים
 ופשוט וברור דזה הו' ככלל גזירת רבותינו שטימאו לדם בתולים
 וממילא אין אנו כרינן להאריך בפילופיו ולספור דבריו כי
 דחיים הם מעיקרא דדינא וסתירת זקנים בנין הוא שלא לוח
 מפסק הלכה שהיא טמאה לבעלה עד שתמנה ו' נקיים ודי לנו
 להקל

שאלות ותשובות כב

להקל שלא תחננה הנראה לפי עניות דעתי כחכמי היום יום א' ח'
טבת תת"ה לפ"ק • נאם מאיר כהר"ר יצחק ז"ל חתום פה
ק"ק ח"ט :

שאלה כב

מהרב עק"ק קראקא וזה לשונו

ברבר

האשה פלונית שינה קול ענות פה ק"ק חמטלניק
בהיות בעל כמדינה אחרת שהיא הרה לזנוגים
ובריסה בין שיני' ומחמת בושש ברהה האשה הנ"ל ולא שאלו
את פיה איך היא המעשה ובהיום בה לפני בעלה ונכיות כ"ד
בידומחמדות שלעויה כי שם מנח אכידתו ושאלו הכ"ד בחרם
ובשנועה כאשר מנחור באריכות כ"ד הא יום ושאלו הכ"ד
בחרם ומוכן הדברים ה' שנעשה לה באונס כעת השינה כדרך
ומחמת עיפות הדרך טמפתה שינה ולא הרנישה כעת שבה עליה
אדם והפניר כי בעלה לעיין בשריותא להסיר לו לדורעם השתו
הנ"ל כי הוא מאמין לדבריה שנעשה באונס ומעיד עליה שלא
דאה שום דבר מכווער מיום חתונתה רק תמיד היתה מהנשים
הכשירות וגם עתה לא יראה מחוקתה והמעשה נעשה באונס כן
הוא תוכן דבריו של הכעל ותוכן הכ"ד והש"ב הרכ הנ"ל הנה
בדלתי מן הראוי הרה לעיין הטיב וללמד בזכות האשה הנ"ל
למנוח נדרים וגדי נדרים הסיר כמבואר בש"ע סי' קט"ו האשה
שחמרה לבעלה טמאה אני וחורה ואמרה אמתלה לדבריה לה
אמרה כן נחמנת מכ"ש כהני שלא אמרה לבעלה טמאה אני ולא
לשום אדם אף שיש לחלק דשאני הכי שכריסה בין שיני' ואינו נריכה
לומר טמאה אני אך כהיום שהיא אומרת שנעשה באונס מן הראוי
להאמין לה ואף אם היה הוה ביאה כרנון כי לא שני בלאו הכי
שלא תרניס כהנ"ל ורע הורה כחן שהרי נעברה מביאה זו ח"ב
מוכרח"א לנו לומר שהיה יורה כחן ואיך לא תרניס אך אשינא
אף אם תרניס לכסוף יורה אלכסה כמבואר בנמורה והעיקר הוא
שהבעל מאמין לדבריה ומחפה עליה ומבואר בש"ע סי' קע"ח
כהנ"ל שהכל תלוי בנחמנות הבעל ואף שיש לו הרהה דברים לפלפל
בענין דיניה כהנ"ל סי' הנ"ל וכעת אין פנאי ואין הזמן גורם
לעיין בזה אך סוף דבר שתלוי הכל בעל ובגוף הדבר אני מסופק
אם זה מקרי אונס כי לפי דברי מהר"ם מינץ לא מיקרי אונס רק
בשדה וכל שלא ינא שם אונס בעיר אינו מקרי אונס דרך כלל
דיו זה נריך עיון גדול בש"ס ובפוסקים קמאי ובתראי ומאפס
הפנאי והטירדות ורשות אחרים עלי אי אפשר לעיין בהם על
שעה חדא ולטייל בהם ארוכות וקצרות ללמד לאיסור ולהסיר
כמראה חופן לכל נד וענפי אמונה שישים הבעל למדבר פניו לילך
אל ההורים ומורים על כסא הוראה סמוך למדינה הנ"ל והם
יעיינו בשריותא דאפתא הנ"ל אם יהיה לה הסיר לפי דעתו ואין
לסמוך על דעתי כלל כי לא ירדתי לעומקא דדינא לא לאיסור
ולא להסיר ולא יאשימו עלי אשמה חלילה שאני חושק עכמי מן
הדיו וה שגרהה בעיני הדיו מרומה ומרמה כפי האשה במה שאמר'
שנאנסה בשניה חלילה לי לעשות כן מאתי היה ראוי לפתוח בדבר
הלכה ולהניע דברי לפני גדולי פדור אם יסכימו עמי כדרכי
תמיד אך הכרח לא ישגיח ולא יגונה הטירדה הנדולה המוטל
עלי וע"י כתובות הר"ם מלובלין סי' פ"א ומתהר"ל ל"ג ותשובות
הגרשוני"ג והכ"ס סי' פ"ח ושם מבואר כל מה שנוגע לענין
זה יאמנו חכמים ויוסיפו לקח כאשר יורו המורים המחזרות
הגדולים המפורסמי' בהוראה על פיהם ינאו הווג הנ"ל ועל פיהם
יבואו ולא לנטות ימין ושמאל ודי בזה כ"ד הטרור על התורה
ועל עבודה היום יום ו' לסדר הואיל משה באר את התורה בשבעים
לשון ה' איך תכ"ג לפ"ק פה ק"ק חמטלניק נאם הקטן שמואל
שמעלני חונה בק"ק קראקא והגלילי יע"א :

תשובה

יען

שהבעל הנ"ל למד פה בישיבתי ובעובדי מדינת
פולין בשנת תת"ג קודם ר"ה דרך מדינות שלעז'
בהיותו במליו הפיג אותי תלמידי הנ"ל בכה והתחנן לפני לעיין
בדבר זה אם יש תרופה למכתו כי קשה עליו לפרוש מאשת נעוריו
ולעשות פירוד בין הדבוקים ומסר לידי תשובה הנ"ל ואמרתי
דבר זה נריך תלמוד ואם אוכה אי"ה לבוא לשלום לבית מנוחתי

מקום חסוד' אמות של הלכה אראה לעיין כדברי הרב פכ"ל
וכנזחי לביתי קראתי ושינתי כדברי הרב הנ"ל ומה מאוד תמוהים
לי דבריו שמתחילה רנה ללמד להסיר מהא דאיתא בש"ע סימן
קט"ו באשה שאמרה לבעלה טמאה אני וחורה ואמרה טמאה
אני ובמנה אמתלה לדבריה למה אמרה מחילה טמאה אני
לנחמנת ופשיטא הכא דמתעולס לא אמרה טמאה אני לנחמנת
חזר וטען דשאני הכא שכרי כריב' בין שיני' הוה פתחא אני דקרי
ליות מאי קרי ליה ויותר תמוהים דבריו לאחר שכתב נזויה בעמנו
וכתב דשאני הכי שכריסה בין שיני' אך כהיום אומרת שנעשה
באונס מן הראוי להאמין לה עכ"ל לא ידעתי מאין הרגלים מחוזה
טעם מנח להאמין לה כיון שכתב שכריסה בין שיני' והבעל ה'
במרחק' הכל יודעים שזינתה א"כ מהיכי יתיי להאמין לה בלא
מנו וגם מהפסיים וכתב והעיקר שהבעל מאמין לה לדברים
ומחפה עליה ומבואר בש"ע סי' קע"ח כהנ"ל שהכל תלוי בנחמנות
הבעל עכ"ל בפלמתי חומר שזינתה לו זה לזה לשימין קע"ח כהנ"ל
דהתם מיירי סעד אחד חומר שזינתה לו היה חומר שזינתה בזה
מחלק רמ"א אף לדעת דס"ל דנחמנת לומר שחממין לדברי העד
או לדבריה מ"מ בזמן הזה שיש חרם ר"ג שלא לגרש בעל כרחה
אינו יוכל לומר שחממין לדבריה אבל כ"ד שהכל יודעים שזינתה
א"כ אין הדבר תלוי בנחמנת הבעל כלל להאמין לה לקולא להסיר
איסור דאורייתא ויותר לא הכנתי לשוננו שכתב והעיקר שהבעל
מאמין לדבריה ומחפה עליה הנותר לי שני ספרי אהדרי דלי
מאמין לה אינו מחפה עליה ולי מחפה עליה משמע שלא כדת
א"כ אינו מאמין לה וגם מה שחממנת מקום מתשיב' עבודת הגרשוני
והכ"ס אין ענינם לכאן דהס"ל דיברו אלא חס הבעל מאמין
לדברי העד אי לדבריה לחממנת שנטמאה אבל לקולא להאמין לה
במקום שאין לה מנו לא שמתנו מהס דבר וגם מתשובת מהר"ם
לובלין סי' ס' לא ידעתי שום רמז ורמזיה מזה ואם באנו לומר
שנחמנו מה שכתבם דרוכ בני ורוב מנין של הפוסקים סבירי
להו דאין האשה נאסרת מלא בעידי טומאה חמש ולא בעידי
ביעור לא ידעתי ביה שום נד הסיר דהא ככתובת דף ט' אמרינן
דאף דאין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד אלא בשני עדים
דפתח פתוח בשני עדים דמי ופי' רש"י שברי דברו לו שנבעלה
ובנידון דידן נמי ברור שברי היה במקום רחוק ודבר ברור לו שלא
כחה בנייעיה וכדאי וינתה ואי' נאמן לה שנאנסה כיון דכריסה
בין שיני' בלא מנו :

וגם

מה שכתב הרב ו"ל ובגוף הדבר אני מפקפק אם
זה מקרי אונס כי לפי דברי הרב מהר"ם מינץ
בתשובה לא מיקרי אונס רק בשדה כו' לא ידעתי מה היה נריך
לדבריה מהר"ם מינץ ולא הביא מה שכתב הטור א"ה סי' קע"ז
בשם הרמב"ם וו"ל כל הנבעלת בשדה היא בחוקת אנוסה כו'
וכל הנבעלת בעיר הרי היא בחוקת מפותה מפני שלא נעקה עד
שיעידו שהיתה אנוסה והסיג עליו הראב"ד וכתב וחוקה זו
אינו יודע מה תועלת יבשה אם יש עדים יבואו ויעידו ואם אין
עדים כו' כלל גדול בדיו המוביח מחכיריו עליו הראיה ובעל מגדול
עורוכה ליישב קושיות הראב"ד ועיין סס' אף בנידון שלפנינו
אין נפקותא כלל בזה כיון דאין אנו יודעים באיזה מקום נעשה
המעשה בעיר או בשדה כי אם על פי האשה א"כ נחמנת כמנו
שהיתה אומרת בשדה נאנסה וכל זה אם לא היה תבדור לן
שנטמאה כי אם על פיה איתה נחמנת לומר שהיה בעיר ונאנסה
אבל בנידון שלפנינו שכרסה בין שיני' יולדה והמליטה ולד א"כ
ידעו הכל שנבעלה א"כ איך יש להאמינה שנאנסה בלא מנו
ומשמע מתוך דברי רמ"א כסי' קע"ח סי' ג' באשה שניחמה
בדרך ובאה ואמרה נת חרתי ונאנסתי ר"א דנאמנת במנו משמע
בלא מנו אינו נאמנת כלל דמליטא לא תנאמי בדבר הרב הנ"ל
שום סעד וסמך להסיר ומתוך כתבו ניכר שהיה טרוד כאשר
כתב בעמנו גלל כן לא פנע ולא ננע בשום ענין מה שניריך
לנידון שלפנינו :

ועתה

אדון בקראקא לפני חכמי קראקא ואברר כשחם
ת"ל הנידון שלפנינו וחחילה זריכן אנו לברר
שני דברים אם אונס שינה היו אונס ואם אשה נחמנת לומר אונס'
אני במקום שאין לה מנו ופתח דברינו יאיר דאם נבעלה בשניה
לא נאנסה על בעלה אלא בפרק שני דכריות מן כל ערוות
אחד עד ואחד ישן ישן פטור והביאו הטור א"ה בס"ד' וכתב
הרב הכ"ס בסוף פתיק הנ"ל וו"ל א"ש שרובו אינו נוהג בזמן
הזה

הוא כצדו רבינו כדי להודיע חומר הדברים ומשפטם עכ"ל אבל רמ"א כתב ו"ל אשה גדולה שכל עליה קטן פחות וכן ט' שנים אינו חייבת מיתה על ידו וגדלה לי דה"ה נאסרת על בעלה ולכן כתב הרב בעל תורים הרבה דברים חייבת מיתה או לא כ"ת דומה זה באיזה מיתה אשה נאסרת על בעלה עכ"ל ולפי זה כיוון שזכינו לדון שאם היא יסבה שאינו חייבת מיתה נביאה זו א"כ אינו נאסרת ג"כ על בעלה אם אמנם שנוף הדיון נריך תלמוד דילמא לענין מיתה דפטור שנוב אבל לענין לאסור על בעלה דילמא דוקא אונס גמור בעינן וכמו שכתב הרמב"ם כגון שיס ביזו חרב ורוכה להורגה אבל סיבה ככלל שנוב יחשב ולא אונס ומנ"ל דאינו נאסרת על בעלה ואף שפטורה ממיתה דע"כ לאו כללל כיוול הטור דהא משמש באחד מה חשיב הטור דפטור ממיתה ואשה נאסרת בזה וכו' כ"ס דרכי משה מביא ראיה מתה שכתב ניומוקיי יוסף בפרק שני דיבמות בדיון רובל וינה ו"ל אמר ר' יוחנן חזתיה כתב בתנאים שוכבים זה על זה ואפילו שלא כדרכו ואפילו הערה בה חייבת מיתה ונאסרת על בעלה ע"כ הלמא דין נאסרה על בעלה במקום דליכא חיוב מיתה ואם אינו חייב מיתה לא נאסרה על בעלה ע"כ לזהנה ראיה זו אינו מוכרחת ד"ל דה"ה גופי קמ"ל דנאסרה על בעלה בהערה ואף להפוסקים דה"ה נאסרת בערי כיצור קמ"ל בהערה אסורה משום ביאה אר"ה מעולם לא נתכוונו לומר דאם אינו חייב מיתה שאינו נאסרת ועוד מנ"ל להנימוקיי יוסף דבר זה תלמוד והנה מחלפי שהביאו התוספות בשם הירושלמי והביאם הב"ם בא"ס סי' י"א פ"ק ד' הוא מויד והיא שוננת מותרת לבעלה כשעמדה דלפילו שוננת נמי מותרת לבעלה וכן הוא תלמוד ערוך בסוטה דף ק"ה ע"א דקתני ומה שוטה שלא עשה בה שנוב במויד ואונס ברבון ופי' דש"י דכתיב והיא לא נתפסה בו' הא נתפסה מותרת וה"ה לשונב בו' ע"י ביבמות דף כ"א ע"ב בתוספות ד"ה אי ביאת ראשון ובדף כ"ז ע"ב ברש"י ד"ה ביאת שני דשונב אינו נאסרת הרי להדיא דשונב נמי מותרת ופטיטא בשינה ד"ל דחשיב אונס דהא כריס פקע הכא על יבמתו הכא עליבמתו בין בשונב בין במויד בין באונס ובין ברבון כ"י וערוך אונס דמתניתין הכי דמי אלימא שאנסוהו נכריס ובא עליה והאמר רבא אין אונס לערוה לפי שאין קשיי אלא לדעת אלא כישן והאמר ר' יהודה לא קנה ביבמתו ש"מ דישן הו' בכלל אונס מיהו יש לומר דהכי פירוש שנתקשה כשהוא ישן ונכריס דהיינו וכן קתני מפי' רש"י שפי' אלא כישן שנתקשה כשהוא ישן עכ"ל משמע אבל ג"כ הביאה לא עשה מעתה אלא הדיוק נכריס מ"מ כל האחרונים לא פליגי ארמ"א והסכימו עמו כל שאינו חייבת מיתה לא נאסרה על בעלה וגם הירושלמי מסייע לן דעכ"פ דלא גרע סיבה שנוב וכו' ינה הוראה זו להחיר דאם באה עליה בשינה מותרת לבעלה ואף שיש לומר שסוף ה' ברבון דק"ל כשכתב כל שחילתו באונס וסיפוי ברבון אפילו אומר הנימוקו שאלו מלא לא נוקק לי היא שכתבו מותרת לבעלה מ"ט יגרה חלכשה עיין בפרק גערה דף נ"א ע"ב :

אך

בעיקר הדיון שכתב המרדכי ולא הימנתי לאשה אלא מכה מגו קשיא ליה הא כתב הרא"ש בפ"ק דבבבא דהבבא והביאו הטורא"ה לסי' ס"ח ו"ל והא דאמרין דנאמן לאוסרה עליו בטענות פתח פתוח היינו בכחישתו ואומרת שבתלה היתה או בטענות אכל אם אמרה אמת שפתחה פתוח היתה ונאנסה פתחו נאסרת ישראל מותרת ממני שהיא טוענת טענת שרי והוא טוען טענת שמה שאינו יודע אם באונס אם ברבון וברי ושמה כרי ערוך מחלפי כתב זה בשם הר' יונה ו"ל וטעו תלמידיו לכתבו בשו"ב לא אמרה מעולם כיון דלכא אלא חד פיקא אזלינן לחומרא ובדיבורה לא מהימנא והא דקיימא לן כ"י גמליאל דאמר ברי ושמה ברי ערוך היינו דוקא דליכא מגו ובכא ליכא מגו אי נמי היכי דליכא חוקה אכל הכא ליכא חוקה דפתח ונבעלה שהרי קיבל אביה קדושין פתוח מכת ג' כ"י ולבסוף כתוב מיהו נראה לי לקיים דבריהם מההיא דהיתה מעוברת דאליס ליה לרשב"ג ברי ומכשיר העובר ואע"ג דלית ליה חוקת כשרת ואפילו ברוב פסולין וכן בההיא דמשארסתי נאנסתי ואע"ג חוקת ממון מסייעי לרוב דרבון אפי"ה אליס ליה וברי ומיהימנא וע"פ רעה זו כתב רמ"א פה"ס סי' ס"ו ו"ל ו"ל והא דהא דנאסרת באשת ישראל דוקא באינו מתרנת עמה אכל אמרה נאנסתי באמת ולכאורה יש להביא ראיה לזה מהא דהיתה בכפופת דף י"ג והיא ארוס וארוסה דאיתו לקמיה דרבי יוסף קשיי אמרה מיניה והוא אמר אין מינאי אחר רב יוסף למאי ניהוש חדא דקא מודה ועוד הא אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה בר"ג אמר ליה אביי ובהא כי לא תודה מכשר ר"ג והא אמר ליה שמואל לר' יהודה שינא הלכה בר"ג ואח"כ תעבד עובדא עד דליכא רוב כשרים והני רוב פסולים אכלה לטעמך תיקי' לך היא גופא הלכה אחת לא תעבד עובדא אלא מאי אית לך למיתר הא לכתחילה הא דעבד והא נמי כדעבד דמי ופי' רש"י והא נמי כדעבד דמי שנתעברה ואתה כאל לפסול העובר ולאוסרה על הארוס דאם אי אתה ממנה הרי אתה מוניה מבעלה הרי לפנינו דחילו אינו מודה אנו מחמימים לדבריה אף שאין לה מגו שהרי כרוסה בין שיניה ורוב פסולין אכלה אפי"ה מחמימס לה כדי שלא להניא מבעלה ואף שיש לדחות דבהיא ארוס וארוסה מיירי שיניה מחמימה אלא אינו מודה דקאמר הש"ם ר"ל שפוק או מת כדפירוש הרא"ש בהדיא כן אכל בנידון דין הוא מחמימה שלא באה עליה ואינו נאמנת כלל מגו מ"מ נראה דהא הרא"ש דחה תחילה דברי תלמידי רבינו יונה משום דכאן דפתח פתוח מחלפי דשויה נפשיה חשיבה דאיסורא לא מהימנא בחד פיקא בלא מגו ש"מ דסבירי ליה להרא"ש דזה לא חשיב מגו לומר מוכת ען אבי דס"ל כפי' ר"ח דמוכת ען אין פתחה פתוח ואח"כ שכתב הרא"ש לקיים דבריהם מההיא דהיתה מעוברת דאליס ליה לרשב"ג ברי ומכשיר העובר אע"ג דלית לה חוקת כשרת ואפילו ברוב פסולים וכן בההיא דמשארסתי נאנסתי ואע"ג דחוקת ממון נסייע לרוב דרבון אפי"ה אליס ליה כרי דידה ומיהימנא א"כ נבי פתח פתוח נמי מהימנא ואע"ג דאנן קיימא לן דפתח פתוח בעדים דמי כיון שהוא דבר ברור לי ונאסרה עליו לפני דברי הכעל זולאי נבעלה פתחו והוי חד פיקא ספק באונס ספק ברבון אליס כרי דידה להחיר עמה לבעלה א"כ הכי נמי בנידון דין דף דאנן ידעינן בנידון שבעלה והויחד ספק אם באונס אם ברבון אליס ברידודה לומר באונס נבעלה והחיר עמה לבעלה אף בלא מגו ואע"ג דראיה שהביא הרא"ש להסכים עם תלמידי רבינו יונה דמשארסתי נאנסתי התם יש לה מגו כדאיתא בפ"ס

הוא כצדו רבינו כדי להודיע חומר הדברים ומשפטם עכ"ל אבל רמ"א כתב ו"ל אשה גדולה שכל עליה קטן פחות וכן ט' שנים אינו חייבת מיתה על ידו וגדלה לי דה"ה נאסרת על בעלה ולכן כתב הרב בעל תורים הרבה דברים חייבת מיתה או לא כ"ת דומה זה באיזה מיתה אשה נאסרת על בעלה עכ"ל ולפי זה כיוון שזכינו לדון שאם היא יסבה שאינו חייבת מיתה נביאה זו א"כ אינו נאסרת ג"כ על בעלה אם אמנם שנוף הדיון נריך תלמוד דילמא לענין מיתה דפטור שנוב אבל לענין לאסור על בעלה דילמא דוקא אונס גמור בעינן וכמו שכתב הרמב"ם כגון שיס ביזו חרב ורוכה להורגה אבל סיבה ככלל שנוב יחשב ולא אונס ומנ"ל דאינו נאסרת על בעלה ואף שפטורה ממיתה דע"כ לאו כללל כיוול הטור דהא משמש באחד מה חשיב הטור דפטור ממיתה ואשה נאסרת בזה וכו' כ"ס דרכי משה מביא ראיה מתה שכתב ניומוקיי יוסף בפרק שני דיבמות בדיון רובל וינה ו"ל אמר ר' יוחנן חזתיה כתב בתנאים שוכבים זה על זה ואפילו שלא כדרכו ואפילו הערה בה חייבת מיתה ונאסרת על בעלה ע"כ הלמא דין נאסרה על בעלה במקום דליכא חיוב מיתה ואם אינו חייב מיתה לא נאסרה על בעלה ע"כ לזהנה ראיה זו אינו מוכרחת ד"ל דה"ה גופי קמ"ל דנאסרה על בעלה בהערה ואף להפוסקים דה"ה נאסרת בערי כיצור קמ"ל בהערה אסורה משום ביאה אר"ה מעולם לא נתכוונו לומר דאם אינו חייב מיתה שאינו נאסרת ועוד מנ"ל להנימוקיי יוסף דבר זה תלמוד והנה מחלפי שהביאו התוספות בשם הירושלמי והביאם הב"ם בא"ס סי' י"א פ"ק ד' הוא מויד והיא שוננת מותרת לבעלה כשעמדה דלפילו שוננת נמי מותרת לבעלה וכן הוא תלמוד ערוך בסוטה דף ק"ה ע"א דקתני ומה שוטה שלא עשה בה שנוב במויד ואונס ברבון ופי' דש"י דכתיב והיא לא נתפסה בו' הא נתפסה מותרת וה"ה לשונב בו' ע"י ביבמות דף כ"א ע"ב בתוספות ד"ה אי ביאת ראשון ובדף כ"ז ע"ב ברש"י ד"ה ביאת שני דשונב אינו נאסרת הרי להדיא דשונב נמי מותרת ופטיטא בשינה ד"ל דחשיב אונס דהא כריס פקע הכא על יבמתו הכא עליבמתו בין בשונב בין במויד בין באונס ובין ברבון כ"י וערוך אונס דמתניתין הכי דמי אלימא שאנסוהו נכריס ובא עליה והאמר רבא אין אונס לערוה לפי שאין קשיי אלא לדעת אלא כישן והאמר ר' יהודה לא קנה ביבמתו ש"מ דישן הו' בכלל אונס מיהו יש לומר דהכי פירוש שנתקשה כשהוא ישן ונכריס דהיינו וכן קתני מפי' רש"י שפי' אלא כישן שנתקשה כשהוא ישן עכ"ל משמע אבל ג"כ הביאה לא עשה מעתה אלא הדיוק נכריס מ"מ כל האחרונים לא פליגי ארמ"א והסכימו עמו כל שאינו חייבת מיתה לא נאסרה על בעלה וגם הירושלמי מסייע לן דעכ"פ דלא גרע סיבה שנוב וכו' ינה הוראה זו להחיר דאם באה עליה בשינה מותרת לבעלה ואף שיש לומר שסוף ה' ברבון דק"ל כשכתב כל שחילתו באונס וסיפוי ברבון אפילו אומר הנימוקו שאלו מלא לא נוקק לי היא שכתבו מותרת לבעלה מ"ט יגרה חלכשה עיין בפרק גערה דף נ"א ע"ב :

אך

כל זה אם האשה אומרת שבה עליה אדם בשינה הו' אונס ומותרת לבעלה והיא נאמנת במגו דלא נבעלת אבל בני דהרש"ם ודע"ש שבריהם בין שיניה וילדה ולד ובעלה לא היה עמה והי' במרחקים והיו בעדים שנבעלה ואין לה מגו להאמין לה שנבעלה בשינה ודברי רמ"א כפי' קע"ח הס דברי המרדכי בפ"ב דכתובת שכתב ו"ל מעשה באשה אחת שהלכה בדרך עם שני יהודים וכשבא ביטר ישבו לכות ובא אחד ותקפה והסני טימא אותה ובעקה ואין מושיע לה ואין עדים ובהתה לפני רבותינו וספרה המאורע ואמרה נאנסתי והתירוהו לבעל משום מגו דליכא אמה לא נבעלמי וריינו שמה אסרה כיון דעברה על דת ונתיחדה הפסידה המגו שלה עכ"ל הרי שאסרו משום דס"ל דאין נאמנת בלא מגו ובג"ד אין לה מגו ואין לומר דבג"ד נמי איכא מגו דהיתה יכולה לומר מבעלה נתעברה שכל בעלה נכנסה וכלה עליה וכיוצא בזה כתב הרא"ש בריש פ' עשרה יוחסין והביאו הטורא"ה בס"מ ד' והב"י בסוף הספר ו"ל כתב בתל הלכות בסוף הלכות גיטין אהא דקאמר בפרק המגרש אין חוששין לתורת הדין דמי כגון אשה שהלך בעלה למדינת הים וילדה ללא חייסין לתורת דאמרין דילמא אמי בעלה נכנסה וגינה כי האי עובדא דאבוה דשמואל דאיתא בשם ושימש כדאיתא בירוש' מי ומקשה עלה מהך דשמעתן דקאמר דליכא מעיוטא שהלכו בעליהן למדינת הים משמע דאי ליכא חזיתלי

שאלות ותשובות כב כג כד כה

המחולכת כפי הדד ש"מ דאי לאו טיפה מחולכת לא היה חשיב משקה החלב הזה כיון שכל לתוך האוכל חובל גמור הוא דפי' רש"י שם על הא דפריך וכו' לא חייב כפר פי' רש"י דאי לאו חלב לא טמא הוא דחלב אין בו תורת משקה דמשקה הבא לחיובל כאוכל דמי עכ"ל ואין לחלק דהתם לא ירד לתורת משקה שהי' כלוע חבל בדבש שירד לתורת משקה טוב אינו נעשה אוכל זה אינו מדיד דהוי אדבש שנקרש או שחשב עליו לאוכלין כהסך המשקה שהיה מחילה לאוכל הכי נמי דכוותיה כיון שבחבו לתוך האוכל חשיב כאוכל ואינו מכשיר ולא חשיב טיבולו דמשקה כן נראה לי ברור לקיים פסק המג"א וכן פי' רש"י ביומא דף פ' ע"ב ד"ה חכשורא אוכלת משקה הבא לתוך האוכל אוכלת הוא :

שאלה כד

תמורה

דף ט"ז ע"ב תוספות ד"ה כיונא פי' רש"י לא חייבת הבה קאי הכי תניא בת"כ על ההיא דדריש האי קרא כו' ורחימי בש"ס חדשים דפוס פ"ט דמיון הנהגה נבי עולה ויורד ויקרא ה' השנייעה עולה וטעו המנהיגים טעות גדול דלא נבי עולה ויורד מיתניא חלב נבי פר לויס דפרשת בהעלותך וכן הוא ש"ס ערוך בהוריות וכבר תמה מהרש"א שם על פי' רש"י בתמורה ועי' ברש"י בחומש שם ונריך להגיה ואת השנייעה חטאת כו' וזה הוא השתת :

שאלה כה

בח"מ

פי' ל"ז בש"ע כינר כודקים הדבר אומרים להם כ"ד כשראייתם דבר זה באתם כדי להעיד או כדי לראות בלבד כל מי שאומר להעיד באתי מפרשים אותו כו' ואם ה' כל העדים כשרים אחד שנתכוון להעיד ואחד שלא נתכוון להעיד וראה הדבר וכיני עדותו חותכין הדין ע"פ עדותו וכתב הש"ך ס"ק ד' כל מי שאומר להעיד באתי כו' כדרכי משת' וכת"ע בשם תשובת הרשב"א סי' אלף קפ"ט דאם הראו בעמיהם בטעת ראייה שכוונתו להעיד כגון שהתרו בו כל העדות נפסול בשנילן עכ"ל ולא יניס כמכוון כשם תשובת הרשב"א שהוא משנה ערובה ומיתמי בזמן שהתרו בהן כו' וכן הוא כפי' רש"י ושאר מפרשים גם לא הוי לה להכניס דין זה בהתראה לה שייכי רק בדני נפשות ודיני נפשות לא שייכי האידנא עכ"ל ורחימי בספר חדש הנקרא בשם פטרות נבי שכתב על דברי הש"ך ח"ל ולי נראה ד פה כתבו הרשב"א וד"מ וש"מ דין זה ונעלם מעיני הש"ך מה שכתב הר"ן ח"ל פתקיים ערות כשאר ואפילו התרו בהן ואמרו לאסודי אחינן אינן נפסלים כשכרו בשביל הפסולים ורבי פליג ואמר לא שנו חלא בזמן שהתרו בהם ונלו דעתן העדים אם באו לראות או להעיד כדמפרש בנמרה ואמרו לאסודי אחינן וכני האי אפילו בדניי ממונות פסול ויש מפרשים בזמן שהתרו בהם כשהתרו כל העדים כו' עכ"ל נמנה לפי' רש"י רש"י שפירש שהתרו בעדים מהני לנבי דיני ממונות וזה פי' של הרשב"א כפי' ראשון והא"ת כתבו ש"ס וכו' בן זון חר ברור עכ"ל העטרת נבי והנה בקראי הדברים האלה עמתי ונעיר שנטל עטרה לעמתי להשיג על הש"ך ודמי ההוא מרבנן כמאן דלא גמיר אינש שמעתי ומהנהגתו שהני' בדברי הרשב"א ניכר שלמד פי' זה בדברי הר"ן והוכרח להעלות פולי בקופי דמחטא ולדעתי חוץ לכבודו שלא הכין דברי הר"ן על כבודו ודברי הר"ן הם לקומי מדברי התוספ' דבמתיבתא מן רבי אומר אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות אימתי בזמן שהתרו בהן אבל בזמן שלא התרו בהן מה יעשו שני אחים שראו כחד שהרג את הנפש ובנמרה היכי אמרינן להו למיחוי אחינו או לאסודי אחינו כו' ע"י ריש פ"ק למכות דף ו' ע"א ובאן כל בר ביה רב שאל מאי פריך המקשה היכי אמרינן להו הליא זה הבורח כמג' אימתי בזמן שהתרו בהן ח"כ שאלין אחתם אם התרו או לא התרו והתוספ' הרגישו בזה ובכתבו בד"ה היכי אמרינן להו ק"י אדיני ממונות בשלמא חריני נכפוט לא קשה היכי אמרינן כו' דניחא וכן אמר התרו בקרב או פסול חס לאו חלא פריך חריני ממונות לביב התראה עכ"ל הרי שפירשו התוספות פי' זה אפילו לחאן דמפרש בדברי רבא הכי אמרינן להו לעדי קרובי' ופסולים שאלין וכו' לאסודי כתבו התוספות בשם רבינו חיים כהן דאמרינן לעד ס כשרים לאסודי חמימו עם הפסולים ונריך

דף י"ב כ"ב דקאמר דער כאן לא קאמר רש"י חלא דאיכא מנו ופי' רש"י כגון משארסחני נאכסתי הוי טענה מוכת ען אמי דלא פסלה נפשה מכהו' וקאמרי נאכסתי וקא מיפסלה נפשה דאשת ישראל שנאנסה אסורה לכהן ש"מ קושטא קאמרי כו' עכ"ל ונריך חכו לומר דהר"ש מביא ספיר ראייה מהתם לנידון רבינו יונה משום באמת טענות מוכת ען אמי אינו מנו גמור חלא טענה טובה כמו שכתבו התוספות כדף י"ג כד"ה רב אחי דמנו דמוכת ען אינו מנו חלא טענה מעולה כיומר וק"ל כרשב"ג דאליס כרי דידה כנידוף מנו כל דהו ולכך נאמנת וע"כ התם נריך אנו למנו כל דהו משום דחוקת ממון מסייע לרוב דרגון ואינטרך לאלומי כרי דידה משום מנוכל דהו לדחות חוקה דממון ורוב דרגון אבל להכשיר העובר א"ע"ס שאין לה מנו דטענה טובה כלל וכן גבי פתח פתוח דכשני עדים דמי דברי לו שויתת מחתיו וחד ספ קא היתה אסורה לו נאמנת היא לומר שנאנסה להתיר ולהניח מדי ספק אפילו בלא מנו כל דהו לדברי הר"ש גבי פתח פתוח אין לה מנו טענה טובה מוכת ען דמוכת ען פתחה סתום כמו שכתבו לעיל לדעת הר"ש וע"כ נריך אנו לומר חף בלא מנו נאמנת דאליס טענות כרי שלה ח"כ בנידון דיון נמי חף שכרור לבעל שויתתה מחתיו חף אינו יודע חס כאונס חס כרגון נאמנת בטענות כרי פלה שבאונס סינה נעשה לה ונריך אנו לומר דהנך גאונים שהביא המרדכי דלא התירו את האשה שאמרה נבעלת' ונאכסתי חלא תחא מנוי' לומר דסכרי לכו שפלה מחילה על דעתי הר"ש לדחות דברי רבינו יונה חבל לכסוף שכתב לקיים דברי מלמידי רבינו יונה והתירה גבי פתח פתוח אפילו כחד ספיקא אפילו בלא מנו הכי נמי בנידון דיון אפילו בלא מנו מהימנא בטענות כרי שלה ויש לתמוה על הרב רמ"א שסתימן קפ"ח הניח בהנהיג דוכא דהמרדכי דמשתע דלכ"ע אין להתיר לאשה לומר שנאנסה בלא מנו ובסימן ס"ח כתב דך דינא דרבינו יונה משמע דס"ל גבי פתח פתוח חף דהוי דבר ברור לנבי בעל שויתתה ושויה אנפשיה חתיכה דאיסורא כיון שפוח אינו יודע חס כאונס חס כרגון אליס טענות כרי דילה להתיר ענמה לבעלה לומר שנאנסה חף בלא מנו ובנידון דיון נמי דלכל העולם אינו ברור שויתתה ד"ל שהבעל נחה עליה בכנעה כמו שכתבו חלא להבעל הוא ברור שלא נחה עליה חף אינו יודע חס כאונס חס כרגון ח"כ אליס טענות כרי שלה ונאמנת לומר שנאנסה סינה כח אחר עליה וכבר כתבו שגינה הוי ככלל אונס ועדיף אפילו משוגג וכן משמע בח"מ סימן תכ"ח סי' ד' ולפי דברי הבעל שמתמין לדבריה וגם מעולם נשתע מעליה שום שחן פסול ולא ראה ממה שום דברי כיעור ח"ל מבעיה שאין כ"ד חייבין להניחה מעלה חלא אפילו על הבעל אין חיוב להניח כיון שהיא אומרת כרי ששגינה בא עליה חס אחר והבעל חותמין לדבריה מנוקה הבעל משון זה ורשאי לקיימה וכל זה כמנו לפי הנראה לפי עניות דעתי אבל חלילה לסמוך על דעתי עד שייסמיתו עמי גדולי הדור הרבנים או כ"ד מומחה דייגי טלה דק"ק קראקא - היום יום ד' ק' כסליו תנ"ד לפ"ק ;

שאלה כג

א"ח

והרב המורד הגדול מהר"ר יונה דרשן מפראג האריך מאוד בדיון זה ולכסוף כחד שלא להתיר כפירוש הבעל לרוב עמו וגם לא יבוסו הנ"ד אותו להניח' ונפטי אריכות הדברים והולאת הדפוס לא כהאמי דבריו ואחר זה שומעתי שהב"ד רק"ק קראקא הסכימו עמי והתירו לה בעל שידור עם אשתו ;

שאלה כג

סימן קנ"ט מחולקים הת"ד עם מג"א במקראת של דבש חס נריך ליטול ידיו והביא מג"א ראיות שאין נריך ליטול ומג"ד כותב שברך ליטול ידיו ולענין דבש שנקרש אין מביא שום סתירה דלא להוי חובל והראיה שהביאו מג"א מדבש הוב מכורתינו מטמא טומאת משקין חישב עליו לאוכלין מטמא טומאת אוכלין רבה התנ"ד לדחות בדברים שאינם צדורים כלל וכדברי שפתים וכבר השיג עליו בספר הלכה ברורה ס"ק ה' ולי נראה להביא ראי' מוכרתת שאין להשיב עליה דאמרינן בשב"ד קמ"ד ע"כ דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי ופריך מוב שחולק את העו החלב טמא ואי אמרת משקה הבא לאוכל' חובל הוא כמא' אימכר ומשני כדאמר ר' יוחנן כטיפה

שאלות ותשובות בה כו כו

מז

מסוחרת וכפ"ק דכריתות נמי תנן וכן שפחה דמביא קרבן ונאפל ומיהו קימה היבא מתרביא שפחה מקרא דאשה כיון דלייטרך לגיורת ומסוחרת ונראה דשאינה מסוחרת אחי' לה להמאסה כדמשמע בכריתות ותמה איני דתתם משמע אפכא דקתני תתם במתניתין דף ו' ע"ב וכן שפחה שהפילה מביא קרבן ופריך שפחה מנ"ל דת"ר בני ישראל חז"ל חלה בני ישראל גיורת ושפחה מנין ת"ל אשה מאי וכן שפחה ס"ד אמינא כי אמרינן כל המנות שהאשה חייבת בה עבד חייב בה הני מילי נדבר שפחה בין האישי ובין האשה אבל יולדות דכנשים אימא כאלה ליתא אימא לא תחייב שפחה אהכי תני שפחה ש"מ דאי לא ריבויי דהאשה הוי אמינא דלא יליף לה לה מאשה וא"כ הדרה קוסיות המוספות לדוכתא ואין לומר דהכי פירושה דתנא דמתניתין קמ"ל דלא כדסקלא אדעתא חלה האמת אף דאינו שיה כנשים כמו כנשים אפי"ה ילפינן לה לה מאשה א"כ קשה מאי פריך שפחה מנ"ל דילמא משום דילפינן לה לה מאשה חלה ע"כ נריכין אנו לומר כיון דיש לומר כיון דלא הוסיפו באים כמו באשה לא ילפינן הך ג"ש לה לה מאשה ולכך פריך ספיר מנ"ל ח"כ הדרה קוסיות המוספות לדוכתא ואובד דחייבין דקדו' נוכרי מה שהיה ס"ה ש"ס אבל גבי שמן המשחה כתיב כי נור אלהיו עליו שמן משחה קריה רחמנא דא"ע ג' דאימא עליו לא אימאיל ונרשם ב"ש חדשים במדבר וטעום נמור הוא כי שם גבי נזיר כתיב ולא נזכר שמן חלה כנ"ל כי גזר שמן משחת אלהיו עליו ויקרא כ"כ והוא הנכון ואמת :

שאלה כו

נשאלתי מהרב המופלא מהור"ר לוי אב"ד
מבילי גראד :

שוחט

א. ז"ל שדק בהמה והלך מבית המכטמים ושאלו אותו על הבהמה ששחט וכדן אם היה כשרה ואמר לפני עדים שכשרה היא ואח"כ מלא אחריו סירכה גדולה ונטרפה על ידי סירכה זו ושאל השואל מה דינו של השוחט הזה ועל הכלים אחר זה הביא השוחט עדים כשכח לבית בעל הבית שאלה המשרתת להשוחט אם יהיה להם בשר כשר לבשל לפני בעל הבית ובני ביתו והשיב בו"ה אל אפשר ווערט כשר ווערין ומענה כפה השוחט שהיה רוכה לבדוק ולמטך הסירכה ככהונ רונה לתוך דבריו ונפל מחלוקות בין הלומדים יש היה רוניס להעביר השוחט הזה ולהטריף הכלים מה שביטלו אחר מעשה זה ונורה אחר הכשר להשוחט ועלה אם המחלוקות עד לב שמיים והשנתי להם דבר כאשר עס לכני :

אחרי

ויואת תשובה אחרונה שהשבתי וזה לשוני :
שכל דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום אחרתי להשתוק מה שכתבנו של שלמ' פי' ניד הנסה סי' ט"ז על הר"י הלוי שפג בטרופה שנמנה אחריו סירכה וסיקה בזכות יעוין שם בס"י ופסק בא לידו מאריך רוסיא כש"ך שהיה שוחט ובורק שמכר נד אחד שלפניו בחזקת כשרה ומכחו בו במיגר החוה סירכה חוקה שהיא טריפה לפי מהנינו אבל עדיין לא חבלוהו וכשבע שמכחו זה בא לידו לפי שמכר נ"כ חלק אחר של טריפה ונתחלפו לו הכשרה בטרופה והיה אכמים שבאו לפסול אותו מחוקתו שלא יהיה עוד טכא והשיב להם שנאתן לומר שנגב הית' דמוקמינן נכרא אחוקתי' והביא רא'י' על זה ובכתב לבסוף אפילו תימא דלא תהימן לקולא להחויק אותו בכשרות מ"מ הכא איבא הוכחה דלא במרד ובמעל פשה שהסירכה היתה גדולה כרוחב יד ואם היה רוגס לנגוב דעת החוקס ודעת הכריות ולמכור טריפה היו לוי' לנתק ולהפריד כל הסירכות מן הנלעשות שלא יהיה ניכר ונרגס וכבר ידוע מן התלמוד דשמכין ארומדג' דמוכח אפילו במילתא דאיסור' והאריך שם ומסיים דאין מקום לפוסלו מאחר דאיבא שגגה אבל מ"מ אם רוגיס הקהל אז אף יחידים להחמיר על עממן שלא לאכול מבדיקתו מאן תמי בדידיה ורק שיהיה דעתן לשם שמים ולא לעשות אגודות על נד מחלוקות והאריך שם מאוד יעוין שם :

ועתה

התכוננו וראו מאן נזר ומאן נזר רבן של כל בני הגולה ומהר"ם מריבורג שה' קדמון וגדול הדור שלימדו זכו' שלא להעבירו ויקר שאין נח בנו להשפיע משפטו :

וגרינן אנו לומר שגם הפסולים התרו בהם וזה פירוש הר"ן ובהם שכתוב תתקיים העדות בשאר ואפילו התרו בהם ואמרו לאסהודי ר"ל שני מיני עדות התרו בהם בדניי נפשות ואמרו לאסהודי בדניי ממונות וזה שפסיים ורבי פליג ואמר לא שנו חלל כותן שהתירו כהן וגלו דעתן העדים אם כאלו לראות או להעיד כדמפורס בגמר' ולי' שני דמתניתין וש"ס קט דהיינו בדניי נפשו' התרא' ובדניי ממונו' להעיד או לראות ומסיים כדמפורס בגמרא ואמרו לאסהודי קא חתינן וכתי האי גוונא אפי' בדניי ממונות פסול ר"ל דאפילו בדניי ממונות דלא שייך התרא' מ"מ אם אמרו הקרובי' לאסהודי קא חתינן אבל התרא' בדניי ממונות לא עליה על דעת אדם מעולם שבדניי ממונות פריך התרא' וגם כפלא תמה שכתב העשרת נבי ולי נראה שיפה כתבו הרשב"א וד"מ והסמ"ע תמה איני כמה שכתב' שיפה כתב הרשב"א חטו הס"ך התפלא על הרשב"א הלוא הרשב"א השיב על פה שכתב בא' שקידש והי' במסיבה קרובי' והשיב הרשב"א על עולם אין הכשרים בפסלים מחמת קרובי' חלה באחד משני ענינים או שהי' מומנים מתחילה או שנתכוונו הם להעיד שגלו דעתם כך כגון בדניי נפשות שהתרו הפסולי' גם הם בעובדי עביר' ובדניי ממונות ג' ככבודקין אוחס עכשיו ואמרינן להו השתא למיחוי איתיתן או לאסהודי איתיתן כו' הרי להדי' שהרשב"א לא כתב שהתרו חלה בדניי נפשות ובדניי ממונות אמרינן אי למיחוי איתיתן או לאסהודי והס"ך לא התפלא לא על ר"מ והסמ"ע למה הביאו דינו דהרשב"א כמה שמפורס במתניתין וגם לא שייך בדניי ממונו' התרא' והרשב"א הוכרח להשיב על שאלתו לענין קדושת דהוי כמו דיני נפשו' כמו שכתבו המוספ' ויותר איני תמה על הגהות בדברי הרשב"א כמה שכתב כגון שהתרו בו ג"ל בהן ועי' הגהותיו וכד מחשבתו מתוך מעשה שלמד פי' וז' ורחוק בדברי הר"ן ואין אנו נריכין להגהתו דמתניתין דתני איתמי בזמן שהתרו בהן קאי על נפשו' דלמלא ולכך נקט לשון רבי' ומי שהשתוק לשון הרשב"א לא דיקדק בזה והיותר נראה לומר שבד"מ היה כתוב כו' וטעו המדפיסי' והדפיסו בו ונדע דהא כתשובת הרשב"א לא כתוב חייב בו או כהן חלה השיב בדניי נפשות שהתרו פסולין גם הם בעובדי עביר' וע"כ כדאמרן שכתבו בספריהם וכו' וטעו המדפיסי' והדפיסו בו כמקום וכו' ונראה שהשתוק בספריהם דינו דהרשב"א חלה לאשמועינן שהרשב"א פסק כדברי דלא בעינן שיתרו הכשרים כמעמד פסולים דלא כהרב ר' חיים כהן ולכך הביאו רישא דפסק' דהרשב"א וגם רמזו כתיבת וכו' שאף בדניי ממונות הדין כן דלא בעינן שהי' הכשרי' במעמד יחד לא שילין הפסולין אם לראות בלא או להעיד ודבר זה נוח ומתקבל להסיר תמיה' הש"ך מדרכי משה והסמ"ע וק"ו וראיתי בש"ך שכתב וז"ל והילכך כיון שאין חותכין הדין ע"פ קרוב ופסול כאלא נתכוון להעיד אין חותכין הדין גם על פי' עדות הכשרים אבל אם כולם כשרים חותכים הדין גם על פי' אותן שלא נתכוונו להעיד וכן מבואר יותר בלשון הרמב"ם עלמז פ"ה מה' עדות דין ה' וז"ל אומרים להם להעיד באתם או לראות כל מ' שאומר לראות מפרישים אותו וכל מי שאומר להעיד מפרישים אותו אם נתמחו באלו שנתכוונו להעיד קרוב או פסול עדות כולם בטילה כד"ה כשהיה כהן קרוב או פסול אבל אם כולם כשרים אחד שנתכוון להעיד או שלא נתכוון להעיד חותכין הדין על פי' וכן הביא דברי הרמב"ם בש"ע ותימה לי איך אפשר להכשיר באותן שלא נתכוונו להעיד דהא ש"ס ערוך היא בכריתות דף י"ב ע"ב אחר אבי' מודה ר' מאיר לחכמים שאם אמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני והוא אחר לא ידעתי פטור דאי בעי אחר לא נתכוונתי לפדות הרי בדי' דאם אחר לא נתכוונתי לעדות דאין עדותו מתעב וכן כתבו המוספות וסינים ד"ה לא נתכוונתי להעיד מכלא א"ר וכן דן הלכה למעשה דעדים ששמעו הדבר מפי בעלי המעשה אף לא נתכוונו להעיד ולא הוכחו להם לשם עדות אין בעדותן כלום אם באים אחר זמן להעיד כד' הרי להדי' אם לא יתרו אותם לעדים וגם לא נתכוונו להעיד דאין בעדותן מתעב וא"ך פסק הרמב"ם דסומכין על אותן עדים שלא נתכוונו להעיד כיון דלאו בר הגדה הוא וכתבו המוספות שם דילפינן מדכתיב והוא עד משמע שמתכוון דוקא ובאמת הר"ם וגם הר"ן לא הביאו דין זה ותמה איני על כל החאחרים שלא הביאו דבר זה כי הוא ש"ס ערוך כלי פלוגתא וז"ע :

שאלה כו

דף ע"ד ע"כ מוספות ד"ה אית פפריס דגרמי

במות

שאלות ותשובות כח כט

ילדה וכדון הוא דמותר בהנחה ומאי לקבר מדרבנן ופי' רש"י
 וכדון הוא דמותר בהנחה לחולין גמורין ומסוס חולין בעורה
 נמי ליכא למימר דלא אסרה התורה אלא שחיטה אבל מליקה
 לא אבל רבנן גזרו דאסור בהנחה שמה יאמרו נהנין מחטאת
 עוף ספק עכ"ל וכדומה לזה פי' רש"י בפ"ק דף ז' ע"ב וז"ל
 אבל חטאת לא מני לאתגווי דאין חטאת נדבה ומחייב בספק
 ואינו נאכל דשמה לאו בת קרבן היא ומליקה כנבילה בעלמא
 ומסוס חולין על המזבח לא חיבת לן דבין דאין למזבח אלא דמה
 לא חייב אפילה עכ"ל ובדרבנן דפ"ק דכריתות משנה ד'
 ומסוס חולין בעורה לא חיבת לן כיון דאין למזבח אלא דמה
 לא חייב אפילה .

י"ש

לי תימה רבה על פי' זה דהא כבוד דף כ"ט
 ע"א דמשני ה"ש קאסבר ר' יוסי בר יהודה
 אין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעורה לאו דלורייא ופרין
 וסבר ר' יוסי הכי והתניא ר' יוסי בר יהודה אומר מנין לחטאת
 עוף שהיא בחיה על הספק שאינו נאכלת תלמוד לומר והזכ
 את וזו לזכר ונקיבה חקיס נקיבה לזכר ומה זכר מביא
 על הספק חף נקיבה מביא לזכר על הספק כול' זה מה זכר מביא
 קרבן ונאכל ופי' רש"י מה זכר מביא קרבן על הספק ונאכל
 שהרי חסם תלוי נאכל חף נקיבה שמביא קרבן מן העוף על
 הספק דהא נאכל וקאמר ה"ש אחר לא חס אחרת בזכר סכן
 חיבור אחר פי' שמביא חסם תלוי בהמה וע"י שחיטה נהרה רק
 יש חיבור חולין בעורה תאמר בנקיבה שפני חיבורין לחו חיבור נביל'
 וחולין בעורה וקאמר ה"ש מתקין לה רב אחא בר' דרב חי' קלח
 דילמא מחייב עליה חסום דמתחיו כתרין חיבורין מדרבנן ע"כ הרי'
 לפנינו כהדי' דאפילו במליקה חס היינו מחייבין לחיבור היינו מחייבין
 לחיבור חולין בעורה פי' דיש חיבור חולין בעורה חף במליקה
 ודוחק לומר דהאי חס אחרת ר' יוסי בר יהודה קאמר ורבנן פליגי
 עליה וס"ל דלפי' מן המקיף דמותר אפי' לאכול וע"כ תפוס דסבירי
 לכו דאין בו אלא חיבור אחד לחו דנבילה ואין כח חיבור
 חולין בעורה במליקה והא דלמריבין בכל מקום חטאת עוף הכא על
 הספק אינו נאכל היינו מדרבנן דא"כ ח"ך אחר ר' יוחנן סם
 דכריתות כאלה שהביאה חטאת עוף על הספק לידה ומשמלקה
 נודע טילדה וסבירי ליה לר' יוחנן דאסור בנבילה גזירה שמה
 יאמרו חטאת עוף הכא על הספק נאכלת מיעוק ליה דהוי גזירה
 לגזירה וע"י בתוספות דגזיר ובספר שריד הרב הגדול מהור"ר יוחנן
 בעל חורח מישור ובפסחים דף כ"ב ע"א ברש"י משמע דכל ספק
 למייתנין חטאת עוף ואין בו משום חולין בעורה ואסורה באכילה
 ואין הכרעה חס אסורה מדרבנן או מדרבנן ויומר נראה לומר
 דהכי קאמר לא חס אחרת בזכר סכן חיבור אחד התירו התורה
 ר"ל חולין בעורה אבל בחטאת עוף שבייח על הספק ולהפיר באכיל'
 כריבן אנו לומר שהתירו התורה שני חיבורין חולין בעורה ונס
 נבילה אבל חס אסור באכילה רק שבייח חטאת עוף על הספק
 חף שפוטו חיבור בהנחה חולין בעורה מ"מ גזירה המזבח הוא כמו
 גבי חסם תלוי אלא דהתם נאכל ובחטאת עוף הכא על הספק
 אינו נאכל והשתא נראה פי' רש"י הא דקאמרה חס משמלקה נודע
 שלא ילדה תקבר דבשעת מליקה התירו התורה ואין כח חולין
 בעורה ומותר בהנחה דאינו נאכל חולין בעורה בעורה במליקה
 לא באכיל' אסור' וכן משמע מפ' רש"י בפסחים לחולין בעורה דאמב'
 שרי' בחטאת עוף הכא על הספק ותמני על הרמב"ם שכתב
 בפ' ח' מהלכות מחוסרי כפרה שחטאת עוף הכא על הספק אינו
 נאכלת ובשרפת שמה אינו חייבת חטאת וכמנחת חטאת זו חולין
 שנשחטו בעורה סכן אסורין בהנחה כמו שבארנו בהלכות שחיטה
 וטובי קשיא לי דהא חטאת עוף הכא על הספק יפליגין מקי' וע"כ
 גזירה המזבח הוא שאין כח חיבור חולין בעורה ועוד לחולין בעורה
 היא נקבורה כמו דתנן בסוף מסכת' תמורה דחייב חולין שנשחטו
 בעורה בכלל הנקבר' וכן פסק הרמב"ם בפ' מהלכות שחיט' שחולין
 בעורה נר' קבורה וחטאת עוף הכא על הספק תשרף כתב
 הכרטנור' הטעם דאין חולין נאכלים במליקה ותשרף דהוי כשאר
 קדשים פסולים וע"י בתוספות י"ט ויומר תמי' לי' ח"ך כתב הרמב"ם
 שמה אינו חייבת ונמנחת חטאת זו חולין שנשחטו בעורה סכן
 אסורין בהנחה' הלוא כתב בפ' מהלכות שחיט' דהנותר ומעקר בעורה
 הרי זה מותר בהנחה א"כ אס' חולין הוא היו מליקה כמות נחירה
 ומותר בהנחה אלא נראה ברור דחטאת עוף הכא על הספק כיון
 דאינו נאכל הוא בקדשים פסולים וטעון שריפה וכ"ע לי' שכ' דברי
 הרמב"ם .

דעת על תלו ואכן יתמי דיתמי מה נענין כתיביו שבטע"ה נברו
 פעלי זרוע וידיהם רמה וכיוצא בזה כתב מהרש"ל סס ט"ס
 ל"ז אלא ימנא גירוף אליו ומשפחתו או מרפיו להחזיקו שלא
 יכע לבו לשמוע ובגידון דין נמי יש לחוש לזה ובפרטות שאף
 לדברי העדים שחמרו ששאלו אותם על הכהמה ואמר שהיה כשירה
 ואח"כ תכלו אחריו סירבה גדולה חיבטי הוי אמר שונג היתי
 ומחמת מהירות כאשר מכויו הוא תכסול כזה ויש לו הוכחה ואומדנ'
 דחס היה רונה להכשיל כמזיל היה לו לחתוך ולנתק הסירפה בענין
 שלא היה מרנאים כלל א"כ לדעת הרמ"ם מרוב כורג לא מעברין
 ליה בפעם הראשונה ופשיטא הכי דאיכא אומדנ' כמו שכתב מהרש"ל
 ונס הוא מביא עליהם כשעה ששאלה אותו המשרת כשכח מן
 המנחמים ואמר לה שפסטר שיהיה לה כסר כסר ואפשר שפאחרט
 על מה שהסיב להעדים הראשונים ורנה לכדוק כדתודין מורתינו
 ובפרטות שהיה יכול לומר שונג היתי ומתינו כיוצא בזה דתנן
 בפרק ט' דכריתות פנים אחר הכל והוא אומר לא אכלתי וסבירי
 חכמים שאין העדים נאמנים לחייבו בקרבן דהי כעימני למימר
 מיד היתי ה"כ דכותי' דאי פצי היה אומר שונג היתי א"כ
 אין נע"א חשול על פיהם אמנם בחשר שהרב העיר העבירו מחומתו
 למגדל מילתא ומפניו גדולי ראשונים העבירו הפוחט על שלשים
 יום ונעשה הפוחט שלא כהיגון חס לא קיבל עליו גזרת הרב וב"ד הוי'
 ראוי לאסור הכלים מה שבישלו אחר האכרמו ואכלו משחיטתו אך
 מקרוב קבלתי כתב ונאמר סס שהפוחט מתכנל ונשבע שלא שחט
 צהשך העבדו וקיבל עונשו כן הכני אומר כי תורתינו הקדושה
 דרבי דרבי נועם וכל נחכיה שלום חס אמת הדבר שנשבע בפועל
 שלא עבר על דעת כ"ד וקיבל גזירתו ראוי לסמוך על זה
 להפיר הכלים ודומה לזה הביא הש"ך בסיוק"ט ס"ק ד"ב
 בשם מהרש"ל מי שהי' חשוד על ססס י"ג דם כמו בדורות הללו מותר
 להאמין עליו אין נסך כשנשבע עליו רק שיפרוט לו ששנועה
 ופשיטא הכי ד"ל שאינו נחמד כלל וא"כ חס האמת אהו שנשבע
 בפועל סקיים גזירת כ"ד חזר לכשרתו כיון שקיבל עליו הדין
 אחינו הוא ונס הכלים מותרים ומכאן ואילך השומע ימנע
 והחלי' ידלל כלבד סיכוון לשם שמים ולא למחלוקת כאשר כתב
 מהרש"ל והנראה לפע"ד כחכתי ושלום על דייגי ישראל * נאם
 מאיר חותם פה ק"ק פ"ט :

שאלה כח

כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות חיבורי מובח דין ה' וז"ל
 הנדמה חט"פ שאינו כלאים הרי הוא פסול למזבח
 כיצד רחל טילדה כמין עו ועו טילדה כמין כבש חט"פ שיש בו
 חקנת סומנים הואיל והוא דומה למין אחר פסול כבעל מום ופ'
 שני מהלכות בכורות כתב ג"כ דין ה' וז"ל רחל טילדה כמין
 עו או עו טילדה כמין רחל פטור מן הכבורה ובי"ט' ט"ו' ופסק
 בן כש"ע ומה' אני למה השמיט דין רחל בת רחל בת עו
 דס"ל לחכמים דזיל בתר אהו דאמו והאי נדמה הוא ופסק
 הרא"ש בחכמים דפליגי אדר' תאיר וכמו כן דחלל בת עו
 בת רחל דר"מ סבירי ליה חזר שיות למקומן והכמים סבירי
 ליה לא חזרו שיות למקומן ופסק הרא"ש בחכמים ובשאר קדשים
 אפילו ר"מ מודה דבעינן שפיר מששת ימי בראשית והוא ש"ס
 ערוך בכלורות דף י"ז ע"א ולא ידעתי למה לא הביא הרמב"ם דין
 זה לא בהלכות חיבורי מובח ולא בהלכות בכורות והטור הביא
 דין זה והרב' שב"י רנה ליתן טעם למה השמיטו הרמב"ם וטעמו
 רחוק דהא מדקאמר ר' יוחנן ומורה ר' מאיר בעטיר התשתלח
 דבעינן בן שפיר מששת ימי בראשית ש"מ דהכי חוקמתי' הולכתא
 גינהו ולא פליגי רב אשי דמוקי' באוקמת' אחרונה על גוף הדין
 ונייתר תמה חני' למה לא הביא המחבר כש"ע דעת הראש' כסס
 י"ג ונס על רמ"א יש לתמה שדרבו תמיד להביא דעת הראש' ש
 שאלנו נגדרי' אחריו ובאן סתם דכרית' וכל אחרונים לא הרגישו
 בזה ונ"ע :

שאלה כט

כריתות דף כ"ז ע"ב בפסקא חטאת עוף הכא על
 הספק חס משמלקה נודע מקבר אחר רב
 וכיפה חי הכי אמאי תקבר אלא מתניתן בנודע לה שלא
 הרמב"ם .

שאלות ותשובות כ"ר רב מח

הרמב"ם דמאי אור'י מסוס דהוי חולין שנשחטה בעורה תיפוק ליה כיון דלחינו נחללות דילמא קודם הס וקודם שאינו נאכל אסור בהנאה וכן פ'י בדרי' הברטנור' פ'י' דכריתות משנה ה' ומ"ט רש"י לטיל דחטאת הבא על ספק חינו נאכל ומסוס חולין בעורה לא חיכתת לן כיון דחין למזבח חלל דמה לא חשיבי אכילה הנה ר' יוחנן ס"ל כפ' איתו ואתו כנו דף פ"ה ע"ב דאכילת מזבח חשיב אכילה וילין מדכתיב ואם החכול יאכל מבשר וכן שלמיו בשמי אכילות הכתיב מדבר אחת אכילת אדם ואחת אכילת מזבח ובחמת לא ידעתי מי דחקו לה"י לפ"ה דהא ילפינן בהקישא מאשם תלוי דמביא על הספק והתירה התורה להכניס לעורה חף שהוא ספק ה"ה בעולת עוף הבא על הספק גזירת הכתוב הוא שאין בו מסוס חולין בעורה חלל דאסור באכילה דשחח חולין הוא והוי נכילה :

שאלה ל

מגילה דף ט"ז

תוספות ד"ה ודחי עשרת אלפים ככר כספה שמעתי שעשרת אלפים ככר עולין חזי שקל לכל אחד מהישראל שהיושר חלף כשיבאו ממגרים ואמר שיתן לאחסורום כל פדיונם דוק ותשכח עכ"ל בדבור זה לא נחאו כל אנשי חיל יריהם ורזיתו בספר חדש הנקרא כרית שלום פרשת כי תשא שמפרש דברי תוספות חלל דילג תיבת שעשרת אלפים ככר עולין חזי שקל לכל אחד מישראל ומתבאר מהר"ר שוואל קאיידינכר בספרו על התורה פ' תרומה מפרש ג"כ פ'י התוספות וגם שמעתי שגם בתשובת שערי אפרים נדחק בפ' ד"ה ה"ל ואני אומר שזכני ה' לעמוד על אמיתיות כוונת התוספת דאיתא בכבורות דף כ"ה ע"ה אחר רבי חנינא כל כסף האמור בתורה ספס סלע דנכתיב ליתרון דכחובין קנטרין חזן תכספו של עפרון ופ'י רש"י ליתרון מנין דהוא כ"ה סלעים קנטרין מאה סלעים ככל שקל עכ"ל רש"י ז"ל נמנח כסף דאסתר שהיא ככלל כחובים כדאיתא בפרק השותפין נמנח היה בכל שקל מאה סלעים ופ'י דכבורות דף ה' פ'י רש"י דשקל דאורייתא הוי סלע וכן פ'י רש"י בחומש פ' פקודי הככר שנים מנה ומנה של קודם כפול היה הרי הככר ק"ך מנה והתנה כ"ה סלעים הרי ככר של קודם שלשת אלפים שקלים עכ"ל נמנח לה"ר חלף שלשה מאות אלפים שקל ועלו למאה ככר וכימי אסתר היה השקל מאה סלעים ח"כ הוכרחו ליתן מאה פעמים מאה ככר שהם עשרת אלפים ככר שהם מאה ככר של וינאי מגרים ומגיע חזי שקל לכל אחד מישראל וכתיבו התוספות ספיר שעשרה אלפי ככר עולין חזי שקל לכל אחד מישראל שהיה ת"ר חלף ואמר שיתן לאחסורום כל פדיונם דוק ותשכח דהיינו לפי דבריו דכתובי' הוי קנטרין והגורכו לחמה פעמים מאה ככר שהם עשרת אלפים ככר וזה ברור וזאת לחמתו של תורה ומקום הכינוי לי אבותי להגדר ואנכי אביא מה שפ'י התרגום על עשרת אלפים ככר כסף חשק ל"ע עושה המלחמה ופ'י התרגום ויהי מתייבב על ידיו דעבדי מטבעי ויש לדקדק למה הוכרח ליתן דוקא ע"י עושה המטבע מאי כסף מתייבב עובדי מטבעו או שיתן כסף כסף כמסקל הזה חלל כראה דתנן שם בכבור' וכולם נפדו כסף וכסף כסף חזן משקלם וע"י רש"י שקלים הבאים כל שנה בארץ חזן מביאין שם חלל מטבע של חזי שקל עכ"ל - ולפ"ו יוחא דהא חזן היה רובה ליתן כל דמי פדיונם שנתנו ישראל ת"ר חלף חזי שקל שהיה עולה בזמנו עשרת אלפים ככר כסף וכל כלי הכסף ונסך כסף חזן מביאין לשקלים ולכך אמר ע"י עושה המלחמה שיעשה מטבעות כפי השקלים שנתנו הם מטבעות וזה אפשר שלפי שחאדר שמיטעין על השקלים ולכך נמכוון ליתן תמורתם ג"כ באדר וק"ל :

שאלה לא

על

דבר שביקש מנ"ת להודיע דעתיא יש להפסיק בשיר הקדמות מילין שנהנו במדינ' אלו לקרות פס קמחן החודש השלישי ואח"כ מתחילין לשורר הקדמות הנני מודיע למנ"ת בודאי לא נשבת מזכרו מה שכתב הט"ו בא"ח סימן תל"ד וזה לשונו ויש לתמוה הרבה ארץ נחלים להפסיק בקריאה דהא אפילו לספר בר"ת אסור כמ"ס כסיתין קמ"ו כמ"ב כשכח הזה

שאינו מענין הקריאה כלל עכ"ל • דע לך כי נהי ר"ג ביתו חורפי שרנה רב אחד לנהוג כדעת הט"ו ולא הניחו הקהל לשנות מנהגם ואני ג"כ כל ימי לא הנהגתי כמותו וכל המסנהירו על התמונה ומה שמתה הט"ו דהא אפילו לספר בר"ת אסור כו' יש סמירה גדולה לדבריו דהתם הטעם שלא ישמע קריאת התורה מהש"ך אבל הכי שגם הש"ך מפסיק ומתחיל לשורר ואח"כ קורא בתורה והכל שומעים הקריאה מהש"ך חזן ככל להתם והמפורסם חזן נריבן ראי' שמנהג זה נפסד משנים קדמוניות לכני אמתו וגאוני חרץ והלבוש מביא מנהג זה לדתמה הפסוק בהקדמות יותר ה"ו לתמוה על שאנו מפסיקים בקרובן שכתב הטור ח"ה בסו"ס"ה שמתוהו על המנהג הזה שכפירוש אמרו במקום שאמרו לקרר חינו ראשי להאריך ועוד שנינו כל המשנה מוטבע שטבעו חכמים בכרכות לא יבא ידיו חובתו אפ"ה חזן חזי מבטליו מנהגינו ק"ו בקריאת הקדמות שאין בהפסקה נגד הש"פ כיון שקורא פסוק ראשון אחר הכרעה ואינו מפסיק בין הכרעה ובין הקריאה אין כאן חשש ברכה לכטלה דדומה כמו שמכרך על המזון המוכיח והתחיל ללבוש דמותר להפסיק ולדבר בחמת אכילה הכי נמי כיון שהקדמות הוא סיר ושנה גדול שקיימו וקיבלו עליהם דורות ראשונים שהיה חשיב בעיניהם מרוב קדושתו ונהגו להפסיק בחמת הקריאה והש"ך משורר ואח"כ מתחיל לתחילת הקריאה והכל שומעים הקריאה מהש"ך חזן כח דינו לכטל ולהתחכם על הראשונים לא עשו כדון ומתהגן כח ישראל תורה היא וכבר אמרו כינא בזה ביבמות דף ק"ב ובמנחות דף ל"ב והא רב אית ליה מהנהגה והאידינא נהג עלמא כסתומות דאמר רבה אמר רב כהנא אם יבוא אליהו ויאמר חזן חולקין בסגל חזן שומעין לו שכבר נהגו העם בסגל הרי אפילו לאליהו חזן שומעין לכטל המנהג ומתנה עיקר הלכה ק"ו בהקדמות לשורר סיר הקדוש הוא שאין כאן עקירת הלכה כאשר כתבנו על כן אין לכטל המנהג ולדעתי המכטל פוגע בכבוד הראשונים וכן כתוב המנהגים כיצב פתגם ובאשריך הר עברים בהפטור' שמחת תורה ושם חל תעשה עדיף שלא לכטל מנהג הראשונים :

שאלה לב

ער

דבר הקלף שאחר עיבוד הסיד מושחן אותו כנגע לכן ועל ידי זה מתקנים הקלף שהיה חלק ומוסיר ובהיר בלבושיו מחוד והכתב מיושר מחוד כי נוח לכתוב עליו וקצת סופרים הוניחו לעו על זה ואמרו שאסור לכתוב על קלף זה מפני שאינו כותב על הקלף רק על אותו כגע הלכן ומפסיק בין הקלף לכתוב ואני אומר שקצת סופרים הוא זה והכל יסנה פיהם חדא דהא לפי דינו דגמרא היה מעבדים הקלף ע"י עפנים וכתבו התוספות בפרק המוכיח יין דף ע"ט ע"ב כד"ה קלף ואם נאמר קלפים שלנו דלח עפנים היכי מתכארי ואומר ר"ת דתיקון שלנו חשיב בעינינו וכו' וס"ת כשר בלא עפנין והיינו בתיקון טוב כשלנו ואף דמשמע בפ"ק דגיטין דליל לא עפנין יכול להודיף ופסול ואכן סהדי דקלפים שלנו חזן יכולין להודיף אלמא שסיב כעיופון עכ"ל הרי להדיא שלא היו נוהגים לעבוד כסיד חלל בעפנים ע"י אומנים הבק אים נמלכת עיבוד הטיב ומיקנו עיבוד כסיד וע"י זה הקלף לכן ויפה יותר מעיבוד עפנים וא"כ בזמנינו שהמניחו האומנים לתקן אחר הסיד כנגע לכן שפ"י זה הקלף חלק ולכן ובהיר ביותר זה הוא תקונו של קלף ולדעתי מביא חן המוכרח לכתוב על קלף זה לקיים זה אולי ונאנו ומה שאומרים הסופרים שהנגע הזה הוי הפסק בין הכתב לקלף וגם ליה לא דיברו נכונה דאמרין בפ"ב דגיטין דף ע"ה אחר רב חסדא גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולתם לשמה באנו למחלוקות ר' יהודה ורבנן דתניא הרי שהיה גרף לכתוב את השם ובתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בה דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי ר' יהודה וחכמים אומרים אין הששמן המוכרח הרי חף לר' יהודה דכתב התחתון נכתוב עכ"פ שלא לשמה והוי כאלו נפל במקום זה נגע שחור אפילו הכי שמדויק לקלף ואח"כ מעביר עליו קולמוס חשיב כתב עליון כתב ולא הוי הפסק בין הקלף שכתב תחילה שלא לשמה ובין כתב של עכשיו הנכתב לשמה חלמא כיון דדיו ראשון מדויק לקלף לא חשיב הפסק הוא הדיו כנגע לכן שמיפסיק הקלף ע"י זה דלא חשיב הפסק = דאמרין נסובה בפ' לולב הגזול דף ל"ז ע"ה אחר לכו רבא להני דמגדלי הושענה דבי ריש גלותא בי

שאלות ותשובות לב לג לד

מדרכנו וא"כ כשגורו רבנן לשרוף התרומה אין סגורם בלי עפ"ו מחמת הסן שנקבר עמו ואם נימא סימנא אדם עגס כשעורה פתח בית הפרס ויזיח עגס זה לתוך ויגע בו אדם אחר וישרפו התרומה לזה גם כן אינו חשש כיון שעגס זה נעשה כחממת סן וא"כ מת"ג אם יכירו שהוא כדמות סן לא ישרפו עליו תרומה דאן פל מת אינו מטמא כדאיתא באהלות ובגדה ובכור ואם לא יכירו שהוא תמונת סן א"כ לא גרע סן זה בשאר שיניי שנקברים עמו ואם המנא ימנא א"כ עגס כשעורה שורפין עליו תרומה ולא חיישינן שמא תשינו הוא ואינו ניכר כורת הסן מחמת שנקרב קבת ועוד חפילו שהוא עגס משאר עגמות כיון שנתערבו ברוב תולין הכל ברוב ושורפין עליו התרומה כמו דאית' בנייה דף לח ע"פ גבי שיטה שנתערבה בכילה ולדין שיטה בכילה בטל והוי טומאה ודאית' לשרוף הטהרות וא"כ אין חשש זה כשיקברו הסן תוחבת עמו וישר משלל יקברו עמו מחמת דהא שינוי נתי נתערבו ואי"פ"ה שורפין עליו חשש נגע בעגס כשעורה ואינו ניכר שהוא סן ואם ניכר שהוא תמן סן לא ישרפו וכשן תוחבת נתי לא יבוא מכשול אם יכירו שהוא סן לא ישרפו ואם לא יכירו א"כ ראוי לשרוף ע"פ הדין ולא יבוא מזה מכשול טו"ו ח"ת שלא יפן עכ"פ לכתחילה כדי שיתערב ואף גבי חסור להפער קורס זמן איסורו לדעת ר"י כנזכר בטור א"ח ס' תמ"ו מ"ת התם יבוא ודאי האיסור בפסח אבל הכי מי יומר שיבא ליד ומכשול טו"ו יחשש החוקה כו"כ עמודים דמותר לערב לכתחילה וא"כ אין בו איסור שריפת תרומה טהרה ומה שכתב חכ"ת למה לנו להניח עגס בכילה לתוך פיו לדעתו אין עס בכילה על עגמות שאנו משתמשים בכלים של עגמות ואין בו חשש איסור או מיאוס דאין בעגמות בנותן טעם וכמו שאמרנו בסוף חכ"ת ידים משנה ו' עגמות החמור טהורים ונראה לי דיותר טוב לקבור עמו משלל יקברו עמו ויכול לבוא ליד חקלה להניח תמנו הנראה לפע"ד כתבתי ואף שהוא דבר שאינו לרוב אהבנו השבתי לו - כ"ד היום יוס ה"כ"ג טבת תנ"ו נאם מאיר חומס פה ק"ק א"ט :

שאלה לד

באיסור

חדש נתחבטו הראשונים וגם אחרונים אין מנינו ידיו ורגליו להקל והגאון הט"ז גידד להפיר דאנו סומכין בשעת הדחק על מ"ק דפליג דאדרי אלעזר וסבירי ליה דחדש אינו נוהג בחוץ לארץ ואע"פ שסתם התנא במסכת' ערלה כר"מ מ"ט עתה הדק שאנו וראיתי בפוסק' י"ט בפרק שביעי דתמורה משנה' חמץ בפסח יסורף פי' הרב מתניתן ר' יהודה היא ואינו הלכה דק"ל דבתי מסכתות אין סדר כ"כ הרא"ש כפ"כ בפסחים ששם נשנה הא דר' יהודה ושכחתי חולקים עליו ומיהו קשיא לי דהרא"ש אהר"ש ששפ"ק דקדושין דבתי סדרי פסק בסתם יחדיו ואף שהסתם נשנה בסדר המוקדם ונריך לי עיון עכ"ל * ואני אומר דאין כאן קושיא דבדאי הכלל מה שאמרנו בפרק החולץ דף מ"ב ע"כ מחלוקות וא"כ סתם הלכה בסתם סתם וא"כ מחלוקות אין הלכה בסתם ואמרין בפ"ק דע"ו דף ו' ע"א דס"ל לרב דבתי מסכתות אין סדר ואף שחלוקות נשנה ברישא וא"כ סתם י"ל דסתם נשנה ברישא אין זה בודאי שהסתם נשנה ברישא אלא דיכול להיות כך ולא בדוקה סתם רבי נחלוקות ברישא וא"כ סתם ד' לדסתם נשנה ברישא ובכל מקום חולין לחומרא ולפ"ו בחדש ספק הרא"ש והרי"ף לחומרא דילמא הך דקדושין נשנה ברישא ואף ששנה דברי מ"ק בסתם לא חולין בתי' דיסלומר דהך סתמא דמסכת' ערלה כר"א נשנה אחר זה והלכה בסתם דערלה וא"כ בחמץ בפסח דפליגי ר' יהודה וחכמים בפסחים וסתם כסדר קדשים בתמורה דאלו הנשרפין חמץ בפסח ומפקינן דילמא נשנה כסדר והלכה בסתם או דילמא נשנות שלא כסדר והך דתמורה נשנות תחילה וא"כ נשנה פליגתא דר' יוחנן בסתם ואינו הלכה בסתם ופסקי הרא"ש לחומרא כחכמים משום דכל הנשרפין חמץ מותר ולפי דברי חכמים חמץ מן הנקברים ואמרן חסור כדאיתא ברא"ח ס' תמ"ה ופסק לחומרא וכו' נתיישב לי קושיא הכ"מ על הרמב"ם בפרק ששיי מהלכות דונא שכתב הרמב"ם הרוב שנמנא כו' ונאין חמשה זקנים מ"ד הגדול סבירושלים וכתב הכסף משנה שכתבנו בפ"ט דסוטה שלשה מ"ד הגדול סבירושלים היו ונאין ר' יהודה אומר חמשה יום לתמוה למה פסק כר' יהודה ח"ע"ג

גדילתו השועבה כ"י ריש גלותא שירי ביה ביתי כי היכי דלא ניהו ביה חנינה רבא אחר כל נכחיה אינו חוכן וא"כ הכי נמי כיון דהאי נבע לבן הוי נכחיה חת הקלף אינו חנינה כלל ולדעתו הטילו מוס בקדשי שמים ומנוה להדר אחר קלף כזה לקיים זה אלי ואנוהו ועיין בראש ריש ג' טו"ו דין י"א שכתוב שם בימי חכמי התלמוד היה לפס מיקון אחר כלל עפנים הרי כל מה שאנו עושים לתיקון הקלף זה הוא מיקונו וכל מה שאנו יכולים להדר הקלף שיהיה חלק ולכן ביותר למנוה יחשב לקיים זה אלי ואנוהו כן בראה להלכה ולמעשה - נאם מאיר חומס פה ק"ק א"ט :

שאלה לג

יום ד' ט"ו שבט תצ"ו פה ווינא

אל

ארו כלבנון קנקן מלא חדש ויסן יסני שלווה עד ביאת יבין ה"ה הרב המאור הגאון המופלא ומופלג כ"י פ"ה ע"ה כבוד מהור"ר מאיר גר"ו * יאיר אשנו סלה :

כמה

פעמים חשקה נפשי לכבוד חליו ולשאל חורה מסיו בשאלת תלמוד לרב אך אמרתי אקבנא וטרס הליכתי לביתי ואי"ה אראה לראות פניו ופה אל פה אדברנו אך זה יבוא מהמעשה שכל לדינו שנקבר בה ביום ח' העבר אחד מהולכי תמים והיה בחוץ פיו סן תוחבת מחיה עגס נכילה ונשאל הדבר אם ליקח מסיו וקבל ה"י יכול ליקח או להניח כמות שהוא לקבור עמו ובעמדי במעמד קברו אמרתי לפוס הריטא בראה לי לפע"ד ליקח מחוץ פיו ולשרוף כמו כו"ה התם כסדרת הכ"ח כס"י שמ"ט בשערות אע"פ שאינם קלועים וקשורים דהא במתי' הנקברים בארץ טהרה דחיים להפסד טהרות דאם המנא מתנא בשנה שנחרש בה קבר עגס כשעורה מעגס הנ"ל ולא ניכר טמא תמן דאינו מטמא כדאיתא בפ"ג מסכת' אהלות והנוגע בו עשה טהרות שרפינו עליה הטהרות וא"כ בארץ ישראל אין נקברים עמו מחיי טעמא שאמרנו ואף אהבנו יושבים בארץ בכרי' אע"פ ראו לנהיג כן כמו שאנו נוטלים לידים ככיל סך תרומה ועוד למה לנו להניח עגס נכילה בחוץ פיו דהא אין קוברין רשע אבל נדיק אך רבים אומרים שיניח לו כמו שהיה בחייו שחא לא ניחא ליה בהאי לקחיה ולמה לא לקח בעגמות בעת חליו גלל כן הניחו הדבר כשכ ואל מעשה ובקשת ממ"ו סירובי דעתו הרמה נחיה ולא נמות והתורה מפיו לא ימוס ודיני טהרת תורה נדף יחש בימיו יתקדש ואלים נכחי אהובו גאמן ביתו משה במהור"א בינכבוד וכו"ל :

תשובה

משה

משה לא פסיק טעמו וריחו לא נמר ויפרח נדיק כתמר ה"ה יד די הרבני המופלא המושלם ביראה ובחכמה כבוד מהור"ר משה בינכבוד גר"ו * הגה כתבו קבלתי ונקדתי עגס ושלש דלות רחמי שחלה קטנה ששאל חכ"ת במת שמכאיו סן תוחבת מא זה עגס נכילה וקודם קבורה נשפוקו אם ליקח הסן מפיו ולשרפו כמי נוי המת ולא לקברו עם המת דחיישינן להפסד טהרות ואם המנא מתנא השדה שנחרש בו קבר עגס כשעורה מהתנא הנ"ל ולא יהיה ניכר שכל מן הסן דאינו מטמא כדאיתא בפ"ק דמסכ' אהלות והנוגע בו עשה טהרות ושורפין עליו טהרות ובארץ ישראל אינו נקברים עמו והאי טעמא שאמרנו עכ"ל * ונפלאתי על מכ"ת לחוש חששה רחוקה כוון שיהיה קבר זה דהא כחבי המוספות בפ"ק דמועד קטן דף ה' ע"ב ד"ה מנפח אדם דכית הפרס דלא ה"י רבילין לקבור המתים בעומק כי השאל כומן הזה וא"כ כומן הזה דאפילו אם יחריש השדה עומק המחרישה ג' טפחים לא יעלה המת מוקברו ודבר שאינו ס"ח הוא וכיונה כחבו התיספות עס דר"ה שאינו מטמא באוהל דלא הגריבו לגיין כשכיל הסיט דהסיט מילתא דלא שכיחי הוא ויותר תמי' לי אם כאנו לחוש שילך אדם לשדה ונשחרש בה קבר דהוי מקום בית הפרס שהוא מענה מלה אמה ח"כ חף שלל יגיע בעגס כשעורה נמי שרפינו עליו תרומה כדאיתא בפ"ק דשבת דף ט"ו ע"ב על ששה ספיקות שורפין עליו התרומה וכתב התוספות כד"ה על ספק בית הפרס דמיידי בשדה שנחרש בה קבר דטהור מלאווייתא ולא חיישינן לעגס כשעורה ולא הוי אלא

שאלות ותשובות לר רה מט

א"ע דבגמרא אמרינן דת"ק ר' שמעון מ"מ כיון דסתים לן תנא כותים הכי הוי ליה למפסק ואפשר כיון דכפרק קמא דסנהדרין טנויה במחלוקות הוי ליה סתם וסתם מחלוקות דכתיב סדרי יא סדר למשנה ואין הלכה כסתם והדרין לכללן דר"ס ור' יהודה הלכה כר' יהודה עכ"ל והכי נראה דכיון דהתוספות י"ט ריש פרק חשיבי דסוטה והמנ"א בא"ח ס' תפ"ט ואני אומר דאינו מוכרח מדברי הרמב"ם לומר דכתיב ליה דכתיב סדריים סדר דים לומר דרמב"ם גמיי סבירי ליה כהנך פוסקים דאף כתיב סדרי אין סדר אלא דאין ברור לנו איזה משנה נשנה מחילה ולכך פסק בר' יהודה דבעינן חמשה ואנן סבירי לן דכתיב מסכתות אף כתיב סדרי אין סדר ואין אנו יכולים לסמוך על הכלל מחלוקות ואח"כ סתם לפסוק כסתם דים לומר שלא נשנה כפדר וכיון דמפסקא לן אזלינן בכל מקום עכ"פ לחומרא ועי' בגמ' בא"ח ס' תמ"ה שמתה על דברי הרמב"ם שפסק שאסרו אסור ואפי"ה פסק שמונה לשורפו ובסוף הלכות פסולי מוקדשין פסק דכל הנקברים לא ישרפו שאף שהוא מחמיר בדריפתן הרי מקל באסורן שאפר הנקברים אסור וכפתיחא דהא דפסק דכתיב קאמר לא ישרפו לנהוג בודין נשרפין להיות נהנה מאסורן אבל אם רוצה לשורפו שלא לנהוג באסורן שרי ולא נזכר שמתא יהנה באסורן כבגמריה"ל שורפו וקובר פחמין עכ"ל - ואני אומר שתירוק זה מוכרחים אנו לומר דכתיב הראש' שכתב ריש פ' כל שעה ו"ל אבל בחזק בפסח ק"ל כרבנן דאמרי חפרר וזורה לרוח והוי בכלל כל הנקברים שאסורן אסור וכל סכן נחלים ואח"כ כתב רש"י פסק בר' יהודה תשום דסתם לן תנא כותים דפרק בתרא דתמורה וחשיב חזק בכלל הנשרפין וכן פסק בספר המכות וכן פסק הרב ברנבאני והגאונים פסקו ככותים וכן כתב בעל העיטור ז"ל וכן כתב הרב רבינו יונה ז"ל ואי תשום סתמא דתמורה יש לומר כתיב מסכתות אין סדר וא"כ הלכה כרביס ואם רצה להחמיר ולשורפם ושריפה תמורה כדאיתא בגיטין תמורה ואם רצה להחמיר על ענמו לשרוף את הנקברים רשאי עכ"ל ובסוף תמורה איתא במשנה ר"י אומר אם רצה להחמיר על ענמו לשרוף את הנקברים רשאי אמרו לו אינו מותר לשנות ועל כרחק גרין אנו לומר ה"א דכתב הרמ"ם אם רצה להחמיר על ענמו לשרוף את הנקברים רשאי היינו כמו שפ' אמנ"א בדברי הרמב"ם שאם רצה לשורפו שלא לנהוג מאסורן שרי ולא נזכר שמתא יהנה עכ"פ לדעת הגאונים מחמירין שגריף לשורפו שלא לנהוג מאסורן והילכתא כרבנן דחזק הוי מהנקברים שאסורן אסור וס"ל דאפילו כתיב סדרי אין סדר ועכ"פ רש"י ופסק התלמיט והרב אלברנבאני סבירי ליה דכתיב סדרי יא סדר למשנה וא"כ כחדש גמיי הוי סתם ואח"כ מחלוקות ואין הלכה כסתם והדרין לכללן דהילכתא כתיב דפליג אדר"א :

שאלה לה

יורה דעה

סימן פ"ד כתב הכ"י כשם הגהות שערי דור' ו"ל שמעתי שעה מעשה בחיטים שהתלעו להשליכו לנהר דונאי ולא למכור לנכרי' פן יאפה פת וימכרו לישראל עכ"ל - ויש לדקדק למה הפסיד מחוץ של ישראל ולא להחמיר למכור קבא קבא לנכרי' כדאמרינן לענין חטים בפסח אלא ע"כ דלא דמי כלל להביא דהתם דבר התיר הוא ודע דהא התם בפסחים דף מ"ע"ב כההיא חרוב דחייט דטבעה בחיטתא שרי רבא לזביני לנכרי' וזאתה לרנא מנגד שאבד בו כלאים דלא ימכור לנכרי' משום דהדרי ומוזולן שראל דדר אמר רבא לזיננהו קבא קבא לישראל כי היכי דבליא קמי פסחא ומעשה בזה איתא בע"ז דף ס"ה ע"ב בחטים שנפל עליהם י"ג התיר רבא למטחינה ולאפסינה ולזבונני לנכרי' ואם איתא דיש התיר למכור לנכרי' דבר איסור קבא קבא למה לא פסק רבא בהך עובדא דחייט דנפלי עלייהו י"ן נסך למכור קבא קבא לנכרי' כדעסק בעובד' דחייט דטבעי בחיטתא ולמה ל' לטריח בטחינה ובחייט אלא ע"כ דהתם התירא הוי ושרי לישראל למכור קבא קבא אבל דבר איסור לא שרי למכור לנכרי' משום שמתא ימכור לישראל א"כ מה לי הרכה או מעט דכתיב שמתא לישראל שייך אפילו בדבר מועט ושפיר פסק בחטים שהתלעו לשלוק לנהר דיכא ולא לטחון ולמכור לנכרי' פן יאפה פת וימכרו לישראל ונ"ל במקומו היה נזכרין התיר לחבול פת נכרי' ולכך תני שמתא ימכרו לישראל ופעמה תמה אני על הכי תרי אשלי דברני הט"ו ודודי ה"ש"ך שכתבו שמתא למכור דבר האיסור מחמת תלעים לנכרי' קבא כדרך שאמרו לטעין חטים שנפלו עליהם מים בפסח ולפי מה שכתבו גרין אנו לחלק בין דבר שהי' מותר בעת המכירה ובין דבר האסור דאפילו קבא קבא אסור למכור ועי' בטור ובנ"י ס"ס קל"ד בשם הרמב"ם א"כ במקום שנהגים התיר כפת נכרי' אין לחטים שנפל עליהם י"ג שום התיר אלא שורטין או מוליכן לים המלח ומדמכ שחין להחטים שום התיר אלא התיר רמ"א למכור מים אסורים קבא קבא ובי"ד ס' קל"ד ס"ה בדורה שאין הלכה כן אחר כתבו זאת מגלתי להדיא דנכרי' כתיב"ה בא"ח ס' תכ"ו דכבר אסור לא מהני קבא קבא למכור לנכרי' ושמתא כעל כל הון שנוכחי לדעת הגדול וכן מגלתי בפני חדש כדברי :

ועוד

קטיף ליע ליע הט"ו סעודה נקמה שהתלעו שלא לעשות י"ן

ד' דה' פו' טן' ירו' נמו' לא' קב' דוב' ל"ח' טל' כרו' גמי' יכר' לא' ו"כ' יאן' זמן' דוח' שח' שור' גס' ז"ס' זות' זות' כרו' גמי' ז"ס' י"ד' ט"ז' דבי' תס' עפ' רכ' ח"ן' י"ס' ט"ן' דס' ז"א' תס' יכ' דר' זות' כה' זרן' תח' על' רוב' תכ' י"ס' דה'

שאלות ותשובות לה לז

ויין שרף חף שאינו מתכוון לבטל האיסור רק להניח הורע מן הקמח מ"מ אסור מטעם אחר דהא אפילו לנכרים אסור למכור רק קנה קנה מטעם שמה ימכרנו לישאל הכי נמי אם יהיה לישאל סוס היתר יבוא לאוכלו כשהוא כעין ע"כ וקשה ליה דהא תלמוד ערוך הוא בדינו שהיתר רבא לטחון החטים ולאפות פת ולמכור לנכרי הרי דלא חיש דילמא יבוא הישראל לאכול הכי נמי דכו היה ועוד דאנן קיימא לן להלכה כהך פוסקא דאורחא חיים דמותר למכור פת איסור לנכרי ע"י שיחודך לשנים והביאנו הרמ"א ב"ד סי' ק"ב ובסי' קל"ד א"כ ה"ל לו להורות למכור פת ולמכור לנכרים בחתיכות וגם רש"ל היתר בהנך חטים להאכיל לעבדו ולשפחתו רק שלא ישהה זמן מרובה שלא יבוא לידי תקלה כמו בביעי דספק טריפה כסי' פ"ו דמותר לשהות ד' א"ו וז"ל דהט"ו חולק עליו ובתב דלא דמי כלל להך דהתם כעלים גדילי מיניה ולא חיישינן למכסול משא"כ כאן טיפשה ממנו פת ושמה יתערב פתו עם שאר פת כיון שהיא נאכל כביתו אי אפשר ליוהר שלא יתערב עם פת אחר ע"כ ל"ו ומ"מ נראה היכי שרונה לאפות פת ולחמץ לשנים אין כאן בית מיתוס כלל דבזמן מועט לא חיישינן לתקלה וגם מותר לעשות מחטים אלו חלב ח"ט שהם נימוחים ונשריף ונקפים כגבינה לכבוס בהם בגדים ודומה למאי דאמרינן בס"ס בשליקתא ומאיסת' דלא חיישינן לתקלה ואיניעה לפניך דברי רש"י ותוספות דאמרינן בפסחים דף ל"ג ע"ב אחר ליה אבי ומי חיישינן לתקלה והא תניא מדליקין בפת ובסמון של מרומה ח"ל פת דוריק ליה בין העניים שמן דרמיליה בכלי מאוס אחר רב הונא לא שנו אלא פת חבל חטים לא שמה יבוא לידי תקלה ור"י אומר אפילו ח"ט ואמאי חוש דילמא אתי לידי תקלה בלאחר רב אבי בשליקתא ומאיסת' הכי נמי בשליקתא ומאיסת' ופי' רש"י מדליקין בפת וסמון והא בודאי בחדא שעת' לא מדליק שמן כולה אלא לזמן מרובה ולא חיישינן דילמא איכל מיניה בשליקתא ומאיסת' לאחר שנטמאו שלקן ואח"כ זורקן לבין העניים וכן נמשכות ורב הונא חייב דילמא איכל להו מקמיא דשלקנכו או בשעה ששלקן א"כ לפי' רש"י מותר למאס הקמח או דבר אחר ולהשהות אכלו לזמן לכהמתו והתוספות כתבו וז"ל וקשה לי קנת נראה דוקא כשהן כבר מאוסות מותר להשהותם אכל למאס אסור ע"כ ל"א חף שכתבו התוספות דלמאי אסור מ"מ נראה לי מדכתבוקנת נראה לא כתבו כן לפסק דין גמור דהאמת יורה דרכו שטובת הש"ס מוכתה כפי' רש"י דאי כפי' התוספות אמאי פליגי רב הונא על ר' יוחנן דהא בפת מודה ליה רב הונא דוריק ליה בין העניים ק"ו כאן דכבר נמאס אלא ע"כ כפי' רש"י וטעמא דרב הונא דחייב דילמא איכל מקמי' דשלקניהו או בשעה ששלקן ועוד דהא מהך סוגיא דע"ו דהיתר רבא לטחון חטים ולאפניהו ולמכור לנכריים ש"מ דזמן מועט לא חיישינן לתקלה וא"כ לפי' רש"י מותר למאס ולהשהות אפילו לזמן מרובה :

שאלה לו

ערכין

דף י"א ע"א מתניתן האשה שיבאה ליהרונ אין ממתינן לה עד שמולד ופרך פשיטא נופח היא ומשניס"ד אמרינן הוואל וכתב באשר יסית עליו בעל האשה ממונה דבעל הוא ולא ליפסדי' מיניה קח משמע לן ופרך וחימת הכי נמי אמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן אמר קרא ומתוכם שניהם לרבות את הולד ופרך והא מצבי' ליה עד שיהיה שניהם שוים דברי ר' יאשיהו כי קאמרין גמס ופי' רש"י דלא היתה היא קטנה והיא גדול או הוא קטן דלאו בר עונשין והיא גדולה וכת עונשין אין הגדול נהרג ע"כ ל"ו ויש לדקדק דהא סתם מתניתן בגדה דף מ"ד ע"ב דלא כר' יאשיהו דתנן בת ג' שנים ויום אחד נח עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה ממתין עליה והיא פטורה וכן בן תשעה שנים ויום אחד אם נח על אחת מכל העריות האמורות בתורה ממתין על ידה והוא פטור ובאמת פליגי ר' יאשיהו ור' יונתן כפ' ד' מיתות דף ס"ו ע"ב דאמרינן כתנאי ומתו גם שניהם עד שיהיו שניהם שוים דברי ר' יאשיהו ר' יונתן אומר ומת האיש אשר שכב עמה לגדו ואידך ההוא ומתו גם שניהם מאי עביד ליה אחר רבא למטוטי מעשה חודים ואידך מעשה חודים לאו כלום הוא וקמ"ל מחלוקתו בכרייתא וסתם בתניתן הלכה כסתם כדאיתא ביבמות דף ח' ב' ע"כ א"כ דילמא סתמא דמתניתן דעירכין אולו בסתמא דמתניתן נראה דלא כר' יאשיהו וס"ל לפתח דידן דמעשה חודים לא כלום הוא ואייתר ליה גם שניהם לרבות אחי הולד ופי' ע"כ לומר כיון דגם הוא מותר נראה ליה לחוקמי' כר' יונתן דע"כ א"כ איתרין שניהם למטוטי מעשה חודים ולרבות את הולד וליף גמס :

שאלה לז

אורח חיים

סי' תקנ"ח כתב רמ"א מילה שהיא מר"ח עד תשעה באב כוהנים שהמהל ובתל ברית ואבי הבן לזכרים נגדי שבת ונשאלתי אם מותרים לנלח וקנים והנה כסי' תכ"ג כתב רמ"א מי שהוה בעל ברית או מל בנו מותר להסתפר בספירה לכבוד המילה וא"כ לא מצבי' בשבועה שלא חל תשעה באב בתוכו דלא אסרי מהדיון הש"ס אלא מכה מנהגה וא"כ כי היכי דבימי הספירה דאסור בתספורות מנד מנהגא מותרים בעל הכרית והמהל להסתפר א"כ הכי נמי כיון דר"ט שלו הוא יאין איסור תספרת אלא מנד מנהגא דהא בסוף תענית פסק הש"ס הלכה כרשב"ג לקולא דאין אסור לספר ולכנס אלא אותו שבת שחל תשעה באב בלעד ולא מר"ח ואינו אסור מר"ח אלא מנד המנהג וכי היכי דהתם בספירה מותר לנלח היה הכי אלא נראה דאפילו בשבועה שחל תשעה באב בתוכו נראה נמי דמותר דהא לבישת לנכים נמי מנד הרין הוא אסור אפ"ה כמנהל וסנדק מותרים ללבוש לנכים הכי נמי מותרים בחספרות ומיהו מנינו שיש חילוק בין תספרות וכן ללבוש לנכים דהא תנן שבת שחל תשעה באב להיות בתוכו אסורים מלספר ומלכבס ובחמשי מותרים מפני כבוד שבת וכתב הגה' אשרי ולספר אסור אפילו בחמשי הרי חף דלכנס מותר אבל לספר אסור הכי נמי חף דמותר ללבוש לנכים מ"מ אסור לספר בשבועה שחל

גתבר

אנלינו שני הוראי' בדבר איסור כמו פירות דוחן וזוחו שנהוהו כן המיל' בין אין לנו היתר למכור לנכרי קנה קנה הוראה שניה דמותר לאפות פת מהני חטים שנתלעו או תקמה שהתלעו ולמכור לנכרים ע"י שיחודך כל לחתיכות וגם לעשות ויין שרף נראה לי דמותר לעשות מקמח זה מאחר שבעת שהקמח מתחן אינו ראוי לאכול וראיתי קנת טובים בדברי הט"ו ורונים לתמוד ממנו שלא היתר המ"ס אלא מטעם שהוא ויעה חלילה לומר כן דמה בכך שהוא ויעה הלוט טעם כעיקר הוא דאורייתא ודומה ליה ככתבו התוספות בפסחים דף כ"ד ע"ב גד"ה אלא הכי משום ויעה בעלמא הוא וזה לשינוס יתיה אחאי אחר דיעה בעלמא הוא והא טעם כעיקר דאורייתא וא"כ הכי נמי קשה קוש א' זו אלא ע"כ הא דנקט הט"ו להוציא ממנו ויעה כתבו כוה דלכאורה היה לנו לשיטתו שמה יתערבו גוף המי' לבין והוא כר' ואינו בטילה לזה אחר דאינו עולה אלא ויעה ואי' כשכיל הטעם טעם לפנס הוא כנ"ל ברור ונכון וכיון דאין כאן כשכיל מכתל איסור לכחילה כמו שהורה באורח חיים כנמלים בכלי של דבש שחמם הדבש עד שיהיה כיתוך ויתנגנו וישארו הנמלים למעלה ואין כאן חשם מכתל איסור דאין כוונתינו אלא לתקן הדבש וכן כתוב בת"ה דרובה להיתר חטים תמלעים כששופכין החטים לתוך האפרכתם כל התולעים שיש נקב לפניו שיוכלים לגחם רוחשים וברחי' לתוך שאין זה דבר ברור שאף אם יטמנו התולעים בטלעים כששים

שאלות ותשובות לזרח לט

נ

שאל ט' באב בתוכו וראיתי בספר באר הטיב בא"ח וזה לשונו
 מדלל בתפחותים לגלח משמע דחסור וכתב אליי ווט' שורה
 לווקינו דאבל תוך שלשים לא יתקן ניפרטיו אם יש מוהל אחר
 בעיר וכן לא יגלה תוך שלשים ע"כ ורמ"א כתב ב"ד סי'
 ט"ג הוא הדיו דמותר לגלח ונ"ע עכ"ל ונראה לי שבעל באר
 הטיב הבין מה שכתב רמ"א ב"ד סי' ט"ג ה"ה דמותר לגלח
 שקפוי על שער ראשו ווקינו ולכך הכיחו ככ"ע אבל אינו הדבר
 כן דמה שכתב רמ"א דים מקילין אפילו בתוך שלשה אם אין
 מוהל אחר בעיר ומותר לו לתקן ניפרטיו ולגלח לכורך המילה לגלח
 קאי על ניפרטיו רנה לומר שמתר לטעם אפילו בחספרים דהא
 כתבו הפוסקים דנגוסטרה אסור פי' בחספרים קמ"ל דבשביל
 גורף מנוה אפילו בנגוסטרה ר"ל בחספרים מותר לגלח
 הניפרטיו והלשון מוכרח כן דאין קאמר לגלח לגורף המילה מה
 גורף המילה שיד בנינוח הראש והזקן אלא ע"כ כדאמרן
 דלנפרטיו קאי וכן בדברי משה לא הוכיח כלל לגלח וכן בלבוש
 וזה ברור אלא נראה שח"ק שלח התיר לגלח תוך שלשים במילה
 מ"א לבני תשעה באב יש לומר דקיל כמו שכתב הרמ"א כפ'
 בשלשה פרקים דבמילי דחידד אקילו טפי באכילות וסינה ועוד
 קולא חריטא איכא בפשעה באב במקום שנהנו שאסור לספר
 ולכנס כנון שבה שאל תשעה באב בתוכו דקתני בחמשי מותר
 מפני כבוד שבת ובאכילות במקום שאסור לספר ולכנס לא התירו
 מפני כבוד שבת לפי זה ח"ק שכתב בהגה"א אשרי דלספר אסור
 אפילו בחמשי מוכרחים אנו לומר כמו שכתב המג"א כשימין
 תק"ג סי' קט' י"ד הא דכתב הגה"א אשרי דלספרות אסור אפילו
 לכבוד שבת הטעם דבלחו הכי אין גילויים לספר בכל שבע
 עכ"ל וא"כ בסנדק שרגילים לספר וקנים ביום זה נראה כמו
 שהתירו לו ללבוש בגדי שבת ח"ק שמד"כ אסורים וע"כ התירו
 מפני ש"ט שלו הכינמי יש להתיר לגלח וקנים ודיוק של באר
 הטיב ליתא דא"כ דוק לאידך נראה הוי ליה לאשמועינן אבל לגלח
 אסור ומתמ' סמוך רמ"א דמתילת נשמע דהוה הדיון לגלח
 מותר דמאי שנא זה מזה וראיתי להוכיח מה שכתב הט"ז מה שכתב
 רמ"א ב"ד סי' ט"ג דאבל יוכל להכניס החתן כדרך ארנינו
 ושני הנשים מכניסין החתן תחת החופה וכתב הט"ז וז"ל ונראה
 לי דלא התירו אלא להכניס אבל לא להכניסו ולאכול שם שלא
 קנה שנהנו להקל בזה עכ"ל - ולי נראה שאותן שנהנו להקל
 יש להם על מה שסמכו דבב"א הרמ"א נפרק החילוק בשם ר"י
 הלוי דלא אסרינן אלא בבית השמחה של רשות דאמרינן בחסבי
 שמחות על כל המתיב אסור לכנס לבית השמחה עד שלשים
 יום על אביו ועל אמו עד י"ב חודש אלא אם כן היה סעודה של
 מנוה עכ"ל ובהי דאכן מחמירין שלא לילך לשמחת נישואין מ"א
 הסוברים שמהו כהנו בחריטיו חשיבו להו מנוה רנה ואלכולין סגו
 וחושבים שמה עיקר המתעסקים בגורבי חתן וכלה ולכך נהנו
 להקל - ועוד נשאלתי חשה אם מותרת לגלח מר"ח עד
 התענית ונראה לי ג"כ כיון דבאבל נופח פסק הרי"ף והרמב"ם
 דאשה מותרת לגלח אחר ז' נראה להקל באכילות וסינה במילי
 דחידד ולסמוך במילי דרבנן על הרי"ף והרמב"ם דמותר ג"כ
 לאשה לגלח מר"ח עד התענית הנל"ד כתבתי :

שאלה לט

חושן משפט סי' ח' כתב הסמ"ע ס"ק ז' דנראה
 כשמדליק גרות בלילה ויכול לראות
 ולהכיר בני אדם מותר לדון בלילה אפילו בשחילת דין וכבר הסיג
 עליו הש"ך ולי נראה דתלמוד ערוך הוא דע"כ כיון דליפנין
 דין מדכתיב והיה ביום הנחילו ע"כ ממעטינן לילה אפילו לאור
 סני דהא בפ"ק דמועד קטן דף ח' פליגי אביי ורבא דרבא יליף
 דאין רואין נגעים בלילה מדכתיב כנגע נראה לי לילא לאורי
 ואייתר ליה כיום הראותו ללמוד שי"ס שאשה רואה בוויש"ס
 שאין אשה רואה בוכ"י ואכ"י סבר אי מהתם מנגע בתים הוי
 אמרינן טומאה דלחו דגופא אבל טומאה דניפא אפילו לאורו
 נמי קמ"ל וכיום הראותו בו עכ"ל הש"ס ואם איתא בלילה לאור
 הכר לא נתמעט מכיום א"כ למה אין רואין נגע אדם בלילה
 לאור הכר אלא ע"כ מכיום נתמעט לילה לגמרי אפילו לאור הכר
 וזה פשוט וברור וע"כ דבר זה לא נאמר לא להלכה ולא למעשה
 שלא בדברי הסמ"ע שכתב שנראה להלכה ולא למעשה וגם ראיתי
 להוכיח מה שכתב הסמ"ע בח"מ סימן ז' סק"ו סומא באחד מעיניו
 בפרישה כתבתי הטעם בשם הר"א ש כיון דכל עולם גומרים
 בלילה וסומא באחת מעיניו חוי טפי ביום משום הכיין אפילו
 בשחילת הדיון וכשתי עיניו פסול כיון דלכ"ע אסור לדון ולזה
 בימא לילה הוא ובע"ס יליף דסומא כשתי עיניו פסול מדאיתקיש
 דינים לנגעים לא דק דהא בפ' אחד דיני ממונות דף ל"ד ע"כ
 קאמר דהאי משנה יחיד' היא וזית הילכת' כוונת' ומאן דמסיק
 מההיא הקיפא ס"ל דאפילו סומא באחד מעיניו פסול ע"ס ועוד
 נדחק בעיר שושן בה כסירה בסומא באחד מעיניו ופלי תניא
 בדלא תניא ובכתבתי בהשג"י עכ"ל ונוראת נפלאתי על הסמ"ע
 מה שכתב בשם הר"א ש כיון דכל העולם גומרין בלילה ומעולם
 לא כתב הר"א ש טעם זה וליסינו דכ"י אטעי שכתב הכ"י וז"ל
 הר"א ש והרי"ף ו' בפ' אחד דיני ממונות דסומא באחד מעיניו
 כשר לדון דיני ממונות כו' עד דהא כולא אינשי לא מטי לחחוי
 בלילה כדחוי סומא באחד מעיניו ביום וקתני דגומרין בלילה
 דין הוא דסומא באחד מעיניו שדן ביום לכתחילה עכ"ל וכן פסק
 הרמב"ם בפ"ב מהלכות סנהדרין והכי נקטינן עכ"ל הכ"י
 והמעין יראה עין בעין אף שהר"א ש הכי גוף הדיון דסומא באחד
 מעיניו כשר בדברי הרי"ף מ"מ בסוף סינה את טעמו ולא כתב
 טעמו של הרי"ף אלא סייסר' יוחנן סתמא אחרניא אשכח דתנן
 דיני ממון דנין ביום וגומרים בלילה אלא לא מקשינן ריביש
 לנגעים

שאלה לט
 חושן משפט
 סי' ח' כתב הסמ"ע ס"ק ז' דנראה
 כשמדליק גרות בלילה ויכול לראות
 ולהכיר בני אדם מותר לדון בלילה אפילו בשחילת דין וכבר הסיג
 עליו הש"ך ולי נראה דתלמוד ערוך הוא דע"כ כיון דליפנין
 דין מדכתיב והיה ביום הנחילו ע"כ ממעטינן לילה אפילו לאור
 סני דהא בפ"ק דמועד קטן דף ח' פליגי אביי ורבא דרבא יליף
 דאין רואין נגעים בלילה מדכתיב כנגע נראה לי לילא לאורי
 ואייתר ליה כיום הראותו ללמוד שי"ס שאשה רואה בוויש"ס
 שאין אשה רואה בוכ"י ואכ"י סבר אי מהתם מנגע בתים הוי
 אמרינן טומאה דלחו דגופא אבל טומאה דניפא אפילו לאורו
 נמי קמ"ל וכיום הראותו בו עכ"ל הש"ס ואם איתא בלילה לאור
 הכר לא נתמעט מכיום א"כ למה אין רואין נגע אדם בלילה
 לאור הכר אלא ע"כ מכיום נתמעט לילה לגמרי אפילו לאור הכר
 וזה פשוט וברור וע"כ דבר זה לא נאמר לא להלכה ולא למעשה
 שלא בדברי הסמ"ע שכתב שנראה להלכה ולא למעשה וגם ראיתי
 להוכיח מה שכתב הסמ"ע בח"מ סימן ז' סק"ו סומא באחד מעיניו
 בפרישה כתבתי הטעם בשם הר"א ש כיון דכל עולם גומרים
 בלילה וסומא באחת מעיניו חוי טפי ביום משום הכיין אפילו
 בשחילת הדיון וכשתי עיניו פסול כיון דלכ"ע אסור לדון ולזה
 בימא לילה הוא ובע"ס יליף דסומא כשתי עיניו פסול מדאיתקיש
 דינים לנגעים לא דק דהא בפ' אחד דיני ממונות דף ל"ד ע"כ
 קאמר דהאי משנה יחיד' היא וזית הילכת' כוונת' ומאן דמסיק
 מההיא הקיפא ס"ל דאפילו סומא באחד מעיניו פסול ע"ס ועוד
 נדחק בעיר שושן בה כסירה בסומא באחד מעיניו ופלי תניא
 בדלא תניא ובכתבתי בהשג"י עכ"ל ונוראת נפלאתי על הסמ"ע
 מה שכתב בשם הר"א ש כיון דכל העולם גומרין בלילה ומעולם
 לא כתב הר"א ש טעם זה וליסינו דכ"י אטעי שכתב הכ"י וז"ל
 הר"א ש והרי"ף ו' בפ' אחד דיני ממונות דסומא באחד מעיניו
 כשר לדון דיני ממונות כו' עד דהא כולא אינשי לא מטי לחחוי
 בלילה כדחוי סומא באחד מעיניו ביום וקתני דגומרין בלילה
 דין הוא דסומא באחד מעיניו שדן ביום לכתחילה עכ"ל וכן פסק
 הרמב"ם בפ"ב מהלכות סנהדרין והכי נקטינן עכ"ל הכ"י
 והמעין יראה עין בעין אף שהר"א ש הכי גוף הדיון דסומא באחד
 מעיניו כשר בדברי הרי"ף מ"מ בסוף סינה את טעמו ולא כתב
 טעמו של הרי"ף אלא סייסר' יוחנן סתמא אחרניא אשכח דתנן
 דיני ממון דנין ביום וגומרים בלילה אלא לא מקשינן ריביש
 לנגעים

שאלה רח

אורח חיים סי' רי"א כתב המג"א בסי' קטן י"ג
 היה לפניו יין ותבשיל ושעורים וזית
 גרין עיין מה יעשה דהא יין קודם לזית ושעורים קודמים ליין וזית
 קודם לשעורים כמו שכתבתי סי' ר' עכ"ל - ונראה לי דדבר זה
 איכא למיפסח מהך אבעי' דמכע' לן בפ' כל התדיר דף ל' ע"כ
 דקאמר הש"ס אבעי' להו חטאת עוף ועולת בהמה ומעשר איוה
 מהס ק דס תקדס חטאת עוף א' אכל מעשר דקדס ליה משום
 דקתני במתניתין מעשר בהמה קודם לחטאת עוף משום דהוי מוס
 זבח ליקדם מעשר איכא עולת בהמה דקדמה לה דעולת בהמה
 הוי קדשי קדשים תקדם עולת בהמה איכא חטאת עוף דקדמה
 לה הכי ערמניה מן זבח ערוף כמערכת אמרי' עיילי ביה עולת
 בהמה בחטאת עוף ואנכתי' ממעשר ופי' רש"י עיילי ביה חשיבות
 דעולת בהמה שבה עמה וזה ח' חשוכה ממעשר שהיא קדשי קדשים
 וכליל ויגוירת הכתוב חטאת קדמת ופי' שהוא מן זבח ואנכתי'
 ממעשר לכתל חשיבות שס מן זבח דהא בעולה נמי איתא

שאלות ותשובות לט"מ

שאלה מ

מהרב המופלא כבוד מהור"ר לוי ירושלמי אב"ד
דק"ק ביילגראד: כ"ו בסליו הצ"ו לפ"ק:

המאיר

לרח"ק ארן קמח ובתראי עדיף ענין וסופרים
שסופר כל חתימות שכתורה ודורשן חידי לחתי
מדרש חכמי יודי יודי ה' נאה דורש ונאה מקיים למד ולימד
לאחרונה שלשלת היחס ריש כלה וריש גלות נר ישראל ע"ה פ"ה
אב"ד הגאון המפורסם כמפור"ר מאיר נר"ו: יאר
ננה סלה ועד:

אחרי

דרשות החיים והשלום נוכחתי שאשחקך כתב
חלי אמו"ר בענין ענובה אחת שנשלח חלו
נביות עדות מידר' יוסף מלמד לחמ"ר של ידעתי מענין הנ"ל
והשתא אירע מעשה שהלך מכאן יהודי אחד לכפר טימק לרחון
במחצית חזר לכאן ופניו כנדרוף שני רינים ככל הכתוב פה
בנביות עדות באשר עיני דמר לנוכח יביטו כל דברי העד וכל
לפני אכריהאסה הענובה והשתכן לפני לשלוח העדות ליד אמו"ר
לכונן חכי בחתי לבקש חמ"ו טימק מועד לעיניו דברי העד חס
אפשר למכוח התיר לענובה הלו חס לאו כ"י בעדות הלו להקל
ולחמור ונתתי חל לבי לסלסל ולעלפל בה לדעת המקילי ודעת
המחמיר' דכנין לפני חכמים וחזרתי כי ואתרתי הלו חמ"ו
נהירין ליה שכלי דענובי' ושכלי דרקיט כשכלי דנהרדעא
וכשקפה ראשונה יסקיף חס וס לה התיר חס לאו חמ"ו מתנין
למשכחו הרמז שנתנת מהירה ולכרי החלתי כ"ד חס' נאמן
כפוף ופשוט לוי ירושלמי: והשתב לו באשר שנהיר' בנביות עדות
בשנה דאשחקך יש בו שינוי ממה שכתב בנביות זה שלח
הוכיח הנכרי לח שמואל שס עירו ובנביות עדות זה נאמר שס
עירו וכיון שהגיד טוב אינו חוזר ומגיד והשיכלי זה לשלוח אחרתיו
הטהורות מיום כ"ך טבת העבר האירו חל עבר פני וסמתי בעל
כלהו ברחוטי מעשה ידיו הנקיות וספתיו ובררו מללו בענין
החיס שנאמר ב"כ והמעשה שהיה כך היה כ"ב רק מה שאמר
הנכרי לישי דיום שבת קודש רנה לומר ביום ששבתים בו
היהודים כי כן אמר בעירוש ביום השנימי ששבתים היהודים וגם
חקרתי ודרשתי ומלמתי שזה העד יוסף נח"ס אינו מן העד' ראשונה
ואינו בכלל כיון שהגיד וכו' וגם לא נאמר באומרו מן שום יהודי
מהעיר הוזה כי חס יוסף בר שמעון הנאמר ולוי אחיה קודם קמח'
דרכי להכניס ראשו ורובו בנידון דין כי מנייה רנה היא והמעשה
שהיה בשנת תל"ח ביום לוס כיפורים: כ"ד נאמן כפוף ופשוט
לוי ירושלמי:

וזה הוא גביות ערות:

במותב

תלפא כחלד הינא נחמו כ"ד חמומים מטה
כד חתי לקדמי הר"ר יוסף הספרדי ואמר לנו
בתורת עדות בענוש חס לא יגיד' ואמר כלשון ספרדי והשתקנו
מלשון ספרדיית ללשון חסכנו כלי חסרון ויתרון וזה לשונו: חיד
בין גיוועין במרחק ככפר טימק ובחזרתי חס ביום עש"ק יוד'
חלול חכ"ו בשדה האט דער פורמאן גיוועלט חוים שפאן אוב'
האט וועלין פוטרין איד האב אכיר ניט וועלין לייזן ווייל סמוך
לשבת קודש איז גיוועזן: אהר דער פורמאן האט דאך חוים
גיטפאנג וכיני ביני זיינן גיקושן שני ככרים ושאלו לי בשלומי
אוב' ביזא מיר גיזפנט אוב' מיך גיפרענט פון וואגין מיך בין
והכתי מביילי גראד וגם חני סאלתו חותם פון וואגין ז'א זיינן
והזיכו שם מכפר יאסטריגין ושאלו חומי וואש האט עטן פאר
מיט דעם פורמאן ואחרתי איד האב עש ניט וועלין לייזן דאס
ערזאל חוים שפאן אוב' ער האט דאך חוים גיטפאן ואמרו לי
טושט רעכט דאו ניט וויילטס היז חוים האלטן דען דער ווען
ח'ו מסוכן כ"זה חמשה או ששה שנים בלא יהודי אחד מכילי
גראד ככפר שלנו אוב' דארטין נבליבן אינר שבת לחמרתו ינא
חמס לילך לטימק והרגו חותו ווייל איד האב דאס גיטפאן האב
איד ז'א גיטפאן דאס ז'א מיר וואגין דער גילין המעשה איד היה
והשיבו מה איכפת לך מה שעבר עבר שכבר עברו ח' או ש' שנים
והחזרתי להפטר בהם שיאמרו לי הדבר על מכונן מפני שאני
הולך תמיד באלו הדרכים ואדע לשמור חס נפשי אמרו לי מה
נאמר לך מחילת המעשה כך היה סיהודי אחד היה בלעורטי' של
שימיק אוב' האט גיטיקט חמס חוין שליח נכרי וסמו שינהוט יור'
שילך

לנגעים הילכך סומא באחד מעיניו כשר טכיל הראש וכשנדקדק
פוטמו של הר"י והר"ש יש חילוק גדול בניהם דהא חיבת
למירקמי הכרית להר"ק ליתן טעם משום דסומא באחד מעיניו
חיו טפי ביום מ"ע פליפולח קאמר כפסטי"ד למחור' לסתמא
אחרונה חשכה וע"כ כיון דנותרין כלילה חלמא לא מקשינן
ריבים לנגעים וכמו שכתב הר"ש בחמת חלל נראה ברור
והר"ק רנה לישתמיהת המוספות שס כ"ה סתמא אחרונה
אשכח וכו' ובכחו המוספות תימא דילמא טעמא דמתניין דכני
משום דכתיב ושפטו את העם בכל שם אבל לפנין סומא מקשינן
ריבים לנגעים עכ"ל והניחו קושיא זו בתימא ולפי דברי הר"ק
קושיא תשיקרא ליתא כיון דכבר ילפינן מוספטו את העם בכל
שם לילה לגמרי דין א"כ סומא באחד מעיניו לא יגרע כחו מגמרי
דין כלילה ולזה כתב הר"ק דהא כולה אינסי לא מטי למחוי
כלילה כדחיי סומא באחד מעיניו ביום וקמני דנותרין כלילה
וכיון דנותרין כלילה דין סומא לסומא באחד מעיניו שדין ביום
לכתחילה עכ"ל ואחר לומר דבר זה מנחמי כדריה כסברא זו
בדברי מהרש"א והשוה דעת רש"י לדעת הר"ק וכתבומיהו קנת
קשה למי' רש"י כיון דלילה וסומא שוין אכתי אמאי הכשיר ר'
יחנן אפילו לרבנן כסומא דמשמע אפילו בתחילת דין כיון דכלילה
אין דנים תחילת דין וע"כ בר"ק קנת ישוב זה ולדברי המוספות
תימא שפיר טפי כיון דלית להו לרבנן הקיפא א"כ כסומא אפילו
בתחילת דין כשר עכ"ל מהרש"א ואין ספק שגם הר"ש לא רנה
לפרש כפי' הר"ק שהיה נראה בעיניו שהוא קנת דוחק למה
מכשירין כסומא תחילת דין ע"כ מפרש כפי' המוספות דלית להו
לרבנן דה הקיפא כלל והכתיב נפקות' גדולה בין טעמו של
הר"ק ובין טעמו של הר"ש דלטעם הר"ק ח"כיס לומר דרבנן
כמי אית להו דה הקיפא א"כ סומא כשתי עיניו פסול מדאוריית'
בודאי מכה הקיפא אך סומא באחד מעיניו כשר מלימוד
מוספטו את העם בכל שם ולטעם הר"ש דלית ליה הקיפא א"כ
י"ל דסומא כשתי עיניו פסיל מנד דלדידיה יום כלילה יחשב
ויס לומר לאידך גיסא כיון דיום הוא לכ"ע אף סומא כשתי
עיניו נמי כשר ביום וכמו שכתבו המוספות בחמת כנדה למ"ד
דלית ליה הקיפא דאף סומא כשתי עיניו כשר ביום והלכנס למד
בכ"י כטעם הר"ק ולפי' אף רבנן ס"ל דה הקיפא דסומא כשתי
עיניו פסול ביום מטעם דאיתקיש ריבים לנגעים חלל דקשיא
ליה על סומא באחד מעיניו למה יכשיר לכתחילה והסתבר טעמא
דרי' כיון דחשיב סומא באחד מעיניו כמוגמר דין דלכ"ע כלילה
וע"כ ח' לאו דכשר לתחילת דין כינר יבוא לגמרי בלא תחילת
דין הר' לפנינו שדברי עיר שסן ברורין בטעמו ע"פ שיטת הר"ק
ותלי תניא בתניא ובחיים השני עליו והסת"ע ורחמי ככפר
מורת חיים שהקשה על פי' הר"ק וזה לשונו וקשה לפירושו
דא"כ ביום הראותו בו דדרשינן מיניה דאין רואין נגעים כלילה
למה לי תיפוק ליה מדכתיב לכל מראה עיני הכהן לירוש
מיניה פרט לסומא אפילו כסומא באחד מעיניו קאמר לכך יולף לה
מדכתיב לכל מראה עיני הכהן לשון רבים ולא יולף לה מראה
הכהן את הנגע וכיון דאפילו סומא באחד מעיניו אינו רואה את
הנגעים כלשון דאין רואין הנגעים כלילה כיון דכולה אינסי
לא חוי כלילה כדחיי סומא באחד מעיניו ביום וא"כ ביום הראותו
למה לי לכך נראה דלילה מילמא אחרית' וסומא מילמא אחרית'
עכ"ל. והנה מכה קושיא הנ"ל רנה לדחות טעמא של
הר"ק ונטלס ממנו ס"ס ערוך כפ"ק דמועד קטן דבין לאכרי
ועין לרבא ח' לחו דמעטינן לילה סוי מוקמינן קרא לכלל מראה
עיני הכהן במסתבר למעט לילה ולהכשיר סומא באחד מעיניו
ולכך אינר' ביום למעט לילה ומכל מראה עיני הכהן ממעטינן
סומא באחד מעיניו ומיוו דוכים ילפינן יסיוס שאתה רואה
בו דנותרין לחתן שבעת ימי התשעה ולרבא ילפינן מלי ולא לאורי
למעט לילה דאי לאו הכי תיעוט סוי נמי מוקמינן לכל מראה
שיע הכהן במסתבר למעט לילה וכיום לרבא מותר לרבות יס
יוס ש' אתה רואה והיינו מכשירין סומא

באחד מעיניו וזה ברור שכבוד
הרב בעל מורת חיים במקומו
מונה וכאן לא דק
ודברי הר"ק
ברורים
פס"ד:

שילך לבילי גראד ויביא עמו יהודי אחד מבילי גראד מי ששלחו
 חכריו וכן היה שהלך השליח הכ"ל לבילי גראד אבל חכריו של
 זה שהיה בלורעטי ומחרו לידו יהודי אחד שילכו ללורעטי אולי
 ויביא יוקומין חיו' אונור דארף חיו' גוועוין ע"ק בין השמשות
 לא האט דער יהודי ניט גוועלט ווייטר ווייל שבת חיוט אולי גיואגט
 להשליח הכ"ל ווך מיר חיון ארט וואו איך זאל שבת בלייבן
 אולי ווארום חיו' ללורעטי אולי זאגט לאותו יהודי דש איך וועלט
 ביום א' בו חיוס קומן וכן עשה השליח הכ"ל והכניס להיהודי לבית
 זקן אחד נכרי שהוא ראש הכפר והשליח הלך ללורעטי וביום א'
 כשיא השליח מן הכפר שהיה שם ביום שבת קודש נכחד ולא בא
 ללורעטי ביום א' ויחוס ג' כשראה השליח שלא בא היהודי חזר לכפר
 לבית האופט ואמר לשופט היכן הוא היהודי דער שבת איך און
 נבליבן והשיב ער חיו' אמתול פון היא אריוו אחר השליח הכ"ל
 א' ווארום חיו' ער ניט ללורעטי והשיב איך ווייס ניט ווארום
 ער חיו' באן גיווען ביום שבת אולי האט דעם נגנזן טאג נבעטן
 אין ווייני ביכר אולי גיקס גינעטן אולי גיקס גיטרונקן אפילו
 טובאק ניט גיטרונקן ואמתול ביום א' קס באשמורות הכוקר ורכב
 על סוסו והלך ללורעטי וישיב מה נעשה ממנו ואנחנו לא
 ידענו אחר כחור השליח והדויע הדברים האלה להיהודי אשר הוא
 בלורעטי ומיד כתב היהודי הלו לבילי גראד לחכריו דש ויאלץ
 קומן אולי ואלץ וזוכין דעם יהודי וועלכין ויא גיקט האבין ואח"כ
 באו שני יהודים אחרים אמתול חיו' וואו דער יהודי חיו' אפוש
 גיומן ערואל זיא דעם אמתול חיו' וואו דער יהודי חיו' אפוש
 זיא האבין מיט חיוס גיקט ואמר השליח מעשה שהיה
 באורך נכזכר לעיל וכשמעם כן הלכו היהודים הכ"ל לשררה ולקח
 מהשררה שני בעלי מלחמות והלכו בעלי מלחמות עם השליח הכ"ל
 לכפר ואסטר מן הכ"ל לבית השופט הכ"ל ותפסו את השופט ואת
 בנו הגדול ונתנסו בבית הסוהר במקום אשר השררה שם והיו אסורים
 זמן רב בבית הסוהר ומת השופט בבית הסוהר וכנו הגדול
 ברח מהתפיסה ובה אכלנו לכפר אסטריון הכ"ל אולי ויביא מיר
 האבין חיוס גיווען שאלנו לו ויביא שני גיוול גיווארן ואמר בפירוש
 ער חיו' חיון וועק גילאפין מבית התפיסה וגם שאלנו לו אוב
 אמת חיוט אז ער האט דעם יהודי מומית גיוועוין הודו ולא
 בוש אולי גיואגט דאש חיו' אמת איך האב דעם יהודי גיהרגט
 אכיר איך האב גימיינט דש ער פיל געלט בייא ויך האט אבר
 האב ניט מער אכלו גיפונדן כי חיוס ששה עשר טוקאטין ועוד
 שאלנו לו וואו האטט חיוס גיהרגט והשיב איך האב חיוס גיהרגט
 אכל הכהן אולי האב חיוס חיו' וואו אחר גיווארפין ואמרתי חיו
 המעיר לככר' הללו שספרו לי המעשה הכ"ל קומט עטן מיט מיר
 לחוקק ארשויו אולי דער גילט המעשה לפני היהודים אשר שם
 ווערט עטן חיון מתנה הגונה ביקומן והשיבו דאש טונן מיר ניט
 פון תפסו אותנו באלה הדברים ויורגו אותנו ותכף ומיד קמו לו
 הנכרי והלכו מאחי ולא רחיתם עוד כל הכ"ל העיר בפנינו אכחנו
 כ"ר ח"ת הר"ר יוסף דיניס הכ"ל בתורת עדות וכפחנו כל דבריו
 ובאלו על הצדק ט"ו כסליו תנ"ו לפ"ק פה ק"ק בילי גראד - לוי
 בן הר"ר יצחק ז"ל ה"ה מירושלים קודש מו"ב ונאם משה בן הר"ר
 אברהם ז"ל מטריביטש: ונא' הקטן יוסף בהר"ר מרדכי ז"ל מנ"ש;

תשובה

שהשבתי על השאלה הנ"ל:

לוי פחות קידה וישיב על כסא הוראה בתוך ישרים ועדה
 כיוול ככיוול רבה וממלא המדה מדת חכמים כן הוא
 אה' וידעי הרב המופלא כבוד מהור"ר לוי ירושלמי כר"ו;

אמרתי

להשיב מפני כבוד כבוד חכמים ינחלו טוב משלחן
 גבוה שוכייתו ויגעתי ומנחתי דאחי לירי בעסק
 עגונה היושבת שכולה ונלמדה זה כמה שנים ואם אמנם שסכנוני
 טרדות עיינים גדר מזה ונדר מזה בשעורין דרבנן ללמוד וללמד מ"ת
 לרוב הכתיבו אמרתי להפסיק באמצע הפרק ולעיון בשריות' והיה
 אשה קצות רוח ומרת נפש ואקלר ועולה מלשון אשכנז ללשון
 הקודש מנוף העדות שהעיד הר"ר יוסף נאום הספרדי שפוסף'
 עש"ק ז"ר אלו תנ"ו שחזר לביתו ורנה העגלן ליתן מספוא כשדה
 והעגלן לא רנה ונעקתי עליו שלא יעשה בן כי הוא סמוך לשבת

שאלות ותשובות מ

זכרה

יש לי תימה רבה על תשובת משאלת בנימן סימן
 ת"ד"ו"ה דבוספתא אימת חבל אמרו אחד יגת
 מעיר פלוני ומפספסין באותו עיר אם לא יגת חבל הוא תכשא
 אשתו כתב בתשובה ה"ל דתוספתא זו לא מיתוקמי אלא באמרו
 שאחד הדר בעיר פלוני יגת מהעיר חבל אמרו סתם אחד יגת
 מהעיר פלונית אינו מועיל חיפוש כלל דאם לא בן האי עובדא דיחוק
 ריש גלותא שאמרו דחיל מקורטבא לחספמיה ופלוני ביה אביי
 ורבא חי חייסין לתרי יבחק ריש גלותא או לא ולמה לא בדקו
 בקורטב' חי עבר דרך קורטב' חיש אחר ששמו יבחק ריש גלות' ובמאי
 פלוני אביי ורבא וכי לא היו יודעין חד תוספתא חלה לא מיתוקמי
 האי תוספתא חלה באמרו חיש אחד הדר בעיר פלונית יגת דכהאי
 גוינה ליכא לספוקי כלל רק באיש אחד הדר באותו עיר ולפיכך
 מחפסין באותו העיר שטריו ידוע לחכמי העיר כל הדריס באותו עיר
 חבל אם אמרו יגת חיש אחד מעיר פלונית סתם שיכול להיות שאיש
 אחד עבר דרך סם וא"כ לספוקי בכל העולם כולה ולא שייך
 חיפוש כלל ונורמא' נפלאות עליו חקש' א ליה וכו' לא ידע אביי ורבא
 האי תוספתא ליקוי' ליתרמיתו של אביי גופ' כהאי גיטא דאנדולמי
 דשני כדדיק' נהרדע' ולמה לא מהני בדיקת עיר קורטב' וע"כ כדריבן
 אנו לומר כיון שהכותב הגט אמר שהוא מנהרדע' חמרינן שסתמ'
 היה דר נהרדע' ולא חייסין דילמא אחד בסוף עולם עבר
 דרך נהרדע' וקרא עתמו על סם נהרדע' משא"כ בעיר קורטבא
 דהעדים העירו שיבחק ריש גלות' הוא קאזיל עמהס מקורטב' ולא
 העירו שאמר להם שהיה מק' דר' נהרדע' סיבא עמהס מעיר קורטב'
 ולכך לא מהני בדיקת העיר קורטב' שיכול להיות שאיש אחד עבר
 דרך סם ויגת עמהס וא"כ היה לו לחלק בין אם אמר שהוא
 מעיר פלונית ובין לא אמר ולא היה לו לכתוב דהאי תוספתא מיייר
 חלה באמרו חיש אחד הדר בעיר פלונית משמע שהעדים אמרו
 שמכירי' שהוא דר סם הלוא כבר הוכחנו דמכירי' דריב' שאמרו
 שהוא מעיר פלונית מסתמא חמרינן שהוא דר סם והודה בארנו
 ולכך מהכי חיפוש וא"כ כנידון דין שאמר הנכרי יגת די אחד
 מבילי גרמא משמע שידע הנכרי שהוא ה' מבילי גרמא ח"כ מסתמ'
 או שהיהודי אמר שהוא מבילי גרמא או הנכרי ידע שהיה מבילי
 גרמא ח"כ חמרינן הוא היה דר כבילי גרמא ומתני חיפוש כער
 שלא יגת באותו זמן חלה זה האיש הנאכד ח"כ שלא הוכיר
 שמו מהני ח"כ דלא אמר יגת עמי כי הוכי דהקני לחכות
 מהר"ס באמרו אחד יגת עתמו מעיר פלוני ומת דמשיחן אשתו
 ח"כ שלא הזכיר שמוע"כ וזוכרתיס אנו לומר ח"כ דעדים חייס
 מזכירי' שידעו שהוא דר סם רק על פיו שהיה אומר להם שהוא
 מעיר פלוני וא"כ אינו מעלה ואינו מוריד שאמר העד שיבא
 עמי חלה כיון שאמר שאיש יהודי זה אמר לו שהוא מעיר פלונית
 מחפסין באותו עיר אם לא נאכד חלה זה באותו עת וזמן מסירין
 אשתו להנשא והכי נמי כנידון דין דהכני חיפוש אם לא יגת
 באותו זמן חלה זה הנאכד שאמר הנכרי שנהרג שמכירין עליו

כל העולם מבני ליה ופי' רש"י אם איתא דחייסין יבדוק כל העולם
 שמה אנדרולמי אחר היה בנהרדע' והלך לו ס' מ' לרבא ח"כ דבדקו
 בנהרדע' לא היה נכחא אנדרולמי אחר ת"מ חייסין סתם אחר
 שהיה בנהרדע' והלך לו וכא סם לסורא וקרא שמו אנדרולמי
 נהרדע' וגם אביי ס' ל סכר' כוו גבי האי גיטא דאשתכח בסורא
 וכתב ביה הכי כסורא מתא אנה ענן בר חייא נהרדע' פטרית
 פלונית אכתי ובדקו רבנן מסורא ועל נהרדע' ולא היו ענן בר
 חייא אחרונה לבר מענן בר חייא מחנרא דהוי בנהרדע' וסתמ'
 סהדי וחמור דהוא יומא כי אכתוב להאי גיטא ענן בר חייא גנן
 הוי אחר אביי ח"כ לירי דחמי' חייסין הכי לא חייסין להא קאמרי
 סהדי דבנהרדע' הוי מאי בעי כסור' ס' מ' ראי לאו סהדי דחמרי
 דענן בר חייא מחנרא גנן הוי חייסין ח"כ ע"ג דהאי ענן בר
 חייא מחנרא גנן הוי חייסין ח"כ ע"ג דהאי ענן בר
 חייא מחנרא הוי ובגיטא הוי כתיב ענן בר חייא נהרדע' ס' מ'
 דמנהרדע' הוי חלה ע"כ חייסין דילמא ענן בר חייא מחנרא
 עבר דרך נהרדע' וקרא עתמו על סם נהרדע' ח"כ כנידון דין
 גמי נחוש סתם איג' אחריו' עבר דרך בילי גרמא וקרא עתמו
 על סם עיר בילי גרמא ח"כ לא מהני חיפוש מיהו זה אפשר
 לדחות דהא ע"כ איכא למידק דקאי אביי אדאביי דהא בעובד'
 דיבחק ריש גלותא לית ליה האי סכר' דחקי' פלה רבא
 ליבדוק כ"ע"ג וכו' ליה ככילקת נהרדע' שלא היה סם אנדרולמי
 אחר כעיר ולא חייסין שמה אנדרולמי אחר בסוף עולם ה' בעיר
 וקרא עתמו על סם עיר וא"כ למה חלה טעמא גבי ענן בר
 חייא מחנרא משום דחמרי עדים גנן הוי ולכך לא חייסין מיתוק
 ליה דלא חייסין משום דבדיקין בנהרדע' ולא הוי חלה ענן בר
 חייא שהיה דר בנהרדע' תו לא חייסין דילמא ענן בר חייא
 מחנרא היה בנהרדע' וקרא עתמו על סם נהרדע' וע"כ כריבן
 אנו לומר הא דקאמר הש"ס ולא הוי ענן בר חייא אחרונה
 לבר מענן בר חייא מחנרא דהוי בנהרדע' ר"ל דהוי דר סם
 בקביעות והא דשלחו ובדקו מנהרדע' ועד סור' לידע שמה אחד
 שהיה שמו כך והיה דר בנהרדע' ולכך חי לאו דהוי מהסדי
 דכחותו זמן הנכתב גנט היה ענן בר חייא חמרי' גנן הוי
 חייסין ח"כ דלמי' ליתא ליה ביון דהוחוקו שני בני בשמות שויס
 דילמא אחד חויל לעלמא ואחר ששמו בשמו כתב האי גיטא על שמו
 חבל חילא ה' דר סם בקביעות לא חייסין דילמא אחר מעלמא
 ששמו בשמו היה סם בדרך חקראי וקרא עתמו על סם המקום
 שהוא וכן כתב הר"ן בהד' גבי ענן בר חייא מחנרא דרבא
 סבר שיש לנו לחוש לה כיון דתרווייהו מנהרדע' ועקר חד
 מונייהו וסת' לסור' וכתב סם גיטא חייסין דילמא האי דהוי
 חמרי' ע"כ"ל משמע שהיה דר ענן בר חייא חמרי' בקביעות
 סם ומה אמרו נפלאות על הר"ן שכתב גבי עובד' דיבחק
 מקורטב' וזה לשונו חייסין שמה יבחק ריש גלות' אחר כח
 מחקום אחר לקורטב' ויגת והלך לחספמיה ומת סם ואביי סבר
 דחוספין משום דשירות חלויות היה ולפיכך יבדוק כל עולם שמה
 יבחק ריש גלות' אחרים בסוף עולם ורבא סבר כיון שהעדים שראו
 שמה בחספמיה ראו אשתו יבחק של קורטב' יגת עמה' וכו' לחספמיה
 לא חייסין שמה אחר שבה לקורטב' והוי הוא שבה עמהס לחספמיה
 נאחזו של קורטב' חויל לעלמא וכו' ומה אני ח"כ כתב לחכמי ובדוק
 כל עולם שמה יבחק אחר יס בסוף עולם הא רמייתו של אביי
 מהאי גיטא דלישתכח בנהרדע' דשלא ליה תבדוק נהרדע' כולה
 נרבא הקסלו אם איתא יבדוק כ"ע"ג דאביי לא חייס לבדיקת
 כל עולם חלה סני כבדיקות העיר שלא היו דריס סם כקבע
 שני בני שיתותיהם שויס וכבדיקות העיר סני דלא חייס דילמא
 אחד בסוף העולם ששמו כן ה' עובד דרך העיר הו וקרא עתמו על
 סם העיר לא חייסין ח"כ דשכיחי ייירי כיון דלא הוחוק שני שיתות
 שויס הדריס כעיר הו לא חייסין דאחי אחר מעלמא וקרא
 עתמו על סם העיר כי הוכי דשני לחכמי כהאי גיטא דאנדולמי
 כבדיקת העיר בנהרדע' די עינן כעירי' שלא היה סם אנדרולמי
 אחר ולא חייס לאנדולמי אחר שהיה בסוף עולם וקרא עתמו
 על סם נהרדע' חלה דנריך בדיקה בעיר כדי לידע בכיבור
 שלא היה סם אנדרולמי אחר חבל תן הסתם חלה בדיקה
 חייסין וכן גבי יבחק ריש גלותא דפלוני אביי ורבא חלה להמיר
 מן העולם בלא בדיקה בעיר קורטבא חבל אם בדקו בעיר קורטבא
 ולא נאחז חלה אחד שהיה שמו יבחק ריש גלותא נס לחכמי לא
 חייסין שהיה אחד בסוף עולם ששמו יבחק ריש גלותא מקורטבא

ג

תמה אני על תשובת משאלת בנימן שכתב על ההיא
 תוספת' ה"ל דאם אמרו יגת איש אחד מעיר
 פלונית סתם שיוכל להיות שאיש אחד עבר דרך סם וכן כתב
 הרמ"ס בתשובה במכלוף בן מלול ו"ו תמהני וכו' הוסיפו שומריס
 על הדרכים או סגרו טערי קורטב' שלא יגת אדם משם עכ"ל *
 ונפלאות עליו אדרבה משם חיפכה מסתברא שהרי הכי הכיחא ההיא
 תשובת הרמ"ס על עד שהעיר שמכלוף בן מלול נהרג קרב לפלח
 ניכר מתוך עדותו של העד שהכיר אותו איש הנקרא במכלוף בן מלול
 כבטיעת עין ח"כ לא ידע אם הוא בעלה של האשה זו וגם לא העיד
 על סם מקומות לחפשי לה ת דכיון שידוע שהיה סם בעלה של
 האשה במכלוף בן מלול ואין במכלוף בן מלול אחר בעיר איתת' סרי'
 שריא להנשא ורמי' מעובד' דיבחק ריש גלותא והוא דומה לנידון
 זה שהרי המעיר' לא העידו כי אם על שמו חבל לא העידו את
 מקומו וסת' אשתו חלה כך היה סם האיש שנפטר בבאן שאלו
 העירו עדות גמורה שידעו שהיה בעלה של אותו אשה חלה לאו אמר
 אביי חייסין לתרי יבחק חלה ודאי ההיא עובד' הוי דלא הוחוק שני
 יבחק ובשכיחי שירתי והילכת' כרבא הילכך כנידון זה חפמיה שכיחי
 שירי אם לא הוחוק מכלוף בן מלול אחר איתת' שריא להינשא
 ועל זה כתב שיש מי שחולק על הרמ"ס דלא דמי להיא דיבחק ר"ב
 דשאני האם דקאמרי דחיל מקורטב' לחספמיה' ובאותו פ' לא היה מי
 שהלך מקורטב' לחספמיה' והיה הרמ"ס למו סרי' לסתור דבריו מפני
 שיש

שם לחלק דשאני התם מפני שבאותו ערך לא היה מי שהלך
 מקורטבה לאספמיה וילתו מתהני וכי הוסיבו שומרים על הדרכים או
 סגרו שערי קורטבה שלא יבא אדם משם עכ"ל הרי שהחולק על
 הרא"ה"י רוצה לחלק דשאני גבי יבחק ריש גלות' שהעידו שאלו
 מקורטב' לאספמיה ולכן אם לא הוחזקו שני יבחק ר"ג לא חיישינן
 אף שהשיירות מנויות משא"כ נדדון הרא"ה"ם במכלוף בן מלול שלא
 העידו שם עירו ויש לחוש אף שאנו יודעים שבעלה היה שם יש
 לחוש לתרי מכלוף בן מלול אף בלא הוחזק דילמא אחד מסוף
 העולם ששמו ושם אביו כשמו ובה לשם על זה השיג הרא"ה"ם דאין
 הקפידה שמעידון שיבא מן העיר עמה' דאם בלבו לחוש היכי שמי
 מעידים על שם עירו אלא על שמו ושם אביו ואף שאנו יודעים
 שבעל האשה ששמו בן היה שם חיישינן שמא אחר בסוף עולם כח
 לשם א"כ בהיה דיבחק ריש גלותא נמי ניהוש דילמא אחר היה
 ששמו כשם זה ויגא מן קורטב' דליכא למימר דשאני הכי מפני
 שבאותו ערך לא היה מי שהלך מקורטבה לאספמיה וכי סגרו שערי
 קורטב' או השיבו שומרים על הדרכים שלא יבא אדם משם אלא
 ע"כ מסוס כיון דלא הוחזקו שני יבחק ריש גלותא לא חיישינן
 לאחר כרבא וא"כ דינו דהרא"ה"ם אחת במכלוף בן מלול אף שלא
 ידעו ששם בעלה של האשה וגם לא העידו על שם מקומו כיון
 שידוע שבעלה של האשה היה שם מכלוף בן מלול ואין מכלוף
 בן מלול אחר בעיר איתתא שרי להגשא וכמו כן אם אינו מוכר
 שמו אלא שם עירו שאמר פלוני יבא מעיר פלונית עמי ולא
 נובע' אם אחר כפידוש שאמר לו שהוא מעיר פלונית אפילו בסתם
 שיבא עמי מעיר פלוני מהני ח"פ עכ"פ אם בלבו וזמן לא יבא
 אדם אלא זה הנאכד איתתא שרי' וכך הוגעה של ברייתא זו דשלתו
 מאספמיה' שיש אחד ששמו יבחק ריש גלותא שבא מקורטב' דהיינו
 עדים שהעירו שיבא עמהם מקורטב' לאספמיה' אבל לא הכירו שהוא
 בעל האשה הו"א וגם אביו קורטב' לא ידעו שזה יבחק ר"ג
 יבא עם העדים אלו לאספמיה ובה פליגי אביו ורבא דלאביו חיישינן
 למרי יבחק ולרבא לא חייש כיון שלא הוחזקו שם מרי יבחק ר"ג
 וכל זה מן הסתם אבל אי בדקינן ולא נמנא שם בקורטבה
 כי אם זה יבחק ריש גלותא אף אביו מודה דמהני וחייפוש כי
 היכי דלמור ר' יהודה נשיאה תבדיק נהרדע' ובלא בדיקה חיישינן
 דילמא נהרדע' אחר היה הכל חיפוש ובדיקה מהני אפילו לאביו ורבא
 אפילו חיפוש אינו נרדק כיון שלא הוחזק שנים ששימותיהם שיש
 ולדין לא קשי' לן כלל מאי דקשי' לבעל תשובת משתת בנימן דלמאי
 פליגי אביו רבא ולמה לא בדקו לקורטבה אי עבר דרך קורטבה
 איש אחר ששמו יבחק ר"ג ואני אומר דפלוני בסתם ורבא קמ"ל
 בכח דהתירא איבא דרבא דאפילו בדיקה אינו נרדק כיון שלא
 הוחזקו שניהם ששימותיהם שיש וא"כ היכי שאמר העדים שמו
 שיבא עמהם מעיר פלונית ומת שם בזה פליגי אביו ורבא דרבא
 חייש לאחד בסוף העולם כיון שלא הוחזקו שניהם ששימותיהם
 שיש ואינו נרדק חיפוש ואביו אפילו מוכר שם עירו אלא שמו בלבד
 כי האי דמכלוף בן מלול נרדק אנו לידע שזה הוא בעלה ולא נמנא
 שם איש אחר ששמו מכלוף בן מלול מהני בדיקה זו להפיר
 לאשה וכמו כן היכי שלא אמרו שמו אלא שם עירו לא מבעיא
 שאמרו שזה האיש אחר להם שהוא מן העיר הוא שיבא עמהם
 אפילו בסתם שהעידו שאיש יהודי אחד יבא עמנו מהעיר פלונית
 ונהרג מהני ח"פ שיש העיר אם לא יבא איש יהודי מן העיר בלבו
 זמן אלא זה הנאכד אשתו שרי והשתא אפי' היה חוספת' והיה
 תשובת מהר"ם כתשובת מיימנו' כפסטרן דכתב בתוספת' אין משידון
 עד שמוכרין שמו ושם עירו אבל אמרו אחד יבא מעיר פלונית
 מפשפסין בלבו ח"פ לא יבא אלא הוא תנשא אשמו ויש חילוק
 בין האומר שמו ושם עירו אפילו חיפוש אינו נרדק אבל אם
 לא אמר שמו רק שם עירו אפילו לרבא דלא חייש הכי חייש
 ומהני חיפוש וכן היה תשובת מיימנו' נמי מיירי אף שלא העידו
 בפירוש אחד הד בעיר פלוני אלא אמר היהודי מעיר פלוני בסתם
 יבדק שלא יבא מחוץ העיר שם יהודי הדר שם שלא חזר כי אם
 זה דאפילו לרבא דלא חייש לתרי יבחק הכי חייש כיון שלא
 סוכר שמו ולכן נרדק חיפוש נמנא פסקן של דברים אם העיר
 אחד על שמו ועל שם עירו ולא מבעיא' אם אמר שאמר איש
 יהודי שהוא מעיר פלונית ומת שם דאין נרדק חיפוש לרבא כיון
 דלא הוחזקו שניהם ששימותיהם שיש אף ששכיחי שיירות לא חיישינן
 לתרי יבחק ואפילו אם אומרים איש אחד ששמו כך יבא עמי מעיר
 פלוני ומת לרבא אין נרדק חיפוש ומשיחין את אשמו כיון שלא

ועתה

כריכו חנו לדון אם זה הוא מסל' ת דמה שאמר
 המאורע ח"כ נא ע"י חקירת ישראל שהפכר
 בו שפרש לו הענין כבר כתב הר"ף והרא"ה שהטור כמעשה דבני לוז
 שהלכו לנודע עיר החמרים שמעין מהא דהיכי דמתחיל הנכרי
 מסל' ת ואע"ג דהדרינן ומגל' בן למילת' מיני' ספיר לא נביק מתורת
 מסל' ת לא נאמן ומשיחין על פיו וכן פסק בש"ע בא"ה סי' י"א ס"ט
 ואמתי שמספר הנכרי ששאלו לכן השופט שרכבש איש יהודי אם
 האמת שהרג ליהודי הוא שהי' אגלו בשטח דהיינו ב"פ יהודה ולא
 בוש ואמר שהשליך אותו לנהר אע"פ שאומר הנכרי שהנכרי השכי
 לא הגיד לפי תומו אלא ע"י שאלה מ"מ הא כתב רמ"א יסאומרים
 הא דאמרינן דאם שאלו את הנכרי תחילה לא מקרי מסל' ת היינו
 דווקא אם שאלו ישראל אבל אם שאלו הנכרי' אותו ומיגיד מקרי
 מסל' ת ובלבד ששאלו אותו שלא בפני ישראל וכתב הב"ס ס"ק מ"ח
 אף דלמהר"ב ה"ר' חולק על זה נרדק לומר לרמ"א דהר"ן אינו
 חולק על תרומת הדשן והא דלא אמר' בתשובה השופט לאו משום
 שהנכרי' היה מגיד לפני השופט מחמת שאלת השופט לאו משום
 דסבירי ליה אם הנכרי' שאל לנכרי' לא הוי מסל' ת אלא שאלת
 השופט שאני דשאל אותו שיגיד לשם עדות עכ"ל ובאמת מסתברא
 טעמא דתרומת הדשן כפי' רל"ט הביאו הב"י משום דבשאלין
 את הנכרי והנכרי משיב לא חשיב מסל' ת היינו כששאלו אותו ישראל
 משום דמרגיש שיש להם נפקות' בדבר ומשקר אבל אם שאלו אותו
 נכרי שלא בפני ישראל והוא משיב חשיב ספיר מסל' ת עכ"ל ולפי
 זה נאמן הנכרי השני האומר הרגתיו כמו שכתב בהנהגות מדרכי
 דקדושין הביאו הב"י נכרי המסל' ת ואמר הרגתי פלוני נאמן ושרי
 איתת' לאיניסובי וכן כתוב בתשובת מיימנו דשייכי לסדר נשים ופ"י
 בה וליכא למיפסלא משום דילמא למירחא חיותי ליהודי הוא קאמר
 הכי כיון דלא מוכח איתתא מתוך דבריו ולא מקמי הכי ולא
 לבתר הכי דלמירתי איתמי אחר הכי עכ"ל והיא בלבו תשובה
 שהבאתי לעיל אם אינו אומר שמו אלא יהודי מעיר פלוני והאר"ך
 שם כמיימנו' החדשים דף קט"ו דין ט' ופשיטא הכי דלא אמר לישראל
 הרגתי' לא לנכרי דפשיט' דלא אמרינן למירמ' איתמי אחר ונאמן
 במאי שאמר הרגתיו ואין נרדק לומר קברתי דהא אפילו לדעת
 הרמב"ם לאו דוקא קברתי' אלא כל שנתעסק כשילטול ממקו' לחקו'
 בדרך המת' ולא ה' גודל כנף ופונה פה ומפננף בה' עני' ודבר
 זה הביא הב"י בשם הר"ב'ס והסכימו עמו כל החרושים
 והנכרי הוק' אחר שילכו לנהר ומסתמא טילטולא הרגיש שום
 חיות

שאלות ותשובות מ"א

קנאלי ושיש זה חלול חמור כל המחבר לקרקע הרי הוא חרקה
 וזה כאשר יגיע עשייתו להיות דבק בחרץ הנה היא לא תקבל טומאה
 והיא שם שעתיק בזה הלשון הואיל ועיקר עשייתו להיות דבק
 בחרץ דהתם חיבו כלי רחוי לשמש כלום חלל להיות דבק בחרץ
 ואין שם כלי עליו בחלום הילכך בטל הוא לגבי קרקע ואין ענין
 לאבוק שאמרינן לפי שהוא כלי ורחוי להשמש קוד' היותו קבוע וא"כ
 זכינו לדון בההוא עובדא דנשאל קדמנא דמרחשת הואיל דהיכא שם
 כלי עליו בחלום אע"פ שניקבו ונתחבר בחרץ לא יבא מתורת כלי
 ואף שנקבוי בכדי טהרתו אין לו תקנה כזה דחיישינן שמא לא
 יקבוי בכדי טהרתו כדאמרינן בשבת דף ט"ו ע"ב אחר חביי
 חיישינן לא יקבוי בכדי טהרתו ואין ראייה ממה שכתב ב"ד סימן
 ר"א ס"ו הלוקח כלי גדול כגון חביות גדולה או עריבה גדולה ונקבה
 נקב המטהרה וקבעו בחרץ ועשה מקוה הרי זה כשר דהתם מירידי
 בשל עץ אבל בשל מתכות לא והטעם בשל מתכות חיישינן ובשל עץ
 לא חיישינן כתב התוספות י"ט במסכת' כלים משנה י"א בפרק י"א
 דכלי מתכות חיירי דמיהס יקרים חס על ייהו טפי ושייך למגזר
 בהם שמא לא יקנה בכדי טהרתו ואדרבה חס נראה ראייה להיפך
 דאי ס"ד דכלי מתכות נמי ריני הכי חמאי נקט הלוקח כלי גדול
 כגון חביות גדולה דמסתמא אל עץ הן הוי ליה למימר דבואל טפי
 אפילו בכלים של מתכות חלל נראה כדאמרינן ונס החי תקנה
 דלעיל לעשות בנין בקרקעיתו של מרחשת כדי לבטל גזירות מרחשות
 לא ברירא ליה ולא אומר בו לא חיסור ולא התיר עד שיבאו דבריו
 הטהורים מכל סיג אלא באשר שרירי ליה שכיילי דנהר דעה וזכירה
 ואת כל היקר רחשה עינו ואף שיש עדיין לאלקי' מילין לעיין במסכ'א
 ובחס' בפ' ב' בהל' סוגיא דהווינו על ידי דבר טהרה בעינן מ"מ
 חשים יד לפי שלא לטרוח אותו נתיק רק דמה שכתב ולא יגונה
 וכו' אשתחוה ואקוד נאם פרץ שלים לטרוח

תשובה

גיבור יהיה בחרץ נכח מזה חרוץ ביתו כבית פרץ ס"ה
 אהו' ידירי החרץ והשנון וית רענן כבוד מהור' ד'
 פרץ כתבו הנכתב ד' כסליו חל"ה קבלתי וקריתי ושינתי וראיתי
 שנשאל חכ"מ מי שרובה לעשות מקוה באשכנז ע"י המסכה מי
 גשמים הנקיים לעוקה אחת ואחרי שאין העוקה מחוקת המים
 ומאכז מימיו בחרץ וע"כ רובה לעשות מרחשת גדולה המחוקת
 חרבעים סאה או יותר ולקבוע בחרץ במקום העוקה ולנקוב בכדי
 טהרתו ולעשות במקום הנקב כעין בנין כסיד ועפר ונדרות כדי
 להחזיק מי גשמים הנמשכין לתוכה ולהיות שאין רשאי לטבול על
 גבי דבר המקבל טומאה כמו שפורש ב"ד ס"ה ק"ה ס"ה ל"א רוכין
 לעשות בנין של חכמים ע"כ קרקעיתו של המרחשת לנזמד עליו
 בשעת הטבילה אם יש לה התיר בעינין זה או לא עכ"ל והרעה פנים
 לכל נד ונסוף דבריו כתב וז"ל ואין ראי' ממה שכתב ב"ד ס"ה ר"א
 ס"ה הלוקח כלי גדול כגון חביות גדולה או עריבה גדולה ונקבו
 נקב המטהרה וקבעו בחרץ ועשה מקוה הרי זה כשר דהתם מירידי
 עץ חלל של מתכות לא והטעם בשל מתכות חיישינן ובשל עץ לא
 חיישינן כתב התוספות י"ט במסכת' כלים פרק י"א משנה ח' דכלי
 מתכות דמיהן יקרו חיישינן עלייהו טפי ושייך למגזר בהם שמא
 לא יקבוי בכדי טהרתו עכ"ל :

הנה

היה לפני חכ"מ דרך כנוסה וסלילה והלך בנידי
 דרכים להמניא חומרה מה שלא נזכר בראשונים
 ואחרונים ראשון לפי דעת חכ"מ כלי מתכו' אף שניקב בכדי טהרתו
 טמא מדרכנו והוי בכלל גזירת י"ח דבר ודבר זה אינו מתקבל ועולה
 על דעת חכמי' בשלמא התם גזרו דבנן לחזור לטומאה ישינה ואף
 לאבי דס"ל דשמא לא יקבוי בכדי טהרתו משום דהתם דרינה
 לעשות כלים חדשים ולהשתמש בו ביום ולא ידקדק אנב מהירות ולא
 יקבוי בכדי טהרתו ודוקא בכלי מתכות גזרו לפי הטעם איירי
 דמיהס יקרים חיים עלייהו טפי אבל היכי דאינו עושהו כלי חדש
 חלל נשאר נקוב בכדי טהרתו לא גזרו דבנן כלל ורחוי ליה דהס
 חיתא בשבת דף ט"ו ע"ב טעמא דגזרו דבנן שיחזרו לטומאה ישינה
 משום מעשה בשל גיין המלכה שעשתה משנה לכנה ונטמא ז' כל
 הכלים ושנתנו ונתנה לנורף וריתכן ועשה מהן כלים חדשים וזמרו
 חכמים יחזרו לטומאתן ישינה מ"מ כו' אחר אביי גזירה שמא לא
 יקבוי בכדי טהרתו רבא אמר שמא יאמרו טבילה בת יומא יזילה
 בלא ערב שמש מאי בינייהו איבא בינייהו דרנפנו מירקף ואם חיתא
 לטעמא

סיוות בו זביון שלא אמר כפני ישראל חסיד הכל מסל' תואם ידוע
 שחאיתו זמן כ"ב לא נסע סוס איש תבילו נראה ללורעטי חלל
 זה אברהם ברוסף ובאחד סמכין על הנכרי' מסל' מ' שנהרג
 ומשיחין את אשתו כל זה נראה לי ברור וכיון כס' ד' מ"ח לא חסמוך
 עליו עד שיסביתו עמי רבני עיר דק"ק בילי גראד להחיר לאשת כמ'
 אברהם יוסף הנ"ל גם דעתי מסכמת עמהם שתנשא לכל איש
 דיכביון כ"ד הטרוד בלימודי היום יוס' ג' נ' שכתב מנ"ל לפ"ק נאם
 מאיר חותם פה ק"ח ט"ט :

שאלה מא

למאיר ובה קרא יוס' ידרשון אליו עיני כל מאיר ומנהיג
 ככוכבי' דשביט שבטי ישראל הולכין לנוגה ורחו
 אור ישראל ואור מקיף חילו לאורייא תקיף בחורפי' רמי דיקולא
 וזקיף מעמד תלמידים הרבה ובעיני פקיחין עליהם יסקיף ה"ה
 אהו' המאור הגדול נר ישראל עמוד הימיני פ"ה חכ"ד ור"מ הגאון
 הגדול במהור' ר מאיר נר' יאיר ויורה בכל נח לנכח :

ראשית

דבר יראת אלקי' ענותנותו גרמה לי לגשת אל
 היכל קדשו כאשר היותו כאן נטלתי רשות
 והרמנא לדבר אליו לזמן הנידך לשאלו שאלה קדמויה ונענה לי
 ראשו כהם פו ועל כן אדבר נגדו ולא חבוש לשאלו הוד רוס כבוד
 מעלתו כשאל בדבר אלקי' בדיני מקוואות בשאלה שאלה זו קדמנא
 מי שרובה לעשות מקוה באשכנז ע"י המסכה מי גשמים הנקיים
 לעוקה אחת ואחרי שאין העוקה מחוקת המים ומאכז מימיו בחרץ
 ונלל כן רובה לעשות מרחשת גדולה המחוקת חרבעים סאה ולקבוע
 בחרץ במקום העוקה ולנקוב המרחשת בכדי טהרתו ולעשות במקום
 הנקב כעין בנין כסיד ועפר ונדרות כדי להחזיק המי גשמים
 הנמשכים לתוכה ולהיות ראשים לטבול ע"כ דבר המקבל טומאה
 כמו שפורש ב"ד ס"ה ק"ה ס"ה ל"א רוכין לעשות בנין של חכמים
 ע"כ קרקעיתו של מרחשת לעמוד עליו בשעת טבילה וכו' יהיה
 מקוה כשר לטבול בו גדה ליולדת אם יש לה התיר בענין זה או לא
 והנה הדין לפניו כמלימד לפני רבו אחרי דתן התם במסכת'
 פ' ו' משנה יוד האבק שבמרחץ כוונן שהוא באמנע פוסל מן הנד
 אינו פוסל מפני שהוא במקוה שמוך למקוה ופי' הרב מברטנור'
 שם האבק שבמרחץ כלי של מתכות משוקע באמנע ויש דו נקב
 דכשנאמרומי אמנעו הטיבולות פותחין הנקב שנאמנו
 וינאחץ המים שנאמנו ומושיכין לתוכה מים אחרים נקיים וסיתמין
 הנקב והמים הנמשכים לאמנעו הם כשרים לטבילה כוונן שהוא
 באמנע פוסל לפי שכל המים גרורים על גביו ומים הגרורים על
 גבי כלים פסולים ובתוספי' י"ט שם וזה לשונו לפי שהאבק כלי קודם
 היותו קבוע בחרץ ואע"פ שנתחבר לא יבא מתורת כלי להיותו קבוע
 לחרץ וזה הוא אומרים עליו בתוספתא שלא נעשה חלל לשמש עם
 הקרקע הרמב"ם בנזמא ח"ו ונ"ע דמשנה ט' פרק ח' דכלים עוד
 שם פרק' משנה ד' פ' הרב והרמב"ם דמשמש עם הקרקע טהור
 אע"כ והנה נראה לתרץ קושיות דאיתא התם פ' ח' משנה ט' פורכה
 אם יש לה לבנו טומאה ופי' הרב התם פורכה חנור גדול של חרם
 פתחו בגדו בעין שלנו וטהור משום דמשמש עם הקרקע בדקתני
 בתוספתא עכ"ל והנה נראה דמשם אין כאן קושיא לכאן דעוד כאן
 לא קאמרינן התם דמשמש עם הקרקע טהור פירוש הואיל ועיקר
 תשמישו עם דבר שאין מקבל טומאה היינו בכלי חרם והטעם נראה
 הואיל ואמרינן בנזמא דשבת דף פ"ג מנין לספינה שהיא טהורה
 שנאמר דרך אניה בלב ים פשיטא אניה בלב ים היא הא קת"ל
 מה ים טהור אף ספינה טהורה וכו' עוד שם איבא כנייהו ספינה של
 חרם וא"כ למדנו מזה שהטעם דספינה טהורה הואיל ועיקר תשמישו
 עם דבר טהור דהיינו ים והוא הדין עם תשמישו עם הקרקע
 משא"כ האבק שאמרנו הוא כלי מתכות לא מנינו שיש לו טהרה
 הואיל ותשמישו עם דבר טהור ואינו בטל והוא הדין והוא הטעם
 זה דאמרינן התם במסכת כלים פרק' משנה ד' גבי אגוס אע"פ
 שקבעו כותל טמאה דפי' הרב דהואיל ולא נעשה לשמש את הקרקע'
 ומשמש דאם משמש את הקרקע טהור התם חיירי בשל עץ והפירו'
 בכלל ספינה דלעיל אבל לא באבק של מתכות דאין דרך לעשות
 מתנו ספינה וכן אין להקשות מניכור דמסכ' כלים פרק י"ד משנה
 ב' הובא בש"ע ב"ד סימן ר"א ס"ה מ"ח דאמרינן כיכור שנעשה
 לקרקע טהור ופי' שם רמ"א וזה לשונו והכיבור הוא הנקרא בלע"ז

לשעמא דאכתי דטימא רבין אף אס לא עשה כלים חדשים הויליה
 לחימר איכא בנייהו היכיכא שניקב הכלי ולא עשה ממנו כלי חדש
 לשעמא דאכתי טמא אכל לשעמא דרבא דגזיר משום טבילת בת
 יומא ופ"כ טעמא כדפי' רש"י שהרואה שנטמא ומשתמש בו ביום
 ואינו יודע שנטמא וסובר שהטבילה ועולה מידי טומאה בלי ערב
 שמש וזה פי' דווקא היכא שעשאה כלי חדש והרואה אינו יודע
 שנטמא אכל אס עומד בשכרו הכל רואים שמשמשים בו בטביל שהוא
 נקוב בכדי טהרתו טהור גמור הוא ולא שייך למגור בשביל טבילה
 בת יומא אכל לאכתי דגזיר משום שמה לא יקבעו בכדי טהרתו א"כ
 אף שלא עשה כלים חדשים חורו כלי מתכות לטומאה ישינה אלא
 ע"כ בשפתק הדבר ולא כאמר אלא כמו שאמר החמים אס עשה
 ממנו כלי חדש עוד שמהא תנן בפ"י דכלים כלי בעלי בתים
 שיעורין כיומנים ולא לישתמיט שום מנה בכל הש"ס דכללזא אינו
 אלא מן התורה אכל מ"מ טמא מדרבנן ובר מכל דין דהא הרמב"ם
 פסק בדבא דסבירי ליה דטעמא משום טבילה בת יומא דקי"ל דכל
 מקום דפליגי אכתי ורבא הלכה כרבא א"כ ליתא לטעמי' דאכתי
 ואליבא דרבא כתב בפ"י הרמב"ם בפ"י מ"ב מהלכ' כלים י"א ו"ו וכן
 כלי מתכות שנטמאו אחר שנטמאו טהרו התיבן וחזר ועשה מהן
 כלים חזרו לטומאה ישינה עכ"ל וה"ל שבודים ר"ל נקובים דהא
 לישני דש"ס נקט דקמי' בניין התלכה ששברתן פי' שניקבן דוק
 ותשכח כדברי רש"י מסתמא לא פליגי אכתי ורבא אלא אס עשאן כלים
 חדשים אכל אס נשאר מנוקבים לא עלה על שם תנא ואמור' לגזור
 עליהם טומאה משום גזירה שמה לא יקבכו בכדי טהרתו וזה פשוט
 וברור והותר ספק אחד :

ועתה

חל עלינו לבאר באר הטיב אס נריך לנקוב
 הכלי בכדי שופרת הגוד או שני במשהו או
 נריך כמוטא רימון והרב הכ"י ב"ד ס' ר"א הביא בשם הר"ם
 שכתב בסוף ה"לכ' גדה משנה דתנן בפ"ד דמקוואות השוקות שכלע
 אינו פוסלת את המקוה כו' ניקבה מלמטה או מן הגד ואינו יכולה
 לקבל מים כל שהוא כשירה וכמה יהיה בנקב כשופרת הגוד וכתב
 הר"ם שפסטה דמתניתן קאי אחי דסילוק מיניה כמה יהיה בנקב
 לבטלו תמורת כלי שלא יפסול את המקוה מחמת שאיבה ומייתי
 עובדא דשוקות יהוא שהיתה נקובה כשופרת הגוד כדי שלא יפסולו
 המים התקלחים בתוכה אכל בפ"ק דיבמות התיבן דשוקות יהוא
 על ענין עירוב מקוואות כשופרת הגוד ומשמע שלא היה ארבעים
 סאה בשוקות יהוא והיה מחובר למקוה שלימה כשופרת הגוד
 ומילתא באפי נפש"ה היא ולא קאי ארישא אכל ניקבה דרישא לא בעי
 כשופרת הגוד כיון דניקבה למטה בשוקות ואינו יכולה לקבל מים
 בנקב כל שהוא נכבטה תמורת כלי ובתוספתא פליגי תנאי בה וכו'
 עד סוגי' דיבמות ס"ל כמנא דסבר מלמטה מהני נקב כל שהוא וכתב
 הר"ם נראה להלכה כר"א בר רבי יוסי דמעשה רב וסבירי נמי הודו
 דלענין כלי המקוה לא בעינן כשופרת הגוד אלא שני במלח מחס
 וכו' א"כ יוסי וכן פסק רבינו שחמה וכן הביא רבינו שמשון רמ"י
 מן התוספתא הנ"ל דלמטה בשוליה שני בנקב כל שהוא ולמדנו מה
 שחזר לעשות גינת גדולה של עץ או שוקות אכן ויעשה למטה
 בשוליה נקב כל שהוא וישיבנו על הארץ וימשוך למכו מים ויטבול
 בה עכ"ל וכן כבוד רבינו ורוחם בשם הגאונים דגינת של אכן או
 עץ שנתמלא מן פסחים אין טובלין בה אכל אס ניקבה למטה כל
 שהוא או מן הגד כשופרת הגוד אינו פוסלת עכ"ל הכ"י בהעתקות
 דבריה אלו ואח"כ האריך בדברי הרמב"ם ואח"כ כתב והשמש איכא
 למירק על דברי רבינו הטרור דמחוי דלתי דלא כהאן דלא כהר"ם
 דהכשר בנקב כל שהוא למטה ואלו רבינו מנריך כשופרת הגוד
 ומסיים ויותר נכון לומר כיון דכתב לקמן על ה"ל דכלי שניקב בשולין
 כל שהוא ויש כתב הר"ם מ"מ אין להקל לעשות מקוה לכתחילה
 ככלי מניקב כזה א"כ מכל שכן שאין לטבול בתוכו אלא עסקה לי
 על אותו תשובה כיון שהוא ו"ל כתב בפסקיו להיתר וכתב שכן פסק
 ר"מ ורבינו שחמה ורבינו שמשון שהוכחו והכריחו בן מסוגיות
 התלמוד ומה תוספתא מחיה טעם כתב בתשובה שאין להקל בכך :

ורי נראה

דאין מקום לקושייתו ומה יהיה סתירה
 מה סנה ללמוד ק"ו שאין לטבול בתוכו
 דבראוי חילוק גדול בין כלי המחובר לקרקע וק"ו אס כולה שמון
 ונקבר בקרקע לכלי שהוא מטלטל בימים וראיה לזה שכתבו התוספ'
 בשבת דף ט"ז ע"ב ד"ה לא לאו כרמלית אע"ג דהאין כרמלית בכלל
 סתי' גת כיון דמחובר לקרקע לא שמי' כלי יבוס איידו הך דתוספתא

והרמב"ם
 כפי' ו' מהילכ' מקוואות דין ג' כתב שוקות
 שכלע אינו פוסל את המקוה לפי שאינו
 כלי אכל כלי שאיברה כלע פוסל את המקוה אע"פ שאיברה בסיד
 נוקבה מלמטה או מן הגד כשופרת הגוד כשירה ואינו פוסל את
 המקוה הלוקח כלי גדול כגון חביות גדולה או עריבה גדולה ונקבה
 נקב המטהרה וקבעו בארץ ועשאהו מקוה הרי זה כשר וכן אס פסק
 את הנקב בסיד ובכנין אינו פוסל והמים הנקובים בתוכו מקוה כשר
 שתמו בסיד או בנפסום עדיין הוא פוסל את המקוה עד שיקבענו
 בארץ או יבנה ואם הניחה על נבארך ועל נבסיד ומירח כטיט מן
 הקרקעיתו ודפנו חרש הראוי לקבל טומאה על ידי חודו להשתמש
 בו ומנאל הטבילה זו בכלים עכ"ל והרב הכ"י נכנס בדחוקי' גדולי'
 לבאר דברי הרמב"ם בדברי דחוקים וגימגומים כאשר יראה לעין כל
 הקורא באריכות בדברי הכ"י ולי נראה דדברי הרמב"ם מתפרשים
 בלי שום דוחק דהא דתנן בפ"ד דמקוואות השוקות שכלע מיירי אכן
 הלולה שעל שפת המים והמים נכנסים לה דרך חוד כמו שפי' הרב
 מברטנור' ועל זה קאי היתה כלי ואיברה בסיד ועל זה קתני נקבה
 מלמטה או מן הגד ואינו יכולה לקבל מים כל שהוא כשירה וכמה
 יהיה בנקב כשופרת הגוד קאי פשטיה דמתניתן על רישא אס
 ניקב למטה ומיירי שהכלע שניקבה כשופרת הגוד מחובר למים
 והוי חיבור אף לטבול בתוכה ומן השירה והתיבה שבים אין מטבילין
 בהם אלא א"כ נקבו כשופרת הגוד משמע אס ניקבו כשופרת
 הגוד טובלין אף בתוכו משום שהוא מחובר למי הים ואפילו אס אין
 בכלי ארבעים סאה טובלין כיון שמחובר בנקב כשופרת הגוד הוי
 כאלו טבל בים ונמשין וטובלין אף בתוכה אכל כשלווקה כלי וקובץ
 בקרקע ומתשיך מי גשמים לתוך הכלי ואינו מחובר לשום מעין
 ומתשיך מ' סאה לתוכו בעינין שניקב כדי טהרתו דהיינו ככלי עץ
 ומתכות כמוטא רימון וכו' היכי דבעי בירושלמי דברני שורים בים
 של שלמה היו מנוקבים כשופרת הגוד שלא יהיה נמשך על ידו כלים
 שחנקלים טומאה לים הכינמי סבידי ליה לרמב"ם היכי שלוקח
 כלי ואינו מחברה למים אלא קובץ בארץ דנריך לבטלו תמורת כלי
 וכל אחד כשיעורו ככלי חרס כמוטא זית ובכלי עץ ובכלי מתכות
 כמוטא רימון שהוא שיעור יואר גדול משופרת הגוד והסתי'
 דתוספתא

קדש
 זאה
 דבק
 ארץ
 זנין
 א"כ
 שם
 כלי
 לא
 אכתי
 זיתן
 קדש
 יירי
 עץ
 א"כ
 גזיר
 יפך
 גדול
 טי
 קנה
 גית
 ברין
 ונה
 ס"כ
 ז"ת
 ונה
 ע"ה
 ד"ר
 יתי
 מי
 זים
 קת
 כדי
 כדי
 על
 זנין
 גליו
 זים
 א"כ
 קבו
 גל:
 לא
 בלי
 מח
 ידי
 זים
 יתו
 לה
 אף
 כה
 לא
 ידי
 דש
 דה
 כל
 ררו
 א'
 לה
 דש
 דה
 כל
 ררו
 א'
 לה
 דש
 דה

שאלות ותשובות מא

לחופפתה בקסטלן המקלה מים בכרכים מפרש הרמב"ם גמי
דמיירי דמחבר למעין והרמב"ם פוסק כסמך מתנין דירן באוקות
שנאכן דבעינן כסופרת הנוד והיה דפ"ק דינמות גמי מיירי בענין
זה והב"י כתב לפי הרמב"ם דתרי שוקות יהוה היו ולא ידעתי מי
דוחקו לזה כי לפי דרכו אין אנו נריכין לומר דתרי שוקות יהוה היו :

זכרה

מיושב נס קוסיות הרחב"ד ככלי עץ וכלי מתכות
כבר כתב הב"י וזמנה עליו דהא שיעורין גדול וזמר
מסופרת הנוד וכלי חרס אף סמוכין וזי הוא קטן מכל מקום
סכור הרמב"ם הא לשיעורו כסופרת הנוד היינו להכשיר לטבול
במין השוקת וכן השירה והתיב"ס שבים מיירי שאין בהם חרבעי"ס
אפי"ה מותר לטבול בתוכה מפי' דמחוברין למי המקוה הכשרים ולמי
הים אבל בלוקח כלי וקבעו בארץ ומתשך למוכה מ' סאה שני רק
שימכטל הכלי מלקבל טומאה כיון שינט' בתוך הכלי חרבעים סאה
ואינו נרדף לגירוף מקוה אחרת' שני כשנכטל הכלי מלקבל טומאה
וגם ימשיך לדברינו גם הקושיא שהקשה הרחב"ד וזה לשונו ועוד היכי
אפשר בקרקיעתו ודופנו החרס הראוי לקבל טומאה על ידי יחודו
להשתמש בו ונמנה טבילה זו בכלים עכ"ל ולדברינו אין כאן קושיא
כיון שנכטל מתורת כלי שוב לא חיישינן לזה באשר נכתב בסמוך :

והשתא

כתבר שאלתן דלכל הידועות אס ניקוב
כמוכא רימון שוב אין חשש חליצה דכ"ע
לכשנקבע בארץ ומתשך למוך מ' סאה מקוה כשירה היא לטבול בו
לכתיילה כלי שום פיקפוק ונידנדו בעולם :

ומה

שכתב מ"ת ולעשות בנין בקרקיעתו של מרחשת
כדי לטבול גזירות מרחשתות לא גרירא לו ואינו
אומר לא איסור ולא היתר עכ"ל תמה אני הלא דבריה מפורש בדברי
הרמב"ם והביאו הב"י וכו"מ והוא כפ"ו מהילכת מקוואות דין ד'
והשתקנו לעיל דבריו וכתב הב"י שפירש הר"ם והר"ם כסיד וכננין
שהביא סיד ונורות ופקק בו הנקב לא חשיבי סתימא אבל כסיד
ובנפסים יחד השיב סתימא מעליה וחשיבי כלי והשיבו על גבי ארץ
בלומר לא סתים הנקב אלא השיבו על הארץ כדי שלא ינאלו סתים או
על גבי סיד ובנפסים או שמירח הנקב מן הגרדים אכתיו לא הוי כלי
ואינו פוסל את המקוה וכשער המים שסוף תורת הבית כתב סתמו
בסיד לבדו או בנפסים לבדו אין זה סתימא יפה ואינו פוסל את
המקוה עכ"ל וככ"ה כתב לחוספת כיאור וזה לשונו לא מבעי"ס אס
השיבו על הארץ אלא הושיבו על גבי סיד ובנפסים ומרח מן הטיט מן
הגרדים והדיקו לסיד ולבנפסים כשר שמתחר שהסיד בכפפות על
הארץ עומדים כארע שמיכתא נינהו ומכאור טס להדיא דמותר
לטבול אף בתוכו עכ"ל וח"כ ק"ו וכן בנו של ק"ו שהקובע כל הכלי
בקרקע ובקרקע במקום הנקב עושה בנין בסיד ועפר ונורות
ואכניס שלא יכונו מימיו למותר באין פיקפוק כלל :

וגם

מה שכאב מ"ת ח"ל ולהיות שאין רשון לטבול על
גבי דבר המקבל טומאה כמו שפורש ב"ד"ס ק"ח
פי' לא רוצים לעשות בנין של אכניס על גבי קרקיעתו של מרחשת
לעמוד עליו כשעת טבילה וזוה יהיה המקוה כשר לטבול בו נדה
ויולדות עכ"ל נראה מלשונו שעלה בדעתו אף שניקב הכלי בכדי
טהרתו אין רשאים לטבול בו כיון שהדבר מקבל טומאה ר"ל שראוי
למדרס וכסדרת הרחב"ד ז"ל וזה אינו נכון כלל דהתם לחומרת
הפוסקים משום דמתחילה לא היה כלי והיה ראוי למדרס ולא היה
עס כלי עליו אבל כלי שלא היה ראוי למדרס כגון עריבה גדולה
ונחביות שאומרים עמוד ונעשה מלאכתינו כשנקבו כמוכיא ריבון
טהורים לגמרי ומותר לעמוד על גבי כלים אלו ולטבול בתוכו דהא
איתא בפ"ק דמחשבות כלים משנה ד' עריבה שנפסקה מלקבל
רימונים ומיקנו לשיכה רבי עקיבא מטמא וחכמים מטהרים עד
שיקניע ופסק הרמב"ם פרק ד"ו מהילכות כלים דין ה' וזה לשונו
עריבה גדולה שהיא וחר על תעשה קנים שנפחתה מלקבל רימונים
והבינו לשיכה היו זו טהורה אף מטומאת מדרס עד שיקניע שאין
המחשבה מועלת בעריבה גדולה שנפחתה עד שיעשה בה מעשה
עכ"ל ח"כ ק"ו כאן שקבעו בארץ וניקב מתחילה כמוכא רימון שאפילו
לר' עקיבא טהורה שלא יחדה לכך :

זכרה

מתוך קוסיות הרחב"ד על הרמב"ם שכתב אין
אפשר שלא יהיה בקרקיעתו מדופנו חרס הראוי
לקבל טומאה על ידי יחודו כו' הרי סתם משנה דלא מהני יקוד עד
שיעשה בה מעשה ק"ו היכי דאפילו יחוד לא היה דכטלו מתורת כלי

לגמרי ואינו מטמא כלל לאחר שניקבה בכדי טהרתו :

וגם

מה שכתב מ"ת הא דחמירין בנמר' מנין לספינה
שהיא טהורה שנאמר דרך חני' כלים כו' עד חיוב
בנייהו ספינו של חרס וח"כ למדנו זהו שהטעם דספינה לטהורה
הואיל ועיקר תשמיש עס דבר טהור דהיינו וזהו הדין תשמישו
עס הקרקע עכ"ל וכל דבריו אינו אלא דברי תימ' דהא לדברי
המסופרתא שלא נעשה אלא לשמש הקרקע מטהר חפילו בכלי חרס
א"כ למה מטמא ספינה של חרס אלא ע"כ דמחן דילוף הקישא מים
מגזירת הכתו' טהרה הפורה ולא הטעם דעיקר שימוש עס הקרקע
ולמחן דילוף חשק מטמא ספינה של חרס לא חיימק לשק ואין ענינו
כלל לדבר המשמש עס הקרקע וכן כתוב הרמב"ם בפ"י מהילכות
כלים דין ט' וזה לשונו ספינה של חרס אף על פי שהיא מקבלת
חזיה מקבלת שאין הספינה בכלל הכלים האמורים בתורה בין היא
של חרס ובין היא של עץ בין גדולה בין קטנה עכ"ל הרי לדעת
הרמב"ם דילפינן מהקישא דים א"כ אין הספינה בכלל הכלים
האמורים בתורה וזה כדור הרי נפסטו מ"ל כל הספיקות שלו ובהא
נחתא ובהא סלקא חס ניקב למטה כמוכא רימון מותר לקבוע
בקרקע ולמחן מי הנשמים ואס עושה במקום הנקב בקרקע ריגעת
אכניס כסיד אין כאן שום ניגוד איסור ומותר לעמוד על קרקיעתו
הכלי כלי שום פיקפוק ולטבול בתוכו כ"ל לי ברור וזמנה חני על מ"ת
דנקט בלישניה מרחשת ולא ידעתי שם כליוס ככל מסכת כלים
ובנחלקו לו סדר קדשים כסדר טהרות דמרחשת נוכר כסדר קדשים
שהיה כלי שרת שמשע' רוחסין אבל עיקר כוונתי שעשה כלי גדולה
כמו חיכה בארע דפנות וסולו כדילקובע בקרקע וכבר כתבתי היתר
בזה והכנסם ויגא הכלי הזה כטהרה כ"ד ד"ש מחיר חוסת פה
ק"ק איין שטאט :

תשובה

שהשיבו לי על כתב הנ"ל :

למאיר

וכא קרא יוס יוס ידרסון אליו ששמעון פורטו
אמת וחסד על לשוני מומיב ופקר ומסיק
שמעת חליבא דהלכתא הלכה רוחת בישראל פומיה ממלל דברכן
דוחמתא ונבורתא דיליה הוא הילכתא גיביריתא חיכה למשנה
מיניה וורה לידון וכמשפט לא ימעיל פיו דב נבדרא דרב כמו אשרי
הדר שהוא שריו בתוכו יגון שמו לעולם וזריח שמש לרוד וזור הוא
גיחור דלוגי מ"הגאון הגדול המפורסם אב"ד ור"מ כ"פ"ה עמוד
הי"ג במהור"ר מאיר נר' ויאר ויזרח ככלל נלנח

קברתי

תשובתו הרמה כי שם בתי בניו בתלפיות על
אדני השפל והמדע חומותיו ברזל בדיחיו נחשו
ויהי שולאמיו מים חיים מקור נחלים מחובר למעין אשר לא יכונו
מימיו חמיר מלא על כל גדומיו בראייות ברורות וחוקות מהראשונים
מאורות עינינו ושמתמי מחוד בדבריו דברי חלקי' חיים יזמר מעל כל
הן וקרים המה מפניגים וכל חפנים לא יסוה בהם הריומי' נחמי
כפתוח לי אית נוד החלב ודבש אשר חמת לשונו וכבר בטלתי דעתי
הקרה והפחותה ממלמל מחט סידקית לפני דעתו הרחבה ועמוקה
מיני יס' אף להראות לפני הוד רוס מעלתו וכבודו שערבין וחביבין
דבריו עלי וחזרתי עליהם פעמיים ושלא בחיפוס מגזרות אכבוד בזה
מה שיש לפקפק בהם לפי עניות דעתי אך לא בחילק דק כמומי' דר
ראשון מחילה נאמר בכתבי קודש וזה לשונו מ"ת היה לפני דרך
סליה והלך כנ"ד דרבים להמניא חומרא מה שלא נוכר בראשונים
ואחרונים ראשון לפי דעת מ"ת כלי מתכות אף שניקב בכדי טהרתו
טמא מדרבנן והוי בכלל גזירות יח דבר ודבר זה אינו מתקבל על
דעת אנשי בשלמח הפס גזיר דרבנן לחזור לטומאה ראשונה ואף
לאכני דסכורי ליה דמחא לא יקבנו בכדי טהרתו משום דהתם
דריכה לעשות כלים חדשים ולהשתמש בו ביום ולא ידקדק אנג מהירוי'
ולא יקבנו בכדי טהרתו ודווקא בכל מתכות גזרו לפי הטעם איירי
דדמי יקרים חיים עליהו טפי אבל היכי דאינו עושה כלי חדש אלא
כשאר ניקב בכדי טהרתו לא גזרו רבנן כלל עכ"ל אמת ויניב ונכון
וקיים שלא עלה זה על דעת אנשי ואף לא על דעתי הקלישה רק
זאת עלה על דעתי דווקא אס ניקב מעמנו בלא מתכוון מפרט
הטומאה מיניה אבל אס ניקבנו בתכונן כדי לטהרה היה נראה
שאינו מועיל מדרבנן דסדרת אכני דחיישינן שמה לא יקבנו בכדי
טהרתו אחרי שלא ידעתי הטעם לחלק בין אס עשה כלים חדשים
אלו לא ואף שאדמ'ו נמן טעם כמה שכתב וזה לשונו משום דהתם

שאלות ותשובות מא מב נד

אם לא עשה כלי חדש לא גורו וקשה לפי פי' מכת' ח"כ כעטם כל דכו חנו מחלקים שלא רנו חכמים לגורו אלל חס רופים לעטות כלים חדשים ואין מדמים בגזירת חכמים כמו שאמרנו בשבת ובהגנה דף ס' ע"א וברך כ"ו דלר' חנינא בן עקיבא דאמר לא אסרו - אלל בירדן ובספינה וכמעשה שהיה ומה שכתב מכת' ותפלה עלי שכתבתי ועוד שמתח' תנן בפ' י"ז דכלים כל כלי בעלי בתים שיטורן כרימונים לא לישתמיט שום תנח בכל הש"ס דכלל זה אינו אלל מן התורה ובכתב מכת' מזה אינו ראי' דמתניתין בכלי עץ מיירי כמו שכתב רש"י ז"ל בשבת הנה גם אנכי ידעתי וכל הפרושים ככל המקומות שהביא הש"ס משנה זו פי' בכלי עץ מיירי אלל בכל מקום אף בכלי מתכות מהני שיעור זה לטהרו כמו שהבאתי בשם הירושלמי גבי י"ס של שלמה ומה שכתבו דמתניתין מיירי בכלי עץ לאפוקי כלי חרס דטהור בכדי שיוכיח וית' כמו שכתבו התוספת דברים עירובין וכמו גבי כלי מתכות נכחו חכמים שיעור לטהרו כפי שמתסין כמו שזכר ברש"י פ"ד והרמב"ם בפ' י"א אלל כולם מודים במוניח רימון טהור אף בכלי מתכות כמו שהבאתי בשם הירושלמי וא"כ הדרה קושיא דלכתח' ללל לישמיט שום תנח ולומר דחס מתכוון לטהר דחינו טהור ומה שכתב מכת' שכתבתי בר מכל דין וכו' דק"ל דבכל מקום דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא ובכתב מכת' ט"ס לחלק דהני מילי היכי דפליגי אביי ורבא דהילכתא כרבא הני מילי דפליגי בפלוגת' כפני ענמו וכו' הנה לא אכנסו ראשי דבדר זה הפני טירדות למיורי אלל מכת' דילב דברי שכתבתי בר מכל דין דהוי הרמב"ם פסק כרבא וסיימתי משום דס"ל דבכל מקום דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא ח"כ לא עלי מלכותו אלל על הרמב"ם ותי הוא דדורינו שיחלוק על פסק הרמב"ם כלי ראי' מוכרחת אכן מה שכתב מכת' מה שרביתי לתרן דברי הר"ש שאין דבריו בתשובה סותרים לפסקיו דנסופא מיירי שהכלי שלם כמו שכתב הרב הכ"ג בענמו והתפלה מכת' עלי חס חמנס ט"ס להשיב על פילפוליו אלל האמת אמו ואגב רהיטי רהיטי לגמר' דידי ולא עיינתי בתשובת הר"ש ולאמת אמו דמה שפייס הר"ש בסוף התשובה אלל בתוכו אין טובליו קאי אפילו אם ניקבה להכי דלכו' מביח ג"כ סוף דבריו בתשובה והאמת עם מכת' ותחוקי' טיבות' למכת' שהעמידני על האמת ודברי הר"ש בפסקיו סותרים מה שכתב בתשובה וע"כ דברי הכ"ג כדורין שפייס שפסם רבינו דבריו בתשוב' עיקר ר"ל דלטבול בתוכו בפנין כסופרת הגוד ואני כפכתי של דעת הירושלמי בע"ן לנטל הכלי - כמוניח רימון לנחת לכל הדעות ;

ומה שרנה מכת' להשיב עלי כמה שכתבתי דמרחשת נזכר בסדר קדשים שמעשיה רוחן ד בחסקי' לאו הכי איתא דקיימא לן בבית הילל דומר כלי היה במקדש כו' אלמא על שם הכלים נקראו ולא על שום מעשיהם עכ"ל הנה רחשי מרחשן שפתי ולא ידעתי מאי קאמר הא דמסקא לן אליבא דכ"ס או על שם כלי נקראו או על שום מעשיהם רבה לומר אי הכלי נקרא מרחשת מפני שהוא עמוק והוא לשון רמש דמתרגמינן רחשן והכלי שמה מרחשת על שם שמתגבין בתוכו רוחש אלל המנחה נופח לא אקרי מרחשת או על שום מעשיהם רבה לומר המנחה נקרא מרחשת וא"כ איבא לספוקי אי אומר רוי עלי מרחשת אם מנחה נדר או כלי נדר ופשט בית הילל דעל שם הכלי נקרא ולא על שם המנחה ופי' דש"י דזה לפהוה עמוקה וכן פי' רש"י בחומש מרחשת כלי הוא שפי' במקדש עמוק ומתוך שהיא עמוקה כו' מעשה המנחה העשויין למוכה דוחשין ובכתב הר"מ שרשי פי' אליבא דכ"ס וכן סתם משנה שם ד' חנינא בן גמליאל אומר מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין וככ"ה אלל דכ"ס מספקא ליה דילמא נקרא כך על שם המעשה הנעשה בתוכה ומנחה נופח נקרא מרחשת אף שאין נפקותא לדניח הודעתי שפתי דברו מללו כ"ד ש' הטרוד מאיר חתום פס' ק"ק א"ש :

שאלה מב

למאיר ובא קרא יוס יוס ליוס יביע וליילא יחיה דעפ ובינה בתפלה ורינה בדה קאמינא ליה' אמין החופלה עושה פלא הגאון הגדול מעונו ומגדלו נ"י פ"ה ט"ה כ"ט כמסור' דמאיר גר' ו' איר באור הכהיר וכשבעתי' ויהי' - חלתי לבוא במהרה אף תורה היא וללמוד אני נר ד' ע"כ ת"י וברך' שלא באורך כמה שדברתי עם אדמו' כהיום נגדון השאלה מקוה הנמשך בתי גשמים והמקוה נחסר בכל פעם מחמת שהמים יוגלים דרך איוס שדק או איוס נקב ט"ס בקרקיעות המקוה או כנפוליו חס מותר לחבר

דרונה כלי' חדשים ולהשתמש בו ביום ולא ידקק אנכ ומסירות ולא יקבנו בכדי טהרות עכ"ל לפי טעם הזה הדרה קושיא דלכתח' מפני מה לא גורו בשאר כלים טומאה וסינה שהרי כשאר כלים נמי איבא למגורו שלא יקבנו בכדי טהרות ולא ידקק אנכ ומסירות ואמ"ו רבה לתרן זה התיך כדי לזכור כמה שכתוב ודוקא בכלי מתכות גורו לפי הטעם מיירי דמתיין יקרי' וכו' אלל קשה עלי מאוד להרבות ולערכב הדברים ולדקק שני טעמים אלל להדרי דלפי הטעם מיירי דמתיין יקרי' משמע דמשום הכי לא יקבנו בכדי טהרות דמיירי דמתיין יקרי' חס עלייהו ויקבנו שיעור מגומגם מאוד משו' דחס עלייהו טפי ולא יהי' בכדי טהרות לפעמים וא"כ ידקק בנקובת' ולא יעשנו במהירות וקנת' ראי' להא דלעיל דלחביי אין חילוק בין חס עשה כלים חדשים או לא ממה שפירש רש"י ו"ל בע"ו דף כ"ב ע"א גבי הא דמבעי' לן רימח כלי לע"ז מאי ומסיק רב המנונא משום טומאה וסינה קמבעי' ליה ואחר שכתב שרש"י וזה לשונו הטעם שמה יאמרנו טבילה בת יומא פירושו ו"ל וקמבעי' כלים שכשמתנו לע"ז וכו' שברו כדי לטהרו וחזר וריתכן לע"ז ועדיין לא נשתמשו בזמי הדר לטימאה קמיימא חו' לא עכ"ל משמע קנת' דדוקא לפי הטע' דטביל' בת יומא עולה אז חס שיכרו כדי לטהרו מהני אלל לפי הטעם דח' יסינן שמה לא יקבנו כדי טהרות חס שיכרו כדי לטהרו לא מהני להוכיחו טומאתו מדרבנן ומה שכתב אה"ו דחס אית' לטעמא דחביי דטימא רבנן אף חס לא עשה כלים' חדשים הוי ליה למימר איבא בנייהו וכו' ראי' גדולה והוכחה חזקה היא שאין עליה תשובה ואקבל האמת ולא אכנס ומה שכתב אה"ו וזה לשונו ועוד שמתח' תנן בפ' י"ז דכלים כל כלי בעלי בתים שיטורן כרימונים ולא לישתמיט שום תנח בכל הש"ס דכלל זה אינו אלל מן התורה וזה אינו ראי' דהני מתניתין בכלי עץ מיירי כמו שכתב רש"י ז"ל בשבת דף כ"ו ע"א וברך ק"ב ע"ב כל כלי בעלי בתים לגבי כלי עץ תנן לה במסכת כלים ומה שכתב אה"ו וזה לשונו ובר מכל דין וכו' דק"ל דבכל מקום דפליגי אביי ורבא הילכתא כרבא י"ס לחלק דהני מילי היכי דפליגי דריבא פלוגתא כפני ענמו אלל היכי דפליגי בפירוש ברייתא ובמאי קתפליגי תנאי או בטעמי' דנ' לתא אף דריבא נפקות' בפלוגתייהו אליבא דריבא לא נקטינן האי כלל דהילכתא כרבא וכמו שכתב בא"ת חות איר' שאלה כ"ד לתרן בזה קישות התיספת שכתב דף קנ"ה ע"א בדה' והילכת' נדרים חסורים נדי נדרים מותרים ומה שכתב אה"ו לתרן קישות הרב הכ"ג שהקשה שבדרי הר"ש בפסקיו סותרים לדבריו בתשובה ורנה לומר שרש"י בתשוב' מיירי שכלי שלם והתפין בדברי הר"ש בתשובה כ"ג ל"א דין ח' ורנה דמיירי בכלי שניקב כל שהוא ומה שפסם עלי בלשוני המתומנס בלישני דמרחשת נזכר בסדר קדשים שמעשי' רוחשין כחשכת' מנחת' דף ס"ג במסקנ' לאו הכי איתא דק"ל בבית הילל דאמר כלי היה כנקדא ומרחשת שמה ואומר כל נעשה במרחשת ועל מחבת אלמא על שם הכלים נקראו ולא על שם מעשיהם כ"ד תלמידי ;

תשובה מה שהשבתי על דבריו אחרונים

כתבו הנכתב ב"ד טבת תנ"ה ; קבלתי לנכון וקריתי ושניתי ושלשתי ומלאתי נחת שירד לעמק השאלה ואשיב דבר דבר על אופנו בדבר שפיקק מכת' בטעמי דף לאבני לא גורו אלל בכלי' חדשים של מתכות ח"כ חס בתכוון כדי לטהרו נזכר לומר לטעם אביי דלא מהני דחיישינן שמה לא יקבנו בכדי טהרות ורנה להביא ראי' ממה שפי' רש"י בע"ו דף ג"ב גבי הא דמבעי' לן רימח כלי לע"ז מהו משום טומאה וסינה קמבעי' לן פי' רש"י הטעם שמה יאמרנו טבילה בת יומא עולה וכו' משמע קנת' דלפי הטעם שטבילה בת יומא עולה אז חס שברו כדי לטהרה מהני אלל לפי הטעם דחיישינן שמה לא יקבנו בכדי טהרות חס שברו כדי לטהרו לא מהני להוכיחו ידי טומאתן עכ"ל ואני אומר דאפילו קנת' ראי' אינו דרשי נקט מילתא דרבא

דהילכת' בויתיה והוא הדין לאבני ;
ועוד לפי דברי מכת' מתקומה הוא מוכרע דליחא לדחביי מדלח קמבעי' ליה אלל אליבא דרבא ש"מ דהילכת' בויתיה וזה סוגיות הפופקים להכריע כל היכי דאולי סוגיות הש"ס מתקיים אחר אליב' דחד מ"ד ש"מ דהילכתא כוותיה ובר מכל דין דלסברת מכת' למה גורו חמנס ע"י מעשה בניין החלכה ולמה לא נגדו מקוה מטעם שלא יקבנו בכדי טהרות אף שלא עשה כלים חדשים אלל בתכוון לטהרה וכבר הוכחנו ברא' ברורה של דברי אביי

שאלות ותשובות מב

בכר המנוח מהור"ר אברהם אש"ל מפוזן ולפי"ע כמות הקנין
המפורסם כהר"ר ליב זינגיינס בווינה :

תשובה

שחשבת לשאול דבר :

הוא המסביר גמיר וסביר גיזוזא דבר תכיר ה"פ
אחי ידידי הרב המופלא החר"ף והגנון ויתרענן
בכבוד מהור"ר יוסף פוזנר נר"ו :

יוסף

אמרת

לרנן המוקה בטסי נחושות הכתלים וגם הקרקעיות המוקה לחבר
הטסים ע"י מסמורת בקרקע כדי שלא יזכו מימיו - הנה כבר
נשאלתי כיוצא בדיון זה מק"ק פ"ב והשכתי לשאלתי דבר דבר על
אופני וברתי כל הסיפיק'א'אש'ה'ראתי למכ"ת מגולה כמובנה פנים
ואחור ותלמוד שאמר קודם מפשה שומעין לו וזש' נאמר שעשו
תחילה כלי בית קיבול ואח"כ ניקבו בכרי טהרות וחברו לקרקע
ופשיטת היכי דלא עשו כליה'ק' טסי נחושות לחבר ע"י מסמורת
בקרקע פשוט בעיני כעשי'א' בכוחה'ה'ה'ת'ר' נמור הוא חדל למלא
כיוצא לה מי מסוס דחוי למדרס הא כח הרמב"ם כ"ד ומהלכת
כלים דין'י' ספסל שנוטל אחד מראשו עדיין חוי למדרס נוטל השני
טהור ואם יש בו גבוה טפח ממטא במדרס וכתב הכסף משנה
טעמו דאם יש בו גבוה טפח ממטא מאוס דלוי רחוי לישב עליו וכפחות
מטפח הוי כיושב על גבי קרקע וכבר הבאתי דבר זה בספרי בחלק
שני ס' קלא וזש' הבאתי ראי' מדמסכין בנסרים ובסוכה דף ט"ו
אמרינן אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן רישא כנסרים מאופעין
עסקינן ומאוס גזירת כלים נענע בה ופי' רש"י אע"ג דפאטי כלי עץ
גיבנה ולא מקבלי טומאה גזר בהו אטו כלים המקבלים טומאה ע"ג
בנסרים לא שייך טומאת מדרס ועוד מיד דהוי אמתלת של טריא
דאמרינן סוף פ"ק דסוכה שהן טהורים ופי' רש"י של טכריא קשים
הם ואין להם אדם שוכב עליהם ולכך טהורים וכדף ע"ג פ"א רש"י
בד"ם והתנן כל המתמח מדרס פי' רש"י דאין לה מתמח מדרס אלא
המיוחד לשכובה וכיון דשויה לתשמיש כלי הוא וכל שהוא כלי
למדרס מיטמח בכל טומאה אפילו הוא פאטי כלי עץ כו' דלגבי
מדרס מיוחד לכך בעינן כדאמרינן וגא שאמרינן לו עמוד ונעשה
מלאכת וינו וכן פי' רש"י דמתנינן מחלתי קנים קשה ואינה נוחה
לשכוב ואינו מקבלת טומאה עד שעשאן לשכיבה ולפי' הני טסי
נחושות קשים יותר מתחלת ואינם מיוחדים לשכיבה ופשיטת שאין
להם טומאת מדרס וגם אין לומר דהוי כפאטי כלי מחכות דהטמח
דזה גולמי כלי מחכות כינה וטהורים כדאית' בחולין דף ק"ה וכן
איתא בהדיא כמתניתין פ"א דכלים העושה כלים מן העשה ומן
החררה ומן הטמן ומן הגפויים טהורים דלא חיישינן בכל הני שמה
מכלי טומאה כמו שיחזרו לטומאה ישיבה דכל הני לא יראו לקבל
טומאה מעולם המוס דגולמי כלי מחכות אין מקבלים טומאה וכן
סקר הרמב"ם כפ"ח מהילכ' כלים הרי להדיא דהני טסים בגולמי
כלי מחכות דיינינן להו וטהורים לגמרי ולא טומאת מדרס שייכי
בהו כמו שכתבנו ובר מחלוהו הא כח הכ"ח וזה לשונו וכך נהגו בני
אשכנז וכל הגדולים שמעולם במלכות וזה לחלק המוקה בנסרים
רחבים והגסרי' קבועים במסמורת מכותל לכותל לעמוד עליהם
ולטבול כשהמקוה עמוק ושאר'י ל'י' מאר'י להר"ם יפה שהטעם
על זה בדברי' דחוקים ולא ירד לחלק כשהיו הנסרים כלים או
מיוחדים לכלים קודם שקבעם כאן בתקוה ובין שלא היה כלים
מעולם והדבר פשוט כעשי'א' בכוחה'ה'ה'ת'ר' נמור הוא חדל למלא
בטובל על גבי כלי ולא על מה שלא היה כלי מעולם וראיה ברורה
פ"ד דתקוואות אלא להדיא דדוקא כשהיה עליו שם של כלי מקמי'
שקבעו בארץ אבל אם לקחו נסרים וכו' ארבע מחניות בארץ מסביב
וגם למחטה עשו שוליים וזרתו כמו כלי אין שום ספק דפשוט דשרי
למחטה כמובן כיון שלא היה להם שם כלי קודם שקבעם אלא נסרים
בעלתא ואין בה מחלוקת וכל שכן כשהוא קובע הנסרים במסמורת
מכותל לכותל או עושים שליבות כדי לעמוד עליהם בשעת טבילה
שהם עמוקים דפשיטא דשרי עכ"ל לה"ח וא"כ פשיטא בהני טסי
נחושות שנתחברו ע"י מסמורת שלא היה שם כלי עליהם אין בהם
חששות כמו בנסרים דאין בו חשש כלל לטבול בתוכו כלי שום פיקסוק
בעולם וכבר כתבתי בחלק שני ס' ק"א והעניני עד הט"ו שרובה
ללמוד בדברי הרא"כ דשפילו אין הנסרים ראוים למדרס גזרינן אטו

לחבר טסים של נחושות בקרקעיתו של המקוה וכחליו עד שנתמלא
כל החלל של מקוה מקורה נחושות או לא מחחר שהוא לאחר גמר
מלאכה גרסה כיורה ובקומקום והוי ליה כלי ואין טובלין בכלי כיוצא
הספק השני דקי"ל דהמקוה נר"ך להיות הווייתו על ידי טהרה ולא
ע"י דבר המקבל טומאה וכלי מחכות מקבל טומאה ואין אני נר"ך
להאריך בספיקות שניות מדרכנן הנפלים במקוה הנ"ל וגזירת
מרחצאות ואחיה לאח"י עניות דעתי הקלושה נעירה ותשה בדבר
הנחוושה שמתר לחבר החתיכות נחושות וכו' הספק ראשון יכול
דאין כלל שם כלי עליו הואיל שהוא רק חתיכות נחושות וטסים
מחברים בקרקע ובעת שהם פלושין אינם נראים כלל בכלי רק אחר
חינם בקרקע ומידי דהוי כמיס שאובין דפסקינן בש"ע כ"ד סימן
ר"א ס"ל ק"וה לשנון חין הכלי חשוב לפסול המים שבו משום שאינה
אלא א"כ הוא ראוי לקבל קודם שינקיבו והוא דרין כנ"ד מאחד
דנחושת הנ"ל אלמנ נראים בכלי אלא אחר קבעם אינם חשבים
לפסול המים שבמקוה משום כלי וגם אין לדמותו לניגור שחקו
ולכסוף קבעו כדעת חכם אחד דאדרבה הוא היפוך הנ"ל דהוא רק
בקבעו ולכסוף חקקו ואינו חשוב כלל ומוכה ג"כ לפ"ד ודאפילו
נקב כשופרת הנוד אינו נר"ך והספק השני דכלי מחכות מקבלים
טומאה דהמקוה נר"ך הווייתו ע"י טהרה זה אינו כלי מחכות שמו רק
גולמי מחכות מחל דבשעת חיבורין אינם רק חתיכות חתיכו' כגולמי
ואינו לומר דשמו כלי מאחר שהוא ראוי למדרס זה אינו לפי דעת
הרא"כ שפסק כל כלי שמחוטר און או אונן טהור דהוא רק גולמי
תיסק ליה דהא ראוי למדרס אלא ודאי מוכח דגבי כלי מחכות אינו
שריך למדרס ובחידושי סו"ת פנים מאירות מבוחר בהדיא דגבי
מדרס נר"ך להיות עוביו טפח ועוד מידי דהוי אפילו של אחר שהביא
ב"ד כס"ה הג"ל ס"ח דכשר חס הוא מחובר לקרקע לפי שנטל
לגבי קרקע ואין חילוק בין אם טמון תחת הקרקע או לו וזה הכי
דמאחר שהוא מחובר לקרקע כטל לגבי קרקע כמו שהנינו במסכת'
כלים פרק י"א חשנה כ' וכת"י הביא טעמו לשבח הואיל ועיקר
עשייתו להיות דבק בארץ הנה הוא לא יקבל טומאה ע"ם וגם שפסק
הרמב"ם כמתניתין הנ"ל לפ"ד אפילו חס הוא היה ראוי למדרס אינו
מקבל טומאה דכטל לגבי קרקע דדוק :

ועוד

שמנינו בהילכות תקוואות ס"ה הנ"ל ס"ה כ"ו מקוה
של מי נשמים שנסרין אחד מכתליו וכו' אם כל
לשום את הדק מותר לסתום בכל דבר המקבל טומאה וה"כ
אפילו היה מקבל טומאה היה מותר כנ"ל והוא דרין בנידון דרין
דאית' לטסיס בדבר המקבל טומאה וכו' לפי דברינו הנותן לכתו'
הוא אינו כלי רק גולמי ואינם מקבלים טומאה כלל וכו' דא
ומוכי'א מדי ספק הנ"ל ועוד דהטור פסק כס"ה קנח בשם הרא"ש
ג"ל סילון המחבר לקרקעית המקוה שהמים עוכרים בה דלכתליו'
עומדת עליו וטובלת שם ואין לומר שספק השלשי יכריע לאיסור
משום גזירות מרחצאות זה אינו דהיכן גזרינן גזירה הנ"ל בכלי
שהוא רק טמון בקרקע ואינו מחובר בה אלא כחן דהוא מחובר בקרקע
במסמורת ליכא גזירות מרחצאות וכו' דברינו הנ"ל שהוא
רק גולמי מחכות ואין להקשות מבי"ס ק"ח ח וזה לשונו מקוה שיש
בה שליבות של עץ אפילו מחובר לכותלי המקוה לא עלתה לה טבילה
אם טבלה על גבי שליבות דהא כל האחרוני' ועשרת וזהו דה"ש כולם
באחד ענינים דלא כות' וגם שכתב הנ"ל וז"ל בשם מהר"ם - לובלין
דודאי אין לשנות המנהג שלא להביא לשו על ראשונים ואף שכסוף
דבריו כתב מחילה אין לכתוב כו' ע"ש לומר דבנידון דרין נמי
ברעבד דהא כמה פעמים סתים איתו כסיד ובכונה תיקונים ולא
הועילו בתקנתא ואי אפשר בענין אחד והוי ברעבד דדוק וגם עלי
להביא ראי' מן נקודת הכסף ס"ה ש"א כמה שהוא משיב על הט"ו
בענין שכתב שקורין בל"ח גיגאטיר מברול שאינם מקבלים טומאה
ח"ל ויש לי עוד ראיה אחרת אך כי קטר המכע מהשתרע ע"כ באתי
בנא שויריעני רבינו מאירות דעתו וחוקה שאינו יוצא מתחת
ידו דבר במקוה הלו שאינו עמוק ושל ענותו קא סתביכא
לחטריא איתו ככתב הנ"ל כפכפי הסל וכדעתי הנמוכה לאבא
אריכא כי רגובו של אדם הוא כדודו באשר שכהייתי אמו עמו פה אל
עה דברשי כדון הנ"ל וזש' נאמר לכתוב לו דעתי הנבלטה ויודיעני
דעתו ודחנה על כן מוטל עלי חובה לעשות באשר גיווניכדי לכוז
אל עומקא דריכא וככתבי הוי אמתא ופה א פה ישקני מנשיקות פיהו
אברו דעתי כשאר ראיות ברורות מה שלא העלתי על הכתב מפני
הכנסות כלה ואשתקל מילולי להרחיב מולי כ"ד תלמודו הקטן ויוסף

In aular aufhang

Gelehrter Zitel Peter

36. C.

Handwritten text in German script, possibly a title or address.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Handwritten text in German script.

Vertical handwritten text on the right side of the page.

Vertical text on the far right edge of the page, possibly from an adjacent page.

